

RAAD VOOR BETWISTINGEN INZAKE
STUDIEVOORTGANGSBESLISSINGEN

UITSPRAKEN WERKJAAR 2021
STUDIEBETWISTINGEN DEEL 1

Inhoud

[Zitting van 13 januari 2021](#)

rolnummer 2020/837

rolnummer 2020/865

[Zitting van 18 januari 2021](#)

rolnummer 2020/867

rolnummer 2020/870

[Zitting van 5 februari 2021](#)

rolnummer 2020/884

rolnummer 2020/886

rolnummer 2020/887

rolnummer 2020/891

rolnummer 2021/002

rolnummer 2021/008

rolnummer 2021/014

[Zitting van 11 februari 2021](#)

rolnummer 2021/039

[Zitting van 17 februari 2021](#)

rolnummer 2021/018

rolnummer 2021/024

[Zitting van 22 februari 2021](#)

rolnummer 2021/025

[Zitting van 3 maart 2021](#)

rolnummer 2021/057

[Zitting van 9 maart 2021](#)

rolnummer 2021/023

rolnummer 2021/075

[Zitting van 22 maart 2021](#)

rolnummer 2021/059

rolnummer 2021/066

rolnummer 2021/082

rolnummer 2021/095

rolnummer 2021/096

[Zitting van 31 maart 2021](#)

rolnummer 2021/103

[Zitting van 7 april 2021](#)

rolnummer 2021/102

rolnummer 2021/117

[Zitting van 9 april 2021](#)

rolnummer 2021/113

rolnummer 2021/120

[Zitting van 28 april](#)

rolnummer 2021/123

rolnummer 2021/127

rolnummer 2021/132

rolnummer 2021/133

[Zitting van 28 april 2021\(2\)](#)

rolnummer 2021/130

rolnummer 2021/145

[Zitting van 29 april 2021](#)

rolnummer 2021/121

Zitting van 13 januari 2021

Arrest nr. 6.219 van 25 januari 2021 in de zaak 2020/837

In zake: xxx

Tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
Woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 20 november 2020, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 16 september 2020 waarbij de verzoekende partij niet geslaagd werd verklaard voor de opleiding ‘Master of Laws in de rechten’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 5 oktober 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 13 januari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Laws in de rechten’.

Voor het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20 in de eerste zittijd. In de tweede zittijd bleef ze afwezig voor het examen van dit opleidingsonderdeel. Verzoekster werd niet geslaagd verklaard voor de opleiding.

Verzoekende partij stelde op datum van 22 september 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 5 oktober 2020 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente in haar verzoekschrift vooreerst aanhaalt dat het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel is geschonden omdat andere studenten in een gelijke feitelijke omstandigheid – te weten definitief één onvoldoende, een 8/20, hebben behaald – in het academiejaar 2019-2020 wel geslaagd werden verklaard.

De interne beroepsinstantie moet echter vaststellen dat de studente haar redenering ent op een veronderstelling die feitelijke grondslag mist. Zij heeft namelijk in de tweede zittijd een ‘afwezig’ bekomen en geen 8/20, waardoor de definitieve code voor Internationaal Privaatrecht een ‘afwezig’ is. Het is op die feitelijke grond dat de bestreden beslissing is genomen. Om die reden alleen al moet de grief genomen uit de schending van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel worden verworpen.

Verder wijst de studente in haar verzoekschrift naar artikel 132, §2 van het onderwijs- en examenreglement (hierna: OER). De studente haalt aan dat het artikel niet specificeert wanneer de vastgestelde onvoldoendes hernomen moeten worden en dat het ook enkel handelt over één academiejaar. De studente betoogt dat het artikel betrekking heeft op de doelstellingen binnen een opleidingsprogramma en dat moet worden gekeken naar het geheel van de opleiding. Zij argumenteert verder dat ze de eindtermen en doelstellingen van de opleiding globaal heeft behaald. De studente verwijst hiervoor naar artikel II.221 van de Codex Hoger Onderwijs, in samenlezing met artikel 15, §1 van het OER.

De interne beroepsinstantie merkt op dat artikel 132, §2 van het OER onder meer het volgende bepaalt: *“In uitzonderlijke omstandigheden kan de examencommissie in afwijking van artikel 143 verklaren dat een student geslaagd is voor het geheel van de opleiding. Uit de motivatie*

blijkt dat de doelstellingen van het opleidingsonderdeel globaal verwezenlijkt zijn. Ze dient voor elk geval afzonderlijk en concreet te worden gemotiveerd.”.

Volgens de interne beroepsinstantie komt het evenwel aan de studente toe om het verzoek tot uitzonderlijke deliberatie te onderbouwen, waarbij zij in het kader hiervan onder meer de vakken moet aandragen op basis waarvan zij de mening is toegedaan dat ze dezelfde opleidingsdoelstellingen nastreven als het opleidingsonderdeel of de opleidingsonderdelen waarvoor de tekorten werden behaald. Om die reden stipuleert artikel 153, §1 van het OER: “*In zoverre de student meent zich te kunnen beroepen op uitzonderlijke omstandigheden zoals bedoeld in Artikel 132, §2, moet hij in het verzoekschrift aantonen dat er sprake is van bijzondere omstandigheden en dat hij de doelstellingen globaal genomen behaald heeft.*”.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente noch in het verzoekschrift, noch ter zitting refereert aan concrete elementen op basis waarvan zij zou kunnen besluiten dat de globale opleidingsdoelstellingen zijn verwezenlijkt. Hoewel het aan de studente toekwam, overeenkomstig de geciteerde bepaling, om de bijzondere omstandigheden aan te tonen, beperkt zij zich tot een bespreking van de onvoldoende die zij in de eerste zittijd voor Internationaal Privaatrecht heeft bekomen. Echter, de studente heeft niet deelgenomen aan het examen van dat opleidingsonderdeel in de tweede zittijd, waardoor de definitieve code een ‘afwezig’ is. Hieruit kan volgens de interne beroepsinstantie niet worden afgeleid dat de doelstellingen van de masteropleiding alsnog zijn behaald, des te meer omdat de studente niet aantoont op welke wijze de uniciteit van het betrokken opleidingsonderdeel wat betreft de leerresultaten op een andere wijze aan bod is gekomen. De interne beroepsinstantie kan de studente dan ook niet bijtreden in haar verhaal dat zij aan de globale doelstellingen van de masteropleiding heeft voldaan ondanks de code ‘afwezig’ voor Internationaal Privaatrecht.

De interne beroepsinstantie stelt vervolgens vast dat de studente eveneens argumenteert dat artikel 143, §2 van het OER naar analogie kan worden toegepast, wat volgens haar ook reeds zou zijn geschied. Artikel 143, §2 van het OER luidt als volgt: “*De student van het eerste jaar van het voltijds modeltraject van de bachelor wordt automatisch geslaagd verklaard indien examen is afgelegd over alle opleidingsonderdelen van het eerste jaar van het voltijds modeltraject van de bachelor en: 1. Alle examens hebben geleid tot een creditbewijs, hetzij 2. Wanneer de student een gemiddelde van 55% en maximaal 3 punten onder 10/20 behaalt, gespreid over maximum 2 opleidingsonderdelen en geen cijfer lager dan 8/20.*”.

Naast de vaststelling dat artikel 143, §2 van het OER enkel betrekking heeft op het eerste jaar van het voltijds modeltraject van de bachelor, moet de interne beroepsinstantie ook vaststellen dat de studente voor een opleidingsonderdeel waarvoor zij in de eerste zittijd een 8/20 had bekomen, in de tweede zittijd een ‘afwezig’ heeft gekregen. Volgens de interne beroepsinstantie kan de situatie waarin de masterstudente zich bevindt, dan ook geen aanleiding geven tot de toepassing van het betrokken artikel. Zij heeft alvast geen idee van gevallen waarin dat de betrokken bepaling werd gebruikt buiten haar toepassingsgebied.

Waar de studente ten slotte poneert dat het redelijkheidsbeginsel is geschonden, benadrukt de interne beroepsinstantie dat het haar niet toekomt om het OER van de onderwijsinstelling te toetsen. Zelfs indien al enige discretionaire beoordelingsbevoegdheid ter zake zou bestaan, worden de perken van de redelijkheid niet overschreden door de beslissing om een student die ervoor heeft geopteerd om niet deel te nemen aan het examen in de tweede zittijd van een opleidingsonderdeel van de verplichte stam, niet als globaal geslaagd te verklaren, onder meer gelet op wat reeds werd overwogen in deze beslissing. De interne beroepsinstantie wijst erop dat de studente niet kan eisen dat zij de gunst bekomt van een omzetting van de code ‘afwezig’ in een cijfer dat mogelijk een voor haar gunstige deliberatie zou teweegbrengen.

Om die redenen beslist de interne beroepsinstantie dat het beroep van de studente ontvankelijk, maar niet gegrond is.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 13 november 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 20 november 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij op dat verzoekende partij zowel de oorspronkelijke studievoortgangsbeslissing van 16 september 2020 als de beslissing van de interne beroepsinstantie van 5 oktober 2020 aanvecht.

Verwerende partij wijst erop dat de interne beroepsinstantie overeenkomstig artikel 153, §2 van het OER over een volheid van bevoegdheid beschikt. Dit betekent dat de beslissing van de interne beroepsinstantie in de plaats treedt van de beslissing van de examencommissie, en deze laatste beslissing zodoende uit de rechtsorde verdwijnt.

Volgens verwerende partij kan de studievoortgangsbeslissing van 16 september 2020 dan ook niet meer het voorwerp uitmaken van een extern beroep en is extern beroep in die zin onontvankelijk.

Beoordeling

Verzoekende partij tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 16 september 2020 waarbij de verzoekende partij niet geslaagd werd verklaard voor de opleiding ‘Master of Laws in de rechten’ (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 5 oktober 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, maar ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 153, §2 OER van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te herzien. Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de initiële studievoortgangsbeslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

De exceptie is gegrond. Het beroep van verzoekende partij wordt onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoekende partij onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verzoekende partij beroept zich in een eerste middel op een schending van het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt vast dat het gelijkheidsbeginsel volgens de interne beroepsinstantie niet wordt geschonden omdat er sprake is van een andere situatie. Er wordt verwezen naar het feit dat verzoekster niet aanwezig was tijdens het examen in de tweede zittijd.

Verzoekster is evenwel van mening dat er toch sprake is van een schending van het gelijkheidsbeginsel aangezien, rekening houdend met de punten die werden behaald in één academiejaar, studenten met dezelfde punten wel geslaagd werden verklaard. Het feit of verzoekster al dan niet aanwezig was, doet hieraan geen afbreuk, noch aan de kennis van het opleidingsonderdeel.

Volgens verzoekster zou geen sprake mogen zijn van een onderscheid. Er zijn studenten die – na deliberatie – met één onvoldoende, een 8/20, geslaagd zijn verklaard in het academiejaar 2019-2020 voor de gehele masteropleiding. Bij één student ging het daarbij zelfs om hetzelfde opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht”. Volgens verzoekster wordt het verschil in behandeling, door het feit dat zij niet geslaagd wordt verklaard, niet gekenmerkt door pertinente motieven. Een 8/20 behalen in de eerste dan wel de tweede zittijd speelt geen rol. Een score van 8/20 houdt immers voor zowel de eerste als de tweede zittijd in dat de kennis van het opleidingsonderdeel werd behaald om te kunnen slagen indien deze score gedelibereerd wordt.

Daarnaast vraagt verzoekster zich af hoe het te rechtvaardigen valt dat een 8/20 behaald tijdens de eerste zittijd een andere vorm van kennis zou inhouden dan het behalen van deze score tijdens de tweede zittijd. Door het niet in overweging nemen van de hoogst behaalde score na de tweede zittijd, wordt geen rekening gehouden met de opgedane kennis.

In haar *antwoordnota* verwijst verwerende partij vooreerst naar wat de interne beroepsinstantie hieromtrent reeds heeft overwogen. Ze merkt op dat van een ongeoorloofde ongelijke behandeling slechts sprake kan zijn voor zover de te vergelijken personen – hier: studenten – zich in gelijke omstandigheden zouden bevinden. Dit is *in casu* niet het geval: studenten die in de tweede zittijd als definitieve resultaatsscore 8/20 kregen toegekend en studenten die de resultaatsscore ‘afwezig’ hebben verkregen, bevinden zich niet in een gelijke situatie, minstens maakt dit een objectief en redelijk criterium van onderscheid uit.

Beoordeling

De Raad wil vooreerst opmerken dat hij niet de bevoegdheid heeft om zijn eigen appreciatie over de waarde van de student in de plaats te stellen van deze van de organen van de hogeronderwijsinstelling. Hij kan enkel nagaan of de hem voorgelegde studievoortgangsbeslissingen in overeenstemming zijn met de decretale en reglementaire bepalingen en het onderwijs- en examenreglement enerzijds en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur anderzijds.

De Raad stelt vast dat verzoekster dit middel reeds op dezelfde manier heeft opgeworpen in haar intern beroep. Zij werkt enkel de laatste paragraaf inzake de opgedane kennis op een andere manier uit, doch de kern van de grieven blijft dezelfde. De Raad stelt verder vast dat de interne beroepsinstantie dit middel in haar beslissing heeft beantwoord, maar hierop levert verzoekster geen kritiek. Ze beperkt zich tot te stellen dat ‘het gelijkheidsbeginsel toch geschonden blijft’.

De Raad herinnert eraan dat enkel de beslissing van de interne beroepsinstantie het voorwerp van deze procedure uitmaakt. Het is bijgevolg van die beslissing dat verzoekende partij de onregelmatigheid moet aantonen. De argumentatie van verzoekster, hernomen uit het intern beroepsschrift en hier en daar wat ruimer uitgewerkt, is niet gericht tegen de motieven van de bestreden beslissing en vormt dus geen bezwaar gericht tegen de bestreden beslissing van de interne beroepsinstantie in de zin van artikel II.294, § 2 van de Codex Hoger Onderwijs. Louter poneren dat ‘het gelijkheidsbeginsel toch geschonden is’, voldoet niet. Dit middel is dan ook onontvankelijk.

Ten overvloede moet de Raad ook vaststellen dat verzoekster nalaat de bewering dat andere studenten met eenzelfde score van 8 op 20 zijn gedeliveerd voor de masteropleiding te

concretiseren. Zij maakt de discriminatie die zich zou hebben voorgedaan niet aannemelijk door middel van bijgebrachte bewijzen. Daarenboven herinnert de Raad eraan dat studenten geen concurrentiële positie tegenover elkaar innemen. Het feit dat een andere student met een examenscore van 8 op 20 geslaagd is verklaard voor de masteropleiding betekent niet zonder meer dat de aangevochten beslissing, waarbij verzoekende partij niet geslaagd is verklaard, een schending van het gelijkheidsbeginsel inhoudt. Uit het beweerde slagen van een andere student met de aangehaalde examenscore kan niet zonder meer het recht worden geput eveneens geslaagd te worden verklaard en dit leidt er dan ook niet zonder meer toe dat de door verzoekende partij aangevochten beslissing waarbij zij niet geslaagd is verklaard onrechtmatig of onredelijk zou zijn.

De Raad verwijst tevens, nog steeds ten overvloede, naar de overwegingen van de interne beroepsinstantie in de aangevochten beslissing.

Verwerende partij voert er immers aan dat verzoekende partij in de tweede examenzittijd de score ‘afwezig’ heeft behaald en niet de score “8 op 20”, anders dan de student waarnaar verzoekster lijkt te verwijzen. Dit betekent dat de definitieve score van verzoekster, waarop de aangevochten deliberatiebeslissing gebaseerd is, voor het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” niet 8 op 20 is, maar wel ‘afwezig’. De situaties die verzoekster lijkt te willen vergelijken, blijken aldus van elkaar te onderscheiden zijn.

B. Tweede middel

Verzoekende partij beroeft zich in een tweede middel op de schending van het onderwijs- en examenreglement.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt vast dat de examencommissie zich op de code ‘afwezig’ voor Internationaal Privaatrecht heeft gebaseerd om haar niet geslaagd te verklaren. Zij heeft de score van de eerste zittijd niet in overweging genomen. Volgens verzoekster is er geen rechtsgrond om dergelijke beslissing te nemen. In het OER wordt immers nergens vermeld dat punten behaald tijdens de eerste zittijd niet mee in overweging mogen worden genomen, noch dat het hoogst behaalde punt behaald in één academiejaar niet zou gelden. Volgens verzoekster betekent dit dat,

ondanks de code ‘afwezig’, rekening mag worden gehouden met het hoogst behaalde punt, waarna de deliberatie tot ‘geslaagd’ zou volgen.

Vervolgens verduidelijkt verzoekster dat, aangezien in het OER niet wordt vermeld dat het punt behaald tijdens de eerste zittijd zou komen te vervallen indien een student niet aanwezig is tijdens de tweede zittijd, zij de beslissing tot het niet afleggen van het examen voor het vak Internationaal Privaatrecht heeft genomen vanuit de zienswijze en de goede trouw dat het punt van de eerste zittijd zou blijven staan en zou meetellen.

In haar *antwoordnota* verwijst verwerende partij naar artikel 110 van het OER, waarin het volgende wordt bepaald: “*Onverminderd de bepalingen van artikel 108 en artikel 109 worden de studenten voor de tweede zittijd automatisch ingeschreven voor alle opleidingsonderdelen waarvoor ze nog geen credit behaald hebben in de eerste zittijd, behoudens toegestane onvoldoendes.*”.

Studenten die geen creditbewijs hebben verworven in de eerste zittijd moeten aldus deelnemen aan de tweede zittijd. Het examencijfer van de tweede zittijd is het definitieve examencijfer waarmee rekening wordt gehouden bij de deliberatie na de tweede zittijd. Aan alle opleidingsonderdelen wordt immers één examencijfer toegekend (artikel 138 van het OER). Een ongewettigde afwezigheid leidt dan ook tot de definitieve resultaatsscore ‘afwezig’.

Verwerende partij benadrukt dat het OER geen mogelijkheid voorziet om examenresultaten waarvoor geen creditbewijs werd behaald over te dragen naar de tweede zittijd. De enige uitzondering die hierop wordt voorzien in het OER zijn de toegestane onvoldoendes die overeenkomstig artikel 143, §2 alleen worden toegestaan aan studenten van het eerste jaar van het voltijds modeltraject van de bacheloropleiding. Verzoekster komt hiervoor niet in aanmerking in het kader van haar masteropleiding.

Vervolgens citeert verwerende partij wat de interne beroepsinstantie reeds had uiteengezet over het verplicht hernemen van opleidingsonderdelen waarvoor geen credit werd verworven. Waar verzoekster aanvoert dat voor de deliberatie van studenten met het hoogst behaalde cijfer in de duurtijd van een academiejaar rekening moet worden gehouden, neemt zij haar eigen wensen voor waarheid en miskent zij de reglementaire bepalingen.

Volgens verwerende partij kon er in hoofde van verzoekende partij dan ook geenszins een rechtmatig vertrouwen zijn dat zij zich, door niet deel te nemen aan de tweede zittijd, op het cijfer kon beroepen dat zij in de eerste zittijd heeft behaald. Dit gaat voorbij aan de reglementaire bepalingen ter zake. Wat dit betreft, wijst verwerende partij er nog op dat verzoekster dit punt niet heeft opgeworpen in het kader van de interne beroepsprocedure, zodat zij dit middel niet op ontvankelijke wijze kan opwerpen in het kader van de procedure voor de Raad.

Beoordeling

De Raad herinnert in deze context aan art. II.229 Codex Hoger Onderwijs. Deze bepaling houdt in dat de niet overeenkomstig art. II.228 Codex Hoger Onderwijs automatisch geslaagde student door de examencommissie voor het geheel van de opleiding geslaagd wordt verklaard als die op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn. De overeenkomstig art. II.229 Codex Hoger Onderwijs aan de examencommissie geboden bevoegdheid om een student voor het geheel van de opleiding te laten slagen is vertaald in art. 132, § 2 OER:

“§2. In uitzonderlijke omstandigheden kan de examencommissie in afwijking van Artikel 143 verklaren dat een student geslaagd is voor het geheel van de opleiding. Uit de motivatie blijkt dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn. Ze dient voor elk geval afzonderlijk en concreet te worden gemotiveerd.” (eigen onderlijning).

Daarbij moet de Raad vaststellen dat, zoals verzoekster ook aanhaalt, in het OER nergens wordt bepaald dat punten van de eerste zittijd of het hoogst behaalde punt in één academiejaar niet mee in overweging mogen worden genomen bij de beoordeling of een student globaal geslaagd kan worden verklaard. Dit betekent naar het oordeel van de Raad dat verwerende partij rekening kan houden met een examencijfer behaald in de eerste zittijd, maar het feit dat zij – zoals *in casu* – beslist om dat niet te doen, kan niet leiden tot het besluit dat de aangevochten beslissing als onregelmatig moet worden aangemerkt.

Op basis van het voorgaande kan de Raad in deze dan ook niet oordelen dat verzoekster in een rechtmatig vertrouwen zou zijn geschaad door de aangevochten deliberatiebeslissing niet op een score van 8 op 20 maar op de code ‘afwezig’ voor “Internationaal Privaatrecht” te baseren.

Het tweede middel is niet gegrond.

C. Derde middel

Verzoekende partij beroept zich in een derde middel op een schending van het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat de beslissing van verwerende partij in een redelijke verhouding moet staan tot de feiten. Volgens haar is dit niet het geval aangezien zij mogelijk kan afstuderen, voldaan heeft aan de doelstellingen van de opleiding rechten en de score van 8/20 wel degelijk heeft behaald binnen één academiejaar.

Daarnaast merkt verzoekster op dat zij op de arbeidsmarkt een jaar aan inkomsten, gebonden aan het masterdiploma, zou verliezen alsook een jaar aan ervaring binnen het vakgebied. Door die studieduurverlenging is er een schending van het redelijkheidsbeginsel.

Vervolgens stelt verzoekster dat het er niet toe doet of een vak al dan niet tot de verplichte stam behoort. Ze benadrukt ook dat ze niet vraagt om een code te veranderen. Ze was wel degelijk niet aanwezig en ze vraagt dus niet om dit te veranderen naar 8/20. Ze vraagt daarentegen om rekening te houden met het hoogst behaalde cijfer binnen één academiejaar om haar geslaagd te verklaren.

In haar *antwoordnota* wijst verwerende partij erop dat artikel II.222 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat het tot de autonomie van de onderwijsinstelling behoort om de regels en de modaliteiten van deliberatie te bepalen. Het louter aanvoelen van verzoekende partij dat haar onterecht niet de gunst van de deliberatie werd toegekend kan hieraan geen afbreuk doen. Dat verzoekster met het oog op deliberatie niet het hoogste cijfer kan behouden, maar dat rekening wordt gehouden met de definitieve examenresultaten, is volgens verwerende partij niet kennelijk onredelijk. Verwerende partij verwijst hiervoor ook naar wat de interne beroepsinstantie hieromtrent reeds heeft overwogen in haar beslissing.

Verwerende partij stelt verder vast dat verzoekster wijst op een aantal automatische en logische gevolgen van het feit dat zij het masterdiploma nog niet heeft verworven. Deze vaststellingen kunnen evenwel geen afbreuk doen aan de hierboven gedane vaststellingen.

Beoordeling

De Raad is van oordeel dat het redelijkheidsbeginsel *in casu* niet is geschonden.

Dat verzoekster in de mogelijkheid verkeert om af te studeren leidt er op zich niet toe dat het feit dat de examencommissie, bijgetreden door de interne beroepsinstantie, verzoekende partij niet geslaagd heeft verklaard, waartoe het onderwijs- en examenreglement in navolging van de Codex Hoger Onderwijs de mogelijkheid voorziet, onredelijk zou zijn.

Vooreerst herinnert de Raad eraan dat de beslissing verzoekster niet geslaagd te verklaren is gebaseerd op de vaststelling dat zij voor het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht” de definitieve code ‘afwezig’ heeft behaald. Het kan bezwaarlijk onredelijk geacht worden dat de examencommissie en de interne beroepsinstantie niet hebben beslist dat verzoekster desondanks de opleidingsdoelstellingen van de masteropleiding globaal heeft bereikt.

In het licht van hetgeen hierboven is aangehaald bij de beoordeling van het tweede middel kan de beslissing van verwerende partij om bij de beoordeling van de vraag of verzoekende partij geslaagd kon worden verklaard geen rekening te houden met de score van 8 op 20, maar met de in de tweede zittijd behaalde code ‘afwezig’ evenmin als kennelijk onredelijk worden beschouwd. De Raad herinnert in deze ook aan zijn beoordelingsbevoegdheid. Hij komt hem niet toe om zijn eigen appreciatie over de waarde van de student in de plaats te stellen van deze van de organen van de hogeronderwijsinstelling.

De Raad betwist niet dat verzoekende partij mogelijk een jaar op de arbeidsmarkt verliest, hetgeen een impact heeft op haar verdienmogelijkheid en de mogelijkheid arbeidservaring op te doen. Doch deze studieduurverlening kan, anders dan verzoekster aanhaalt, als mogelijk gevolg van de aangevochten beslissing deze *in casu* niet onredelijk maken. Hierbij is het naar het oordeel van de Raad – niettegenstaande verzoekster aangeeft niet te eisen dat haar examencijfer in de tweede zittijd wordt gewijzigd van ‘afwezig’ naar een score van 8 op 20 – niet zonder belang dat verzoekster, die vraagt dat rekening wordt gehouden met het hoogst behaalde cijfer binnen één academiejaar om haar op die manier geslaagd te verklaren, bewust

heeft beslist niet deel te nemen aan de tweede examenkans voor het opleidingsonderdeel “Internationaal Privaatrecht”. Tevens haalt de Raad nog aan dat, niettegenstaande verzoekende partij van oordeel is dat het er niet toe doet dat het vak waarop zij ‘afwezig’ scoorde een vak is uit “de verplichte stam”, de Raad niet kan oordelen dat het feit dat hiermee rekening is gehouden, *in casu* bij het beoordelen van de impact van de code ‘afwezig’ op de mogelijkheid verzoekende partij geslaagd te verklaren voor het geheel van de masteropleiding, de beslissing onredelijk maakt. Wat dit betreft, wijst de Raad ook op de uniciteit van het opleidingsonderdeel die in de aangevochten beslissing wordt aangehaald door de interne beroepsinstantie.

Rekening houdend met de deliberatiecriteria en de mogelijkheid bij uitzonderlijke omstandigheden de student die globaal de opleidingsdoelstellingen heeft bereikt alsnog gemotiveerd geslaagd te verklaren, kan de Raad niet oordelen dat verwerende partij onredelijk heeft gehandeld door verzoekster niet geslaagd te verklaren voor de masteropleiding.

Het derde middel is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechting van 25 januari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen	secretaris
---------------	------------

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.166 van 13 januari 2021 in de zaak 2020/865

In zake: Oumaïma Marjane AARAB
                         Woonplaats kiezend te 3012 Wilsele
                         Aarschotsesteenweg 796

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
                         Woonplaats kiezend te 1050 Brussel
                         Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 1 december 2020, strekt tot nietigverklaring van ‘de beslissing van de interne beroepscommissie houdende de weigering van de vrijstellingsaanvraag voor het opleidingsonderdeel ‘Inleiding tot het recht deel 2’, die verzoekster op 20 november 2020 ter kennis zou zijn gebracht.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 13 januari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor of Laws in de rechten’.

Verzoekster heeft op 24 september 2020 voor verscheidene opleidingsonderdelen een vrijstellingsaanvraag ingediend, die ze op 5 oktober 2020 heeft gecorrigeerd voor wat het opleidingsonderdeel “Sociologie en rechtssociologie” betreft. Samen met deze correctie heeft verzoekster haar vrijstellingsaanvraag ook uitgebreid voor het opleidingsonderdeel “Inleiding

tot het recht”. Die uitbreiding werd niet aanvaard. Voor het overige werden alle door verzoekster gevraagde vrijstellingen toegekend.

Daarnaast heeft verzoekster op 14 oktober 2020 een aanvraag ingediend om de inschrijvingsvereisten van de opleidingsonderdelen “Strafrecht” en “Gerechtelijk recht” te overschrijden. Deze aanvraag werd geweigerd door de decaan bij beslissing van 23 oktober 2020.

Verzoekende partij stelde op datum van 27 oktober 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 26 november 2020 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt dat overeenkomstig artikel 153, §1 van het onderwijs- en examenreglement, het beroep wordt ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen, die ingaat op de dag na de kennisgeving van de beslissing. Het beroep wordt ingesteld door middel van een ondertekend en gedagtekend verzoekschrift dat per aangetekend schrijven wordt ingediend bij de voorzitter van de betrokken beroepscommissie en dit op straffe van onontvankelijkheid van het beroep. Als datum geldt de datum van postmerk van de aangetekende zending.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat het verzoekschrift niet aangetekend en niet ondertekend werd ingediend bij de voorzitter van de interne beroepscommissie. Het beroep is dan ook onontvankelijk.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 30 november 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 1 december 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – afstand

Per e-mail van 17 december 2020 deelt verzoekende partij mee dat zij afstand doet van haar beroep.

De Raad ziet geen redenen om de afstand niet toe te kennen.

BESLISSING

De Raad stelt de afstand van het geding vast.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechtzitting van 13 januari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 18 januari 2021

Arrest nr. 6.205 van 19 januari 2021 in de zaak 2020/867

In zake: xxx

bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Sabien Lust en Jacky D'Hoest
kantoor houdend te 8310 Brugge
Baron Ruzettelaan 27
waar woonplaats wordt gekozen

tegen:

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 4 december 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de vicerector Studentenbeleid van de Katholieke Universiteit Leuven van 27 oktober 2020 (bedoeld wordt: 27 november 2020) waarbij de beslissing om verzoekster voor de opleiding ‘Master in de Rechten’ niet geslaagd te verklaren, wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 18 januari 2021.

In toepassing van artikel 2 van de Beschikking 2020/014 van de Voorzitter van de Raad van 24 december 2020 zijn de partijen door de voorzitter van de I^{ste} Kamer te zijnen huize bijeengeroepen voor een virtuele terechting via Teams.

Advocaat Sabien Lust, die verschijnt voor de verzoekende partij, verzoekster en de heer Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

De feitelijke voorgaanden zijn weergegeven in het arrest nr. 6.078 van de Raad van 18 november 2020. Er wordt naar verwezen.

In dit arrest vernietigt de Raad de beslissing van de interne beroepsinstantie van de Katholieke Universiteit Leuven van 9 oktober 2020 waarbij verzoeksters intern beroep ongegrond wordt verklaard en waarbij de beslissing om verzoekster voor de opleiding ‘Master in de Rechten’ niet geslaagd te verklaren wordt bevestigd, en dit op grond van een motiveringsgebrek.

Op 27 november 2020 neemt de interne beroepsinstantie een nieuwe beslissing. Deze luidt als volgt.

“Art. 81, §2 van het onderwijs- en examenreglement bepaalt de algemene criteria die gelden voor het slagen in een masteropleiding. Om te kunnen slagen moeten studenten:

- Ofwel geslaagd zijn voor alle opleidingsonderdelen van deze masteropleiding;
- Ofwel een globaal percentage van ten minste 68% behaald hebben én slechts één onvoldoende van 9/20 behaald hebben op een opleidingsonderdeel dat niet de stage of de masterproef is.

Op basis van de door u behaalde resultaten, blijkt duidelijk dat u niet voldaan heeft aan deze algemene kwantitatieve voorwaarden tot slagen. Niet alleen behaalt u slechts een globaal percentage van 64,53%, maar ook is het zo dat u een ernstig tekort (i.c. 8/20) behaalt voor het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’. Uw resultaten blijven dan ook ver verwijderd van de in het onderwijs- en examenreglement bepaalde criteria tot slagen in een masteropleiding.

Art 81, §5 van hetzelfde reglement voorziet daarnaast de mogelijkheid dat de examencommissie studenten die niet aan deze voorwaarden voldoen, omwille van bijzondere omstandigheden én op voorwaarde dat de examencommissie vaststelt dat deze studenten toch de vooropgestelde leerresultaten voor het geheel van de opleiding hebben behaald, toch geslaagd kan verklaren. Belangrijk in deze context, en zoals ook reeds werd vastgesteld door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, is dat een student op basis van dit artikel enkel en alleen kan geslaagd verklaard worden indien cumulatief aan beide voorwaarden voldaan is (arrest nr. 6.058 van 4 november 2020).

Het is hierbij vaste rechtspraak van de Raad dat de situatie van een student die afstudeert met slechts één beperkt tekort als een dergelijke (studiegerelateerde) bijzondere omstandigheid moet worden beschouwd, aangezien er in dit geval twijfel kan ontstaan over de redelijkheid van de beslissing om de student niet te laten slagen. Dit is echter niet het geval in uw situatie. Het resultaat dat u behaalde voor het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ kan immers niet als het kleinst mogelijke tekort

worden beschouwd, maar is integendeel een ernstig tekort dat bovendien substantieel lager ligt dan het gemiddelde resultaat dat andere rechtenstudenten voor dit opleidingsonderdeel behaalden. Het is daarbij belangrijk om erop te wijzen dat het OPO op zich – ondanks het feit dat het niet aan de rechtenfaculteit zelf wordt vormgegeven – een OPO is dat wel degelijk deel uitmaakt van het studiecurriculum dat structureel aangeraden wordt binnen de rechtenfaculteit binnen de major en minor privaatrecht. Aangezien het beheersen van niet-juridische hulpwetenschappen als essentieel leerdoel van de masteropleiding rechten wordt beschouwd (cfr. *infra*), werd voor elke major en minor in de masteropleiding Rechten aan KU Leuven een narratieve gids opgesteld met die niet-juridische OPO's die binnen de betreffende major of minor de niet-juridische kennis en vaardigheden inhouden die gelden voor de betreffende major of minor. Het door u opgenomen OPO wordt in de narratieve gids voorop geschoven in de door u gekozen minor privaatrecht, o.a. in het licht van jeugdadvocatuur. De integratie van het niet-juridische OPO in de door u gekozen juridische minor steunt dus op een curriculumbeslissing van het faculteitsbestuur die deel uitmaakt van het toetredingscontract dat u getekend hebt. Dat is ook de reden waarom er in het verleden verschillende rechtenstudenten met eenzelfde major/minorkeuze privaatrecht als de uwe dit OPO hebben opgenomen. Dat is ook waarom we kunnen benchmarken dat de score die u behaalde (namelijk 8/20) voor een rechtenstudent niet in de buurt komt van de gemiddelde score die een rechtenstudent voor dit OPO behaalt (vorig jaar betrof dit gemiddelde voor alle rechtenstudenten 12,11/20, zelfs rekening houdend met uw 8/20 in dat gemiddelde, zodat de meerderheid van de andere studenten daadwerkelijk een substantieel betere score liet optekenen). Dit betekent dan ook dat de resultaten die u behaalde op zich alvast niet als een dergelijke bijzondere (studiegerelateerde) omstandigheid kunnen worden beschouwd.

In uw eerder intern beroep verwees u verder nog naar de bijkomende stress omwille van het reeds aanvatten van uw stage, en de onwenselijke impact van het niet-slagen op uw toekomstplannen. Uw opmerkingen hierover beoordeelde de Raad echter als ongegrond. Daarnaast, en in ondergeschikte orde, moet ik vaststellen dat het resultaat dat u voor dit opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ behaalde in de eerste examenperiode (i.c. 7/20) niet van die aard is om te doen veronderstellen dat het onvoldoende resultaat in de derde examenperiode enkel zou bepaald zijn door omstandigheden die te maken hebben met de opstart van deze stage. Dit betekent dan ook dat op basis van de informatie die u, in het kader van het interne en externe beroep aanleverde, er geen omstandigheden zijn die, hetzij als een studiegerelateerde hetzij als een persoonsgebonden bijzondere omstandigheid zouden moeten worden beschouwd en die mee in rekening zouden moeten worden genomen bij het nemen van deze beslissing over het al dan niet slagen. Aangezien op deze manier niet voldaan is aan de cumulatieve voorwaarde die vermeld staat in art. 81, §5 (en die ook vermeld staat in art. II.229 van de Codex Hoger Onderwijs) is een kwalitatieve analyse of u ondanks het tekort voor ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ toch zou voldaan hebben aan de opleidingsspecifieke leerresultaten van de masteropleiding in de Rechten niet aan de orde.

In ondergeschikte orde, en als reactie op de vraag van de Raad, beoordeel ik hieronder toch opnieuw of u al dan niet ten volle voldaan heeft aan deze doelstellingen van de masteropleiding in de Rechten. Voor een overzicht van de doelstellingen van deze masteropleiding in de Rechten verwijst ik naar de informatie op de website ([...]).

Ik wijs u op de bijzondere situatie van de master in de rechten. Bij de beoordeling van deze leerdoelen moet worden rekening gehouden met feit dat gezien de combinatie van opleidingsonderdelen i.v.m. zingeving, plichtopleidingsonderdelen, basisopleidingsonderdelen, verbredende vaardigheden, klemtoonvakken (als major- en als minorkeuze), afstudeerrichtingen, een eventuele internationale uitwisseling en facultatieve praktijkcolleges dit programma in belangrijke mate bepaald wordt door eigen keuzes van de student. Als zodanig zijn slechts 32 van de in totaal 120 studiepunten niet afhankelijk van een keuze van de student (zie [...]). De master in de rechten neemt daarmee een vrij unieke positie in binnen het opleidingsaanbod van KU Leuven, waarbij meer dan 70% van de totale opleiding op een keuze van de studenten steunt. Dat heeft automatisch ook een impact op de lezing van de doelstellingen van de opleiding. Wanneer er kennis en vaardigheden vooropgesteld worden binnen de leerdoelen van de opleiding, is de vraag welke kennis en welke vaardigheden dat zijn ook voor meer dan 70% onderworpen aan de keuze van de studenten waarin zij zich willen specialiseren. De faculteit vindt die openheid naar het curriculum belangrijk juist om elke rechtenstudent de kans te geven om zich binnen het zeer ruime wetenschapsgebied van rechtsgeleerdheid een bepaalde specialisatie aan te meten binnen hun initiële masteropleiding. Maar dat wil geenszins zeggen dat kennis en vaardigheden daarmee onderling inwisselbaar worden en dat het eerder welke kennis het eerder welke andere kennis kan vervangen, of dat het eerder welke vaardigheid het eerder welke andere vaardigheid kan vervangen. Door de combinatie van major- en minorkeuzes, verplichte opname van klemtoonvakken binnen die keuzes en narratieve gidsen voor niet-juridische OPO's wordt er wel degelijk een keuzestructuur opgesteld door de faculteit die de specialisatie van de student afbakt. De enige nuttige lezing van de leerdoelen van de master rechten is om die afbakening van de keuzestructuur mee in aanmerking te nemen, aangezien anders bijna 3/4 van de masteropleiding geen directe link meer zou hebben met de leerdoelen van de masteropleiding. De leerdoelen van de master rechten dwingen op geen enkele wijze tot een dergelijke interpretatie die er elke nuttige lezing aan zou ontnemen, zodat die interpretatietechniek zich niet op wettige wijze aandient. Dit geldt des te meer daar art. II.229 CHO geen formalisme inzake de formulering van de doelstellingen van de opleiding voorop stelt. Dit betekent dan ook dat de hierboven vermelde doelstellingen een generiek kader vormen, waarbij de specifieke leerinhoud via dewelke deze doelstellingen worden gerealiseerd, afhankelijk is van eigen keuzes die de student gemaakt heeft bij de samenstelling van het programma.

Binnen de door u gekozen Afstudeerrichting rechten, is het zo dat studenten voor minstens 9 studiepunten aan keuzeopleidingsonderdelen moeten opnemen, en dat zij de mogelijkheid krijgen om één of meer juridische keuzevakken te vervangen, ten belope van ten hoogste 6 studiepunten, door interfacultaire opleidingsonderdelen of vakken uit het masterprogramma van andere academische opleidingen aan de KU Leuven. Zoals hierboven reeds uitgelegd, worden er via "narratieve gidsen" wel richtlijnen opgesteld wat betreft de in de gekozen major of minor inpassende niet-juridische opleidingsonderdelen. De webpagina vermeldt o.a. voor het door u gekozen domein Privaatrecht 'P0M88A Kinder- en Jeugdpsychiatrie'.

De hierboven vermelde opleidingsspecifieke doelstellingen vermelden o.a. dat een afgestudeerde student op het einde van de masteropleiding in de Rechten "*de onderzoeksresultaten van niet-juridische hulpwetenschappen naar waarde [kan] schatten en integreren in het eigen onderzoek en aldus op verantwoorde wijze [kan] omgaan met interdisciplinariteit in juridisch onderzoek*" en verder ook dat dezelfde student "*de*

verhoudingen tussen de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethoden en de onderzoeksmethoden van de hulpwetenschappen van het recht [kan] duiden”.

Uw keuze voor het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ als niet-juridisch keuzeopleidingsonderdeel kaderde dan ook enerzijds binnen het aanbod van uw faculteit om uw opleiding meer interdisciplinair te oriënteren, en anderzijds via de richtlijn dat dit binnen privaatrecht o.a. via ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ gebeurt. Via uw keuze om het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ op te nemen, heeft u dan ook binnen deze doelstellingen m.b.t. kennis van en inzicht in niet-juridische hulpwetenschappen een essentiële plaats gegeven aan de leerdoelstellingen van de opleiding om niet-juridische hulpwetenschappen te verbinden met de door u vormgegeven rechtenstudie, meer concreet: het begrijpen van wetenschappelijke kennis in verband met kinder- en jeugdpsychiatrische problemen, het kunnen hanteren van de wetenschappelijke terminologie, het kunnen onderscheiden van evidence based feitenmateriaal van veronderstellingen of common-sense, en het kunnen bevorderen van multidisciplinaire samenwerking omtrent de behandelde problemen.

In het externe verzoekschrift dat u bij de Raad indiende verwees u naar de opleidingsonderdelen ‘Fiscaal recht’, ‘Insolventierecht’, ‘Materieel recht van de Europese Unie’, ‘Technologie en recht’, ‘Religie, zingeving en levensbeschouwing’, ‘International and Human Rights Law’, ‘Familiaal vermogensrecht’, ‘Onderhandelen en bemiddelen’, ‘Gerechtelijk en privaatrecht’, ‘Rechten van de mens, werkcollege’, ‘Onderwijsrecht’, ‘Chinese Law from a European Perspective’, ‘Behavioural Sciences and the Law’, ‘Persoon, gezin en recht’, ‘Grondige studie grondwettelijk recht’ en ‘Milieu- en energierecht’.

De ECTS-fiche van geen enkele van deze opleidingsonderdelen verwijst echter naar de doelstellingen op het vlak van wetenschappelijke kennis in verband met kinder- en jeugdpsychiatrische problemen. Het is dan ook duidelijk dat ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ een unieke inhoud heeft en een unieke plaats inneemt binnen het onderwijsaanbod van de opleiding Master in de rechten, en dat geen enkel ander opleidingsonderdeel in het curriculum dezelfde competenties afdekt.

Het plichtvak Religie en levensbeschouwing is bovendien het enige niet-juridische vak uit die lijst. Dit vak heeft echter geen betrekking op de studie van een niet-juridische hulpwetenschap maar kadert binnen de vorming op het vlak van zingeving en levensbeschouwing, die deel uitmaakt van elke opleiding aan de KU Leuven.

Wij stellen vast dat u geen enkel ander niet-juridische OPO hebt opgenomen in uw ISP, laat staan een niet-juridisch of juridisch OPO dat tot eenzelfde integratie van de niet-juridische wetenschap van psychiatrie in uw masterdiploma leidt. Voor zover u zou beweren dat ook juridische opleidingsonderdelen uit de lijst op niet-juridische wetenschappelijk kennis en vaardigheden kunnen oefenen, wijzen wij erop dat dat meerdere opleidingsonderdelen kunnen bijdragen tot eenzelfde opleidingsdoelstelling, maar niet noodzakelijk in dezelfde mate of op dezelfde wijze. Dit gegeven op zich biedt dan ook geen voldoende garantie dat de verbijzondering die u zelf aan bij het begin van het academiejaar gegeven heeft door uw keuze voor het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ volledig gerealiseerd is. U heeft er immers niet alleen voor gekozen om dit opleidingsonderdeel te volgen omdat u “ervan overtuigd was dat dit vak rechtenstudenten als mensen enorm kan verrijken” (zoals uzelf in het interne beroep

vermeldde) maar er ook voor gekozen om dit opleidingsonderdeel op te nemen in het kader van uw curriculum van de masteropleiding in de Rechten. Hierdoor heeft u duidelijk in uw masteropleiding in de Rechten een essentiële plaats gegeven aan het verwerven van gespecialiseerde kennis en inzicht in de problematiek van kinder- en jeugdpsychiatrie, als expliciet gekozen verbijzondering van het bovenvermelde globale leerresultaat. Het feit dat kinderen jeugdpsychiatrie het enige niet-juridische opleidingsonderdeel is dat u opnam, bewijst nogmaals de cruciale rol van dat OPO in het bereiken van dit opleidingsdoel binnen het door u gekozen traject.

Daarnaast verwijzen de hierboven vermelde doelstellingen van de opleiding ook naar het feit dat een afgestudeerde Master in de rechten in staat moet zijn om “*een maatschappelijk probleem [te] analyseren en [te] beoordelen en hierover een onderbouwde stelling of oplossing [te] formuleren*”. Ook wat betreft dit opleidingsspecifiek leerresultaat verwees u naar de hierboven vermelde opleidingsonderdelen als argumentatie waarom u toch reeds voldoende kennis, vaardigheden en inzicht zou hebben opgedaan op het vlak van de wisselwerking tussen recht, mens en maatschappij.

Het is hierbij echter zo dat meerdere opleidingsonderdelen kunnen bijdragen tot eenzelfde opleidingsdoelstelling, maar niet noodzakelijk in dezelfde mate of op dezelfde wijze. Het feit dat heel wat van de door u gevolgde opleidingsonderdelen deze juridische kennis eveneens kaderen in een ruimere maatschappelijke context biedt dan ook geen voldoende garantie (cfr. *supra*). Waar de andere opleidingsonderdelen die u vermeldt betrekking hebben op andere domeinen van deze wisselwerking tussen recht, mens en maatschappij, is het op basis van de inhoud van de betrokken ECTS-fiches duidelijk zo dat de opleidingsonderdelen die u in uw extern beroep vermeldt, niet gericht zijn op de studie van de problematiek van kinder- en jeugdpsychiatrie. Het niet-slagen voor dit opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ houdt dan ook in dat evenmin ten volle voldaan is aan deze laatste doelstelling.

Op basis van de hierboven vermelde informatie moet ik dan ook vaststellen dat er, in elk geval op basis van de informatie die u in het kader van deze beroepsprocedure aanleverde, geen omstandigheden zijn die als bijzondere omstandigheid kunnen worden gekwalificeerd en die een beoordeling of u ondanks het tekort voor opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ toch globaal aan de leerdoelstellingen van de masteropleiding in de Rechten zou hebben voldaan, zou kunnen verantwoorden. Wanneer ik, in ondergeschikte orde, een dergelijke kwalitatieve beoordeling in functie van het al dan niet voldaan hebben aan deze leerdoelstellingen toch maak, moet ik bovendien vaststellen dat omwille van het tekort voor dit opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ niet voldaan is aan de doelstellingen ‘de onderzoeksresultaten van niet-juridische hulpwetenschappen naar waarde [kunnen] schatten en integreren in het eigen onderzoek en aldus op verantwoorde wijze [kunnen] omgaan met interdisciplinariteit in juridisch onderzoek’, ‘de verhoudingen tussen de juridischwetenschappelijke onderzoeksmethoden en de onderzoeksmethoden van de hulpwetenschappen van het recht [kunnen] duiden’ en ‘om ‘een maatschappelijk probleem [kunnen] analyseren en beoordelen en hierover een onderbouwde stelling of oplossing [kunnen] formuleren’’. Ik bevestig hierbij dan ook mijn eerdere beslissing om u niet geslaagd te verklaren voor de masteropleiding in de Rechten.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet ambtshalve evenmin bezwaren.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Onderzoek van de middelen

Enig middel

Verzoekster steunt een enig middel op een schending van artikel 81, §5 van het onderwijs- en examenreglement, artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster zet uiteen dat wanneer een student niet rechtstreeks geslaagd kan worden verklaard en evenmin voldoet aan de tolerantieregels, de instelling niettemin ertoe gehouden is de student te ‘delibereren’ wanneer er bijzondere omstandigheden worden aangetoond en wanneer de doelstellingen van de opleiding globaal genomen zijn behaald.

Zij betoogt dat zij voor alle opleidingsonderdelen in de masteropleiding is geslaagd, behalve ‘Kinder- en jeugdpsychiatrie’, zijnde een keuzevak dat vier studiepunten vertegenwoordigt, en dat zij in haar intern beroep heeft aangetoond dat zij voldoet aan de voormelde voorwaarden om geslaagd te worden verklaard.

Verzoekster gaat vooreerst in op de voorwaarde van de bijzondere omstandigheden.

Daarnaast is verzoekster van oordeel dat zij bovendien de doelstellingen van de opleiding globaal genomen heeft behaald. Met name betoogt verzoekster:

“De redenering van de beroepsinstantie komt er aldus op neer dat studenten de *mogelijkheid* hebben om één of meer juridische keuzevakken te vervangen door intrafacultaire opleidingsonderdelen of opleidingsonderdelen uit andere masterprogramma’s aan de KULeuven, en daarbij worden geleid door richtlijnen in ‘narratieve gidsen’. Verzoekster zou door de keuze te hebben gemaakt voor ‘Kinder- en jeugdpsychiatrie’ er vervolgens zelf voor gekozen hebben om binnen de opleidingsdoelstellingen m.b.t. kennis van en inzicht in niet-juridische hulpwetenschappen en essentiële plaats te geven aan de leerdoelstellingen van de opleiding om niet-juridische hulpwetenschap te verbinden met de door haar vorm gegeven rechtenstudie.”

Een dergelijke redenering raakt voor verzoekster kant noch wal, aangezien het niet aan de studenten staat om te bepalen wat essentiële leerdoelstellingen zijn en wat niet, en evenmin om aan bepaalde leerdoelstellingen meer gewicht te geven dan aan andere. Dat is immers de bevoegdheid en de taak van de opleiding. Met de keuze voor ‘Kinder- en jeugdpsychiatrie’ heeft verzoekster dan ook niet meer gewicht gegeven aan bepaalde leerdoelstellingen dan aan andere. Dat zij een vak koos dat mogelijks meer dan andere vakken past binnen een bepaalde leerdoelstelling is volgens verzoekster mogelijk, en dat kan dan tot gevolg hebben dat zij die leerdoelstelling niet iets meer of beter behaalt dan een student die een andere keuze maakte, maar het kan voor verzoekster niet tot gevolg hebben dat dit keuzevak plots dermate essentieel wordt dat zij ervoor moet slagen om de leerdoelstellingen te behalen.

Verzoekster bekritiseert vervolgens het motief van de bestreden beslissing dat in geen van de ECTS-fiches van de door verzoekster met succes gevolgde opleidingsonderdelen wordt verwezen naar de doelstellingen op het vlak van wetenschappelijke kennis in verband met kinder- en jeugdpsychiatrische problemen, zodat het opleidingsonderdeel ‘Kinder- en jeugdpsychiatrie’ binnen de opleiding een unieke plaats inneemt met een unieke inhoud. Ook die redenering leidt voor verzoekster tot de ongerijmde conclusie dat de eindcompetenties van ‘Kinder- en jeugdpsychiatrie’ moeten worden behaald opdat men voor de masteropleiding Rechten zou kunnen slagen, omdat de competenties door geen enkel ander opleidingsonderdeel zouden kunnen worden behaald. Het staat immers aan verwerende partij om te beoordelen of de doelstellingen van de opleiding globaal werden behaald.

In de bestreden beslissing wordt volgens verzoekster ook nog steeds niet concreet geduid waarom de doelstellingen van de opleiding globaal genomen niet werden bereikt. Daar waar de initiële beslissing van de beroepsinstantie nog oordeelde dat de globale doelstelling ‘juridische argumenten en redeneringen kunnen kaderen in een maatschappelijke, historische en/of

waarde-georiënteerde context, dankzij een kritische en reflexieve grondhouding ten aanzien van recht, mens en maatschappij' niet werd bereikt, luidt het in de thans bestreden beslissing dat twee (andere) opleidingsdoelstellingen niet werden bereikt ('de student kan onderzoeksresultaten van niet-juridische hulpwetenschappen naar waarde schatten en integreren in het eigen onderzoek en aldus op verantwoorde wijze omgaan met interdisciplinariteit in juridisch onderzoek', en 'de student kan de verhoudingen tussen de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethoden en de onderzoeksmethoden van de hulpwetenschap van het recht duiden'), maar – nog steeds volgens verzoekster – zonder een concreet onderzoek ter zake. Zij betoogt dat deze conclusie niet kan worden afgeleid uit het beweerde 'unieke karakter' van het opleidingsonderdeel 'Kinder- en jeugdpsychiatrie', en dat uit het gemis aan credit voor dat opleidingsonderdeel ook niet volgt dat deze opleidingsdoelstellingen niet werden behaald. Zij stipt bovendien aan dat de twee opleidingsdoelstellingen ook aan bod komen in acht juridische vakken en twee niet (zuiver) juridische vakken die zij volgde.

Er is volgens verzoekster evenwel nog meer: zij heeft het opleidingsonderdeel 'Kinder- en jeugdpsychiatrie' als keuzevak opgenomen binnen de beperkte volledig vrije keuze die het opleidingsprogramma laat. Eén of twee keuzevakken – ten belope van maximaal zes studiepunten – kunnen immers worden vervangen door interfacultaire opleidingsonderdelen of niet-juridische vakken, doch zonder dat daartoe een verplichting bestaat. Studenten, zo betoogt verzoekster, die niet voor een bijkomend niet-juridisch vak hebben gekozen ('Religie, zingeving en levensbeschouwing', 'Rechtspsychologie' en twee reflectievakken zijn plichtvakken, verzoekster was voor 'Rechtspsychologie' en één reflectievak vrijgesteld) en voor alle opleidingsonderdelen een credit behaalden, hebben gewis de opleidingsdoelstellingen behaald en zullen geslaagd worden verklaard.

Wat de competentie 'een maatschappelijk probleem analyseren en beoordelen en hierover een onderbouwde stelling of oplossing formuleren', stipt verzoekster aan dat de beroepsinstantie niet betwist dat de zestien door haar ingeroepen opleidingsonderdelen inderdaad (ook) tot die competentie bijdragen. Zij kan zich niet vinden in de stelling dat zulks evenwel "niet noodzakelijk in dezelfde mate of op dezelfde wijze" gebeurt als middels 'Kinder- en jeugdpsychiatrie', omdat de toelichting in de bestreden beslissing – met name dat deze andere vakken niet gericht zijn op de studie van de problematiek van kinder- en jeugdpsychiatrie – er

andermaal op neerkomt dat slagen voor ‘Kinder- en jeugdpsychiatrie’ noodzakelijk is om de doelstellingen van de opleiding globaal te verwezenlijken.

In haar antwoordnota stelt verwerende partij vooreerst dat er geen bijzonder omstandigheden voorliggen die redelijkerwijze kunnen doen veronderstellen dat verzoekster de opleidingsspecifieke leerresultaten toch zou hebben behaald:

“De interne beroepsbeslissing verwijst op de eerste plaats naar het feit dat er in de situatie van de student geen omstandigheden zijn die als een bijzondere omstandigheid kunnen worden gekwalificeerd en die een bijzondere motivering waarom de student niet geslaagd is, noodzakelijk zouden maken. De art. II.208 en II.209 van de CHO bepalen immers duidelijk de criteria die gelden voor het geslaagd verklaren van een student in een opleiding. Ofwel moet de student geslaagd zijn voor alle opleidingsonderdelen, ofwel moet worden vastgesteld dat de student de doelstellingen van het opleidingsprogramma toch globaal verwezenlijkt heeft. Gezien het tekort dat de student behaalde voor het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ is niet voldaan aan de voorwaarde tot slagen voor alle opleidingsonderdelen (art. II.208). Om de redelijkheid van beslissingen over het al dan niet slagen, ook bij studenten met slechts relatief beperkte tekorten, te garanderen voorziet art. 81, §2 van het OER KU Leuven nog een beperkte compensatiemogelijkheid. Op deze manier kunnen studenten die slechts één onvoldoende behalen voor een opleidingsonderdeel dat niet de stage of de masterproef is en ook over het geheel van de opleiding een globaal percentage van ten minste 68% behalen, toch afstuderen in een masteropleiding. Op basis van de door de student behaalde resultaten (i.c. resultaat van 8/20 en een gewogen percentage van 64,53%) is duidelijk dat de student niet voldaan heeft aan deze algemene voorwaarden tot slagen.

Eventuele bijzondere omstandigheden die zouden kunnen aantonen dat toch voldaan is aan de bepalingen van art. II. 209 van de CHO, zouden dan ook enkel relevant kunnen zijn in de mate waarin deze omstandigheden zouden kunnen doen vermoeden dat toch aan de opleidingsspecifieke leerresultaten voldaan is. Ook in het arrest 2015/550, dat de student in haar verzoekschrift vermeldt, verwijst uw Raad naar “uitzonderlijke omstandigheden [die] te maken [hebben] met het studietraject dat een student doorlopen heeft en waaruit redelijkerwijze kan worden afgeleid dat de betrokken student ondanks het tekort geacht kan worden de voor de opleiding vereiste globale doelstellingen te bezitten.” (onderlijning toegevoegd)

Het resultaat dat de student behaalde voor het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ (i.c. 8/20) biedt alvast geen aanwijzingen dat hiermee toch zou voldaan zijn aan de globale leerdoelstellingen van de opleiding. Dit resultaat ligt immers duidelijk onder de cesuur die zou gelden voor een geslaagd resultaat, en kan – zoals vermeld in de interne beroepsbeslissing – niet als het kleinst mogelijk tekort worden beschouwd.

Het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ is evenmin een “atypisch” opleidingsonderdeel, zoals de student beweert. Zoals vermeld in de interne beroepsbeslissing en eveneens in de informatie over de opleidingsspecifieke leerresultaten (zie bijlage 6), wordt het beheersen van niet-juridische hulpwetenschappen als essentieel onderdeel van deze doelstellingen van de masteropleiding rechten aan de

KU Leuven beschouwd. Voor elke major en minor in deze masteropleiding werd dan ook een narratieve gids (zie bijlage 9 – narratieve gidsen) opgesteld met *die* niet-juridische OPO's die binnen de betreffende major of minor de niet-juridische kennis en vaardigheden inhouden die gelden voor de betreffende major of minor. Het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ maakt structureel deel uit van de opleidingsonderdelen die worden aangeraden binnen de door deze student gekozen minor privaatrecht (zie bijlage 10 – ISP), en is o.m. relevant in het licht van jeugdadvocatuur.

Zoals eveneens vermeld in de interne beroepsbeslissing, ligt het resultaat dat deze student behaalde beduidend onder het gemiddelde resultaat van haar medestudenten die ditzelfde opleidingsonderdeel volgden. In bijlage 11 sturen wij het volledig overzicht van alle resultaten van deze rechtenstudenten door. In tegenstelling tot wat de student suggereert, betreft het hier de resultaten van alle studenten die het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ in 2019-20 gevuld hebben in het kader van hun masteropleiding in de Rechten. Geen enkele student behaalde hierbij een resultaat ‘NA’. De gegevens in deze tabel hebben betrekking op de examenresultaten van de eerste examenperiode. Beide studenten (waaronder ook deze studente) die toen een onvoldoende behaalden, behaalden in de derde examenperiode 8/20, wat het gemiddelde resultaat voor het volledige academiejaar op 12,11/20 brengt. Eveneens, zoals wordt aangehaald in de interne beroepsbeslissing, wordt dit gemiddelde ook negatief beïnvloed door het resultaat dat deze studente behaalde. Indien enkel wordt rekening gehouden met de resultaten van de 7 andere studenten, stijgt dit gemiddelde tot 12,625/20, wat niet substantieel afwijkt van het algemene gemiddelde (i.c. 13,2/20) voor alle studenten (ook uit andere opleidingen) die dit opleidingsonderdeel volgden. Dit gemiddelde en de goede resultaten die andere studenten behaalden (i.c. maximumscore 16/20) wijzen er dan ook op dat het niet zo was dat de lessen in het kader van dit opleidingsonderdeel of het examen niet zouden zijn aangepast geweest aan de rechtenstudenten.

In dit externe verzoekschrift verwijst de student naar haar ‘vlekkeloos parcours’ en het feit dat ze, m.u.v. één opleidingsonderdeel, nog steeds het modeltraject volgt. Het feit dat een student op een vlotte manier geslaagd is voor de meeste opleidingsonderdelen neemt echter niet weg dat toch essentiële tekorten op het vlak van bepaalde opleidingsspecifieke leerresultaten kunnen blijven bestaan. In haar externe beroep concretiseert de student niet op welke manier dit ‘vlekkeloos parcours’ en dit ‘modeltraject’ zou kunnen aantonen dat zij toch volledig voldaan heeft aan alle vooropgestelde doelstellingen.

Het traject dat de student in haar masteropleiding volgde, kan in elk geval niet als een perfect modeltraject worden beschouwd, aangezien de student het opleidingsonderdeel ‘Global Law’ in 20192020 reeds voor de tweede keer opnam. In haar beroep vermeldt de student dat dit dan echter zou te maken hebben met het per “vergissing” opnemen van dit opleidingsonderdeel in het academiejaar 20182019, waarbij zij deze “vergissing” pas op het moment van de eerste examenkans (dus bij de examenperiode in juni) zou hebben opgemerkt. We moeten hierbij op de eerste plaats vaststellen dat de student tot hiertoe in haar beroep geen opmerkingen hierover gemaakt heeft. Verder stellen we vast dat de student op 26/9/2018 zelf dit opleidingsonderdeel ‘Global Law’ aan haar ISP 2018-2019 heeft toegevoegd. Bij de goedkeuring van haar ISP 2018-2019 op 8/11/2018 ontving zij ook een overzicht van het goedgekeurde programma. Het opleidingsonderdeel ‘Global Law’ betreft bovendien een opleidingsonderdeel met een aanbod aan lezingen die door buitenlandse gastdocenten worden gegeven, en waarbij studenten via Toledo hun keuze

voor één van deze lessenreeksen dienen door te geven. Zelfs indien het dan zo zou geweest zijn dat de studente dit opleidingsonderdeel ‘Global Law’ “per vergissing” aan haar ISP 2018-2019 had toegevoegd, had zij zich in elk geval ruim vóór de bekendmaking van haar resultaten in juli 2019 bewust kunnen zijn van het feit dat dit opleidingsonderdeel deel uitmaakte van haar programma 2018-2019.

De student verwijst in dit externe verzoekschrift ook naar de algemene covid-19 situatie. We moeten hierbij op de eerste plaats vaststellen dat dit argument – althans niet op deze manier – aan bod gekomen is in het eerdere beroep. In haar interne beroep heeft zij enkel naar deze omstandigheden verwezen als argument dat zij – ondanks beperkte toegang tot de bibliotheek – er toch in geslaagd was om haar masterproef tot een goed einde te brengen. Het is hierbij in elk geval ook zo dat deze omstandigheden in elk geval geen globaal negatieve impact gehad hebben op de studieresultaten van alle studenten (zie [...]). Uit het verzoekschrift van de student blijkt bovendien ook niet op welke manier deze omstandigheden specifiek een effect zouden gehad hebben op haar presteren tijdens examen ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’. Tijdens de eerste examenperiode, en dus op een moment waarop deze coronamaatregelen nog geen impact hadden, behaalde de student voor het betrokken examen een resultaat van 7/20. Dit betekent dan ook dat corona-omstandigheden op zich alvast onvoldoende verklaring bieden voor het onvoldoende resultaat dat de student voor dit opleidingsonderdeel behaalde.

De student verwijst eveneens naar het feit dat zij als niet-Nederlandstalige student specifieke problemen zou ervaren hebben bij het begrijpen van vakterminologie waarmee zij als rechtenstudent niet vertrouwd was. We kunnen echter enkel vaststellen dat zij binnen de keuzeruimte die in het masterprogramma in de Rechten aan de KU Leuven geboden wordt er net voor gekozen heeft om in haar studieprogramma van deze opleiding een opleidingsonderdeel uit een niet-juridisch domein op te nemen. De ECTS-fiche (zie bijlage 7) van dit opleidingsonderdeel verwijst hierbij uitdrukkelijk naar het feit dat het kunnen hanteren van wetenschappelijke terminologie m.b.t. kinder- en jeugdpsychiatrische problemen een essentieel onderdeel van dit opleidingsonderdeel is. Indien zij inschatte dat dit opleidingsonderdeel haar hierdoor specifieke problemen zou opleveren, had zij ook andere keuzes kunnen maken. Daarnaast, en indien zij “ervan overtuigd was dat dit vak rechtenstudenten als mensen enorm kan verrijken” (zoals zij vermeldde in haar intern beroep) had zij er ook voor kunnen kiezen om dit opleidingsonderdeel via een ander, afzonderlijk studiecontract op te nemen. Zij heeft dit niet gedaan, maar er in tegendeel voor gekozen om dit opleidingsonderdeel op te nemen als onderdeel van haar diplomacontract Master in de Rechten, en er op die manier zelf ook voor gekozen om het kennisdomein van kinder- en jeugdpsychiatrische problemen deel te laten uitmaken van de doelstellingen die zij via dit programma wou realiseren.

Het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ wordt georganiseerd door de faculteit Psychologie en Pedagogische wetenschappen, waarbij het inderdaad zo is dat omwille van een programmahervorming in deze faculteit dit opleidingsonderdeel in 2020-2021 niet langer wordt aangeboden. Deze programmahervorming heeft dan inderdaad tot gevolg dat studenten Master in de psychologie in plaats van het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ het opleidingsonderdeel ‘Psychopathologie en psychiatrie kinderen en jongeren, deel 2 (P0W61A)’ dienen te volgen. In tegenstelling tot wat de student (op basis van de ECTS-fiches 2020-2021) laat uitschijnen, betekent dit niet dat beide hierboven vermelde opleidingsonderdelen hiermee identiek zouden zijn, of dat de voorkennisvereisten van het nieuwe opleidingsonderdeel

van toepassing zouden geweest zijn op ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’. De informatie i.v.m. de voor dit opleidingsonderdeel vereiste voorkennis in de ECTS-fiche 2019-2020 verwijst hierbij enkel naar “basale kennis van genetica en neurologie”. Via deze ECTS-fiche wist de student dan ook op het moment van haar keuze om dit opleidingsonderdeel in haar individueel studieprogramma op te nemen welke voorkennis van haar voor dit opleidingsonderdeel verondersteld wordt. De hierboven vermelde resultaten die haar medestudenten hierbij behaalden, tonen bovendien aan dat het slagen voor dit opleidingsonderdeel, ook voor masterstudenten in de Rechten, wel degelijk haalbaar was.

Dit betekent dan ook dat ook op basis van de argumentatie die de student in dit nieuwe externe beroep aanlevert, er geen omstandigheden zijn die, hetzij als een studiegerelateerde hetzij als een persoonsgebonden bijzondere omstandigheid zouden moeten worden beschouwd en die mee in rekening zouden moeten worden genomen bij het nemen van deze beslissing over het al dan niet slagen. Aangezien op deze manier niet voldaan is aan de cumulatieve voorwaarde die vermeld staat in art. 81§5 (en die ook vermeld staat in art. II.229 van de Codex Hoger Onderwijs) is een kwalitatieve analyse of de student ondanks het tekort voor ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ toch zou voldaan hebben aan de opleidingsspecifieke leerresultaten van de masteropleiding in de Rechten niet aan de orde.”

Daarnaast betoogt verwerende partij dat verzoekster niet aantoont dat zij, niettegenstaande het tekort voor ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ toch zou voldaan hebben aan de globale opleidingsspecifieke leerresultaten.

“De interne beroepsbeslissing verwijst hierbij naar de bijzondere situatie van de master in de rechten, waarbij het individuele studieprogramma van de student in belangrijke mate bepaald wordt door eigen keuzes van de student. Als zodanig zijn slechts 32 van de in totaal 120 studiepunten niet afhankelijk van een keuze van de student (zie [...] en bijlage 8) De interne beroepsinstantie stelde dan ook vast deze keuzeruimte, waarbij meer dan 70% van de totale opleiding op een keuze van de student steunt automatisch ook een impact heeft op de lezing van de doelstellingen van de opleiding. Wanneer er kennis en vaardigheden vooropgesteld worden binnen de leerdoelen van de opleiding, is de vraag *welke* kennis en *welke* vaardigheden dat zijn ook voor meer dan 70% onderworpen aan de keuze van de studenten waarin zij zich willen specialiseren. De faculteit vindt die openheid naar het curriculum belangrijk juist om elke rechtenstudent de kans te geven om zich binnen het zeer ruime wetenschapsgebied van rechtsgeleerdheid een bepaalde specialisatie aan te meten binnen hun initiële masteropleiding. Maar dat wil geenszins zeggen dat kennis en vaardigheden daarmee onderling inwisselbaar worden en dat eender welke kennis eender welke andere kennis kan vervangen, of dat eender welke vaardigheid eender welke andere vaardigheid kan vervangen. Door de combinatie van major- en minorkeuzes, verplichte opname van klemtounevakken binnen die keuzes en narratieve gidsen voor niet-juridische OPO’s wordt er wel degelijk een keuzestructuur opgesteld door de faculteit die de specialisatie van de student afbakt. Dit betekent dan ook dat de enige nuttige lezing die kan gegeven worden aan de leerdoelen van de master rechten is om die afbakening van de keuzestructuur mee in aanmerking te nemen, aangezien anders bijna 3/4 van de masteropleiding geen directe link meer zou hebben met de leerdoelen van de masteropleiding. Dit betekent dan ook dat de hierboven vermelde doelstellingen

een generiek kader vormen, waarbij de specifieke leerinhoud via dewelke deze doelstellingen worden gerealiseerd, afhankelijk is van eigen keuzes die de student gemaakt heeft bij de samenstelling van het programma.

Binnen de door de student gekozen Afstudeerrichting rechten, is het zo dat studenten voor minstens 9 studiepunten aan keuzeopleidingsonderdelen moeten opnemen, en dat zij de mogelijkheid krijgen om één of meer juridische keuzevakken te vervangen, ten belope van ten hoogste 6 studiepunten, door interfacultaire opleidingsonderdelen of vakken uit het masterprogramma van andere academische opleidingen aan de KU Leuven (zie bijlage 8 programma-informatie Master rechten). Via “narratieve gidsen” (zie bijlage 9) worden wel richtlijnen opgesteld wat betreft de in de gekozen major of minor inpassende niet-juridische opleidingsonderdelen. De webpagina vermeldt o.a. voor het door de student gekozen domein Privaatrecht het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en Jeugdpsychiatrie’ als mogelijk keuzevak.

In tegenstelling tot wat de student suggereert, betekent dit niet dat een student hiermee de vrijheid zou krijgen om zelf te bepalen wat de essentiële leerdoelstellingen zijn. De doelstellingen waaraan moet voldaan zijn om globaal te kunnen slagen voor de opleiding zijn wel degelijk generiek en op een uniforme manier bepaald voor alle studenten (zie [...] en bijlage 6). De student krijgt echter wel de kans om eigen keuzes te maken met betrekking tot de concrete kennisdomeinen die hij/zij via deze opleiding wil realiseren. Dit betekent dan ook dat bij de beoordeling van de vraag in welke mate de student de kennis en vaardigheden die vooropgesteld worden in opleidingsspecifieke leerresultaten effectief gerealiseerd heeft, niet los kan gezien worden van de keuzemogelijkheid van de student om zelf te bepalen in welk domein hij/zij zich wenst te verdiepen. Een dergelijke aanpak is alvast ook conform met eerdere uitspraken van uw Raad (zie 2016/477).

Dit betekent evenmin dat de beroepsinstantie zelf hierdoor meer gewicht aan bepaalde leerdoelstellingen zou hebben gegeven. Conform de bepalingen van art. II.229 van de CHO zou een student op basis van dit artikel enkel kunnen geslaagd verklaard worden indien de student aantoont voldaan te hebben aan alle vooropgestelde doelstellingen voor de opleidingen. Zoals vermeld in de interne beroepsbeslissing (en cfr. infra) moest de interne beroepsinstantie vaststellen dat dit hier niet het geval was.

De interne beroepsbeslissing stelde vast dat de student omwille van het niet-slagen voor het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en Jeugdpsychiatrie’ niet voldaan had aan volgende opleidingsspecifieke leerresultaten:

- de onderzoeksresultaten van niet-juridische hulpwetenschappen naar waarde schatten en integreren in het eigen onderzoek en aldus op verantwoorde wijze omgaan met interdisciplinariteit in juridisch onderzoek;
- de verhoudingen tussen de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethoden en de onderzoeksmethoden van de hulpwetenschappen van het recht duiden;
- een maatschappelijk probleem analyseren en beoordelen en hierover een onderbouwde stelling of oplossing formuleren.

Aangezien de student op die manier niet globaal voldaan heeft aan de opleidingsdoelstellingen kan zij niet geslaagd verklaard worden voor haar masteropleiding in de Rechten.

Conform het hierboven vermelde principe dat bij dergelijke deliberatiebeslissingen ook dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid die de studenten wordt geboden om zelf te bepalen in welk domein zij zich wensen te verdiepen, stelde de interne beroepsbeslissing vast dat door haar keuze voor dit opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ de student er zelf voor gekozen had om binnen elke van deze doelstellingen ook een essentiële plaats te geven aan de wetenschappelijke kennis in verband met kinder- en jeugdpsychiatrische problemen, het kunnen hanteren van de wetenschappelijke terminologie, het kunnen onderscheiden van evidence based feitenmateriaal van veronderstellingen of common-sense, en het kunnen bevorderen van multidisciplinaire samenwerking omtrent de behandelde problemen (cfr. ECTS-fiche ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’).

De student stelt dat deze doelstellingen op het vlak van de verhouding tussen juridische en nietjuridische hulpwetenschappen en op het vlak van de analyse en beoordeling van maatschappelijke problemen “evenzeer” voorkwamen in een volgende opleidingsonderdelen:

- Persoon, gezin en recht
- Onderwijsrecht
- Global law
- Chinese law from European Perspective
- Religie, zingeving en levensbeschouwing
- Materieel recht van de Europese Unie
- Onderhandelen en bemiddelen
- Technologie en recht
- Behavioral science and the law
- Rechtspsychologie

Het feit dat ook andere opleidingsonderdelen kunnen bijdragen aan deze opleidingsdoelstellingen wordt door de interne beroepsbeslissing echter niet ontkend. De interne beroepsbeslissing wijst er immers op dat meerdere opleidingsonderdelen kunnen bijdragen tot eenzelfde opleidingsdoelstelling, maar dit niet noodzakelijk in dezelfde mate of op dezelfde wijze doen. Het feit dat andere opleidingsonderdelen, waaronder de hierboven vermelde en ook de 16 andere opleidingsonderdelen waarnaar zij verwees in de eerdere procedure bij uw Raad, eveneens bijdragen aan deze doelstellingen biedt op zich echter geen voldoende garantie dat de verbijzondering die de student zelf aan deze doelstellingen gegeven heeft door haar keuze voor het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ volledig gerealiseerd is.

Zelfs indien we abstractie maken van het feit dat zij via haar bijlagen telkens verwijst naar de versie 2020-21 van de betrokken ECTS-fiches, moeten we vaststellen dat, zoals ook reeds in de interne beroepsbeslissing vermeld, geen van deze ECTS-fiches verwijst naar de doelstellingen op het vlak van wetenschappelijke kennis in verband met kinder- en jeugdpsychiatrische problemen. De student verwijt de interne beroepsbeslissing dat deze beslissing zou genomen zijn “zonder concreet onderzoek”. Art. II.229 bepaalt echter dat de toepassing van dit artikel veronderstelt dat de student zelf aantoont op welke manier de doelstellingen van de opleiding gerealiseerd zijn. Op welke manier kennis in verband met kinder- en jeugdpsychiatrische problemen aan bod zou gekomen zijn in de hierboven vermelde opleidingsonderdelen, blijkt in elk geval niet uit de informatie die deze student in het kader van haar extern beroep aanlevert. Via haar huidig verzoekschrift voegt zij ‘stuk 10’ toe, waarvan zij zegt dat zij hiermee zou aantonen op welke manier

zij deze competenties toch bereikt heeft. Op geen enkele manier verwijst dit document echter naar de kennis en de inzichten i.v.m. kinder- en jeugdpsychiatrie, waarvoor zij gekozen heeft bij de samenstelling van haar programma bij de start van het academiejaar. In tegenstelling tot wat de student beweert (in randnummer 16) betekent dit dan ook dat het niet zo is dat de interne beroepsbeslissing niet meer zou terugkomen op de opmerkingen van uw Raad m.b.t. de doelstelling “juridische argumenten en redeneringen kunnen kaderen in een maatschappelijke, historische en/of waarde-georiënteerde context, dankzij een kritisch en reflexieve grondhouding ten aanzien van recht, mens en maatschappij”. Ook voor deze doelstelling geldt immers dat de student door haar bewuste keuze om het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ op te nemen in haar individueel studieprogramma van de masteropleiding in de Rechten ervoor gekozen heeft om deze kritische reflectie m.b.t. recht, mens en maatschappij te verblijzonderen op het domein van de kinder- en jeugdpsychiatrie. De doelstellingen van de 16 andere opleidingsonderdelen waarnaar de student in haar eerdere externe beroep 2020/720 verwees, hebben echter geen enkele betrekking op dit door de student gekozen kennisdomein.

De vaststelling van de interne beroepsinstantie over de centrale plaats die het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ inneemt binnen het individuele studieprogramma van deze student is in essentie gebaseerd op de eigen keuze van de student om haar kennis als jurist ook te gaan verbreden met kennis op het vlak van kinder- en jeugdpsychiatrie. Het is evident zo dat de student ook had kunnen kiezen voor andere niet-juridische of juridische keuzeopleidingsonderdelen. Ook in dit geval zou de persoonlijke keuze van de student voor specifieke kennisdomeinen en/of vaardigheden mee in rekening zijn genomen bij de beoordeling of al dan niet voldaan zou zijn aan de doelstellingen. Feit blijft dat de student bij de samenstelling van haar studieprogramma wel degelijk gekozen heeft voor een nietjuridische verbreding op het vlak van kennis en inzichten op het vlak van kinder- en jeugdpsychiatrie.

De student verwijst hierbij o.a. naar het feit dat zij als student die haar bacheloropleiding gevuld had aan de Université Saint-Louis werd vrijgesteld voor het opleidingsonderdeel ‘Rechtspsychologie’. De relevantie hiervan en de manier waarop dit zou aantonen dat zij ondanks het tekort voor het opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ toch globaal zou voldaan hebben aan de doelstellingen van de opleiding blijft evenwel onduidelijk.

Het externe verzoekschrift dat de student uw Raad doorstuurd, weerlegt dan ook niet de eerdere conclusies van de interne beroepsinstantie. Op basis van de argumentatie die de student zelf doorstuurd, zijn er geen omstandigheden die als een bijzondere omstandigheid kunnen worden gekwalificeerd en die een kwalitatieve beoordeling of de student ondanks het tekort voor opleidingsonderdeel ‘P0M88A Kinder- en jeugdpsychiatrie’ toch globaal aan de leerdoelstellingen van de masteropleiding in de Rechten zou hebben voldaan, zouden kunnen verantwoorden. In ondergeschikte orde moet bovendien worden vastgesteld dat de student niet voldaan heeft aan de doelstellingen *‘de onderzoeksresultaten van niet-juridische hulpwetenschappen naar waarde [kunnen] schatten en integreren in het eigen onderzoek en aldus op verantwoorde wijze [kunnen] omgaan met interdisciplinariteit in juridisch onderzoek’*, *‘de verhoudingen tussen de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethoden en de onderzoeksmethoden van de hulpwetenschappen van het recht [kunnen] duiden’* en *‘om*

‘een maatschappelijk probleem [kunnen] analyseren en beoordelen en hierover een onderbouwde stelling of oplossing [kunnen] formuleren’.

Aangezien de student niet globaal voldaan heeft aan deze opleidingsspecifieke doelstellingen kan zij niet geslaagd worden verklaard voor haar masteropleiding in de Rechten.”

Verzoekster gaat in haar wederantwoordnota vooreerst nog in op de kwestie van de bijzondere individuele omstandigheden. Met betrekking tot het globaal behalen van de opleidingsdoelstellingen, doet verzoekster nog het volgende gelden:

“In haar verzoekschrift heeft verzoekster vervolgens uitgebreid gemotiveerd waarom ze van oordeel is dat ze de opleidingsdoelstellingen wel degelijk heeft behaald. Verzoekster volhardt in deze argumentatie.

Verwerende partij van haar kant blijft op het standpunt dat het vak “Kinder- en Jeugdpsychiatrie” een essentieel vak is in de opleiding van verzoekster, nu zij het explicet heeft gekozen en aldus mee heeft bepaald dat ze aan de hand van deze leerinhouden de generiek omschreven leerdoelstellingen diende te behalen.

Verzoekster blijft daarentegen bij haar standpunt dat verwerende partij op die wijze *de facto* meer gewicht geeft aan bepaalde leerdoelstellingen, daar waar alle leerdoelstellingen van een opleiding uiteindelijk voor alle studenten dezelfde zijn en het niet zo is dat de ene leerdoelstelling door de ene student in grotere mate zou moeten worden bereikt dan door een andere student in diezelfde opleiding. Elke student moet elke doelstelling minimaal in dezelfde mate behalen. Dat een student binnen zijn keuzevrijheid voor een vak koos dat mogelijks meer dan andere vakken past binnen een bepaalde leerdoelstelling, kan wel tot gevolg hebben dat die student die leerdoelstelling net iets méér of beter heeft behaald dan een andere student die diezelfde keuze niet maakte, maar kan niet tot gevolg hebben dat het gekozen vak plots dermate essentieel wordt dat slagen ervoor een noodzakelijke voorwaarde wordt om de leerdoelstellingen van de opleiding te behalen.

Verwerende partij blijft ook stellen dat verzoekster niet bewijst de kennis en de inzichten in verband met de kinder- en jeugdpsychiatrie en dus de eindcompetenties van het vak “Kinder- en Jeugdpsychiatrie” te hebben verworven.

Verzoekster dient dat bewijs ook niet te leveren omdat dat ook helemaal niet aan de orde is in het raam van een discussie rond deliberatie. Verzoekster moet inderdaad niet bewijzen de eindcompetenties van het vak “Kinder- en Jeugdpsychologie” te hebben bereikt, maar moet wel aantonen de opleidingsdoelstellingen globaal te hebben behaald.

In de beslissing die de beroepsinstantie nam op 9 oktober 2020, stelde de beroepsinstantie dat verzoekster de globale doelstelling “juridische argumenten en redeneringen kunnen kaderen in een maatschappelijke, historische en/of waarde-georiënteerde context, dankzij een kritisch en reflexieve grondhouding ten aanzien van recht, mens en maatschappij” onvoldoende zou hebben bereikt. Zoals verzoekster reeds opmerkte in haar inleidend verzoekschrift komt de beroepsinstantie hier in haar beslissing van 27 november 2020

niet meer op terug, en doet ze er geen enkele moeite om uit te leggen op welke grond ze tot die vaststelling kwam, ook al was ze daartoe uitgenodigd door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen in zijn arrest nr. 6.078 d.d. 18 november 2020. Er mag van ook vanuit gegaan worden dat de beroepsinstantie alvast niet langer ervan overtuigd is dat verzoekster genoemde opleidingsdoelstelling niet heeft behaald.

Verwerende partij stelt thans dat de beroepsinstantie hier in haar beslissing wel op terug gekomen is in die zin dat ook voor deze doelstelling geldt dat verzoekster door haar bewuste keuze om het opleidingsonderdeel “Kinder- en jeugdpsychiatrie” op te nemen in haar individueel studieprogramma van de master rechten ervoor gekozen heeft om deze kritische reflectie m.b.t. recht, mens en maatschappij te verbijzonderen op het domein van kinder- en jeugdpsychiatrie. De doelstellingen van de 16 andere opleidingsonderdelen waarnaar verzoekster in de eerste procedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen had verwezen, hebben geen betrekking op dit door de studente gekozen kennisdomein, aldus verwerende partij.

Aldus brengt verwerende partij niets nieuw bij bij de stelling die ze ook al aannam in haar beslissing d.d. 9 oktober 2020 en weerlegt ze nog steeds niet de argumenten die verzoekster aanbracht om aan te tonen dat ze die doelstelling wel heeft behaald. De vaststelling blijft dus dat de argumenten die verzoekster gaf ter ondersteuning van de stelling dat ze die leerdoelstelling wel heeft behaald, correct zijn, minstens door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen binnen zijn marginaal toetsingsrecht niet onjuist kunnen worden bevonden, en dat het concrete onderzoek van die argumenten nog steeds ontbreekt.”

Beoordeling

De Raad dient vooreerst vast te stellen welke rechtsregel op verzoekster van toepassing is.

Voor de aan verwerende partij ingeschreven masterstudenten die niet beantwoordden aan de principiële voorwaarden van artikel 81, §2 van het onderwijs- en examenreglement om geslaagd te worden verklaard – hetzij voor alle opleidingsonderdelen een credit hebben behaald, hetzij (onverminderd eventuele nadere specificering door de faculteit) voor de opleiding als geheel ten minste 68% gewogen percentage behalen en in het academiejaar van afstuderen slechts één onvoldoende van 9/20 behalen op een opleidingsonderdeel dat niet de stage of de masterproef is – luidt artikel 81, §§ 4 en 5:

“§4. In alle gevallen waarin zij voor studenten met één onvoldoende voor een opleiding tot niet-slagen beslist, moet de examencommissie in het beraadslagingsverslag motiveren waarom de betrokken studenten niet aan de vooropgestelde leerresultaten voor het geheel van de opleiding voldoen.

§5. In bijzondere individuele omstandigheden of bij overmacht (zie ook art. 71) kan de examencommissie studenten waarvan zij oordeelt dat zij de vooropgestelde leerresultaten voor het geheel van de opleiding hebben behaald, toch geslaagd verklaren, ook al voldoen zij niet aan de in §1 of §2 van dit art. bepaalde voorwaarden. Daarbij moeten de betreffende studenten kunnen aantonen dat er sprake is van bijzondere omstandigheden en dat zij de doelstellingen globaal genomen behaald hebben.”

Verzoekster voert aan dat zij de vooropgestelde leerdoelen globaal heeft bereikt. Zij beroept zich daarnaast in haar intern beroep op bijzondere omstandigheden; de bestreden beslissing beoordeelt dat beroep in het licht van artikel 81, §5 en in haar beroep tot nietigverklaring bij de Raad voert verzoekster aan dat beide voorwaarden van artikel 81, §5 wel degelijk zijn voldaan.

Zoals de Raad in zijn arrest nr. 6.078 van de Raad van 18 november 2020 reeds heeft aangegeven, rijst de vraag of verzoekster niet voldoet aan de voorwaarden gesteld in §4, in welk geval niet aan de orde is of er in hoofde van verzoekster bijzondere omstandigheden zijn aangetoond. Uit de voorliggende stukken blijkt immers dat verzoekster slechts voor één opleidingsonderdeel geen credit heeft behaald.

Ter zake bevraagd ter zitting, bevestigt verwerende partij dat verzoekster slechts één tekort heeft, dat artikel 81, §4 toepassing vindt, dat derhalve op de examencommissie – en daarna de interne beroepsinstantie – een verzwaarde motiveringsplicht rust, en dat bijzondere omstandigheden niet aan de orde zijn.

De Raad onderzoekt het voorliggende beroep dan ook in het licht van artikel 81, §4 van het onderwijs- en examenreglement en het redelijkheidsbeginsel. Artikel II.229, eerste lid van de Codex Hoger onderwijs en artikel 81, §5 van het onderwijs- en examenreglement zijn niet dienend.

De Raad herinnert eraan dat bij toepassing van artikel 81, §4, de bewijslast ten gevolge van de verzwaarde motiveringsplicht in eerste instantie bij de examencommissie *c.q.* de interne beroepsinstantie ligt.

In haar eerste beslissing op intern beroep van 9 oktober 2020 oordeelde de interne beroepsinstantie dat verzoekster niet had voldaan aan het globale leerresultaat “*dat een afgestudeerde Master in de rechten juridische argumenten en redeneringen kan kaderen in een maatschappelijke, historische en/of waarde-georiënteerde context, dankzij een kritische en reflexieve grondhouding en aanzien van recht, mens en maatschappij*”. Deze doelstelling valt onder het gebied ‘kennis en inzicht’.

Na vernietiging van die beslissing luidt het in de tweede, thans bestreden beslissing van de beroepsinstantie d.d. 27 november 2020:

“De hierboven vermelde opleidingsspecifieke doelstellingen vermelden o.a. dat een afgestudeerde student op het einde van de masteropleiding in de Rechten “*de onderzoeksresultaten van niet-juridische hulpwetenschappen naar waarde [kan] schatten en integreren in het eigen onderzoek en aldus op verantwoorde wijze [kan] omgaan met interdisciplinariteit in juridisch onderzoek*” en verder ook dat dezelfde student “*de verhoudingen tussen de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethoden en de onderzoeksmethoden van de hulpwetenschappen van het recht [kan] duiden*”.”

Dit:

- ‘de student kan onderzoeksresultaten van niet-juridische hulpwetenschappen naar waarde schatten en integreren in het eigen onderzoek en aldus op verantwoorde wijze omgaan met interdisciplinariteit in juridisch onderzoek’, en
- ‘de student kan verhoudingen tussen de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethoden en de onderzoeksmethoden van de hulpwetenschappen van het recht duiden’

zijn derhalve de (deel)doelstellingen die naar oordeel van de beroepsinstantie niet of niet voldoende werden behaald (verder ook aangeduid als: de betrokken deeldoelen).

De doelstelling ‘*de student kan juridische argumenten en redeneringen kaderen in een maatschappelijke, historische en/of waarde-georiënteerde context, dankzij een kritische en reflexieve grondhouding en aanzien van recht, mens en maatschappij*’ komt in de bestreden beslissing niet meer ter sprake, en vormt er derhalve ook geen dragend motief van.

Ten onrechte stelt verwerende partij in haar antwoordnota dat verzoekster ook de (deel)doelstelling ‘een maatschappelijk probleem analyseren en beoordelen en hierover een onderbouwde stelling of oplossing formuleren’ niet of onvoldoende zou hebben bereikt. Deze

doelstelling komt in de bestreden beslissing niet ter sprake en vormt derhalve geen motief voor de weigering om het masterdiploma toe te kennen.

Deze twee voormalde doelstellingen vallen onder het gebied ‘wetenschappelijk-juridische vaardigheden’. Dit gebied bevat nog zes andere concrete doelstellingen (‘de student kan de onderzoeksmethoden binnen de rechtswetenschappen duiden’, ‘de student kan zelfstandig een rechtswetenschappelijk onderzoek voorbereiden’, ‘de student kan correct een juridische probleemstelling en de hieruit voortvloeiende onderzoeks vragen formuleren’, ‘de student kan de passende rechtswetenschappelijke onderzoeks methodes selecteren en toepassen op een voorliggende onderzoeks vraag’, ‘de student kan het gekozen onderzoeksdesign juridisch wetenschappelijk verantwoorden’ en ‘de student kan op wetenschappelijk verantwoorde wijze nieuwe juridische kennis genereren’); bij gebreke aan andersluidende overwegingen in de bestreden beslissing, moet ervan uit worden gegaan dat verzoekster dié deel doelstellingen binnen het gebied ‘wetenschappelijk-juridische vaardigheden’ wel afdoende heeft bereikt.

Gewis behoort het tot de actieve onderwijs vrijheid van verwerende partij om te bepalen welke leerdoelen zij verbindt aan de opleiding die zij aanbiedt – *in casu*: de masteropleiding Rechten – en het behoort evenzeer tot die onderwijs vrijheid om te bepalen welke opleidingsonderdelen studenten verplicht moeten volgen en welke zij als keuzevak kunnen opnemen. Het spreekt daarbij voor zich dat elk individueel volledig curriculum (diploma contract) dat verwerende partij een student toelaat om samen te stellen, die student in staat moet stellen om alle vooropgezette doelstellingen van de opleiding volledig te behalen.

De doelstellingen van de masteropleiding Rechten aan de Katholieke Universiteit Leuven zijn (stuk 12 verzoekende partij – dit stuk heeft betrekking op het academiejaar 2020-2021 maar verwerende partij betwist niet dat het ook voor het academiejaar 2019-2020 relevant is):

“A. Kennis en inzicht

De student bezit naast een basiskennis van het recht, ook een grondige, geïntegreerde kennis van het nationale, Europese en internationale recht van bepaalde samenhangende basisrechtsdomeinen (in onze instelling gedefinieerd als privaatrecht, publiekrecht, strafrecht, sociaalrecht, economisch recht, fiscaal recht, internationaal- en Europees recht) en heeft een duidelijk inzicht in de wisselwerking van deze drie rechtsordes, waarbij de kennis van het positieve recht samengaat met inzicht in grondslagen en beginselen van het recht.

De student...

- kan de huidige stand met betrekking tot een juridische kwestie, zowel bondig als diepgaand, accuraat beschrijven
- kan de juridische aspecten van een maatschappelijk probleem identificeren
- kan een juridisch probleem analyseren en beoordelen en hierover een onderbouwde stelling of oplossing formuleren
- kan een maatschappelijk probleem analyseren en beoordelen en hierover een onderbouwde stelling of oplossing formuleren
- kan de in de respectieve (nationale, Europese, internationale) rechtsordes verworven kennis en inzichten integreren tegen de achtergrond van de meergelaagdheid van het recht

De student bezit zowel gespecialiseerde (ten aanzien van basiskennis verbredende en verdiepende) kennis en inzicht in een aantal samenhangende basisrechtsdomeinen (in onze instelling gedefinieerd als privaatrecht, publiekrecht, strafrecht, sociaalrecht, economisch recht, fiscaal recht, internationaal- en Europees recht) alsook diepgaande kennis in transversale rechtsdomeinen die uitdrukking geven aan de samenhang en/of wisselwerking tussen de verschillende basisrechtsgebieden dan wel aan vernieuwing en dynamiek in het recht.

De student...

- kan kennis en inzicht aanwenden op gespecialiseerd en gedetailleerd niveau bij vakinhoudelijke discussies en vragen
- kan kritisch positie innemen ten aanzien van maatschappelijke en/of juridische vernieuwing in transversale rechtsdomeinen en zich positioneren ten aanzien van out-of-the-box redeneringen of oplossingen in het recht
- kan de wisselwerking tussen verschillende samenhangende basisrechtsdomeinen duiden en operationaliseren

De student kan juridische argumenten en redeneringen kaderen in een maatschappelijke, historische en/of waarde-georiënteerde context, dankzij een kritische en reflexieve grondhouding ten aanzien van recht, mens en maatschappij.

De student...

- kan de wisselwerking tussen recht, mens maatschappij en de daarmee verband houdende normen en waarden, identificeren en operationaliseren in een juridische context
- kan de dynamiek van het recht aan de hand de historische ontwikkeling van dat recht, identificeren en operationaliseren in een juridische context
- kan een aan mens en maatschappij gerelateerd referentiekader ontwikkelen en er kritisch afstand van nemen

B. Algemeen-juridische vaardigheden

De student hanteert een systematische methode in zijn benadering van complexe juridische en maatschappelijke vraagstukken. Hij is in staat om zelfstandig een juridische analyse en synthese te maken van problemen met het oog op de beantwoording van vragen met een juridisch of maatschappelijk karakter. De student beschikt over het

methodologische en argumentatieve vermogen om aanvaardbare oplossingen aan te dragen en te legitimieren en is in staat om op kritische wijze verklarende, evaluatieve en probleemoplossende standpunten in te nemen.

De student...

- kan zijn/haar analytisch vermogen aanwenden om complexe juridische of maatschappelijke vraagstukken te verklaren, te evalueren of op te lossen
- kan zijn/haar synthetisch vermogen aanwenden om complexe juridische of maatschappelijke vraagstukken te verklaren, te evalueren of op te lossen
- kan een afweging en een beargumenteerde keuze maken tussen verschillende juridische mogelijkheden
- kan creatieve of nieuwe juridische verklaringen of oplossingen aanreiken
- kan een eigen juridisch verantwoorde stelling formuleren over een juridisch of maatschappelijk probleem
- kan juridische kennis, inzicht en vaardigheden omzetten in voor de juridische beroepsbeoefening relevante output

C. Wetenschappelijk-juridische vaardigheden

De student kan een of meerdere domeinen van het recht zelfstandig op een wetenschappelijk correcte manier benaderen en kan rechtswetenschappelijke kennis, inzichten en vaardigheden inzetten in het doorvoeren van een zelfstandig juridisch onderzoek van enige omvang en complexiteit.

De student ...

- kan de onderzoeksmethoden binnen de rechtswetenschappen duiden
- kan de verhoudingen tussen de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethoden en de onderzoeksmethoden van de hulpwetenschappen van het recht duiden
- kan onderzoeksresultaten van niet-juridische hulpwetenschappen naar waarde schatten en integreren in het eigen onderzoek en aldus op verantwoorde wijze omgaan met interdisciplinariteit in juridisch onderzoek
- kan zelfstandig een rechtswetenschappelijk onderzoek voorbereiden
- kan correct een juridische problemstelling en de hieruit voortvloeiende onderzoeks vragen formuleren
- kan de passende rechtswetenschappelijke onderzoeks methodes selecteren en toepassen op een voorliggende onderzoeks vrag
- kan het gekozen onderzoeksdesign juridisch-wetenschappelijk verantwoorden
- kan op wetenschappelijk verantwoerde wijze nieuwe juridische kennis genereren

D. Communicatievaardigheden

De student kan zowel voor leken als voor juristen heldere teksten opstellen en uiteenzettingen brengen.

De student...

- beheerst schriftelijk en mondeling het academisch Nederlands
- kan op gestructureerde (opbouw en argumentatie) wijze een juridisch-wetenschappelijke tekst opstellen over een complexe juridische materie

- kan een uitgebreid geschreven werkstuk op bevattelijke wijze voorstellen voor (niet-)vakgenoten desgevallend gebruikmakend van moderne audiovisuele middelen
- kan schriftelijk communiceren met (niet-)vakgenoten aan de hand van diverse teksttypes
- kan een complex juridisch werkstuk mondeling toelichten en verdedigen
- kan in teamverband werken
- kan een zakelijke communicatie (mondeling en schriftelijk) voeren in het Engels en in het Frans

E. Informatieve vaardigheden

De student is een ervaren gebruiker van de vakeigen bronnen.

De student ...

- kan gebruik maken van moderne zoektechnologieën
- kan op omvattende en doelgerichte wijze informatie verzamelen uit Belgische juridische (digitale) bibliotheken en databanken
- kan op omvattende en doelgerichte wijze informatie verzamelen uit internationale of buitenlandse juridische (digitale) bibliotheken en databanken
- kan de juridische en wetenschappelijke waarde bepalen van geraadpleegde bronnen en informatie
- kan een methodologisch verantwoord bronnenoverzicht geven van een juridisch probleemveld

F. Leervaatigheden

De student is in staat zich in nieuwe rechtsdomeinen in te werken en in de eigen rechtsdomeinen bij te scholen.

- kan zijn eigen kennis naar waarde schatten
- kan zijn eigen kennis d.m.v. zelfstudie en bijscholing actualiseren, verbreden of verdiepen”

Dit zijn de doelstellingen waaraan de examencommissie, en na haar de interne beroepsinstantie, moet toetsen om na te gaan of een student de leerdoelen van de opleiding ‘globaal genomen’ heeft behaald. Verwerende partij is er met andere woorden toe gehouden om de voorwaarde van artikel 81, §4 van het onderwijs- en examenreglement te beoordelen aan de hand van de doelstellingen zoals zij die nu eenmaal heeft bepaald.

Het gegeven dat de doelstellingen verbonden zijn aan de masteropleiding Rechten als dusdanig – en dus gelden voor elke student binnen die opleiding, ongeacht zijn individueel curriculum – staat in de weg dat de keuze bij de samenstelling van dat curriculum een invloed heeft op de wijze waarop die generiek geformuleerde doelstellingen moeten worden ‘gelezen’, zoals de

vicerector het stelt. De opleidingsdoelstellingen krijgen geen andere inhoud naargelang het door de student samengestelde curriculum. Verwerende partij beschikt wel over de vrijheid om te bepalen voor welke opleidingsonderdelen een credit moet worden behaald ('niet-delibereerbaar' zijn) opdat de student zijn diploma kan behalen. Voor het opleidingsonderdeel 'Kinder- en jeugdpsychiatrie' is die voorwaarde niet gesteld; de met dit opleidingsonderdeel beoogde doelstellingen kunnen dus door andere vakken worden 'afgedekt' om aldus de doelstellingen van de opleiding globaal genomen te behalen. Dat 'Kinder- en jeugdpsychiatrie' een niet-juridisch keuze-opleidingsonderdeel is, doet daaraan geen afbreuk.

Het motief van de bestreden beslissing dat de ECTS-fiche van geen enkel van de opleidingsonderdelen waarvoor verzoekster een credit behaalde en die zij in haar beroep aanhaalde, verwijst naar de doelstellingen op het vlak van wetenschappelijke kennis in verband met kinder- en jeugdpsychiatrische problemen en dat dit opleidingsonderdeel een unieke plaats in de opleiding inneemt, kan de bestreden beslissing niet schragen. De vraag is immers niet of verzoekster de leerdoelen van het opleidingsonderdeel 'Kinder- en jeugdpsychiatrie' heeft behaald.

Het motief dat de door de vicerector voorgestane lezing van de keuzestructuur noodzakelijk is omdat anders nagenoeg driekwart van de masteropleiding geen directe link meer zou hebben met de leerdoelen van de masteropleiding, overtuigt evenmin. De ECTS-fiches van de opleidingsonderdelen vermelden welke leerdoelen ermee worden bereikt; die leerdoelen sluiten aan bij de generieke doelstellingen van de masteropleiding. Mocht dat niet het geval zijn, dan zou er geen enkele controlesmogelijkheid zijn bij de toepassing van artikel 81, §4 of artikel 81, §5 van het onderwijs- en examenreglement, omdat de via credits behaalde leerdoelen dan niet zouden kunnen worden afgetoetst aan de opleidingsspecifieke doelstellingen, wat nochtans precies is wat in toepassing van deze bepalingen dient te worden onderzocht.

Om dezelfde reden kan niet zonder meer worden aangenomen, zoals in de bestreden beslissing wordt overwogen, dat een opleidingsonderdeel blijkens de doelstellingen in de ECTS-fiche wel bijdraagt aan een opleidingsspecifieke doelstelling, maar 'niet noodzakelijk in dezelfde mate of dezelfde wijze'. Zulke nuancing blijkt immers niet uit de ECTS-fiches, noch kan dit worden afgeleid aan de hand van de wijze waarop de opleidingsspecifieke doelstellingen zijn opgesteld. Minstens dient dan zeer concreet en aan de hand van verifieerbare elementen te worden gemotiveerd waarom een doelstelling van een opleidingsonderdeel die woordelijk overeenstemt

met een doelstelling van de opleiding, toch zou moeten worden genuanceerd in de beoordeling of de opleidingsspecifieke doelstellingen zijn behaald. Een dergelijke afweging blijkt niet uit de bestreden beslissing.

Waar in de bestreden beslissing wordt overwogen dat verzoekster geen enkel ander niet-juridisch opleidingsonderdeel heeft opgenomen, moet worden vastgesteld dat zulks geen voorwaarde is om de opleidingsspecifieke doelstellingen te behalen, niet het minst, maar niet uitsluitend, omdat niet is aangetoond dat een student minstens één niet-juridisch opleidingsonderdeel in het curriculum moet opnemen. Ook dat motief kan de bestreden beslissing derhalve niet dragen.

De Raad besluit derhalve dat de bestreden beslissing niet op overtuigende wijze motiveert dat verzoekster de doelstellingen van de masteropleiding Rechten niet heeft behaald.

Die vaststelling volstaat om de bestreden beslissing te vernietigen.

Zonder daarbij in de plaats te willen treden van de interne beroepsinstantie die een nieuwe beoordeling dient te maken op grond van artikel 81, §4 van het onderwijs- en examenreglement, acht de Raad het nuttig om te onderzoeken of de opleidingsonderdelen middels dewelke verzoekster aanvoert de twee betrokken doelstellingen toch in voldoende mate te hebben bereikt, inderdaad bij die opleidingsspecifieke doelstellingen aansluiting vinden.

Verzoekster voert aan dat de twee kwestieuze opleidingsdoelstellingen – dit zijn, pro memorie: ‘de student kan onderzoeksresultaten van niet-juridische hulpwetenschappen naar waarde schatten en integreren in het eigen onderzoek en aldus op verantwoorde wijze omgaan met interdisciplinariteit in juridisch onderzoek’, en ‘de student kan verhoudingen tussen de juridisch-wetenschappelijke onderzoeksmethoden en de onderzoeksmethoden van de hulpwetenschappen van het recht duiden’ – evenzeer worden vermeld in de ECTS-fiches van acht andere juridische opleidingsonderdelen:

- ‘Persoon, gezin en recht’,
- ‘Onderwijsrecht’,
- ‘Global law, specific course of prof. Kodama “Law, public policy and business strategy regarding Creative and cultural industries”’
- ‘Chinese law from a European perspective’

- ‘Religie, zingeving en levensbeschouwing’
- ‘Materieel recht van de Europese Unie’
- ‘Onderhandelen en bemiddelen’
- ‘Technologie en recht’

en twee andere niet (zuiver) juridische opleidingsonderdelen, waarvoor zij telkens een credit behaalde of was vrijgesteld:

- ‘Behavioural science and the law’
- ‘Rechtspsychologie’

Uit onderzoek van de ECTS-fiches van de door verzoekster aangehaalde opleidingsonderdelen moet naar oordeel van de Raad worden afgeleid wat volgt.

De Raad stipt hierbij preliminair aan dat partijen niet aantonen welke wetenschappen als ‘hulpwetenschappen’ in het licht van de masteropleiding Rechten kunnen of moeten worden beschouwd. Op grond van enerzijds zijn plaats buiten het curriculum van de masteropleiding Rechten en anderzijds de in de ECTS-fiche vermelde inhoud en doelstellingen van het opleidingsonderdeel ‘Kinder- en jeugdpsychiatrie’, kan naar oordeel van de Raad wel worden afgeleid dat het als een hulpwetenschap kan worden beschouwd en dat het volgen ervan derhalve in dat opzicht bijdraagt aan het bereiken van de betrokken deeldoelstellingen in de masteropleiding Rechten.

Uit de doelstellingen van het opleidingsonderdeel ‘Materieel recht van de Europese Unie’ (alleen) kan de Raad niet afleiden dat de twee voormelde deeldoelstellingen hierin aan bod komen. Uit datgene wat verzoekster summier in haar stuk 10 uiteenzet, volgt naar oordeel van de Raad evenmin dat de twee betrokken deeldoelstellingen door dit opleidingsonderdeel worden afgedekt.

De ECTS-fiche van ‘Technologie en recht’ verwijst uitsluitend naar doelstellingen die vallen binnen de domeinen ‘kennis en inzicht’ en ‘algemeen-juridische vaardigheden’, en dit opleidingsonderdeel moet dus niet geacht worden bij te dragen aan het bereiken van (deel)doelstellingen binnen het domein ‘wetenschappelijk-juridische vaardigheden’, waar verzoeksters ontbrekende competenties zich volgens de bestreden beslissing situeren.

In de ECTS-fiche van ‘Religie, zingeving en levensbeschouwing’ ziet de Raad binnen de doelstellingen van het opleidingsonderdeel geen concrete verbanden met (niet-juridische) hulpwetenschappen. Het opleidingsonderdeel, dat te onderscheiden is van het vak ‘Wijsbegeerte’, sluit in zijn doelstellingen beter aan bij de (deel)doelstellingen in het domein ‘Kennis en inzicht’ (met name, onder meer, wat betreft de verhouding tot maatschappelijke problemen, de wisselwerking tussen recht, mens en maatschappij en het ontwikkelen en afstand nemen van een aan mens en maatschappij gerelateerd referentiekader).

De leerresultaten van het opleidingsonderdeel ‘Onderhandelen en bemiddelen’ situeren zich blijkens de ECTS-fiche binnen de domeinen ‘Kennis en inzicht’ (‘de student kan de wisselwerking tussen recht, mens en maatschappij en de daarmee verband houdende normen en waarden identificeren en operationaliseren in een juridische context’ en ‘de student kan een aan mens en maatschappij gerelateerd referentiekader ontwikkelen en er kritisch afstand van nemen’) en ‘Communicatievaardigheden’ (‘de student beheert schriftelijk en mondelijk het academisch Nederlands’, ‘de student kan schriftelijk communiceren met (niet-)vakgenoten aan de hand van diverse teksttypes’ en ‘de student kan in teamverband werken’). De vakgebonden leerdoelen die daarnaast worden vermeld, overtuigen de Raad niet van een voldoende concrete relatie tot de betrokken (deel)doelstellingen binnen het domein ‘wetenschappelijk-juridische vaardigheden’. De loutere verwijzing naar onderhandelingstheorieën en bemiddeling, kan in dat opzicht en bij gebreke aan nadere toelichting niet worden beschouwd als een aanduiding van een ‘hulpwetenschap’.

Wat het opleidingsonderdeel ‘Onderwijsrecht (m.i.v. discussiecolleges)’ betreft, is de Raad van oordeel dat onderwijsrecht moet worden beschouwd als een tak van het recht, en niet als een hulpwetenschap, en dat in dat licht de in de ECTS-fiche vermelde leerdoelen in hoofdzaak aansluiten bij de doelstellingen binnen het domein ‘Kennis en inzicht’. Wel luidt het dat tot de leerdoelen behoort: ‘Onderwijsrecht als multidisciplinair recht benaderen’, waardoor het opleidingsonderdeel ten dele aansluiting vindt bij de deeldoelstelling ‘de student kan onderzoeksresultaten van niet-juridische hulpwetenschappen naar waarde schatten en integreren in het eigen onderzoek en aldus op verantwoorde wijze omgaan met interdisciplinariteit in juridisch onderzoek’ binnen het domein ‘Wetenschappelijk-juridische vaardigheden’.

In de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel ‘Chinese Law from a European perspective’ is sprake van het verwerven van diepgaande inzichten in een aantal aspecten van Chinees privaatrecht en publiekrecht, en een ‘kritische evaluatie van actuele sociale en juridische problemen’ met ‘verwerven van kennis omtrent rechtsvergelijking en interactie tussen verschillende rechtsstelsels’. Dit sluit aan bij verschillende deeldoelstellingen (inzicht in rechtsordes, dynamiek van het recht aan de hand van de historische ontwikkeling e.d.) die deel uitmaken van het domein ‘Kennis en inzicht’, en niet of slechts ondergeschikt verband houden met de betrokken deeldoelstellingen in het domein ‘Wetenschappelijk-juridische vaardigheden’.

Volgens de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel ‘Behavioral sciences and the Law’ heeft het vak betrekking op de raakpunten tussen het recht en de gedragswetenschappen, waarbij (i) studenten ingeleid worden in de belangrijkste bevindingen binnen de gedragswetenschappen, (ii) hun relevantie met betrekking tot recht en beleid wordt belicht, (iii) een kritisch standpunt wordt ingenomen omtrent het gebruik van gedragswetenschappen in beleidsmaking op Europees en nationaal vlak en (iv) een inzicht wordt gegeven in de actuele onderzoeks vragen op het raakvlak tussen gedragswetenschappen en juridisch onderzoek.

Dit opleidingsonderdeel sluit *prima facie* rechtstreeks aan bij beide betrokken deelcompetenties binnen het domein ‘Wetenschappelijk-juridische vaardigheden’, die volgens de interne beroepsinstantie niet of onvoldoende werden behaald. In de bestreden beslissing komt dit opleidingsonderdeel niet ter sprake, laat staan dat blijkt wordt gegeven van een onderzoek naar de relevantie van de leerdoelen ervan. Nochtans had verzoekster in haar intern beroep en in haar eerste annulatieberoep bij de Raad uitdrukkelijk op dit opleidingsonderdeel geattendeerd.

Het opleidingsonderdeel ‘Persoon, gezin en recht, m.i.v. discussiecolleges’ koppelt blijkens de ECTS-fiche enkel terug naar doelstellingen van de domeinen ‘Kennis en inzicht’, ‘Algemeen-juridische vaardigheden’ en ‘Communicatievaardigheden’ en niet naar het domein ‘Wetenschappelijk-kritische vaardigheden’ waarvan verzoekster de doelstellingen volgens de bestreden beslissing in onvoldoende mate heeft bereikt.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Global law’ kan naar oordeel van de Raad hetzelfde worden gezegd als wat bovenstaand met betrekking tot het opleidingsonderdeel ‘Chinese Law from a European perspective’ is geoordeeld.

Van het opleidingsonderdeel ‘Rechtspsychologie’, waarvoor verzoekster een vrijstelling bekwam, legt verzoekster geen ECTS-fiche voor, zodat de Raad niet kan nagaan welke leerdoelstellingen aan dat opleidingsonderdeel aan de Université Saint-Louis waren verbonden.

De tussentijdse conclusie wat betreft het al dan niet globaal behalen van de leerdoelstellingen is derhalve dat de bestreden beslissing alleszins in het licht van de credits die werden behaald voor de opleidingsonderdelen ‘Onderwijsrecht’ en ‘Behavioral sciences and the Law’ onvoldoende motiveert waarom verzoekster aan die voorwaarde van artikel 81, §4 van het onderwijs- en examenreglement niet tegemoetkomt.

Het enig middel is in de aangegeven mate gegrond.

VII. Anonimisering

In haar wederantwoordnota vraagt verzoekster de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de vicerector Studentenbeleid van de Katholieke Universiteit Leuven van 27 november 2020.

2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoekster een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 29 januari 2021.

3. Indien de nieuwe beslissing aan verzoekster het diploma van master in de Rechten weigert, motiveert het bevoegde orgaan uitdrukkelijk welke (deel)doelstellingen van de masteropleiding Rechten niet of onvoldoende werden behaald en waarom.

4. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 19 januari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.198 van 18 januari 2021 in de zaak 2020/870

In zake: xxx

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 5 december 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de decaan van de faculteit Recht en Criminologie van 2 oktober 2020 in zoverre daarbij het verzoek tot vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘Rechtsmethodologie II’ wordt geweigerd en van de beslissing van de voorzitter van de interne beroepscommissie van de Vrije Universiteit Brussel van 26 november 2020 waarbij het intern beroep van verzoekster onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 18 januari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekster dient voor acht opleidingsonderdelen van de bacheloropleiding Rechten een verzoek tot vrijstelling in.

Met een beslissing van 2 oktober 2020 verleent de decaan van de faculteit Recht en Criminologie een vrijstelling voor vijf opleidingsonderdelen; de vrijstelling wordt geweigerd voor ‘Rechtsmethodologie I’, ‘Rechtsmethodologie II’ en ‘Introduction to Common Law en Legal English’.

Dat is de eerste bestreden beslissing

Na een vraag tot heroverweging van verzoekster op 13 oktober 2020, verleent de decaan op 20 oktober 2020 ook een vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘Rechtsmethodologie I’.

Op 22 oktober 2020 stelt verzoekster het volgend intern beroep in:

“Ik had graag een vrijstelling willen bekomen voor het vak rechtsmethodologie II. Helaas is dit niet toegekend met als motivering dat de vakken beperkt inhoudelijk met elkaar overeenkomen. Ik heb om een toelichting gevraagd maar dit niet gekregen. Ik had u graag willen laten weten dat ik officiële creditbewijzen heb voor de vakken rechtsmethodiek, rechtstaalbeheersing- en debatklassen en schrijven van juridische teksten op de Universiteit Antwerpen.

Het vak schrijven van juridische teksten is een jaarvak van de tweede bachelor aan de Universiteit Antwerpen. Aangezien u van mening bent dat dit vak een beperkt inhoudelijke overeenkomst vertoont met rechtsmethodologie II van de VUB had ik u graag willen uitleggen wat het vak inhoudt om u vervolgens de gelijkenis te tonen.

Men kreeg een vonnis in het [F]rans waar zich een probleem in bevond. Aan de student om dit vonnis zelf te vertalen, het probleem er uit te halen, een brief te schrijven aan je cliënt met een eigen advies en daarnaast als hoofdtaak een paper te schrijven over een juridisch onderwerp. Bij mij ging het over het verlies van een kans bij causale onzekerheid. Er is enorm veel tijd in deze paper gegaan en het was erg leerzaam. Daarnaast hebben we ook een persnota moeten schrijven over het vonnis. Als eindexamen diende je een definitieve versie in van de paper en moest je dit mondeling verdedigen met voorafgaand een presentatie. Ik heb een kopie van deze brief per e-mail gestuurd waar ik mijn paper ook bijgevoegd heb.

Om een juridische paper te schrijven moet je over een aantal competenties beschikken die je leert bij rechtstaalbeheersing- en debatklassen en daarnaast geslaagd zijn voor rechtsmethodiek. Ik heb uiteindelijk ook een vrijstelling voor rechtsmethodologie I gekregen dinsdag 20 oktober per mail. Vervolgens biedt de VUB het vak rechtsmethodologie II aan en moeten de studenten ook een paper schrijven over een juridisch onderwerp. Het is dan uiterst ondeugdelijk om te motiveren dat de vakken niet met elkaar overeenkomen. De eindcompetenties zijn daarnaast ook nog eens van gelijke aard.

Ik heb onder bijzonder familiale omstandigheden drie jaar hard gewerkt aan de Universiteit Antwerpen en had graag mijn bachelor willen afwerken aan de Vrije Universiteit Brussel. Ik vind het dan onlogisch om rechtsmethodologie II op te nemen om vervolgens weer een paper te schrijven terwijl ik gewoon over de eindcompetenties beschik en al een juridische paper geschreven heb. Het is mij daarnaast opgevallen dat er een gelijke andere studente is geweest die via e-mail deze beroepsprocedure heeft kunnen oplossen en wel degelijk een vrijstelling heeft gekregen voor rechtsmethodologie II op basis van dezelfde behaalde vakken.

Ik verzoek u vriendelijk mijn verzoek tot een vrijstelling voor rechtsmethodologie II te heroverwegen en positief te verlenen. Indien u een gesprek wens sta ik hiervoor open. Gelieve ook zeker mijn paper (verzonden per mail) te bekijken zodat u kunt zien wat voor hard werk het gekost heeft en welke vaardigheden daar nodig voor waren.

Voor de rest bedank ik u vriendelijk voor uw tijd en heb ik uiteraard begrip dat alles wat langer duurt door de vele overstappers in een coronatijdperk.”

Met een beslissing van 26 november 2020 verklaart de voorzitter van de interne beroepscommissie het intern beroep van verzoekster onontvankelijk, omdat het werd ingediend buiten de vervaltermijn.

Dat is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs stelt, zoals de Raad reeds meermaals heeft overwogen, inzake de bevoegdheid van de Raad het volgende:

“Er wordt een Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, verder ‘de Raad’ genoemd, opgericht bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap. De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

Wat betreft de plicht tot het voorafgaandelijk uitputten van het intern beroep, blijkt uit de memorie van toelichting bij het toenmalige decreet van 19 maart 2004 ‘betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’ dat het intern beroep “verplicht moet worden uitgeput vooraleer men een beroep kan instellen bij” de Raad

(*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16*). De decreetgever heeft de uitputting van het intern beroep derhalve beoogd als een voorwaarde om tot de beroepsprocedure bij de Raad toegang te krijgen, en dus als een ontvankelijkheidsvoorwaarde bij dat beroep. Ook in de rechtsleer wordt aangenomen dat de regelmatige uitputting van een georganiseerd administratief beroep een voorwaarde is om een ontvankelijk beroep bij een administratief rechtscollege in te stellen (zie o.a. J. GORIS, *Georganiseerde administratieve beroepen*, Brugge, die Keure, 2012, 70-71; J. BAERT en G. DEBERSAQUES, *Raad van State. Afdeling Administratie. Ontvankelijkheid*, Brugge, die Keure, 1996, 99-105; P. POPELIER, “Over de uitputting van het georganiseerd administratief beroep als ontvankelijkheidsvoorwaarde voor een beroep bij de Raad van State”, noot onder RvS 16 augustus 1999, nr. 82.102, *RW* 1999- 00, 850).

De vraag of verzoekster op ontvankelijke wijze het intern beroep heeft ingesteld en uitgeput, raakt derhalve aan het onderzoek naar de ontvankelijkheid van het bij de Raad ingestelde beroep.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt – samengevat – het volgende uiteen.

Oorspronkelijk heeft zij een verzoek tot vrijstelling ingediend voor – onder meer – de opleidingsonderdelen ‘Rechtsmethodologie I’ en ‘Rechtsmethodologie II’. Die vrijstellingen werden bij beslissing van 2 oktober 2020 geweigerd. Op 13 oktober 2020 heeft verzoekster een vraag tot herziening ingediend, waarop de decaan heeft geantwoord dat niet in een herzieningsprocedure is voorzien en dat verzoekster in voorkomend geval de beroepsprocedure moet aanwenden. Aangezien de beroepstermijn ondertussen was verstrekken, heeft verzoekster zich met een vraag om advies tot de ombud gewend; daarop heeft verzoekster geen antwoord ontvangen. Wel wordt op 20 oktober 2020 alsnog een vrijstelling voor ‘Rechtsmethodologie I’ meegedeeld.

Verzoekster stipt nog aan dat haar naar aanleiding van de hoorzitting bij het intern beroep niet is meegedeeld dat het beroep niet ontvankelijk zou zijn.

Voor zover de weigering van de vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘Rechtsmethodologie II’ berust op een materiële vergissing – verzoekster stelt dat verschillende studenten die instroomden uit een andere universiteit, ook vanuit de Universiteit Antwerpen zoals zijzelf, die

vrijstelling wel verkregen – is verzoekster van oordeel dat de rechtzetting daarvan mogelijk is buiten elke beroepstermijn. Verzoekster is van oordeel dat haar intern beroep op grond van artikel 150 van het onderwijs- en examenreglement wél ontvankelijk moest worden verklaard.

Verder doet verzoekster nog het volgende gelden:

“Anderzijds kan men stellen dat ik als student op de communicatie kan vertrouwen die mij per e-mail wordt meegedeeld, zeker in een pandemie waar we nu zitten. Ik vraag een herziening aan wat de facto niet mogelijk was volgens de decaan. Vervolgens krijgen medestudenten een rechtzetting via e-mail zonder beroep te hebben aangetekend. Ik uiteindelijk ook voor rechtsmethodologie I per mail een vrijstelling na een gevraagde herziening, maar niet voor rechtsmethodologie II. Ik teken twee dagen na de beslissing van mevrouw [S.] beroep aan tegen haar beslissing en vervolgens wordt dit ruim 39 dagen later niet-ontvankelijk verklaard.

Persoonlijk denk ik met betrekking tot het kijken naar de datum van de beslissing dat er iets mis is gegaan met mijn dossier. Dit omdat ik ervan op de hoogte ben gebracht per e-mail. Mogelijks door de pandemie wordt er niet meer samengewerkt op kantoor, zal het niet genoteerd zijn. Dat is perfect mogelijk. Ik verwijt niemand van de personeelsleden iets persoonlijks, laat dat duidelijk zijn. Maar ik ben hier wel de dupe van en zit nu met een probleem [dat] opgelost moet worden. Ik wil geen jaar studievertraging oplopen doordat ik niet aan mijn practicum kan beginnen volgend academiejaar om vervolgens de basis te leren om terug een juridische paper te schrijven. Dit is te absurd voor woorden.

Ik [geef] toe dat ik achteraf in mijn interne beroepsbrief misschien iets duidelijker had kunnen zijn dat mevrouw [N.d.C.] mij heeft laten weten dat mevrouw [S.] mijn verzoek grondig heeft herbekeken en ik geen vrijstelling heb gekregen voor rechtsmethodologie II. Maar in principe ben ik niet verantwoordelijk voor de administratie en ga ik er vanuit dat de communicatie onderling in orde is. Ik heb namelijk in mijn beroepsbrief niet verwezen naar een datum van een beslissing. Dus dit is later uitgezocht door in mijn dossier te kijken om de beroepstermijn te berekenen, wellicht ontbrak de beslissing van mevrouw [S.] daar. Of in een andere hypothese was men wel op de hoogte van de beslissing van mevrouw [S.] maar vond de voorzitter het niet nodig dit als beslissing te zien waar beroep tegen getekend had kunnen worden. Ik als student kan er op vertrouwen dat dit wel een beslissing is waar beroep tegen getekend kan worden aangezien er in de mail van mevrouw [N.d.C.] op 20/10/2020 verwezen wordt naar de term ‘beslissing’ en er daadwerkelijk een nieuwe beslissing genomen is.

Ik ervaar het als discriminatoir dat er binnen de faculteit rechten studenten zijn die afgewezen worden wegens het niet naleven van beroepstermijnen, terwijl andere gelijke studenten hun positieve tweede beslissing via e-mail hebben gekregen zonder beroep te hebben aangetekend. Men zou een gelijke lijn moeten trekken voor eenieder.

Ik vind het enorm vervelend dat ik zoveel moeite moet doen om een vrijstelling te kunnen krijgen waar ik naar mijn mening gewoon recht op heb. Hoe kan men stellen dat het schrijven van een juridische paper niet van gelijke aard is en ondertussen wel diezelfde vrijstelling verlenen aan een gelijke andere student nadat het duidelijk werd

dat er al een juridische paper geschreven is. Ik ervaar dit als discriminatoir. En niet zo zeer op basis van afkomst, dat vind ik vaak een slap excuus, maar dat er twee gelijke mensen zijn die de facto niet gelijk behandeld worden. Het is zelfs enerzijds zo opmerkelijk dat er een student is geweest die nooit een juridische paper heeft geschreven maar wel een vrijstelling heeft gekregen voor rechtsmethodologie II. Is men dan zo verstrooid geweest dat men niet nauwkeurig vrijstellingen heeft kunnen verlenen of ligt het bij de enorme werkdruk tijdens een pandemie dat er fouten gemaakt worden. Ik ben er mentaal echt zo vermoeid van geworden om telkens maar te moeten polsen naar de stand van zaken en er dingen worden gezegd die eigenlijk naar mijn mening niet kloppen. Als ik alle tijd die ik kwijt ben geweest geïnvesteerd had in mijn studie, dan was ik allang al klaar met het studeren van mijn examens. Ik vind dat mijn situatie perfect opgelost had kunnen worden per e-mail om duidelijkheid te verschaffen. De Vrije Universiteit Brussel is hier in verzuimd terwijl men overal loopt te promoten dat ze er zijn voor de studenten en zeker nu tijdens deze pandemie. Als student zou je zogezegd niet aan je lot worden overgelaten en zou je er zeker niet alleen voor staan. Als nieuwe student maak ik dit niet mee, en daarnaast kan ik spreken namens een grote groep. Ik ben altijd beleefd tegen mijn medemensen, ik doe geen kwaad, maar wat mij nu overkomt voelt als pure onrecht.”

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij dat het intern beroep terecht onontvankelijk is verklaard en zij voert als exceptie aan dat om die reden ook het beroep van verzoekster bij de Raad onontvankelijk is. Dat intern beroep werd, zo stipt verwerende partij aan, immers ingesteld met een aangetekend schrijven van 22 oktober 2020, zijnde buiten de beroepstermijn gelet op de kennisgeving van de eerste bestreden beslissing op 2 oktober 2020. Verwerende partij beklemtoont dat verzoekster die kennisgeving ook erkent. Dat verzoekende partij er na ontvangst van de initiële beslissing van de decaan voor heeft geopteerd de decaan en het faculteitssecretariaat opnieuw aan te schrijven met een herzieningsverzoek en geen beroep instelde, schorst volgens verwerende partij de beroepstermijn niet. Ook indien de decaan uitzonderlijk in een dossier aangaande vrijstellingaanvragen zijn eerder genomen beslissingen in gunstigere zin zou herzien, staat dit voor verwerende partij geheel los van de in de artikelen 151 tot 153 van het onderwijs- en examenreglement geregelde beroepsprocedure en haar ontvankelijkheidsvoorraarden.

In tegenstelling tot waar verzoekster naar oordeel van verwerende partij lijkt vanuit te gaan in het beroepschrift, doet de nieuwe beslissing van de decaan d.d. 20 oktober 2020 over de vrijstellingaanvraag voor een ander opleidingsonderdeel (namelijk: ‘Rechtsmethodologie I’) geen nieuwe beroepstermijn ingaan voor zijn eerdere beslissing met betrekking tot ‘Rechtsmethodologie II’. In het kader van haar extern beroep, zo luidt het in de antwoordnota nog, duidt verzoekende partij ook terecht de beslissing van 2 oktober 2020 aan als de bestreden beslissing.

Verwerende partij wijst erop dat de interne beroepscommissie ertoe gehouden is toepassing te maken van de beroepsmodaliteiten zoals zij in de Codex Hoger Onderwijs en in het onderwijs- en examenreglement door het bestuur van de hogeronderwijsinstelling zijn vastgelegd. De ter zake bepaalde ontvankelijkheidsvoorraarden dringen zich aan eenieder op, ook aan de beroepscommissie en haar voorzitter. De beroepscommissie is derhalve genoodzaakt de onontvankelijkheid van het laattijdig intern beroep op te werpen in alle dossiers waarin zij deze vaststelt; dit om de gelijke behandeling tussen studenten onderling te garanderen.

In haar wederantwoordnota handhaaft verzoekster haar kritiek. Zij stelt dat de beslissing na verzoek tot herziening onder toepassing van de artikelen 151-153 van het onderwijs- en examenreglement valt.

Verzoekster voert ook aan dat het gelijkheidsbeginsel is geschonden omdat een andere studente op basis van een verzoek tot herziening voor het opleidingsonderdeel ‘Rechtsmethodologie II’ wel een vrijstelling heeft gekregen.

Beoordeling

De eerste bestreden beslissing is een studievoortgangsbeslissing zoals bedoeld in artikel I.3, 69°, *d)* van de Codex Hoger Onderwijs en artikel 151, *c)* van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij.

Tegen een studievoortgangsbeslissing staat een beroepstermijn open van zeven kalenderdagen. Verzoekster weerspreekt niet dat de eerste bestreden beslissing aan haar ter kennis is gebracht op 2 oktober 2020. Die kennisgeving doet de beroepstermijn van zeven kalenderdagen zoals bedoeld in artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs ingaan om de interne beroepscommissie te vatten; deze termijn is verstrekken op (vrijdag) 9 oktober 2020.

Het intern beroep dat verzoekster op 22 oktober 2020 heeft ingediend, is in dat opzicht dan ook laattijdig en dus terecht onontvankelijk verklaard.

Het gegeven dat de decaan na verzoeksters vraag tot ‘herziening’ een nieuwe beslissing neemt inzake de gevraagde vrijstelling voor één opleidingsonderdeel, ontneemt aan de eerste

bestreden beslissing niet die hoedanigheid. Verzoekster maakt de beslissing van de decaan d.d. 2 oktober 2020 overigens, zoals verwerende partij terecht opmerkt, tot voorwerp van haar beroep.

In zijn beslissing ‘op herziening’ van 20 oktober 2020 spreekt de decaan zich bovendien niet uit over het opleidingsonderdeel ‘Rechtsmethodologie II’.

Verzoekster kan zich niet op artikel 150 van het onderwijs- en examenreglement beroepen om de vervaltermijn van voormeld artikel II.283 buiten toepassing te laten.

Artikel 150 van het onderwijs- en examenreglement 2020-2021 van verwerende partij luidt als volgt:

“Artikel 150 (materiële vergissingen)

Als bij een studievoortgangsbeslissing een materiële vergissing wordt vastgesteld, wordt dit binnen de 10 kalenderdagen na de dag waarop deze is genomen formeel gemeld bij de decaan.

Na deze termijn kan een rechtzetting van een materiële vergissing enkel in de volgende gevallen:

- indien de rechtzetting in het voordeel van de student is;
- indien de materiële vergissing een overtreding van wettelijke voorwaarden met zich meebrengt;
- indien de materiële vergissing aantoonbaar het gevolg is van een zware nalatigheid of ernstige fout van de student.

Een vergissing die niet leidt tot een minder gunstige beslissing ten aanzien van de student, wordt door de decaan rechtgezet. De correctie wordt aan de student meegedeeld en wordt afdoende gedocumenteerd binnen de faculteit.

Als de vastgestelde vergissing wel leidt tot een minder gunstige beslissing ten aanzien van de student, dient de vergissing te worden rechtgezet door de instantie die de oorspronkelijke beslissing heeft genomen. Desgevallend wordt deze door de decaan zo snel als mogelijk samengeroepen. De correctie wordt aan de student meegedeeld en wordt afdoende gedocumenteerd binnen de faculteit.”

Verzoekster heeft haar vraag tot ‘herziening’ aan de decaan gericht met een e-mail van 13 oktober 2020; dat is niet alleen buiten de termijn van tien kalenderdagen nadat de eerste bestreden beslissing is genomen (uitgangspunt van de termijnberekening in artikel 150 van het onderwijs- en examenreglement), maar ook buiten die termijn sinds de kennisgeving van de eerste bestreden beslissing.

Bovendien laat verzoeksters vraag om herziening van de beslissing, op grond onder meer van de paper die zij bijkomend bijvoegt, niet veronderstellen dat de eerste bestreden beslissing een materiële vergissing bevat, maar eerder dat de decaan een inhoudelijk verkeerde beslissing zou hebben genomen, al dan niet met schending van het gelijkheidsbeginsel. De decaan heeft verzoekster op 13 oktober 2020 ook onmiddellijk geantwoord dat zij de daartoe beschikbare beroepsprocedure dient aan te wenden.

Artikel 150 van het onderwijs- en examenreglement leidt er bijgevolg niet toe dat de termijn voor het instellen van een intern beroep tegen de eerste beslissing niet op 3 oktober 2020 zou zijn ingegaan, om te eindigen op 9 oktober 2020.

Voor zover verzoekster zou voorhouden dat de termijn voor het instellen van een intern beroep is gestuit door een willig beroep, moet ook die redenering worden afgewezen.

Nog daargelaten de vraag of een de stuitende werking van een willig beroep ook kan worden toegepast op een beroepstermijn die geldt voor een georganiseerd administratief beroep en niet beperkt blijft tot de beroepstermijn bij de bestuursrechter, moet erop worden gewezen dat een essentiële voorwaarde voor die stuitende werking erin is gelegen dat het willig beroep wordt ingesteld binnen de beroepstermijn. Dit is *in casu* niet het geval, nu de termijn voor het instellen van een intern beroep tegen de eerste bestreden beslissing zoals gezien verstreek op 9 oktober 2020, en verzoekster haar eventueel als willig beroep te beschouwen vraag tot ‘herziening’ pas op 13 oktober 2020 aan de decaan heeft voorgelegd.

De exceptie is gegrond. Het intern beroep is terecht onontvankelijk verklaard; het beroep bij de Raad ondergaat hetzelfde lot.

De grieven die verzoekster ontwikkelt met betrekking tot het gelijkheidsbeginsel, raken aan de grond van de zaak. Aangezien het beroep bij de Raad niet ontvankelijk is, kan de Raad zich daar niet over uitspreken.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 18 januari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 5 februari 2021

Arrest nr. 6.290 van 5 februari 2021 in de zaak 2020/884

In zake: Laurens WAUTERS
                                woonplaats kiezend te 1570 Vollezele
                                Repingestraat 88

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 16 december 2020, strekt tot nietigverklaring van (i) de beslissing van de examencommissie van de bachelor in de Criminologische Wetenschappen van 16 september 2020 waarbij verzoeker niet geslaagd wordt verklaard en (ii) de beslissing van de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel van 12 oktober 2020 waarbij het intern beroep ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 5 februari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker is ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor of science in de Criminologische Wetenschappen’. In het academiejaar 2019-2020 is hij ingeschreven met een creditcontract.

Op het einde van dat academiejaar heeft verzoeker voor twee opleidingsonderdelen geen credit behaald: voor ‘Criminaliteit en samenleving’ (6 studiepunten) vermeldt de puntenlijst ‘afwezig’ en voor ‘Wijsbegeerte van het wetenschappelijk denken’ (3 studiepunten) behaalt verzoeker een 8/20.

De examencommissie verklaart verzoeker niet geslaagd voor de bacheloropleiding. De proclamatie heeft plaats op 16 september 2020.

Dat is de eerste bestreden beslissing.

Op 21 september 2020 dient verzoeker een intern beroep in:

“Ik ben het niet eens met deze beslissing omdat:

- Ik in eerste zit een 9/20 behaalde voor ‘Criminaliteit en samenleving’
- Ik, wegens persoonlijke redenen (het plotselinge overlijden van mijn grootmoeder), mij niet voldoende kon voorbereiden op het examen in tweede zit en uiteindelijk ook niet kon deelnemen aan dit examen.
- ‘Criminaliteit en samenleving’ het laatst overblijvende vak is in mijn bacheloropleiding.
- Ik – ondanks het vroegtijdig stopzetten van mijn stage wegens corona – zeer mooie resultaten voor zowel de stage, de bachelorproef als het uitdagende vak ‘Statistiek’ behaalde. Daarnaast ontving ik tijdens het evaluatiegesprek ook lovende commentaren van mijn stagebegeleider.
- Ik heb vernomen dat een aantal collega-studenten wél een ‘toegestane onvoldoende’ ontvingen – ook voor een laatste bachelorvak en dit voor lagere scores dan 9/20, inclusief voor vakken uit eerdere jaren dan het derde bachelorjaar; zo konden zij dit academiejaar wél hun [bachelordiploma] behalen.”

De beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel behandelt het beroep in zitting van 16 september 2020 en komt tot de volgende beslissing:

“[...]

V. Ten gronde

De student haalt in het verzoekschrift aan dat hij het niet eens is met het feit dat hij niet gedelibereerd werd verklaard voor de bacheloropleiding omdat hij geen credit verwierf voor het opleidingsonderdeel ‘Criminaliteit en Samenleving’, waarbij de student verwijst naar de 9/20 die hij in de eerste zittijd behaalde.

De beroepscommissie stelt echter vast dat de student zijn redenering ent op een veronderstelling die feitelijke grondslag mist. Hij heeft namelijk in de tweede zittijd een ‘AFW’ gekregen en geen ‘9/20’, waardoor het definitieve examenresultaat voor ‘Criminaliteit en Samenleving’ een ‘AFW’ is. Het is op die feitelijke grondslag dat de bestreden beslissing is genomen. In tegenstelling tot het uitgangspunt ontwikkeld in het verzoekschrift, vervalt het examenresultaat dat student in de eerste zittijd heeft behaald aangezien hij geen credit behaalde voor het opleidingsonderdeel.

Vervolgens wijst de interne beroepscommissie erop dat aan studenten alleen toegestane onvoldoendes overeenkomstig artikel 143, § 2, van het OER kunnen worden toegekend in het eerste jaar van het modeltraject van de bacheloropleiding. De student bevindt zich verder in het opleidingstraject, zodat deze bepaling ten aanzien van hem geen toepassing kan vinden.

De onderwijsinstelling voorziet wel de mogelijkheid om studenten in uitzonderlijke omstandigheden ‘globaal geslaagd’ te verklaren voor het geheel van de opleiding; in artikel 132 § 2, van het OER is opgenomen: “*In uitzonderlijke omstandigheden kan de examencommissie in afwijking van artikel 143 verklaren dat een student geslaagd is voor het geheel van de opleiding. Uit de motivatie blijkt dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn. Ze dient voor elk geval afzonderlijk en concreet te worden gemotiveerd.*”

Voor zover de student zich in het kader van zijn beroep op dit artikel zou baseren, wijst de interne beroepscommissie erop dat het desgevallend aan de student toekomt om het verzoek tot uitzonderlijke deliberatie te onderbouwen. Hij dient in het kader hiervan onder meer de vakken aan te dragen waarvan hij van mening is dat ze dezelfde opleidingsdoelstellingen nastreven dan het vak waarvoor het tekort werd behaald. Om die reden stipuleert artikel 153, § 1, vierde lid, van het OER: “*In zoverre de student meent zich te kunnen beroepen op uitzonderlijke omstandigheden zoals bedoeld in Artikel 132, §2, moet hij in het verzoekschrift aantonen dat er sprake is van bijzondere omstandigheden en dat hij de doelstellingen globaal genomen behaald heeft.*” Overeenkomstig de reglementaire bepalingen en de rechtspraak ter zake, onderzoekt de interne beroepscommissie dan ook cumulatief twee elementen: is er sprake van uitzonderlijke omstandigheden en zo ja, toont de student aan dat de globale opleidingsdoelstellingen zijn bereikt?

Wat betreft de uitzonderlijke omstandigheden

Hoewel de beroepscommissie er begrip voor heeft dat het overlijden van diens grootmoeder een impact heeft op de student, stelt zij eveneens vast dat dit overlijden zich voordeed op 15 juli 2020 terwijl de tweede zittijd van start ging op 10 augustus 2020. Deze gebeurtenis heeft de student dan ook niet op rechtstreekse wijze belet om deel te nemen of te slagen voor ‘Criminaliteit en Samenleving’ in de tweede zittijd, minstens wordt het tegendeel niet aannemelijk gemaakt. Dit oordeel wordt ondersteund door de

vaststelling dat de student gedurende de tweede zittijd wel een credit verwierf voor ‘Statistiek II voor de sociale wetenschappen’.

Studiegerelateerd voert de student aan dat ‘Criminaliteit en samenleving’ het enige opleidingsonderdeel is waarvoor hij niet is geslaagd. Voor andere belangrijke opleidingsonderdelen behaalde hij prima examenresultaten. De student verwijst naar de volgende opleidingsonderdelen: de bachelorproef waarvoor hij 18/20 behaalde, de stage die de student met 15/20 volbracht en ‘Statistiek II’ waarvoor in de tweede zittijd 18/20 werd toegekend.

De commissie erkent dat de student voor alle overige opleidingsonderdelen een credit heeft behaald en dat op uitstekende wijze. Echter, die constatatie doet geen afbreuk aan het gegeven dat hij gedurende de tweede zittijd onwettig afwezig is gebleven voor ‘Criminaliteit en Samenleving’, waardoor hem voor dit opleidingsonderdeel geen cijfer kon worden toegekend.

De interne beroepscommissie oordeelt dan ook dat de student niet het bewijs levert van buitengewone omstandigheden die verantwoorden dat hij ‘globaal geslaagd’ wordt verklaard voor de bacheloropleiding.

Wat betreft de globale opleidingsdoelstellingen

Wat betreft het behalen van de globale opleidingsdoelstellingen wordt de bewijslast overeenkomstig art. 153, § 1, vierde lid, van het OER aan de zijde van de student gelegd. De commissie stelt in het verzoekschrift vast dat hij niet de opleidingsonderdelen aandraagt waarvan hij meent dat die dezelfde ‘globale opleidingsdoelstellingen’ verwezenlijken als ‘Criminaliteit en samenleving’. Gelet op het gemis van bovenvermeld bewijs kan de interne beroepscommissie er niet toe overgaan de student ‘globaal geslaagd’ te verklaren.

In het kader van zijn beroep verwijst de student nog naar een medestudent dewelke voor de bacheloropleiding wel ‘globaal geslaagd’ zou zijn verklaard terwijl hij een lager examenresultaat dan 9/20 behaalde voor ‘Criminaliteit en samenleving’ en in algemene zin ook minder goede studieresultaten zou kunnen voorleggen dan de student.

Echter, de commissie oordeelt dat, gelet op het feit dat de definitieve resultaatsscore van de student ‘AFW’ bedraagt en niet ‘9/20’, er geen sprake kan zijn van gelijke omstandigheden. Bovendien heeft de commissie geen kennis van dossiers waarin studenten met ‘AFW’ in de tweede zittijd ‘globaal geslaagd’ zouden zijn verklaard. Zelfs als, in het volgens de commissie niet bestaande geval, een bepaalde student in een gelijkaardige situatie ontrecht gedelibereerd zou zijn, kan de student hieruit niet het recht putten om zelf eveneens, maar dus ontrecht, gedelibereerd te worden. Er is immers geen gelijkheid in de onwettigheid.

VI. BESLUIT

De beroepscommissie beslist dat het beroep van Laurens Wauters ontvankelijk maar niet gegronsd is.

De bestreden beslissing wordt bevestigd.”

Dat is de tweede bestreden beslissing. Zij wordt aan verzoeker ter kennis gebracht op 9 december 2020.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep in zover het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Zij stelt dat de interne beroepscommissie overeenkomstig artikel 153, §2 van het onderwijs- en examenreglement over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat haar beslissing in de plaats komt van de beslissing van de examencommissie en deze laatste derhalve niet meer het voorwerp van een beroep kan uitmaken.

In zijn wederantwoordnota handhaaft verzoeker zijn beroep tegen de eerste bestreden beslissing en stelt hij dat dat zijn beroep alleszins ontvankelijk is ten aanzien van de tweede bestreden beslissing.

Beoordeling

Verzoeker richt zijn beroep zowel tegen de initiële beslissing van de examencommissie als tegen de beslissing van de interne beroepscommissie.

Of een initiële studievoortgangsbeslissing in de huidige stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 153, §2 van het onderwijs- en examenreglement van de verwerende partij dat de interne beroepscommissie een beslissing neemt in de plaats van de examencommissie. Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepsinstantie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing,

die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

De exceptie is gegrond. Het beroep is niet ontvankelijk in de mate dat het tegen de eerste bestreden beslissing is gericht, en enkel ontvankelijk voor zover het de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) viseert.

V. Onderzoek van de middelen

Eerste middel

In een eerste middel beroept verzoeker zich op het vertrouwensbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hij er te goeder trouw vanuit ging dat het hoogst behaalde examencijfer voor het opleidingsonderdeel ‘Criminaliteit en samenleving’ behouden zou blijven na zijn niet-deelname aan de tweede examenzittijd, en dat hij niet op de hoogte was van het onderscheid tussen niet-slagen door een niet-gewettigde afwezigheid dan wel door een nulscore. Verzoeker voert aan dat hij, in tegenstelling tot wat aan andere universiteiten geldt, niet kon uitschrijven voor een examen.

Verzoeker is van oordeel dat verwerende partij omwille van deze feiten onzorgvuldig en onredelijk streng heeft gehandeld. Hij stelt dat het tekort wel getolereerd had kunnen worden indien hij aan het examen ‘Criminaliteit en samenleving’ had deelgenomen.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij het volgende:

“In het verzoekschrift wijst verzoekende partij erop dat zij voor alle opleidingsonderdelen van de bacheloropleiding geslaagd is met uitzondering van het opleidingsonderdeel ‘Criminaliteit en Samenleving’. Voor dit opleidingsonderdeel behaalde verzoekende partij in eerste zittijd 9/20, in tweede zittijd bleef zij bewust ongewettigd afwezig. Verzoekende partij meent dat zij er op basis van de goede trouw vanuit mocht gaan dat bij de beoordeling van het dossier door de examencommissie rekening zou worden

gehouden met het hoogste cijfer van 9/20 dat zij in de eerste zittijd behaalde in plaats van met de ‘AFW’.

In tegenstelling tot wat verwerende partij aanvoert, voorziet het onderwijs- en examenreglement van de onderwijsinstelling niet dat studenten het hoogte cijfer kunnen behouden, indien studenten niet in de eerste examenkans een credit verwerven, dienen zij deel te nemen aan de tweede zittijd en wordt het cijfer van de tweede examenkans het definitieve eindcijfer. Als student van de onderwijsinstelling wordt verzoekende partij geacht het onderwijs- en examenreglement van verwerende te kennen. In het kader van het extern beroep voert verzoekende partij aan dat er op dit punt een onderscheid zou worden gemaakt tussen studenten die ongewettigd afwezig zijn en studenten die deelnemen aan het examen maar dit blanco afgeven/niet slagen, dit is niet het geval; het resultaat van die tweede examenkans wordt steeds het definitieve eindcijfer. Verwerende partij verwijst dienaangaande op artikel 110 van het onderwijs- en examenreglement waarin wordt bepaald dat:

“Onverminderd de bepalingen van artikel 108 en artikel 109 worden de studenten voor de tweede zittijd automatisch ingeschreven voor alle opleidingsonderdelen waarvoor ze nog geen credit behaald hebben in de eerste zittijd, behoudens toegestane onvoldoendes.”

Aldus dienen de studenten van de onderwijsinstelling die geen creditbewijs hebben verworven in de eerste zittijd deel te nemen aan de tweede zittijd; het examencijfer van de tweede zittijd is het definitieve examencijfer waarmee rekening wordt gehouden bij de deliberatie na de tweede zittijd. Aan alle opleidingsonderdelen wordt immers één examencijfer toegekend (artikel 138 OER). Een ongewettigde afwezigheid leidt dan ook tot de definitieve resultaatsscore ‘AFW’.

Het reglement van de onderwijsinstelling voorziet geen mogelijkheid om examenresultaten waarvoor geen creditbewijs werd behaald over te dragen naar de tweede zittijd. De enige uitzondering die hierop wordt voorzien in het onderwijs- en examenreglement zijn de toegestane onvoldoendes die overeenkomstig artikel 143, § 2 alleen worden toegestaan aan studenten van het eerste jaar van het voltijds modeltraject van de bacheloropleiding, verzoekende partij komt hiervoor in het kader van het opleidingsonderdeel ‘Criminaliteit en Samenleving’ niet in aanmerking nu zij reeds verder is gevorderd in het traject.

De commissie zette over het verplicht hernemen van opleidingsonderdelen waarvoor geen credit werd verworven reeds onderstaande argumentatie uiteen in de bestreden beslissing:

“De student haalt in het verzoekschrift aan dat hij het niet eens is met het feit dat hij niet gedelibereerd werd verklaard voor de bacheloropleiding omdat hij geen credit verwierf voor het opleidingsonderdeel ‘Criminaliteit en Samenleving’, waarbij de student verwijst naar de 9/20 die hij in de eerste zittijd behaalde.

De beroepscommissie stelt echter vast dat de student zijn redenering ent op een veronderstelling die feitelijke grondslag mist. Hij heeft namelijk in de tweede zittijd een ‘AFW’ bekomen en geen ‘9/20’, waardoor het definitieve examenresultaat voor ‘Criminaliteit en Samenleving’ een ‘AFW’ is. Het is op die feitelijke grondslag dat de bestreden beslissing is genomen. In tegenstelling tot het uitgangspunt ontwikkeld in het verzoekschrift, vervalt het examenresultaat dat student in de eerste zittijd heeft behaald aangezien hij geen credit behaalde voor het opleidingsonderdeel.

Vervolgens wijst de interne beroepscommissie erop dat aan studenten alleen toegestane onvoldoendes overeenkomstig artikel 143, § 2, van het OER kunnen worden toegekend in het eerste jaar van het modeltraject van de bacheloropleiding. De student bevindt zich verder in het opleidingstraject, zodat deze bepaling ten aanzien van hem geen toepassing kan vinden. (...)"

Waar verzoekende partij in het verzoekschrift aanvoert dat voor de deliberatie van studenten met het hoogst behaalde cijfer in de duurtijd van een academiejaar rekening moet houden – en een foutieve interpretatie maakt van de informatie die beschikbaar is op het studentenportaal – neemt zij haar eigen wensen voor waarheid en miskent zij de reglementaire bepalingen. Het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij is vrij consulteerbaar op haar website, zodat van onzorgvuldig handelen in hoofde van verwerende partij dienaangaande geen sprake kan zijn. Verwerende partij stipt hierbij aan dat studenten geacht worden de bepalingen van het onderwijs- en examenreglement te kennen. Het maakt immers deel uit van de toetredingsovereenkomst die zij met het instellingsbestuur sluiten.

In hoofde van verzoekende partij kon er dan ook geenszins een rechtmatig vertrouwen zijn dat zij zich, door niet deel te nemen aan de tweede zittijd, op het cijfer kon beroepen dat zij in de eerste zittijd behaalde. Dit gaat voorbij aan de reglementaire bepalingen ter zake. Op dit punt wijst verwerende er nog op dat verzoekende partij dit niet heeft opgeworpen in het kader van de interne beroepsprocedure en dit middel aldus niet op ontvankelijke wijze kan opwerpen in het kader van de procedure voor de Raad voor betwisting inzake studievoortgangsbeslissingen."

In zijn wederantwoordnota handhaaft verzoeker zijn standpunt.

Beoordeling

Er is de Raad geen algemeen rechtsbeginsel bekend krachtens hetwelk een student die geen credit behaalde recht heeft op het behoud van het hoogst behaalde examencijfer voor een bepaald opleidingsonderdeel, hetzij binnen een academiejaar hetzij over verschillende academiejaren heen.

De vraag of een student op een dergelijke mogelijkheid aanspraak kan maken, dient derhalve te blijken uit de interne regelgeving van de hogeronderwijsinstelling.

Het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij bevat niet een dergelijk voorschrift. Zoals de beroepscommissie terecht aanstipt, is artikel 143, §2 op verzoeker niet van toepassing. Deze bepaling heeft immers enkel betrekking op het eerste voltijds modeltraject en biedt de mogelijkheid om, op uitdrukkelijk verzoek van de student, voor een opleidingsonderdeel waarvoor een ‘toegestane onvoldoende’ werd behaald toch een tweede examenkans te benutten.

Zelfs wanneer dit artikel van toepassing zou zijn – *quod non* omdat verzoeker zich niet in het eerste modeltrajectjaar bevindt – dan nog volgt daaruit dat deelname aan de tweede examenzittijd het behoud van het examencijfer uit de eerste zittijd uitsluit:

“Artikel 143, §2

[...] Indien de student aangeeft dat hij een tweede examenkans voor een toegestane onvoldoende wenst te benutten, vervalt het oorspronkelijke resultaat onherroepelijk en zal het nieuw behaalde resultaat definitief worden. Het eerder uitgesproken deliberatieresultaat wordt aangepast.”

Zoals verzoeker zelf aangeeft en ook blijkt uit de door hem voorgelegde stukken, vermeldt de website van verwerende partij bovendien duidelijk dat in geval van een herexamen, het resultaat van de eerste zittijd vervalt. De Raad is van oordeel dat ‘herexamen’ moet worden begrepen als ‘wanneer de student niet slaagt in de eerste examenkans’ en dus naar de tweede examenkans wordt verwezen, en niet ‘wanneer de student de tweede examenkans effectief benut’.

Het onderwijs- en examenreglement maakt integraal deel uit van de toetredingsovereenkomst die een student in het hoger onderwijs afsluit. Verzoeker wordt geacht de bepalingen van dit reglement te kennen en kan zich in strijd met de voorschriften ervan niet op zijn goede trouw beroepen.

De bestreden beslissing schendt niet het vertrouwensbeginsel, noch het zorgvuldigheidsbeginsel.

Aangezien verzoeker geen recht heeft op behoud van het examencijfer uit de eerste zittijd (9/20), maakt hij ook niet aannemelijk dat het louter aanwezig zijn op de tweede examenkans met “blanco indienen” of “behalen van een score 0” hem aanspraak zou kunnen verlenen op een geslaagd-verklaring.

In dat opzicht is de bestreden beslissing evenmin onredelijk streng.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

Verzoeker beroept zich in een tweede middel op het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker betwist de overweging van de beroepscommissie dat er geen sprake is van vergelijkbare omstandigheden omdat verzoeker de beoordeling ‘afwezig’ behaalde en dat zulks bij geslaagd verklaarde studenten niet het geval was, alsook de overweging dat er geen gelijkheid is in de onwettigheid en verzoeker dus uit het geslaagd verklaren van een andere student in een dergelijke omstandigheid geen rechten kan putten.

Verzoeker voegt een puntenblad toe van een medestudent die met een examencijfer van 0/20 ‘toegestane onvoldoende’ geslaagd zou zijn verklaard. Daarnaast stelt verzoeker “weet te hebben” van meer dan één student die in dergelijke omstandigheden werd gedelibereerd.

In haar antwoordnota verwijst verwerende partij naar de overwegingen van de beroepscommissie. Zij repliceert verder:

“In het kader van het extern beroep verwijst verzoekende partij voor het eerst, naar een student die met een 0/20 (voor een ander opleidingsonderdeel) ‘globaal geslaagd’ zou zijn verklaard. Zoals verwerende partij hierboven reeds toelichtte, kan verzoekende partij niet op ontvankelijke wijze voor het eerst argumenten aanhalen in het kader van het extern beroep.

Verwerende partij wijst er op dit punt – ondergeschikt – ook op dat de beslissing om een student ‘globaal geslaagd’ te verklaren steeds een beoordeling is die moet worden gemaakt in elk individueel geval op basis van de concrete, feitelijke omstandigheden die een dossier kenmerken (de kwalitatieve en kwantitatieve beoordeling van het bereiken van de opleidingsdoelstellingen, de uitzonderlijke omstandigheden, dewelke in het dossier van verzoekende partij hieronder worden toegelicht); het dossier waar verzoekende partij naar verwijst betreft een ander opleidingsonderdeel, wat vanzelfsprekend een andere plaats inneemt in het traject.

Studenten bevinden zich bovendien niet in een concurrentiële positie ten opzichte van elkaar zodat, zelfs als er bepaalde verschillen of overeenkomsten zouden kunnen worden gevonden tussen het dossier van verzoekende partij en dat van andere studenten – wat verzoeker *in casu* niet aantoon –, dit op zich nog geen voldoende reden is om de op zichzelf verantwoorde beslissing om verzoekende partij niet ‘globaal geslaagd’ te verklaren (zoals hieronder zal worden toegelicht) onwettig te bevinden.”

Verzoeker zijnerzijds handhaaft in zijn wederantwoordnota zijn kritiek.

Beoordeling

Studenten staan in beginsel niet in een concurrentiële positie tegenover elkaar, zodat het gelijkheidsbeginsel – eveneens in beginsel – niet van toepassing is; dit betekent evenwel niet dat studenten naar willekeur op een verschillende wijze kunnen worden behandeld.

Van een schending van het gelijkheidsbeginsel kan slechts sprake zijn wanneer studenten in voldoende vergelijkbare omstandigheden een duidelijk onderscheiden behandeling krijgen en aan een andere beoordelingsmaatstaf zijn onderworpen, zonder dat daarvoor een pertinente en afdoende motivering wordt gegeven.

Te dezen blijkt uit de puntenlijst van verzoeker dat hij voor twee opleidingsonderdelen in de bacheloropleiding geen credit heeft behaald: ‘Criminaliteit en samenleving’ (‘afwezig’) en ‘Wijsbegeerde van het wetenschappelijk denken’ (8/20). Beide opleidingsonderdelen vertegenwoordigen samen 9 studiepunten.

De student waarmee verzoeker zich vergeleken wil zien, onderscheidt zich minstens op viervoudig vlak van verzoeker: (i) de student behaalde voor slechts één opleidingsonderdeel geen credit, (ii) dat opleidingsonderdeel vertegenwoordigt slechts 6 studiepunten, (iii) het betrof een ander opleidingsonderdeel (‘Statistiek II voor de sociale wetenschappen’), en (iv) deze student bleef niet afwezig maar behaalde 0/20 – waarbij de Raad niet kan achterhalen wat de reden voor de nulscore was.

Op grond van deze verschillen kan niet worden aangenomen dat verzoeker zich in dermate vergelijkbare omstandigheden bevindt dat het aan de beroepscommissie zou toevalen om in dat licht nader te motiveren waarom verzoeker niet geslaagd wordt verklaard.

Het tweede middel is niet gegrond.

Derde middel

In een derde middel beroeft verzoeker zich op het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker betwist dat er geen sprake zou zijn van ‘uitzonderlijke omstandigheden’. Hij stelt dat hij een erg goede band had met zijn overleden grootmoeder en dat hij niettegenstaande het overlijden op 15 juli en de begrafenis op 25 juli 2020 heel wat minder tijd had om te studeren.

Inzake de voorwaarden om ‘globaal geslaagd’ te worden verklaard, doet verzoeker gelden:

“Wat betreft mijn ‘globale slagen’, kan worden geargumenteerd dat de studie van criminologie op het kruispunt staat van theoretische disciplines zoals recht, psychologie en sociologie. Daarnaast zijn ook de methoden erg centraal in de leerdoelen van criminologie (vakken Statistiek, Methoden van criminologisch onderzoek). Dat ik voor elk van deze disciplines wist aan te tonen dat ik de correcte kennis en competenties bezit, onder meer door middel van prima studieresultaten (zie bijlage 3.1), toont aan dat ik het niveau en competenties eigen aan Criminologie bezit en kan doorstromen naar een masteropleiding Criminologie (Codex Hoger Onderwijs art. II.58, §4 tweede lid). Ook het vak ‘Criminaliteit en samenleving’ zelf (waar ik overigens een 9/20 op heb behaald) staat ook op bovenvermeld kruispunt. De inhoud en competenties (zie bijlage 3.4) die men nodig heeft om dit vak als gekend te beschouwen, zijn dus ook terug te vinden in heel wat andere vakken van de bacheloropleiding. De theoretische kennis die hier vergaard wordt, is terug te vinden in vakken als bijvoorbeeld ‘Theoretische criminologie en victimologie’ en ‘Inleiding tot de criminologie en strafrechtsbedeling’. Ook in deze vakken dienden we de theorieën toe te passen op maatschappelijke fenomenen zoals radicalisering. Een gedetailleerde vergelijking hiervan is terug te vinden in bijlage 3.4. Ik heb de leerdoelen van ‘Criminaliteit en Samenleving’ die terugkomen in andere vakken onderlijnd.”

Verwerende partij repliceert in haar antwoordnota vooreerst dat de Raad zich niet in de plaats van de beroepscommissie kan stellen om opnieuw tot een feitelijk onderzoek van de zaak over te gaan. Daarnaast brengt zij de motieven van de bestreden beslissing in herinnering, aanstippend dat verzoeker het globaal geslaagd verklaren eigenlijk niet tot voorwerp van zijn intern beroep had gemaakt.

Wat de ‘uitzonderlijke omstandigheden’ betreft, stelt verwerende partij dat de beroepscommissie met de door verzoeker aangehaalde feiten rekening heeft gehouden, en dat de beoordeling ervan niet onredelijk kan worden genoemd.

Ten aanzien van het bereiken van de globale opleidingsdoelstellingen, is verwerende partij van oordeel dat verzoeker thans in het beroep voor de Raad voor het eerst een argumentatie ontwikkelt door opleidingsonderdelen aan te dragen waarvan hij meent dat zij dezelfde

leerdoelstellingen beogen. Verwerende partij verwijst naar artikel II.229, eerste lid van de Codex Hoger Onderwijs en naar de overwegingen van de decreetgever bij de invoering ervan, waaruit blijkt dat het aan de student toevalt om het verzoek tot uitzonderlijke deliberatie te onderbouwen met een goed inhoudelijk beargumenteerd dossier. Rekening houdend met wat verzoeker in zijn intern beroep heeft aangevoerd – en met wat hij niet heeft aangevoerd – is de interne beroepscommissie naar mening van verwerende partij terecht tot het oordeel gekomen dat verzoeker bij gemis aan bovenvermeld bewijs, niet globaal geslaagd kan worden verklaard. De argumentatie die verzoeker thans ontwikkelt, is – ofschoon dit volgens verwerende partij perfect mogelijk was geweest – niet aan de interne beroepscommissie voorgelegd en derhalve niet ontvankelijk.

In zijn wederantwoordnota blijft verzoeker bij zijn standpunt.

Beoordeling

Krachtens artikel II.229, eerste lid van de Codex Hoger Onderwijs, zoals overgenomen in artikel 132, §2 van het onderwijs- en examenreglement, kan een student die niet slaagt op grond van de deliberatieregels, door de examencommissie alsnog geslaagd worden verklaard onder de dubbele voorwaarde dat er uitzonderlijke omstandigheden worden aangetoond en dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal zijn verwezenlijkt.

Wat de uitzonderlijke omstandigheden betreft, beroeft verzoeker zich enkel op het overlijden van zijn grootmoeder.

De beoordeling ter zake behoort tot de discretionaire bevoegdheid van de hogeronderwijsinstelling; de Raad beschikt slechts over een marginale controle.

Te dezen heeft de interne beroepscommissie overwogen dat het overlijden van verzoekers grootmoeder zich geruime tijd vóór de aanvang van de tweede examenzittijd heeft voorgedaan (15 juli, respectievelijk 10 augustus 2020) en dat niet kan worden aangenomen dat deze omstandigheid verzoeker heeft belet om zijn examenkansen te vrijwaren, daar hij in die tweede examenzittijd met succes heeft deelgenomen aan het examen voor het opleidingsonderdeel ‘Statistiek II voor de sociale wetenschappen’.

Die beoordeling is naar oordeel van de Raad niet onjuist of onredelijk. Het gegeven dat verzoeker voor het opleidingsonderdeel ‘Statistiek II voor de sociale wetenschappen’ zelfs een examencijfer van 18/20 behaalde, ondermijnt integendeel de these dat er voor het opleidingsonderdeel ‘Criminaliteit en samenleving’ uitzonderlijke omstandigheden golden ten gevolge van het voormelde overlijden.

De overige argumenten die verzoeker aanhaalt, brengen de Raad niet tot een ander oordeel.

De vaststelling dat één van de cumulatieve voorwaarden van artikel II.229, eerste lid van de Codex Hoger Onderwijs niet is voldaan, volstaat om het middel ongegrond te bevinden.

Louter ondergeschikt, gaat de Raad nog in op de voorwaarde inzake het bereiken van de globale opleidingsdoelstellingen.

Indien verzoeker de Raad ervan wil overtuigen dat hij zich in zijn intern beroep wel degelijk heeft beroepen op de mogelijkheid om globaal geslaagd te worden verklaard – zoals hij in zijn wederantwoordnota uiteenzet – dan moet verzoeker ook aanvaarden dat artikel II.294, §2, *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs ook tot gevolg heeft dat verzoeker aan zijn middel in de procedure voor de Raad geen ruimere draagwijdte kan geven, en dat hij op grond van artikel II.229, eerste lid van de Codex Hoger Onderwijs weet of behoort te weten dat de bewijslast inzake het bereiken van de opleidingsdoelen op de student berust. Voormeld artikel luidt ter zake immers:

“De student wordt door de examencommissie voor het geheel van de opleiding geslaagd verklaard als die op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn. De toepassing van dit artikel verwacht dat de student kan aantonen dat er sprake is van bijzondere omstandigheden en dat hij kan aantonen dat hij de doelstellingen globaal genomen behaald heeft.”

Zoals verwerende partij terecht aanstipt, heeft de decreetgever bij de parlementaire voorbereiding (*Parl. St. VI. Parl. 2016-2017, nr. 1146, 40*) uitdrukkelijk aangegeven dat van de instelling wel een gedegen onderzoek mag worden verwacht, maar dat het aan de student toevalt om zijn verzoek tot uitzonderlijke deliberatie te onderbouwen met een goed inhoudelijk geargumenteerd dossier met de nodige stavingstukken.

Wat verzoeker aan de interne beroepscommissie heeft voorgelegd, beantwoordt niet aan die bewijsvoering. De bijkomende argumenten en stukken die verzoeker in de procedure voor de Raad aanvoert, komen in dat opzicht te laat.

Het derde middel is ongegrond.

Vierde middel

In een vierde middel beroept verzoeker zich op het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker doet gelden dat er tussen het indienen van het intern beroep en de kennisgeving van de bestreden beslissing zowat tweeënhalve maand zijn verstrekken, en dat hij daardoor – niettegenstaande hem een beslissing ‘binnen redelijke termijn’ werd verzekerd – in het ongewisse werd gelaten of hij het opleidingsonderdeel nog opnieuw moest volgen. Bijgevolg heeft verzoeker zich in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven voor zowel de bacheloropleiding als de masteropleiding en daarvoor ook inschrijvingsgeld betaald.

Verzoeker acht de wijze waarop de beroepscommissie haar beslissingsbevoegheid invult in strijd met het redelijkheidsbeginsel.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij:

“Waar verzoeker wijst op het tijdsverloop tussen het indienen van het intern beroep en de kennisgeving van de interne beroepscommissie, erkent en betreurt verwerende partij dit. Zij tracht de beslissingen binnen de ordetijd van twintig kalenderdagen aan de studenten te communiceren maar moet erkennen dat dit *in casu*, niet is gelukt. Echter, deze omstandigheid kan, net zomin als de noodzaak van verzoekende partij om ook studiegeld in de bacheloropleiding te betalen om dit opleidingsonderdeel opnieuw op te kunnen nemen en de overige door verzoekende partij aangehaalde omstandigheden, geen afbreuk aan de rechtmatigheid van de door de interne beroepscommissie genomen beslissing.”

Beoordeling

Artikel II.294, §1, derde lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de student bij het uitblijven van een tijdige beslissing van de interne beroepsinstantie binnen de termijn zoals bepaald in artikel II.284, tweede lid, een beroep bij de Raad dient in te stellen binnen de vervaltermijn van zeven kalenderdagen na het verstrijken van deze termijn te worden ingesteld, tenzij vóór het verstrijken van de termijn waarover de interne beroepsinstantie beschikt, deze aan de student mededeelt op welke latere datum zij uitspraak zal doen. In dat geval gaat de vervaltermijn van zeven kalenderdagen voor het beroep bij de Raad in de dag na die datum.

Uit het dossier blijkt niet dat verwerende partij aan verzoeker heeft meegedeeld dat er niet binnen de decretale ordertermijn uitspraak zou worden gedaan. Verzoeker heeft derhalve een risico genomen door te wachten tot de interne beroepscommissie daadwerkelijk uitspraak deed, alvorens zich tot de Raad te wenden. Had de beroepscommissie geen beslissing genomen, dan had verzoeker – althans bij de Raad – omwille van het verstrijken van de termijn van artikel II.294, §1, derde lid geen rechtsmiddel meer kunnen opwerpen tegen de initiële studievoortgangsbeslissing.

Het instellen van een beroep na het uitblijven van een tijdige beslissing op intern beroep had mogelijk de besluitvorming binnen verwerende partij kunnen bespoedigen. Inzake diligentie gaat verzoeker derhalve zelf ook niet geheel vrijuit.

Daarmee wil niet gezegd zijn dat de handelswijze van de beroepscommissie vrij is van kritiek.

Niet voor het eerst (zie recent o.a. R.Stvb. 16 december 2019, nr. 5.520 en R.Stvb. 16 december 2019, nr. 5.521) moet de Raad vaststellen dat er bij verwerende partij soms onverklaarbaar lange termijnen verstrijken tussen het instellen van het intern beroep door de student en de kennisgeving van de beslissing op intern beroep aan die student.

Zoals geweten, hecht de decreetgever veel belang aan een snelle afwikkeling van studievoortgangsgeschillen, in de eerste plaats omwille van de rechtszekerheid en om te vermijden dat door het verstrijken van de tijd het verlies van een academiejaar zou dreigen (Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 5 en 17). Om die reden ook, zijn de beroepstermijnen voor de studenten die tegen een studievoortgangsbeslissing willen opkomen, zeer kort gehouden (Parl. St. VI. Parl. 2003- 2004, nr. 1960/1, 24-25). De verwachting om met bekwame

spoed op te treden, richt zich evenwel ook tot de (organen van de) hogeronderwijsinstellingen. Krachtens artikel II.284 van de Codex Hoger Onderwijs beschikken zij immers, zoals gezien, in beginsel slechts over twintig kalenderdagen om de student is kennis te stellen van de beslissing op intern beroep, en bij gebreke aan dergelijke kennisgeving – zo niet tijdig aan de student is meegedeeld dat de beslissing later zal worden genomen – dient de student zich overeenkomstig artikel II.294, §1, derde lid van de Codex Hoger Onderwijs tot de Raad te richten met een beroep tegen de initiële studievoortgangsbeslissing.

Te dezen heeft verzoeker op 21 september 2020 een intern beroep ingesteld. De beroepscommissie is samengekomen op 12 oktober 2020, wat reeds buiten de voormelde ordetijd is. Het ontgaat de Raad evenwel waarom de beslissing van de interne beroepscommissie uiteindelijk slechts op 9 december 2020 – zijnde meer dan tweeënhalve maanden na het indienen van het beroep en bijna twee maanden na de bijeenkomst van de beroepscommissie – aan verzoeker ter kennis wordt gebracht. Een dergelijk tijdsverloop getuigt niet van zorgvuldig handelen.

Dat een beslissing op intern beroep (erg) laat ter kennis wordt gebracht, tast op zich evenwel de regelmatigheid ervan niet aan.

De grief van verzoeker kan derhalve niet tot de vernietiging van de bestreden beslissing leiden; een beoordeling inzake de materiële schade die verzoeker aanvoert, valt buiten de rechtsmacht van de Raad.

Het vierde middel wordt verworpen.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 5 februari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter

Marleen Verreth bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door
Freya Gheysen secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Freya Gheysen **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.291 van 5 februari 2021 in de zaak 2020/886

In zake: Ahmed SHEHERYAR
woonplaats kiezend te 1000 Brussel
Duivenkotstraat 3

tegen:

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 1

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 16 december 2020, strekt tot nietigverklaring van (i) de beslissing van 4 december 2020 waarbij verzoeker een nieuwe examenkans wordt geweigerd en (ii) de beslissing van de beroepscommissie van 9 december 2020 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 5 februari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker dient op 2 december 2020 een examen af te leggen voor het opleidingsonderdeel ‘Statistics for Business 2’. In de nacht voor het examen wordt verzoeker ziek. Hij levert een medisch attest in en verzoekt om een nieuwe examenkans; dit wordt op 4 december 2020 geweigerd.

Dat is de eerste bestreden beslissing.

Tegen die beslissing stelt verzoeker op 6 december 2020 een intern beroep in.

Op 9 december 2020 verklaart de beroepscommissie het beroep niet ontvankelijk omdat de bestreden beslissing niet vatbaar is voor beroep.

Dat is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid - afstand

Met een e-mail van 15 januari 2021 deelt verzoeker mee dat hij afstand doet van het beroep.

Verwerende partij heeft hiervan kennis genomen, en heeft geen bezwaar.

De Raad ziet evenmin geen redenen die zich tegen de afstand verzetten.

BESLISSING

De Raad verleent akte van de afstand van het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 5 februari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.292 van 5 februari 2021 in de zaak 2020/887

In zake: Elias JANSSEN
                                woonplaats kiezend te 3631 Maasmechelen
                                Grotestraat 307

tegen:

UNIVERSITEIT GENT
woonplaats kiezend te 8310 Brugge
Baron Ruzettelaan 27

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 16 december 2020, strekt tot nietigverklaring van (i) de “studievoortgangsbeslissing van de bachelor in de Bestuurskunde en het Publiek management van 25 september 2020” en (ii) de beslissing van de institutionele beroepscommissie van Universiteit Gent van 9 december 2020 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 5 februari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

De feitelijke voorgaanden zijn uiteengezet in het arrest nr. 6.098 van 27 november 2020.

Er wordt naar verwezen.

Na vernietiging in dat arrest van de beslissing van de institutionele beroepscommissie, herneemt deze haar besluitvorming.

Op 9 december 2020 beslist de beroepscommissie om het intern beroep opnieuw ongegrond te verklaren:

“Uit een vergelijking van het aantal verworven studiepunten met het aantal opgenomen studiepunten blijkt dat de student aan de Universiteit Gent een zeer beperkte studievoortgang heeft geboekt en dat de norm die het OER hanteert voor de beoordeling van de vraag of uit de gegevens van het dossier manifest blijkt dat het opleggen van bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren, werd overschreden.

De institutionele beroepscommissie is van oordeel dat de argumenten van de student niet van die aard zijn dat ze doen vermoeden dat bindende voorwaarden opleggen wel zinvol is en dat de studievoortgang in het nieuwe academiejaar aanmerkelijk zal verbeteren.

Er kan niet worden ontkend dat de studievoortgang van verzoeker zeer zwak is.

Verzoeker schreef zich voor het eerst in aan de UGent in het academiejaar 2016-17 voor de opleiding tot bachelor of science in de psychologie. Hij nam 60 studiepunten op. Tijdens de eerste zittijd nam hij deel aan evaluaties over alle vakken maar behaalde geen credits. Tijdens de tweede zittijd nam hij deel aan evaluaties over zeven vakken maar behaalde geen credits. Hij maakte dat jaar dus geen enkele studievoortgang. Hij kreeg bijgevolg een bindende voorwaarde opgelegd: hij diende bij de eerstvolgende inschrijving te slagen voor 75% van de opgenomen studiepunten, zo niet zou hij niet opnieuw kunnen inschrijven voor dezelfde opleiding.

In het academiejaar 2017-18 schreef hij andermaal in voor dezelfde opleiding. Hij nam opnieuw 60 studiepunten op. Tijdens de eerste zittijd nam hij deel aan evaluaties over negen vakken maar behaalde geen credits. Ook tijdens de tweede zittijd nam hij deel aan evaluaties over negen vakken. Hij behaalde nipt één credit (10/20, 3 studiepunten). Verzoeker slaagde aldus voor 3 studiepunten op een inschrijving voor 60 studiepunten. Hij voldeed aldus niet aan de opgelegde bindende voorwaarde, en kon niet opnieuw inschrijven voor de opleiding. Hij vocht deze weigering niet aan.

In het academiejaar 2018-19 schreef hij andermaal in aan de UGent. Hij schreef dat jaar in via creditcontracten voor opleidingsonderdelen binnen de faculteit Economie en Bedrijfskunde, omdat hij te weinig studiepunten had om via diplomacontract te starten in een nieuwe studierichting. Hij nam vakken op ten belope van 20 studiepunten. Tijdens de eerste zittijd nam hij deel aan op één na alle examens, maar behaalde geen credits. Tijdens de tweede zittijd nam hij deel aan evaluaties over alle opleidingsonderdelen, maar behaalde andermaal geen enkele credit.

Verzoeker heeft dus tijdens drie jaar studie amper één credit behaald. Nochtans nam hij wel regelmatig deel aan evaluaties en examens. Hij heeft in die hele periode ook nooit aangegeven dat hij ziek was of gezondheidsproblemen had. Ook wanneer hij niet deelnam aan examens diende hij daarvoor geen ziekteattest in. Voor de examens die hij had gemist vroeg hij, voor zover kon worden nagegaan, ook nooit een inhaalexamen aan, op één enkele keer na, maar ook dan vroeg hij dat inhaalexamen niet aan omdat hij ziek was geweest. De verantwoording die hij gaf aan de betrokken lesgever was dat hij zich had overslapen (examen op 30 augustus 2017, filosofie).

In het intern beroep dat hij op 19 december 2019 al indiende tegen de weigering om hem in te schrijven aan de UGent, gaf hij zeer uitdrukkelijk aan dat hij zijn falen enkel aan zichzelf te wijten had:

“De voorbije 3 jaar heb ik alles gelaten voor wat het was. Ik was jong en naïef, en het besef van wat ik allemaal fout gedaan heb wordt met de dag versterkt. Ik ging niet naar de lessen, begon heel laat met leren en was feitelijk gewoonweg met andere dingen bezig. Bepaalde factoren, zoals een heel verkeerde vriendengroep en de dood van een naaste, waren van grote invloed, maar niettemin iets wat ik zeker niet als excuus gebruik. Mijn slechte resultaten zijn volledig aan mij te wijten, en dat weet ik zelf maar al te goed”.

Hij verwees in zijn verzoekschrift op geen enkel moment naar gezondheidsproblemen.

Dat verzoeker gezondheidsproblemen had, kwam voor het eerst naar voor in een mailconversatie met de institutionele ombudspersoon eind december 2019, waarin hij opmerkte dat hij twee jaar geleden ziek was tijdens de tweede zittijd. Hij liet weten doktersattesten te zullen bezorgen, maar die kwamen er niet, ook al had de ombudspersoon gewezen op het belang van die attesten. De institutionele beroepscommissie heeft het beroep toen uiteindelijk afgewezen op 14 januari 2020.

Thans liggen wel kopieën voor van doktersattesten die uitgeschreven zijn op 13 januari 2020 en die aangeven dat verzoeker ziek was tijdens de tweede zittijd van het academiejaar 2016-17 en tijdens de tweede zittijd van het academiejaar 2017-18. Er is ook een ziekteattest specifiek voor 11 september 2019.

Die attesten geven niets meer aan dan dat verzoeker in die periodes en dagen gezondheidsproblemen had en daardoor niet kon deelnemen aan examens, wat hem nochtans niet belette om toch deel te nemen aan de examens en vaak zelfs betere scores te behalen dan in de eerste zittijd, waarvoor hij geen bewijs voorlegt dat hij ook dan gezondheidsproblemen had.

Verzoeker verschaft ook geen enkele duidelijkheid omtrent wat zijn gezondheidsproblemen dan wel waren, zodat de institutionele beroepscommissie ook niet kan beoordelen of die gezondheidsproblemen mogelijk ook zijn prestaties in de eerste zittijd in die academiejaren zouden hebben beïnvloed. Ook in zijn extern verzoekschrift verduidelijkt hij dat niet, en in zijn nota van wederantwoord al evenmin, hoewel in de nota van antwoord van de UGent wel werd gewezen op het probleem dat geen bewijs voorlag dat verzoeker dermate gezondheidsproblemen had dat hij daardoor over de hele lijn en gedurende alle examenperiodes niet goed kon presteren.

Voor het academiejaar 2017-18 ligt al helemaal geen bewijs voor dat verzoeker door gezondheidsproblemen niet goed kon presteren. Enkel voor één concrete dag in de eerste zittijd ligt een ziekteattest voor. Behalve op die ene dag nam verzoeker ook toen aan alle examens deel, maar behaalde geen goede cijfers.

Dit alles bevestigt de vaststelling die de institutionele beroepscommissie ook in haar beslissing d.d. 14 oktober 2020 reeds had gedaan, dat niet blijkt dat de gezondheidsproblemen van verzoeker zijn slechte prestaties over de hele lijn kunnen verklaren. Uit de attesten die voorliggen kan, hoewel ze heel ver na datum van de ziekteperiodes zijn uitgeschreven en vooralsnog niet blijkt dat de inhoud ervan niet strookt met de werkelijkheid, wel afgeleid worden dat verzoeker tijdens de tweede zittijd van de academiejaren 2016-17 en 2017-18 door gezondheidsproblemen mogelijk niet goed heeft kunnen presteren, maar bij gebrek aan bewijs in de andere zin, blijkt niet dat die gezondheidsproblemen ook zijn prestaties tijdens de eerste zittijd van die academiejaren beïnvloedde en al evenmin dat die gezondheidsproblemen nog aan de orde waren tijdens het academiejaar 2018-19, waarin verzoeker al evenmin enige studievoortgang maakte.

Ook in die examenperiodes waren de resultaten van verzoeker echter barslecht en maakte hij geen enkele studievoortgang.

Dit alles brengt de institutionele beroepscommissie tot de conclusie dat alles in acht genomen, de gezondheidsproblemen van verzoeker de zwakke studievoortgang van de student onvoldoende kunnen verklaren opdat die zwakke studievoortgang daardoor buiten beschouwing zou kunnen of moeten worden gelaten. De commissie kan immers niet om de vaststelling heen dat ook in periodes waarin niet blijkt dat verzoeker gezondheidsproblemen heeft, zijn resultaten slecht zijn, wat niet bepaald veel hoop geeft op verbetering naar de toekomst toe. Er lijkt integendeel uit te moeten worden besloten dat universitaire studies voor verzoeker inderdaad te hoog gegrepen zijn.

Het feit dat verzoeker gedeeltelijk leerkrediet terugkreeg, doet daaraan geen afbreuk en leidt niet tot een andere beoordeling. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen besliste daaromtrent reeds, met gezag van gewijsde:

“In zijn arrest nr. 5.931 van 18 september 2020 heeft de Raad vastgesteld dat verzoeker medische attesten heeft voorgelegd waaruit blijkt dat hij van 22 augustus tot en met 5 september 2017, van 22 5 augustus tot en met 3 september 2019 en op 11 juni 2019 niet in staat was de lessen bij te wonen. Op grond daarvan heeft de Raad verzoekers vraag tot teruggave van leerkrediet overeenkomstig artikel II.285, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs gedeeltelijk gegrond verklaard.

In het licht van de door verzoeker in deze academiejaren genomen inschrijvingen (respectievelijk 60, 60 en 20 studiepunten) is de teruggave van leerkrediet (respectievelijk 18, 9 en 6 studiepunten) beperkt.

Verzoeker kan op grond van het voormelde arrest nr. 5.931 aanvoeren dat is aangetoond dat hij tijdens de drie vermelde academiejaren niet in staat was optimaal te presteren, maar verzoeker kan uit dit arrest ook niet méér afleiden dan wat de Raad daarin heeft vastgesteld.

Wat dat betreft, wijst de Raad erop dat teruggave van leerkrediet niet enkel formeel is uitgesloten voor de opleidingsonderdelen waarvoor verzoeker alle examenkansen heeft benut – een daad die op zich uiteraard niet meteen het bewijs levert van een

verhindering van welke aard ook – maar dat de Raad ook teruggave van leerkrediet heeft geweigerd voor ‘Geschiedenis van de psychologie’ (4 studiepunten, academiejaar 2016-2017), en ‘Fysiologie’ (5 studiepunten, academiejaar 2017-2018) omdat voor die opleidingsonderdelen geen evaluatie plaatsvond in de periode die door de voorgelegde medische attesten was gedekt.

Een en ander betekent dat van de 137 studiepunten waarvoor verzoeker inschreef zonder een credit te behalen, er slechts 33 met een overmachtssituatie in verband kunnen worden gebracht. Op basis van ’s Raads arrest nr. 5.931 alleen, kan derhalve niet worden gesteld dat globaal genomen en overeen de drie betrokken academiejaren een verantwoording voorligt waarom verzoeker ondermaats – lees: onder wat zijn eigen capaciteiten zouden moeten zijn – heeft gepresteerd.” (nadruk toegevoegd)

Wat het prospectieve aspect betreft in de beoordeling van de vraag of een volgende inschrijving in het hoger onderwijs, desnoods onder bindende voorwaarden, een positief resultaat zal opleveren, stelt de institutionele beroepscommissie vast dat het opleggen van bindende voorwaarden in het verleden alvast geen positief effect heeft gehad, ook niet tijdens de perioden waarin verzoeker niet aantoont gezondheidsproblemen te hebben gehad.

Verzoeker zelf geeft in zijn verzoekschrift weliswaar aan dat hij “van al zijn lasten af” is en “medisch volledig hersteld” is. Ook hier moet de institutionele beroepscommissie vaststellen dat er geen enkel bewijs voorligt dat verzoeker inderdaad niet langer gezondheidsproblemen ondervindt en vanaf nu een betere studievoortgang zou kunnen maken. Verzoeker komt niet verder dan een blote bewering, die door geen enkel stuk wordt gestaafd.

De bewering als zou hij thans wel een betere studievoortgang kunnen maken nu hij medisch volledig hersteld is, overtuigt de institutionele beroepscommissie dan ook niet, te meer daar ook al niet blijkt dat zijn slechte studievoortgang in het verleden zonder meer toegeschreven kan worden aan welke gezondheidsproblemen dan ook en er voor het academiejaar 2017-18 zelfs geen enkel bewijs voor ligt dat hij nog gezondheidsproblemen had, behalve een ziekteattest voor één enkele dag. Maar dergelijk attest bewijst absoluut niet dat verzoeker te kampen had met chronische gezondheidsproblemen die zijn hele functioneren dermate beïnvloedden dat hij geen normale studievoortgang kon maken, en wijst integendeel op een occasioneel, kortstondig, gezondheidsprobleem.

De institutionele beroepscommissie besluit op grond van dit alles dat zij geen enkele reden ziet om de weigeringsbeslissing ongedaan te maken. Verzoeker krijgt geen toelating om zich in het academiejaar 2020-21 in te schrijven aan de UGent.

Het intern beroep is ongegrond.”

Dat is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

Daar de ontvankelijkheid – ook wat het voorwerp betreft – raakt aan de openbare orde, onderzoekt de Raad dit gegeven in voorkomend geval ambtshalve.

Verzoeker duidt als eerst bestreden beslissing aan: “de studievoortgangsbeslissing genomen op 25 september 2020: opleidingsonderdelen van ‘Bachelor of science in de bestuurskunde en het publiek management’.”

Noch in het administratief dossier, noch in de door verzoeker voorgelegde stukken bevindt zich een dergelijke beslissing. Het enige stuk van die datum is een vraag tot herinschrijving van verzoeker, zoals deze aanleiding heeft gegeven tot de door de Raad vernietigde beslissing van 14 oktober 2020. Een dergelijk verzoek is geen studievoortgangsbeslissing en derhalve niet vatbaar voor vernietiging door de Raad.

In zoverre het beroep is gericht tegen een beslissing van 25 september 2020 is het onontvankelijk.

Het beroep is enkel ontvankelijk in de mate dat het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. Onderzoek van de middelen

Enig middel

In een enig middel beroept verzoeker zich op de motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat hij het met de bestreden beslissing niet eens is om vier redenen: (i) de argumenten uit zijn eerste beroep bij de Raad zijn niet in overweging genomen, (ii) het medisch dossier werd niet in ogenschouw genomen, (iii) het motief dat er geen studievoortgang

is, strijd met de op grond van overmacht teruggekregen studiepunten en (iv) de aanvraag tot een creditcontract toont aan dat verzoeker in staat is om studievoortgang te boeken.

In haar antwoordnota replaceert verwerende partij als volgt:

“De bestreden beslissing is gebaseerd op artikel 24 §2 OER 2020-21. Deze bepaling luidt:

§2. De inschrijving aan de UGent wordt geweigerd, ongeacht het contracttype en ongeacht eerder opgelegde – al dan niet nagekomen – bindende voorwaarden, wanneer de student na drie jaren van inschrijving voor minder dan één derde van de gedurende die inschrijvingen opgenomen studiepunten credits heeft verworven.

Artikel 24 OER is op zijn beurt de implementatie en specificatie in het OER van artikel II.246 §1 Codex Hoger Onderwijs:

“§1. Het instellingsbestuur kan maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen:
1° (...) 1°/1 als een student geen 60 % van de ingeschreven studiepunten verworven heeft een vorig academiejaar kan bij een nieuwe inschrijving aan eenzelfde of andere instelling een bindende voorwaarde opgelegd worden. Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden. Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door het orgaan of de persoon die verantwoordelijk is voor de bepaling van de studievoortgang; 1°/2 als een student een opgelegde bindende voorwaarde niet naleeft kan de inschrijving van de student een volgend academiejaar geweigerd worden door dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd; 2° indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren kan de inschrijving van de student geweigerd worden.”

Deze bepaling voorziet aldus twee hypotheses waarin het de universiteitsbesturen toegelaten is om een inschrijving te weigeren. Ze kan een inschrijving weigeren

1. indien voorheen zonder positief resultaat bindende voorwaarden voor de inschrijving worden opgelegd, of
2. indien uit de gegevens van het dossier blijkt dat het opleggen van dergelijke bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren.

De betrokken instelling is niet verplicht om in deze omstandigheden een student te weigeren. Ze kan oordelen dat er voldoende vooruitzichten op verbetering zijn en beslissen om een student ondanks zijn zwakke prestaties in voorgaande academiejaren toch nog in te schrijven. De beslissing om een student al dan niet toch nog te laten inschrijven behoort daarbij tot de discretionaire beoordelingsbevoegdheid van de Institutionele beroepscommissie. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen heeft hierop slechts marginaal toezicht en kan een dergelijke beslissing maar vernietigen indien zou blijken dat ze kennelijk onredelijk is.

De institutionele beroepscommissie is in het voorliggende geval van oordeel dat het geen zin heeft om verzoeker nogmaals toe te laten onder bindende voorwaarden. Ze verwijst daarvoor in eerste instantie naar de vaststellingen die ze al deed in haar beslissingen d.d. 14 januari 2020 en 14 oktober 2020. De commissie stelt met name vast dat verzoeker in de eerste twee jaar van inschrijving aan veel examens deelnam, maar slechte cijfers behaalde. Ook in het derde jaar van zijn studies, waarin hij een andere richting volgde, nam hij aan op één na alle examens deel, maar behaalde hij geen enkele credit en behaalde hij meermaals erg lage scores.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat er thans wel doktersattesten voorliggen die aantonen dat verzoeker gezondheidsproblemen had en ziek was tijdens de tweede zittijd van het academiejaar 2016-17 en tijdens de tweede zittijd van het academiejaar 2017-18 en, specifiek, ook op 11 september 2019. De institutionele beroepscommissie is evenwel van mening dat uit die medische attesten weliswaar kan worden afgeleid dat verzoeker in die periodes gezondheidsproblemen had, maar dat deze zijn slechte prestaties over de hele lijn niet kunnen verklaren.

Wat het prospectieve aspect betreft, wijst de institutionele beroepscommissie erop dat het opleggen van bindende voorwaarden in het verleden geen effect heeft gehad, en dat er geen enkel bewijs voorligt dat verzoeker thans in een toestand is gekomen die laat verwachten dat zijn studies voortaan beter zullen vlotten.

De institutionele beroepscommissie is dan ook tot het besluit gekomen dat het opheffen van de weigering tot inschrijving momenteel niet aan de orde is.

De beoordeling dat uit het dossier zoals het voorlag bij de institutionele beroepscommissie blijkt dat het niet zinvol is om verzoeker op dit ogenblik nogmaals toe te laten om zich in te schrijven aan de UGent, zelfs onder bindende voorwaarde, is in die omstandigheden zeker niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk.

Verwerende partij kan inderdaad enkel vaststellen dat verzoeker slecht presteerde in de drie jaar waarin hij ingeschreven was in een academische opleiding of voor vakken binnen een academische opleiding. Hij toont weliswaar aan in bepaalde periodes met gezondheidsproblemen te kampen te hebben gehad, maar concrete informatie omtrent die gezondheidsproblemen geeft hij niet. Op basis van die enkele attesten kon de institutionele beroepscommissie echter onmogelijk inschatten hoe het met verzoeker was gesteld, laat staan dat ze daaruit kon afleiden dat de gezondheidsproblemen van verzoeker de werkelijke oorzaak waren van het mindere presteren van verzoeker. Daarbij komt dan nog dat de institutionele beroepscommissie diende vast te stellen dat verzoeker tijdens zijn ziekteperiodes wel deelnam aan examens en daar meermaals zelfs hogere scores behaalde dan tijdens periodes waarin hij ziek was, waardoor hij dus eerder liet uitschijnen dat zijn ziekte niet van die aard was dat hij niet kon functioneren, en dat bovendien bleek dat zijn examencijfers niet beter waren in periodes waarin hij niet aangaf gezondheidsproblemen te hebben gehad.

Verzoeker heeft tijdens zijn opleiding ook nooit gewag gemaakt van gezondheidsproblemen. Hij stafde zijn afwezigheden voor examens nooit met een doktersattest en vroeg ook nooit een bijzonder statuut aan. In zijn verzoekschrift d.d. 19 december 2019, waarin hij voor het eerst vroeg om opnieuw ingeschreven te worden aan de UGent, schreef hij zeer formeel dat hij zijn falen uitsluitend aan zichzelf te wijten had:

“De voorbije 3 jaar heb ik alles gelaten voor wat het was. Ik was jong en naïef, en het besef van wat ik allemaal heb fout gedaan wordt mei de dag versterkt. Ik ging niet naar 6 de lessen, begon heel laat met leren en was feitelijk gewoonweg met andere dingen bezig. Bepaalde factoren, zoals een heel verkeerde vriendengroep en de dood van een naaste, waren van grote invloed, maar niettemin iets wat ik zeker niet als excus gebruik. Mijn slechte resultaten zijn volledig aan mij te wijten, en dat weet ik zelf maar al te goed.”

Het verhaal als zouden er ook gezondheidsproblemen meegespeeld hebben, kwam pas later.

Er ligt tenslotte ook geen enkel bewijs voor dat die gezondheidsproblemen ondertussen ook derwijze van de baan zijn dat verzoeker in een volgend academiejaar wel een goede studievoortgang zou kunnen maken.

Verzoeker voert thans aan dat de argumenten die hij heeft ontwikkeld in zijn eerste verzoekschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen niet in acht zijn genomen bij het nemen van de nieuwe beslissing, en dat zijn medisch dossier niet in beschouwing is genomen en de doktersattesten niet serieus worden genomen.

Deze argumenten zijn ongegrond.

Los van de vraag of de institutionele beroepscommissie wel [moet] antwoorden op argumenten die zijn aangebracht in een extern verzoekschrift en niet zijn herhaald in de procedure op intern beroep, stelt verwerende partij vast dat verzoeker niet specificeert waar de bestreden beslissing dan wel geen antwoord zou geven op de argumenten die hij aanbracht voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Ook verduidelijkt verzoeker niet wat hem ertoe brengt te stellen dat de institutionele beroepscommissie zijn medisch dossier niet in beschouwing zou hebben genomen en de doktersattesten niet serieus zou hebben genomen.

Verwerende partij stelt vast dat in de beslissing van de institutionele beroepscommissie uitdrukkelijk wordt verwezen naar de argumenten die verzoeker aanbracht in zijn vorige extern beroep:

“Verzoeker haalde in zijn intern beroep volgende grieven aan: (...) In zijn verzoekschrift voor de Raad ging verzoeker hier iets verder op in, en voerde hij voornamelijk aan dat zijn gezondheidsproblemen aan de basis liggen van zijn falen in het verleden. De institutionele beroepscommissie heeft kennis genomen van de argumenten zoals die zijn aangebracht in het intern en het extern verzoekschrift en van de bijgevoegde stukken.”

De institutionele beroepscommissie heeft bovendien thans wel degelijk rekening gehouden met de voorgelegde ziekteattesten en daaruit ook de conclusies getrokken die eruit kunnen worden getrokken:

[...]

Verzoeker kan de institutionele beroepscommissie moeilijk verwijten dat ze niet zonder meer heeft aangenomen dat zijn slechte prestaties door zijn gezondheidstoestand kunnen worden verklaard, als dat niet blijkt uit de stukken die hij ter beschikking heeft gesteld aan de institutionele beroepscommissie, en hij bovendien geen enkele nadere toelichting geeft omtrent die gezondheidsproblemen. Ook in zijn eerste extern verzoekschrift specificeerde verzoeker niet wat er dan wel aan de hand is, zodat het verzoekschrift op dat punt niets nieuws bijbracht. Er wordt enkel gesteld dat verzoeker “reeds lange tijd in behandeling is” (punt IV.3), maar ook zonder dat daarover gegevens worden bijgebracht of daarvan bewijsstukken worden voorgelegd.

Verwerende partij verwijst ter zake naar een recent gelijkaardig geval, waarin de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen onder meer het volgende vaststelde en concludeerde [verwijzing in voetnoot naar R.Stvb. 12 januari 2021, nr. 6.163]:

“Voor het eerst in zijn intern beroep spreekt verzoeker - en dan nog uiterst summier - over zijn gezondheidstoestand. In dat kader sluit de Raad zich aan bij de bevinding van verwerende partij in de antwoordnota dat het doktersattest van 15 september 2020, dat verzoeker bij zijn intern beroep voegde, inderdaad eerder vaag geformuleerd is. Er wordt enkel gesteld dat verzoeker in behandeling is sedert juni 2019, maar op geen enkele manier verklaart de betrokken arts dat de gezondheidstoestand van verzoeker hem heeft belet te studeren of examens af te leggen in 2018-2019 of 2019-2020. Nog in de interne beroepsprocedure, noch in zijn verzoekschrift voor de Raad geeft verzoeker concrete informatie over zijn ziekte. Pas in zijn wederantwoordnota verstrekkt hij hieromtrent bijkomende gegevens en ook bijkomende attesteren van zijn artsen. Daarbij stelt hij dat privacy-overwegingen hem weerhielden van het delen van deze informatie in het verleden. De Raad kan er begrip voor hebben dat verzoeker niet zomaar medische informatie te grabbel wil gooien, maar verzoeker moet wel rekening houden met de consequenties van zijn keuzes. Als verzoeker verwerende partij niet op de hoogte brengt van zijn gezondheidstoestand, kan verwerende partij die gezondheidstoestand ook niet betrekken in de besluitvorming. Verzoeker was perfect in staat om in het kader van zijn intern beroep concrete gegevens te verstrekken over zijn gezondheidstoestand, maar heeft dit nagelaten. Hij kan de institutionele beroepscommissie dan niet verwijten geen of onvoldoende rekening te houden met zijn gezondheidstoestand, waarover hij zelf immers uiterst vaag blijft. (...)"

en

“Verzoeker heeft nooit een bijzonder statuut op grond van functiebeperkingen aangevraagd, hoewel dit mogelijk is voor studenten die te kampen krijgen met langdurige ernstige gezondheidsproblemen. Via deze weg werd verwerende partij dus evenmin geïnformeerd over eventuele gezondheidsproblemen van verzoeker, voorafgaand aan het intern beroep. Verzoeker geeft in zijn wederantwoordnota aan dat privacy-overwegingen hem ook hier hebben weerhouden van het aanvragen van het bijzonder statuut. Hoewel de Raad daarvoor begrip kan hebben, dient verzoeker wel te beseffen dat deze keuze gevlogen heeft: als verzoeker verwerende partij niet inlicht over zijn gezondheidstoestand, kan verwerende partij daar ook geen rekening mee houden in haar beslissingen.”

en

“Bovendien legde verzoeker andere examens in 2018-2019 en 2019-2020 wél af, zodat verwerende partij op geen enkele manier een signaal kreeg dat verzoeker omwille van aanhoudende gezondheidsproblemen afwezig was op sommige examens, of dat zijn studievoortgang door deze gezondheidsproblemen werd gehinderd. De Raad is van oordeel dat verwerende partij, gelet op het bovenstaande, niet onredelijk heeft gehandeld door aan te nemen dat, op grond van de informatie waarover zij beschikte op het moment van de bestreden beslissing, de gezondheidstoestand van verzoeker niet doorslaggevend was voor zijn mindere prestaties.”

Verzoeker verwijst vervolgens ook nogmaals naar het feit dat hij 33 studiepunten aan leerkrediet terug kreeg in de overmachtspprocedure, en stelt dat de terugval juist aantoont dat hij door omstandigheden niet het gewenste resultaat kon behalen.

Ook dat argument heeft de institutionele beroepscommissie beantwoord in de bestreden beslissing:

[...]

Verzoeker gaat op deze motivering niet nader in, en weerlegt de conclusies van de institutionele beroepscommissie op dat punt niet. Ook dit argument is ongegrond.

Verzoeker stelt tenslotte dat de bestreden beslissing suggereert dat hij niet in een dergelijke gezondheidstoestand is om te studeren, terwijl hij indien een creditcontract wordt toegekend precies de mogelijkheid krijgt om te bewijzen dat hij wel de gewenste resultaten kan behalen.

Ook dat argument is ongegrond.

De institutionele beroepscommissie suggereert vooreerst niet dat hij niet in een dergelijke gezondheidstoestand zou zijn om te studeren. Ze merkt wel op dat er geen bewijs voorligt dat verzoeker inderdaad niet langer gezondheidsproblemen ondervindt en een betere studievoortgang zou kunnen maken, en acht de bewering als zou hij thans beter kunnen presteren niet overtuigend:

Verzoeker zelf geeft in zijn verzoekschrift weliswaar aan dat hij “van al zijn lasten af” is en “medisch volledig hersteld” is. Ook hier moet de institutionele beroepscommissie vaststellen dat er geen enkel bewijs voorligt dat verzoeker inderdaad niet langer gezondheidsproblemen ondervindt en vanaf nu een betere studievoortgang zou kunnen maken. Verzoeker komt niet verder dan een blote bewering, die door geen enkel stuk wordt gestaafd. De bewering als zou hij thans wel een betere studievoortgang kunnen maken nu hij medisch volledig hersteld is, overtuigt de institutionele beroepscommissie dan ook niet, te meer daar ook al niet blijkt dat zijn slechte studievoortgang in het verleden zonder meer toegeschreven kan worden aan welke gezondheidsproblemen dan ook en er voor het academiejaar 2017-18 zelfs geen enkel bewijs voor ligt dat hij nog gezondheidsproblemen had, behalve een ziekteattest voor één enkele dag. Maar dergelijk attest bewijst absoluut

niet dat verzoeker te kampen had met chronische gezondheidsproblemen die zijn hele functioneren dermate beïnvloedden dat hij geen normale studievoortgang kon maken, en wijst integendeel op een occasioneel, kortstondig, gezondheidsprobleem.

Verzoeker is inderdaad niet verder gekomen dat het louter stellen dat hij van zijn lasten af is en medisch volledig hersteld, en gemotiveerd is om een tweede start te maken. Er ligt geen attest voor waaruit blijkt dat hij inderdaad medisch hersteld is, net zoals er evenmin een attest voorligt waaruit onomstotelijk kan worden afgeleid dat zijn gezondheidsproblemen de enige, of minstens de voornaamste hinderpaal vormden voor succesvolle studies.

In die omstandigheden en rekening houdend met het volledige dossier van verzoeker zoals het voorlag voor de institutionele beroepscommissie, is het besluit dat het momenteel nog geen zin heeft om verzoeker opnieuw in te schrijven en hem de kans te geven om, desnoods via creditcontracten, te bewijzen dat hij de studies wel degelijk aan kan, niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk. Verwerende partij concludeert dat het voorliggende beroep ongegrond is.

Verwerende partij merkt bij dit alles nogmaals op dat deze weigering tot inschrijving slechts geldt gedurende één academiejaar, met dien verstande dat ze bij elke herinschrijving met een jaar wordt verlengd tot zolang ze niet wordt opgeheven door de institutionele beroepscommissie (art. 24 § 8 al. 3 OER 2020-21). Dat betekent dat verzoeker bij de start van het academiejaar 2021-22 opnieuw de (gemotiveerde en met bewijsstukken gestaafde) vraag kan stellen aan de institutionele beroepscommissie om alsnog terug toegelaten te worden tot inschrijving.”

In zijn wederantwoordnota stelt verzoeker nog dat hij de eerste twee jaren van zijn inschrijving niet aan veel examens heeft deelgenomen en dat hij met betrekking tot de voorbije jaren niet eenvoudig aan medische attesten kan geraken. Verzoeker voegt ter zake een aantal bijkomende stukken. Tot slot beoogt verzoeker dat verwerende partij niet aantoont dat hij nog gezondheidsproblemen heeft.

Beoordeling

De Raad wijst er vooreerst op dat een verzoekende partij krachtens artikel II.294, §2, *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs in een procedure voor de Raad geen nieuwe bezwaren kan aanvoeren, tenzij de grondslag ervan pas tijdens of na afhandeling van de interne beroepsprocedure aan het licht is gekomen, tenzij het bezwaar betrekking heeft op de wijze waarop het intern beroep werd behandeld of tenzij het bezwaar raakt aan de openbare orde.

Het is, mede gelet op de rechten van verdediging van de verwerende partij en het essentieel schriftelijk karakter van de procedure voor de Raad, vaste rechtspraak dat de verzoekende partij

ook in de wederantwoordnota geen nieuwe middelen kan aanvoeren, en evenmin nieuwe stukken kan voorleggen.

De stukken die verzoeker samen met zijn wederantwoordnota neerlegt, worden buiten de debatten gehouden.

In de bestreden beslissing zet de institutionele beroepscommissie overheen verschillende pagina's duidelijk uiteen waarom en in welke mate aan verzoeker een gebrek aan studievoortgang wordt aangerekend zonder dat daarvoor een overmachtssituatie is aangetoond.

Zij miskent daarbij niet dat verzoeker voor een deel van de niet-behaalde credits wel degelijk kan verwijzen naar een overmachtssituatie, maar nuanceert wel – net zoals de Raad deed in zijn arrest nr. 6.098 van 27 november 2020 – de omvang van de aangetoonde overmacht in het licht van het geheel van de opgenomen studiepunten.

Ter zake moet worden aangestipt dat verzoeker voor 140 studiepunten opleidingsonderdelen heeft opgenomen, dat hij voor 3 studiepunten een credit behaalde en dat hij voor 33 studiepunten leerkrediet heeft teruggekregen omdat van overmacht. Verzoeker heeft bijgevolg buiten elke medische oorzaak en dus louter ten gevolge van onvoldoende inzet of tekortschietende competenties ten belope van 107 studiepunten opleidingsonderdelen opgenomen zonder een credit te behalen. Dit mag in redelijkheid het leeuwendeel (meer dan 76%) van verzoekers inschrijvingen worden genoemd.

In het licht daarvan is de door de institutionele beroepscommissie gemaakte beoordeling van de beperkte studievoortgang niet onredelijk, noch in strijd met de voorliggende stukken.

Het is niet onredelijk dat de beroepscommissie daarbij ook betrekt dat verzoeker zelf heeft erkend dat de moeizame vordering van de studies in belangrijke mate aan zijn eigen attitude te wijten was.

Wat het in rekening nemen van de voorliggende medische attesten betreft, moet samen met verwerende partij worden vastgesteld dat de institutionele beroepscommissie daaraan niet is voorbijgaan en deze stukken in haar beoordeling én motivering heeft betrokken.

Binnen zijn marginale toetsingsbevoegdheid stelt de Raad vast dat die beoordeling niet onredelijk is, noch kennelijk onjuist, en dat zij vanuit het perspectief van de formelemotiveringsplicht afdoende is.

Ten slotte wijdt de beroepscommissie ook aandacht aan de prospectieve beoordeling.

In het licht van wat hierboven is vastgesteld met betrekking tot het aandeel binnen het historisch curriculum van verzoeker waarvoor zonder dat er sprake is van overmacht geen credit werd behaald, komen de overwegingen van de beroepscommissie niet onjuist of onredelijk voor.

Los van de vaststelling dat verzoeker geen concrete medische gegevens aanreikt die moeten doen besluiten dat de medische problemen uit het verleden achter de rug zijn, blijft immers de vaststelling dat het gemis aan studievoortgang in het verleden in overgrote mate is toe te schrijven aan niet-medische oorzaken die blijkens verzoekers eigen toelichting vooral aan hemzelf zijn gelegen (niet naar de les gaan, te laat beginnen studeren e.d.).

Het enig middel is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 5 februari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.293 van 5 februari 2021 in de zaak 2020/891

In zake: Gust VAN HENDE
woonplaats kiezend te 1020 Brussel
Pierre Strauwenstraat 20

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 22 december 2020, strekt tot nietigverklaring van (i) de beslissing van de decaan van de faculteit Rechten en Criminologie van 6 november 2020 houdende weigering tot inschrijving in de opleiding ‘Master in de Criminologische wetenschappen’ en (ii) de beslissing van de voorzitter van de interne beroepscommissie van 17 december 2020 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 5 februari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker dient op 21 oktober 2020 een aanvraag in tot het combineren van opleidingen en het registreren van opleidingsonderdelen. Deze aanvraag word ingediend na de daartoe

voorziene deadline, en op 6 november 2020 beslist de decaan van de faculteit Rechten en Criminologie om de aanvraag te verwerpen; gemotiveerd wordt dat het onderwijs ondertussen te ver is gevorderd.

Dat is de eerste bestreden beslissing.

Tegen die beslissing stelt verzoeker op 10 november 2020 een intern beroep in.

Op 17 december 2020 verklaart de voorzitter van de beroepscommissie het beroep niet ontvankelijk omdat de bestreden beslissing niet vatbaar is voor beroep.

Dat is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid - afstand

Met een e-mail van 27 januari 2021 deelt verzoeker mee dat hij afstand doet van het beroep.

De Raad ziet geen redenen die zich tegen de afstand verzetten.

BESLISSING

De Raad verleent akte van de afstand van het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 5 februari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen	secretaris
De secretaris	De voorzitter
Freya Gheysen	Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.294 van 5 februari 2021 in de zaak 2021/002

In zake: Zvi Meir Ilan ACHNINE
                                woonplaats kiezend te 2018 Antwerpen
                                Sint-Jozefstraat 36

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 28 december 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Vrije Universiteit Brussel van 18 december 2020 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard en de vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘Personen- en familierecht’ wordt geweigerd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 5 februari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor of Laws in de Rechten’. Hij dient een verzoek tot vrijstelling in voor negen opleidingsonderdelen.

Met een beslissing van 16 oktober 2020 verleent de decaan vrijstelling voor vier opleidingsonderdelen, en een deelvrijstelling voor een vijfde opleidingsonderdeel. Voor vier vakken, waaronder ‘Personen- en familierecht’, wordt de vrijstelling geweigerd.

Tegen die beslissing, met name in de mate dat de vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘Personen- en familierecht’ niet wordt toegekend, stelt verzoeker op 22 oktober 2020 een intern beroep in.

Hij stelt:

“Ik ben het niet eens met deze beslissing omdat:

Er geargumenteerd wordt dat er te beperkte inhoudelijke overeenstemming is. De beschrijving van de inhoud conform de studiedeelfiche is zowat identiek aan de inhoud van personen- en familierecht zoals [dit] wordt gedoceerd aan de Universiteit van Antwerpen.

De cursus [die] gedoceerd wordt aan de Vrije Universiteit Brussel betreft ‘Personen- en Familierecht’ van prof. dr. [S.]. Deze cursus wordt ook gebruikt aan de Universiteit van Antwerpen.

Daar zowel de inhoud van het opleidingsonderdeel als de cursus bijna identiek zijn in beide instellingen, stelt zich nog de vraag hoe het niet inhoudelijk overeenstemt.”

De beroepscommissie behandelt het beroep in zitting van 16 oktober 2020 en komt op 18 december 2020 tot de volgende beslissing:

“[...]

V.TEN GRONDE

De studente verzoekt om een vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘Personen- en familierecht’ op basis van het opleidingsonderdeel ‘Personen- en familierecht’ dat de studente in 2014-15 heeft volbracht aan de Universiteit Antwerpen.

In haar verzoekschrift betwist de studente dat er onvoldoende inhoudelijke overeenstemming zou zijn tussen het vak op basis waarvan en het vak waarvoor de vrijstelling wordt gevraagd, zoals in de beslissing van de decaan wordt gemotiveerd. De beschrijving van de inhoud van de vakken zoals opgenomen in de respectievelijke opleidingsonderdeelfiches zou bijna identiek zijn.

Het betrokken opleidingsonderdeel bestaat uit twee grote luiken: het personenrecht en het familierecht.

Wat betreft het personenrecht stelt de commissie vast dat inderdaad in de beide opleidingsonderdelen onder meer de volgende aspecten van de rechtswetenschap worden behandeld: het begrip ‘persoon’, de categorieën van personen in de mate waarin zij mogen deelnemen aan het rechtsverkeer en de rechtsbescherming van het individu. Indien de commissie zich zou bezondigen aan een oppervlakkig onderzoek, zou zij inderdaad, gelet op de gebruikte bewoordingen in de beide opleidingsonderdelen, tot het besluit – ten onrechte zoals hierna zal blijken – kunnen komen dat er een overeenstemming bestaat, die noopt tot de toekenning van een vrijstelling, minstens een deelvrijstelling.

Echter, de commissie stelt vast, in het kader van het inhoudelijk onderzoek waartoe zij is overgegaan, hierin ondersteund door twee professoren gespecialiseerd in het personen- en familierecht, dat zich sinds 2014-15 bijzonder veel wijzigingen hebben voorgedaan in dit domein van de rechtswetenschap. Zo is er het statuut van het ongeboren leven (akte van een levenloos kind, prenatale erkenning, abortus) en is de burgerlijke stand ingrijpend gemoderniseerd en hervormd (een 100-tal wetsartikelen, inclusief de invoering van een Databank voor de Akten van de Burgerlijke Stand). Eveneens is de rechtspositie van meerjarige onbekwame personen en het bewind hervormd (uitbreiding zorgvolmacht, verandering van de procedures inzake het bewind, de invoering van het register) en heeft de naamwetgeving verschillende grote hervormingen ondergaan (onder meer onder impuls van het Grondwettelijk Hof). Tevens is de transgenderwetgeving fundamenteel gewijzigd. Al deze wijzigingen [sijpelen] door in de verschillende aspecten van het personenrecht, waarbij het onmogelijk is om een sectie te verrichten op deze aspecten en de wijzigingen aldus eruit te snijden. Het personenrecht in zijn geheel is volledig beïnvloed door de wijzigingen in de wetgeving en rechtspraak, waardoor een deelvrijstelling niet kan worden toegekend.

Wat betreft het familierecht wordt in het opleidingsonderdeel waarvoor de studente een vrijstelling verzoekt, ingegaan op de verschillende soorten familielaties. Wat betreft de relaties tussen partners komen ook de gevolgen van de keuze voor een welbepaalde samenlevingsvorm aan bod en hieraan onlosmakelijk verbonden de verschillende echtscheidingsvormen.

De commissie dient opnieuw vast te stellen, wederom ondersteund door twee professoren die gespecialiseerd zijn in de materie, dat er zich sinds 2014-15 grote evoluties hebben voorgedaan in dit aspect van de rechtsgeleerdheid. De belangrijkste wijzigingen betreffen: de hervorming van de echtscheiding door onderlinge toestemming en van de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk; de wijzigingen inzake de onderhoudsbijdrage voor de kinderen; een zeer verregaande hertekening van het afstammingsrecht door het Grondwettelijk Hof en de hierop volgende reparatiwetgeving. Het gaat ontgensprekelijk over een fundamentele hervorming van twee kernleerstukken van het familierecht. Daarnaast zijn er nog een aantal punctuele wijzigingen doorgevoerd, onder meer aan de wettelijke samenwoning. Deze vaststellingen leiden ertoe dat er geen deelvrijstelling kan worden toegekend, omdat de wijzigingen opnieuw het gehele familierecht beïnvloeden, dat heden niet los kan worden gezien van die fundamentele hervormingen.

De commissie wenst voor alle duidelijkheid nog een opsomming te geven, zonder hierin exhaustief te willen zijn, van de sinds het behalen van het credit door de studente belangrijke wetswijzigingen:

- Wet van 20 februari 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de prenatale erkenning van een kind door een niet-gehuwde ouder betreft
  - Afstamming
- Wet van 25 juni 2017 tot hervorming van regelingen inzake transgenders wat de vermelding van een aanpassing van de registratie van het geslacht in de akten van de burgerlijke stand en de gevolgen hiervan betreft
  - Transgender personen
- Wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie
  - Adoptie
  - Naamswijziging
- Wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde
  - Echtscheiding door onderlinge toestemming
- Wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing
  - Modernisering en digitalisering burgerlijke stand
  - Naamswijziging
  - Adoptie
- Wet van 15 oktober 2018 betreffende de vrijwillige zwangerschapsafbreking, tot opheffing van de artikelen 350 en 351 van het Strafwetboek, tot wijziging van de artikelen 352 en 383 van hetzelfde Wetboek en tot wijziging van diverse wetsbepalingen
  - Begrip persoon
- Wet van 19 december 2018 tot wijziging van diverse bepalingen inzake de regelgeving betreffende het levenloos kind
  - Levenloos geboren kind
- Wet 21 december 2018 houdende diverse bepalingen betreffende justitie
  - Meerderjarige beschermde personen
  - Afstamming
  - Onderhoudsbijdrage kinderen
- Wet 31 juli 2020 houdende diverse dringende bepalingen inzake justitie
  - Burgerlijke stand
  - Voogdij
  - Wettelijke samenwoning

Zoals reeds overwogen, raakt de aard van deze wijzigingen dermate aan de fundamenten van het personen- en familierecht dat alle aspecten van de opleidingsonderdeelfiche op rechtstreekse of onrechtstreekse wijze zijn geraakt door de veranderingen.

Waar de studente nog aanhaalt dat deze lessenreeks zowel aan de VUB als aan de UA wordt gedoceerd door middel van hetzelfde handboek ‘Personen- en familierecht’ van Prof. Dr. [S.], wijst de commissie erop dat het vak waarvoor de studente een vrijstelling aanvraagt, in het huidige academiejaar gedoceerd wordt op basis van de zesde editie van

het handboek (2019); de studente gebruikte in 2015 aan de Universiteit Antwerpen de vierde editie (uit 2015). De vijfde en zesde edities zijn volledig herziene edities. De snelle evolutie van het handboek is tekenend voor het groot aantal wijzigingen in het vakgebied, dat noopt tot belangrijke updates.

Voor dit opleidingsonderdeel kan er dus een vrijstelling noch deelvrijstelling worden verleend.

VI. BESLUIT

De interne beroepscommissie beslist dat het beroep van de student ontvankelijk maar ongegrond is. De bestreden beslissing wordt bevestigd.”

Dat is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet ambtshalve evenmin bezwaren.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Onderzoek van de middelen

Enig middel

In een enig middel beroep verzoeker zich op het zorgvuldigheidsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat de interne beroepscommissie niet is ingegaan op het aspect van de equivalentie van het opleidingsonderdeel, op basis waarvan hij meent een vrijstelling te moeten bekomen. Tegelijk stelt verzoeker dat de equivalentie door de beroepscommissie ook niet werd betwist; dat blijkt, zo stelt verzoeker, impliciet uit de bestreden beslissing. Hij stipt aan dat het om het opleidingsonderdeel ‘Personen- en Familierecht’ gaat, wat hij inroeft als een eerder verworven kwalificatie (EVK).

Verzoeker voert aan dat eens de credit voor het opleidingsonderdeel is behaald, deze op grond van artikel 86 van het onderwijs- en examenreglement onbeperkt in de tijd geldig blijft. Bijkomend haalt verzoeker aan dat deze bepaling in het voordeel van de student moet worden geïnterpreteerd, zonder rekening te houden met inhoudelijke veranderingen ten gevolge van het evolutieve karakter van het recht.

Daarnaast is verzoeker van oordeel dat zowel beginselen van behoorlijk bestuur als de Grondwet en “Europese Verdragen” een gelijke behandeling van gelijke gevallen voorschrijven. Een student die het vak ‘Personen- en Familierecht’ in het academiejaar 2014-2015 zou hebben afgelegd in een universiteit zou, zo stelt verzoeker, binnen die instelling nog steeds kunnen genieten van zijn credit, die inhoudelijk relatief evenmin relevant is gebleven, terwijl een student die zijn studies aan verschillende universiteiten volgt, die waarborg voor een aan een andere instelling behaalde credit niet geniet. Verzoeker stelt zich de vraag hoe deze ongelijke behandeling gerechtvaardigd zou kunnen worden.

Ten slotte is verzoeker van oordeel dat het aangehaalde artikel moet worden gelezen in het licht van de mogelijkheid tot levenslang leren. De bestreden beslissing strijdt volgens verzoeker met die mogelijkheid, alsook met het onderwijs- en examenreglement.

In haar antwoordnota brengt verwerende partij de overwegingen van de interne beroepscommissie in herinnering. Zij wijst erop dat de beroepscommissie bij het equivalentie-onderzoek overeenkomstig artikel 84 van het onderwijs- en examenreglement heeft vastgesteld dat er onvoldoende overeenstemming is wat betreft de inhoud van het opleidingsonderdeel waarvoor verzoeker de vrijstelling aanvraagt en het opleidingsonderdeel waarvoor de vrijstelling wordt aangevraagd. Daarbij vormt ook het actueel karakter van de verworven inhoud, leerresultaten en/of competenties een toetssteen bij de beoordeling van de gelijkwaardigheid. Verwerende partij stipt aan dat verzoeker in het beroep bij de Raad het gebrek aan inhoudelijke overeenstemming niet betwist.

Verwerende partij meent verder dat de beroepscommissie afdoende duidelijk heeft gemaakt waarom zij tot de bestreden beslissing is gekomen: de grieven van verzoeker die een wezenlijke invloed konden hebben op de beslissing werden in de beslissing betrokken en de beslissing werd gemotiveerd met draagkrachtige motieven.

Daarnaast doet verwerende partij gelden dat verzoeker in zijn intern beroep geen middelen heeft opgeworpen met betrekking tot de ‘*credit-equivalentie*’ van de gelijknamige opleidingsonderdelen. Niet alleen voert verzoeker thans ten onrechte aan dat uit artikel 86 van het onderwijs- en examenreglement moet worden afgeleid dat een aan een andere instelling behaald creditbewijs voor een gelijknamig opleidingsonderdeel automatisch aanleiding moet geven tot een vrijstelling voor een opleidingsonderdeel; verzoeker kan in de procedure voor de Raad bovendien geen nieuwe middelen opwerpen.

Ondergeschikt zet verwerende partij uiteen dat de loutere benaming van een opleidingsonderdeel niet volstaat om – al dan niet – een vrijstelling te kunnen toekennen op basis van een creditbewijs uitgereikt door een andere instelling voor hoger onderwijs. Hiervoor dient, zoals voorgeschreven in artikel 84 van het onderwijs- en examenreglement, de overeenstemming qua doelstellingen, inhoud en leerresultaten van beide opleidingsonderdelen te worden beoordeeld. De bepaling van artikel 86 van het onderwijs- en examenreglement waarin is opgenomen dat een creditbewijs onbeperkt geldig is, maakt naar oordeel van verwerende partij niet dat op basis van een EVK voor een gelijkaardig opleidingsonderdeel van een andere onderwijsinstelling ook automatisch een vrijstelling moet worden toegekend. De finaliteit van de procedure voor vrijstellingsaanvragen bestaat er immers net uit dat op basis van dergelijk eerder verworven EVK een vrijstellingsaanvraag kan worden gedaan, op basis waarvan, na het equivalentie-onderzoek op basis van de criteria van artikel 84 OER, al dan niet een (deel)vrijstelling wordt toegekend.

Verwerende partij betoogt dat op grond van de Codex Hoger Onderwijs een creditbewijs (artikel I.3, 17°) moet worden onderscheiden van EVK’s (artikel I.3, 23°).

De door verzoeker ingeroepen onderscheiden behandeling inzake de geldigheid dan wel actualisering van een studiebewijs, steunt volgens verwerende partij niet op een beslissing waarvan zij de auteur is, maar vindt een decretale grondslag in artikel II.225, §3 van de Codex Hoger Onderwijs. Hierin is bepaald dat een creditbewijs onbeperkt geldig blijft binnen de betrokken opleiding aan de instelling waar het creditbewijs werd behaald. Verwerende partij stelt ter zake niet over een eigen appreciatiebevoegdheid te beschikken en dus eigener gezag het gelijkheidsbeginsel niet te kunnen schenden.

Dat de actualiteitswaarde van een studiebewijs als EVK als dusdanig wordt beoordeeld op het ogenblik waarop deze met het oog op het bekomen van een vrijstelling wordt ingezet buiten de instelling die het studiebewijs heeft verleend, volgt volgens verwerende partij evenzeer uit de

Codex Hoger Onderwijs. Artikel II.241 schrijft immers voor dat het instellingsbestuur op grond van een EVK een vrijstelling verleent “na onderzoek”. Overeenkomstig artikel 84 van het onderwijs- en examenreglement behelst dit onderzoek het “nagegaan in welke mate er voldoende overeenstemming is qua doelstellingen, inhoud en leerresultaten van het opleidingsonderdeel waarvoor men de vrijstelling aanvraagt en het opleidingsonderdeel op basis waarvan men de vrijstelling aanvraagt.” Deze vergelijking, zo stelt verwerende partij, verhindert niet, maar sluit integendeel precies in, dat een te groot inhoudelijk verschil wordt vastgesteld tussen niet alleen de doelstellingen en leerresultaten van beide opleidingsonderdelen, maar ook de inhoud ervan.

Verder betoogt verwerende partij dat verzoeker niet aantoont dat studenten van verwerende partij die niet onder de toepassing van artikel II.225, §3 van de Codex Hoger Onderwijs vallen – bijvoorbeeld omdat zij een vrijstelling willen bekomen op grond van een EVK uitgereikt door verwerende partij buiten de betrokken opleiding – anders c.q. gunstiger dan hijzelf worden behandeld..

Ten slotte doet verwerende partij gelden dat er *in casu* geen sprake kan zijn van een schending van het gelijkheidsbeginsel tussen studenten die een creditbewijs verwerven binnen de onderwijsinstelling en studenten die een vrijstelling wensen te bekomen op basis van een EVK, zoals verzoeker aanvoert. Deze studenten, zo zet verwerende partij uiteen, bevinden zich immers in een objectief verschillende situatie; het is net dit verschil in situatie dat verklaart waarom een vrijstellingsaanvraag moet worden ingediend. Minstens maakt dit een objectief en redelijk criterium van onderscheid uit.

In zijn wederantwoordnota handhaaft verzoeker zijn standpunt.

Beoordeling

De bestreden beslissing weigert aan verzoeker een vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘Personen- en familierecht’ (6 studiepunten).

Ofschoon de decaan zijn initiële beslissing motiveert als “te beperkte inhoudelijke overeenkomst”, blijkt uit de bestreden beslissing dat het door verzoeker eerder met goed gevolg aan de Universiteit Antwerpen gevolgde opleidingsonderdeel ‘Personen- en familierecht’ (6

studiepunten) niet tot een vrijstelling leidt, niet omdat de vakinhoud van beide opleidingsonderdelen als dusdanig onvoldoende overeenstemt, maar omdat er zich met betrekking tot die vakinhoud sinds het behalen van de credit dermate veel wetswijzigingen hebben voorgedaan dat de verworven competenties nog onvoldoende actueel zijn.

Aldus verwijst de bestreden beslissing naar hervorming van de burgerlijke stand, hervorming van de rechtspositie van de meerderjarige onbekwame persoon en het bewind, wijzigingen in de naamwetgeving en de transgenderwetgeving, enz. Tevens wordt verwezen naar de hervorming van de echtscheiding bij onderlinge toestemming, wijzigingen in de onderhoudsbijdrage voor kinderen, een hertekening van het afstammingsrecht, enz.

Dat de inhoud van de beide opleidingsonderdelen als dusdanig wel degelijk overeenstemt, blijkt ten overvloede uit de overweging van de beroepscommissie dat aan de Vrije Universiteit Brussel hetzelfde handboek wordt gebruikt, zij het een recentere uitgave.

Verzoeker voert aan dat het gelijkheidsbeginsel wordt geschonden doordat studenten die het opleidingsonderdeel ‘Personen- en familierecht’ in het academiejaar 2014-2015 aan verwerende partij hebben afgelegd, die credit onbeperkt in de tijd behouden en deze derhalve voor een vrijstelling kunnen inzetten, terwijl studenten die hetzelfde opleidingsonderdeel aan een andere universiteit hebben gevolgd, dat recht niet hebben.

Verzoeker heeft dit middel niet opgeworpen in zijn intern beroep. Krachtens artikel II.294, §2, *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs kan een verzoekende partij in de procedure voor de Raad geen nieuwe bezwaren aanvoeren, tenzij de grondslag ervan pas tijdens of na afhandeling van de interne beroepsprocedure aan het licht is gekomen, tenzij het bezwaar betrekking heeft op de wijze waarop het intern beroep werd behandeld of tenzij het bezwaar raakt aan de openbare orde.

De Raad is van oordeel dat een beroep op het grondwettelijk gewaarborgde gelijkheidsbeginsel aan de openbare orde raakt wanneer het discriminatoir karakter van een decretale bepaling wordt ingeroepen.

Dit is, zoals onderstaand zal blijken, het geval. In die omstandigheden is het middel ontvankelijk. De exceptie van verwerende partij wordt verworpen.

Artikel I.3, 23° van de Codex Hoger Onderwijs omschrijft een ‘eerder verworven kwalificatie’ als volgt:

“23° EVK: een eerder verworven kwalificatie, zijnde elk binnenlands of buitenlands studiebewijs dat aangeeft dat een formeel leertraject, al dan niet binnen onderwijs, met goed gevolg werd doorlopen, voor zover het niet gaat om een creditbewijs dat werd behaald binnen de instelling en opleiding waarbinnen men de kwalificatie wenst te laten gelden.”

Artikel II.225, §3 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat een creditbewijs “onbeperkt geldig [blijft] binnen de betrokken opleiding aan de instelling waar dit werd behaald”.

Oorspronkelijk luidde het dat een creditbewijs door de instelling die het heeft uitgereikt, na vijf kalenderjaren aan een actualisering kon worden onderworpen. Aldus bevonden studenten die een oudere credit binnen dezelfde instelling wensten in te zetten, zich *de facto* in eenzelfde, zo niet minstens vergelijkbare situatie als de studenten die een credit van een andere instelling via de EVK-procedure wensten in te roepen ten einde een vrijstelling te bekomen.

Met het decreet van 21 maart 2014 ‘tot aanpassing van enkele hogeronderwijsbepalingen die de organisatie en controle van het onderwijs faciliteren en de plan- en implementatielasten verminderen’ heeft de decreetgever artikel 225 van de Codex Hoger Onderwijs evenwel gewijzigd en die mogelijkheid tot actualisering opgeheven. In de memorie van toelichting (*Parl. St. VI. Parl. 2013-2014, nr. 2399/1, 22*) werd daarvoor de volgende verantwoording gegeven:

“Een creditbewijs is onbeperkt geldig. Enkel ingeval vijf kalenderjaren zijn verstrekken is het momenteel mogelijk een actualisering van de inhoud op te leggen. De decreetgever heeft hiertoe echter geen inhoudelijke definitie gegeven en heeft geen uitvoeringsmodaliteiten (inhoudelijk, omvang enzovoort) vastgelegd.

De inhoudelijke invulling van een actualisingsprogramma stelt problemen bij de instelling. Er zijn in de praktijk sinds de invoering van de flexibilisering nog geen dergelijke programma’s ontworpen omdat men niet goed ziet hoe een dergelijk concept inhoudelijk moet worden vormgegeven. Het zou ook een enorme administratieve last betekenen voor de instellingen om voor alle mogelijke opleidingsonderdelen een dergelijk geactualiseerd programma te ontwerpen. In het verleden stelde dit probleem zich minder prangend, maar hoe langer flexibilisering is ingevoerd hoe meer dergelijke vragen zich stellen.

Deze studenten worden in de praktijk doorgaans gevraagd om het opleidingsonderdeel opnieuw af te leggen, wat in tegenspraak is met de huidige decretale context die stelt dat een creditbewijs onbeperkt geldig is en enkel actualisering toelaat.

Aangezien het actualiseren van een opleidingsonderdeel in de praktijk moeilijk in een aangepast studieprogramma kan worden verwerkt, wordt dit geschrapt in het decreet. De onbeperkte geldigheid van een creditbewijs binnen een bepaalde opleiding en instelling blijft dus gelden ook nadat vijf jaar zijn verstrekken.

Voor de instellingen betekent de aanpassing een vermindering van de administratieve lasten doordat zij niet langer actualiseringssprogramma's moeten ontwerpen. Voor de studenten betekent het meer zekerheid wat de geldigheid van hun creditbewijs betreft.”

Prima facie verschilt het ten aanzien van verzoeker doorgevoerde onderzoek *ad hoc* naar de actualiteit van de door hem behaalde credit, niet wezenlijk van een actualiseringssprogramma dat eertijds diende te worden onderzocht en samengesteld en waarmee de decreetgever omwille van overwegingen van planlastbeperking komaf heeft gemaakt.

Alleszins rijzen twijfels omtrent de pertinentie en evenredigheid van de door de decreetgever aangevoerde motieven. Er moet immers worden vastgesteld dat de actuele decretale bepalingen tot gevolg hebben dat twee studenten die in hetzelfde academiejaar op basis van eenzelfde cursus voor een inhoudelijk vergelijkbaar opleidingsonderdeel een credit hebben behaald, deze credit wel of niet onbeperkt in de tijd kunnen inzetten om een vrijstelling te bekomen, afhankelijk van de vraag of zij nog aan dezelfde instelling zijn ingeschreven.

Het staat niet aan de Raad om de grondwettigheid van een decretale bepaling te beoordelen.

Het komt derhalve gepast voor om een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof.

BESLISSING

1. De Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen stelt de volgende prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof:

Schendt artikel II.225, §3 van de Codex Hoger Onderwijs, al dan niet samen gelezen met artikel I.3, 23° van die Codex, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat een student een credit binnen de betrokken opleiding aan de instelling waar die werd behaald onbeperkt in de tijd (voor een vrijstelling) kan valoriseren zonder dat die credit aan een

actualiteitsonderzoek kan worden onderworpen, terwijl een credit voor hetzelfde opleidingsonderdeel behaald in dezelfde opleiding aan een andere instelling, wel aan een actualiteitsonderzoek kan worden onderworpen en ten gevolge daarvan de inzet van die credit als een ‘eerder verworven kwalificatie’ kan worden geweigerd.

2. Na de kennisgeving van het antwoord van het Grondwettelijk Hof wordt aan de partijen een termijn van vijftien dagen gegeven om een laatste nota in te dienen waarin zij hun standpunt kunnen uiteenzetten in functie van het antwoord van het Grondwettelijk Hof.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 5 februari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.296 van 5 februari 2021 in de zaak 2021/008

In zake: xxx

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 29 december 2020, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de voorzitter van de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel van 19 december 2020 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 5 februari 2021.

In toepassing van artikel 2 van de Beschikking 2020/014 van de Voorzitter van de Raad van 24 december 2020 zijn de partijen door de voorzitter van de I^{ste} Kamer te zijnen huize bijeengeroepen voor een virtuele terechting via Teams.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Master of science in de Criminologische Wetenschappen’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Masterproef’ – het enige in verzoekers curriculum dat academiejaar – vermeldt het puntenblad als resultaat ‘afwezig’. Daar verzoeker aldus voor geen enkel opgenomen opleidingsonderdeel een credit behaalde, weigert de examencommissie de herinschrijving in die opleiding. Die beslissing wordt meegedeeld op het puntenblad.

De proclamatie heeft plaats op 16 september 2020.

Op 11 december 2020 stelt verzoeker tegen de beslissing houdende weigering tot herinschrijving een intern beroep in.

Daarin wordt verwezen naar een aantal medische attesten omtrent verzoekers persoonlijke situatie en naar mailverkeer. In de medische attesten, alsook in verzoekers e-mail worden een aantal elementen van overmacht aangehaald die eveneens betrekking hebben op verzoekers persoonlijke gezondheid en de familiale omstandigheden, en waarin een verklaring wordt gegeven voor de laattijdigheid van het intern beroep.

Met een beslissing van 19 december 2020 verklaart de voorzitter van de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie verzoekers beroep onontvankelijk omdat het buiten de beroepstermijn is ingesteld.

Dat is de bestreden beslissing.

IV. Voorwerp van het beroep

Verwerende partij voert in haar antwoordnota aan dat de beslissing (gedeeltelijk) is gericht tegen de beslissing “van de decaan” en dat deze niet vatbaar is voor een extern beroep. Bedoeld wordt allicht de initiële beslissing van de examencommissie.

In zijn verzoekschrift duidt verzoeker als voorwerp van het geding tot driemaal toe “de beslissing van de voorzitter van de (interne) beroepscommissie”.

Het is derhalve wel degelijk de beslissing van de voorzitter van de interne beroepscommissie die als voorwerp van huidig beroep is aangeduid.

Dat verzoeker argumenten ten gronde uit de interne procedure herneemt, is allicht te verklaren doordat de (voorzitter van de) beroepscommissie daarover geen uitspraak heeft gedaan.

V. Ontvankelijkheid en gegrundheid

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs stelt, zoals de Raad reeds meermaals heeft overwogen, inzake de bevoegdheid van de Raad het volgende:

“Er wordt een Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, verder ‘de Raad’ genoemd, opgericht bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap. De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

Wat betreft de plicht tot het voorafgaandelijk uitputten van het intern beroep, blijkt uit de memorie van toelichting bij het toenmalige decreet van 19 maart 2004 ‘betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’ dat het intern beroep “verplicht moet worden uitgeput vooraleer men een beroep kan instellen” bij de Raad (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16*). De decreetgever heeft de uitputting van het intern beroep derhalve beoogd als een voorwaarde om tot de beroepsprocedure bij de Raad toegang te krijgen, en dus als een ontvankelijkheidsvoorwaarde bij dat beroep. Ook in de rechtsleer wordt aangenomen dat de regelmatige uitputting van een georganiseerd administratief beroep een voorwaarde is om een ontvankelijk beroep bij een administratief rechtscollege in te stellen (zie o.a. J. GORIS, Georganiseerde administratieve beroepen, Brugge, die Keure, 2012, 70-71; J. BAERT en G. DEBERSAQUES, Raad van State. Afdeling Administratie. Ontvankelijkheid, Brugge, die Keure, 1996, 99-105; P. POPELIER, “Over de uitputting van het georganiseerd administratief beroep als ontvankelijkheidsvoorwaarde voor Rolnr. 2020/708 – 18 november 2020 Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen 8 een beroep bij de Raad van State”, noot onder RvS 16 augustus 1999, nr. 82.102, RW 1999- 00, 850).

De vraag of verzoeker op ontvankelijke wijze het intern beroep heeft ingesteld en uitgeput, raakt derhalve aan het onderzoek naar de ontvankelijkheid van het bij de Raad ingestelde beroep.

Standpunt van partijen

Verzoeker herneemt de argumenten die hij aan de interne beroepscommissie heeft voorgelegd, met inbegrip van de verklaring voor de laattijdigheid van zijn intern beroep en de overmacht die daaromtrent wordt ingeroepen.

Verwerende partij voert in haar antwoordnota aan dat het beroep onontvankelijk is, omdat verzoeker het intern beroep niet op ontvankelijke wijze heeft uitgeput.

Zij stipt aan dat verzoeker tegen de beoordeling door de voorzitter van de beroepscommissie geen grieven aanvoert en evenmin aantoont dat er sprake is van overmacht.

In zijn wederantwoord gaat verzoeker uitvoerig in op zijn studieverleden en de redenen waarom hij zijn masterproef niet heeft ingediend.

Wat de termijn voor het intern beroep betreft, stelt verzoeker dat verwerende partij de publicatie van het puntenblad ten onrechte als het startpunt van de beroepstermijn beschouwt en dat geen bewijs wordt voorgelegd van de kennisgeving van het puntenblad. Overigens, zo voegt verzoeker eraan toe, kan een e-mail niet als een kennisgeving worden beschouwd omdat verzoeker ten gevolge van Covid-19 niet dagelijks zijn mailberichten opvolgde. De effectieve kennisgeving vond volgens verzoeker daardoor “vermoedelijk” later plaats.

Verder stelt verzoeker dat hij op 29 september 2020 om herinschrijving heeft verzocht en dat de studietrajectbegeleider op 5 oktober 2020 heeft meegedeeld dat de weigering tot herinschrijving ondertussen definitief was geworden, maar dat hij op 11 december 2020 alsnog een intern beroep heeft ingesteld op aanraden van professor M. omdat overmacht kon worden aangetoond.

Verzoeker betoogt ten aanzien van het procedureverloop nog het volgende:

“(…)

1. *Geen bewijs van kennisgeving*

Verwerende partij meent dat het intern beroep van verzoekende partij niet zou voldaan hebben aan de ontvankelijkheidsvereisten van artikel II.294, §1 Codex Hoger Onderwijs en artikel 153, §1 van het Onderwijs- en Examenreglement.

Verzoekster leidt hieruit af dat verwerende partij meent dat zowel het intern beroep, als de procedure voor Uw Raad laattijdig zouden zijn ingesteld.

Wat betreft de procedure voor Uw Raad wordt bepaald in artikel II.294, §1 Codex Hoger Onderwijs dat de beroepen voor Uw Raad dienen te worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving.

In casu werd de negatieve beslissing van de beroepscommissie op 22 december 2020 via e-mail overgemaakt aan verzoekende partij (*stuk 4 verwerende partij*). Verzoekende partij stelde tegen deze beslissing beroep in voor Uw Raad bij verzoekschrift op 29 december 2020. Het hoger beroep voor Uw Raad werd dus ingesteld binnen de vooropgestelde vervaltermijn.

Wat betreft de interne beroepsprocedure bepaalt artikel 153, §1 van het Onderwijs- en Examenreglement:

*“Tegen een studievoortgangsbeslissing, waarvan de student of de persoon op wie de beslissing betrekking heeft, meent dat deze is aangetast door een schending van het recht, kan hij beroep aantekenen. Het beroep moet worden ingesteld **binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen**. Bij beroepen tegen examenbeslissingen gaat deze vervaltermijn in op de dag na de elektronische mededeling van de examenresultaten overeenkomstig Artikel 145. Bij de andere beroepen gaat deze vervaltermijn in op de dag na **de kennisgeving van de beslissing**.”* (eigen benadrukking)

De weigering tot herinschrijving van verzoekende partij kwalificeert als een ‘ander beroep’ volgens bovenstaand artikel, waardoor het beroep hiertegen binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen volgend op de kennisgeving had moeten worden ingesteld.

Verwerende partij stelt in haar antwoordnota dat de weigeringsbeslissing meegedeeld werd aan verzoekende partij door middel van het puntenblad van 16 september 2020. Bijgevolg zou verzoekende partij het intern beroep hebben moeten instellen voor 24 september 2020.

Dit is onjuist. Artikel 153, §1 van het OER stelt duidelijk dat de vervaltermijn loopt vanaf de dag van de kennisgeving van de beslissing. Verwerende partij toont niet aan dat het puntenblad van 16 september 2020 ter kennis werd gebracht aan verzoekende partij. Het puntenblad zomaar kwalificeren als kennisgeving gaat niet op zonder bewijs te voegen dat het puntenblad ook effectief aan verwerende partij ter kennis werd gebracht.

Verwerende partij stelt dat de kennisgeving niet betwist zou worden door verzoekende partij. Verzoekende partij nodigt verwerende partij uit om de stukken toe te voegen op basis waarvan zij tot deze vaststelling komt.

De argumentatie van verwerende partij kan op dit punt niet gevuld worden.

2. *Overmachtssituatie in hoofde van verzoekende partij*

Voor zover Uw Raad zou oordelen dat de weigeringsbeslissing van verzoekende partij correct ter kennis werd gebracht aan verzoekende partij, wat niet het geval is, kan

verzoekende partij zich alleszins beroepen op een overmachtssituatie, waardoor de termijn van 7 kalenderdagen alleszins opgeschort werd.

Zoals blijkt uit het feitenrelas ondervond verzoeker in september de kwalijke gevolgen van het covid-19-virus. Door zijn job bij de zorginstelling Emmaüs kwam hij verschillende malen in contact met zogenaamde risicocontacten. Dit leidde ertoe dat verzoeker telkenmale zich moest laten testen en in verplichte quarantaine moest.

Verzoeker brengt hiervan de nodige bewijsstukken bij (zie stuk 3, 4, 7 en 8) die voldoen aan de vereisten van artikel 112 van het Onderwijs- en Examenreglement.”

Beoordeling

Voorafgaand stipt de Raad aan dat zijn bevoegdheid er op grond van artikel II.292, §1, 2° van de Codex Hoger Onderwijs toe beperkt is om een bestreden beslissing in voorkomend geval te vernietigen.

De Raad is derhalve niet bevoegd om – zoals verzoeker in het beschikkend gedeelte van zijn wederantwoordnota vraagt – de beslissing van de interne beroepscommissie te ‘hervormen’, noch om verzoeker toelating te verlenen om zich in de masteropleiding in te schrijven.

De Raad beschouwt het verzoek als een beroep tot nietigverklaring.

Het intern beroep van verzoeker heeft betrekking op een maatregel van studievoortgangsbewaking. Dat is, blijkens artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs, binnen het geheel van de studievoortgangsbeslissingen een beslissing zoals bedoeld onder *littera f*) en geen ‘examenbeslissing’ zoals bedoeld onder *littera a*).

Voor de studievoortgangsbeslissingen die geen ‘examenbeslissing’ zijn, geldt krachtens artikel II.283, tweede lid, 2° dat de termijn om een intern beroep in te stellen aanvangt de dag na de kennisgeving van de genomen beslissing.

Te dezen heeft verwerende partij ervoor gekozen om een maatregel van studievoortgangsbewaking (enkel) te vermelden op het puntenblad dat bij proclamatie bekendgemaakt is.

Zoals de beroepsmodaliteiten op het puntenblad ook uitdrukkelijk vermelden, heeft dit niet tot gevolg dat de proclamatie de beroepstermijn doet ingaan voor alles wat op dat puntenblad is

vermeld. Integendeel luidt het dat voor andere beroepen dan deze tegen examenbeslissingen, de termijn aanvangt op de dag na de ‘kennisgeving van de beslissing’.

Daargelaten de vraag of een kennisgeving voldoet aan het voorschrift van artikel II.21 van het Bestuursdecreet wanneer met het meegedeelde stuk meerdere beslissingen van verschillende aard en verschillende beroepsmodaliteiten tegelijk ter kennis worden gebracht en het aan de bestuurde wordt overgelaten uit te maken wat de aard is van de meegedeelde beslissing (die hij wenst aan te vechten) en derhalve welke beroepsmodaliteiten van toepassing zijn, blijkt uit de stukken waarop de Raad vermag acht te slaan, dat verzoeker naar eigen zeggen de bestreden beslissing heeft ontvangen op 5 oktober 2020.

Verwerende partij ontkracht die stelling niet.

Dit betekent dat de termijn om intern beroep in te stellen is aangevangen op (dinsdag) 6 oktober 2020 om te eindigen op maandag 12 oktober 2020.

Prima facie is het intern beroep dat verzoeker op 11 december 2020 heeft ingesteld, kennelijk laattijdig en derhalve terecht onontvankelijk verklaard.

In zijn intern beroep heeft verzoeker evenwel, zij het middels de daaraan gehechte stukken, verklaringen van artsen en een eigen verklaring toegevoegd waaruit blijkt dat verzoeker zich op een overmachtssituatie beroept om de laattijdigheid van zijn intern beroep te verklaren.

In de bestreden beslissing wordt daaromtrent geen standpunt ingenomen. Aldus schendt de bestreden beslissing de formelemotiveringplicht.

Het beroep is in die mate ontvankelijk en gegronde.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de voorzitter van de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel van 19 december 2020.

2. Het daartoe bevoegde orgaan neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing en doet zulks uiterlijk op 19 februari 2021.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 5 februari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Freya Gheysen **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.295 van 5 februari 2021 in de zaak 2021/014

In zake: xxx

bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jonathan Van Vlaenderen
kantoor houdend te 9000 Gent
Franklin Rooseveltlaan 348/J

tegen:

UNIVERSITEIT GENT
woonplaats kiezend te 8310 Brugge
Baron Ruzettelaan 27

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 4 januari 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de institutionele beroepscommissie van Universiteit Gent van 18 december 2020 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 5 februari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

De feitelijke voorgaanden zijn uiteengezet in het arrest nr. 6.130 van 4 december 2020. Er wordt naar verwezen.

In dat arrest heeft de Raad een eerste middel gedeeltelijk gegrond bevonden, in die mate dat de institutionele beroepscommissie geen afdoende en redelijke motivering heeft gegeven om verzoekster niet-geslaagd te verklaren voor het voorbereidingsprogramma, in het licht van de bijzondere omstandigheden die verzoekster heeft aangevoerd en de argumentatie die zij heeft gevoerd inzake het globaal behalen van de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma.

Na vernietiging in dat arrest van de beslissing van de institutionele beroepscommissie van 16 oktober 2020, herneemt deze haar besluitvorming.

Op 18 december 2020 komt de institutionele beroepscommissie van de Universiteit Gent tot de volgende beoordeling (voetnoten zijn weggelaten):

“[...]

De institutionele beroepscommissie heeft integraal kennis genomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het beroepschrift en de aanvullende nota. Het beroep wordt conform artikel 100 OER op stukken behandeld.

De institutionele beroepscommissie heeft ook integraal kennis genomen van de tweede aanvullende nota die verzoekster heeft ingediend. De argumenten die verzoekster in die tweede aanvullende nota ontwikkelt m.b.t. de deliberatiebeslissing neemt de institutionele beroepscommissie mee in haar beoordeling hierna omtrent die vraag.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat de discussie omtrent de ontvankelijkheid van de tweede aanvullende nota die mr. Van Vlaenderen namens verzoekster indiende, niet meer aan de orde is, althans voor zover die nota argumenten aanbrengt die het examencijfer voor het vak “calculus” betreffen. De institutionele beroepscommissie heeft in haar beslissing d.d. 16 oktober 2020 geoordeeld dat het gegeven examencijfer wel degelijk een correcte weergave inhoudt van de prestaties die de studente heeft geleverd. De commissie heeft daarbij ook geantwoord op de argumenten die in de tweede aanvullende nota werden aangebracht. En de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen heeft geoordeeld dat de motivering van de institutionele beroepscommissie wel degelijk voldoende overtuigt, en heeft de beslissing niet vernietigd voor zover met die beslissing aan verzoekster het examencijfer van 6/20 wordt gegeven voor het vak “calculus”.

Nu de bestreden beslissing op dat punt niet werd vernietigd, dient de institutionele beroepscommissie niet opnieuw in te gaan op de vraag of het examencijfer dat verzoekster kreeg voor het vak “calculus” al dan niet rechtmatig was. Voor zoveel als nodig bevestigt de institutionele beroepscommissie bij deze nogmaals haar beslissing ter zake en verwijst naar de motivering die zij in dat verband heeft gegeven in haar beslissing d.d. 16 oktober 2020, die zij, ook voor zover nodig, herneemt.

Voor zoveel als nodig gaat de institutionele beroepscommissie ook nog in op het argument dat verzoekster in haar extern beroep bijkomend ontwikkelde, met name dat de examenvorm zoals voorzien in de ECTS-fiche niet zou zijn gerespecteerd nu er enkel open vragen werden gesteld en geen MC-vragen werden voorzien.

Ook dit argument is ongegrond, en deze afwijking was wel degelijk mogelijk. In het OER werd immers een uitdrukkelijke bepaling opgenomen die afwijkingen toeliet gelet op de coronacrisis:

Art. 41 al. 1 OER werd aangevuld met volgende regel:

“Afwijkingen op de studiefiche na de start van het academiejaar zijn echter wel mogelijk indien deze redelijkerwijze nodig zijn om de impact van het Coronavirus op de organisatie van onderwijs- en evaluatieactiviteiten op te vangen. Dergelijke afwijkingen worden zo spoedig mogelijk gecommuniceerd via UFORA”

Bovendien werd ook artikel 51 §1 OER op dat punt aangevuld:

“§1. Vóór de aanvang van de inschrijvingen wordt via de studiefiche over elk opleidingsonderdeel gedetailleerde informatie verschaft betreffende de evaluatievorm(en), overeenkomstig artikel 41. Van de evaluatievorm(en) zoals voorzien in de studiefiche kan niettemin worden afgeweken indien dit redelijkerwijze nodig is om de impact van het Coronavirus op de organisatie van onderwijs- en evaluatieactiviteiten op te vangen. Dergelijke afwijkingen worden zo spoedig mogelijk gecommuniceerd via Ufora.”

Ingevolge de coronacrisis konden examens on campus maar doorgaan indien de lokaalbezetting werd beperkt tot 1/9 (één student per 9 stoelen) of 10 m² per student in lokalen met los meubilair. Daardoor was de beschikbare lokalencapaciteit beperkt, en werd beslist dat de examenduur voor elk vak dat schriftelijk werd geëxamineerd on campus (wat het geval was voor calculus) beperkt diende te blijven tot 3 uur. Voor het vak calculus is normaal een examentijd van vier uur voorzien. De beperking van de toegestane examentijd tot 3 uur had tot gevolg dat de lesgever genoodzaakt was om zijn examen aan te passen. Hij heeft er daarbij voor gekozen om geen MC-vragen te voorzien, maar het examen te beperken tot open vragen.

Die keuze kon binnen de kijntlijnen van de aangepaste artikelen 41 en 51 wel degelijk worden genomen.

Over de examenvorm werd ook tijdig gecommuniceerd, wat verzoekster ook niet betwist.

Het examen is dus wel degelijk regelmatig, ook op het vlak van de uiteindelijk toegepaste examenvorm.

De vraag die te dezen nog over blijft en door de institutionele beroepscommissie moet worden beoordeeld, is te weten of verzoekster geslaagd verklaard kan worden voor het voorbereidingsprogramma tot de master of science in de biowetenschappen: land en tuinbouwkunde, afstudeerrichting tuinbouwkunde, ondanks het tekort dat ze binnen dat programma behoudt voor het vak “Calculus” (6/20).

De regels waaraan een student moet voldoen om te slagen voor een opleiding zijn vastgelegd in artikel 71 van het Onderwijs- en Examenreglement (OER).

Behalve in een afstudeerjaar van een bacheloropleiding, schakel- of voorbereidingsprogramma, master-na-bacheloropleiding of de specifieke lerarenopleiding, waar inderdaad beperkte compensaties mogelijk zijn conform artikel 71, §2, slaagt een student enkel voor een opleiding als hij voor elk van de af te leggen opleidingsonderdelen een creditbewijs heeft behaald.

Artikel 71, §3 van het OER laat niettemin toe om een student die niet aan deze criteria voldoet toch geslaagd te verklaren. Een dusdanige beslissing is enkel mogelijk in uitzonderlijke omstandigheden en mits blijkt dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.

Deze bepaling vindt zijn grondslag in artikel II.229 al. 1 Codex Hoger Onderwijs, dat luidt als volgt:

“De student wordt door de examencommissie voor het geheel van de opleiding geslaagd verklaard als die op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn. De toepassing van dit artikel verwacht dat de student kan aantonen dat er sprake is van bijzondere omstandigheden en dat hij kan aantonen dat hij de doelstellingen globaal genomen behaald heeft.”

Uit vaste rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen (zie bijvoorbeeld R. Stvb. 28 maart 2018, nr. 4.239, zaak 218/063) blijkt dat om na te gaan of deze bepaling moet worden toegepast, volgende twee elementen moeten worden afgetoetst:

- heeft de student – niettegenstaande het tekort – toch de globale opleidingsdoelstellingen behaald? Dit veronderstelt zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve toetsing.
- Zijn er bijzondere, persoonlijke (familiale omstandigheden) of studie-gerelateerde (het individueel afgelegde studietraject) omstandigheden die voor de betrokken student als uitzonderlijk kunnen worden gekwalificeerd en waarvan redelijkerwijze kan worden aangenomen dat ze ervoor hebben gezorgd dat de student minder goed heeft gepresteerd dan van hem/haar in normale omstandigheden kon worden verwacht?

De bewijslast ter zake berust bij de student, zoals blijkt uit de rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen:

“Gewis mag van de student worden verwacht dat hij, wanneer hij zich beroept op ‘bijzondere omstandigheden’ of voorhoudt spijts tekorten toch de doelstellingen van de opleiding globaal te hebben behaald, daarvoor concrete elementen voorlegt en de organen van de instelling niet opzadelt met een omvangrijk onderzoek naar alle mogelijke argumenten die tot een globale geslaagd-verklaring zouden kunnen leiden. De bewijslast ligt, met andere woorden, in de eerste plaats bij de student”. (zie bijvoorbeeld R. Stvb. 24 november 2017, nr. 4.031)

De examencommissie heeft zich niet beraden over de specifieke situatie van deze studente. Er werden aan de examencommissie ook geen uitzonderlijke omstandigheden gemeld over of door deze studente. De examencommissie heeft bijgevolg de criteria zoals vastgelegd in artikel 71 van het OER gerespecteerd en toegepast.

1. Zijn de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma globaal behaald?

De studente neemt het opleidingsonderdeel Calculus (voorheen Wiskunde A) sinds 2016-2017 op in haar curriculum en behaalde achtereenvolgens volgende resultaten:

2016-2017: 0/20 en AFWE

2017-2018: 0/20 en AFWE

2018-2019: 0/20 en AFWE

2019-2020: AFWE en 6/20

Bij de vraag of de studente geslaagd verklaard kan worden voor het voorbereidingsprogramma tot Master of Science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde afstudeerrichting tuinbouwkunde met 24 tekortpunten, dient de institutionele beroepscommissie na te gaan of de studente de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma tot Master of Science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde afstudeerrichting tuinbouwkunde verworven heeft.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat dit niet het geval is. Elk van de opleidingsonderdelen binnen het curriculum van de studente draagt op een eigen wijze bij tot het realiseren van de opleidingsdoelstellingen en de opleidingsdoelstellingen worden maar ten volle behaald als een student de einddoelstellingen van elk van die opleidingsonderdelen heeft behaald. Gelet op het gegeven dat het hier gaat om 24 tekortpunten waar het maximum toegestane tekortpunten 6 is als tolerantie, kan de institutionele beroepscommissie niet anders dan besluiten dat de studente alvast vanuit kwantitatief oogpunt onvoldoende heeft aangetoond de opleidingscompetenties te hebben verworven.

De studente haalde ook nooit meer dan 6/20 voor het opleidingsonderdeel, wat de institutionele beroepscommissie in haar overtuiging sterkt dat zij de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel nog niet voldoende verworven heeft en bij uitbreiding dus ook de opleidingscompetenties van het voorbereidingsprogramma tot Master of Science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde afstudeerrichting tuinbouwkunde nog niet ten volle behaald heeft.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat de studente alle opleidingsonderdelen van de Master of Science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde afstudeerrichting tuinbouwkunde heeft behaald en 9 640/1000 (voldoening) haalt. Het tekort van 6/20 voor Calculus in het voorbereidingsprogramma is het enige tekort wat haar het afstuderen belet.

Verzoekster is van mening dat zij de doelstellingen van het opleidingsprogramma wel degelijk globaal heeft verwezenlijkt.

Ze merkt in dat verband vooreerst op dat ze aan de toelatingsvooraarden van de masteropleiding heeft voldaan, nu ze reeds bij de aanvang van het academiejaar 2017-2018 toegelaten werd om zich in te schrijven voor de masteropleiding ook al diende ze

op dat ogenblik nog vijf vakken af te leggen binnen het voorbereidingsprogramma. Door deze beslissing om haar toe te laten tot het masterprogramma werd volgens haar geoordeeld dat ze voldeed aan de toelatingsvoorwaarden voor de masteropleiding.

De institutionele beroepscommissie heeft dit argument reeds beantwoord in haar beslissing d.d. 14 oktober 2016 en verwijst naar haar motivering ter zake aldaar. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen heeft geoordeeld dat de beslissing van de institutionele beroepscommissie op dat punt terecht was:

“Wat de tweede voorwaarde betreft – het globaal bereiken van de doelstellingen – overweegt de beroepscommissie terecht dat het feit dat verzoekster reeds kon inschrijven voor de masteropleiding zonder voor alle opleidingsonderdelen in het voorbereidingsprogramma te zijn geslaagd, niet bewijst dat zij in juridisch opzicht aan de toelatingsvoorwaarden voor die masteropleiding voldoet. Een dergelijke gecombineerde inschrijving wordt immers door artikel II.198 van de Codex Hoger Onderwijs uitdrukkelijk toegelaten.”

Verzoekster merkt vervolgens op dat ze voor alle opleidingsonderdelen binnen de master ook een credit heeft behaald. Vermits de opleidingsonderdelen van de masteropleiding uit hun aard voortbouwen op en meer verdiepend zijn dan deze in het voorbereidingsprogramma, moet in redelijkheid worden voorgehouden dat verzoekster daardoor ook de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma heeft behaald, aldus verzoekster.

De institutionele beroepscommissie volgt deze redenering niet.

Het voorbereidingsprogramma heeft, zoals elk programma en elke opleiding, een eigen finaliteit, wat door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen ook wordt bevestigd in zijn arrest nr. 6.130 d.d. 4 december 2020.

Luidens artikel I.3, 76° Codex hoger onderwijs is een voorbereidingsprogramma: “een programma dat kan worden opgelegd aan een student die niet in het bezit is van een diploma dat op rechtstreekse wijze toelating verleent tot de opleiding waarvoor hij zich wenst in te schrijven”.

De Codex hoger onderwijs geeft aan het voorbereidingsprogramma geen duidelijke finaliteit. De Codex geeft in artikel II.182 wel wat meer toelichting bij het gebruik van een voorbereidingsprogramma, specifiek w.b. het voorbereidingsprogramma dat wordt opgelegd aan een student die een masteropleiding wenst te volgen zonder te beschikken over een bachelordiploma dat rechtstreekse toelating verleent tot die opleiding:

“Het instellingsbestuur kan bepalen dat de inschrijving voor een masteropleiding ook openstaat voor afgestudeerden van bacheloropleidingen met andere opleidingskenmerken, indien zij een voorbereidingsprogramma met succes voltooien. Het instellingsbestuur kan de inhoud en studieomvang van dergelijk voorbereidingsprogramma differentiëren naar gelang van de graad van inhoudelijke verwantschap tussen deze andere bacheloropleidingen en de in het eerste lid bedoelde bacheloropleiding.”

Bachelor- en masteropleidingen hebben daarentegen wel een duidelijke finaliteit gekregen.

Academisch gerichte bacheloropleidingen hebben tot doel de studenten te brengen tot een niveau van kennis en competenties eigen aan het wetenschappelijk of artistiek functioneren in het algemeen en aan een specifiek domein van de wetenschappen of de kunsten in het bijzonder, met als doelstelling het doorstromen naar een masteropleiding of het uitstromen naar de arbeidsmarkt (art. II.58 § 4 Codex hoger onderwijs).

De masteropleidingen hebben vervolgens tot doel de studenten te brengen tot een gevorderd niveau van kennis en competenties eigen aan het wetenschappelijk of artistiek functioneren in het algemeen en aan een specifiek domein van de wetenschappen of de kunsten in het bijzonder, dat noodzakelijk is voor de autonome beoefening van de wetenschappen of de kunsten of voor de aanwending van wetenschappelijke of artistieke kennis in de zelfstandige uitoefening van een beroep of groep van beroepen (art. II.58 § 5 Codex hoger onderwijs).

Een masteropleiding kan dus niet los gezien worden van de bacheloropleiding die daaraan voorafgaat en er rechtstreeks toegang tot verleent: de bacheloropleiding biedt een brede vorming met reeds een deel domeinspecifieke kennis. In de masteropleiding wordt die domeinspecifieke kennis dan nog verder verdiept, eventueel specifiek in een deeldomein van het ruimere domein. Aan het einde van beide opleidingen is de student klaar voor het beroepenveld: hij heeft zowel de noodzakelijke bredere achtergrondkennis als de meer gespecialiseerde domeinspecifieke kennis die daarvoor nodig is.

Wanneer een student vanuit een andere bacheloropleiding wil instromen, mist hij noodzakelijk bepaalde basiskennis en –vaardigheden binnen het vakdomein waarin de masteropleiding zich situeert, en mist hij eveneens bepaalde reeds meer gespecialiseerde kennis die vervolgens verder verdiept wordt in de masteropleiding. Dat gat wordt opgevangen door aan die studenten een voorbereidingsprogramma op te leggen, waarvan de inhoud mee bepaald wordt door de verwantschap tussen de bacheloropleiding die de student reeds volgde en de bacheloropleiding die hij niet wenst te volgen maar die wel rechtstreeks toegang verleent tot de masteropleiding waarvoor hij zich wenst in te schrijven.

Het voorbereidingsprogramma moet het mogelijk maken om de student uiteindelijk te laten afstuderen als een volwaardige master die over alle vaardigheden en competenties beschikt die nodig zijn om op een zelfstandige wijze aan de slag te gaan binnen een beroep of beroepengroep binnen dat specifieke domein. Vermits niet alle vaardigheden en competenties die daarvoor nodig zijn, via de masteropleiding worden en kunnen worden aangeleerd – de masteropleiding gaat immers uit van een voorkennis en niet alles wat in de bacheloropleiding is gezien wordt herhaald of krijgt een vervolg in de masteropleiding; dat wordt immers als noodzakelijke maar verworven kennis aanzien – moet het voorbereidingsprogramma ervoor zorgen dat de student die “gaten” in zijn vooropleiding kan opvullen zodat hij alsnog door het volgen van het voorbereidingsprogramma en de aansluitende masteropleiding voorbereid is op het werkveld.

Een voorbereidingsprogramma heeft aldus *de facto* een dubbele finaliteit: het zorgt ervoor dat de student de nodige vakdomeinspecifieke kennis en vaardigheden opdoet, zodat hij met succes de masteropleiding kan volgen, waarin die kennis en vaardigheden verder

worden verdiept, maar het zorgt er ook voor dat de student die kennis en vaardigheden verwerft die niet meer specifiek aan bod komen in de masteropleiding maar wel nodig worden geacht om nadien – in het geval van verzoekster – als volwaardig biowetenschapper tot de arbeidsmarkt te kunnen toetreden. Of, met andere woorden, het voorbereidingsprogramma wil, naast de competenties die vereist zijn om de masteropleiding *as such* met succes te kunnen volgen, ook de eventuele ruimere competenties bijbrengen die de student nog mist gelet op zijn vooropleiding, maar die wel belangrijk zijn gelet op de finaliteit van de totale opleiding, die normaal een bacheloropleiding én een daaropvolgende masteropleiding bevat.

Dat alles heeft tot gevolg dat het loutere feit dat een student slaagt voor de masteropleiding, niet noodzakelijk tot gevolg heeft dat aangenomen moet worden dat hij de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma globaal genomen heeft bereikt. Een voorbereidingsprogramma bereidt immers niet louter voor op de masteropleiding en beperkt zich niet tot het aanleren van kennis en vaardigheden die noodzakelijk zijn voor het volgen van de masteropleiding, maar beoogt, zoals gezegd, de student ook mee voor te bereiden op zijn latere beroepsleven in een functie waarop de masteropleiding is afgestemd, en kan dan ook doelstellingen op vlak van kennis en vaardigheden nastreven die ruimer zijn dan wat in de daaropvolgende masteropleiding wordt nagestreefd, 11 precies omdat die wel nodig zijn om later te kunnen functioneren op de arbeidsmarkt. Minstens in de mate waarin dat het geval is, behaalt de student de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma niet als hij die competenties nog niet heeft bereikt, ook al slaagde hij ondertussen reeds voor alle vakken binnen de masteropleiding.

De opleiding tot master biowetenschappen is, hoewel dat op vandaag niet meer blijkt uit de naam van de opleiding, een ingenieursopleiding¹ met de beroepstitel “industrieel ingenieur”. Kenmerkend voor een ingenieur is onder meer dat die beschikt over een stevige wetenschappelijke kennis van wiskunde. Dat is meteen ook de reden waarom aan wiskunde extra aandacht wordt besteed in het voorbereidingsprogramma, zeker voor studenten die een vooropleiding genoten waar wiskunde niet of nauwelijks aan bod komt, zoals het geval is met verzoekster die een bachelor diergeneeskunde volgde.

Verzoekster minimaliseerde in haar beroepschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen deze dubbele finaliteit van het voorbereidingsprogramma en verwees daarbij ook naar informatie op de website waaruit zou blijken dat in een voorbereidingsprogramma de klemtoon ligt op domeinspecifieke competenties, en dat voorbereidingsprogramma's in de biowetenschappen in principe bestaan uit vakken uit de derde bachelor. Zij is dan ook van mening dat nu ze slaagt voor die domeinspecifieke vakken en voor de algemene opleidingsonderdelen uit de derde bachelor, ze aantoon de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma globaal te hebben behaald.

De institutionele beroepscommissie volgt deze redenering niet.

Een voorbereidingsprogramma heeft niet de bedoeling de student dezelfde competenties bij te brengen als deze die de bacheloropleiding nastreeft. Het gaat immers niet om een bacheloropleiding die wordt bekragtigd met een bachelordiploma, maar om een voorbereidingsprogramma. Dat programma is een afgeslankte versie van het bachelorprogramma, waarbij vooral klemtoon wordt gelegd op wat essentieel wordt geacht voor een toekomstig – in het geval van verzoekster – biowetenschapper land- en tuinbouwkunde, afstudeerrichting tuinbouwkunde.

In dat opzicht is de informatie op de algemene UGent-website rond schakel- en voorbereidingsprogramma's correct waar inderdaad wordt gesteld dat in een voorbereidingsprogramma “de klemtoon ligt op de *domeinspecifieke competenties*. Je wordt verondersteld de algemeen wetenschappelijke competenties te beheersen”.

De student die inschrijft voor een voorbereidingsprogramma heeft immers per definitie al een academisch bachelordiploma op zak en wordt verondersteld de algemeen wetenschappelijke competenties te beheersen.

Maar daarmee is niet gezegd dat in het voorbereidingsprogramma enkel wordt gefocust op die domeinspecifieke competenties, althans als dat, zoals verzoekster dat doet, wordt begrepen in de zeer enge zin als competenties in de land- en tuinbouwkunde (verzoekster verwijst waar ze het heeft over domeinspecifieke onderdelen inderdaad enkel naar vakken die te maken hebben met teelt van gewassen).

Wat de samenstelling van de voorbereidingsprogramma's aan de faculteit biingenieurswetenschappen betreft, geeft de facultaire website de volgende algemene toelichting:

“A. Voor houders van een bachelordiploma uitgereikt door een onderwijsinstelling erkend door de Vlaamse Gemeenschap die willen instromen in een Master-na-Bachelor opleiding

Voorbereidingsprogramma's worden individueel samengesteld. De omvang varieert van 3 (10) tot 60 studiepunten. In principe bestaat het voorbereidingsprogramma uit alle vakken van het meest voorbereidende 3e bachelorjaar. *Op basis van het individuele dossier kan hiervan afgeweken worden.*” (nadruk toegevoegd)

Ook hier is het dus niet zo dat enkel vakken uit dat “meest voorbereidende” derde bachelorjaar worden opgenomen in het voorbereidingsprogramma. Alles hangt af van de vooropleiding van de betrokken student, en de mate waarin die student al competenties heeft verworven die als essentieel worden aanzien voor iemand die uiteindelijk afstudeert als master biowetenschappen.

Bekijkt men dan het concrete voorbereidingsprogramma tot de master of science in de biowetenschappen: landen tuinbouwkunde, afstudeerrichting tuinbouwkunde, dan zal men vaststellen dat de studenten *hoogstens 30 studiepunten* mogen maar ook moeten opnemen uit een lijst van vakken – die vakken die verzoekster “domeinspecifieke opleidingsonderdelen” noemt. De faculteit dient goedkeuring te verlenen voor de keuzes van de student, en dat gebeurt in functie van de vooropleiding van die student.

De student moet daarnaast, afhankelijk ook opnieuw van zijn vooropleiding, nog maximaal 30 studiepunten opnemen uit de bachelor biowetenschappen of het schakelprogramma tot de master of science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde.

Zo wordt een programma samengesteld dat de student weliswaar nooit alle competenties zal bijbrengen die door de corresponderende bacheloropleiding worden nagestreefd – anders had men gewerkt met een “verkorte bachelor” en zou de student ingeschreven

worden in de bacheloropleiding met vrijstelling van de vakken waarvan hij de competenties al op een andere manier heeft bereikt – maar hem wel de competenties bijbrengt die de opleidingsverantwoordelijken noodzakelijk vinden voor iemand die uiteindelijk afstudeert als master in de biowetenschappen.

Verzoekster behaalde een bachelordiploma diergeneeskunde, wat ontgensprekelijk ver afstaat van de opleiding tot master biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde, die, zoals gezegd, een ingenieursopleiding is. De typische ingenieursvakken die ook de typische competenties en vaardigheden aanleren waarover elke ingenieur moet beschikken, ook een industrieel ingenieur, komen niet meer als zodanig aan bod in de masteropleiding biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde. Het spreekt dus van zelf dat de meest essentiële van die vakken werden toegevoegd aan het voorbereidingsprogramma van verzoekster, en dat waren precies de wiskundevakken calculus en lineaire algebra (voorheen wiskunde A en wiskunde B), en het vak ingenieurstechnieken I.

Vermits het mede de bedoeling is van het voorbereidingsprogramma om de studenten in de master of science in de biowetenschappen op te leiden tot volwaardige biowetenschappers, die op de arbeidsmarkt en in het onderzoek kunnen functioneren als volwaardige biowetenschappers, worden de doelstellingen van dat voorbereidingsprogramma ook maar bereikt als de student ook slaagt voor die algemene vakken, die niet zozeer voorbereiden op de masteropleiding, maar die wel die bredere kennis en vaardigheden beogen aan te leren die van wezenlijk belang worden geacht voor een goede biowetenschapper.

En dat die competenties van wezenlijk belang zijn, blijkt duidelijk uit de domeinspecifieke leerresultaten van de bacheloropleiding biowetenschappen, die de reguliere toegangspoort is tot de master of science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde. Als eerste domeinspecifiek leerresultaat wordt daar genoemd:

“1. Diepgaande en toepassingsgerichte kennis, inzicht en vaardigheden hebben *met betrekking tot wiskunde*, natuurkunde, statistiek, biowetenschappen en chemie, met het oog op ingenieurstoepassingen.” (nadruk toegevoegd)

En bij die leerresultaten wordt opgemerkt:

“Leerresultaten 6 tot 14 zijn in een eerste fase uitgeschreven op het algemene ‘familie’ niveau van de bachelor ‘ingenieur’. Leerresultaten 1-5 zijn in een tweede fase uitgeschreven als een verbijzondering van de algemene leerresultaten: zij zijn enkel van toepassing op de bacheloropleiding biowetenschappen en profileren de opleiding ten aanzien van andere opleidingen in het ingenieursdomein.”

Dat laatste toont nog duidelijker het belang van wiskunde in de opleiding biowetenschappen aan.

Tot het voorbereidingsprogramma van verzoekster behoort het vak “calculus”, een vak waarvan ze de competenties niet verwierf in haar vooropleiding (bachelor diergeneeskunde), maar die de opleiding wel noodzakelijk acht om een goede biowetenschapper te vormen, reden waarom dit vak ook werd opgenomen in het voorbereidingsprogramma van verzoekster. Verzoekster slaagt niet voor dat vak, en

behaalt de zware onvoldoende van 6/20. Verzoekster toont aldus niet aan de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma globaal te hebben behaald.

De institutionele beroepscommissie gaat hier later in deze beslissing nog dieper op in, waar ze ingaat op de argumentatie van verzoekster dat ze de eindcompetenties van de bacheloropleiding heeft behaald en daarmee ook de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma heeft behaald.

Een volgend argument dat verzoekster aanbrengt is dat ze van oordeel is te hebben bewezen de doelstellingen van het vak “calculus” wel te hebben bereikt, en aldus ook de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma globaal te hebben behaald.

De institutionele beroepscommissie heeft in haar beslissing d.d. 16 oktober 2020 reeds uitvoerig geargumenteerd dat dit argument ongegrond is. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen heeft de argumentatie van de institutionele beroepscommissie ook voldoende overtuigend bevonden:

“Wat de leerdoelen van het opleidingsonderdeel ‘Calculus’ betreft, toont verzoekster niet aan dat zij deze heeft behaald. De verregaande overlapping met het opleidingsonderdeel ‘Lineaire algebra’ die zij aanvoert, overtuigt niet. Het betreft twee onderscheiden opleidingsonderdelen, waarbij voor het opnemen van ‘Calculus’ niet als voorwaarde van volgtijdelijkheid is voorgeschreven dat de student voor ‘Lineaire algebra’ geslaagd moet zijn. Het betreft slechts een advies; in dat geval kan het slagen voor ‘Lineaire algebra’ niet met een begincompetentie voor ‘Calculus’ worden gelijkgesteld. En zelfs indien daar toe zou moeten worden besloten, dan nog overtuigt de crux van verzoeksters redenering niet. Het gaat immers niet op om een begincompetentie zo vaak te ‘hertalen’ dat er uiteindelijk een bereikte eindcompetentie van wordt gemaakt, zoals verzoekster wel doet door te stellen dat de competenties voor ‘Calculus’ zijn behaald louter doordat het de “kennis en vaardigheden [van ‘Lineaire algebra’] als aanvangspunt neemt en daarop verdergaat en uitbreidt”. Bovendien wordt in de bestreden beslissing aan de hand van een omstandige motivering uiteengezet hoe en waarom de inhoud van beide opleidingsonderdelen verschilt, wat door verzoekster niet overtuigend wordt tegengesproken.”

De institutionele beroepscommissie blijft dan ook bij haar argumentatie ter zake.

De institutionele beroepscommissie voegt daar nog aan toe dat anders dan verzoekster blijft beweren, het vak “lineaire algebra” geen vervolg is op het vak “calculus”, en er in grote mate onafhankelijk van is. Enkel in het laatste deel van de cursus algebra wordt aangeknoopt met materiaal uit één van de 18 hoofdstukken van de cursus calculus. Beide vakken zijn dan ook grotendeels onafhankelijk van elkaar, wat overigens ook verklaart dat ze in sommige opleidingen ook parallel worden geprogrammeerd. Waar calculus in grote mate gaat over de wiskundige beschrijving van alle processen die ons omringen, is dat bij algebra niet het geval, en gaat dat vak vooral over matrices en complexe getallen.

Onder punt D van haar verzoekschrift, poogt verzoekster nogmaals aan te tonen dat ze de eindcompetenties van het voorbereidingsprogramma tot de master of science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde, afstudeerrichting tuinbouwkunde heeft

behaald. Ze stelt in dat verband dat ze de eindcompetenties van de *bacheloropleiding* in de biowetenschappen zou hebben behaald.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat verzoekster evenwel niet moet aantonen de eindcompetenties van de bacheloropleiding in voldoende mate te hebben behaald, maar wel de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma in voldoende mate te hebben behaald. Ze moet met andere woorden aantonen dat ze de kennis en vaardigheden heeft verworven die ze niet heeft verworven in haar vooropleiding en die de opleiding biowetenschappen wel noodzakelijk acht binnen een volwaardige opleiding tot master of science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde, afstudeerrichting tuinbouwkunde, waarbij dus ook alle nodige competenties werden verworven die nodig zijn om klaar te zijn voor de arbeidsmarkt binnen dat kennisdomein.

Tot die noodzakelijke competenties behoren, zoals hoger reeds gesteld, ook de competenties die worden nagestreefd met het vak “calculus”. De ECTS-fiche vermeldt in dat verband onder situering:

“Dit opleidingsonderdeel maakt de studenten vertrouwd met de technieken en methodes die *nodig zijn om ingenieursproblemen op te lossen en om biologische, natuurlijke en productieprocessen te begrijpen, analyseren en beschrijven*. Een dergelijke gedegen wiskundige achtergrond is onontbeerlijk voor toekomstige ingenieurs en is doordrongen van differentiaal- en integraalrekening. Dit opleidingsonderdeel spits zich toe op het aanscherpen van het probleemoplossend vermogen vanuit een praktisch oogpunt, maar voorziet niettemin in een theoretische onderbouw van de besproken technieken, concepten en methodes. Gegeven de toenemende complexiteit van de meeste ingenieursproblemen en de alomtegenwoordigheid van computers, zullen de studenten tevens ingewijd worden tot numerieke en symbolische methodes in respectievelijk Python en Mathematica. Stellingen worden vermeld, maar bewijzen worden achterwege gelaten. De nadruk ligt dan ook op het kunnen toepassen van de besproken methodes.” (nadruk toegevoegd)

Verzoekster toont niet aan die technieken en methodes voldoende te beheersen, hoewel ze wel noodzakelijk worden geacht binnen de globale opleiding. Het feit dat sommige van de aangeleerde technieken en methodes mogelijk toegepast werden in andere vakken – verzoekster toont dat evenwel niet concreet aan – doet daaraan overigens geen afbreuk. Zelfs wanneer vakken voor een deel voortbouwen op de competenties van het voorbereidingsprogramma of de bacheloropleiding – wat haast onvermijdelijk het geval zal zijn – betekent dit immers niet dat daaruit moet volgen dat verzoekster de eindcompetenties van dat voorbereidingsprogramma in haar geheel ook heeft behaald (vgl. o.m. R. Stvb. 11 december 2014, nr. 2014/434).

En voor zover de eindcompetenties van de bacheloropleiding hier toch relevant zouden zijn, blijft de vaststelling dat verzoekster alvast niet aantoon de kenniscompetentie “1 Eenvoudige ingenieurs-technische problemen oplossen aan de hand van wetenschappelijke kennis van wiskunde, fysica, chemie en informatica” te hebben bereikt, en dat precies specifiek op het vlak van wiskunde.

Verzoekster is van mening die competenties wel te hebben behaald en dat via de vakken:

- Lineaire algebra

- Biomedische statistiek, computationele biologie en informatieverwerving
- Algemene chemie en analytische chemie
- Fysica
- Ingenieurstechnieken

Ze somt ter zake telkens de einddoelstellingen van de betrokken vakken op om daaruit af te leiden dat ze die eerste doelstelling van de bacheloropleiding wel degelijk zou hebben bereikt.

De institutionele beroepscommissie is het hiermee niet eens.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat uit de competentiematrix blijkt dat in de bacheloropleiding 16 vakken mee bijdragen tot het verwerven van deze kenniscompetentie. Verzoekster heeft daarvan slechts twee vakken gevolgd zijnde calculus en lineaire algebra.

Verzoekster heeft in haar opleiding geen enkel vak gevolgd binnen het vakgebied informatica en behaalt de genoemde competentie dus alvast niet op het vlak kennis van informatica.

Wat de kennis van chemie betreft, verwijst verzoekster enkel naar het vak “algemene chemie en analytische chemie”. Deze vakken blijken blijkens de studiefiches uit het jaar waarin de studente die vakken volgde (2013- 14) zeer sterk gericht op toepassingen in de diergeneeskunde, en uit de studiefiches blijkt alvast niet dat de studente daarmee ook de kenniscompetenties heeft bereikt die de opleiding tot bachelor of science in de biowetenschappen op het vlak van chemie stelt. Ook in haar toelichting in haar intern verzoekschrift verduidelijkt ze dat niet en legt ze niet het verband tussen de opgedane kennis en de kennis die vereist wordt in de bacheloropleiding biowetenschappen.

Wat fysica betreft verwijst de studente naar het vak “fysica” dat ze volgde in haar opleiding diergeneeskunde. De institutionele beroepscommissie merkt op dat verzoekster voor dat vak niet slaagde, maar werd gedelibereerd. Ze behaalde 9/20. Ze toont aldus niet aan de eindcompetenties van dit vak te hebben bereikt, laat staan dat ze op die wijze zou aantonen de competenties die in de opleiding tot bachelor biowetenschappen worden nagestreefd op het vlak van kennis van de fysica en vaardigheden tot het oplossen van eenvoudige ingenieurstechnische problemen aan de hand van wetenschappelijke kennis van fysica te hebben bereikt. Wat bijvoorbeeld in het vak “elektriciteit en magnetisme” aan bod komt in de opleiding biowetenschappen, komt niet aan bod in het vak fysica dat verzoekster volgde in de opleiding diergeneeskunde, en die competenties op vlak van kennis en vaardigheden inzake fysica heeft verzoekster dus ook niet bereikt.

Blijft dan nog de kenniscompetentie “Eenvoudige ingenieurs-technische problemen oplossen aan de hand van wetenschappelijke kennis van wiskunde”. Verzoekster toont ook niet aan die kenniscompetentie te hebben behaald.

De institutionele beroepscommissie merkt daarbij op dat in de opleiding tot bachelor in de biowetenschappen maar liefst vijf vakken bijdragen tot het behalen van die competentie, met name:

- Calculus
- Differentiaalvergelijkingen

- Kansrekenen en statistiek
- Statistische data-analyse
- Lineaire algebra.

Dat zoveel vakken specifiek gericht zijn op wiskundige kennis toont ook meteen het belang aan van de wiskunde in deze ingenieursopleiding.

Anders dan het geval is voor fysica en chemie, heeft verzoekster in haar vooropleiding geen vakken gevolgd die haar dergelijke wiskundige kennis en vaardigheden bijbrengen, op het vak “biomedische statistiek, computationele biologie en informatieverwerking” na. Dit vak is een vak van amper vier studiepunten waarin blijkens de studiefiche uit het desbetreffende academiejaar (2013-14) enkel een basiskennis van statistiek werd meegegeven. Bovendien is dit vak opnieuw volledig toegespitst op toepassingen binnen de diergeneeskunde. De eindcompetenties die in het vak “kansrekenen en statistiek” en “statistische data-analyse” worden nagestreefd komen er niet tot nauwelijks aan bod. Verzoekster toont althans het tegendeel niet aan, en beperkt zich tot het citeren van de eindcompetenties die in de studiefiche van het vak “biomedische statistiek, computationele biologie en informatieverwerking” zonder het verband te leggen met de kennis en vaardigheden die specifiek worden nagestreefd op het vlak van statistiek binnen de bacheloropleiding biowetenschappen, waar de eindcompetenties zoals opgesomd in de studiefiches van de desbetreffende vakken alvast grondig van verschillen.

Zoals hoger reeds opgemerkt, is kennis van wiskunde en het kunnen oplossen van eenvoudige ingenieurs-technische problemen aan de hand van wetenschappelijke kennis van de wiskunde, nochtans een zeer belangrijke opleidingsdoelstelling. Dat blijkt, zoals gezegd, uit het grote aantal vakken dat gericht is op het bijbrengen van wiskundige kennis, maar ook uit de domeinspecifieke leerresultaten van de bacheloropleiding biowetenschappen, waarbij het eerst vermelde leerresultaat inderdaad is “*Diepgaande en toepassingsgerichte kennis, inzicht en vaardigheden hebben met betrekking tot wiskunde, natuurkunde, statistiek, biowetenschappen en chemie, met het oog op ingenieurstoepassingen*”, en dit leerresultaat bovendien expliciet wordt aangemerkt als “*een verbijzondering van de algemene leerresultaten: zij zijn enkel van toepassing op de bacheloropleiding biowetenschappen en profileren de opleiding ten aanzien van andere opleidingen in het ingenieursdomein*”.

Verzoekster volgde enkel de vakken calculus en lineaire algebra, en voor haar kennis op het vlak van statistiek kan ze enkel verwijzen naar een vak uit haar vooropleiding dat haar wel een zekere basiskennis van de statistiek heeft bijgebracht maar voor het overige weinig relevantie vertoont voor de opleiding tot bachelor of science in de biowetenschappen.

Verzoekster verwijst weliswaar nog naar het vak “ingenieurstechnieken I”, maar verwijst ook hier enkel naar de eindcompetenties zonder dat ze verduidelijkt hoe ze dit vak heeft bijgedragen tot het behalen van de bedoelde competenties. De institutionele beroepscommissie stelt ter zake vast dat uit de competentiematrix blijkt dat dit vak alvast niet bijdraagt tot het verwerven van de competentie “eenvoudige ingenieurs-technische problemen oplossen aan de hand van wetenschappelijke kennis van wiskunde, fysica, chemie en informatica”.

Verzoekster toont aldus ook niet aan dat ze op het vlak van wiskunde de competentie “eenvoudige ingenieurstechnische problemen oplossen aan de hand van wetenschappelijke kennis van wiskunde, fysica, chemie en informatica” heeft behaald.

Haar argument als dat ze de competenties van de bacheloropleiding integraal heeft behaald, gaat dus niet op.

Dat alles toont evenwel ook nogmaals aan dat ze de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma ook niet heeft behaald. Zoals gezegd neemt wiskunde een belangrijke plaats in in een ingenieursopleiding zoals de opleiding die final leidt tot het diploma van master of science in de biowetenschappen. Vermits verzoekster in haar vooropleiding geen wiskundige kennis heeft opgedaan, op wat basiskennis statistiek na, diende ze die leemte in haar kennis en vaardigheden nog op te vullen via het voorbereidingsprogramma, reden waarom de opleiding de studente heeft verplicht om toch al minstens de vakken calculus en lineaire algebra op te nemen in haar curriculum.

Verzoekster heeft daarbij dus niet het hele pakket aan wiskundige vakken opgenomen, maar diende uiteindelijk maar een beperkt aantal vakken te volgen, waarmee ze nochtans wel de competenties op het vlak van wiskundige kennis diende te bereiken, die de opleiding noodzakelijk acht binnen een globale opleiding met als eindpunt het diploma van master of science in de biowetenschappen. Het vak differentiaalvergelijkingen werd niet in haar voorbereidingsprogramma opgenomen, en de twee statistische vakken diende ze evenmin te volgen nu ze al een zekere basiskennis statistiek had verworven.

In het licht daarvan is het des te meer van belang dat verzoekster de competenties van de wiskundevakken die ze wel volgde dan ook in voldoende mate heeft bereikt om te kunnen slagen voor het litigieuze voorbereidingsprogramma.

De institutionele beroepscommissie kan in dat verband niet om de vaststelling heen dat verzoekster enkel een creditbewijs kan voorleggen voor het vak lineaire algebra. De competenties die ze behaalde via lineaire algebra, zijn daarbij maar een beperkt deel van de competenties die een biowetenschapper op vlak van wiskunde dient te beheersen. Voor calculus slaagt ze niet en blijft ze over met een ruime onvoldoende waaruit blijkt dat ze die competenties alvast ruimschoots niet behaald heeft.

Verzoekster bewijst aldus niet dat ze beschikt over de wetenschappelijke kennis van wiskunde waarover een ingenieur dient te beschikken. Meer in het bijzonder heeft verzoekster niet aangetoond over volgende competenties te beschikken:

- Inzicht hebben in de wiskundige, meetkundige en fysische betekenis van vectoren, functies van één en meerdere veranderlijken, Taylor-reeksen, poolcoördinaten, meervoudige integralen en parametrische krommes.
- In staat zijn om vectoren, functies van één en meerdere veranderlijken, poolcoördinaten, meervoudige integralen en parametrische krommes te gebruiken.
- Uitstekende beheersing van wiskundige basisconcepten zoals limieten, afgeleiden, enzovoort.

De concepten hierin vormen – samen met de concepten aangereikt door de cursus lineaire algebra – een geheel dat tot het basisinstrumentarium van elk ingenieur behoort en derhalve als dusdanig moet verworven worden. Een deel van dit instrumentarium wordt

getoetst in de cursus algebra en het andere deel in de cursus Calculus, maar dat andere deel heeft verzoekster dus kennelijk nog niet verworven.

Dat verzoekster wel al over een basiskennis statistiek beschikt, doet daar niets van af. Vooreerst gaat het, zoals gezegd, inderdaad enkel over een basiskennis, bovendien niet gerelateerd aan ingenieursstudies. Vervolgens is het niet omdat iemand beschikt over bepaalde competenties inzake statistiek, dat hij daarmee ook bewezen heeft over de nodige wiskundige inzichten en kennis te beschikken zoals deze worden vereist voor een ingenieur. Of, anders gesteld, het is niet omdat een student slaagt voor een vak waarin hier en daar wat wiskunde wordt gebruikt, zoals “biomedische statistiek, computationele biologie en informatieverwerking”, dat die student geacht kan worden daardoor alle voor een ingenieur nodige wiskundige inzichten en kennis te hebben. Het is niet omdat je met een wagen kan rijden dat je die wagen ook kan ontwerpen en in elkaar kan steken.

De institutionele beroepscommissie is vervolgens van mening dat verzoekster binnen het competentiegebied 2 de competentie “3. Resultaten van eigen wetenschappelijke experimenten rekenkundig analyseren, conclusies formuleren en de kwaliteit van de bereikte resultaten beoordelen” niet heeft behaald. Binnen competentiegebied 3 behaalt ze evenmin de competentie “3. Analyseren van concrete probleemstellingen op basis van wetenschappelijke kennis en inzichten”.

Calculus is immers precies het vak bij uitstek dat studenten toelaat om gegevens functioneel te beschrijven en op basis van die beschrijving een redenering op te bouwen en hypotheses te testen. Het feit dat verzoekster niet slaagt voor het vak Calculus en daarvoor een zeer laag examencijfer laat optekenen, toont aan dat ze dan ook niet over de nodige kennis en kunde beschikt om gegevens, zoals de resultaten van eigen wetenschappelijke experimenten, functioneel te beschrijven en al helemaal niet om de juiste tools aan te wenden om op basis hiervan verdere analyses uit te voeren en conclusies te formuleren. Concepten uit de cursus Calculus, zoals afgeleiden, integratie, enzovoort zijn hiervoor onontbeerlijk.

Verzoekster is van mening dat ze die competenties wel heeft behaald. Wat de competenties binnen competentiegebied 2 betreft, leidt ze dat af uit het feit dat de wetenschappelijke competenties voor de masteropleiding naar haar mening zo goed als dezelfde zijn als deze van de bacheloropleiding. De institutionele beroepscommissie stelt evenwel vast dat precies competentie 3, “Resultaten van eigen wetenschappelijke experimenten rekenkundig analyseren, conclusies formuleren en de kwaliteit van de bereikte resultaten beoordelen” niet als zodanig voorkomt in de oplijsting van wetenschappelijke competenties die door de masteropleiding worden nagestreefd. Verzoekster verduidelijkt ook het verband niet tussen de genoemde opleidingscompetenties van de masteropleiding en die van de bacheloropleiding, en toont ook niet aan hoe ze die competentie dan wel heeft bereikt.

Wat de derde competentie van het competentiegebied 3 betreft, verwijst verzoekster naar haar masterproef en de einddoelstellingen van het vak “masterproef”. Dat ze die einddoelstellingen heeft behaald, toont naar haar mening aan dat ze ook de competenties uit het competentiegebied 3 van de bacheloropleiding heeft behaald.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat welke competenties een student effectief nodig heeft om te slagen voor zijn of haar masterproef, in grote mate afhangt

van het onderwerp dat de student koos voor die masterproef en de methodologie die daarvoor werd gebruikt. Het spreekt voor zich dat niet alle kennis en competenties die een student heeft opgedaan tijdens zijn bachelor- en masteropleiding noodzakelijk zullen zijn voor de masterproef. Afhankelijk van het gekozen onderwerp zullen bijvoorbeeld bepaalde onderzoeksmethoden wel en andere niet worden aangewend, zullen wel of niet experimenten moeten worden uitgevoerd enz. Verzoekster verschafft op dat vlak geen enkele toelichting. Haar masterproef ligt niet voor. Evenmin beschrijft ze wat het opzet was van haar masterproef en hoe ze dat onderzoek heeft uitgevoerd. Door louter te verwijzen naar de algemene einddoelstellingen van het vak “masterproef” zonder te verduidelijken welke plaats die competenties al dan niet hebben ingenomen in haar eigen masterproef, toont verzoekster niet aan de competenties van het competentiegebied 3 van de bacheloropleiding te hebben behaald.

Dat ze die competenties, en in het bijzonder de derde competentie binnen genoemd competentiegebied heeft behaald, blijkt evenmin uit het feit dat ze slaagde voor de vakken natuurontwikkeling en gewasbescherming. Ook hier komt de studente niet verder dan een verwijzing naar de eindcompetenties zoals vermeld in de studiefiche, maar verduidelijkt ze niet hoe deze competenties bijdragen tot het bereiken van in het bijzonder competentie 3 binnen het derde competentiegebied. In elk geval blijkt uit de uiteenzetting van verzoekster niet dat het rekenkundig analyseren van resultaten van eigen wetenschappelijke experimenten aan bod is gekomen in die vakken en er ook effectief werd getoetst.

Ook wat dit derde competentiegebied betreft, wijst verzoekster er tenslotte op dat er ook in de masteropleiding intellectuele competenties worden nagestreefd die naar haar mening gelijkaardig zijn met de intellectuele competenties die in de bacheloropleiding worden nagestreefd. Ook hier dient de institutionele beroepscommissie evenwel vast te stellen dat alvast de derde competentie “Resultaten van eigen wetenschappelijke experimenten rekenkundig analyseren, conclusies formuleren en de kwaliteit van de bereikte resultaten beoordelen” niet meer als zodanig wordt genoemd in de lijst van intellectuele competenties die met de masteropleiding worden nagestreefd. Met een loutere verwijzing naar de intellectuele competenties die met de masteropleiding worden nagestreefd toont verzoekster dan ook niet aan alle intellectuele competenties die met de bacheloropleiding worden nagestreefd te hebben behaald.

Uit dit alles blijkt alvast dat de stelling van verzoekster als dat ze alle competenties van de bacheloropleiding biowetenschappen heeft behaald, niet opgaat, en dat ze alleszins de hierboven genoemde eindcompetenties alvast niet heeft behaald. Haar argument als dat ze op die wijze aantoon ook de competenties van het voorbereidingsprogramma te hebben behaald, gaat dus niet op, en ook dit argument is ongegrond.

Verzoekster beweert tenslotte ook nog de domeinspecifieke leerresultaten te hebben behaald overeenkomstig de in artikel II.141, 3° Codex hoger onderwijs bepaalde niveaudescriptoren. Ze licht deze bewering evenwel niet toe.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat niet wordt betwist dat verzoekster het niveau van bachelor heeft behaald overeenkomstig de niveaudescriptoren bepaald in artikel II.141, 3° Codex hoger onderwijs. Ze beschikt immers over een bachelordiploma diergeneeskunde.

Iets anders is evenwel te stellen dat ze zo ook de domeinspecifieke leerresultaten heeft behaald. Die heeft ze uiteraard niet behaald via haar opleiding tot bachelor in de diergeneeskunde, [zo niet] zou het niet nodig geweest zijn om een voorbereidingsprogramma op te leggen maar zou ze rechtstreeks hebben kunnen instromen in de master, quod non.

Tot die domeinspecifieke leerresultaten behoort overigens ook volgend leerresultaat:

“Diepgaande en toepassingsgerichte kennis, inzicht en vaardigheden hebben met betrekking tot wiskunde, natuurkunde, statistiek, biowetenschappen en chemie, met het oog op ingenieurstoepassingen”.

Zoals gesteld behaalt verzoekster dit leerresultaat alvast niet op het vlak van wiskunde.

In ondergeschikte orde stelt verzoekster dat de beslissing om haar niet geslaagd te verklaren voor het deliberatiepakket van het voorbereidingsprogramma tot de master of science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde, afstudeerrichting tuinbouwkunde kennelijk onredelijk is en strijdig met de motiveringsplicht.

Voor zover verzoekster aldus stelt dat de beslissing strijdig zou zijn met de formele motiveringsplicht, herhaalt de institutionele beroepscommissie dat ze geen belang heeft bij dat middel. Het intern beroep heeft immers devolutieve werking en de institutionele beroepscommissie heeft volheid van bevoegdheid, met als gevolg dat de beslissing van de institutionele beroepscommissie in de plaats komt van de beslissing van de examencommissie. Dat laatstgenoemde beslissing mogelijk onvoldoende werd gemotiveerd, is dan ook niet langer relevant. Wel relevant is dat de beslissing van de institutionele beroepscommissie de noodzakelijke motivering bevat.

Verzoekster vervolgt met een uitgebreid betoog waarin ze citeert uit rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen echter zonder aan te geven wat de relevantie van die rechtspraak is voor het voorliggende geschil.

Verzoekster merkt vervolgens op dat het opleidingsonderdeel “calculus” geen unieke band heeft met de globale doelstellingen van de master of science in de biowetenschappen. Het feit dat verzoekster geen credit behaalde voor dat vak, impliceert immers niet *ipso facto* dat de globale opleidingsdoelstellingen niet meer door andere opleidingsonderdelen kunnen worden bereikt. Deze globale opleidingsdoelstellingen zijn cruciaal in de beoordeling, en vandaaruit moet worden vertrokken, aldus verzoekster.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat verzoekster hier uit het oog verliest dat het vak “calculus” geen deel uitmaakt van de masteropleiding, maar wel van het voorbereidingsprogramma. Dat voorbereidingsprogramma beoogt de studenten – het weze nogmaals herhaald – onder meer de nodige competenties en vaardigheden mee te geven op het vlak van wiskunde, wat wordt bereikt via de vakken calculus en lineaire algebra. Beide vakken streven verschillende einddoelstellingen na en behandelen zeer verschillende inhouden. Verzoekster toont niet aan de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma op het vlak van wiskundige kennis en vaardigheden in voldoende mate te hebben behaald.

Er weze hierbij nogmaals herhaald dat het feit dat bepaalde van die kennis en vaardigheden ook dienstig waren bij vakken die verzoekster volgde in de masteropleiding, en waarvoor ze slaagde, niet aantoont dat ze die competenties zoals nagestreefd met het opleidingsprogramma in voldoende mate zou hebben behaald. Dat zou enkel zo zijn indien aangetoond zou worden dat die mastervakken in zeer ruime mate overlappen met de wiskundige vakken die in het voorbereidingsprogramma worden aangeboden, maar dat bewijs ligt helemaal niet voor.

De institutionele beroepscommissie besluit dat verzoekster niet aantoont dat ze de eindcompetenties van het voorbereidingsprogramma tot de master of science in de biowetenschappen, land- en tuinbouw, afstudeerrichting tuinbouw, globaal heeft behaald. Het tekort dat ze behoudt voor calculus is te groot, en ze toont niet aan de competenties die ze aldus niet heeft behaald te hebben ondervangen via andere opleidingsonderdelen.

Alleen al om die reden kan ze niet geslaagd verklaard worden voor het voorbereidingsprogramma tot de bachelor of science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde, afstudeerrichting tuinbouwkunde.

2. Bevindt verzoekster zich in bijzondere omstandigheden ?

Verzoekster stelt vervolgens dat ze zich in bijzondere omstandigheden zou bevinden nu ze slaagt voor alle vakken binnen de masteropleiding met een totaalscore van 640/1000.

Het feit dat een student reeds slaagt voor de masteropleiding, maakt evenwel op zichzelf geen bijzondere omstandigheid uit die van aard zou zijn dat een deliberatie voor de daaraan voorafgaande opleiding of het daaraan voorafgaand programma aan de orde zou zijn. De examencommissie bevoegd voor de vooropleiding – hier het voorbereidingsprogramma tot de master of science in de biowetenschappen: land- en tuinbouwkunde, afstudeerrichting tuinbouwkunde – zou dan immers geen enkele beoordelingsvrijheid meer hebben en een student automatisch moeten laten slagen voor die opleiding, ook al behoudt die student tekorten in die opleiding.

Dat verzoekster reeds slaagde voor de masteropleiding, kan in de gegeven omstandigheden ook niet worden aangemerkt als een bijzondere omstandigheid die een deliberatie voor het voorbereidingsprogramma zou rechtvaardigen.

Het is dan weliswaar zo dat het tekort voor calculus verzoeksters enige tekort blijft in het voorbereidingsprogramma en dat ze reeds slaagde voor alle vakken uit de masteropleiding, het cijfer dat ze behaalde is zeker niet uitzonderlijk in haar studieparcours, dat helemaal niet vlekkeloos verliep. Verzoekster behaalde ook al eerder cijfers in die grootorde, en zelfs lagere cijfers. Ze liet ook vier examenkansen voor het vak “calculus” (vroeger Wiskunde A) ongebruikt liggen en behaalde drie keer 0/20. En haar globale resultaat is ook niet van die aard dat het resterende tekort als abnormaal kan worden beschouwd: ze behaalt voor haar voorbereidingsprogramma de globale score van 619/1000, wat niet hoog kan worden genoemd. En ook haar globale score in de masteropleiding – 640/1000 – is ook maar een matige score, en niet van die aard dat daaruit afgeleid kan worden dat het feit dat ze niet slaagt voor alle vakken in het voorbereidingsprogramma als een bijzondere omstandigheid moet worden aangemerkt. Ze heeft bovendien ook vier academiejaren nodig gehad om tot dit resultaat te komen,

hoewel het voorbereidingsprogramma slechts 57 studiepunten telt, wat minder is dan een normaal studiejaar in een modeltraject van een bachelor- of masteropleiding.

In haar extern verzoekschrift voert verzoekster bijkomende argumenten aan om te stellen dat ze zich toch in bijzondere omstandigheden zou bevinden.

Verzoekster verwijst in haar extern verzoekschrift, weliswaar ter ondersteuning van de stelling dat ze de einddoelstellingen van het voorbereidingsprogramma globaal zou hebben behaald, ook nog naar haar slaagpercentage (61,9%), en naar het studierendement dat ze over de diverse jaren van haar studie behaalde. Dergelijke cijfers geven geenszins een aanwijzing over de mate waarin een student globaal de opleidingsdoelstellingen heeft bereikt, maar kunnen hooguit aangeven dat de student zich in een uitzonderlijke situatie bevindt die deliberatie kan verantwoorden, reden waarom de institutionele beroepscommissie dit argument verder onderzoekt in het licht van de vraag of verzoekster zich in bijzondere omstandigheden bevindt.

De institutionele beroepscommissie is van oordeel dat ook dit geen bijzondere omstandigheid uitmaakt. Het slaagpercentage van verzoekster is uiteindelijk niet hoog (61,9 %) en blijft alvast ver van de grens van de onderscheiding. Ook haar studierendement kan, wat het voorbereidingsprogramma betreft, niet zeer hoog worden genoemd, zeker in het licht van het gegeven dat het voorbereidingsprogramma slechts 57 studiepunten inhoudt wat minder is dan een normaal modeltrajectjaar. Haar studierendement blijft beperkt tot 50,77% in 2016-17, 70% in 2017-18, 36% in 2018-19 en 45% in 2019-20.

In haar extern beroep verwees verzoekster ook nog naar gezondheidsproblemen en naar het overlijden van haar grootmoeder in januari 2020. Ook die omstandigheden kunnen in het voorliggende geval echter redelijkerwijze niet worden aangemerkt als bijzondere omstandigheden. Het globale resultaat van verzoekster – 61,9 % – is alvast niet van die aard dat verzoekster een uitzonderlijk goede studente zou kunnen worden genoemd, voor wie een 6/20 als een abnormaal cijfer kan worden aangemerkt, zeker gelet op het feit dat verzoekster uiteindelijk toch vier academiejaren nodig gehad heeft om tot dit resultaat te komen.

Haar gezondheidsproblemen, waarvan ze overigens geen enkel bewijsstuk voorlegt, zijn ook niet van die aard dat verzoekster zich in een dermate bijzondere situatie zou bevinden dat een deliberatie ondanks een toch wel groot tekort aan de orde zou zijn. Verzoekster toont alleszins het tegendeel niet aan, en legt ook geen enkel stuk voor waaruit de institutionele beroepscommissie zou kunnen afleiden wat die gezondheidsproblemen zijn en dat die gezondheidsproblemen verzoekster inderdaad in bijzondere omstandigheden brengen. Er blijkt ook uit niets dat ze zonder die gezondheidsproblemen beter zou hebben gepresteerd.

Dat haar grootmoeder in januari ziek werd en vrij snel overleed, is een spijtige situatie die er ongetwijfeld toe geleid kan hebben dat verzoekster in de januarizittijd minder goed presteerde dan van haar kon worden verwacht, maar kan niet verklaren dat ze ook in de tweede zittijd slechts 6/20 behaalde voor calculus. Verzoekster diende overigens slechts voor twee vakken te herkansen in de tweede zittijd. Voor het andere vak behaalde ze 17/20.

In haar aanvullende nota stelt verzoekster nog dat de rechten van de verdediging en het recht op een eerlijk proces als gewaarborgd door artikel 6 EVRM zouden zijn geschonden. De institutionele beroepscommissie heeft dit argument reeds weerlegd in haar beslissing d.d. 16 oktober 2020. Ze herhaalt wat ze toen al heeft gezegd:

Dit argument is niet gegrond. Artikel 6 EVRM is niet van toepassing op administratieve beroepsprocedures en kan te dezen dan ook niet geschonden zijn.

Voor zover verzoekster zou bedoelen dat de rechten van verdediging als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur zijn miskend, is het middel evenmin gegrond. Voorliggende procedure betreft immers geen tuchtprocedure, zodat de rechten van de verdediging ook niet van toepassing zijn.

Verzoekster merkt ook nog op dat het fair play-beginsel en de regeling rond openbaarheid in bestuur zou zijn geschonden, omdat de examenkopij niet tijdig zou zijn overgemaakt door de UGent.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat wat het recht op openbaarheid van bestuur en het kopierecht betreft, artikel II.277 Codex hoger onderwijs dat stelt:

“Het bestuur treedt ten aanzien van de studenten op als bestuursinstantie voor wat betreft de toepassing van het titel II, hoofdstuk 3, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Voor wat betreft de examens houdt de openbaarheid van bestuur in dat studenten een recht op inzage in en toelichting bij de door hen afgelegde examens hebben. Indien na de toelichting blijkt dat de betrokken student een kopie wil van het door hen afgelegde examen, dan heeft deze student kopierecht. Iedere kopie dient persoonlijk en vertrouwelijk behandeld te worden en mag enkel gebruikt worden in functie van de onderwijsloopbaan van de student.”

Verzoekster heeft na inzage van het examen aan de lesgever een kopie gevraagd van dat examen. Ze heeft die kopie ook gekregen en dat ruim binnen de termijn van 20 dagen die het bestuursdecreet in dat verband voorziet.

Binnen de interne beroepsprocedure heeft verzoekster ook alle stukken doorgestuurd gekregen van zodra de dossierbehandelaar daar zelf over beschikte. Ze heeft nadien ook nog de nodige tijd gekregen om een aanvullende nota in te dienen en heeft dat ook gedaan.

Verzoekster heeft aldus alle kansen gekregen die haar redelijkerwijze konden worden gegeven binnen het korte tijdsbestek waarin de institutionele beroepscommissie dergelijke beroepen moet behandelen, om haar verweer voor te bereiden.

Hoe dan ook kan dit alles ook geen reden zijn om alsnog te oordelen dat ze geslaagd moet worden verklaard voor het voorbereidingsprogramma. Dergelijk argument betreft immers enkel de procedure voor de institutionele beroepscommissie, maar heeft geen uitstaans met de vraag of de studente de eindcompetenties van het voorbereidingsprogramma al dan niet heeft behaald.

Het intern beroep is ongegrond.”

Dat is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet ambtshalve evenmin bezwaren.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Onderzoek van de middelen

Eerste middel

Verzoekster steunt een eerste middel op een schending van de formelemotiveringsplicht en de materiëlemotiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekster verwijt aan de bestreden beslissing dat zij meermaals verwijst naar de op het voorbereidingsprogramma van toepassing zijnde competentiematrix, die volgens de website een belangrijke tool is om zicht te hebben op de samenhang van dat programma.

Die matrix is volgens verzoekster door de institutionele beroepscommissie of door verwerende partij evenwel nooit als stuk gehanteerd of meegeleid, en is evenmin op de elektronische platformen van verwerende partij terug te vinden, waardoor de formelemotiveringsplicht wordt geschonden.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij dat de competentiematrix weliswaar in rekening is genomen bij de totstandkoming van de bestreden beslissing, maar dat die matrix niet de motieven bevat op basis waarvan de bestreden beslissing is genomen; het is voor verwerende partij slechts een bewijsstuk dat in het algemeen aangeeft welke opleidingsdoelstellingen via welke vakken worden nagestreefd en/of geëvalueerd.

Dat dit document niet aan verzoekster is meegeleerd, vormt voor verwerende partij dan ook geen inbreuk op de formelemotiveringsplicht; de motivering is immers integraal opgenomen in de bestreden beslissing zelf.

In haar wederantwoordnota geeft verzoekster aan haar eerste middel een nieuwe grondslag, en acht zij naast de formele- ook de materiëlemotiveringsplicht geschonden.

Zij stelt (voetnoten zijn weggelaten):

“De Institutionele Beroepscommissie motiveert in de bestreden beslissing dat de opleidingsonderdelen ‘Calculus’ en ‘Lineaire algebra’ beiden bijdragen tot het verwerven van de volgende kenniscompetentie van de bacheloropleiding biowetenschappen : “*Eenvoudige ingenieurstechnische problemen oplossen aan de hand van wetenschappelijke kennis van wiskunde, fysica, chemie en informatica*”. Dit zou blijken uit de competentiematrix. Verder motiveert de institutionele beroepscommissie in de bestreden beslissing dat binnen de bacheloropleiding biowetenschappen vijf vakken bijdragen tot het behalen van de (niet bestaande) kenniscompetentie “*Eenvoudige ingenieurs-technische problemen oplossen aan de hand van wetenschappelijke kennis van wiskunde*”. Dit moet, vermoedelijk, ook blijken uit die competentiematrix.

Verder in de bestreden beslissing motiveert de Institutionele Beroepscommissie dat uit de competentiematrix blijkt dat het opleidingsonderdeel ‘Ingenieurstechnieken I’ alvast niet bijdraagt tot het verwerven van de competentie “*eenvoudige ingenieurs-technische problemen oplossen aan de hand van wetenschappelijke kennis van wiskunde, fysica, chemie en informatica*”.

Deze motieven doen de Institutionele Beroepscommissie ertoe besluiten dat verzoekster niet aantoont dat zij op het vlak van wiskunde de competentie “*eenvoudige ingenieurs-technische problemen oplossen aan de hand van wetenschappelijke kennis van wiskunde, fysica, chemie en informatica*”. De Institutionele Beroepscommissie leidt uit voormelde motieven af dat verzoekster de competenties van de bacheloropleiding niet integraal behaald heeft en dat ze ook de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma niet behaald heeft.

In de bestreden beslissing worden de relevante delen van deze competentiematrix evenwel niet gevoegd. Nog wordt deze competentiematrix, waaruit de gegrondheid van voormelde motieven blijkt, als stuk bij het administratief dossier gevoegd.

Deze competentiematrix wordt evenmin ter beschikking gesteld van de (kandidaat-)studenten.

Met andere woorden, verzoekster had naar aanleiding van de bestreden beslissing helemaal geen kennis van de inhoud van deze competentiematrix.

Formele motivering vereist dat de instelling de motieven van de beslissing, zowel in feite als in rechte, in de beslissing opneemt. Zij mag daarbij verwijzen naar andere documenten

voor zover deze gevoegd zijn bij de eigenlijke beslissing. De bedoeling van het opnemen van de motieven in de beslissing is om de lezer in de gelegenheid te stellen kennis te nemen van de redenen die het bestuur heeft gehad om die beslissing te nemen, en met die kennis te beslissen of hij zich bij die beslissing neerlegt of niet.

De materiële motiveringsplicht gebiedt dat iedere bestuurshandeling gedragen wordt door motieven die in rechte en in feite aanvaardbaar zijn en blijken hetzij uit de beslissing zelf, hetzij uit het administratief dossier. De motieven moeten bijgevolg minstens kenbaar, feitelijk juist en draagkrachtig (d.w.z. de beslissing rechtens kunnen dragen en verantwoorden) zijn.

De verwerende partij erkent in haar antwoordnota dat dit (bewijs)stuk relevant is in het kader van de bestreden beslissing.

Nu deze competentiematrix aangeeft welke opleidingsdoelstellingen via welke vakken worden nastreefd en/of geëvalueerd, was de kennis van de inhoud van deze competentiematrix voor verzoekster noodzakelijk teneinde (enkele van) de motieven van de bestreden beslissing (en de daaruit in de bestreden beslissing getrokken besluiten) op hun juistheid te kunnen verifiëren.

Verzoekster is niet in staat geweest haar oordeel over de deugdelijkheid van de motieven van de beslissing te vormen. Binnen het raam van het administratieve contentieux is ten opzichte van degene die bij een bestuurshandeling is betrokken de zin van de formele motivering immers hem een zodanig inzicht te verschaffen in de motieven van de handeling dat hij in staat is terdege te oordelen of het zin heeft zich tegen de handeling te verweren met de middelen die het recht hem verschafft. In die zin was kennis van de inhoud van de competentiematrix voor verzoekster van belang om haar in de gelegenheid te stellen op volledige wijze kennis te nemen van de redenen die de Institutionele Beroepscommissie ertoe hebben bewogen haar beslissing te nemen en te oordelen of zij al dan niet met deze beslissing kon leven.”

Beoordeling

De formeelmotiveringsplicht, zoals die voortvloeit uit de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’, legt op dat “in de akte” “de juridische en feitelijke overwegingen [...] die aan de beslissing ten grondslag liggen” worden vermeld (artikel 3 van de wet van 29 juli 1991).

Er kan niet in redelijkheid worden voorgehouden dat de bestreden beslissing niet de juridische en feitelijke overwegingen waarop zij steunt zou vermelden.

In dat opzicht is het middel ongegrond.

Voorts moet verwerende partij worden bijgevalen dat de competentiematrix geen stuk is waar de institutionele beroepscommissie zonder meer naar verwijst; zij haalt dit stuk aan – overigens slechts in twee korte passages en in ondergeschikte orde – om vervolgens in de bestreden beslissing zelf te motiveren waarom het opleidingsonderdeel ‘Ingenieurstechnieken I’ niet bijdraagt tot verwerven van de competentie ‘eenvoudige ingenieurs-technische problemen oplossen aan de hand van wetenschappelijke kennis van wiskunde, fysica, chemie en informatica’.

Dat deze competentiematrix geen deel uitmaakt van de aan verzoekster overgemaakte stukken, schendt niet de materiëlemotiveringsplicht. De Raad stipt daarbij nog aan dat uit het verzoekschrift blijkt dat verzoekster de competentiematrix, die vrij op de website van verwerende partij beschikbaar is, op eigen kracht heeft kunnen vinden, aangezien zij in voetnoot 2 van haar verzoekschrift de url van de webpagina weergeeft (<http://onderwijsstips.ugent.be/nl/tips/vertaling-van-de-olrs-naar-het-programma>).

Het eerste middel is ongegrond.

Louter ondergeschikt wijst de Raad erop dat verzoeksters beroep, zoals onderstaand zal blijken, ongegrond wordt verklaard omdat de beoordeling van de institutionele beroepscommissie inzake het gemis aan bijzondere omstandigheden niet onregelmatig wordt bevonden.

Derhalve moet worden vastgesteld dat zelfs indien het eerste middel gegrond zou worden bevonden, dit niet kan leiden tot de vernietiging van de bestreden beslissing, aangezien het enkel raakt aan de andere voorwaarde van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs, namelijk dat verzoekster moet aantonen dat de doelstellingen van de opleiding globaal genomen zijn behaald.

Tweede middel

In een tweede middel beroeft verzoekster zich op het rechtszekerheidsbeginsel en het legaliteitsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster zet uiteen dat met Onderwijsdecreet XXVII aan artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs de bepaling is toegevoegd dat op de student de bewijslast rust met betrekking tot de ingeroepen bijzondere omstandigheden en het feit dat de doelstellingen globaal genomen zijn behaald. Terwijl aldus van verzoekster een concrete en uitvoerige uiteenzetting wordt verwacht, moet volgens haar worden vastgesteld dat de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma niet gekend zijn, evenmin als in welke mate de verschillende opleidingsonderdelen van dat programma tot het behalen van die opleidingsdoelstellingen bijdragen.

Verzoekster stelt dat ook in de thans bestreden beslissing geen opsomming wordt gegeven van de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma, maar dat enkel wordt verwezen naar domeinspecifieke leerresultaten van de algemene bacheloropleiding ‘Biowetenschappen’, naar de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel ‘Calculus’ en naar opleidingscompetenties van de algemene bacheloropleiding ‘Biowetenschappen’. De vraag, zo stipt verwerende partij aan, naar het globaal behaald hebben van de opleidingsdoelstellingen dient evenwel niet beantwoord te worden op het niveau van de bacheloropleiding of op het niveau van het opleidingsonderdeel ‘Calculus’, maar wel op het niveau van het voorbereidingsprogramma.

Verzoekster is van oordeel dat in die omstandigheden van haar onmogelijk kan worden verwacht dat zij concreet aantoont dat zij de – haar onbekende – opleidingsdoelstellingen heeft behaald. Zij doet gelden dat verwerende partij in de voorgaande procedure voor de Raad heeft erkend dat er voor het voorbereidingsprogramma van verzoekster geen doelstellingen werden bepaald. Beide vaststellingen strijden volgens verzoekster met de Codex Hoger Onderwijs.

Verzoekster betoogt dat zij niet wist welke concrete opleidingsdoelstellingen zij diende te behalen noch welke opleidingsonderdelen van het voorbereidingsprogramma in welke mate daartoe bijdroegen; onmogelijk kon zij op voorhand inschatten welke gevolgen het niet behalen van een credit voor het opleidingsonderdeel ‘Calculus’ zou kunnen hebben.

Het rechtszekerheidsbeginsel, het beginsel van niet-retroactiviteit, het legaliteitsbeginsel en de Codex Hoger Onderwijs staan volgens verzoekster in de weg dat de institutionele beroepscommissie of verwerende partij thans nog opleidingsdoelstellingen voor het door

verzoekster afgelegde voorbereidingsprogramma zouden vastleggen. Bijgevolg dient verzoekster geslaagd te worden verklaard.

In haar antwoordnota wijst verwerende partij er vooreerst op dat het middel geen kritiek inhoudt op de bestreden beslissing, maar op de decreetgever, meer bepaald op de bewijsregel zoals vervat in artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs. Die kritiek kan volgens verwerende partij niet tot de vernietiging van de bestreden beslissing leiden.

Waar verzoekster opwerpt dat verwerende partij handelt in strijd met die Codex door geen doelstellingen voor het opleidingsprogramma van het voorbereidingsprogramma vast te leggen, ten gevolge waarvan verzoekster aan de haar opgelegde bewijslast niet kan voldoen, repliceert verwerende partij dat uit de door verzoekster aangehaalde artikelen I.3, 20° en II.201, §1, 1° van de Codex Hoger Onderwijs helemaal geen rechtsplicht volgt om opleidingsdoelstellingen voor een voorbereidingsprogramma vast te leggen. De eerste bepaling definieert immers enkel het begrip ‘diplomacontract’ en niet de modaliteiten van de inhoud van het programma; de tweede bepaling schrijft voor dat het diplomacontract – al dan niet onder verwijzing naar het onderwijs- en examenreglement – de doelstellingen van het ‘opleidingsprogramma’ moet bevatten, maar niet een voorbereidingsprogramma. Dat laatste volgt uit artikel I.3, 46° van de Codex Hoger Onderwijs en wordt door verzoekster op pagina 7 van haar verzoekschrift ook erkend.

Dat aldus een voorbereidingsprogramma niet wordt vermeld in artikel II.221 van de Codex Hoger Onderwijs is voor verwerende partij niet abnormaal, aangezien die bepaling enkel handelt over doelstellingen van ‘opleidingen’ – wat een voorbereidingsprogramma niet is, omdat het geen op zichzelf staand geheel is dat leidt tot een specifiek diploma met voor alle studenten gelijke doelstellingen. Integendeel worden voorbereidingsprogramma’s voor een deel ‘à la tête du client’ opgesteld, in functie van de vooropleiding van de betrokken student en competenties die deze student al eerder heeft behaald. Aan dergelijk programma kunnen dan, zo stelt verwerende partij, onmogelijk op éénvormige manier algemene doelstellingen worden toegeschreven.

Verwerende partij vervolgt dat in die zin vervolgens kan worden gesteld dat de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma samenvallen met de doelstellingen van de diverse vakken binnen dat programma. Zij verwijst naar de overwegingen van de institutionele

beroepscommissie ter zake. Verwerende partij stipt aan dat het decretaal niet verplicht is dat de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma explicet worden, maar dat dit op zijn beurt niet betekent dat die doelstellingen er niet zijn. Die zijn er volgens verwerende partij wel en zijn er altijd geweest, en de institutionele beroepscommissie heeft die ook toegelicht in de bestreden beslissing.

Verzoekster kan naar oordeel van verwerende partij hoe dan ook evenmin in haar gerechtvaardigd vertrouwen zijn verschalkt: ze schreef immers wetens en willens in voor het voorbereidingsprogramma en niet voor de bacheloropleiding, en diende redelijkerwijze te weten wat het doel van dat programma was, zijnde de student derwijze voorbereiden dat die student kan slagen voor de masteropleiding én vervolgens als volwaardige master kan functioneren in het werkveld. De institutionele beroepscommissie heeft daarbij nog opgemerkt dat het onderwijsysteem in het hoger onderwijs in beginsel een full-creditsysteem is: studenten dienen te slagen voor alle opleidingsonderdelen die ze opnemen. Dat systeem is enigszins verzacht doordat de Codex hoger onderwijs toch een beperkte deliberatiemogelijkheid voorziet. Hoe die concreet wordt ingevuld aan de UGent wordt nader bepaald in artikel 71 van het onderwijs- en examenreglement, dat voorziet in een beperkte tolerantiemogelijkheid (§2), en dat bijkomend ook nog een deliberatiemogelijkheid voorziet voor studenten die niet aan de tolerantieregels voldoen, maar wel kunnen aantonen zich in bijzondere omstandigheden te bevinden en de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal te hebben verwezenlijkt (§3). ‘Opleidingsprogramma’ moet volgens verwerende partij in die context ruim worden bekeken en slaat ook op het schakelprogramma en het voorbereidingsprogramma, nu deze explicet worden genoemd in artikel 71, §2, waarnaar vervolgens ook explicet wordt verwezen in artikel 71, §3 van het onderwijs- en examenreglement. Het beginsel blijft echter dat een student moet slagen voor alle opleidingsonderdelen binnen een voorbereidingsprogramma om geacht te kunnen worden het voorbereidingsprogramma met succes te hebben voltooid. Dat is decretaal bepaald, en wordt ook nog eens bevestigd in artikel 71 van voormeld reglement. Verzoekster kon dus zeer goed weten wat het gevolg zou zijn als ze niet zou slagen voor calculus: ze zou dan in beginsel niet slagen voor het voorbereidingsprogramma, tenzij ze een beroep zou kunnen doen op de uitzonderingsregel op dit principe, zijnde de regels als bepaald in artikel 71, §§2 en 3.

Ondergeschikt stelt verwerende partij dat als verzoekster al in haar rechtmatig vertrouwen zou zijn verschalkt, dat in elk geval niet is door de bestreden beslissing, maar wel en hooguit door

het onderwijsreglement dat de doelstellingen van het programma mogelijk onvoldoende explicet heeft benoemd. Dat verzoeksters gewettigd vertrouwen zou zijn miskend door het feit dat de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma naar haar mening onvoldoende zijn veruitwendigd, kan volgens verwerende partij dan ook niet leiden tot nietigverklaring van de bestreden beslissing.

Ten slotte, en subsidiair, betoogt verwerende partij nog dat het feit dat die doelstellingen mogelijk onvoldoende explicet waren benoemd bij het aangaan van het diplomacontract, hoe dan ook niet tot gevolg kan hebben dat verzoekster dan maar geacht moet worden te zijn geslaagd voor het voorbereidingsprogramma. Het is immers niet omdat de doelstellingen niet explicet worden genoemd, dat die doelstellingen er niet zijn. Die zijn er naar oordeel van verwerende partij wel en zijn er altijd geweest, en verzoekster moet hoe dan ook aan die doelstellingen voldoen om te kunnen slagen voor het voorbereidingsprogramma. Dat is ook decretaal bepaald: het voorbereidingsprogramma moet luidens artikel II.182, §2 van de Codex Hoger Onderwijs “met succes worden voltooid”.

Verwerende partij dupliceert in haar wederantwoordnota nog als volgt (voetnoten zijn andermaal weggelaten):

“Anders dan de verwerende partij in haar antwoordnota voorhoudt, houdt de door verzoekster gevoerde argumentatie in het kader van de schending van het rechtszekerheids- en legaliteitsbeginsel wel degelijk een grief in tegen de bestreden beslissing. Deze argumentatie dient gezien te worden in het licht van de materiële motiveringsplicht.

Het valt op dat de Institutionele Beroepscommissie in de bestreden beslissing andermaal *geen opsomming geeft van de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma*. De concrete opleidingsdoelstellingen zijn verzoekster dan ook nog steeds onbekend.

De Institutionele Beroepscommissie geeft, daarentegen, een omschrijving van wat onder de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma moet worden verstaan, daar waar zij opmerkt dat verzoekster, inderdaad, niet moet aantonen de eindcompetenties van de bacheloropleiding in voldoende mate te hebben behaald, maar wel de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma in voldoende mate te hebben behaald : *“Ze moet met andere woorden aantonen dat ze de kennis en vaardigheden heeft verworven die ze niet heeft verworven in haar vooropleiding en die de opleiding biowetenschappen wel noodzakelijk acht binnen een volwaardige opleiding tot master of science in de biowetenschappen : land- en tuinbouwkunde, afstudeerrichting tuinbouwkunde, waarbij dus ook alle nodige competenties werden verworven die nodig zijn om klaar te zijn voor de arbeidsmarkt binnen dat kennisdomein”*.

Deze omschrijving is zeer vaag en ruim.

De volledige afwezigheid van enige vermelding van of verwijzing naar de concrete opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma heeft de Institutionele Beroepscommissie er evenwel niet van weerhouden, louter op basis van een vaag en ruim omschrijven van deze opleidingsdoelstellingen, te oordelen dat verzoekster niet aantoont dat zij de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma globaal heeft verwezenlijkt.

De bestreden beslissing motiveert niet welke concrete opleidingsdoelstelling(en) van het voorbereidingsprogramma door verzoekster niet globaal zou(den) zijn verwezenlijkt.

Nochtans is de Institutionele Beroepscommissie bij de deliberatiebeslissing over het voorbereidingsprogramma van verzoekster, overeenkomstig artikel II.198, lid 2 en artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs, gehouden de afweging te maken of verzoekster de opleidingsdoelstelling van het voorbereidingsprogramma globaal heeft verwezenlijkt. Dit impliceert dat de Institutionele Beroepscommissie zich in haar motieven baseert op de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma en, meer bepaald, motiveert welke concrete opleidingsdoelstellingen verzoekster niet globaal heeft verwezenlijkt.

Verzoekster leest dit niet in de bestreden beslissing.

De Institutionele Beroepscommissie blijft op de vlakte wat betreft het benoemen van de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma. Dit geldt evenzeer voor deze opleidingsdoelstellingen die verzoekster niet globaal zou hebben verwezenlijkt.

Daar waar verzoekster stelt dat de bestreden beslissing de vraag naar het al dan niet globaal verwezenlijkt zijn van de opleidingsdoelstellingen beantwoordt op het niveau van de bacheloropleiding en van het opleidingsonderdeel ‘Calculus’ en *niet*, zoals vereist volgens de Codex Hoger Onderwijs, op het niveau van het voorbereidingsprogramma, houdt dit middel een rechtstreekse grief in tegen de beslissing van de Institutionele Beroepscommissie.

Verzoekster hekelt niet de wetgeving doch wel het feit dat zij zich niet tegen de door de Institutionele Beroepscommissie gevulde beslissing kan verdedigen, zolang zij in die beslissing niet leest welke de globaal te bereiken opleidingsdoelstellingen zijn en welke daarvan zij niet globaal zou hebben behaald.

Anders dan de verwerende partij tracht voor te houden, is zij wel degelijk decretaal verplicht om de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma bij de start van het academiejaar vast te leggen.

Uit artikel I.3.20° van de Codex Hoger Onderwijs blijkt dat de inschrijving voor een voorbereidingsprogramma een inschrijving met diplomacontract is.

Artikel II.201 van de Codex Hoger Onderwijs bevat de minimale verplichte vermeldingen in ieder diplomacontract. Eén van deze minimale verplichte vermeldingen zijn de

doelstellingen van het opleidingsprogramma (artikel II.201, §1, 1° van de Codex Hoger Onderwijs).

Het argument van de verwerende partij als zou dit artikel niet van toepassing zou zijn op voorbereidingsprogramma's overtuigt niet.

Een voorbereidingsprogramma mag dan wel geen 'opleiding' zijn in de zin van de Codex Hoger Onderwijs, Uw Raad wees er in een voorgaand arrest in deze zaak reeds op dat het voltooien van een voorbereidingsprogramma binnen de verwerende partij blijkens de definitielijst in het OER wel aanleiding geeft tot een 'getuigschrift'. In datzelfde arrest oordeelde Uw Raad dat het feit dat de inschrijving voor een voorbereidingsprogramma een 'diplomacontract' tot stand doet komen, betekent dat er, in tegenstelling tot een examencontract of een creditcontract, een welbepaald en samenhangend geheel van opleidingsonderdelen wordt beoogd.

De artikelen II.67, lid 1 en II.155/2, §6 van de Codex Hoger Onderwijs verwijzen naar een 'opleidingsprogramma' als "*een samenhangend geheel van opleidingsonderdelen*", zodat rekening houdende met voormelde rechtspraak van Uw Raad, kan besloten worden dat een voorbereidingsprogramma begrepen is onder de term 'opleidingsprogramma' in artikel II.201, §1, 1° van de Codex Hoger Onderwijs.

Dezelfde term 'opleidingsprogramma' wordt overigens ook gehanteerd in de artikelen II.228 van de Codex Hoger Onderwijs :

"De student wordt automatisch geslaagd verklaard als hij alle examen die horen bij het opleidingsprogramma, heeft aangelegd en als alle examens geleid hebben tot een creditbewijs of tot een deliberatiecijfer als vermeld in het onderwijs- en examenreglement." (eigen onderlijning)

En artikel II.229, lid 1 van de Codex Hoger Onderwijs :

"De student wordt door de examencommissie voor het geheel van de opleiding geslaagd verklaard als die op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn. (...)" (eigen onderlijning)

Ook in artikel 71, §3 OER 2019-2020 wordt de term 'opleidingsprogramma' gebruikt :

"Indien een student niet slaagt volgens de criteria vastgesteld in §1 en §2 kan de examencommissie per opleiding – al dan niet na geheime stemming – beslissen dat de student toch geslaagd wordt verklaard. Een dusdanige beslissing is enkel mogelijk in bijzondere omstandigheden en mist blijkt dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn. Ze dient voor elk geval afzonderlijk en concreet te worden gemotiveerd." (eigen onderlijning)

Het staat niet ter betwisting dat deze twee artikelen wél van toepassing zijn op voorbereidingsprogramma's. Ook voor de toepassing van deze artikelen wordt met de term 'opleidingsprogramma' dus, onder meer, ook de voorbereidingsprogramma's bedoeld.

Daar waar de verwerende partij in haar antwoordnota verwijst naar het feit dat de opleidingsdoelstellingen niet als zodanig worden opgenomen in het diplomacontract zelf, maar wel in de studiegids, wijst verzoekster erop dat ook in de studiegids de opleidingsdoelstellingen voor het voorbereidingsprogramma *niet* werden vastgesteld.

Het feit dat artikel II.221 van de Codex Hoger Onderwijs niet voorziet in enige vermelding inzake de voorbereidingsprogramma's doet op zich geen afbreuk aan het feit dat artikel II.201, §1, 1° van de Codex Hoger Onderwijs wél voorziet in de verplichte vaststelling van de opleidingsdoelstellingen van een voorbereidingsprogramma.

Het feit dat een voorbereidingsprogramma op maat van de student wordt samengesteld, betekent niet dat voor dit voorbereidingsprogramma geen opleidingsdoelstellingen zouden kunnen worden bepaald bij de start van het academiejaar.

Verzoekster stelt niet dat deze opleidingsdoelstellingen eenvormig moeten zijn voor alle voorbereidingsprogramma's voor alle studenten. Zij stelt enkel dat ook voor de voorbereidingsprogramma's, die een samenhangend geheel van opleidingsonderdelen uitmaken die aanleiding geven tot het behalen van een getuigschrift, opleidingsdoelstellingen moeten worden vastgesteld.

Verzoekster wijst erop dat de verplichting voor het vaststellen van opleidingsdoelstellingen voor een voorbereidingsprogramma, onder meer, ook blijkt uit de artikelen II.198, lid 2 en II.229, lid 1 van de Codex Hoger Onderwijs en artikel 71, §3 OER 2019-2020.

Immers, kan de in artikel II.198, lid 2, *in fine* beoogde opeenvolgende deliberatie van een voorbereidingsprogramma en van een masteropleiding indien voor het voorbereidingsprogramma geen opleidingsdoelstellingen werden vastgesteld.

Ook de in artikel II.229, lid 1 van de Codex Hoger Onderwijs en artikel 71, §3 OER 2019-2020 beoogde toetsing van het globaal verwezenlijken van de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma kan niet plaatsvinden zonder dat voorafgaand opleidingsdoelstellingen werden bepaald.

Ontrecht meent de verwerende partij dat de Institutionele Beroepscommissie de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma kan laten samenvallen met de doelstellingen van de diverse vakken binnen dat programma.

Dit zou, met andere woorden, inhouden dat iedere eindcompetentie van ieder opleidingsonderdeel binnen het voorbereidingsprogramma ineens tot een opleidingsdoelstelling zou verheven worden. Dit zou op zijn beurt inhouden dat de student om te slagen voor het voorbereidingsprogramma verplicht zou moeten slagen voor ieder opleidingsonderdeel binnen dat voorbereidingsprogramma, voor zover elk opleidingsonderdeel minstens een unieke eindcompetentie heeft, hetgeen zo goed als altijd het geval zal zijn.

Dit “*full credit*”-systeem betekent een uitholling van artikel II.229 Codex Hoger Onderwijs en artikel 71, §3 OER 2019-2020, dat de onderwijsinstelling verplicht om rekening te houden met het feit dat een student, ook bij een tekort, toch ook de opleidingsdoelstelling globaal kan hebben verwezenlijkt.

Het OER van die onderwijsinstellingen die een dergelijk “*full credit*”-systeem hanteren moet daarom in correctiemechanismen voorzien op basis van uitzonderlijke omstandigheden die ertoe kunnen leiden dat vastgesteld wordt dat deze doelstellingen wel behaald werden.

Hoe dan ook mag het bestaan van een tekort *ipso facto* een deliberatie niet in de weg staan.

Dit blijkt in het geval van verzoekster echter wél het geval te zijn.

Het vereiste voor de onderwijsinstelling om, in geval van een beslissing om een student omwille van één tekort niet geslaagd te verklaren voor het voorbereidingsprogramma, het raakvlak tussen de opleidingsdoelstellingen en het opleidingsonderdeel waarvoor een tekort werd behaald toe te lichten vervalt volledig. Er zal immers altijd een raakvlak zijn wanneer alle eindcompetenties van alle opleidingsonderdelen samen meteen ook de globaal te verwezenlijken opleidingsdoelstellingen uitmaken.

Aldus heeft de Institutionele Beroepscommissie de niet-deliberatie van verzoekster enkel gemotiveerd op basis van de specifieke doelstellingen van het opleidingsonderdeel ‘Calculus’, die – althans volgens de verwerende partij – integraal deel uitmaken van de opleidingsdoelstellingen van het voorbereidingsprogramma. De vraag of de opleidingsdoelstellingen globaal werden bereikt, wordt aldus gelijkgeschakeld met de vraag of de doelstellingen van elk opleidingsonderdeel werden bereikt.

In die zin is de bestreden beslissing overigens tevens strijdig met het gelijkheids- en nondiscriminatiebeginsel, nu het voor de student die het modeltraject bachelor in de biowetenschappen, land- en tuinbouwkunde, afstudeerrichting tuinbouwkunde aflegt wél mogelijk is zijn diploma te behalen met een tekort voor het opleidingsonderdeel ‘Calculus’ daar waar dit voor verzoekster niet mogelijk is. Een objectieve verantwoording voor dit onderscheid ontbreekt.”

Beoordeling

Verzoekster is van oordeel dat ook voor een voorbereidingsprogramma toepassing kan worden gemaakt van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs, luidens hetwelk een student door de examencommissie voor het geheel van ‘de opleiding’ geslaagd kan worden verklaard wanneer die – daargelaten de vraag naar de bijzondere omstandigheden en de verdeling van de bewijslast – op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.

Verwerende partij is, wat het principe betreft, dezelfde mening toegedaan. Zo ook, blijkens de bestreden beslissing, de institutionele beroepscommissie.

Noch uit de tekst van voormelde bepaling, noch uit de parlementaire voorbereiding (*Parl. St. VI. Parl. 2013-2014, nr. 2399/1, 23-25*) kan met zekerheid worden afgeleid dat het de intentie van de decreetgever is geweest om artikel II.229 inderdaad ook op schakel- of voorbereidingsprogramma's van toepassing te maken. Tegelijk zijn er geen aanwijzingen die zich tegen een dergelijke toepassing verzetten. Deze laatste lezing spoort *prima facie* ook met de betrachting van de decreetgever om de gevolgen van een principieel full-creditsysteem te milderen en door een *ad hoc*-bijeenkomst van de examencommissie vertraging in de studievoortgang te vermijden.

Krachtens artikel I.3, 76° van de Codex Hoger Onderwijs is een ‘voorbereidingsprogramma’ een programma dat kan worden opgelegd aan een student die niet in het bezit is van een diploma dat op rechtstreekse wijze toelating verleent tot de opleiding waarvoor hij zich wenst in te schrijven.

Artikel I.3, 20° van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat ook een inschrijving voor een voorbereidingsprogramma een diplomacontract doet ontstaan:

“20° diplomacontract : een contract, aangegaan door een instellingsbestuur met de student die zich inschrijft met het oog op het behalen van een graad of diploma van een opleiding of die zich inschrijft voor een schakel- of voorbereidingsprogramma;”

Uit artikel II.201, §1, 1° van de Codex Hoger Onderwijs volgt dan weer dat een diplomacontract de doelstellingen van het ‘opleidingsprogramma’ bevat:

“§1. Het diplomacontract omvat ten minste volgende vermeldingen, desgevallend onder verwijzing naar de toepasselijke bepalingen van het onderwijs- en examenreglement :
1° het diploma dat de student wil behalen en de doelstellingen van het opleidingsprogramma;”

Deze laatste bepaling bevat geen uitzondering voor diplomacontracten die betrekking hebben op voorbereidingsprogramma's.

Daargelaten de vraag of verzoekende partij het bij het rechte eind heeft *dat* een opleidingsprogramma moet worden bepaald, dan wel of verwerende partij (uitgaande van de vaststelling dat een voorbereidingsprogramma krachtens artikel I.3, 46° van de Codex Hoger Onderwijs geen ‘opleiding’ is omdat het geen structurerende eenheid van het onderwijsaanbod

is die bij succesvolle voltooiing wordt bekroond met een diploma, en dus ook geen ‘opleidingsprogramma’ moet hebben) kan worden gevuld in haar lezing dat de toepasselijkhed deze bepaling afhankelijk is van de vraag *of* er een opleidingsprogramma is vastgelegd, vast staat alleszins dat de door beide partijen voorgestane toepassing van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs veronderstelt dat deze doelstellingen worden bepaald, aangezien dit artikel uitdrukkelijk verwijst naar de doelstellingen van ‘het opleidingsprogramma’:

“De student wordt door de examencommissie voor het geheel van de opleiding geslaagd verklaard als die op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn.

De toepassing van dit artikel verwacht dat de student kan aantonen dat er sprake is van bijzondere omstandigheden en dat hij kan aantonen dat hij de doelstellingen globaal genomen behaald heeft.”

Met andere woorden: een toepassing van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs is niet mogelijk zonder ‘doelstellingen van het opleidingsprogramma’ als maatstaf.

Met verwerende partij kan worden aangenomen dat het op voorhand en op algemene wijze bepalen van de doelstellingen van een voorbereidingsprogramma *de facto* minstens zeer moeilijk is. De samenstelling van het voorbereidingsprogramma, en dus ook de daarin te bereiken doelstellingen, zijn immers afhankelijk van verschillende variabele factoren: de door de student genoten vooropleiding, de specifieke samenstelling van het curriculum van die vooropleiding (waarbij al dan niet gevuld de keuzevakken een invloed kunnen hebben op de mate waarop de student door de vooropleiding op de beoogde opleiding is voorbereid) en de opleiding waarin de student zich wenst in te schrijven. Een en ander lijkt de conclusie te wettigen dat het bepalen van de doelstellingen van een voorbereidingsprogramma in veel gevallen maatwerk vereist per individuele student.

Zulk maatwerk is gewis arbeidsintensief, maar daarom niet onmogelijk. Vast staat evenwel dat voor verzoekster de doelstellingen van haar concreet voorbereidingsprogramma niet op voorhand zijn geformaliseerd.

Dat gegeven kan, in tegenstelling tot wat verzoekster aanvoert, niet tot gevolg hebben dat een student ongeacht het aantal en de aard van tekorten, toch geslaagd moet worden verklaard. Artikel 71, §§2 en 3 van het onderwijs- en examenreglement verzet zich daar tegen.

Verzoekster moet wel worden gevuld in haar kritiek dat in die omstandigheden niet van haar kan worden verwacht dat zij de bewijslast draagt zoals principieel bepaald in artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs. Zij kan de wél door haar behaalde credits en doelstellingen immers niet beredeneerd aftenzen aan doelstellingen van het voorbereidingsprogramma wanneer die door verwerende partij niet gesynthetiseerd werden vastgelegd.

Uit de bestreden beslissing blijkt evenwel dat de institutionele beroepscommissie aan verzoekster niet verwijt dat zij tekortschiet in de op haar rustende bewijslast met betrekking tot de vraag of de doelstellingen van het voorbereidingsprogramma globaal werden behaald. Integendeel heeft de beroepscommissie dat onderzoek zelf gevoerd (pagina 8 en volgende van de bestreden beslissing) en geoordeeld dat het tekort voor het opleidingsonderdeel ‘Calculus’ tot gevolg heeft dat die vraag ontkennend moet worden beantwoord.

Die beoordeling kan door verzoekster inhoudelijk worden bekritiseerd, zodat zij haar rechten kan vrijwaren. In die omstandigheden is de Raad van oordeel dat het rechtszekerheidsbeginsel en het legaliteitsbeginsel niet zijn geschonden, alleszins niet derwijze dat verzoekster er door gegrondverklaring van het tweede middel rechtens aanspraak op kan maken om voor het voorbereidingsprogramma geslaagd te worden verklaard.

Het tweede middel is ongegrond.

Ondergeschikt moet er hier, net zoals bij het eerste middel, op worden gewezen dat een gegrond bevinden van het tweede middel niet kan leiden tot de gegrondheid van het beroep en de vernietiging van de bestreden beslissing, omdat het tweede middel, net als het eerste, enkel betrekking heeft op het globaal bereiken van de doelstellingen, terwijl onderstaand wordt vastgesteld dat verzoekster hoe dan ook niet voldoet aan de andere cumulatieve voorwaarde van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs, met name het aantonen van bijzondere omstandigheden.

Derde middel

In een derde middel beroeft verzoekende partij zich op het redelijkheidsbeginsel en de materiële motiveringsplicht.

Het middel heeft, in twee onderdelen, betrekking op de wijze waarop de institutionele beroepscommissie de twee cumulatieve voorwaarden van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs – doelstellingen van de opleiding globaal behaald en bijzondere omstandigheden aangetoond – heeft beoordeeld.

Tweede middelonderdeel

In een tweede middelonderdeel bestrijdt verzoekster de beoordeling door de institutionele beroepscommissie van de door verzoekster aangevoerde bijzondere omstandigheden.

Standpunt van partijen

Verzoekster betoogt dat in redelijkheid niet kan worden ontkend dat in haren hoofde sprake is van bijzondere omstandigheden.

Verzoekster wijst in de eerste plaats op het gegeven dat zij slechts voor één opleidingsonderdeel in het voorbereidingsprogramma een tekort behaalde, en bovendien slaagde voor alle opleidingsonderdelen in de masteropleiding. Waar de beroepscommissie stelt dat het aanvaarden van dit argument ertoe zou leiden dat het bestuur geen enkele beoordelingsvrijheid meer zou hebben, wijst verzoekster op de tweede vereiste van het globaal voldoen aan de opleidingsdoelstellingen.

Verder stelt verzoekster dat de beoordeling dat het voor ‘Calculus’ behaalde examencijfer van 6/20 geenszins uitzonderlijk zou zijn, kennelijk onredelijk is.

Evenzeer onredelijk is volgens verzoekster de overweging dat zij vier academiejaren nodig had om tot dat resultaat te komen, terwijl het voorbereidingsprogramma slechts 57 studiepunten telt. De beroepscommissie verliest daarbij immers uit het oog dat verzoekster het voorbereidingsprogramma combineerde, eerst met haar laatste opleidingsonderdelen binnen de bacheloropleiding Diergeneeskunde en nadien met de masteropleiding en dat het maximale aantal studiepunten van een voorbereidingsprogramma 60 studiepunten is.

Naast de voormelde studie-gerelateerde aspecten, wijst verzoekster op een aantal persoonsgebonden bijzondere omstandigheden. Gedurende het academiejaar 2018-2019 kampte zij met depressie, waarvoor zij van oktober 2018 tot en met augustus 2019 in behandeling was en waarvoor zij antidepressiva kreeg voorgeschreven van haar huisarts. Dit leidde tot een vertraging in verzoeksters studievoortgang, met als gevolg dat zij het volgen van en examen afleggen voor bepaalde opleidingsonderdelen, waaronder het opleidingsonderdeel ‘Wiskunde A’ – dat later werd vervangen door het opleidingsonderdeel ‘Calculus’ – noodgedwongen diende uit te stellen. Toen zij in de eerste examenperiode van het academiejaar 2019-2020 voor het eerst zou deelnemen aan het examen ‘Calculus’ werd verzoekster andermaal geconfronteerd met persoonsgebonden bijzondere omstandigheden: in de week voorafgaand aan het examen werd haar grootmoeder onverwachts opgenomen in het ziekenhuis, nadat ze ten gevolge van dementie zeer snel achteruitgegaan was, en zij overleed eind januari 2020. De onverwachte ziekenhuisopname en het snelle achteruitgaan van de gezondheid van de grootmoeder van verzoekster en de impact die dit had op het gezin van verzoekster hielden in dat zij zich niet in optimale omstandigheden kon voorbereiden op het examen ‘Calculus’ op 7 januari 2020. Daar zij besefte dat zij aldus geen reële slaagkansen had, besloot verzoekster om in de eerste examenperiode niet deel te nemen. Deze persoonlijke en familiale omstandigheden vormen voor verzoekster een geval van overmacht.

Het is volgens verzoekster correct dat het feit dat de ziekenhuisopname van haar grootmoeder niet kan verklaren waarom verzoekster in de tweede zittijd een examencijfer van 6/20 behaalde. Evenwel verklaart dit volgens verzoekster – samen met haar ziekte in het academiejaar 2018-2019 – wel waarom verzoekster dan pas voor een eerste maal aan het examen ‘Calculus’ deelnam. Het gebrek aan ervaring met het afleggen van examen voor een bepaald opleidingsonderdeel kan op zich reeds een invloed hebben op de score, zo stelt verzoekster.

De bestreden beslissing is voor verzoekster bovendien kennelijk onredelijk in de mate dat zij negeert dat verzoekster onder haar normale kunnen presteerde en stelt dat van de ziekte geen bewijs voorligt. Die stukken werden volgens verzoekster eerder in de procedure wel degelijk voorgelegd.

Evenzeer onredelijk, zo stelt verzoekster, is de overweging dat uit niets blijkt dat zij zonder de ziekte beter zou hebben gepresteerd. Zij betoogt dat uit haar studievoortgang immers blijkt dat zij in het academiejaar 2018-2019 duidelijk slechter heeft gepresteerd dan de jaren daarvoor of daarna.

De bijzondere omstandigheden kunnen, tot slot, volgens verzoekster ook betrekking hebben op de redenen waarom bepaalde credits niet werden behaald. *In casu* werd naar oordeel van verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘Calculus’ geen credit behaald omdat: het vak doorheen de jaren wijzigde van ‘Wiskunde A’ naar ‘Calculus’; verzoekster gedurende het academiejaar 2018-2019 wegens ziekte het vak ‘Calculus’ noodgedwongen niet heeft gevolgd; verzoekster in het academiejaar 2019-2020 in januari geen examen aflegde omdat van de slechte gezondheidstoestand van haar grootmoeder; verzoekster zodus pas in augustus 2020 door omstandigheden buiten haar wil voor het eerst examen aflegde; dit examen bovendien verschilde van de vorige examens ten gevolge van corona (er werd voor de studenten slechts voorzien in een tijd van 3 uur in plaats van 4 uur om het examen (enkel open vragen) op te lossen en er waren géén multiple choice-vragen).

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij vooreerst dat de institutionele beroepscommissie op goede gronden heeft gemotiveerd waarom het feit dat verzoekster slechts voor één opleidingsonderdeel uit het voorbereidingsprogramma een tekort behaalde en slaagde voor de masteropleiding, niet als een bijzondere omstandigheid kan worden beschouwd. Zij verwijst naar de vaststellingen inzake de resultaten die voor ‘Calculus’ werden behaald – met name het aantal benutte examenkansen en het uiteindelijke resultaat – en het globale slaagcijfer.

Die vaststellingen kunnen voor verwerende partij niet onredelijk worden genoemd. Zij stelt dat het curriculumoverzicht van verzoekster aantoont dat zij, wat haar opleiding in de biowetenschappen betreft, zeker geen optimaal parcours heeft afgelegd. Verzoeksters resultaten in het voorbereidingsprogramma zijn voor verwerende partij zeer wisselvallig te noemen, ze bleef vaak afwezig op examens en haalde ook meermaals zeer lage cijfers. Er wordt ook aangestipt dat verzoekster uiteindelijk vier jaar nodig had om het voorbereidingsprogramma af te werken, met nog steeds een onvoldoende voor ‘Calculus’. Daarnaast wijst verwerende partij erop dat ook de masteropleiding over drie jaar werd gespreid. Verwerende partij is van oordeel dat verzoekster zich daarbij moeilijk kan verschuilen achter het feit dat ze met het voorbereidingsprogramma startte op een ogenblik waarop ze haar bachelor Diergeneeskunde nog niet helemaal afgewerkt had, aangezien ze op dat ogenblik binnen die bacheloropleiding nog slechts twee opleidingsonderdelen moest afleggen, ten belope van 13 studiepunten. Er wordt ook nog opgemerkt dat verzoeksters globale eindscores eerder matig zijn, en alleszins

ver van de grens zijn gelegen die moet worden bereikt om de graad van onderscheiding te behalen.

Wat de aangevoerde gezondheidsproblemen van verzoekster en het overlijden van haar grootmoeder betreft, verwijst verwerende partij naar de beoordeling van de institutionele beroepscommissie, en zij stipt aan dat er wat het eerste element betreft geen enkel bewijsstuk wordt voorgelegd. Het overlijden van verzoeksters grootmoeder kan dan weer bezwaarlijk als een verklaring voor het cijfer van 6/20 worden aangenomen, aangezien verzoekster in die tweede examenzittijd voor een ander opleidingsonderdeel 17/20 behaalde.

Inzake de bewijsvoering stelt verwerende partij dat verzoekster bij haar intern beroep geen stukken voegde waaruit zou blijken dat ze in het academiejaar 2018-2019 gezondheidsproblemen had, en dat zij evenmin verduidelijkte om welke problemen het precies ging, zodat de institutionele beroepscommissie alvast niet kon beoordelen of die problemen van die aard waren dat ze de relatief trage studievoortgang van verzoekster konden verklaren, en evenmin kon beoordelen of dit ook anno 2020 nog aangemerkt kan worden als een bijzondere omstandigheid die ertoe geleid heeft dat verzoekster ook nu nog ondergepresteerd zou hebben. Het is, zo benadrukt verwerende partij, pas in het beroep bij de Raad dat verzoekster een kort attest van een gestalttherapeut voegde, waaruit enkel blijkt dat verzoekster van oktober 2018 tot en met augustus 2019 in behandeling was klachten inzake depressie. Het is voor verwerende partij duidelijk dat dit attest weinig concrete informatie geeft over hoe het dan wel met verzoekster was gesteld, hoe zwaar die depressieve klachten waren en wat de invloed ervan was op haar studies. Daarbij wordt opgemerkt dat verzoeksters resultaten in dat academiejaar ook niet opvallend slechter dan in de vorige academiejaren, integendeel: ze bleef minder dan in de voorgaande jaren afwezig op examens en behaalde meer credits dan in de voorgaande jaren. Dat sterkt verwerende partij in de overtuiging, bij gebrek aan duidelijk tegenbewijs, dat verzoeksters gezondheidsproblemen geen al te grote invloed hadden op haar studies. In elk geval kunnen die gezondheidsproblemen voor verwerende partij niet verklaren dat verzoekster ook in het academiejaar 2019-2020 blijft falen voor een vak uit haar voorbereidingsprogramma.

Het gegeven feit dat het vak ‘Calculus’ doorheen de jaren een andere naam en, met de wijziging van lesgever, deels een andere invulling heeft gekregen, maakt naar oordeel van verwerende partij evenmin een uitzonderlijke omstandigheid uit. Geen enkele regel verbiedt of verhindert dat de pedagogische benadering, de examineerwijze of zelfs de inhoud van een

opleidingsonderdeel doorheen de tijd zou wijzigen of evolueren; dit behoort tot de onderwijsvrijheid van de hogeronderwijsinstelling en is geen bijzondere omstandigheid maar integendeel een normaal gegeven binnen elke opleiding.

Waar verzoekster nog wijst op het gegeven dat het examen ‘Calculus’ ten gevolge van Covid-19 vormelijk verschilderde van vorige examens (de studenten kregen drie uur in plaats van vier uur, en er werden enkel open vragen gesteld en geen meerkeuzevragen), repliceert verwerende partij dat ook dit geen bijzondere omstandigheid is. De aanpassingen hadden niet tot gevolg dat de studenten minder kans op slagen hadden.

In haar wederantwoordnota handhaaft verzoekster haar standpunt.

Beoordeling

Bij de beoordeling of er in het raam van de toepassing van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs sprake is van bijzondere omstandigheden, moet acht worden geslagen op de aangevoerde feitelijke gegevens, alsook de invloed die zij geacht kunnen worden te hebben gehad op het niet behalen van één of meer credits.

Het gegeven dat verzoekster voor slechts één opleidingsonderdeel geen credit behaalde, is gelet op de libellering van voormeld artikel niet uitgesloten van de beoordeling van de bijzondere omstandigheden.

In voorliggend geval moet worden vastgesteld dat verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘Calculus’ of de voorganger ervan, acht examenkansen heeft gehad, waarvan zij er verschillende niet heeft benut. Slechts één van die vier gemiste examenkansen wordt verklaard aan de hand van het overlijden van verzoeksters grootmoeder, twee andere worden toegeschreven aan een depressie, maar wat dat betreft moet verwerende partij worden bijgevallen dat uit het voorgelegde attest geen onmogelijk tot deelname aan examens blijkt. Bij drie andere examenkansen behaalde verzoekster een examencijfer van 0/20, wat doet vermoeden dat zij louter formeel aan het examen heeft deelgenomen, doch zonder werkelijke inspanning of intentie om een slaagcijfer te behalen.

In wat aldus de enige werkelijk benutte examenkans was – de tweede examenkans van het academiejaar 2019-2020 – behaalde verzoekster een examencijfer van 6/20.

In die omstandigheden kan het gegeven dat verzoekster slechts voor één opleidingsonderdeel niet slaagde, niet als een bijzondere omstandigheid worden beschouwd. Verzoekster heeft immers willens en wetens verschillende examenkansen niet (daadwerkelijk) benut.

Om dezelfde redenen dient het resultaat van 6/20 voor ‘Calculus’ zich op zichzelf evenmin als een bijzondere omstandigheid aan.

De wijze waarop de beroepscommissie de globale cijfers van verzoekster bij de beoordeling betreft, is naar oordeel van de Raad niet onredelijk, noch in strijd met de voorliggende stukken.

Ook in het licht van de studiebelasting ziet de Raad geen bewijs van een bijzondere omstandigheid.

Verzoekster voert weliswaar aan dat zij het voorbereidingsprogramma heeft gecombineerd met de laatste opleidingsonderdelen van de bacheloropleiding en vervolgens met de masteropleiding. Zij weerspreekt evenwel niet de opmerking van verwerende partij dat de bacheloropleiding slechts twee opleidingsonderdelen met een studiebelasting van 13 studiepunten omvatte, en dat zij haar masteropleiding over drie jaar heeft gespreid. In die omstandigheden is het niet onredelijk dat de institutionele beroepscommissie in de studiebelasting geen bijzondere omstandigheid heeft gezien.

Bovendien bedenkt de Raad dat de samenstelling van het curriculum op zich in beginsel niet als een bijzondere omstandigheid kan worden beschouwd, aangezien dit de vrije keuze van verzoekster is geweest.

De depressie in het academiejaar 2018-2019 die verzoekster aanhaalt kan overeen een tijdsspanne van vier academiejaren die verzoekster voor het voorbereidingsprogramma heeft benut, niet worden beschouwd als een bijzondere omstandigheid.

Wat het overlijden van verzoeksters grootmoeder betreft, is de Raad van oordeel dat de beroepscommissie kan worden bijgevalen in de beoordeling dat deze gebeurtenis zonder

twijfel een invloed kan hebben gehad op verzoeksters slaagkansen in de januarizittijd van het betrokken academiejaar, maar dat die invloed zich in redelijk niet kan uitstrekken tot de tweede examenzittijd, aangezien verzoekster alsdan voor een ander opleidingsonderdeel 17/20 behaalde en dus tot normale studies in staat was.

Met betrekking tot de wijze waarop het examen voor ‘Calculus’, in afwijking van wat voorheen gold voor ‘Wiskunde A’ werd georganiseerd, of in de examenvorm die tijdens en ten gevolge van Covid-19 werd gehanteerd, kan verwerende partij worden bijgevallen dat daarin geen bijzondere omstandigheid kan worden ontwaard.

Verzoekster levert niet het bewijs van bijzondere omstandigheden.

Daardoor is één van de cumulatieve voorwaarden van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs niet voldaan.

De vraag of verzoekster de doelstellingen van de opleiding globaal heeft behaald, dient in het licht van die vaststelling niet nader te worden onderzocht.

Het derde middel is ongegrond.

VI. Anonimisering

In haar verzoekschrift vraagt verzoekster de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 5 februari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 11 februari 2021

Arrest nr. 6.298 van 11 februari 2021 in de zaak 2021/039

In zake: Kayley Houben
woonplaats kiezend te 3650 Dilsen-Stokkem
Klaverstraat 40

tegen:

ATLAS COLLEGE GENK
woonplaats kiezend te 3600 Genk
Collegelaan 1

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 27 januari 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de delibererende klassenraad van Campus Liza HBO van het Atlas College Genk van onbekende datum, waarbij verzoekster niet geslaagd wordt verklaard voor de 2de module in een HBO5-opleiding Verpleegkunde.

II. Verloop van de rechtspleging

Op 8 februari 2021 heeft de voorzitter van de Raad een beschikking gewezen in toepassing van artikel II.301, §1 van de Codex Hoger Onderwijs.

Verwerende partij heeft schriftelijk standpunt ingenomen op 9 februari 2021.

Conform de voormelde beschikking zijn de debatten gesloten en is de zaak in beraad genomen op 11 februari 2021 om 10u00.

III. Feiten

Verzoekster is in het schooljaar 2020-2021 ingeschreven een HBO-5-opleiding Verpleegkunde.

De delibererende klassenraad verklaart verzoekster niet geslaagd voor de 2de module in die opleiding.

Dat is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid - bevoegdheid

De Raad onderzoekt desnoods ambtshalve zijn rechtsmacht en bevoegdheid, daar deze raken aan de openbare orde.

Artikel II.301, §1 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat wanneer de voorzitter van de Raad overweegt dat een bij de Raad ingesteld beroep moet worden afgewezen omdat de Raad kennelijk niet bevoegd is of zonder rechtsmacht, de partijen daarvan onmiddellijk door het secretariaat in kennis worden gesteld, samen met een procedurekalender die de partijen een termijn van ten minste twee werkdagen verleent om daarover desgewenst schriftelijk standpunt in te nemen.

Bij beschikking 2021/001 van 8 februari 2021 is dienovereenkomstig gehandeld.

Standpunt van partijen

Verwerende partij heeft op 9 februari 2021 meegedeeld dat overeenkomstig het examenreglement van de school, tegen de bestreden beslissing een georganiseerd administratief beroep openstaat bij de beroepscommissie van de school. Dat beroep heeft verzoekster niet uitgeput.

Bovendien gaat het om een opleiding waarvan een secundaire school het schoolbestuur is.

Verzoekende partij heeft geen schriftelijk standpunt meegedeeld.

Beoordeling

Krachtens artikel II.285 *iuncto* artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs zijn de rechtsmacht en de bevoegdheid van de Raad beperkt tot studievoortgangsbeslissingen in het hoger onderwijs.

De bestreden beslissing gaat uit van een klassenraad die uitspraak doet over een deliberatiebeslissing in het secundair onderwijs. Een dergelijke beslissing kan niet worden ingepast in de omschrijving van een ‘studievoortgangsbeslissing’ conform de voormelde bepalingen.

De Raad heeft derhalve geen rechtsmacht om van het geschil kennis te nemen, minstens is hij onbevoegd.

Het beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 11 februari 2021, door de voorzitter van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen,

Jim Deridder, voorzitter van de Raad
bijgestaan door
Melissa Thijs secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Melissa Thijs **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze

beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 17 februari 2021

Arrest nr. 6.477 van 17 maart 2021 in de zaak 2021/018

In zake: xxx

Tegen: KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
Woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 11 januari 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 6 januari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn door de voorzitter van de IIe kamer te zijnen huize bijeen geroepen voor een virtuele terechting via Teams, op 17 februari 2021 om 9.30 uur.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en de heer Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in de handelswetenschappen”.

Verzoekende partij wenst een deelvrijstelling te bekomen voor het onderdeel ‘Europese instellingen’ van het opleidingsonderdeel ‘Multinationals en Europese instellingen’.

Verzoekende partij stelde op datum van 27 november 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 6 januari 2021 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de student in het academiejaar 2016-2017 met succes het opleidingsonderdeel “Europees beleid” aflegde. Hij behaalde hiervoor 11/20. Op grond van dit resultaat is de student van mening dat hij dit academiejaar 2020-2021 een deelvrijstelling dient te krijgen voor het deel “Europese instellingen”.

Niettegenstaande de titels en onderdelen van de inhoudstafels van het vak “Europees beleid” (2016-2017) enerzijds en het onderdeel “Europese instellingen” (2020-2021) anderzijds vergelijkbaar zijn, kan de interne beroepsinstantie niet heen om de volgende vaststellingen:

- Dat tussen september 2016 en september 2020 een aanzienlijke periode verstreken is, tijdens dewelke verschillende belangrijke evoluties hebben plaatsgevonden op het Europese beleidsniveau, zowel inzake de bevoegdheden tussen de verschillende Europese actoren en instellingen, als inzake de maatschappelijke gebeurtenissen die het Europees beleid beïnvloeden en bepalen;
- Dat uit de feedback van prof. dr. [A.P.] blijkt dat er een voldoende duidelijke verschillende inhoud bestaat tussen de inhoud van het vak ‘Europees beleid’ enerzijds en de materie die aan bod komt in het deel ‘Europese instellingen’ van het OPO ‘Multinationals and European Institutions’ anderzijds:

“Extra in vergelijking met Europees beleid (2016-2017):

- Structuur van het Verdrag van Lissabon wordt verduidelijkt;*
- Terugtrekking uit de EU: Brexit (wordt zowel procedureel als inhoudelijk besproken, voorbeeld handel in diensten en goederen, gevolgen voor de machtsverhoudingen in de instellingen van de EU);*
- Het Europees burgerinitiatief;*
- Interne markt (vrij verkeer van goederen, diensten, personen en kapitaal) wordt grondiger besproken;*
- Economische en Monetaire Unie wordt grondiger besproken;*
- Algemeen: recente ontwikkelingen in de samenstelling van de Europese instellingen is uiteraard ook extra.*

Wat niet meer wordt gezien in Europese Instellingen en wel werd behandeld in Europees Beleid:

- *De begroting van de EU;*
- *Het regionaal en sociaal beleid van de EU;*
- *Het landbouwbeleid van de EU;*
- *Justitie en binnenlandse zaken.*"
  - Dat de titels en onderdelen van een inhoudstafel op zichzelf genomen niet op voldoende wijze aantonen dat ook de inhoud zelf voldoende vergelijkbaar zou zijn; dat uit het voorgaande en de feedback van de docent van het opleidingsonderdeel "Europese instellingen" het tegendeel blijkt;
  - Dat de inhoud van het opleidingsonderdeel dat de student heeft afgelegd in 2016-2017 aldus voldoende verschilt van de inhoud van het opleidingsonderdeel waarvoor de student momenteel in 2020-2021 een vrijstelling wenst te verkrijgen.

Op grond van alle voorgaande overwegingen, besluit de interne beroepsinstantie campus Brussel dat het besluit tot weigering van een vrijstelling voor het opleidingsonderdeel "Europese instellingen" niet onzorgvuldig of kennelijk onredelijk is. Het intern beroep van de student wordt daarom afgewezen als ongegrond.

De beslissing beëindigt de interne beroepsprocedure aan de KU Leuven. De beroepsinstantie hoopt dat zij haar standpunt daarmee op voldoende wijze heeft kunnen verduidelijken voor de student, en wenst hem veel studie-ijver en positieve energie toe bij het hernemen van het opleidingsonderdeel 'Geregionaliseerde belastingen'.

De beslissing op intern beroep werd aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 11 januari 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid - belang

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* voert verwerende partij aan dat verzoeker, precies een jaar eerder dan de aanvraag die het voorwerp van huidige procedure uitmaakt, een aanvraag indiende voor het bekomen van een deelvrijstelling voor precies hetzelfde onderdeel ‘Europese instellingen’. Deze aanvraag werd gedaan op 7 oktober 2019 (stuk 12). Ook toen was verzoeker van mening dat hij recht heeft op een deelvrijstelling voor het onderdeel ‘Europese instellingen’, omdat er volgens hem een zeer grote gelijkenis bestaat met het (niet meer bestaande) opleidingsonderdeel ‘Europees beleid’ dat door verzoeker in academiejaar 2016-2017 werd afgelegd (score: 11/20). Ook vorig academiejaar werd de deelvrijstelling geweigerd, omdat er zowel volgens de docent als volgens de interne beroepsinstantie te veel verschillen bestaan tussen het vroegere opleidingsonderdeel enerzijds en het nieuwe onderdeel van een groter opleidingsonderdeel anderzijds. Ook toen mondde de weigering uit in een intern beroep, dat geleid heeft tot een hoorzitting dd. 20 oktober 2019, waarop door de interne beroepsinstantie werd uitgelegd waarom beide vakken inhoudelijk te verschillend zijn om een deelvrijstelling te kunnen verlenen. Na bespreking van deze verschillen op de hoorzitting op intern beroep dd. 22 oktober 2019, ging verzoeker akkoord met deze verklaring over de inhoudelijke verschillen en besloot hij om zijn aanvraag in te trekken en afstand te doen van zijn intern beroep (stuk 13).

Het kan, aldus verwerende partij, niet redelijk worden ingezien waarom verzoeker op 22 oktober 2019 wél akkoord gaat met de redenen inzake de onmogelijkheid tot het verlenen van een deelvrijstelling, om vervolgens het volgende academiejaar zijn kans terug opnieuw te wagen met een intern beroep dd. 27 november 2020, dat inhoudelijk precies gelijk is. Naar de mening van de interne beroepsinstantie ontbeert het verzoeker dan ook aan het rechtens vereiste belang om tegen de bestreden beslissing op te treden bij de Raad. Verzoeker haalt immers geen andere redenen aan dan deze waarop het intern beroep van oktober 2019 gegrond was. Ook in het kader van de actueel bestreden aanvraag van november 2020 maakt verzoeker immers de vergelijking met de vakinhoud en de leerdoelen van het opleidingsonderdeel ‘Europees beleid’ dat door hem in het academiejaar 2016-2017 werd afgelegd. Na ontvangst van het intern beroep dd. 27 november 2020 heeft de interne beroepsinstantie verzoeker op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel en zoals de procedure in het OER het voorschrijft, uitgenodigd voor een hoorzitting. Op deze hoorzitting heeft de interne beroepsinstantie verzoeker uitdrukkelijk gewezen op zijn eerdere akkoord met de inhoudelijke redenen en op zijn afstand van het intern beroep dat hij nog geen jaar geleden had gedaan.

De vraag stelt zich, aldus verwerende partij, of deze eerdere afstand en intrekking, die betrekking had op precies dezelfde argumentatie en op precies hetzelfde onderdeel ‘Europese instellingen’, niet tot gevolg heeft dat verzoeker zich actueel niet langer kan beroepen op het decretaal vereiste belang.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat op de hoorzitting dd. 20 oktober 2019 mevrouw [V.] (interne beroepsinstantie) en mevrouw [D.] (studiebegeleidster) aanwezig waren. Volgens verzoeker ging deze hoorzitting niet enkel over zijn deelvrijstellingsaanvraag voor ‘Multinationals en Europese instellingen’, maar ook over zijn vrijstellingsaanvraag voor ‘Statistiek 2’. Volgens verzoeker klopt het ook niet wat de interne beroepsinstantie stelt. In deze hoorzitting legde de interne beroepsinstantie niet uit waaruit ‘Europees beleid’ en ‘Europese instellingen’ inhoudelijk te verschillend zijn. Mevrouw [V.] legde uit dat ze gesproken had met de heer [W.] (docent ‘Statistiek 2’) en dat hij had gezegd dat hij geen vrijstelling kon verlenen op basis van ‘Statistiek 1’ aan de VUB. Verzoeker zei dat hij niet akkoord ging en ze stelde dan voor om samen te zitten met de heer [W.] om dit te bespreken.

Wat betreft de deelvrijstelling voor het deel ‘Europese instellingen’ legde mevrouw [D.] uit dat er problemen zouden zijn in het ISP van verzoeker inzake zijn studiepunten indien deze vrijstelling zou worden toegekend. Ze zeiden dat het om die reden gemakkelijker was om het vak gewoon op te nemen. Mevrouw [V.] zei evenwel niets over de inhoud van de twee vakken. Ze stelde dus een voorlopige oplossing voor, voor de deelvrijstellingsaanvraag voor ‘Statistiek 2’ en vroeg verzoeker om akkoord te gaan om zijn deelvrijstellingsaanvraag voor het vak ‘Multinationals en Europese instellingen’ in te trekken. Mevrouw [V.] bracht vervolgens een pen en papier en dicteerde exact wat verzoeker moest schrijven. Op dat moment was verzoeker heel erg geïntimideerd en wou hij niet moeilijk doen. Verzoeker heeft dit vooral uit respect gedaan, maar zei uitdrukkelijk dat dit op voorwaarde was dat zijn vrijstelling voor ‘Statistiek 2’ zou aanvaard worden. Aangezien de inhoudelijke verschillen tussen ‘Europees beleid’ en ‘Europese instellingen’ tijdens deze zitting nooit werden besproken, is verzoeker dus ook nooit akkoord gegaan met deze inhoudelijke verschillen. Wat de interne beroepsinstantie poneert, is volgens verzoeker dus volledig foutief.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat verzoeker middels huidig beroep een deelvrijstelling wenst te bekomen voor het onderdeel “Europese instellingen” in het academiejaar 2020-2021. Verwerende partij voert aan dat verzoeker ook vorig academiejaar voor hetzelfde onderdeel reeds een deelvrijstelling wenste te bekomen. Na gehoord te zijn door de interne beroepsinstantie, zou verzoeker destijds evenwel zijn vrijstellingsaanvraag hebben ingetrokken. Uit het bijgevoegde stuk 13 van het administratief dossier kan de Raad evenwel louter opmaken dat verzoeker destijds inderdaad besloten heeft om zijn vrijstellingsaanvraag voor “Multinationals en Europese instellingen” in te trekken. Hieruit kan, naar het oordeel van de Raad, evenwel niet *ipso facto* worden afgeleid dat verzoeker ook akkoord ging met de inhoudelijke redenen voor de weigering van zijn (deel)vrijstellingsaanvraag. Een student heeft immers het recht om een interne beroepsprocedure op te starten en heeft evenzeer het recht om hier op een later moment op terug te komen en deze procedure stop te zetten, zonder dat hiervoor noodzakelijkerwijze een reden moet worden opgegeven.

Bovendien, zelfs indien verzoeker in het raam van de hoorzitting op intern beroep in het academiejaar 2019-2020 (mondeling) zou hebben verklaard akkoord te gaan met de inhoudelijke verschillen tussen beide opleidingsonderdelen, ontneemt dit hem naar het oordeel van de Raad niet het recht om bij een nieuwe inschrijving in een volgend academiejaar (*in casu* het huidige academiejaar 2020-2021) opnieuw een beroepsprocedure op te starten teneinde een deelvrijstelling voor “Europese instellingen” te bekomen. De toegang tot een interne en, desgevallend, vervolgens een externe beroepsprocedure, is immers in de Codex Hoger Onderwijs ingeschreven voor elke student die zich met een ongunstige studievoortgangsbeslissing geconfronteerd ziet. Verzoeker is hiertoe niet verhinderd door het feit dat hij, om welke reden dan ook, in een vorig academiejaar zijn intern beroep met hetzelfde voorwerp heeft ingetrokken. In het licht van deze overwegingen is de Raad van oordeel dat verzoeker wel degelijk beschikt over het rechtens vereiste belang.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoeker zich in een enig middel beroeft op een schending van het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met een schending van de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat het deel ‘Europese instellingen’ identiek is aan het vak ‘Europees beleid’. Het wordt namelijk door dezelfde docent, mevrouw [A.P.], gegeven en omvat dezelfde leerstof (de onderwijsleeractiviteiten zijn identiek aan elkaar). Ook wordt hetzelfde handboek (*European Union Politics*) en dezelfde aanvullende literatuur (*Origins and Evolution of the European Union*, *Europees Recht* en *Understanding the European Union*) gebruikt. Bovendien is de inhoud van de slides bijna voor 100% identiek. In ‘Europees beleid’ heeft men zelfs meer leerstof gezien dan in het deel ‘Europese instellingen’.

Volgens verzoeker zijn de argumenten gebruikt in de interne beroepsbeslissing ook niet logisch. Zo wordt er als argument gebruikt dat de volgende onderwerpen niet meer worden gezien in ‘Europese instellingen’:

- 1) De begroting van de EU;
- 2) Het regionaal en sociaal beleid van de EU;
- 3) Het landbouwbeleid van de EU;
- 4) Justitie en binnenlandse zaken.

Er wordt met andere woorden dus gezegd dat verzoeker vier hoofdstukken *extra* heeft gezien in ‘Europees beleid’ t.o.v. ‘Europese instellingen’. Volgens verzoeker heeft hij vier hoofdstukken (die in het verplichte handboek aanwezig zijn) meer gezien dan in ‘Europese instellingen’, en toch werd zijn vrijstellingsaanvraag geweigerd. Dit is volgens verzoeker onlogisch en onverstaanbaar.

De interne beroepsinstantie gebruikt ook volgende argumenten m.b.t. de inhoud:

- 1) Structuur van het Verdrag van Lissabon werd verduidelijkt

Volgens verzoeker klopt dit, het werd verduidelijkt met volgend punt: pijlstructuur werd afgeschaft: Verdrag betreffende de EU, Verdrag betreffende de Werking van de EU (zie slides).

Het zijn dus letterlijk slechts drie lijnen die werden toegevoegd aan de slide in kwestie.

- 2) Terugtrekking uit de EU: Brexit

Dit klopt volgens verzoeker. De docent spreekt in totaal twee keer over de Brexit: een eerste keer in de inleiding door te zeggen dat er nog geen akkoord is over de Brexit - één lijn in de slide in kwestie - a.h.v. een video uit Youtube: ‘Brexit explained’ (zie slides) en een beetje verder in de cursus in het deel ‘interne markt’, waarin ze drie figuren uitlegt gedurende ongeveer 4 min 37 seconden.

3) Het Europees burgerinitiatief

Dit klopt volgens verzoeker; het gaat hier om één slide van slechts vijf lijnen die werd toegevoegd (zie slides).

4) Interne markt (vrij verkeer van goederen, diensten, personen en kapitaal) wordt grondiger besproken

Het klopt volgens verzoeker dat de interne markt op vlak van vrij verkeer van goederen, diensten, personen en kapitaal grondiger besproken werd a.h.v. twee extra slides, maar er werd niets gezegd over de verhouding tussen de regionale handelsverdragen en de multilaterale verdragen (met betrekking tot de interne markt) die men wel had gezien in ‘Europees beleid’ (zie slides). Als conclusie kan men dus niet stellen dat interne markt veel meer werd besproken dan in ‘Europees beleid’. De grote lijnen zijn dezelfde en er werd één punt grondiger besproken ter compensatie van een ander punt dat niet meer wordt gezien.

5) Economische en Monetaire Unie

Het klopt volgens verzoeker dat er hieromtrent in ‘Europees beleid’ zeven slides werden gezien, terwijl in ‘Europese instellingen’ vijf extra slides werden gezien omtrent dit onderwerp. Volgens verzoeker werden de belangrijkste punten echter ook behandeld in de slides van ‘Europees beleid’.

6) Algemeen

Dit gaat volgens verzoeker over minieme veranderingen/evoluties.

Verzoeker besluit dat in ‘Europese instellingen’ een paar zaken (die heel miniem zijn t.o.v. de hele cursus) grondiger werden besproken, maar in het vak ‘Europees beleid’ werd er veel meer leerstof behandeld dan in ‘Europese instellingen’. Meer specifiek gaat het om vier extra hoofdstukken (uit het verplichte handboek) die werden gezien in ‘Europees beleid’ en die niet meer worden gezien in ‘Europese instellingen’.

Tot slot wil verzoeker nog een anomalie aanhalen die hij gevonden heeft in de laatste paragraaf van de beslissing van de interne beroepsinstantie. Het vak ‘Geregionaliseerde belastingen’ wordt daar vermeld. Verzoeker weet niet van waar de beroepsinstantie dat vak haalt. Hij denkt dat ze zich van vak hebben vergist en dit kan misschien ook uitleggen waarom ze zijn

deelvrijstellingsaanvraag niet hebben goedgekeurd. Ze hebben zich misschien ook op dat vak gebaseerd in plaats van zich enkel te baseren op het juiste opleidingsonderdeel in kwestie, namelijk het deel ‘Europese instellingen’ van ‘Multinationals en Europese instellingen’.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker in zijn extern beroep de argumentatie uit zijn intern beroepsschrift herneemt, te weten dat hij in academiejaar 2016-2017 slaagde voor het vak ‘Europees beleid’ (11/20) en dat de leerstof identiek is. Daarnaast voeg verzoeker toe:

- dat hetzelfde handboek wordt gebruikt;
- dat dezelfde aanvullende lectuur wordt gebruikt;
- en dat de inhoud van de slides voor bijna 100% identiek is.

De nieuwe elementen m.b.t. de gebruikte handboeken, aanvullende literatuur en slides die verzoeker op die manier in het extern beroep aanvoert, heeft hij echter in het intern beroep niet expliciet als argument aangebracht. Nog in het eerdere beroep van 2019, noch in dit van 2020 heeft de interne beroepsinstantie zich hierover in het kader van de interne beroepsprocedure kunnen uitspreken.

Al deze argumenten worden betwist door de docent. In de feedback op het extern beroep van verzoeker is te lezen (stuk 8):

“1. Wat het verplicht schriftelijk studiemateriaal betreft:

Europese Instellingen (2020-2021):

Cini, M. & Pérez-Solórzano Borragán, N. (eds.), European Union Politics, Oxford, Oxford University Press, 2019 (sixth edition).

Europees Beleid (2016-2017):

Cini, M. & Pérez-Solórzano Borragán, N. (eds.), European Union Politics, Oxford, Oxford University Press, 2016 (fifth edition).

Het voorwoord bij deze zesde editie vermeldt bovenbalden: "The sixth edition of European Union Politics builds on the success of the previous five editions by retaining and updating the chapters published in the previous version of the book. Innovations in this edition include a new

chapter on Brexit and a section on the migration crisis in Chapter 22". Deze editie is dus een herwerkte versie met nieuwe informatie over recente ontwikkelingen in het beleid van de EU, de werking van de instellingen, lidmaatschap, enz.

Het handboek is dus niet volledig hetzelfde.

2. Wat de aanvullende literatuur betreft:

Europese Instellingen (2020-2021):

Lenaerts, K. & Van Nuffel, P., Europees recht, Antwerpen, Intersentia, 2017 (zesde editie).

Dinan, D. (ed.), Origins and Evolution of the European Union, Oxford, Oxford University Press, 2014 (second edition).

McCormick, J., Understanding the European Union, Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2014 (sixth edition).

Europees Beleid (2016-2017):

Lenaerts, K. & Van Nuffel, P., European Union Law, London, Sweet & Maxwell, 2011 (third revised edition).

Dinan, D. (ed.), Origins and Evolution of the European Union, Oxford, Oxford University Press, 2014 (second edition).

McCormick, J., Understanding the European Union, Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2014 (sixth edition).

Dus de aanvullende literatuur is niet volledig dezelfde, en het eerste handboek aanvullende literatuur van LENAERTS K. en VAN NUSSLER P. werd intussen 3 keer bijkomend herwerkt.

3. Wat de leerresultaten/doelstellingen betreft:

Europese Instellingen (2020-2021):

- De student identificeert de Europese omgeving waarbinnen bedrijven, en met name multinationale ondernemingen, actief zijn.
- De student beheert de belangrijkste Europese beleidsdomeinen inhoudelijk en met name de implicaties ervan voor het bedrijfsleven.
- De student beheert de werking van de instellingen van de Europese Unie.

- De student analyseert en legt actuele Europese onderwerpen uit.

De nadruk ligt bij Europese Instellingen meer op de gevolgen van het Europees beleid voor ondernemingen.

Europees Beleid (2016-2017):

Deze cursus beoogt een inleiding te geven over het beleid van de Europese Unie. Het is de bedoeling studenten vertrouwd te maken met de belangrijkste instellingen van de EU, de besluitvorming in de EU en de belangrijkste beleidsdomeinen van de EU.

4. Wat de concrete inhoud betreft:

Preliminaire opmerkingen:

- De slides waar de student in zijn dossier naar verwijst voor Europees Beleid, zijn de slides van academiejaar 2015-2016 en niet die van academiejaar 2016-2017.
- De slides geven enkel de structuur weer van de cursus maar zijn op zich geen exacte weerspiegeling (of graadmeter) van hoeveel aandacht aan elk item in de cursus (hoorcolleges) wordt besteed.
- Bovendien zijn de slides van Europees Beleid (2016-2017) enerzijds en Europese Instellingen (2020-2021) anderzijds uiteraard niet volledig identiek.

Europese Instellingen (2020-2021):

Extra in vergelijking met Europees Beleid (2016-2017):

- Structuur van het Verdrag van Lissabon wordt verduidelijkt;
- Terugtrekking uit de EU: Brexit (wordt zowel procedureel als inhoudelijk besproken, voorbeeld handel in diensten en goederen, gevolgen voor de machtsverhoudingen in de instellingen van de EU) alsook de stand van zaken in december 2020;
- Het Europees burgerinitiatief;
- Interne markt (vrij verkeer van goederen, diensten, personen en kapitaal) wordt grondiger besproken;
- Economische en Monetaire Unie wordt grondiger besproken;
- Algemeen: recente ontwikkelingen in de samenstelling van en besluitvorming in de Europese Instellingen (met name van Europees Parlement, de Raad en Europese Commissie) is uiteraard ook extra.

Wat niet meer wordt gezien in Europese Instellingen en wel werd behandeld in Europees Beleid:

- De begroting van de EU
- Het regionaal en sociaal beleid van de EU;
- Het landbouwbeleid van de EU;
- Justitie en binnenlandse zaken.

Dit betekent niet dat er meer leerstof werd gezien in Europees Beleid (2016-2017) dan in Europese Instellingen (2020-2021). Bepaalde onderwerpen, zoals hierboven vermeld, werden grondiger besproken in Europese Instellingen en/of nieuwe onderwerpen en ontwikkelingen werden toegevoegd.

Bovendien klopt het niet, zoals de student beweert, dat er “niets werd gezegd over de verhouding tussen regionale handelsverdragen en de multilaterale verdragen (met betrekking tot de interne markt) die men wel had gezien in ‘Europees Beleid’ (zie slides)”. Deze problematiek is voor Europese Instellingen (2020-2021) besproken in het kader van het gemeenschappelijk handelsbeleid van de EU.

5. Wat de evaluatie betreft:

Europese Instellingen (2020-2021)

Het examen bestaat uit twee blokken:

- *Het eerste blok bestaat uit 10 beweringen. Bij elke bewering dienen de studenten te noteren of de bewering juist of fout is en dienen ze telkens een korte verklaring bij het antwoord te geven. Het eerste blok krijgt een gewicht van 10 punten.*
- *Het tweede blok bestaat uit 2 open vragen en krijgt een gewicht van 10 punten.*

Europees Beleid (2016-2017)

Het examen bestond uit drie blokken:

- *Het eerste blok bevatte 10 meerkeuzevragen en kreeg een gewicht van 6 punten.*
- *Het tweede blok bestond uit 10 beweringen. Bij elke bewering dienden de studenten te noteren of de bewering juist of fout is en dienden ze telkens een korte verklaring bij het antwoord te geven. Het tweede blok kreeg een gewicht van 6 punten.*
- *Het derde blok bestond uit 1 open vraag en kreeg een gewicht van 8 punten.*

Ik voeg hierbij het examen van 6 januari 2021 voor Europese Instellingen (2020-2021) en de twee versies van het examen voor Europees Beleid (2016-2017).

Hierbij kan voor het examen voor Europese Instellingen (2020-2021) worden vastgesteld :

- dat ik geen meerkeuzevragen meer stel; en*
- dat ik in het bijzonder de inzichten en kennis van de studenten evalueer over recente ontwikkelingen/elementen/gebeurtenissen in het kader van de EU.*

Zie onder meer volgende 6 beweringen:

- Het Europees burgerinitiatief heeft tot doel de democratie in de Europese Unie te versterken door burgers een initiatiefrecht te geven in het wetgevingsproces van de EU.*
- Het Hof van Justitie van de EU heeft AB InBev een boete van 200 miljoen euro opgelegd, omdat AB InBev misbruik heeft gemaakt van zijn machtspositie op de Belgische biermarkt.*
- De voorgestelde overname van Alstom door Siemens, twee wereldleiders op het gebied van spoorvervoer, werd goedgekeurd door de Europese Commissie.*
- Het handelsbeleid van de EU heeft zich de voorbije jaren hoofdzakelijk gericht op het sluiten van bilaterale handelsverdragen met derde landen.*
- Ursula von der Leyen werd in 2019 de nieuwe voorzitter van de Europese Commissie nadat zij was voorgedragen als Spitzenkandidate door de Fractie van de Europese Volkspartij (Christendemocraten) van het Europees Parlement.*
- Op 31 december 2020 heeft het Verenigd Koninkrijk zich teruggetrokken uit de Europese Unie.*

En zie de 2 open vragen:

- Democratie is één van de kernwaarden van de Europese Unie. Toch zijn sommige mensen de mening toegedaan dat zij helemaal niets hebben in te brengen in wat er in de EU wordt besloten en dat de EU niet democratisch zou werken. Is deze kritiek terecht? Leg uit.*

Hierbij dient de student ook te verwijzen naar het Europees Burgerinitiatief.

- Wat zijn de belangrijkste voordelen van de interne markt in de EU voor bedrijven? Bespreek ten minste 3 voordelen.*

Zoals reeds hierboven werd vermeld, werd de interne markt grondiger besproken in Europese Instellingen (2020-2021). ”

Uit deze feedback blijkt, aldus verwerende partij:

- Dat het handboek dat in 2016 gebruikt werd, door de auteurs in 2019 herwerkt werd in functie van de evoluties die in deze periode werden ondergaan en de aanpassingen die werden doorgevoerd. Het enkele feit dat de titel van het handboek dezelfde is gebleven, toont op zich uiteraard niet aan dat de inhoud “exact dezelfde” is gebleven;
- Dat ook de aanvullende literatuur, hoewel deels ongewijzigd, voor een deel wel aanzienlijk werd herwerkt (intussen zelfs tot driemaal toe – cf. handboek Lenaerts, K. en Van Nuffel, P.) en dat op grond van een vergelijking van de aanvullende literatuur dus niet zonder meer kan worden besloten dat de leerstof van beide onderdelen “exact dezelfde” is;
- Dat de slides die verzoeker bij zijn extern beroep voegt, de slides zijn van academiejaar 2015-2016 en niet deze van academiejaar 2016-2017 waarop hij zich baseert om te zeggen dat de leerstof ”exact dezelfde” is. Met de bijgevoegde slides kan dus geen rekening worden gehouden in de beoordeling van de beweringen van verzoeker. Daarenboven geven slides enkel de structuur van de cursus weer, doch zijn op zichzelf geen exacte weerspiegeling (of graadmeter) van hoeveel aandacht aan elk item in de cursus (hoorcolleges) wordt besteed. Bovendien zijn de slides van ‘Europees beleid’ (2016-2017) enerzijds en ‘Europese instellingen’ (2020-2021) anderzijds uiteraard niet volledig identiek, zoals verzoeker beweert;
- Dat bij de leerdoelen die door de studenten gerealiseerd moeten worden in het kader van het onderdeel ‘Europese instellingen’ (2020-2021) de nadruk meer ligt op de gevolgen van het Europees beleid voor ondernemingen, daar waar de cursus ‘Europees beleid’ (2016-2017) de studenten vertrouwd wilde maken met de belangrijkste instellingen, de besluitvorming en de beleidsdomeinen van de EU. De leerdoelen zijn wel degelijk voldoende verschillend om te kunnen stellen dat het niet gaat om “exact dezelfde leerstof”;
- Dat uit een vergelijkbare inhoudstafel uiteraard niet volgt dat de inhoud zelf “exact dezelfde” is, hetgeen door de docent ook formeel wordt betwist.

Ook uit de vergelijking van de examens die werden afgenomen in januari 2017 enerzijds (stukken 9a en 9b) en het examen dat werd afgenomen in januari 2021 anderzijds (stuk 9c), blijkt dat niet alleen de vormelijke wijze van examineren en evalueren anders is (er worden geen meerkeuzevragen meer gesteld), maar daarenboven uit de inhoudelijke analyse van de

gestelde vragen ook duidelijk naar voren komt dat de focus in het onderdeel ‘Europese instellingen’ aanzienlijk werd verlegd, nu de studenten op het examen van januari 2021 in het bijzonder werden getest op hun inzichten en kennis over recente ontwikkelingen/elementen/gebeurtenissen in het kader van de EU. De docent verwijst daarvoor onder meer naar zes beweringen waarover de studenten zich dienden uit te spreken, waaruit wel degelijk blijkt dat de leerstof van het onderdeel ‘Europese instellingen’ niet ““exact dezelfde” is als die van het onderdeel ‘Europees beleid’.

De door verzoeker aangehaalde argumenten overtuigen volgens verwerende partij niet van het tegendeel. De redenen om geen deelvrijstelling te verlenen, werden uitvoerig met verzoeker besproken op de hoorzitting van 9 december 2020. Vlak na de hoorzitting mailt verzoeker de interne beroepsinstantie een ‘voorstel tot oplossing’ (zie stuk 5). Verzoeker stelt met name voor om ‘*enkel de nieuwe elementen*’ in het onderdeel ‘Europese instellingen’ op zijn examen af te leggen. Dit voorstel wordt door verzoeker zelf als een ‘*zeer rechtvaardige en zeer logische oplossing*’ bevonden, omdat hij ‘*een werkstudent is die verlof moet nemen om te studeren en examens af te leggen, zonder recht op educatief verlof en zonder recht op examenspreiding*’. Hierdoor heeft verzoeker weinig tijd. De interne beroepsinstantie kan niet aanvaarden dat er onderhandeld wordt over aanvragen tot vrijstelling, en al zeker niet op grond van de reden dat de student in kwestie een werkstudent is. Ingaan op het voorstel van verzoeker zou leiden tot een ongelijke behandeling in vergelijking met andere studenten die zich in het statuut van werkstudent bevinden. Dit zou getuigen van een manifeste onzorgvuldigheid.

Het is hierbij bovendien ook zo dat art. 28§1 van het OER bepaalt dat een eventuele deelvrijstelling enkel mogelijk is indien deze betrekking heeft op een onderwijsleeractiviteit of op een ander afgerond geheel van de cursus. Aangezien deze ‘nieuwe elementen’ (i.c. inzichten en kennis over recente ontwikkelingen/elementen/gebeurtenissen in het kader van de EU met een grotere nadruk op de gevolgen van het Europees beleid voor ondernemingen) geen betrekking hebben op een dergelijk afgerond geheel, maar integendeel verweven zijn met de doelstellingen van het OLA ‘Europese instellingen’, kan een bijkomende deelvrijstelling niet worden toegestaan. Op de door verzoeker gevraagde gunst kan dan ook niet worden ingegaan. Het komt de interne beroepsinstantie voor dat het verzoeker er eerder om te doen is zoveel als mogelijk ‘elementen’ te laten vrijstellen, dan wel om het debat te voeren op grond van argumenten die ter zake relevant zijn en de noodzakelijke overtuigingskracht bevatten om tot de rechtmatigheid van de vrijstelling te kunnen besluiten.

In zijn *wederantwoordnota* vermeldt verzoeker vooreerst dat hij het helemaal niet redelijk vindt dat de interne beroepsinstantie stelt dat ze zijn vrijstellingsaanvraag nooit heeft geregistreerd in haar database. Zijn e-mails bewijzen volgens verzoeker dat hij alle nodige stappen heeft ondernomen om zijn deelvrijstelling aan te vragen. Verzoeker merkt hierbij op dat hij verschillende e-mails heeft verstuurd naar docent [A.P.], maar dat hij op al deze mails slechts één antwoord ontvangen heeft. Hierna kreeg verzoeker geen enkel antwoord meer terug. Verzoeker vermoedt dat docent [A.P.] geïrriteerd was door zijn e-mails en om die reden zijn deelvrijstellingsaanvraag niet wou aanvaarden.

In haar feedback vermeldt docent [A.P.] het volgende: “de basis en uitgangspunten zijn zo goed als hetzelfde”. Dit is volgens verzoeker normaal gezien al meer dan genoeg als argument om een deelvrijstelling toe te kennen. Verder gebruikt docent [A.P.] als argument dat vier hoofdstukken niet meer gezien worden in ‘Europese instellingen’. Dit zou volgens verzoeker net een argument moeten zijn dat in zijn voordeel speelt, aangezien hij dus vier hoofdstukken extra heeft gezien t.o.v. ‘Europese instellingen’. Ook vindt verzoeker het eigenaardig dat de docent als argument aanhaalt dat het handboek dat nu wordt gebruikt een recentere editie (zesde i.p.v. vijfde editie) is. In die recentere editie staan de vier extra hoofdstukken er echter nog steeds in. Verzoeker heeft dus vier extra hoofdstukken gezien (die in de zesde editie van het verplichte handboek voorkomen) t.o.v. ‘Europese instellingen’, maar blijkbaar is dit toch niet voldoende om een deelvrijstelling te verkrijgen. Verder stelt de docent in haar feedback dat enkele zaken grondiger worden besproken, verduidelijkt of toegevoegd, maar volgens verzoeker gaat dit niet over hoofdstukken. Het zijn dus kleine evoluties. Men kan dit in geen geval vergelijken met de vier hoofdstukken die extra werden gezien in ‘Europees beleid’.

Wat zijn voorstel betreft, stelt verzoeker dat hij enkel een oplossing heeft voorgesteld omdat hij een compromis wou vinden, om zo geen tijd te verliezen met een beroep tijdens zijn examenperiode. Gezien verzoeker een werkstudent is, wou hij zijn vrije tijd tijdens de examenperiode spenderen aan het studeren van zijn vakken i.p.v. het opstellen van zijn beroep.

Ook vraagt verzoeker zich af hoe het komt dat de interne beroepsinstantie gebruik gemaakt heeft van een verlenging van de beslissingstermijn. Verzoeker vraagt zich af waarom ze niet meteen een beslissing genomen hebben, aangezien het voor hen duidelijk was dat verzoeker geen vrijstelling mocht krijgen.

Verder haalt verzoeker aan dat de hoorzitting plaatsvond op 9 december 2020. Op 14 december 2020 besloot de interne beroepsinstantie om haar beslissingstermijn te verlengen. Pas op 6 januari 2021, net een paar uur na het examen ‘Multinationals en Europese instellingen’, stuurde men verzoeker de beslissing. Verzoeker vindt dit zeer eigenaardig en vraagt zich af waarom men tot die dag (bijna een maand na de hoorzitting) heeft gewacht. Aangezien verzoeker nog geen beslissing had ontvangen, heeft hij op het examen enkel het deel ‘Multinationals’ afgelegd en heeft hij op het deel ‘Europese instellingen’ genoteerd dat hij nog steeds in afwachting was van de beslissing van de interne beroepsinstantie. Verzoeker merkt hierbij op dat hij het deel ‘Multinationals’ met succes heeft afgelegd (14/20). Aangezien hij het deel ‘Europese instellingen’ niet heeft afgelegd, komt dit overeen met een totaalscore van 7/20. Dit betekent dus dat verzoeker nog slechts 3 punten zou nodig hebben op het deel ‘Europese instellingen’ om uiteindelijk voor het volledige opleidingsonderdeel ‘Multinationals en Europese instellingen’ te kunnen slagen. Dit bijkomend argument maakt zijn deelvrijstellingsaanvraag volgens verzoeker nog legitiemer.

Verder stelt verzoeker dat het niet klopt dat hij zijn extern beroep pas op 26 januari 2021 heeft verstuurd naar verwerende partij. Hij heeft het beroep immers op 11 januari 2021 per aangetekend schrijven verstuurd, zowel aan de Raad als aan verwerende partij.

Verder geeft verzoeker aan dat hij het een zwak argument vindt om aan te halen dat de examenvragen verschillend zijn. Dit zou betekenen dat men vrijstellingsaanvragen gaat analyseren en goedkeuren indien de examenvragen identiek zijn. Dit is volgens verzoeker niet redelijk.

Verzoeker merkt op dat vrijstellingen in het merendeel van de gevallen worden gegeven aan studenten die uit andere instellingen komen, op basis van gelijkaardige vakken. De inhoud van beide vakken is bijna nooit 100% identiek wanneer een vrijstelling wordt gevraagd. Verzoeker vindt dat de interne beroepsinstantie zijn vrijstellingsaanvraag niet correct heeft geanalyseerd, gelet op de grote gelijkenis tussen beide onderdelen.

Tevens stelt verzoeker dat ieder redelijk persoon akkoord zou gaan met het feit dat de leerstof van ‘Europees beleid’ en ‘Europese instellingen’ “exact dezelfde” is. Dit vak gebruikt immers hetzelfde handboek (zesde editie) als basismateriaal, dezelfde slides, wordt door dezelfde

docent gegeven, volgt dezelfde structuur en bevat voor minimum 90% dezelfde leerstof. Men kan dus begrijpen waarom verzoeker de woorden “exact dezelfde leerstof” gebruikt heeft. Zelfs de docent zei het volgende: “de basis en uitgangspunten zijn zo goed als hetzelfde”.

Verder vermeldt verwerende partij dat stuk 11 de opleidingsleerdoelen van het onderdeel ‘Europese instellingen’ 2020-2021 zijn. Dit klopt volgens verzoeker evenwel niet. Dit zijn immers de opleidingsleerdoelen van zowel ‘Europese instellingen’ als van ‘Multinationals’, dus de opleidingsleerdoelen van het volledige opleidingsonderdeel ‘Multinationals en Europese instellingen’. De interne beroepsinstantie heeft volgens verzoeker de ‘foute’ leerdoelstellingen gebruikt als basis voor haar beslissing om geen vrijstelling te verlenen. Het besluit om hem geen vrijstelling te verlenen, is volgens verzoeker dus onredelijk en onzorgvuldig.

Verder haalt verzoeker aan dat hij, in tegenstelling tot wat verwerende partij poneert, tijdens de hoorzitting van 9 december 2019 in het kader van het intern beroep duidelijk gezegd heeft dat de slides dezelfde zijn. Dhr. [D.] antwoordde op een strenge manier door te stellen dat verzoeker voor zijn verdediging enkel de elementen kon gebruiken die hij in zijn beroepsschrift had vermeld. Verzoeker wou de slides doorsturen naar de interne beroepsinstantie, maar dhr. [D.] ging niet akkoord.

Tevens gebruikt de docent als argument dat het voorwoord bij de zesde editie van het studiemateriaal nieuwe elementen zou vermelden. Aan de ene kant wil de docent aantonen dat het handboek veranderd is, maar tegelijkertijd vermeldt zij als argument dat vier hoofdstukken (die ook in de zesde editie aanwezig zijn) die in ‘Europees beleid’ werden gezien, niet meer worden gezien in ‘Europese instellingen’. Dit is volgens verzoeker onlogisch. Ook beweert de docent dat de slides die verzoeker gebruikt heeft, niet de slides van 2016-2017 zijn. Dit vindt verzoeker eigenaardig, want dit zijn de slides die in dat jaar ter beschikking werden gesteld. Verzoeker vraagt zich af waarom de docent de slides van 2016-2017 niet in bijlage heeft toegevoegd, zodat men dit duidelijk zou kunnen controleren.

Verder merkt verzoeker nog op dat verwerende partij niets schrijft over haar vermelding van het vak ‘Geregionaliseerde belastingen’. Verzoeker benadrukt dat hij niet begrijpt vanwaar men dat vak haalt.

Beoordeling

Bij de beoordeling van het verzoek met betrekking tot de gevraagde deelvrijstelling voor ‘Europese instellingen’ (binnen het opleidingsonderdeel ‘Multinationals en Europese instellingen’) slaat de Raad onder meer acht op de competenties die beoogd zijn met het opleidingsonderdeel ‘Multinationals en Europese instellingen’ (met name voor het deel ‘Europese instellingen’) en het opleidingsonderdeel waar verzoeker zijn vraag op steunt, met name ‘Europees beleid’. Dit laatste opleidingsonderdeel volgde verzoeker in het academiejaar 2016-2017. Hij behaalde toen 11 op 20. Het opleidingsonderdeel op basis waarvan het verzoek om deelvrijstelling is gebaseerd, alsook het opleidingsonderdeel waarbinnen de deelvrijstelling wordt gevraagd, zijn aangeboden in hetzelfde studieprogramma.

De Raad, die zich bij de beoordeling van het verzoek van de student ver houdt van een inhoudelijke beoordeling waarbij de Raad de evaluatie van het vrijstellingsverzoek zou overdoen in het licht van de merites van het concrete verzoek, stelt vast dat de betrokken docent in het kader van de interne beroepsprocedure feedback heeft gegeven op de argumentatie van de student. De interne beroepsinstantie integreert deze feedback in de beoordeling van het verzoekschrift houdende intern beroep.

Hierbij wijst de docent op de “leerresultaten/doelstellingen”, zoals zij zijn weergegeven in de presentaties voor de opleidingsonderdelen.

Wat ‘Europese instellingen’ (academiejaar 2020-2021) betreft wijst de docent met name op de beoogde eindcompetenties. De docent omschrijft deze als volgt:

- “- De student identificeert de Europese omgeving waarbinnen bedrijven, en met name multinationale ondernemingen, actief zijn.*
- De student beheerst de belangrijkste Europese beleidsdomeinen inhoudelijk en met name de implicaties ervan voor het bedrijfsleven.*
- De student beheerst de werking van de instellingen van de Europese Unie. De nadruk ligt bij Europese Instellingen iets meer op de gevolgen van het Europees beleid voor ondernemingen.*
- De student analyseert en legt actuele Europese onderwerpen uit.”* (onderlijning door de docent)

Wat ‘Europees beleid’ betreft (door verzoeker gevolgd in het academiejaar 2016-2017) leest de Raad in de door de docent gegeven feedback het volgende:

“Deze cursus beoogt een inleiding te geven over het beleid van de Europese Unie. Het is de bedoeling studenten vertrouwd te maken met de belangrijkste instellingen van de EU, de besluitvorming in de EU en de belangrijkste beleidsdomeinen van de EU.”

Daarnaast wijst de docent er ook op dat respectievelijk in het academiejaar 2016-2017 en het academiejaar 2020-2021 voor ‘Europees beleid’ en ‘Europese instellingen’ de vijfde en zesde editie van het handboek van de hand van dezelfde auteurs en met dezelfde titel is gebruikt.

De Raad beoordeelt het verzoekschrift ook tegen de achtergrond van de ECTS-fiches.

In de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel ‘Europees beleid’ leest de Raad met name het volgende onder de titel “Doelstellingen”:

“a. Plaats van het (opleidingsonder)deel in de opleiding

Het vak ‘Europees Beleid’ beoogt studenten handelswetenschappen vertrouwd te maken met diverse aspecten van de Europese Unie. Meer algemeen gesproken krijgen de studenten dankzij dit vak een beter inzicht in de internationale omgeving waarbinnen bedrijven actief zijn. Volgende onderwerpen worden bestudeerd:

Beknopt overzicht van de geschiedenis van het Europese integratieproces

Werking van de Europese instellingen

Het beleid van de EU: Douaneunie, interne markt, economische en monetaire unie, mededingingsbeleid, regionaal en sociaal beleid, landbouwbeleid, extern beleid en justitie en binnenlandse zaken

b. Competenties uit het competentieprofiel en geëvalueerde competentieniveau (HUB-competentiemodel)

1.3.2. Kent de internationale instellingen en hun belang in het sociaal, economisch en politiek beleid Beheersingsniveau 2

1.3.3. Kan de impact van regionale, nationale en internationale omgevingsfactoren op beleidsprocessen interpreteren Beheersniveau 2

3.1.4. Kan het economisch beleid zowel nationaal als internationaal kritisch analyseren en evalueren Beheersniveau 2

c. Kerndoelen van het (opleidingsonder)deel

1. Dit vak heeft als doel de studenten vertrouwd te maken met de werking en het beleid van de Europese instellingen. De inhoud van diverse Europese beleidsdomeinen wordt uitvoerig bestudeerd. Zowel de relevantie van het Europees beleid voor bedrijven als de rol en positie van Europa in de wereld komen aan bod. De studenten moeten de werking en het beleid van de Europese instellingen kennen. Bovendien moeten zij in staat zijn om Europese onderwerpen te verklaren en kritisch te bediscussiëren. (concretisering competentieprofielen 1.3.2 en 1.3.3)

Beheersniveau 2

2. Studenten moeten de algemene tendensen van het Europees integratieproces begrijpen en de algemene werking van de Europese instellingen en de Europese beleidsvorming begrijpen. Zij moeten de belangrijkste Europese beleidsdomeinen inhoudelijk beheersen, in het bijzonder de implicaties voor het bedrijfsleven. (concretisering competentieprofiel 3.1.4)

Beheersniveau 2”

Wat het opleidingsonderdeel ‘Multinationals en Europese instellingen’ betreft, waarvan voor de voorliggende discussie het luik ‘Europese instellingen’ relevant is, leest de Raad het volgende in de ECTS-fiche (“Doelstellingen”):

“1.a analyseert de omgeving waarin een organisatie actief is en schat de invloed van omgevingsfactoren op de werking van de organisatie in.

1.c. werkt op basis van de analyse van een (bedrijfs)economisch probleem een voorstel tot oplossing uit in lijn met de organisatiestrategie.

2.q. onderscheidt en verduidelijkt de verschillende internationaliseringstrategieën en -processen van organisaties.

3.a. detecteert de impact van regionale, nationale en internationale omgevingsfactoren op het bedrijfsbeleid en schat de complexiteit van het opereren in een internationale omgeving bij het uittekenen van een strategie in.

3.g. situeert, analyseert en evalueert vanuit een multidisciplinaire invalshoek (economisch, juridisch, historisch en sociaal) de belangrijkste bevoegdheden en het beleid van internationale organisaties inzake internationale handel en investeringen.

3.i. beschrijft de invalshoeken van de economische wetenschap, hanteert deze in een (bedrijfs)economische context en reflecteert er kritisch over.

9.a. neemt in teamverband, afhankelijk van de context, leidinggevende, uitvoerende of ondersteunende taken op en draagt aldus op actieve wijze bij aan een gezamenlijk resultaat.

11.c. analyseert een (bedrijfs)economisch probleem in zijn context, combineert gegevens om dit probleem op te lossen en wendt de opgebouwde multidisciplinaire kennis aan.

De student identificeert de internationale (Europese) omgeving waarbinnen bedrijven, en met name multinationale ondernemingen, actief zijn. (1.a, 3.a)

De student beheert de belangrijkste Europese beleidsdomeinen inhoudelijk en met name de implicaties ervan voor het bedrijfsleven. (1.a, 3.a, 3.g)

De student onderscheidt en kan verklaren hoe de verschillende internationaliseringstrategieën van de multinationale onderneming de gepaste toetredingswijzen bepalen. (2.q)

De student beheert de werking van de instellingen van de Europese Unie. (3.g)

De student kan de determinanten van een succesvolle internationalisering door multinationale ondernemingen vanuit verschillende theoretische kaders verklaren: transactiekostentheorie, institutionele theorie en ‘resource based’ theorie. (3.i)

De student analyseert en legt actuele Europese onderwerpen uit. (3.g, 11.c)

De student voert een project van een internationaliseringstrategie uit voor een bedrijf in een groep en verdeelt de taken om tot een gezamenlijke aanbeveling te komen. (9.a)

De student kan een model van internationale bedrijfsstrategie toepassen, data verzamelen op bedrijfs-, industrie- en landniveau om een gepaste internationale bedrijfsstrategie aan te raden. (11.c)”

De Raad merkt ook op dat de docent van beide bij de discussie betrokken opleidingsonderdelen erop wijst dat in het onderdeel ‘Europese instellingen’ in het academiejaar 2020-2021 extra elementen zijn behandeld, die niet in het opleidingsonderdeel ‘Europees beleid’ in het academiejaar 2016-2017 zijn gezien. Zo heeft de docent het over verduidelijking van de structuur van het Verdrag van Lissabon (2007), terugtrekking uit de EU (Brexit), het Europees burgerinitiatief, een grondiger bespreking van de interne markt en de Economische en Monetaire Unie. Algemeen besluit de lesgever dat recente ontwikkelingen in de samenstelling van de Europese instellingen uiteraard ook extra leerinhoud is.

Daarnaast zijn er ook in het opleidingsonderdeel ‘Europees beleid’ behandelde thema’s die niet langer zijn behandeld in ‘Europese instellingen’. De Raad leest wat dit betreft: de begroting van de EU, het regionaal en sociaal beleid van de EU, het landbouwbeleid van de EU en justitie en binnenlandse zaken.

Ondanks deze verschillen formuleert de docent de algemene conclusie dat de basis en uitgangspunten zo goed als hetzelfde zijn, maar dat in ‘Europese instellingen’ uiteraard recentere ontwikkelingen meer aan bod komen. De docent verwijst hierbij andermaal naar de Brexit en het Europees burgerinitiatief. Daarnaast stipt de docent aan dat bepaalde beleidsdomeinen die impact hebben op ondernemingen (iets) grondiger behandeld worden.

In het licht van deze elementen oordeelt de interne beroepsinstantie van verwerende partij dat het beroep tegen de weigeringsbeslissing ongegrond is. Het weigeren van een vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘Europese instellingen’ is volgens de interne beroepsinstantie niet onzorgvuldig noch kennelijk onredelijk.

Er wordt door de interne beroepsinstantie op gewezen dat een aanzienlijke periode is verstrekken tussen september 2016 en september 2020. Tijdens deze periode hebben belangrijke evoluties plaatsgevonden op Europees beleidsniveau, zowel inzake de bevoegdheden tussen de verschillende actoren en instellingen, als inzake de maatschappelijke gebeurtenissen die het Europees beleid beïnvloeden en bepalen.

Daarnaast leidt de interne beroepsinstantie uit de bovenvermelde door de docent aangerekte oplijsting van inhoudelijke verschillen af dat er een voldoende duidelijk verschil bestaat tussen de inhoud van ‘Europees beleid’ enerzijds en de materie die aan bod komt in het deel ‘Europese

instellingen' van 'Multinationals and European Institutions' anderzijds. Hierbij overweegt de aangevochten beslissing dat de vergelijkbaarheid van titels en onderdelen in een inhoudstafel op zichzelf genomen niet op voldoende wijze aantonen dat ook de inhoud zelf voldoende vergelijkbaar zou zijn. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat een gelijke titel niet noodzakelijk voor een gelijke inhoud en een gelijke benadering van inhoud staat.

Het is volgens de interne beroepsinstantie kortom zo dat de inhoud van het in 2016-2017 afgelegde opleidingsonderdeel voldoende verschilt van de inhoud van het opleidingsonderdeel waarvoor in 2020-2021 een vrijstelling wordt beoogd.

In het licht van de elementen die de Raad hierboven heeft aangehaald en zijn hieronder geformuleerde overwegingen, kan de Raad de aangevochten beslissing van verwerende partij niet als redelijk aanmerken. De Raad houdt bij zijn beslissing rekening met de specificiteit van voornoemde elementen.

Anders dan verwerende partij aangeeft in de antwoordnota vindt de Raad, zonder de beoordeling door de bevoegde instanties in de schoot van verwerende partij over te doen, de overweging dat de leerdoelen te verschillend zijn en de leerstof te zeer veranderd is, *in casu* onvoldoende draagkrachtig om de weigering in redelijkheid te kunnen schrageren.

Evenmin laat de Raad zich overtuigen door de overweging dat de nadruk die inhoudelijk gelegd wordt in het onderdeel 'Europese instellingen' te verschillend is om te kunnen spreken over exact dezelfde leerstof die toelaat dat een deelvrijstelling kan worden verleend. Dit betekent evenwel niet dat de Raad er bij zijn beslissing vanuit gaat dat de leerstof van de in het geding zijnde (deel)opleidingsonderdelen exact gelijkloopt.

Terzake overweegt de Raad dat een beoordeling van een vrijstellingsverzoek, met name zoals *in casu* op basis van een opleidingsonderdeel gevuld in dezelfde instelling en hetzelfde studieprogramma als het opleidingsonderdeel waarvoor de deelvrijstelling beoogd wordt, die als drempel voor de toekenning van de vrijstelling de volledige gelijkheid van de leerstof vooropstelt, niet langer redelijk is.

De Raad houdt hierbij in het bijzonder ook rekening met de feedback van de docent in het kader van het intern beroep dat de basis en uitgangspunten zo goed als hetzelfde zijn. Terecht

stipt de docent recentere ontwikkelingen aan, die precies omwille van hun recente karakter niet zijn gezien in het opleidingsonderdeel op basis waarvan de vrijstelling wordt gevraagd. De betekenis die er *in casu* aan is gegeven bij de beoordeling van het vrijstellingsverzoek, ondergraft evenwel *de facto* de relevantie van bedoeld verzoek. De beoordeling van een vrijstellingsaanvraag moet er in een aan actuele ontwikkelingen onderhevige leerstofcontext voor waken dat nieuwe ontwikkelingen de aandacht van het vrijstellingsonderzoek niet afwenden van de essentie van de leerstof, de beoogde competenties en het verdiepingsniveau dat het opleidingsonderdeel nastreeft. Evenmin mogen actuele ontwikkelingen zonder meer worden gelijkgesteld met de essentiële ijkpunten voor een vrijstellingsonderzoek.

In deze context wijst de Raad ook op de overweging van de interne beroepsinstantie dat tussen september 2016 en september 2020 een aanzienlijke periode verstrekken is, tijdens dewelke verschillende naar het oordeel van de interne beroepsinstantie belangrijke evoluties hebben plaatsgevonden op het Europees beleidsniveau. Zelfs zo verwerende partij de evoluties als belangrijk aanmerkt, moet de Raad vaststellen dat het zich moeilijk verhoudt met de idee van een vrijstelling, *in casu* in een situatie waarbij een student zich beroept op een in dezelfde instelling eerder verworven credit. Dat de leerstof die wordt behandeld in het opleidingsonderdeel op basis waarvan een vrijstelling wordt gevraagd is geactualiseerd in het opleidingsonderdeel waarvoor de vrijstelling wordt gevraagd, kan het succesvol verzoek om een vrijstelling niet *ipso facto* in de weg staan zo men een vrijstelling op basis van een eerder verworven credit voor een opleidingsonderdeel niet zinledig wil maken.

Dit geldt in het bijzonder indien een student vrijgesteld wil worden op basis van een eerder verworven kwalificatie, namelijk een eerder met succes afgelegd opleidingsonderdeel dat blijkens de aangehaalde studiefiches nauw aansluit bij het (deel)opleidingsonderdeel waarvan de student vrijgesteld wil worden. De uit de studiefiches blijkende gelijkenis, wat doelstellingen en te bereiken competenties betreft, verliest zijn betekenis niet zonder meer door wijzigingen in de studie-inhoud. De wijzigingen betreffen *in casu* klemtoonverschuivingen door de impact van actuele (maatschappelijke/politieke) evoluties op de bijgebrachte materie om de beoogde leerdoelstellingen en beoogde competenties te bereiken.

Indien actualiteitsontwikkelingen, die zich voordoen na het volgen van het opleidingsonderdeel waarop de vrijstellingsaanvraag is gebaseerd en die dus per definitie niet zijn verwerkt in dit opleidingsonderdeel, waarvan - rekening houdend met de dossierstukken - niet aannemelijk kan

worden gemaakt dat zij overtuigend op incompatibiliteit betreffende de essentie van de leerstof en de beoogde leerdoelen wijzen, een essentieel element vormen in de beslissing een vrijstelling te weigeren, kan deze beslissing op dit punt bezwaarlijk als redelijk worden beschouwd in het licht van de aangevoerde motivering en het wezen van de vrijstelling waarom wordt verzocht.

De hierboven ontwikkelde argumentatie uit de Raad in het voorliggende geval ook omwille van het onbeperkt geldige karakter van een creditbewijs binnen de betrokken opleiding aan de instelling waar het werd behaald.

Dat het in het academiejaar 2016-2017 in de opleiding ‘Handelswetenschappen’ behaalde creditbewijs voor het opleidingsonderdeel ‘Europees beleid’ een opleidingsonderdeel betreft dat in het academiejaar 2020-2021 is opgegaan in het opleidingsonderdeel ‘Multinationals en Europese instellingen’, doet geen afbreuk aan artikel II.225 Codex Hoger Onderwijs en het erin vervatte principe van de onbeperkte geldigheid van een in de betrokken opleiding behaald creditbewijs.

De Raad merkt in deze op dat verzoeker het behaalde creditbewijs voor ‘Europees beleid’ wenst in te zetten voor het deelopleidingsonderdeel ‘Europese instellingen’.

De specifieke curriculumwijzigingen die zich hebben voorgedaan, zoals hierboven beschreven, beletten de onbeperkte geldigheid van het creditbewijs niet. Er anders over oordelen zou zich moeilijk verhouden met § 4 van art. II.225 Codex Hoger Onderwijs. Voornoemde paragraaf bepaalt immers dat de hoger onderwijsinstellingen garanderen dat een student bij aanpassingen van het curriculum zijn reeds verworven studiepunten kan valideren binnen het vernieuwde studieprogramma.

Naar het oordeel van de Raad is dit relevant in het kader van de hervorming van het door verwerende partij aangeboden studieprogramma voor ‘Bachelor in de handelswetenschappen’ en het daar deel van uitmakend opleidingsonderdeel ‘Multinationals en Europese instellingen’ en het er voorheen in opgenomen opleidingsonderdeel ‘Europees beleid’.

De Raad stipt in deze ook aan dat de Codex Hoger Onderwijs in zijn art. II.225, en met name zijn paragrafen 3 en 4 van dit artikel, de valorisatie van het onbeperkt geldige creditbewijs, ook bij aanpassingen aan het curriculum, niet aan een inhoudelijke toetsing onderwerpt. In art.

II.225 Codex Hoger Onderwijs vindt een toets die de “actualiteit” betreft van de leerstof behandeld in het opleidingsonderdeel ‘Europees beleid’ in het academiejaar waarin verzoeker het met succes volgde tegen de achtergrond van bijvoorbeeld evoluties met betrekking tot Europese politiek, geen steun.

Artikel II.225 §3 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt immers dat een creditbewijs “onbeperkt geldig [blijft] binnen de betrokken opleiding aan de instelling waar dit werd behaald”.

Oorspronkelijk luidde het dat een creditbewijs door de instelling die het heeft uitgereikt, na vijf kalenderjaren aan een actualisering kon worden onderworpen. Met het decreet van 21 maart 2014 ‘tot aanpassing van enkele hogeronderwijsbepalingen die de organisatie en controle van het onderwijs faciliteren en de plan- en implementatielasten verminderen’ heeft de decreetgever artikel II.225 van de Codex Hoger Onderwijs evenwel gewijzigd en die mogelijkheid tot actualisering opgeheven. In de memorie van toelichting (*Parl. St. VI. Parl. 2013-2014, nr. 2399/1, 22*) werd daarvoor de volgende verantwoording gegeven:

“Een creditbewijs is onbeperkt geldig. Enkel ingeval vijf kalenderjaren zijn verstrekken is het momenteel mogelijk een actualisering van de inhoud op te leggen. De decreetgever heeft hier toe echter geen inhoudelijke definitie gegeven en heeft geen uitvoeringsmodaliteiten (inhoudelijk, omvang enzovoort) vastgelegd.

De inhoudelijke invulling van een actualisingsprogramma stelt problemen bij de instelling. Er zijn in de praktijk sinds de invoering van de flexibilisering nog geen dergelijke programma’s ontworpen omdat men niet goed ziet hoe een dergelijk concept inhoudelijk moet worden vormgegeven. Het zou ook een enorme administratieve last betekenen voor de instellingen om voor alle mogelijke opleidingsonderdelen een dergelijk geactualiseerd programma te ontwerpen. In het verleden stelde dit probleem zich minder prangend, maar hoe langer flexibilisering is ingevoerd hoe meer dergelijke vragen zich stellen.

Deze studenten worden in de praktijk doorgaans gevraagd om het opleidingsonderdeel opnieuw af te leggen, wat in tegenspraak is met de huidige decretale context die stelt dat een creditbewijs onbeperkt geldig is en enkel actualisering toelaat.

Aangezien het actualiseren van een opleidingsonderdeel in de praktijk moeilijk in een aangepast studieprogramma kan worden verwerkt, wordt dit geschrapt in het decreet. De onbeperkte geldigheid van een creditbewijs binnen een bepaalde opleiding en instelling blijft dus gelden ook nadat vijf jaar zijn verstrekken.

Voor de instellingen betekent de aanpassing een vermindering van de administratieve lasten doordat zij niet langer actualiseringaprogramma's moeten ontwerpen. Voor de studenten betekent het meer zekerheid wat de geldigheid van hun creditbewijs betreft.”

Rekening houdend met art. II.225 Codex Hoger Onderwijs en de hierboven aangehaalde memorie van toelichting acht de Raad de aangevochtenen beslissing, zonder in de inhoudelijke beoordeling te willen treden die de interne beroepsinstantie maakte op basis van de feedback inzake de inhoudelijke vergelijkbaarheid door de titularis van de opleidingsonderdelen ‘Europees beleid’ en ‘Multinationals en Europese instellingen’, rekening houdend met de in de beslissing vervatte motivering, kennelijk onredelijk.

De Raad stelt vast dat verzoeker gedurende twee academiejaren, met name in 2017-2018 en 2018-2019, geen onderwijs volgde bij verwerende partij en evenmin was ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de handelswetenschappen’ aan een andere instelling. De Raad ziet evenwel geen reden, onder meer in art. II.225 Codex Hoger Onderwijs, om omwille van een tijdelijke onderbreking van een hoger onderwijsloopbaan of het tijdelijk volgen van een ander studieprogramma dan hetgeen waarin het creditbewijs is behaald of het tijdelijk studeren aan een andere instelling (waar al dan niet dezelfde opleiding wordt gevuld dan deze waarin het creditbewijs is behaald), afbreuk te doen aan de geldigheid van het creditbewijs. Evenmin heffen de vermelde omstandigheden de verplichting op om de valorisatie ervan mogelijk te maken.

De Raad herhaalt in het licht van het bovenvermelde dat het argument dat het leermateriaal voor het deelopleidingsonderdeel in 2020-2021 (‘Europese instellingen’) een herwerkte versie van het gebruikte handboek in het academiejaar 2016-2017 (‘Europees beleid’) betreft, niet van die aard is dat het de Raad van de redelijkheid van de beslissing overtuigt. Hetzelfde geldt naar het oordeel van de Raad voor de door verwerende partij bijgebrachte overwegingen met betrekking tot de aanvullende literatuur. Wat de “slides” betreft wil de Raad, los van de vraag over het academiejaar waarin zij gebruikt zijn (2015-2016 of 2016-2017), zoals verwerende partij, nog

overwegen dat slides enkel de structuur weergeven van de cursus, doch geen exacte weerspiegeling zijn van hoeveel aandacht aan elk item in de cursus wordt besteed.

Tegelijk stipt verwerende partij ook aan dat de slides *niet volledig identiek* zijn. In het licht daarvan en rekening houdend met de globale beschouwing van de opleidingsonderdelen kan de Raad, ook de andere elementen die verwerende partij bijbrengt mede in acht genomen, niet oordelen dat de weigering van de deelvrijstelling niet de grenzen van de redelijkheid te buiten gaat.

De Raad merkt op dat de aangevochten beslissing ook verwijst naar een besprekking door de verantwoordelijke vakdocent van de “concrete inhoud”.

Op basis van de hierboven ontwikkelde overwegingen en toegelichte bijzonderheden van de betwisting, doch zonder zelf het onderzoek naar de gelijkenissen tussen de (deel)opleidingsonderdelen inhoudelijk te willen overdoen, is de Raad er niet van overtuigd dat de bijgebrachte verschillen een motivering voor de weigeringsbeslissing onderbouwen waaruit de redelijkheid van de aangevochten beslissing blijkt.

De Raad merkt ten deze op dat de verschillen onder meer verband houden met actuele ontwikkelingen die in de leerstof weerspiegeld worden. Dat de wijzigingen impliceren dat bepaalde onderwerpen grondiger worden besproken in “Europese instellingen” en/of nieuwe onderwerpen en ontwikkelingen werden toegevoegd, zijn keuzes, gemaakt door de docent, die de weigering verzoeker vrij te stellen onvoldoende onderbouwen.

Rekening houdend met de inhoud van de ECTS-fiches voeren zij *in casu* immers niet tot een wezenlijk onderscheid tussen de opleidingsonderdelen. Een dermate onderscheid dat de door verzoeker bereikte competenties binnen het door het opleidingsonderdeel ‘Europees beleid’ bestreken inhoudelijk gebied niet (langer) zouden volstaan om hem vrij te stellen van het deelopleidingsonderdeel ‘Europese instellingen’, is niet aannemelijk gemaakt. Dit geldt in het bijzonder nu de Raad rekening houdt met de opleiding die verzoeker volgt en volgde toen hij het opleidingsonderdeel ‘Europees beleid’ opnam.

Hetzelfde acht de Raad met betrekking tot de door de docent gemaakte overweging inzake de grondiger besprekking van de interne markt in het academiejaar 2020-2021 (‘Europese

instellingen’). Ten overvloede stipt de Raad hierbij aan dat het opleidingsonderdeel uit zijn aard een zekere dynamiek kent en dat het feit dat docenten over de academiejaren heen andere klemtonen leggen, niet hoeft te betekenen dat dit de toekenning van vrijstellingen op basis van het eerder volgen van een opleidingsonderdeel belet. Hoewel gelijkenissen in de tijdens de les gebruikte presentaties over de academiejaren heen niet noodzakelijk betekenen dat de inhoud over de academiejaren heen identiek is, maken (quasi-)identieke presentaties een fundamenteel verschillende leerinhoud bij gebrek aan bijzondere motivering terzake evenmin aannemelijk.

De Raad ziet ook niet *ipso facto* een grond om de vrijstellingsvraag af te wijzen in de door de docent bijgebrachte wijzigingen in de evaluatie-aanpak. De wijzigingen worden bovendien slechts in beperkte mate in verband gebracht met verschillen in beoogde eindcompetenties.

Daarnaast is het voor de Raad evenzeer moeilijk in redelijkheid aan te nemen dat een loutere wijziging van de evaluatie-aanpak of examenvorm, nog daargelaten het aangehaalde art. II.225 Codex Hoger Onderwijs, tot gevolg zou hebben dat niet langer een vrijstelling zou kunnen worden toegestaan voor ‘Europese instellingen’ op basis van ‘Europees beleid’.

De Raad slaat hierbij ook acht op het feit dat de docent bij de toelichting bij het examen voor ‘Europese instellingen’ aanstipt in het bijzonder de inzichten en kennis te evalueren over recente ontwikkelingen/elementen/gebeurtenissen in het kader van de EU. Precies dit argument verhoudt zich *in casu* moeilijk met het aangehaalde art. II.225 Codex Hoger Onderwijs en de eerdere overweging van de Raad dat wijzigingen aan de leerinhoud in functie van de actualiteit *in casu* geen beletsel hoeft te zijn voor vergelijkbaarheid *in globo* van leerinhoud en de ermee beoogde competenties.

Het niet-identieke karakter van de opleidingsonderdelen blijkt volgens verwerende partij uit het feit dat het deelopleidingsonderdeel ‘Europese instellingen’ (2020-2021) meer de nadruk legt op het beleid voor ondernemingen, terwijl bij ‘Europees beleid’ in het academiejaar 2016-2017 de focus sterker lag op de belangrijkste instellingen, de besluitvorming en de beleidsdomeinen.

Het wijzigt evenwel de leerinhoud en de doelstellingen in functie van een vrijstellingsverzoek niet dermate dat de Raad tot een ander oordeel komt. De Raad wijst hierbij op het belang van een globale beoordeling van het opleidingsonderdeel met een *in casu* uit zijn aard evolutieve inhoud. Bij zijn oordeelsvorming over de behandeling van de vrijstellingsaanvraag in functie

van de vergelijkbaarheid van de in de betwisting centraal staande opleidingsonderdelen herinnert de Raad eveneens aan zijn gehoudenheid door art. II.225 Codex Hoger Onderwijs.

Het beroep is in de hierboven aangegeven mate gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 6 januari 2021.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk op 2 april 2021 een nieuwe beslissing, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 17 maart 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.347 van 17 februari 2021 in de zaak 2021/024

In zake: xxx

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
Woonplaats kiezend te 1050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 29 december 2020, strekt tot nietigverklaring van ‘*de studievoortgangsbeslissing genomen door de examencommissie RC aan mij betekend op 30 september 2020, de studievoortgangsbeslissing genomen door de decaan op 26 oktober 2020 en de beslissing intern beroep aan mij betekend op 24 december 2020*’.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 17 februari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Met het oog op een inschrijving in het academiejaar 2020-2021 in de opleiding ‘Bachelor of Laws in de rechten’ dient verzoeker een aanvraag tot herinschrijving en een verzoek tot vrijstellingen in.

Er volgde een beslissing van de examencommissie op 16 september 2020 en een beslissing van de decaan omtrent de vrijstellingsaanvraag op 26 oktober 2020.

Verzoekende partij stelde op datum van 28 oktober 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 17 november 2020 werd het intern beroep ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat verzoeker de beslissing van de decaan aanvecht in zoverre er geen vrijstelling werd verleend voor de opleidingsonderdelen “Ondernemingsrecht”, “Personen- en familierecht”, “Fiscaal recht”, “Zakenrecht met inbegrip van zakelijke zekerheden”, “Sociologie en rechtssociologie”, “Inleiding tot het recht”, “Historische inleiding tot het privaatrecht” en “Introduction to legal English”.

De interne beroepsinstantie gaat vooreerst dieper in op de verschillende onderdelen waarvoor verzoeker een vrijstelling heeft gevraagd, maar niet verkregen. Zij wijst er hierbij op dat, overeenkomstig artikel 84 van het OER, bij de toekenning van een vrijstelling moet worden nagegaan in welke mate er voldoende overeenstemming is qua doelstellingen, inhoud en leerresultaten van het opleidingsonderdeel waarvoor verzoeker de vrijstelling aanvraagt en het opleidingsonderdeel op basis waarvan de vrijstelling wordt aangevraagd. De interne beroepsinstantie zal zich nu van die taak kwijten, waarbij zij vaststelt dat verzoeker heeft nagelaten om inhoudelijke grieven te formuleren ten aanzien van de weigeringsbeslissing van de decaan.

Wat het opleidingsonderdeel “*Ondernemingsrecht*” betreft, merkt de interne beroepsinstantie op dat verzoeker hiervoor een vrijstelling heeft aangevraagd op grond van het opleidingsonderdeel “Handelsrecht”, dat hij in het academiejaar 2013-2014 heeft afgelegd aan de onderwijsinstelling, alsook op grond van het opleidingsonderdeel “*Ondernemingsrecht*”, dat de student in het academiejaar 2018-2019 aan de UHasselt heeft volbracht.

De interne beroepsinstantie ziet geen reden om het anders te zien dan de decaan en beslist eveneens om verzoeker een deelvrijstelling toe te kennen voor het gedeelte ‘handelsrecht’. Na onderzoek van de interne beroepsinstantie van de opleidingsonderdelen op basis waarvan de vrijstelling wordt aangevraagd en het opleidingsonderdeel waarvoor de vrijstelling wordt aangevraagd, merkt zij geen substantieel verschil op, omdat verzoeker eveneens een credit had bekomen voor “Boekhoud- en jaarrekeningenrecht” in het academiejaar 2015-2016.

Wat het opleidingsonderdeel “*Personen- en familierecht*” betreft, merkt de interne beroepsinstantie op dat verzoeker hiervoor een vrijstelling heeft gevraagd op grond van het opleidingsonderdeel “Personenrecht”, dat hij in het academiejaar 2015-2016 heeft volbracht aan de onderwijsinstelling.

Na inhoudelijke vergelijking tussen voornoemd opleidingsonderdeel en het opleidingsonderdeel waarvoor om een vrijstelling wordt verzocht, oordeelt de interne beroepsinstantie, in naleving van artikel 86 van het OER, dat verzoeker voor het gedeelte ‘Personenrecht’ van “*Personen- en familierecht*” een deelvrijstelling moet worden toegekend.

Echter, wat betreft het familierecht, blijkt er zowel qua inhoud, doelstelling als leerresultaten geenszins overeenstemming te bestaan tussen beide opleidingsonderdelen. De verticale, horizontale en overige verwantschappen die worden besproken in het gedeelte familierecht, komen niet aan bod in het door verzoeker ingeroepen opleidingsonderdeel. De leerresultaten toegespitst op het familierecht ontbreken dan ook in het opleidingsonderdeel “Personenrecht”. Het personenrecht en het familierecht zijn twee aparte componenten die worden behandeld in “*Personen- en familierecht*”.

De interne beroepsinstantie besluit dan ook dat er louter voldoende overeenstemming is tussen het vak op basis waarvan verzoeker de vrijstelling aanvraagt en het opleidingsonderdeel waarvoor de vrijstelling wordt aangevraagd wat betreft het onderdeel ‘personenrecht’. Voor dit onderdeel wordt verzoeker een vrijstelling verleend. Op het examen zal verzoeker niet over dit onderdeel worden geëvalueerd. De vrijstelling geldt voor 3 ECTS-credits. Voor het deel ‘familierecht’ wordt de student geen vrijstelling verleend.

Wat het opleidingsonderdeel “*Zakenrecht met inbegrip van zakelijke zekerheden*” betreft, stelt de interne beroepsinstantie vast dat op basis van artikel 86 van het OER een vrijstelling moet worden verleend voor dit opleidingsonderdeel.

Wat het opleidingsonderdeel “*Fiscaal recht*” betreft, gaat de interne beroepsinstantie over tot een analyse van de overeenstemming qua inhoud, doelstellingen en leerresultaten van het opleidingsonderdeel waarvoor een vrijstelling wordt aangevraagd, namelijk

“Personenbelasting” waarvoor een credit werd behaald in het academiejaar 2014-2015, en het opleidingsonderdeel waarvoor de vrijstelling wordt aangevraagd.

Hierbij stelt de interne beroepsinstantie vast dat de omvang van “Fiscaal recht” ruimer is dan wat werd behandeld in “Personenbelasting”. Ook de grondwettelijke regels die ten grondslag liggen aan de fiscaliteit, de bevoegdheidsverdeling rond fiscaliteit, de basisbeginselen van fiscaliteit, de BTW en registratie- en successierechten komen aan bod. De interne beroepsinstantie heeft echter wel rekening gehouden met het gegeven dat verzoeker in het academiejaar 2013-2014 een credit heeft gekregen voor “Inleiding tot het fiscaal recht”.

Zij besluit dan ook dat er louter voldoende overeenstemming is tussen het vak op basis waarvan verzoeker de vrijstelling aanvraagt en het opleidingsonderdeel waarvoor de vrijstelling wordt aangevraagd wat betreft de onderdelen ‘de algemene definitie van de belastingen’, ‘de grondwettelijke regels die het kader vormen voor het fiscaal recht’, ‘de basisbeginselen die het fiscaal recht beheersen’ en ‘de personenbelasting’. Voor deze onderdelen wordt verzoeker een vrijstelling verleend. Op het examen zal verzoeker niet over die onderdelen worden geëvalueerd. De vrijstelling geldt voor 3 ECTS-credit. Voor de overige delen van “Fiscaal recht” wordt geen vrijstelling verleend.

Wat het opleidingsonderdeel “*Sociologie en rechtssociologie*” betreft, merkt de interne beroepsinstantie op dat verzoeker hiervoor een vrijstelling heeft gevraagd op basis van het opleidingsonderdeel “Sociologie” dat hij in het academiejaar 2012-2013 heeft afgelegd aan de onderwijsinstelling. In de initiële beslissing werd verzoeker reeds een deelvrijstelling toegekend voor wat betreft het gedeelte ‘Sociologie’.

De interne beroepsinstantie gaat nader in op de mogelijkheid om eveneens voor het deel ‘rechtssociologie’ een vrijstelling toe te kennen. Ze stelt in het kader van haar onderzoek vast dat de wisselwerking tussen het recht en de samenleving, dat het onderwerp uitmaakt van de rechtssociologie op geen enkele manier aan bod is gekomen in het opleidingsonderdeel “Sociologie”, dat verzoeker reeds heeft volbracht. De leerresultaten die betrekking hebben op rechtssociologie (waaronder de relatie tussen sociologische theorieën en het rechtssysteem, de sociologische benadering van het recht en de belangrijkste rechtssociologische concepten en grondslagen) werden niet beoogd bij “Sociologie” en kwamen derhalve niet aan bod.

De interne beroepsinstantie besluit dat er geen grond bestaat om verzoeker een deelvrijstelling toe te kennen voor de component ‘rechtssociologie’, waardoor de student enkel voor de component ‘sociologie’ van het opleidingsonderdeel “Sociologie en rechtssociologie” een vrijstelling wordt toegekend.

Wat het opleidingsonderdeel “*Inleiding tot het recht*” betreft, merkt de interne beroepsinstantie op dat verzoeker hiervoor een vrijstelling heeft gevraagd op grond van het opleidingsonderdeel “Bronnen en beginselen van het recht”, dat hij in het academiejaar 2012-2013 heeft afgelegd aan de onderwijsinstelling. Het opleidingsonderdeel “Inleiding tot het recht” omvat, ten eerste, een algemene inleiding tot het recht, en, ten tweede, een inleiding tot het Europees en het internationaal recht.

De interne beroepsinstantie ziet geen reden om het anders te zien dan de decaan in zijn beslissing om een deelvrijstelling toe te kennen voor wat betreft het eerste deel van het opleidingsonderdeel.

Gelet op de omstandigheid dat verzoeker in het academiejaar 2012-2013 een credit heeft bekomen voor het opleidingsonderdeel “Inleiding tot het internationaal en Europees recht” en in het academiejaar 2013-2014 voor het opleidingsonderdeel “Internationaal recht I”, neemt de interne beroepsinstantie aan dat verzoeker in voldoende mate een inleiding tot het Europees en internationaal recht heeft bekomen, zoals die wordt behandeld in “Inleiding tot het recht”. Verzoeker bekomt een vrijstelling voor “Inleiding tot het recht”.

Wat het opleidingsonderdeel “*Historische inleiding tot het privaatrecht*” betreft, beslist de interne beroepsinstantie om verzoeker hiervoor een vrijstelling toe te kennen aangezien hij een credit heeft behaald voor het opleidingsonderdeel “Historische inleiding tot het recht”.

Wat het opleidingsonderdeel “*Introduction to common law and legal English*” betreft, stelt de interne beroepsinstantie vast dat dit naar inhoud, doelstellingen en leerresultaten niet voldoende overeenstemt met het door verzoeker aangevoerde opleidingsonderdeel. Binnen het opleidingsonderdeel “Introduction to common law and legal English” wordt onder andere dieper ingegaan op de historische ontwikkeling van common law, de principes van common law in Engeland en Wales, het gerechtelijk systeem, de instanties en de precedentenwerking.

Uit het dossier blijkt evenwel dat dit opleidingsonderdeel wel voldoende overeenstemt met ‘legal English’ wat de kennis van het juridische Engels betreft.

Aan verzoeker wordt hiervoor aldus een deelvrijstelling verleend. Op het mondelinge examen zal hij alleen worden geëvalueerd voor wat betreft de bespreking van de ‘briefing note’ en het common law. Deze vrijstelling geldt voor 1 ECTS-credit.

Daarnaast stelt de interne beroepsinstantie vast dat verzoeker zijn betoog eveneens steunt op artikel 87, §2 en artikel 132, §2 van het OER, waarin wordt verzocht om hem een bachelordiploma uit te reiken.

De interne beroepsinstantie, die al in tweede instantie oordeelt, moet evenwel constateren dat er dienaangaande geen beslissing voorligt waartegen beroep kan worden ingediend. De bestreden beslissing van de decaan van 26 oktober 2020 heeft louter betrekking op de besproken vrijstellingaanvragen. Verzoeker kan zich niet wenden tot de beroepscommissie tegen een beslissing die er niet is, ook niet fictief.

Louter ten overvloede motiveert de interne beroepsinstantie inhoudelijk dat verzoeker de domeinspecifieke leerresultaten verbonden aan de opleiding, zoals die heden zijn ontwikkeld, niet heeft verworven. Verzoeker beschikt namelijk niet over de basiskennis van het recht, wat blijkt uit de vastgestelde hiaten in zijn kennis van – zonder exhaustiviteit te willen nastreven – enerzijds, het Belgisch recht, zoals het ondernemingsrecht en het familierecht, en het recht van andere systemen, zoals het common law, en, anderzijds, de sociale factoren die het recht beïnvloeden.

De omstandigheid dat een studietrajectbegeleider in mei 2018 zou hebben meegedeeld dat verzoeker een diploma kan worden verleend, kan niet tot gevolg hebben dat de decretale en reglementaire bepalingen die zich opdringen aan de interne beroepsinstantie, terzijde mogen worden geschoven. Voorgaande overwegingen maken duidelijk dat niet kan worden ingegaan op de vraag tot het bekomen van een bachelordiploma.

Waar verzoeker ten slotte aanvoert disproportioneel te worden gestraft door de opeenvolgende “sancties” en dat het niet zijn bedoeling is de masteropleiding aan de VUB te starten, moet worden geoordeeld dat dat aanvoelen in hoofde van verzoeker niet toelaat dat de interne

beroepsinstantie de decretale en reglementaire bepalingen waarvan zij de naleving moet verzekeren, niet langer huldigt. De geuite belofte om geen masteropleiding aan te vatten, mag de interne beroepsinstantie evenmin dwingen tot een clementie in strijd met de bepalingen van de Codex Hoger Onderwijs en het OER.

Het beroep in ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 23 december 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 29 december 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – afstand

Per e-mail van 5 januari 2021 en per aangetekend schrijven van dezelfde datum deelt verzoeker mee dat hij afstand doet van het extern beroep, daar hij op 4 januari 2021 een nieuwe beslissing van de VUB heeft ontvangen omtrent zijn grieven.

De Raad ziet geen redenen om deze afstand niet toe te kennen.

V. Anonimisering

Per e-mail van 28 januari 2021 vraagt verzoeker de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad stelt de afstand van het geding vast.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 17 februari 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 22 februari 2021

Arrest nr. 6.457 van 10 maart 2021 in de zaak 2021/025

In zake: xxx

Tegen: UNIVERSITEIT GENT
Woonplaats kiezend te 9000 Gent
Sint-Pietersnieuwstraat 25

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 20 januari 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 15 januari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 22 februari 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is sinds het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor of Science in de ingenieurswetenschappen’. Tijdens dat academiejaar slaagde verzoeker voor 36 van de 60 opgenomen studiepunten.

In het academiejaar 2018-2019 schreef verzoeker zich in voor dezelfde opleiding. Hij behaalde 40 van de 63 opgenomen studiepunten.

Tijdens het academiejaar 2019-2020 schreef verzoeker zich opnieuw in voor dezelfde opleiding. Aangezien hij slechts slaagde voor 27 van de 56 opgenomen studiepunten, werd hem een bindende voorwaarde opgelegd.

Verzoekende partij stelde op datum van 22 september 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling. Hij voerde volgende bezwaren aan:

- Hij kwam net 1 studiepunkt te kort om aan de 50% regel te voldoen;
- Hij heeft hinder ondervonden door de Covid-19-pandemie aangezien hij deel uitmaakt van een familie van zelfstandigen en de nachtwinkel van zijn vader zeer beperkte openingsuren kreeg opgelegd, met de financiële gevolgen van dien. Gezien de gespannen situatie thuis en de beperkte mogelijkheden om ergens anders te gaan studeren ondervond de student zware problemen bij zijn studie;
- Voor het opleidingsonderdeel “Materialen en velden” werd er na de lockdown weinig tot geen les gegeven;
- Hij heeft er nu voor gezorgd dat zijn situatie voor volgend jaar beter is: hij heeft een studieplek los van zijn huis gevonden;
- Hij heeft al bewezen de opleiding aan te kunnen en hoopt dat hij geen extra druk krijgt door het opleggen van bindende voorwaarden.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 16 oktober 2020 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie heeft integraal kennisgenomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het beroepsschrift. Zij heeft begrip voor de argumenten die de student aanhaalt, maar merkt op dat deze argumenten niet van doorslaggevende aard zijn om de bindende voorwaarden op te heffen. De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat bindende voorwaarden worden opgelegd wanneer een student niet slaagt voor de helft van de opgenomen studiepunten. Ze benadrukt dat de Universiteit Gent hiermee al een mildere norm hanteert dan wat de Codex Hoger Onderwijs voorschrijft. De student slaagde niet voor de helft van de opgenomen studiepunten, waardoor hij conform artikel 24, §1 onderwijs- en examenreglement (hierna: OER), net als alle andere studenten die niet aan dit artikel voldeden, een bindende voorwaarde kreeg.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student verwijst naar de coronapandemie in het tweede semester en de bijhorende financiële druk die zijn familie hierdoor ervaarde in combinatie met een moeilijke thuissituatie om te studeren.

De interne beroepsinstantie kan aannemen dat de Covid-19-pandemie en de daaruit voortvloeiende maatregelen de studies van de student tijdens het tweede semester en de tweedekansexamenperiode negatief kunnen hebben beïnvloed, maar stelt dat de UGent de nodige inspanningen heeft geleverd om de negatieve effecten zoveel mogelijk te beperken op het vlak van zowel onderwijs- als evaluatieactiviteiten. Lesgevers hebben hun evaluaties zoveel mogelijk aangepast om alle studenten de kans te geven te slagen en, waar wenselijk, werd de coronacheck toegepast. De student toont niet aan en er blijkt niet dat dit voor zijn curriculum anders zou zijn geweest.

Waar de student opmerkt dat hij door de moeilijke thuissituatie gezien de gevolgen van corona problemen ondervond om zich grondig te kunnen voorbereiden voor de evaluaties, stelt de interne beroepsinstantie vast dat de student niet voorafgaand aan de evaluatie heeft laten weten dat de thuissituatie een dermate grote impact had op zijn studeermogelijkheden dat hij zich daardoor niet goed kon voorbereiden op de examens. De student heeft evenmin het bijzonder statuut omwille van uitzonderlijke individuele of sociale omstandigheden aangevraagd, hoewel die mogelijkheid ruim werd gecommuniceerd. De lesgever, noch andere studie- of onderwijsbegeleiders hebben dan ook specifieke maatregelen kunnen voorstellen of nemen om de student een betere studieomgeving te bieden en zijn kansen op slagen zo te vergroten. Het feit dat dit niet is gebeurd, kan volgens de interne beroepsinstantie niet worden verweten aan de UGent en haar medewerkers. De interne beroepsinstantie stelt bovendien vast dat er geen concreet bewijs voorligt van de thuissituatie, waardoor ze de thuissituatie als doorslaggevend element voor het niet slagen zou moeten meenemen.

De interne beroepsinstantie wijst erop dat Covid-19 voor alle studenten een uitzonderlijke situatie was en de student haalt – in tegenstelling tot zijn persoonlijk aanvoelen – geen bijzondere omstandigheden aan die hem van de andere studenten zouden kunnen onderscheiden, en waaruit zou blijken dat de gevolgen van de coronacrisis voor hem dermate zwaarder en uitzonderlijker waren dat ze de interne beroepsinstantie ertoe zouden moeten brengen voor hem de bindende voorwaarden op te heffen. De interne beroepsinstantie merkt hierbij op dat de student ook dit argument met geen enkel concreet bewijsstuk onderbouwt. Ze

benadrukt dat de bewijslast bij de student als verzoekende partij ligt. Ze voelt zich hierdoor bovendien geruggesteund door eerdere beslissingen van de Raad inzake het aanbrengen van bewijslast.

Tot slot stelt de interne beroepsinstantie vast dat de examencijfers uit de verschillende zittijden niet dermate van elkaar verschillen om te stellen dat de coronamaatregelen de examens van de student dermate negatief kunnen hebben beïnvloed, wel integendeel.

De student geeft geen andere specifieke reden op om de bindende voorwaarden op te heffen. De interne beroepsinstantie meent dat de opgelegde bindende voorwaarden de onmiddellijke studievoortgang niet hinderen en dat hij nog voldoende kansen heeft om in het academiejaar 2020-2021 voldoende vooruitgang te boeken om de bindende voorwaarden teniet te doen. Het intern beroep wordt dan ook ongegrond verklaard en de bindende voorwaarden blijven gehandhaafd.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 22 oktober 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 23 oktober 2020 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 6.158 van 6 januari 2021 in de zaak 2020/751 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“Verzoekende partij voert (onder meer) in essentie aan dat de formelemotiveringsplicht is geschonden omdat de bestreden beslissing niet antwoordt op volgend argument dat hij aanvoerde in de interne beroepsprocedure:

“Ook werd er voor het opleidingsonderdeel Materialen en Velden na de lockdown weinig tot geen les gegeven, wat het moeilijker maakte om op dit opleidingsonderdeel van 6 studiepunten te slagen. Uiteraard deed ik nog steeds mijn best om te studeren in de beperkte mate dat nog mogelijk was maar slaagde ik jammer genoeg niet voor de credits van dit jaar.”

Inzake de formelemotiveringsplicht zij eraan herinnerd dat een beroepscommissie niet verplicht is om op alle grieven en opmerkingen afzonderlijk te reageren. Het volstaat dat in de beslissing de motieven worden opgenomen die de beslissing afdoende kunnen dragen.

Het bestaan en de zin van de georganiseerde administratieve beroepsprocedure vereisen wel dat de beroepsinstantie laat blijken met het beroepsschrift zorgvuldig rekening te hebben gehouden en dat de bezwaarindiener een antwoord krijgt op bezwaren die voor de student blijkens zijn beroepsschrift van wezenlijk belang zijn en die, mochten ze wel in aanmerking zijn genomen, een voor hem gunstiger beslissing konden opleveren.

Het bezwaar waarover het in casu gaat, namelijk de bewering dat voor het opleidingsonderdeel “Materialen en velden” (6 studiepunten) na de lockdown weinig tot geen les is gegeven, is voor verzoekende partij wel degelijk van wezenlijk belang en zou, indien gegrond, tot een gunstiger beslissing kunnen leiden. Verzoeker kreeg een bindende voorwaarde opgelegd omdat hij 27 van de 56 opgenomen studiepunten heeft behaald, met andere woorden behaalde hij 1 studiepunkt te weinig om het vereiste studierendement te behalen. De vraag of de begeleiding van de studenten op een opleidingsonderdeel van 6 studiepunten al dan niet gebrekkig is verlopen en of verzoekende partij bijgevolg terecht niet geslaagd is verklaard voor dat opleidingsonderdeel, is dus uitermate relevant voor verzoeker. Dit argument, indien het gegrond zou zijn, is beslissend voor de vraag of verzoeker bindende voorwaarden opgelegd moeten worden of niet.

Samen met de verzoekende partij moet de Raad vaststellen dat de motivering van de bestreden beslissing met geen woord rept over het opleidingsonderdeel “Materialen en velden”, noch over de manier waarop dit vak is gedoceerd in het tweede semester, na de lockdown. Verzoeker krijgt geen expliciet antwoord op zijn argument.

Verwerende partij geeft in haar antwoordnota aan dat dit antwoord implicit in de bestreden beslissing is vervat, met name “daar waar de institutionele beroepscommissie vaststelt dat de situatie van verzoeker niet anders is dan deze van andere studenten en verzoeker het tegendeel ook niet aantoon. Verwerende partij beklemtoont ook nog eens dat verzoeker op dat vlak niet verder kwam dan een bewering die door geen enkel stuk werd gestaafd.”

Om deze passage in zijn context te plaatsen, citeert de Raad hierna het relevante gedeelte van de bestreden beslissing:

“De student merkt op dat hij door de moeilijke thuissituatie gezien de gevolgen van corona problemen ondervond om zich grondig te kunnen voorbereiden voor de evaluaties.

De student heeft echter voorafgaand aan de evaluatie niet laten weten dat de thuissituatie een dermate grote impact had op zijn studeermogelijkheden dat hij zich daardoor niet goed kon voorbereiden op de examens. De student heeft evenmin het bijzonder statuut omwille van uitzonderlijke individuele of sociale omstandigheden aangevraagd, hoewel die mogelijkheid ruim werd gecommuniceerd. De lesgever noch

andere studie- of onderwijsbegeleiders hebben dan ook specifieke maatregelen kunnen voorstellen of nemen om de student een betere studieomgeving te bieden en zijn kansen op slagen zo te vergroten, en dat dit niet is gebeurd kan niet worden verweten aan de UGent en haar medewerkers. De institutionele beroepscommissie stelt bovendien vast dat er geen concreet bewijs voorligt van de thuissituatie waardoor de institutionele beroepscommissie de thuissituatie als doorslaggevend element voor het niet slagen zou moeten meenemen.

De institutionele beroepscommissie wijst erop dat COVID19 voor alle studenten een uitzonderlijke situatie was en de student haalt – in tegenstelling tot zijn persoonlijk aanvoelen – geen bijzondere omstandigheden aan die hem van de andere studenten zou kunnen onderscheiden, en waaruit zou blijken dat de gevolgen van de coronacrisis voor hem dermate zwaarder en uitzonderlijker waren dat ze de institutionele beroepscommissie ertoe zouden moeten brengen voor hem de bindende voorwaarden op te heffen.

De institutionele beroepscommissie merkt hierbij op dat de student ook dit argument met geen enkel concreet bewijsstuk onderbouwt die de commissie zou moeten overtuigen van dermate uitzonderlijke omstandigheden. De institutionele beroepscommissie wijst er de student op dat de bewijslast bij hem als verzoekende partij ligt en voelt zich hierin geruggesteund door eerdere besluiten van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissing inzake het aanbrengen van bewijslast.” (eigen onderlijning)

Uit dit citaat blijkt dat de institutionele beroepscommissie het enkel heeft over het argument van verzoeker dat hij door de moeilijke thuissituatie problemen heeft ondervonden om zich grondig te kunnen voorbereiden voor de evaluaties. Hoogstens heeft de institutionele beroepscommissie het hier over de gevolgen van de coronacrisis in het algemeen (zie de door de Raad onderlijnde zinsnede in het citaat hierboven). Hieruit kan geen enkele link afgeleid worden met betrekking tot het argument van verzoeker dat er voor het opleidingsonderdeel “Materialen en velden” weinig tot geen les werd gegeven.

Het feit dat verzoeker in zijn intern beroepschrift slechts beknopt en zonder verdere bewijsstukken bearugmenteert dat er voor het opleidingsonderdeel “Materialen en velden” na de lockdown weinig tot geen les werd gegeven, leidt er volgens de Raad prima facie toe dat de institutionele beroepscommissie volgens de vereisten van de formelemotiveringsplicht hierop evenzeer beknopt kon antwoorden. Evenwel is er in de bestreden beslissing geen enkel antwoord te vinden op dit bezwaar van verzoeker, ook geen beknopt antwoord.

Deze vaststelling bevreemdt de Raad, omdat verwerende partij in haar antwoordnota – voor het eerst uitgebreid – bearugmenteert waarom er voor het opleidingsonderdeel “Materialen en velden” wél voldoende ondersteuning aan de studenten is geboden, onder andere met materiaal, oefeningen en oplossingen op oefeningen, en bijkomende contactmomenten. De Raad stelt vast dat er van deze argumentatie evenwel geen spoor te vinden is in de bestreden beslissing, expliciet noch impliciet. Er is enkel sprake van een post factum motivering in de antwoordnota van verwerende partij. Deze motivering kan niet aan de institutionele beroepscommissie worden

toegerekend en kan de bestreden beslissing dus niet schrageren. Om deze reden gaat de Raad dan ook niet verder in op de inhoudelijke discussie die zich tussen verwerende en verzoekende partij ontspint inzake de argumentatie in de antwoordnota omtrent de manier waarop het opleidingsonderdeel “Materialen en velden” is gedoceerd na de lockdown.

De bestreden beslissing miskent de formelemotiveringsplicht.

Ten overvloede stelt de Raad vast dat het administratief dossier geen stukken bevat die zo gelezen kunnen worden dat de institutionele beroepscommissie ten tijde van haar beoordeling rekening heeft gehouden met de elementen die verwerende partij bespreekt in haar antwoordnota, met name het gegeven dat er voor het opleidingsonderdeel “Materialen en velden” wél voldoende ondersteuning is geboden, onder andere met materiaal, oefeningen en oplossingen op oefeningen, en bijkomende contactmomenten. De verklaring, aangereikt door de betrokken docent (zie stuk 7 van het administratief dossier) waarin wordt verwezen naar informatie op platformen Ufora en Bongo, dateert immers van 9 november 2020, d.w.z. meer dan drie weken na datum van de bestreden beslissing.

Het enige middel is gegrond.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 6.158 van 6 januari 2021 in de zaak 2020/751 van de Raad, heeft de interne beroepsinstantie van verwerende partij op 15 januari 2021 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie geeft opnieuw de argumenten weer die de student in zijn intern beroepsschrift heeft vermeld. Zij stelt vast dat hij enkele van zijn argumenten verder heeft verduidelijkt in zijn extern beroep voor de Raad:

- Hij geeft aan dat hij in de aanloop van de tweede zittijd een studieplek aanvroeg en ook heeft bekomen;
- De opgelegde bindende voorwaarde hindert naar zijn mening zijn verdere studieloopbaan wel, zeker nu de coronacijfers aanleiding kunnen geven tot extra maatregelen;
- Dat een coronacheck werd toegepast voor het vak “Materialen en velden” wijst erop dat er een afwijking is met de geslaagde resultaten van vorige jaren en wijst erop dat het vak niet goed gedoceerd werd en zo leidde tot slechtere resultaten.

De interne beroepsinstantie heeft integraal kennisgenomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het beroepsschrift en in de procedurestukken en bijlagen die de student heeft ingediend in het raam van de procedure voor de Raad.

Zij is, om de hierna weergegeven redenen, van oordeel dat er geen reden is om de bindende voorwaarden toch op te heffen.

Zij stelt vast dat de student in de eerste plaats verwijst naar de coronapandemie en de gevolgen die de coronamaatregen hebben gehad voor zijn gezin. Hij merkt op dat door de beperktere openingsuren van de nachtwinkel van zijn vader, er binnen zijn gezin financiële stress was, en dat hij gezien de gespannen situatie thuis en de beperkte mogelijkheden om ergens anders te gaan studeren zware problemen ondervond bij zijn studie.

De interne beroepsinstantie heeft begrip voor de situatie van de student en kan aannemen dat de Covid-19-pandemie en de daaruit voortvloeiende maatregelen de studies van de student tijdens het tweede semester en de tweedekansexamenperiode kunnen hebben bemoeilijkt. De interne beroepsinstantie is evenwel van mening dat de UGent de nodige inspanningen heeft geleverd om de negatieve effecten van de pandemie en de daarmee gepaard gaande maatregelen zoveel mogelijk te beperken op het vlak van zowel onderwijs- als evaluatieactiviteiten.

Wat de evaluaties betreft, merkt de interne beroepsinstantie op dat lesgevers hun evaluaties zoveel mogelijk hebben aangepast om alle studenten de kans te geven te slagen en, waar wenselijk, werd de coronacheck toegepast. De student toont niet aan en er blijkt niet dat dit voor zijn curriculum anders zou zijn geweest.

Specifiek met betrekking tot het vak “Materialen en velden” stelt de student dat het feit dat de coronacheck werd toegepast er precies op duidt dat het vak niet goed werd gedoceerd en dat de studenten het er moeilijker mee hadden. De interne beroepsinstantie volgt die redenering niet. Uit de gegevens van de coronacheck-tool blijkt dat de gemiddelde score van het vak niet afwijkt van de voorgaande jaren en ook het gemiddelde slaagcijfer voor toepassing van de coronacheck ligt in de lijn van de voorgaande jaren. Volgens de interne beroepsinstantie heeft de coronacheck enkel aangegeven dat de spreiding van de cijfers iets anders lag dan vorige jaren, in die zin dat er studenten waren met een nul-score, waar dat de vorige jaren niet zo was. Het

systeem stelde dan ook enkel een aanpassing voor van telkens één punt van de cijfers tussen nul en vijf.

Als uit de toepassing van deze coronacheck iets kan worden afgeleid, dan is dat volgens de interne beroepsinstantie in elk geval niet dat het vak niet goed zou zijn gegeven, maar enkel dat de spreiding van de examencijfers iets anders lag dan vorige jaren. Dat euvel is precies door de toepassing van de check en door het feit dat de lesgever de suggesties die het systeem gaf ook heeft aangenomen, rechtgezet. Er werd dus maximaal rekening gehouden met het feit dat studenten het met dit vak mogelijk iets moeilijker hadden dan in “normale” omstandigheden.

Waar de student opmerkt dat hij door de gespannen situatie thuis en de beperkte mogelijkheden om elders te gaan studeren, ernstige moeilijkheden ondervond bij zijn studie, stelt de interne beroepsinstantie vast dat dit alvast niet blijkt uit zijn studieresultaten, wel integendeel. In de januarizittijd diende verzoeker over zeven vakken examen af te leggen. Hij bleef afwezig voor één vak, behaalde één credit en slaagde niet voor de andere vakken. In de junizittijd diende verzoeker examen af te leggen over vijf vakken. Hij nam aan de evaluaties van alle vakken deel en hij behaalde twee credits en één licht tekort in het eerste deliberatiepakket werd getolereerd. Zijn studieresultaten in de junizittijd waren aldus beter dan de resultaten die hij behaalde in de januarizittijd, toen de coronaproblematiek nog helemaal niet aan de orde was. Uit zijn examenresultaten kan volgens de interne beroepsinstantie dan ook alvast niet worden afgeleid dat de coronamaatregelen de examens van de student dermate negatief hebben beïnvloed dat zou kunnen worden gesteld dat ze de oorzaak zijn van zijn falen en dat zijn falen aan een situatie van overmacht te wijten is die rechtvaardigt dat de bindende voorwaarde wordt opgeheven, wel integendeel.

De interne beroepsinstantie stelt ook vast dat de student voorafgaand aan de junizittijd niet heeft laten weten dat zijn thuissituatie een dermate grote impact had op zijn studeermogelijkheden dat hij zich daardoor niet goed kon voorbereiden op de examens. De student heeft pas in de aanloop naar de tweede zittijd een studieplek aangevraagd, maar deed dat niet vroeger, hoewel de mogelijkheid om een studieplek ter beschikking te krijgen ruim was gecommuniceerd. Hij vroeg ook het bijzonder statuut omwille van uitzonderlijke individuele of sociale omstandigheden niet aan, zodat ook in dat kader geen faciliteiten konden worden toegekend en geen hulp van welke aard dan ook kon worden aangeboden. Dat hij mogelijk niet optimaal kon functioneren heeft de student volgens de interne beroepsinstantie dan ook gedeeltelijk aan

zichzelf te wijten. Door met name zijn problemen niet te signaleren kon niemand binnen de UGent specifieke maatregelen voorstellen of nemen om een betere studieomgeving te bieden en zijn kansen op slagen mogelijk vergroten.

De interne beroepsinstantie blijft ook bij haar standpunt dat Covid-19 voor alle studenten een uitzonderlijke situatie was en dat de student – in tegenstelling tot zijn persoonlijk aanvoelen – geen bijzondere omstandigheden aanhaalt die hem van de andere studenten zouden kunnen onderscheiden, en waaruit zou blijken dat de gevolgen van de coronacrisis voor hem dermate zwaarder en uitzonderlijker waren dat ze de interne beroepsinstantie ertoe zouden moeten brengen voor hem de bindende voorwaarden op te heffen. De student toont het tegendeel ook niet aan.

De student voert nog aan dat voor het opleidingsonderdeel “Materialen en velden” na de lockdown weinig tot geen lessen werden gegeven, wat het moeilijker maakte om te slagen voor dit opleidingsonderdeel. Hij verwijt de lesgever aldus een gebrek aan begeleiding en is van mening dat dit zijn falen voor dat vak kan verklaren.

De student voegde bij zijn extern beroep een outprint van een bericht op Ufora waaruit zou moeten blijken dat voor dit vak inderdaad nauwelijks nog onderwijsactiviteiten doorgingen. Volgens de interne beroepsinstantie blijkt dit evenwel niet te kloppen met de werkelijkheid. Hierover ondervraagd, heeft de lesgever namelijk volgende toelichting gegeven bij zijn onderwijs in de lockdown-periode:

“Het klopt niet dat ik tijdens de lockdown geen les meer gegeven heb. De Bongo-sessies met hoorcolleges en vragensessies op Ufora kunnen dit bewijzen. Het klopt wel dat er niet van elk van de 6 hoofdstukken in deze cursus lessen zijn geweest:

- Hoofdstuk 3 was voor een groot deel gegeven voor de lockdown. Van het resterende stuk is er inderdaad geen les meer geweest. De syllabus is goed uitgewerkt en dat was zelfstudie.

- Hoofdstuk 4 is enkel te kennen voor het oefeningengedeelte en daarom heb ik beslist om de theoretische achtergrond via zelfstudie te laten lopen. In de jaren voor corona was hierover wel hoorcollege (minder dan 2 lesuren).

- Voor Hoofdstuk 5 en 6 waren er hoorcolleges via Bongo.

- De oefeningensessies tijdens de lockdown werden vervangen door het aanbieden van volledig uitgeschreven oplossingen, gevolgd door vragensessies.”

Na nazicht op Ufora stelt de interne beroepsinstantie vast dat dit ook klopt met wat er effectief is gebeurd. Er waren wel degelijk nog meer lesmomenten voorzien, waarvan overigens ook lesopnames ter beschikking werden gesteld van de studenten. Waar de student beweert dat de oefeningen zouden zijn uitgeschreven in een onleesbaar geschrift, moet de interne beroepsinstantie vaststellen dat het handschrift waarin de oefeningen werden uitgeschreven wel degelijk zeer net en goed leesbaar is.

In die omstandigheden is de interne beroepsinstantie van oordeel dat de lesgever wel degelijk voor voldoende begeleiding heeft gezorgd bij het verwerken van de leerstof. Het stond de studenten bovendien vrij om, als ze vragen hadden, die vragen ook buiten de voorziene vragensessies aan de lesgever te stellen, en ook buiten de voorziene vragensessies werden vragen beantwoord. Daarnaast stond ook het discussieforum open, waar de lesgever reageerde op vragen die door studenten werden gesteld. De interne beroepsinstantie benadrukt dat de resultaten voor het vak niet noemenswaardig afwijken van de resultaten in de vorige academiejaren, wat er volgens haar op wijst dat de studenten wel degelijk voldoende waren voorbereid op het examen en een normale kans op slagen hadden.

De interne beroepsinstantie stelt verder vast dat niet blijkt dat verzoeker zelf veel moeite deed om te slagen voor het betrokken vak. Hij nam niet deel aan de niet-periodegebonden evaluatie. Op het examen was hij wel aanwezig, zowel in de eerste als in de tweede zittijd, maar hij ondernam geen enkele poging om de vragen op te lossen. Wel schreef hij de volledige examenkopij vol met verwijten en beschuldigingen dat er geen les is gegeven, dat de cursus veel te moeilijk is, e.d.m. De lesgever heeft de student uiteindelijk in beide zittijden 0/20 gegeven omdat hij aanwezig was op het examen. Door toepassing van de coronacheck werd dit cijfer telkens gewijzigd in 1/20.

De interne beroepsinstantie besluit dan ook dat het argument rond het gebrek aan onderwijsactiviteiten voor het vak “Materialen en velden” niet gegrond is.

De student geeft geen andere specifieke reden op om de bindende voorwaarden op te heffen. De interne beroepsinstantie herinnert de student ten slotte nogmaals aan de *ratio legis* van het instrument van de bindende voorwaarde. Volgens haar is de bedoeling van het opleggen van een bindende voorwaarde dat studenten voldoende zouden worden geprikkeld enerzijds om niet meer studiepunten op te nemen dan voor hen haalbaar is, gelet op hun persoonlijke situatie, en

anderzijds, om zich ten volle in te zetten voor de opgenomen vakken, zodat ze op het einde van het jaar ook de desbetreffende credits behalen en geen leerkrediet verliezen. De interne beroepsinstantie stelt dat verzoeker dergelijke prikkel wel kan gebruiken, zoals blijkt uit zijn studiecurriculum. Verzoeker presteert alleszins niet optimaal en hij behaalde ook in de academiejaren voorafgaand aan het academiejaar 2019-2020 niet veel meer dan de helft van de opgenomen studiepunten (zijn studierendement was de voorgaande twee academiejaren resp. 60% en 63%).

De interne beroepsinstantie besluit dat, ook al behaalt verzoeker slechts één studiepunt te weinig om in het huidige academiejaar zonder bindende voorwaarde te kunnen verder studeren, het in de genoemde omstandigheden wel degelijk gepast is om hem toch een bindende voorwaarde op te leggen, teneinde hem ertoe aan te zetten goed na te denken over de samenstelling van zijn curriculum en zich ten volle in te zetten voor zijn studies zodat hij binnen een redelijke termijn zijn diploma kan behalen.

De interne beroepsinstantie merkt daarbij nog op dat de opgelegde bindende voorwaarde de onmiddellijke studievoortgang niet hindert en dat de student nog voldoende kansen heeft om in het academiejaar 2020-2021 voldoende vooruitgang te boeken en aan de bindende voorwaarden te voldoen.

Wat ten slotte het argument betreft dat verzoeker door het feit dat hem een bindende voorwaarde werd opgelegd het gevaar loopt om volgend jaar uitgesloten te worden, merkt de interne beroepsinstantie op dat dit op dit ogenblik een puur hypothetisch gegeven is. Of verzoeker kan voldoen aan de bindende voorwaarde hangt in grote mate af van de manier waarop hij zijn curriculum samenstelt en de inspanningen die hij daar zelf voor levert. Hij heeft dit dus in grote mate zelf in de hand. De interne beroepsinstantie wijst er op dat, mocht de student de bindende voorwaarde niet behalen, dit nog steeds niet betekent dat hij ook *ipso facto* niet meer zal kunnen inschrijven. Op dat ogenblik zal hij in eerste instantie weliswaar stoten op een weigeringsbeslissing, maar de interne beroepsinstantie kan die weigeringsbeslissing opnieuw ongedaan maken als verzoeker daarvoor goede argumenten naar voor kan brengen en er blijkt dat er vooruitzichten zijn dat het in een volgend academiejaar beter zal gaan.

Het intern beroep wordt dan ook ongegrond verklaard en de bindende voorwaarden blijven gehandhaafd.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 18 januari 2021 en bij aangetekend schrijven van 20 januari 2021 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 20 januari 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Tweede middel

In een tweede middel beroept verzoeker zich op een schending van het materieel motiveringsbeginsel, en in essentie ook op een schending van het redelijkheidsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Standpunt van partijen

Verzoeker meent dat het materieel motiveringsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel op verschillende manieren zijn geschonden.

Zo stipt verzoeker onder andere aan dat hij het vak “Materiaaltechnologie” (8/20) niet kon hernemen en dat hij werd gedelibereerd. Volgens hem kan hij voor dit vak worden beschouwd als geslaagd. Hij moet het vak immers niet meer opnieuw doen en hij kreeg bovendien de ingezette studiepunten hiervoor terug van de afdeling Hoger Onderwijs (samen met de ingezette studiepunten voor het opleidingsonderdeel “Materialen en velden”). Verzoeker antwoordt hiermee op de uitleg inzake de *ratio legis* voor het opleggen van de bindende voorwaarde die in de bestreden beslissing wordt vermeld.

In haar *antwoordnota* herinnert verwerende partij eraan dat verzoeker in zijn verzoekschrift heeft benadrukt dat hij voor het vak “Materiaaltechnologie” een score van 8/20 heeft behaald en dat dit cijfer werd gedelibereerd, waardoor hij het vak niet kon overdoen in de tweede zittijd. Volgens hem moet dit dan ook worden beschouwd als een geslaagd vak. Verwerende partij stipt vooreerst aan dat dit ook een nieuw argument betreft dat verzoeker niet eerder heeft opgeworpen, hoewel dit had gekund. Het is bijgevolg niet ontvankelijk, aangezien de interne beroepsinstantie dit argument niet heeft kunnen meenemen in haar beoordeling van het dossier.

Volgens verwerende partij is het overigens ook ongegrond. Het klopt dat de score van 8/20 die verzoeker in de eerste zittijd voor “Materiaaltechnologie” heeft behaald, werd getolereerd. Verwerende partij verduidelijkt dat het gaat om een vak in het eerste deliberatiepakket en de behaalde onvoldoende is krachtens artikel 67, §2, 2° OER tolereerbaar. Het klopt echter niet dat dit tot gevolg heeft dat verzoeker voor dit vak geen credit kon behalen. Het OER voorziet immers uitdrukkelijk dat studenten hun tweede examenkans wel degelijk kunnen opnemen voor vakken die werden gedelibereerd en aldus kunnen proberen om daarvoor alsnog een credit te behalen (artikel 55, §2 OER). Daarnaast moet dit ook niet als een “geslaagd” vak worden beschouwd in het raam van de studievoortgangsbewaking. Een score van 8/20 blijft immers een niet-geslaagd cijfer.

In zijn *wederantwoordnota* stipt verzoeker verder aan dat hij reeds in zijn wederantwoordnota in de eerste (externe) procedure had aangekaart dat hij studiepunten had teruggekregen voor “Materialen en velden” en “Materiaaltechnologie”. Volgens hem heeft de interne beroepsinstantie deze wederantwoordnota, noch het arrest in deze eerste procedure aandachtig genoeg gelezen. Hij voegt het bewijs van de teruggave als bijlage bij de wederantwoordnota.

Wat ten slotte het opleidingsonderdeel “Materiaaltechnologie” betreft, wijst verzoeker erop dat hij hiervoor geslaagd is, vermits hij de studiepunten hiervoor heeft teruggekregen en hij dit vak niet meer opnieuw moet afleggen. Verwerende partij kon hiermee bovendien rekening houden, aangezien zij beschikte over zijn curriculum.

Verzoeker begrijpt ook niet wat verwerende partij bedoelt met het niet kunnen slagen voor dit vak. Hij had dit nergens in zijn beroepsschrift aangehaald. Verzoeker is van mening dat dit vak kan worden beschouwd als geslaagd, in het raam van de studievoortgang. Het is dan niet

relevant of hij een score van 10/20 dan wel 8/20 zou hebben behaald. Het resultaat zou immers hetzelfde zijn gebleven.

Beoordeling

De Raad schetst vooreerst de contouren waarbinnen hij de voorliggende studievoortgangsbeslissing toetst. De Raad kan zich bij de beoordeling over de studievoortgang van een student niet in de plaats stellen van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling, maar gaat na of de bestreden beslissing niet onregelmatig tot stand is gekomen en of deze niet kennelijk onredelijk is. Deze appreciatiebevoegdheid van de Raad is niet anders wat voorliggende studievoortgangsbeslissing betreft.

Artikel 24, §1, 1° OER van verwerende partij stelt:

*“§1. Bindende voorwaarden en weigering tot inschrijving bij diplomadoelcontracten:
1° Indien de student voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten credits behaalt (d.i. een studierendement van minder dan 50%), zal bij de eerstvolgende inschrijving voor dezelfde opleiding (ongeacht de taalvariant) een bindende voorwaarde worden opgelegd. (...)"*

Partijen zijn het erover eens dat verzoeker voor minder dan 50% van de opgenomen studiepunten credits heeft behaald. Aangezien hij 56 studiepunten opnam en maar voor 27 studiepunten credits behaalde, heeft hij immers één studiepunt te weinig behaald om de vooropgestelde 50%-norm van artikel 24, §1 OER te behalen.

Een student kan evenwel bijzondere omstandigheden aanvoeren die zouden kunnen verklaren waarom hij in het voorbije academiejaar te weinig studievoortgang maakte. Op die manier kan de student aanvoeren dat de oplegging van de bindende voorwaarde niet aan de orde is, aangezien de te beperkte studievoortgang dan veroorzaakt werd door een reden die buiten hemzelf lag. Verwerende partij verwijst in de bestreden beslissing en haar antwoordnota terecht naar rechtspraak van de Raad die stelt dat de bindende voorwaarde de student wil sensibiliseren en ervoor wil zorgen dat de student zichzelf niet zal overbelasten. Het spreekt echter voor zich dat een sensibilisering enkel logisch en nuttig is, indien het niet-bereiken van de vooropgestelde studievoortgang effectief verwijtbaar is aan de student.

Inzake de door de Codex Hoger Onderwijs aan de instelling toegekende beoordelingsbevoegdheid om in de concrete gevallen die zich voordoen bindende voorwaarden op te leggen, heeft de Raad reeds in eerdere rechtspraak gesteld dat dit impliceert dat elk geval op zijn eigen merites moet worden onderzocht en beoordeeld, rekening houdend met de gegevens eigen aan de zaak. Een instelling moet voldoende rekening houden met de bijzondere omstandigheden waarin de student zich bevond bij het nemen van de betreffende studievoortgangsbeslissing.

In de eerste externe procedure voor de Raad, gericht tegen de beslissing van de interne beroepsinstantie van 16 oktober 2020, stelde verzoeker in zijn wederantwoordnota:

“3.Verweerde toont haar intentie achter het opleggen van een bindende voorwaarde. Verweerde stelt ook dat verzoeker op het einde van het vorig academiejaar beschikte over 135 studiepunten wat stelt dat (zie infra) verzoeker momenteel nog beschikt over 63 studiepunten. Verzoeker wil hierbij wel nog toevoegen dat hem door het (*sic*) Afdeling Hoger Onderwijs door de Vlaamse Overheid 11 studiepunten (5 studiepunten voor het opleidingsonderdeel Materiaaltechnologie en 6 studiepunten voor het opleidingsonderdeel Materialen en Velden) na een gemotiveerde aanvraag teruggegeven werden wegens de coronacrisis. De studiepunten voor die opleidingsonderdelen werden dan ook niet kwijtgespeeld.”

Verzoeker verwees op dat moment met andere woorden naar het gegeven dat hij vanwege het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (hierna: “AHOVOKS”) leerkrediet ten bedrage van 11 studiepunten heeft teruggekregen “wegen de coronacrisis”. Meer bepaald doelt verzoeker op artikel 14, §2 van het Decreet van 17 juli 2020 tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis (III) en tot wijziging van de Codificatie [van] sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016 (hierna: “Decreet van 17 juli 2020”), dat luidt als volgt:

“Studenten die zich tijdens het academiejaar 2019-2020 in een overmachtssituatie bevonden die toe te schrijven is aan COVID-19 en die daardoor na deelname aan hun laatste examenkans niet geslaagd zijn voor een opleidingsonderdeel waarvan minstens een deel van de onderwijsactiviteit na 9 maart 2020 viel, kunnen bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Regering rechtstreeks een aanvraag indienen om hun leerkrediet aan te passen. Die dienst controleert of de aanvraag voldoet aan de voorwaarden, past het leerkredietsaldo in voorkomend geval aan en deelt de beslissing aan de student mee.”

Uit artikel 14, §2 Decreet van 17 juli 2020 blijkt duidelijk dat de teruggegeven leerkrediet op basis van deze bepaling enkel gebeurt indien er sprake is van overmacht, die toe te schrijven is aan COVID-19: door een gebeurtenis die niets van doen heeft met de student, en die niet

voorzien, verhinderd of overwonnen kon worden, is de student niet geslaagd voor een opleidingsonderdeel waarvan minstens een deel van de onderwijsactiviteit na 9 maart 2020 viel.

Niet enkel voerde verzoeker in zijn wederantwoordnota in de eerste externe procedure aan dat hij leerkrediet ten bedrage van 11 studiepunten had teruggekregen. Tevens linkte hij deze teruggave aan “de intentie van verweerde tot het opleggen van een bindende voorwaarde”. Verzoeker had hierover zeker wat explicieter kunnen zijn, maar uit het geheel van zijn argumentatie kan wel worden afgeleid dat verzoeker hiermee aanvoerde dat hij door *overmacht* (de coronacrisis) niet geslaagd is voor twee opleidingsonderdelen, die samen 11 studiepunten bedragen, en dat verwerende partij daarmee rekening had moeten houden bij de beoordeling van de vraag of zij aan verzoeker al dan niet bindende voorwaarden moest opleggen.

De Raad vernietigde de bestreden beslissing van 16 oktober 2020 omwille van een schending van de formele motiveringsplicht, en deed met andere woorden geen uitspraak over hogervermeld argument van verzoeker.

In navolging van het vernietigingsarrest nr. 6.158 van de Raad nam de interne beroepsinstantie een nieuwe beslissing over het intern beroep van verzoeker. Daarbij overwoog zij uitdrukkelijk:

“De institutionele beroepscommissie heeft integraal kennis genomen van de argumenten zoals die zijn geformuleerd in het beroepschrift en in de procedurestukken en bijlagen die de student indiende in het raam van de procedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen.”

Hiermee wordt in de bestreden beslissing duidelijk aangegeven dat de interne beroepsinstantie integraal kennis heeft genomen van alle argumenten die verzoeker heeft aangevoerd, niet enkel in zijn oorspronkelijk beroepsschrift, maar ook in (alle) procedurestukken voor de Raad, te weten het verzoekschrift en de wederantwoordnota. De interne beroepsinstantie erkent met andere woorden ook kennis te hebben genomen van het argument van verzoeker dat hij leerkrediet heeft teruggekregen op basis van een “overmachtssituatie [...] die toe te schrijven is aan COVID-19” in de zin van artikel 14, §2 van het Decreet van 17 juli 2020 en dat verwerende partij hiermee rekening moet houden bij de beslissing tot het al dan niet opleggen van bindende voorwaarden.

Evenzeer beschikte verwerende partij over het curriculum van verzoeker (in de huidige externe procedure bijgebracht als stuk 4 van verwerende partij), waaruit af te leiden valt dat verzoeker,

na deelname aan zijn laatste examenkans, niet geslaagd is voor de twee opleidingsonderdelen van het tweede semester “Materiaaltechnologie” en “Materialen en velden”, waarvoor leerkrediet werd teruggegeven.

De Raad heeft de bestreden beslissing van 15 januari 2021 nauwkeurig doorgenomen, maar leest hierin niets over de teruggave van leerkrediet conform artikel 14, §2 van het Decreet van 17 juli 2020. De interne beroepsinstantie betwist met andere woorden de teruggave van het leerkrediet voor de twee betrokken opleidingsonderdelen (in totaal 11 studiepunten) wegens overmacht (corona) niet.

Ook in de loop van de huidige, tweede, externe procedure voor de Raad betwist verwerende partij overigens niet dat verzoeker 11 studiepunten heeft teruggekregen omwille van een overmachtssituatie. In respons op het verzoekschrift, waar verzoeker de teruggave van leerkrediet voor de twee opleidingsonderdelen nogmaals aanvoert en daaraan toevoegt dat hij voor het opleidingsonderdeel “Materiaaltechnologie” gedelibereerd is en dat men dit vak dus moet beschouwen als een vak waarvoor hij geslaagd is, stelt verwerende partij louter:

- Dat het argument van verzoeker dat hij als geslaagd moet worden beschouwd voor het opleidingsonderdeel “Materiaaltechnologie” omdat hij voor dat opleidingsonderdeel gedelibereerd is, nieuw is en dus onontvankelijk;
- Dat verzoeker voor dat opleidingsonderdeel volgens het OER in tweede zittijd wel nog een credit kon behalen;
- Dat dit opleidingsonderdeel niet als een “geslaagd” vak mag worden beschouwd in het raam van de studievoortgangsbewaking. Een score van 8/20 blijft immers een niet-geslaagd cijfer.

Noch in de bestreden beslissing, noch in de daaropvolgende (tweede) externe procedure betwist verwerende partij dat verzoeker 11 studiepunten heeft teruggekregen wegens een overmachtssituatie (corona).

Nochtans is de vaststelling dat verzoeker niet slaagde voor twee opleidingsonderdelen, samen goed voor 11 studiepunten, omwille van overmacht en dus omwille van “een gebeurtenis die niets van doen heeft met verzoeker, en die niet voorzien, verhinderd of overwonnen kan worden” (RvS 15 maart 2011, nr.212.044, Gazan) *in casu* cruciaal voor de vraag of verzoeker bindende voorwaarden opgelegd moet krijgen of niet. Dergelijke overmacht verklaart namelijk

waarom verzoeker in het voorbije academiejaar voor deze twee opleidingsonderdelen geen credit heeft behaald en bijgevolg te weinig studievoortgang heeft gemaakt. Het niet-behalen van credits voor twee opleidingsonderdelen, die samen 11 studiepunten bedragen, is *in casu* niet te wijten aan verzoeker maar aan overmacht.

Het komt de Raad dan ook als kennelijk onredelijk over om bij de beoordeling van de vraag of verzoeker bindende voorwaarden opgelegd moet krijgen *geen* abstractie te maken van deze 11 studiepunten. In de ogen van de Raad zou elke normale, voorzichtige en redelijk handelende onderwijsinstelling die vaststelt dat een student voor bepaalde opleidingsonderdelen geen credits heeft behaald omwille van overmacht, de studiepunten gekoppeld aan die opleidingsonderdelen buiten beschouwing laten bij de beoordeling van de vraag of deze student al dan niet een bindende voorwaarde opgelegd moet krijgen.

In casu stelt de Raad vast dat, indien men abstractie zou maken van 11 studiepunten waarvoor verzoeker geen credit heeft behaald wegens overmacht, verzoeker geslaagd zou zijn voor meer dan 50% van de door hem opgenomen studiepunten in het academiejaar 2019-2020, zoals bedoeld in artikel 24, §1, 1° OER.

Door evenwel geheel voorbij te gaan aan deze vaststellingen, schendt de bestreden beslissing het materieel motiveringsbeginsel alsook het redelijkheidsbeginsel.

Voor zover verwerende partij nog zou menen dat de interne beroepsinstantie geen rekening moest houden met verzoekers argument omtrent de terugval van leerkrediet, omdat verzoeker dit argument pas voor het eerst heeft aangevoerd in de wederantwoordnota in de eerste externe procedure en dit argument bijgevolg op het eerste gezicht laattijdig lijkt, merkt de Raad op dat de discussie omtrent de eventuele laattijdigheid en dus onontvankelijkheid van dat argument *in casu* niet relevant is. Verwerende partij heeft dergelijke discussie immers zelf buiten spel gezet door in de bestreden beslissing van 15 januari 2021 uitdrukkelijk te overwegen dat zij kennis heeft genomen van de argumenten van verzoeker in “de procedurestukken en bijlagen die de student indiende in het raam van de procedurestukken voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen.”, met andere woorden dus ook in de wederantwoordnota die verzoeker in de eerste externe procedure indiende.

Door enerzijds te overwegen dat zij met kennis van al deze argumenten tot een eindbeslissing is gekomen en door niet te betwisten dat verzoeker leerkrediet ten belope van 11 studiepunten

heeft teruggekregen wegens overmacht (corona), maar door anderzijds deze vaststelling geheel naast zich neer te leggen, schendt de verwerende partij het materiaal motiveringsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Het tweede middel is in de aangegeven mate gegrond.

VI. Anonimisering

In zijn wederantwoordnota vraagt verzoeker de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

- 1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 15 januari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.**
- 2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk op 26 maart 2021 een nieuwe beslissing, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen.**
- 3. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in terechting van 10 maart 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Elsbeth Loncke,

kamervoorzitter

Jan Geens

bestuursrechter – bijzitter

Marleen Verreth bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door
Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Elsbeth Loncke

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 3 maart 2021

Arrest nr. 6.395 van 3 maart 2021 in de zaak 2021/057

In zake: xxx
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
waar woonplaats wordt gekozen

tegen:

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 1

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 2 februari 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de vicerector Studentenbeleid van de Katholieke Universiteit Leuven van 26 januari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekster ongegrond wordt verklaard en het examencijfer van 8/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Stage in de klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten’ wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 3 maart 2021.

In toepassing van artikel 2 van de Beschikking 2020/014 van de Voorzitter van de Raad van 24 december 2020 zijn de partijen door de voorzitter van de I^{ste} Kamer te zijnen huize bijeengeroepen voor een virtuele terechting via Teams.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de (verkorte) masteropleiding ‘Master in de Psychologie’.

Tot verzoeksters curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Stage in de klinische en gezondheidpsychologie: kinderen en adolescenten’. Voor dat opleidingsonderdeel vangt verzoekster op 20 januari 2020 een stage aan te Beveren. Die stage wordt door de stageplaats stopgezet op 18 mei 2020. Na tussenkomst van de decaan wordt besloten dat verzoekster haar stage elders kan verderzetten; dit resulteert in een stage van twaalf weken te Bornem die wordt aangevat op 22 september 2020.

Na een eindevaluatiegesprek wordt aan verzoekster een examencijfer van 8/20 toegekend.

Tegen dit examencijfer stelt verzoekster het volgend intern beroep in (voetnoten zijn weggelaten):

“[...]

III.BEZWAREN

Verzoekster verwijst naar de fiche inzake het opleidingsonderdeel Stage in klinische en gezondheidpsychologie: kinderen en adolescenten zoals hierboven reeds weergegeven, en waarnaar hieronder, daar waar nodig, zal verwezen worden.

Zonder op dit ogenblik beperkend te willen zijn, en onder voorbehoud van alle rechten, meent verzoekster de volgende aantastingen van het recht te kunnen inroepen tegen de bestreden beslissing.

III.1 ABNORMAAL VERLOOP VAN DE EINDEVALUATIEBESLISSING

III.1.1. Eindevaluatiegesprek

De eindevaluatie gebeurt in een gezamenlijk (online) gesprek tussen stagementor, stagiair en stageverantwoordelijke/stagecoördinator van de faculteit PPW. Tijdens de eindevaluatie wordt eerst aan de student de gelegenheid gegeven om mondeling (in aanwezigheid van stagementoren van de stageplaats en stageverantwoordelijke/ stagecoördinator van de faculteit PPW) toelichting te geven over het verloop van de stage en het eigen proces, vervolgens komen de stagementoren aan het woord en tot slot wordt aan de stagiair gevraagd om het gesprek te verlaten en bepalen de stagementoren van de stageplaats en de stageverantwoordelijke/stagecoördinator van de faculteit PPW in overleg het eindpunt van de student. Het

eindevaluatie formulier wordt door de stageleider ingevuld en bezorgd aan de stageverantwoordelijke/coördinator.

Duur van het evaluatiegesprek: +/- 45 minuten

Verzoekster merkt op dat tijdens haar evaluatiegesprek alle competentiedomeinen punt per punt overlopen werden, en het gesprek daardoor zo lang heeft geduurd (2,5 uur). Dit staat in groot contrast met hetgeen normaliter wordt voorzien, namelijk ca. 45 min.

Er werd tevens niet gevraagd aan verzoekster om buiten te gaan zodat haar stagementor een richtcijfer kon geven. Achteraf bevestigde haar stagementor dat mevrouw [W.] dit ook niet op een ander ogenblik heeft gedaan. Mevrouw [W.] heeft dit dus autonoom beslist.

III.1.2. Informatie geïncludeerd om eindresultaat te bepalen

Evaluatievorm: Permanente evaluatie zonder examen tijdens de examenperiode: Verslag, Medewerking tijdens contactmomenten, Procesevaluatie

Verzoekster vermoedt dat het stageverslag niet geïncludeerd werd om te komen tot het eindcijfer, hoewel dit wel uitdrukkelijk tijdens het evaluatiegesprek werd gestipuleerd. Verzoekster verwijst hiervoor naar haar verslag van dit gesprek:

“SW: deze namiddag beslissen over eindcijfer -> noodzakelijk omwille van uitzonderlijke situatie. Gaat verslag (ca. 30 blz) deze namiddag nog lezen en overleggen met prof. [V.d.O.J.]. Wanneer resultaat aan mij bekend zal worden gemaakt, weet mevrouw [W.] niet.

Gesprek heeft 2,5u geduurd. Alle competentiedomeinen werden overlopen.”

Mevrouw [W.] verliet na het eindevaluatiegesprek de stageplaats rond 13 uur richting Leuven. Nadien diende ze het stageverslag van verzoekster van ca. 30 blz. nog te lezen (minstens 2u) om vervolgens het eindevaluatiereport en haar nota's te kunnen herbekijken. Ook haalde ze aan dat ze alle info diende te bespreken met prof. [V.d.O.J.]. Nadien diende ze het cijfer nog te communiceren naar de examencommissie.

Nochtans is het belang van dit verslag niet te onderschatten, zoals hieronder bevestigd door mevrouw [V.] (ombudsdiens) zowel telefonisch op 4 december 2020, alsook per e-mail van 8 december 2020:

“Verder heb ik ook nog een keer kort overleg gehad met mevrouw [W.] en professor [V.d.O.J.]. Ze hebben me bevestigd dat de punten op dezelfde manier zullen worden toegekend als bij elke andere student. Er zal dus evenveel rekening worden gehouden met het stageverslag als bij andere studenten en overeenkomstig de regels die van toepassing zijn op de stage.”

III.1.3. Bekendmaking examenresultaat

Artikel 87 van het OER bepaalt dat de faculteit het moment en de wijze waarop, na elke examenperiode, de examenresultaten voor alle opleidingsonderdelen en de beslissingen

van de examencommissie over het geheel van de opleiding aan de studenten via het studievoortgangsdossier worden meegedeeld, bepaalt.

Zoals verzoekster hierboven heeft moeten opmerken, heeft het evaluatiegesprek op 11 december 2020 ongeveer 2,5 uur in beslag genomen, waarbij mevrouw [W.] de stageplaats heeft verlaten ca. 13 uur. Het evaluatieverslag van verzoekster diende nog nagelezen te worden, waarna de examencommissie nog diende samen te komen, om verzoekster haar definitief cijfer toe te kennen op diezelfde dag, daar waar tevens de stage van verzoekster 4 dagen later ten einde zou komen. Hierover werd nochtans duidelijke communicatie gevoerd zowel naar de stageplaats toe, als naar mevrouw [W.], zoals hieronder blijkt uit de e-mail van verzoekster van 6 december 2020 gericht aan haar stageleider:

“Ik noteer dat bij het telefonisch gesprek, dat jij, als mijn stagementor, voerde met mevrouw [W.] (d.d. 2/12) alle psychologen aanwezig waren en het gesprek volgden. Over dit telefonisch gesprek vertelde je mij dat mevrouw [W.] geschrokken was van het feit dat ik een aantal dagen vrij nam om te werken aan mijn stageverslag. Ik ging er steeds vanuit dat ik deze dagen nadien zou inhalen. Jij zou dit laten weten aan mevrouw [W.].”

III.1.4. Geen motivering vorhanden conform artikel 81, §4 OER

Artikel 81 OER bepaalt de criteria voor het slagen voor een opleiding.

Artikel 81, §4 OER: In alle gevallen waarin zij voor studenten met één onvoldoende voor een opleiding tot niet-slagen beslist, moet de examencommissie in het beraadslagingsverslag motiveren waarom de betrokken studenten niet aan de vooropgestelde leerresultaten voor het geheel van de opleiding voldoen.

Het eindevaluatiegesprek van verzoekster vond plaats op vrijdag 11 december 2020. Diezelfde dag zou de examencommissie ook samengekomen zijn, conform het transcript welke verzoekster heeft mogen ontvangen per e-mail op zaterdag 12 december 2020:

[Behaald resultaat: niet geslaagd met 63,50%
Mededelingsdatum: 11.12.2020]

Verzoekster heeft enkel een onvoldoende, 8/20, behaalt voor haar stage, voor alle andere opleidingsonderdelen is zij met glans geslaagd:

- Cognitieve en psychosociale ontwikkeling van kinderen en adolescenten: theorie en praktijk: **16/20**
- Psychodiagnostiek in de hulpverlening en het onderwijs aan kinderen en jongeren: **18/20**
- Practicum klinische vaardigheden: kinderen en adolescenten: **18/20**
- Stage in klinische en gezondheidpsychologie: kinderen en adolescenten: **8/20**

Overeenkomstig artikel 81, §4 OER diende de examencommissie te motiveren waarom verzoekster niet aan de vooropgestelde leerresultaten voor het geheel van de opleiding zou voldoen. Dit is echter niet gebeurd. De genomen beslissing door de examencommissie is op geen enkele manier gemotiveerd ter kennisgegeven aan

verzoekster. Artikel 81, §4 OER is derhalve geschonden, en enkel al om deze reden dient de bestreden beslissing herzien te worden, en verzoekster geslaagd verklaard te worden voor haar masteropleiding.

III.1.5. Geen toegang meer tot Toledo

Verzoekster had de mogelijkheid haar stage verder te kunnen zetten, in het kader van de verlenging van haar academiejaar ingevolge het nooddecreet. Thans heeft verzoekster geen toegang meer tot Toledo, wat nochtans een noodzakelijkheid is in het kader van het finaliseren van haar stage, maar ook op huidig beroepschrift naar behoren te kunnen opstellen en te kunnen onderbouwen met stukken, waaronder de e-mails. Derhalve zal in onderhavig beroepschrift ook verwezen worden naar oudere communicatie, wat niet als stuk kan toegevoegd worden.

Verzoekster heeft verschillende pogingen ondernomen om dit opgelost te zien, echter tot op heden zonder succes. Verzoekster mocht hiertoe volgende e-mail ontvangen op 7 december 2020 van de dienst Onderwijsprocessen:

“We vernamen van de faculteit dat [jouw] specifieke situatie nog bekeken wordt. We vragen je dan ook om nog even het antwoord van de faculteit af te wachten, momenteel kunnen we technisch gezien niets doen aan het automatisch vervallen van je account na 30/11.”

En vervolgens onderstaande e-mail op 8 december 2020 van de ombudsdienst:

“Ondertussen hebben we gevonden waar het probleem zit met betrekking tot Toledo. Er werd voor gezorgd dat het studentenaccount langer geactiveerd werd voor die studenten waarvoor het academiejaar langer wordt opengehouden. Het is echter zo dat dit voor andere studenten tot 30 oktober was en het account daarom werd ingesteld op actief tot 30 november. Om voor jou de stage mogelijk te maken hebben we eigenlijk een bijkomende uitzondering gegeven. Aangezien de standaard maar tot 30 oktober was, waren ze hier dus ook niet op voorzien. Het blijkt ook enorm complex te zijn om dit langer open te houden. Aangezien je de enige student bent voor wie dit geldt, stelt de universiteit voor om de communicatie te voorzien via je persoonlijk mailadres. Je zal dan ook je punten krijgen via je persoonlijke mailadres.”

Verzoekster begrijpt werkelijk niet waarom haar de toegang tot Toledo wordt ontzegd, temeer de universiteit op de hoogte was gesteld van de duurtijd van haar stage tot eind december zoals weergegeven in de stageovereenkomst.

III.1.6. Opvraging van de evaluatiedocumenten

Op 13 december 2020 vroeg verzoekster, conform artikel 98 van het OER (openbaarheid van bestuur), inzage van de documenten die ten grondslag lagen aan de bestreden beslissing. Zij ontving de nodige documenten, hoewel deze normaliter direct voorhanden zouden moeten zijn, op 16 december 2020 om 22 uur. Het relatief laattijdig aanleveren van de documenten en het reeds aangehaalde tijdsverloop van de dag van het eindevaluatiegesprek en bijhorende examenbeslissing op 11 december 2020 (i.e. de stagecoördinator verliet om 13u de stageplaats Ter Linde) doet vermoeden dat het

eindevaluatiedocument van de stagecoördinator *post hoc* is opgesteld. Het evaluatiedocument van de stagecoördinator is dan ook niet gedateerd. Het aanleveren van de nodige documenten twee dagen voor het vervallen van de beroepstermijn schaadt, met het oog op tijdig indienen van het beroepschrift, de mogelijkheid tot verdediging.

Bijkomend dient opgemerkt te worden dat, ondanks expliciete vraag naar het stagereglement van academiejaar 2019-2020, enkel het stagereglement van huidig academiejaar 2020-2021 werd toegestuurd, welke niet van toepassing is op de stage van verzoekster.

III.2. TWIJFEL OVER DE MANIER WAAROP DE BESTREDEN BESLISSING TOT STAND IS GEKOMEN

III.2.1. Tendentieuze indruk van mevrouw [W.]

Verzoekster had na de beëindiging van haar stage bij de eerste stageplaats en voor de start van haar stage bij de tweede stageplaats de decaan verzocht om van stagecoördinator te wisselen omwille van de partijdige houding van mevrouw [W.]. Haar partijdigheid had mevrouw [W.] ook erkend. Tijdens het gesprek van 27 april 2020 in aanwezigheid van de ombuds en mevrouw [W.] werd dit ook explicet aangehaald:

“Ik geef aan dat mevrouw [W.] mij eerder een bevooroordeelde indruk gaf. Mevrouw [W.] geeft aan dat dit niet de bedoeling is en excuseert zich.”

Nochtans diende mevrouw [W.], als stagecoördinator, overeenkomstig het stagereglement een bemiddelende rol aan te houden bij eventuele geschillen tussen de stagiair en haar stageleider/stageplaats. Verzoekster moest echter opmerken dat mevrouw [W.] ook tijdens de tweede stage tendentieus bleef.

Op het overleg van 24/08/2020 werd nochtans beslist om de nieuwe stage aan te vatten met een schone lei: *“Dit betekent dat zowel studente als het stageteam van de KU Leuven met een open blik kijken naar de nieuwe stage. Zo is het een nieuwe start voor iedereen en krijgt de studente een zo eerlijk mogelijke kans bij de nieuwe stage.”* Verzoekster mocht echter opmerken dat tijdens het bezoek van mevrouw [W.] aan Ter Linde op 25 september 2020, op het ogenblik van het starten van de stage, zij een negatieve uitleg wilde doen over de vorige stage van verzoekster. De negatieve commentaar werd afgebroken.

Verzoekster mocht in de mondelinge en schriftelijke gesprekken met haar stageleider opmerken de invloed en druk van mevrouw [W.] opmerken. Dit werd o.a. bevestigd in onderstaande mail van 10 december 2020 gericht aan de stageleidster van verzoekster:

“Gisterenavond zei je mij dat het niet meer nodig was dat ik een document ondertekende. Je had immers met mevrouw [W.] gebeld. Zij stelde dat we elk apart onze ondertekende documenten konden doorsturen, wat je dan ook deed.

Wat betreft het eindevaluatie-gesprek ben ik eveneens zeer teleurgesteld. Aan de start van dit gesprek vroeg ik jou om dit document af te printen, zodat ik nota's kon maken (met het oog op mijn stageverslag). Hierover ging je nadenken. ’s Avonds zei je mij dat je, op basis van het telefonisch gesprek met mevrouw [W.], dit op dit moment niet zou overhandigen. Toen ik ook al peilde naar een overhandiging van

dit document na de officiële eindevaluatie, gaf je wederom aan om dit aan mevrouw [W.] te zullen vragen.”

Of nog, in een e-mail van 10 december 2020 gericht aan mevrouw [W.] zelf:

“Zoals in het addendum aangegeven, bereikten mijn stagementor en ik op dinsdag 8/12 een akkoord over beide documenten. De dag nadien, onder andere na telefonisch contact met u, gaf mijn stagementor aan dat ze alle documenten niet meer wenste te ondertekenen.”

Verzoekster wijst op volgende incidenten tijdens het evaluatiegesprek, zoals opgenomen in haar verslag van dit gesprek:

Vraag naar kopie [van de eindevaluatie] door mevrouw [W.] geweigerd. Enkel voor ons (SW en [X.]) bedoeld, maar gaat erover nadenken.

Mevrouw [W.] dringt aan dat ik mijn stageverslag overmaak aan mijn stagementor. Ik geef aan dat volgens mij (wat ik niet meer kan controleren door weigering toegang Toledo) in het stagereglement staat dat ik dit pas NA de stage moet doen. Ik moet nog 4 dagen stage lopen.”

“[Verzoekster:] Ik wist niet dat er een moeilijkere en gemakkelijkere versie van de blob tree bestond. Anders had ik de gemakkelijkste gekozen. Je moet weten dat het bestaat om het te kunnen aanpassen. [Gebeurtenis van 5/11/2020 - week 7 (i.e. voor de tweede tussentijdse evaluatie; Dit werd toen echter niet aangehaald, maar nu wel op de eindevaluatie)]

SW: communicatieprobleem?

[Verzoekster]: niet akkoord -> Er werd verondersteld dat ik mijn therapieën zelf vormgaf. Ik heb dus geprobeerd om zelfstandig te werken. We hadden bij deze specifieke casus op voorhand besproken dat een blob tree oké was. Nadien ben ik dit gewoon gaan opzoeken. Ik heb pas achteraf, na feedback hierover, ontdekt dat er verschillende versies bestonden.”

“[Mevrouw [W.]:] Wat maakt dat er miscommunicatie ontstond tussen jou en anderen?

- *Miscommunicatie tussen mij en het team doordat [X.] feedback van anderen moest doorgeven. Als ik dan doorvroeg, wist [X.] dikwijls niet concreet over wat het ging. Interpretatie van een interpretatie. Op bepaald moment, op vraag van stagementor, zelf naar logopedistecoördinator gegaan om directe feedback te vragen.*
- *[X.]: samen nagedacht over wat feedback betekende*
- *[Verzoekster]: Oppassen voor te sterk te generaliseren -> aantal éénmalige feiten”*

“[Verzoekster]: Als het gaat over vorige stage, heb ik altijd nagedacht over wat ik kan doen opdat het beter loopt

[W.]: Hier herhaling van communicatieprobleem op vorige stage?

[Verzoekster]: nee, heel andere context”

“[X.] Gegroeid in zelfstandigheid, maar kan nog beter: soms moeilijk evenwicht vinden tussen zaken die je zelf mag beslissen en zaken die dienen afgetoetst te worden.

[Verzoekster]: soms is het ook gewoon leuk om iets te vertellen. Bv. boekjes enthousiast tonen en dan vragen welk boekje ik zou nemen. [Het ging niet over een patiënt van [X.] maar een patiënt van één van de andere psychologen - was een gewoon gespreksonderwerp]

[X.]: ik ving dit op als onzekerheid: Welk boekje zou ik het beste gebruiken?

[W.]: opnieuw communicatiemoeilijkheden”

“Ik hoor je het woord tips gebruiken bij het nadenken over kinderen en de interactie, maar reflecteren is meer een algemeen iets. Gaat het dan daarover als je voelt dat ze niet aan de slag gaat met feedback? Een tip kan je letterlijk uitvoeren.

- *[X.]: Veel zelfinzicht in werkpunten, maar als het gaat over werkpunten die ze niet herkent, moet dit steeds geconcretiseerd worden. We kunnen dit niet altijd doen (vb. Hoe kan je meer flexibel zijn in de therapie?).*
  - *[Verzoekster]: op een bepaald moment gesproken over tips rond flexibiliteit. Na verloop van tijd heb ik hier mijn eigen weg in gevonden: nu ik meer zicht heb op de kinderen en op de materialen, durf ik ook gemakkelijker dingen aan de kant te leggen.*
    - *[X.] bevestigt*
- *[Verzoekster]: Op een bepaald moment expliciet gevraagd wat [M.] verwachtte op vlak van communicatie. Zij gaf aan dat ik al voldoende reflecteerde over mijn interactie met de kinderen. Ze gaf ook aan dat ze wou dat ik ook nadacht over de toekomst van de kinderen. Dan kon heel snel een goed antwoord geven.*
  - *Dus als ik het dan expliciet vraag, bevestigt ze dan wel dat het aanwezig is, maar op andere momenten niet.”*

III.2.2. Stagementor onder druk? Een dubbel hiërarchieprobleem

Verzoekster mag tijdens haar stage 2 hiërarchieproblemen ervaren, namelijk een hiërarchieprobleem tussen de aanwezige 3 psychologen enerzijds, en inmenging van de directie anderzijds. Verzoekster licht dit hieronder nader toe.

Verzoekster volgde minstens 15 kinderen per week individueel bij haar stagementor. Bij psycholoog K. volgde verzoekster 6 kinderen. Bij psycholoog M. volgde verzoekster twee kinderen. Eén van de twee kinderen heeft verzoekster gedurende haar hele stage continu kunnen volgen. Het andere kind heeft verzoekster, door praktische omstandigheden, veel minder kunnen zien (1x observeren, 4x zelf begeleid).

Verzoekster ervarade een hiërarchieprobleem tussen de aanwezige psychologen op haar stageplaats. Hiervan heeft verzoekster haar stagementor meermaals attent op gemaakt, maar geen reactie op, noch oplossing voor mogen ontvangen. Dit blijkt o.a. in onderstaand mailverkeer van 2 december 2020 tussen verzoekster en haar stagementor:

“Er bestaat een hiërarchieprobleem. Jij bent mijn officiële stagementor die verantwoordelijk is voor alles wat met deze stage te maken heeft. Ik voer het merendeel van de therapieën dan ook uit onder jouw supervisie. Het lijkt dus

normaal dat ik mij bij vragen, bedenkingen en visies in eerste plaats tot jou richt. In de praktijk wordt, zeker sinds midden november, de functie van stagementor uitgeoefend door [K.], die in Ter Linde werkt sinds 1 september 2020. Zij voert het hoge woord op vergaderingen, vraagt om dingen in de TTE op te nemen waarvan jij mij later zegt dat je niet weet waarover het gaat of waar je het, naar eigen zeggen, zelfs niet eens mee bent. [M.], die in Ter Linde werkt sinds deze zomer, bekrachtigt steeds de visie van [K.] en hanteert dezelfde toon. Dit leidt tot een zeer onduidelijke situatie voor ons beiden. Ik wens dat deze situatie beëindigd wordt. Ik denk dat ik het recht heb om te vragen dat jij het engagement dat je genomen hebt, bij het ondertekenen van het stagecontract, uitvoert.”

Ook op 6 december 2020 kaart verzoekster dit aan:

“In verband met de drie eerste punten van mijn mail, stel je dat je je positie naar mij toe duidelijker wil stellen als oplossing voor de aangekaarte problemen. ... Hoewel jij mijn officiële stagementor bent, vind je dat er naar mij toe geen positiever verschil bestaat tussen jou en de andere psychologen. Je impliceert hiermee dat een stagementor geen uitgebreidere en meer verantwoordelijke taak heeft dan andere psychologen die daarenboven minder aanwezig waren bij de therapieën waaraan ik participeerde. Je vindt het dus niet storend dat een andere psycholoog het voortouw neemt in gesprekken naar mij toe.
Ik noteer dat bij het telefonisch gesprek, dat jij, als mijn stagementor, voerde met mevrouw [W.] (d.d. 2/12) alle psychologen aanwezig waren en het gesprek volgden.”

Zoals hierboven aangekondigd in haar e-mail, contacteert verzoekster de directie van haar stageplaats per e-mail van 7 december 2020:

“Het mentorschap over mijn stage werd toevertrouwd aan [X.C.]. In de praktijk werd deze taak vanaf half november afgebouwd. [X.] voert enkel nog uit wat door anderen wordt geëist / toegelaten. Een dergelijke uitvoering van het stagementorschap ondermijnt mijn functioneren.”

Verzoekster geeft graag meer duiding bij haar ervaring inzake dit hiërarchieprobleem op haar stageplaats. De onzekerheid van haar stagementor over haar eigen functioneren en kritiek op haar binnen Ter Linde gaf een nieuwe zelfzekere psycholoog (sinds begin september in Ter Linde werkzaam), de kans om zich te profileren binnen het nieuw gevormde psychologenteam en haar plaats als tweede stagementor op te eisen. Deze psycholoog, stelde (hoewel ze in totaal slechts 3 jaar werkzaam is, waarvan 2 jaar als schoolpsycholoog en 1 jaar als klinisch psycholoog) uitdrukkelijk dat ze ervaring had met het begeleiden van stages. Dit versterkte de onzekerheid van haar stagementor (waarbij verzoekster meestal 15 kinderen volgde). Haar stagementor begon te vinden dat haar eigen mening ondergeschikt en verkeerd was ten opzichte van de mening van deze psycholoog (waarbij verzoekster maar 6 kinderen volgde). De onzekerheid van haar stagementor maakte dat ze niet durfde op te treden tegen de roddels in Ter Linde en deze ook aan verzoekster kwam vertellen. Veel van de commentaren die verzoekster kreeg, onder andere tijdens de eindevaluatie, kwamen van deze nieuwe psycholoog (bijvoorbeeld, het verwijt dat verzoekster een te moeilijke “blob tree” zou gekozen hebben; dit is een gebeurtenis van 5 november 2020 (week 7), en dus voor de tweede

tussentijdse evaluatie, dit werd echter toen niet aangehaald, maar nu wel op de eindevaluatie.).

Verzoekster maakt dit ook uitdrukkelijk in haar stageverslag:

“Later die vrijdag (27/11), heb ik mijn stagementor tijdens een informeel moment opnieuw kunnen spreken. Ze vertelde dat er veel over mij gesproken wordt en iedereen zijn mening opdringt. Zelfs de directie zou betrokken zijn. Ze zou de drie psychologen (in het geheim) bijeengeroepen om over mij te spreken. Ik kreeg ook te horen dat de andere psychologen mevrouw [W.] wensten te contacteren en dat zij en de directie mij wensten te buizen. Mijn stagementor stelde dat ze zou proberen om mij te verdedigen op de vergadering met de directrice.”

“Ik vernam dat de directrice wenste dat ik de laatste twee weken de begeleidingen alleen deed, wat dan ook gebeurde. Ofwel functioneer ik volgens de psychologen en de directie toch nog niet zo slecht ofwel lijkt me dit totaal onverantwoord en onethisch t.o.v. de kinderen.”

Verzoekster wenst graag te wijzen op het gegeven dat de informele bespreking van 27 november 2020, waarnaar hierboven wordt verwezen, heeft plaatsgevonden op de parking van de stageplaats, na de werkuren, gezien de vrees van de stagementor voor de reactie van de directie.

Verzoekster maakte dit ook duidelijk naar haar stagementor toe per mail op 8 december 2020:

“In hetzelfde kader, zou ik graag vermelden dat het mij opviel dat je vanmorgen samenzat met de directie. Ook constateerde ik dat vanavond, na sluitingsuur, een meeting plaatsvond tussen alle psychologen en de directie. Deze bijeenkomst was zoals vorige vergadering met dezelfde groep niet-geagendeerd, daar waar anders ook bijeenkomsten, zelfs alleen tussen therapeuten onderling, op de agenda worden gezet.

Je gaf mij zeer sterk de indruk over beide dingen niks te mogen zeggen. In het verleden (tot 27/11) was je altijd zeer transparant naar mij, ook over zo'n zaken. Dit geeft mij het gevoel dat over mij gesproken wordt en niet met mij.”

Zo ook per mail van 10 december 2020:

“Gisterenochtend viel het mij wederom op dat vermoedelijk een niet-geagendeerde bijeenkomst plaatsvond tussen alle psychologen, de directie, de coördinator en mogelijk één van de logopedisten (waarmee ik één ouderbesprekking samen deed). Zoals ik in mijn voorgaande mail reeds schreef, geeft dit mij het gevoel dat er over mij wordt gesproken en niet met mij.”

Nadat verzoekster, na verschillende e-mails verstuurd te hebben om te wijzen op de ervaren problemen, een antwoord kreeg van haar stagementor voor een besprekking, moest verzoekster het volgende melden over dit gesprek via e-mail:

Spijtig genoeg was er geen tijd om over andere onderwerpen te spreken. Ik vind het dan ook onterecht dat in de mail die je mij gisteren stuurde (met een voor jou

(opvallend ongewoon taalgebruik) schrijft dat: “De bespreking zal derhalve grondig gebeuren waarbij elk deel van de beoordeling u zal worden toegelicht.”

Op 11 december 2020 spreken verzoekster en haar stagementor elkaar na de eindevaluatie nogmaals. Wanneer verzoekster aankaart dat de directie de mail van haar stagementor geschreven heeft, stemt ze zwijgend in. Het is voor verzoekster duidelijk dat haar stagementor onder druk werd gezet door de directie en de andere twee psychologen.

Dit werd ook expliciet erkent door haar stagementor. Verzoekster verwijst naar een email van 29 november 2020 van haar stagementor:

“Ik heb het [verslag van de tweede tussentijdse evaluatie] volledig nagelezen. Het ziet er goed uit. Qua kruisjes zal ik erover nadenken. Ik vrees echter dat dit moeilijk zal zijn ten aanzien van de anderen.”

Verzoekster maakt dit ook kenbaar per e-mail van 2 december 2020 aan haar stagementor:

“Sinds midden november begin ik steeds meer te merken dat mensen die al dan niet betrokken zijn bij mijn stage, zich geroepen voelen om op cassante wijze, verregaande en veralgemenende commentaar te geven en hun mening op vlak van de eindbeoordeling opdringen. Ik krijg impliciet te horen dat een goede relatie met mijn stagementor haar visie op mij vertroebelt en dat de visie van de andere psychologen, waarmee ik veel minder contact heb, en de visie van buitenstaanders de enige juiste is. Als stagementor wordt jouw visie en autoriteit dus onder druk gezet.”

Ook in haar stageverslag maakt ze hier melding van:

“Verder merkte ik tijdens dit gesprek [met coördinator-logopediste die zeer dicht bij de directie staat, 27/11] een sterk wantrouwen op ten aanzien van mijn stagementor. Ik kreeg impliciet te horen dat een goede relatie met mijn stagementor haar visie op mij vertroebelt en dat de visie van de twee andere, nieuwe psychologen, waarmee ik veel minder samenwerk, en de visie van buitenstaanders de enige juiste is. Mijn stagementor had mij enkele dagen voordien reeds zelf persoonlijk gezegd dat haar eigen functioneren als psycholoog door leden van het team in vraag werd gesteld en dat de directie haar hierop had aangesproken. Ik begon de sfeer in Ter Linde als zeer eigenaardig te ervaren.”

Dit komt ook tot uiting in het e-mailverkeer van 6 december 2020:

“Wat betreft mijn vraag over de kruisjes, bereidde je ons gesprek van 4/12 voor door meer uitvoerig feedback te noteren dan je oorspronkelijk deed (ter voorbereiding van het 2e TTE-gesprek op 20/11). Je stuurde, na dit gesprek, een pdf-document door met de werkpunten en de kruisjes, waarover je zelf aangaf niet 100% tevreden te zijn. Ik stelde, tijdens het gesprek en achteraf aan de hand van dit document, vast dat je dacht jouw visie over mijn functioneren verder te moeten bevestigen en zelfs scherper te stellen, hoewel ik die visie nooit in vraag heb gesteld: op basis van ons gesprek op 20/11 en het verslag van de 2e TTE (dat ik op 1/12 naar jou doorstuurde) wist je dat ik akkoord ging met de inhoudelijke werkpunten. Ik ga immers enkel niet akkoord met de kwantificering ervan (voor 4 kruisjes).”

“Je beweerde dat deze visies jouw eigen visie niet onder druk zetten en dat je zelf een oordeel kan vellen. Ik constateer wel dat ik je, vanaf deze week maandag, nadat op vraag van de directie een overleg over mij heeft plaatsgevonden tussen de psychologen en de directie, veel minder zie dan gebruikelijk. Dit is opvallend gezien wij voor het grootste deel van de tijd in hetzelfde lokaal zitten.”

Ook op 7 december 2020 wordt dit aangehaald per e-mail:

“Over ethisch en deontologisch handelen [deelcompetentie van de 2^e tussentijdse evaluatie], ging ik op jouw vraag verifiëren bij [K.] of het effectief ging om een hypothetische valkuil (zoals ik eerder begrepen had) of een valkuil waarin ik gevallen was. Ik bleek de uitleg van [K.], die jou erbij riep, correct begrepen te hebben (hypothetische valkuil).

Hoewel jij tijdens ons individueel persoonlijk gesprek had aangegeven dat je bereid zou zijn om het kruisje van ethisch en deontologisch handelen naar goed te verplaatsen, indien het een hypothetische valkuil was, wenste [K.] dit niet. Ik heb dus, zoals [K.] aangaf, in het document geschreven dat het een gezamenlijke beslissing was van de psychologen”

“Vandaag spraken we nogmaals over de kruisjes. (...) We maakten een compromis waarbij elk zijn visie motiveerde.”

Zo ook op 8 december 2020:

“Het was de bedoeling om de papieren van de 2e TTE te handtekenen. We gingen beiden akkoord, maar het handtekenen is wegens praktisch belet niet meer gelukt.”

Deze problematiek komt ook tot uiting in het mailverkeer op 10 december 2020:

“Daarnaast vertelde je me rond de middag dat je het addendum, waarover we een dag eerder een akkoord bereikten, maar dat niet werd ondertekend omdat we plots een kind moesten oppnemen, niet meer wenste te ondertekenen. Je gaf aan enkel nog mijn verslag van de 2e TTE (zonder het deel met de kruisjes) te willen ondertekenen. In “ruil” (geen handtekening onder 2e TTE = geen correcte eindevaluatie) vroeg je om jouw kruisjesdocument te ondertekenen, hoewel we ook gisteren samen bekeken of alles in mijn verslag of in het deel met de kruisjes op mijn versie aan bod kwam. Hier vroeg je dan ook nog enkele aanvullingen, wat ik dan ook deed. Ik wil hierbij benadrukken dat je oorspronkelijk nooit van plan was om mij jouw versie van het document met de kruisjes te laten zien. Je besprak de 2e TTE (20/11) op basis van een handgeschreven weergave van dit document. Omdat dit gesprek minder gestructureerd verliep (wat geen probleem was) en omdat het op die manier gemakkelijker werd om mijn verslag te schrijven, vroeg ik jou dit handgeschreven document. Dit document gaf je klaarblijkelijk met tegenzin (maandag 23/11). Ik heb de volgende vrijdag (27/11- het eerstvolgende moment waarop er steeds tijd was om rustig dingen te bespreken) aan jou gevraagd om een aantal dingen te verduidelijken omdat je dit niet ter sprake had gebracht tijdens het tussentijds evaluatiegesprek. De vrijdag daarop (4/12), stuurde je mij dit document toch door omdat ik vroeg naar een verantwoording voor de kruisjes. Zoals eerder

aangegeven, was de feedback meer uitvoering en verscherpt t.o.v. het handgeschreven document.

Gisterenavond zei je mij dat het niet meer nodig was dat ik een document ondertekende. Je had immers met mevrouw [W.] gebeld. Zij stelde dat we elk apart onze ondertekende documenten konden doorsturen, wat je dan ook deed.”

Verzoekster verwijst nogmaals naar haar stageverslag:

“Sinds een vertrouwelijk gesprek met mijn stagementor (27/11), waarin zij mij vertelde (a) dat er veel achterklap was in Ter Linde: vele (ook niet betrokken) personeelsleden poneerden hun visie over het al dan niet slagen van mijn stage en (b) dat de directrice positie had ingenomen over het slagen van mijn stage en dit met de psychologen wenste te bespreken. Hoewel mijn stagementor toen zei dat ze mij zou proberen te verdedigen in de vergadering met de directie, is de situatie vanaf dan verder ontspoord. Ik kreeg van een aantal collega's, die al dan niet betrokken waren bij mijn stage, op cassante wijze, verregaande en veralgemenende commentaar over mij en de eindbeoordeling. In dergelijke situaties is het niet meer mogelijk om jezelf voor te spiegelen dat je eigen gevoelens over jezelf onjuist zijn. Omdat mijn stagementor steeds meer, de naar mijn gevoel, opgelegde visie begon te volgen, heb ik gepoogd om met mijn onzekerheid om te gaan door mij assertief op te stellen en mij op een zo objectief mogelijke manier (beleefd) te verdedigen (door te concretiseren en feiten schriftelijk te rapporteren).”

Verzoekster wenst graag te benadrukken dat herhaalde blootstelling aan bepaalde informatie automatisch leidt tot het positiever beoordelen van deze informatie (cfr. herhaalde blootstelling aan reclame). Dit is een zeer bekend effect in de psychologie: het “*mere exposure effect*”. Concreet betekent dit dat herhaalde blootstelling aan i.c. negatieve percepties over een bepaalde persoon (tijdens herhaalde gesprekken hierover) er automatisch voor zorgen dat je deze persoon negatiever begint te bejegenen.

III.2.3. Invloed van cassante commentaren van teamleden

Verzoekster kreeg op verschillende momenten cassante commentaar, zowel direct als indirect, te horen. Dit beïnvloedde haar functioneren. Ze maakt hier ook melding van in haar stageverslag:

“Bijgevolg ben ik nadien naar de team-coördinator gegaan. (...) vond ik dat ze op cassante wijze een vergaande en veralgemenende visie over mij poneerde. Dit heeft me diep geraakt. Omdat ik wist dat zij als coördinator dicht bij de directie staat (cfr. infra), heb ik geprobeerd om hiermee om te gaan door mijn leergierigheid te benadrukken.”

“Tijdens dit gesprek [met psycholoog M.] hoorde ik impliciet ook een zeer veralgemenende en verregaande visie over mijn functioneren. Dit heeft me geraakt en de zelftwijfel aangewakkerd.”

Verzoekster heeft op verschillende momenten dit probleem aangekaart, zowel mondeling als via e-mail. Zo bijvoorbeeld op 2 december 2020 gericht aan haar stagementor:

“Sinds midden november begin ik steeds meer te merken dat mensen die al dan niet betrokken zijn bij mijn stage, zich geroepen voelen om op cassante wijze, verregaande en veralgemenende commentaar te geven en hun mening op vlak van de eindbeoordeling opdringen. (...) Ik wil dat dergelijke commentaren stoppen.”

Ook op 6 december 2020:

“Over al het cassante commentaar op mijn functioneren, dat circuleert sinds midden november en geformuleerd wordt doormensen die al dan niet rechtstreeks betrokken zijn bij mijn stage, werd op zichzelf niet gesproken. Over het feit dat deze commentaren ook mijn functioneren nadelig beïnvloeden werd niet gesproken, laat staan dat een oplossing werd aangereikt om de commentaren te doen stoppen.”

En op 7 december 2020 naar de directie toe:

“In Ter Linde wordt enorm veel over mij geroddeld. Ook niet rechtstreeks betrokken personen voelen zich geroepen om zich tegenover mij op een negatieve manier te uiten. Dit schaadt mijn functioneren en mijn verdere groei.”

Verzoekster heeft echter moeten opmerken dat hierop nooit actie werd ondernomen. De cassante commentaren werden ontkend. Verzoekster kreeg zelfs impliciet te horen dat zij, door dit te melden, niet respectvol was naar teamleden toe. Zo antwoordde de directie als volgt op 10 december 2020:

“Uw stagebegeleider en het team van VZW Ter Linde hebben er steeds alles aan gedaan om uw stage op een correcte wijze te laten doorgaan. Indien u dit anders zou hebben ervaren, is dit een louter foutieve perceptie. (...)

Vanzelfsprekend gaan wij ervan uit dat u uw stage voltooit in serene sfeer waarbij u er alles zal aandoen om uw groepotentieel, zoals u aangeeft, te maximaliseren. Hierbij hoort uiteraard evenzeer een respectvolle houding naar uw stagebegeleider en de andere teamleden.”

De stagementor had meermaals de gelegenheid te stellen dat de indirecte cassante commentaar gericht aan verzoekster onjuist was, maar heeft dit nooit gedaan.

III.2.4. PLOTSE OMSLAG IN SFEER OP DE STAGEPLAATS

Bij aanvang van haar stage was er een eenduidige positieve perceptie naar het functioneren van verzoekster toe. Getuige hiervan van onderstaande mails, zoals bijvoorbeeld de e-mail van 29 oktober 2020 van haar stagementor:

“Ik wil je graag bedanken voor de hulp die je me al gegeven hebt deze laatste weken! Wie weet zie jij het niet zo, zo voelt het wel voor mij aan! ik heb je in deze periode al mooi zien groeien als psycholoog en als persoon. Samen zullen we verder groeien!”

Psychologe K. stuurde verzoekster onderstaande e-mail op 26 oktober 2020:

“Ik vind dat er bij het uitvoeren van interventies ook volgende bij mag: Positieve punten:

*Creatief
Leergierig”*

Verzoekster verwijst ook naar deze omslag in haar stageverslag:

“Tijdens de eerste helft van mijn stage heerste er een eenduidig “witte” perceptie. Zo moest ik van één van de psychologen positieve elementen aan mijn stageverslag toevoegen. Ook toen ik vlak voor de tweede lockdown (ca. 30/10) mijn angst uitsprak om mijn stage opnieuw te moeten stopzetten, werd hier positief op gereageerd door alle psychologen (wij staan achter jou). Zo vertelde mijn stagementor dat ze bij de directrice was gaan voorstellen en was gaan argumenteren dat, indien ik tijdelijk zou moeten stoppen met mijn stage door corona, ik op dat moment al mijn diploma verdiende en dat ze voorstelde mij nadien vrijwilligerswerk te laten doen. Het viel mij op dat er dus veel inmenging van directie was betreffende mijn stage, terwijl ik dacht dat een stage psychologie een zaak was van psychologen.”

Nadien heeft verzoekster een volledige omslag in sfeer op de stageplaats moeten opmerken. Verzoekster maakt haar stagementor hier attent op per e-mail van 2 december 2020:

“Bovenstaande twee punten werken een negatieve spiraal mee in de hand, waarbij ik vaststel dat [K.] en bij uitbreiding [M.], steeds meer elk mogelijk voorbeeld aanhalen om te staven dat ik niet transparant zou communiceren (zowel op vlak van de job-inhoud, vb. het niet naar hen persoonlijk doorsturen van het verslag dat ik opstelde van het evaluatiegesprek, als op vlak van persoonlijke reflecties) en beweren dat ik te assertief reageer. Daarnaast word ik in een bepaald kader geduwd waarbij ik verplicht word om dingen te vertellen die ik als privé beschouw. Ik probeerde reeds, op eigen initiatief een gesprek hierover aan te gaan met [K.], in de hoop om de ontstane wrevel te kalmeren. Ik stel echter op dit moment vast dat dit niet gelukt is. [K.] begint zich immers, vanuit haar superieure positie, meer en meer te focussen op elk woord dat ik zeg en dit negatief te interpreteren. Gisteren merkte ik zelfs op dat een situatie aangehaald werd waarin ik zeker niets verkeerd heb gezegd. Zo ontstaat een woord-tegen-woord-situatie die natuurlijk altijd in het nadeel van de stagiair geïnterpreteerd wordt. Ik zou graag, net zoals vroeger, bekeken worden met een neutrale blik, die niet zoals nu telkens maar hetzelfde zoekt te bevestigen maar gericht is op groei en verandering.”

Verzoekster maakt hier ook melding van in haar stageverslag:

“Vanaf de tweede helft van mijn stage heerste er tijdsdruk, die gevoeld werd door iedereen. Op maandag 16/11 sloeg de sfeer rondom mijn functioneren om naar een progressief zwartere visie. Mijn eerste tussentijdse evaluatie werd zeer positief beoordeeld. Een week na mijn tweede tussentijdse evaluatie (27/11) kreeg ik, tijdens een informeel moment, van mijn stagementor te horen dat men mij wilde buizen. Ik heb samen met mijn stagementor (zowel toen mijn relatie nog goed was, als toen ze slechter was) verschillende keren nagedacht over waar het is fout gegaan. Zij, noch ik, wisten het antwoord.”

De stagementor gaf verschillende keren aan dat ze niet weet waarom de sfeer is omgeslagen, en dit werd door verzoekster ook uitdrukkelijk aangehaald in haar e-mail van 6 december 2020:

“Je vermeldde wel opnieuw dat je niet weet waarom de sfeer sinds half november is omgeslagen. Dit had je mij vroeger ook al enkele malen verteld.”

Om de omslag in de sfeer te verduidelijken, werd onderstaande figuur ontworpen. Normaliter worden de quoteringen tijdens de stage steeds positiever naarmate de stage vordert. In dit geval zien we een neerwaartse evolutie waarbij steeds negatievere quoteringen gegeven worden (i.e. de staafjes worden steeds kleiner). De weergave staat de omslag in de sfeer t.a.v. verzoekster op een meer objectieve manier. Verzoekster merkt bij de eindevaluatie een opvallende terugkerende negatieve score op.

[...]

III.3. NOOD AAN EEN DUIDELIJK NEGATIEVE EINDEVALUATIE

III.3.1. Problemen met feedback

Tijdens individuele besprekking met stagementor over het eindevaluatiereport moet verzoekster opmerken dat de stagementor ook argumenten van het begin van de stage heeft aangegeven (die niet meer van toepassing zijn). Zo meldt verzoekster dit per e-mail van 10 december 2020 aan haar stagementor:

“Afstemming op het niveau van de kinderen. Ik stelde dat dit inderdaad een probleem is geweest. Ik heb bij een aantal kinderen 2 sessies (in het begin) nodig gehad om het juiste niveau te vinden. Nadien is dit niet meer voorgevallen. Toen ik vroeg naar namen van de kinderen waarbij dit nog steeds voorkwam, overliep je de namenlijst van de kinderen die je begeleidt op een vragende toon in de hoop dat ik ergens “ja” zou zeggen. Nadien stelde je dat dit dan het geval moet geweest zijn bij de andere psychologen waarbij je niet concreet kon staven bij welk kind precies. De communicatie verloopt dus zeer transparant. Ik ging wederom niet akkoord.

Je gaf ook aan dat deze eindevaluatie heel de stage betreft, daar waar ik argumenteerde dat dit een eindbeoordeling is van mijn eindcompetenties als stagiaire en potentieel als startend kinderpsychologe.

Ik gaf wel aan dat ik het “keren” van kinderen die boos/verdrietig binnenkomen nog steeds een werk punt vind.”

Tijdens het eindevaluatiegesprek wordt duidelijk dat een aantal punten van feedback gebaseerd zijn op éénmalige bagatellen en/of hieraan gekoppeld een enge interpretatie. Dit zit verzoekster uiteen in haar verslag van het evaluatiegesprek:

“[X.:] Soms: het zelfstandig toepassen op de casussen is moeilijker: Hoe kan ik het materiaal, gestoeld op de theorie, het best aanpassen aan het kind?

- *Als zij meer tijd zou hebben, zou dit wel lukken*
- *Vb. te moeilijke blob tree gekozen [Gebeurtenis van 5/11/2020 - week 7 (i.e. voor de tweede tussentijdse evaluatie; dit werd toen echter niet aangehaald, maar nu wel op de eindevaluatie)]*
- *[Verzoekster]: te enge interpretatie*

- 1) Steeds gepoogd om materiaal aan te passen aan kind
  - Vb. Zelf gekozen voor gehechtheidstest bij een kind. Nadien zelf nagedacht over welke gehechtheidstest het beste zou zijn bij dit kind + nagedacht over welk deel van deze test ik zou gebruiken
- 2) Het is normaal dat je in een stage veel dingen bijleert
  - Ik wist niet dat er een moeilijkere en gemakkelijkere versie van de blob tree bestond. Anders had ik de gemakkelijkste gekozen. Je moet weten dat het bestaat om het te kunnen aanpassen
  - [W.]: communicatieprobleem?
  - [Verzoekster]: niet akkoord -> Er werd verondersteld dat ik mijn therapieën zelf vormgaf. Ik heb dus geprobeerd om zelfstandig te werken. We hadden bij deze specifieke casus op voorhand besproken dat een blob tree oké was. Nadien ben ik dit gewoon gaan opzoeken. Ik heb pas achteraf, na feedback hierover, ontdekt dat er verschillende versies bestonden.”

Verzoekster schreef inzake de feedback “*Lijkt niet open te staan voor visies van anderen*”, in het addendum van de 2de tussentijdse evaluatie het volgende:

“- Volgens stagementor sta ik open voor de mening van een ander
- [K.] gaf aan dat de opmerking over het openstaan voor andere denkkaders een opmerking in de rand was; eerder bedoeld om aan te geven dat dit een mogelijke valkuil zou kunnen zijn. Op 7/12 vernam ik van [K.] dat het concreet gaat over het feit dat ik het moeilijk heb om het laag niveau van een bepaald kind te aanvaarden. Dit betekent echter geenszins dat ik hierdoor correct behandelen en/of labelen in verslagen of attesten uit de weg ga.”

De stagementor schreef hierbij het volgende:

“- Gezamenlijke beslissing van de psychologen omtrent dit luik, gemaakt op het moment van de 2e TTE.
- Gemakkelijker om hierover te communiceren naar stagementor toe dan naar de andere psychologen toe.”

Tijdens het eindevaluatiegesprek kwam dit ook aan bod:

“[X.:] Er zijn een aantal communicatiemoeilijkheden geweest

- Tijdens werkgroep-vergadering weggegaan
  - Ik kon wel inschatten waar ze heen was
  - [Verzoekster]:
    - Voordien gesprek met [K.] en [M.]. [M.] was tijdens dit gesprek weg gemoeten. Toen ik zag dat [M.] terug was, gepoogd om dit gesprek met [M.] af te maken om relatie te verbeteren
    - Tijdens de werkgroep hadden de mensen een partner om hun gemeenschappelijke slides mee te bespreken.
      - a. Ik niet + ik had mijn deeltje van de slides al afgerond. Mijn aanwezigheid was dus niet strikt noodzakelijk.

- *Sfeer binnen Ter Linde: je mag wel eventjes buiten lopen om iets te gaan halen, even naar toilet te gaan, ...*
- [X.]: *moest het maar 5 min geweest zijn, zou dit geen probleem zijn geweest*
- *[Verzoekster]: ik had niet verwacht dat het langer dan 5 min ging duren”*

“[X.:] Taken ongepast delegeren

- *[Verzoekster] heeft aan mij gevraagd om, gezien ze een dag afwezig ging zijn, een vragenlijst aan iemand anders door te geven. De vragenlijst moest die dag doorgegeven worden, anders zou hij niet tijdig bij de juiste persoon terecht komen.*
  - *Taak was aan jou gegeven -> verwachting dat je dit zelf in orde zou gebracht hebben*
  - *[Verzoekster]: getuigt van verantwoordelijkheidszin -> ik zorgde ervoor dat de vragenlijst op die manier toch op tijd bij de juiste persoon terecht kwam.*
    - *Het team probeert steeds zaken op te vangen als er een gaatje valt. Iedereen helpt hieraan mee.*
    - *Op voorhand gecommuniceerd welke dagen ik vrijaf nam + waarom (stageverslag van 20-30 blz)*
  - *[W.]: is mijn positie als student niet naleven, had taak moeten naleven, abnormaal om tijdens stage vrijaf te nemen om aan stageverslag te werken*
- *Op goede manier gevraagd, ik vond het niet erg om dit te doen, maar was haar taak”*

Op verschillende momenten tijdens het eindevaluatiegesprek nuanceert de stagementor de neergeschreven feedback:

- “[X.:] Contact met ouders bij het halen van de kinderen: afhankelijk van wie bij haar is*
- *Bij mij ging dit na verloop van tijd goed*
  - *Bij anderen: soms moeilijker*
    - *[Verzoekster]: anderen waren er de laatste keren niet meer bij -> creëerde rust: ging dan vlot.*

*Navraag doen bij andere disciplines over andere theorieën en casussen
In begin op mijn aansturen, nadien spontaan*

[W.]: communicatieprobleem: er gaat veel in jouw hoofd om, maar je communiceert dit niet, waardoor het lijkt dat je niet openstaat voor de andere visies

- *[Verzoekster]: [K.] heeft geen open oor hiervoor. Vanuit inferieure positie dacht ik dat het beter was dit niet te communiceren.*
- *[X.]: in interactie tussen [Verzoekster] en [K.] zat een moeilijkheid*

Tijdsbewaking bij onderzoek is een aandachtspunt: de enige IQ-afname die [Verzoekster] heeft gedaan, is een beetje uitgelopen.

- [X.]: *tijdsbewaking bij een IQ-test is sowieso moeilijker*

In het begin was het eigen non-verbaal gedrag moeilijker (onzekere en gespannen houding). Na feedback gebeterd. Nu meer losser, ontspannen en enthousiast.

Timemanagement: soms nog een beetje moeilijk

- *Sinds feedback: houdt hiermee rekening*

Reflecteren over rode draad in de therapiesessies slechts beperkt aan bod gekomen

- *komt omdat er weinig tijd is*

Integratie in team was moeilijker

- *[Verzoekster] zoekt nu, veel meer dan in het begin, toenadering tot andere disciplines*

Focus op negatieve feedback van team -> lijkt soms moeilijk voor [Verzoekster] om hiermee om te gaan; lijkt eerder in strijd te willen gaan

- *[W.]: dus moeilijk om met negatieve feedback van team aan de slag te gaan
-> te weinig reflectie hierover*
- *[X.]: ik weet niet of ze hier te weinig mee aan de slag gaat (= reflectie hierover); vertelt [Verzoekster] niet; heb ik geen zicht op*

In het algemeen zegt ze: "steeds aan de slag met feedback" (zie 0. Algemeen)

Soms moeilijker taalgebruik -> na feedback past ze dit goed aan

De stagementor herhaalt tijdens het eindevaluatie-gesprek frequent dat de student sterk gegroeid is ("*blijvende groei gezien, ook al was het moeilijk*"), ook wanneer mevrouw [W.] haar eindconclusie is: "*Moeilijke eindperiode, moeilijkheden in de communicatie*".

Verzoekster kon de elementen van feedback die wel met haar besproken werden, op een zo objectief mogelijke manier weerleggen of breder kaderen.

Dit wordt bevestigd in haar e-mail van 10 december 2020 gericht aan haar stagementor:

"Ik zou gefixeerd zijn op wetenschappelijke bronnen waaruit blijkt dat kinderen vooruit gaan. Ik stelde dat ik hier totaal niet mee bezig ben. Mijn wetenschappelijk interesse ligt op een ander (en realistisch!) domein. Jouw eerste reactie was "Ik ken jou." Later die dag gaf je aan dit te zullen aanpassen. (...)

Je stelde ook dat ik te veel zou afstoeten. Ik vind dit frappant gezien ik, afgezien van de kinderen waarbij ik op een bepaald moment naar het niveau zocht, bij jou steeds zelf de therapie bepaalde zonder dat ik dit met jou op voorhand besprak. Je vroeg me zelfs ooit of je niet te veel "Laissez-faire" was. Af en toe nam je zelfs het door mij gemaakte of gezochte therapiemateriaal over of vroeg je om dit met jou te delen. Wat betreft [M.], vroeg zij expliciet om op voorhand aan te geven wat ik gepland had. Bij één van de twee kinderen die ik bij haar volgde, heeft ze op een bepaald moment aangegeven dat ik dit niet meer moest doen, waarna ik dit ook niet meer deed.

Bij [K.] vulde ik de therapie ook steeds zelf in, al gaf zij wel een aantal keren spontaan aan wat zij komende sessies aan bod zou laten komen. Ik heb haar adviezen hierbij steeds gevolgd.

Eenmalig (casus T) ben ik bij haar, vanuit een lerende positie en vanuit haar ervaring als gedragstherapeut in opleiding, gaan vragen hoe zij een volgend onderdeel zou aanbrengen.

Als eigen voorbeeld zei je dat ik deze dinsdag tijdens een administratiemoment jou (pro forma) enthousiast twee boekjes toonde voor een kind dat jij niet begeleidt en bij wijze van social talk vroeg welk boekje ik zou gebruiken.

Ik vernam ook dat ik niet met een open blik naar een casus zou kijken, daar waar je op je handgeschreven voorbereiding van de 2^e TTE schreef “Overzicht houden casus +, breed denken hypotheses +”. Ik zou bijkomend niet in staat zijn om waar nodig, op basis van wetenschappelijke! input of input van collega’s bij te sturen. Ik heb dit tijdens ons gesprek ontkracht. Ik heb steeds de raad en adviezen van de psychologen in acht genomen (cfr. jouw handgeschreven document voor de 2^e TTE “staat open voor feedback”). Voor wetenschappelijke onderbouwing heb ik altijd zelf thuis gekeken.

(...)

Ik zou de hiërarchie niet respecteren. Ik vermoed dat dit slaat op mijn beschrijvende mails van de laatste dagen (o.a. naar de directie). Ik voelde mij genoodzaakt deze te schrijven, om te komen tot een meer open communicatie gezien je mij op vrijdagavond 27/11 op de parking vertelde dat de directie (en de twee andere psychologen) mij wensten te buizen. Je vertelde toen ook over de vele roddels en bijhorende meningen (cfr. mail 2/12). Deze maandag (7/12) zei je nog dat je mijn reactie begreep.

(...)

Er werd in de stage-evaluatie opgenomen dat ik zou gezegd hebben “Ik zie je niet als mens” (t.a.v. [K.]). Hierbij wordt echter niet gekaderd dat ik direct nadien spontaan aangaf “Ik zie je vooral als psycholoog”. Het communiceren van dit gevoel naar [K.] toe gebeurde op jouw advies (2e TTE-gesprek op 20/11). Tijdens dit gesprek heb ik net hetzelfde gezegd. Ik moest niet meer uitleg geven, want je begreep direct wat ik bedoelde. Je vertelde zelfs, in vertrouwen, dat je het niet fijn vindt dat [K.] frequent naar jou berichtjes stuurt vanuit een goedbedoelde semi-psychologen houding.

Tijdens ditzelfde gesprek vertelde ik ook dat ik zenuwachtig wordt als [K.] vraagt “Zie je het zitten?”. Dit vroeg zij in die periode zeer frequent, wat mij een onzeker gevoel gaf. Opnieuw beaamde je mijn visie, gezien je exact hetzelfde beleefde. [K.] vroeg dit aan jou ook vaak. Jij zei toen dat “je het zag zitten, tot op het moment dat zij dit vroeg”. Nu worden beide elementen aangehaald als negatieve feedback. Dit vind ik zeer spijtig.”

Tijdens het eindevaluatiegesprek kwam dit ook aan bod:

“Werkpunt: kinderen kunnen keren -> niet vaak (2x) voorgevallen/kunnen oefenen”

“Weinig onderzoek tijdens [verzoekster] haar stage. Meer initiatief hierbij verwacht.

- [Verzoekster]:

- Als het gaat over IQ-testen, dan weet ik dat er tijdens mijn stageperiode 2 IQ-testen zijn afgenumen door [K].
  - Bij de 1^e was ik niet op de hoogte -> aan het begin van mijn stage, kende het functioneren van de systeem nog niet zo goed.
  - De 2^e keer was ik wel op de hoogte. Toen heeft ze mij explicet gezegd dat ik deze afname beter niet kon doen omdat van het belang van de vertrouwensrelatie die ze met dit kind had.
- Ik heb geprobeerd om mijn kansen te grijpen door mee op te volgen wanneer onderzoek ergens in de agenda stond.
- Wel initiatief om diagnostiek en de terugkoppeling ervan zo goed mogelijk te doen
  - Vb. Ik moest een TEACH afnemen bij een kind van [X.] dat ik niet volgde en hiervan de resultaten terugkoppelen aan de ouders-> op eigen initiatief pauze hiervoor opgezegd om kind toch een beetje te leren kennen.”

Als anderen vragen “Zie je het zitten”, wakkert dit onzekerheid aan. Ze bespreekt dit niet spontaan.

- [X.] geeft aan dat ze hier ook nerveus van wordt
- [Verzoekster]: op advies van [X.] besproken

[Mevrouw [W.:]] Ik hoor je het woord tips gebruiken bij het nadenken over kinderen en de interactie, maar reflecteren is meer een algemeen iets. Gaat het dan daarover als je voelt dat ze niet aan de slag gaat met feedback? Een tip kan je letterlijk uitvoeren.

- [X.]: Veel zelfinzicht in werkpunten, maar als het gaat over werkpunten die ze niet herkent, moet dit steeds geconcretiseerd worden. We kunnen dit niet altijd doen (vb. Hoe kan je meer flexibel zijn in de therapie?).
  - [Verzoekster]: op een bepaald moment gesproken over tips rond flexibiliteit. Na verloop van tijd heb ik hier mijn eigen weg in gevonden: nu ik meer zicht heb op de kinderen en op de materialen, durf ik ook gemakkelijker dingen aan de kant te leggen.
    - [X.] bevestigt
- [Verzoekster]: Op een bepaald moment explicet gevraagd wat [M.] verwachtte op vlak van communicatie. Zij gaf aan dat ik al voldoende reflecteerde over mijn interactie met de kinderen. Ze gaf ook aan dat ze wou dat ik ook nadacht over de toekomst van de kinderen. Dan kon heel snel een goed antwoord geven.
  - Dus als ik het dan explicet vraag, bevestigt ze dan wel dat het aanwezig is, maar op andere momenten niet.

Verzoekster verwijst hiernaar in haar stageverslag:

“Omdat steeds beweerd kan worden, dat ik onvoldoende kansen heb gegrepen om IQ-testen af te nemen, wil ik vermelden dat elk kind dat binnen Ter Linde begeleiding krijgt, voor de aanvang van de begeleiding sowieso een IQ-test ondergaan heeft. Afgezien van het onderzoeksteam, waarbij diagnostiek gebeurt bij kinderen die mogelijk later in Ter Linde zullen begeleid worden, gebeuren er enkel

IQ-hertestingen. Dit gebeurde in de loop van mijn stage twee maal (bij twee kinderen die ik niet begeleidde). De eerste maal was ik niet op de hoogte van de IQ-test. De test vond immers plaats in het begin van mijn stage. Ik kende het agenda-systeem op dat moment ook onvoldoende om zelf voor te stellen om te participeren. De tweede keer was ik wel op de hoogte: psycholoog K kwam mij voorstellen om de IQ-test af te nemen, maar bedacht zich dan omwille van het karakter van het kind en het belang van de vertrouwensband die ze met hem had. Ook op vlak van oudergesprekken (die eerder sporadisch plaatsvinden), heb ik steeds deelgenomen wanneer ik het kind in kwestie volgde.”

Verzoekster benadrukt dat in principe in de eindevaluatie geen nieuwe informatie/feedback meer komt die de student vooraf niet ontvangen heeft van de mentor. Dit was *in casu* niet het geval.

Zo werd wat er exact op het eindevaluatiedocument staat, onvoldoende met verzoekster gedeeld, hoewel hier verschillende mogelijkheden toe zijn. Verzoekster is dus niet volledig op de hoogte [van de grondslag] waarop de onvoldoende gebaseerd is. Dit maakt zij ook duidelijk in haar e-mail van 10 december 2020 gericht aan haar stagementor:

“Je las het eindevaluatiedocument zeer sec en vrij snel voor, zonder zelfs de domeinen bij naam te noemen. Ik mocht niet meekijken op de computer. Nadat je alles had voorgelezen en na mijn aandringen, heb ik even naar jouw scherm mogen kijken. Het was opvallend (met betrekking tot het stukje dat ik te zien kreeg) dat er niets veranderd leek te zijn t.o.v. de 2e TTE. Integendeel, de negatieve feedback leek te zijn toegenomen. Ik heb een zeer beperkt aantal zaken met jou kunnen bespreken: (...)

Spijtig genoeg was er geen tijd om over andere onderwerpen te spreken. Ik vind het dan ook ontrecht dat in de mail die je mij gisteren stuurde (met een voor jou opvallend ongewoon taalgebruik) schrijft dat: “De besprekking zal derhalve grondig gebeuren waarbij elk deel van de beoordeling u zal worden toegelicht.” Dit gebeurde zoals hierboven aangegeven vandaag niet.”

III.3.2. Nota bij de eindevaluatiedocumenten

III.3.2.1 Nota bij evaluatiedocument van de stageplaats

Deze nota is een reactie op “professionele stage in de klinische en gezondheidspsychologie” zoals geschreven door het team van Ter Linde.

Het eindevaluatiedocument van de stageplaats mocht door verzoekster niet ingekijken worden noch voor, noch na de eindevaluatie. Verzoekster constateert dat het een zeer éénzijdige, ongenuineerde, rigide en veralgemenende beoordeling van dikwijls éénmalige feiten is, waarbij zij geen kans heeft gekregen om zich te verdedigen. Er staan verschillende opmerkingen in die manifest onjuist zijn. Het document werd zeer doelgericht opgesteld om de stage zo slecht mogelijk voor te stellen omdat verzoekster problemen binnen de stage-setting heeft aangekaart en gepoogd heeft zich op een beleefde manier te verdedigen tegen een gemanipuleerde visie en roddels. Verzoekster beseft natuurlijk wel dat elke visie van een stagiaire die niet overeenkomt met die van de stageplaats beschouwd wordt als onbeleefd en ongepast. Het feit dat verzoekster het eindevaluatiedocument niet mocht zien, bewijst dat de opstellers ervan tendentieus te

werk zijn gegaan en geen weerwoord wensten. Het eindevaluatiedocument is geen objectieve weergave van de stage in zijn geheel. Alleen minder goede dingen werden vermeld. Deze situeerden zich vooral in de beginsituatie. Dat er dingen zijn die minder goed verlopen tijdens een stage is normaal. Een stage is bedoeld om te leren. De laatste twee weken van de stage was er een vlot verloop van alle therapieën die verzoekster trouwens alleen uitvoerde, wat telkens bevestigd werd door de verantwoordelijke psycholoog.

III.3.2.2. Nota bij evaluatiedocument door de stagecoördinator van de KULeuven

Deze nota is een reactie op “verslag eindevaluatiegesprek stage [verzoekster] d.d. 11-12-2020” zoals geschreven door mevrouw [S.W.] en goedgekeurd door professor [V.d.O.].

Verzoekster ervaart in heel het verslag een vooringenomenheid en een zoeken naar bevestiging van de reeds voorafbestaande mening van mevrouw [W.]. In het verslag worden de feiten niet in hun juiste perspectief geplaatst en worden éénmalige onbenulligheden plots belangrijke feiten.

III.3.2.2.1. Basiscompetenties

Gepaste werkrelatie

De laatste twee weken gaf verzoekster alle therapeutische sessies alleen en gaf ook telkens uitleg aan de ouders. In het gesprek na elke sessie bevestigde de verantwoordelijke psycholoog het goed verloop van de therapie. Van een moeizame afstemming met kinderen en ouders was de laatste weken geen sprake meer. Andere aangehaalde punten deden zich voor in het begin van de stage en niet meer op het einde. Dit is een verkeerde voorstelling van de gebeurtenissen.

Denken en handelen vanuit het perspectief van “scientist-practitioner”

De opmerkingen “Moeilijkheden om de theorie te linken aan de praktijk” gaan over een therapie waarbij verzoekster een “blob tree” gebruikte die te moeilijk was. De beslissing om een “blob tree” te gebruiken was genomen samen met de verantwoordelijke psycholoog. Verzoekster wist niet dat de “blob tree” in verschillende moeilijkheidsgraden bestond. Het werd haar ook niet meegedeeld door de verantwoordelijke psycholoog. Dit is een éénmalig feit en dateert van 5/11 (voor de tweede tussentijdse evaluatie), maar wordt nu veralgemeend als negatief punt.

Ethisch deontologisch handelen

Dit betreft het vermeende onvoldoende openstaan voor de visies van teamleden. Verzoekster voerde met haar stagemeester verschillende constructieve gesprekken, waarbij zij ook haar mening aanpaste. Een andere psycholoog vervormde steeds haar visie zodat ze het uiteindelijk opgaf om nog visiegesprekken met haar te voeren.

Het is niet omdat verzoekster kinderen graag optimale kansen wil geven dat ze zich moeilijk kan verhouden tot de problematiek van de kinderen.

III.3.2.2.2. Vakinhoudelijk handelen

Een probleemanalyse/assessemement uitvoeren

Wat betreft diagnostiek, waren er in Ter Linde tijdens de stage zeer weinig mogelijkheden. Alle mogelijkheden die bestonden, werden aangegrepen. De kinderen die

reeds in therapie waren hadden hun *testing* reeds gehad. Het uitvoeren van testen van nieuwe kinderen gebeurde tijdens haar stageperiode maar éénmaal. Die *testing* nam zij voor haar rekening. Een andere voorstelling van de feiten is niet correct.

Synthese opstellen en communiceren

Verzoekster heeft viermaal meegewerkt aan een team, waarbij zij alle psychologische informatie verschafte. Het eerste team verliep inderdaad sec. De twee laatste teams verliepen goed. Dit werd bevestigd door de verantwoordelijke psycholoog. Er waren geen verdere teams waaraan verzoekster kon meewerken.

Interventie

Verzoekster haar stagementor vertelde haar herhaaldelijk (cfr. 2^e TTE) dat ze meer moest werken en denken in het hier en het nu. Het commentaar dat verzoekster moeilijkheden heeft om te denken over een plan/doel over de sessies heen, vind ze dan ook totaal ontrecht. Flexibiliteit tijdens de therapie was in het begin minder aanwezig omdat verzoekster iets had voorbereid en nog te weinig kennis en ervaring had om vlot te kunnen overschakelen op iets anders. Nadien gebeurde die vlotte overschakeling wel. Gebrek aan afstemming op het kind trad alleen enkele malen in de beginsituatie op, en nadien niet meer. De interventies de laatste 2 weken werden volledig zelfstandig uitgewerkt, uitgevoerd en goedgekeurd door de verantwoordelijke psycholoog. Verzoekster vertelde aan de kinderen nog niet dat haar stage ten einde liep, gezien verzoekster op het ogenblik van de evaluatie nog een week stage moest lopen en alle kinderen dus nog zou zien. Tijdsbewaking van de sessies werd eenmaal aangehaald en niet herhaaldelijk. De werkelijkheid wordt dus niet op een correcte manier weergegeven.

III.3.2.2.3. Functioneren als een professional in een organisatie

Werken in teamverband/communiceren

Het team van psychologen was een nieuw team, er bestond dus geen stijl of gewoonte. De relaties tussen de psychologen onderling moesten zich nog settelen. De laatste psycholoog was in dienst gekomen op 1 september 2020. Verzoekster ervaarde haar omgang met haar als die van een psycholoog naar een cliënt toe. Ook haar stagementor voelde zich onbehaaglijk met de houding van de nieuwe psycholoog naar haar toe. Deze nieuwe psycholoog gaf haar geen ruimte voor een eigen visie.

Organiseren/coördineren

Verzoekster vroeg éénmalig aan haar stagementor om een dringende vragenlijst aan de dokter te overhandigen op een dag dat zij afwezig was. Dergelijke gang van zaken in Ter Linde was vanzelfsprekend. Haar stagementor stoorde er zich trouwens niet aan. Verzoekster stelde zich dus verantwoordelijk op, daar waar dit nu negatief wordt geïnterpreteerd.

III.3.2.2.4. Persoonlijk ontwikkeling

Kritisch reflecteren

Het is inderdaad zo dat verzoekster moeilyk kon reflecteren samen met één van de psychologen. Ze geeft hierbij aan dat haar visie voortdurend werd verdraaid.

Het bespreken van gevoelens van onzekerheid kwam herhaaldelijk aan bod tijdens verzoekster haar stage, zowel bij haar stagementor als bij de twee andere psychologen. Ze nam bijvoorbeeld nota's van een gesprek met psycholoog M. hierover. Zij stelde haar

de vraag hoe invaliderend haar onzekerheid was en hoe ze er het beste mee kon omgaan. Verzoekster sprak zelfs met de coördinator-logopediste hierover. In dit gesprek benoemde ze onzekerheid als haar centrale werk punt. Dit kwam ook explicet aan bod in haar stageverslag. De stelling dat verzoekster niet in staat is om gevoelens van onzekerheid gepast en t.a.v. alle psychologen te bespreken, is dus niet juist. Daarnaast staft bovenstaande redenering dat verzoekster voldoende kan, wilt en wenst te erkennen welke invloed onzekerheid op haar functioneren heeft.

Verzoekster vroeg inderdaad naar concrete feedback, wat bestempeld werd als negatief. Het gaf echter ook de mogelijkheid om *in abstracto* na te denken over de uitoefening van het beroep van psycholoog. Dit vond zij, ondanks de negatieve perceptie hierover, waardevolle reflecterende groepsgesprekken met de psychologen.

De kritische reflectie over casussen blijft volgens mevrouw [W.] aan de oppervlakte. Tijdens het eindevaluatiegesprek werd gesproken over een kind dat met een banaan gegooid had tijdens de sessie. Mevrouw [W.] vond dat verzoekster dit moest verklaren vanuit de idee dat het kind genoeg van had van de sessie. Gebaseerd op herhaald contact met dit kind, zag verzoekster de banaan als een beloning en motivator. Ze vermoedde dus dat het kind ermee gooide omdat de banaan overrijp was en het dus op dat moment geen adequate beloning was. Hoewel mevrouw [W.] het kind niet kent, was ze het hier niet mee eens, waarbij ze generaliseerde naar alle reflecties over casussen.

Actief werken aan de eigen ontwikkeling

Tijdens het gesprek gebruikte mevrouw [W.] herhaaldelijk het woord miscommunicatie, waarbij steeds enkel naar verzoekster gewezen werd (cfr. tendentieuze indruk van mevrouw [W.]). Miscommunicatie betreft echter steeds twee partijen.

Omgaan met verantwoordelijkheid en zelfzorg

Voor repliek op de stelling rond onzekerheid verwijst verzoekster naar bovenstaande paragraaf over kritisch reflecteren.

III.3.2.2.5. Algemene observaties

De gespannen sfeer tijdens het gesprek werd door verzoekster zeker niet zo aangevoeld. Zij en haar stagmentor vonden het beiden een rustig gesprek.

Tot slot dient opgemerkt te worden dat veel aandacht besteed wordt aan de gepercipieerde defensieve houding van verzoekster. Zij geeft hierbij aan dat een onderscheid dient gemaakt te worden tussen “defensief zijn” en “recht hebben om zich te verdedigen”. De eerste mails ter objectivering van de steeds meer ontsporende situatie werden opgesteld vanaf 29 november 2020 opdat later geen *post factum* beweringen zouden nodig zijn. Dit benadrukt ook de realiteit van dat ogenblik en verhoogt het waarheidsgehalte van de aangehaalde feiten. Verzoekster heeft hierbij gehandeld in overeenstemming met het beleid van de Vlaamse universiteiten dat wil aansporen tot een kritische ingesteldheid en een cultuur van vrije meningsuiting tussen docenten en studenten. Hoewel de mails als doel hadden om terechte bezorgdheden aan te kaarten en op te lossen, werden ze slecht onthaald. Echter, dit was het enige middel dat een stagiair heeft om zich in een dergelijke situatie te verdedigen. Er wordt immers steeds uitgegaan van de juistheid van de percepties van de stageplaats en stagecoördinator. Het verwondert verzoekster dan ook dat het opkomen voor de eigen belangen als negatief wordt gepercipieerd, hiërarchisch niet correct en dus ongepast.

Finaal wenst verzoekster op te merken dat de laatste 14 dagen voor de eindevaluatie zij alle therapieën aan alle kinderen alleen gaf. Dit betreft in totaal een kleine 50 therapieën. Ook deed verzoekster de bijhorende oudercontacten (bij het halen of terugbrengen van het kind uit de therapie). Voor een aantal kinderen (ongeveer 10) gebeurde dit ook al vroeger. Al de therapieën werden achteraf besproken met de verantwoordelijke psycholoog. Het commentaar was altijd unaniem positief. Dit is sterk tegenstrijdig met de door de stageplaats en de stage-coördinator aangeleverde beoordelingsdocumenten. Hierbij kan opgemerkt worden dat, indien het functioneren van de verzoekster congruent zou zijn met de beoordelings-documenten, het deontologisch een grote fout zou geweest zijn om haar zelfstandig te laten functioneren zonder voortdurend toezicht. Verzoekster concludeert dus dat zij in staat is om op een goede manier psychotherapie te geven aan kinderen, al zal dit zeker nog verder verbeteren met bijkomende ervaring.

De universiteit erkent zelf dat met een verkort programma het niet mogelijk is “om alle noodzakelijke competenties voldoende aan bod te laten komen”.

Verkorte master in de klinische psychologie

Naar aanleiding van de wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen heeft de faculteit recent beslist om [vanaf academiejaar 2020-2021 de Verkorte Master in de Psychologie Afstudeerrichting Klinische Psychologie en schoolpsychologie niet meer aan te bieden](#). In een dergelijk verkort programma is het niet mogelijk om alle noodzakelijke competenties voldoende aan bod te laten komen. Concreet betekent dit dat het vanaf academiejaar 2020-2021 niet meer mogelijk zal zijn om als nieuwe student in te schrijven voor de Verkorte Master in de Psychologie – Afstudeerrichting Klinische Psychologie. We begrijpen dat dit voor sommigen gevallen kan hebben. Wie met vragen zit in verband met deze beslissing kan steeds contact opnemen met de dienst studiebegeleiding psy.slb@kuleuven.be.

De verkorte master Arbeits- en Organisationspsychologie en Theorie & Onderzoek blijft wel bestaan.

Indien je reeds bent ingeschreven, kan je de opleiding nog afronden. Hou er wel rekening mee dat de hervormingen in de gewone master een impact kunnen hebben op de verkorte master (bv. vakken kunnen van semester veranderen). [Op deze pagina](#) kan je de overgangsmaatregelen terugvinden voor opleidingsonderdelen die veranderen binnen de verkorte master.

Ook de stagementor heeft tijdens het eindevaluatiegesprek herhaaldelijk vermeld dat de stage te kort was en meer groei had verwesenlijkt kunnen worden indien de stage langer had geduurd.”

De vicerector Studentenbeleid, die de bevoegde interne beroepsinstantie is, hoort verzoekster en haar raadsman op 6 januari 2021 en komt op 26 januari 2021 tot de volgende beslissing:

“[...]

Motivering door uw faculteit

In opvolging van uw beroep heb ik bijkomende motivering opgevraagd bij de vicedecaan Onderwijs, prof. [M.S.], bij de academisch verantwoordelijke, prof. [S.V.d.O.] en bij de facultaire coördinator voor deze stage, mevr. [S.W.].

Uw faculteit verduidelijkte op de eerste plaats dat deze stage oorspronkelijk voorzien was in de periode 20/1/2020 tot 30/7/2020 op het CAR 't Vlot in Beveren. Zoals reeds

vermeld in de brief die de decaan van uw faculteit u op 14 juni 2020 stuurde, meldde de toenmalige stagebegeleider, mevr. [M.D.W.], reeds vrij snel (i.c. op 25 februari) een aantal bezorgdheden en problemen op het vlak van uw inadequate werkrelatie met cliënten en teamleden aan mevr. [W.] op de faculteit. Aangezien de activiteiten van uw stageplaats vanaf 13 maart omwille van de coronamaatregelen noodgedwongen werden stopgezet, kon een formeel eerste tussentijds evaluatiegesprek niet doorgaan. Uw stageplaats formuleerde (nl. op 27 maart 2020) echter wel een aantal opmerkingen en aandachtspunten in het document dat normaal voorzien was voor dit evaluatiegesprek en bood u ook de kans om over deze werkpunten verder in gesprek te gaan met de stagebegeleidster, mevr. [M.D.W.]. U verkoos hier niet op in te gaan. Gezien de impasse die hierdoor ontstond, besliste het CAR 't Vlot uiteindelijk op 18 mei om de stage stop te zetten.

Zoals verder ook wordt aangegeven in de hierboven vermelde brief van de decaan, heeft uw faculteit vervolgens de nodige stappen ondernomen om samen met u na te gaan op welke manier deze stage zou kunnen worden verder gezet. Dit resulteerde uiteindelijk in het door u vermelde overleg van 24 augustus waarop werd afgesproken dat u het resterend deel van uw stage 2019-2020 (i.c. voor 12 weken) nog verder zou kunnen doorlopen op een nieuwe stageplaats. Op basis van het door u opgemaakte verslag, dat uw faculteit me doorstuurde, blijkt dat er op dat ogenblik door de facultaire medewerkers reeds suggesties gedaan werden t.a.v. mogelijke alternatieve stageplaatsen (met een “warm nest gevoel”) en ook afspraken gemaakt werden over de verdere contacten met deze mogelijke stageplaatsen. In dit verslag wordt ook verwezen naar het feit dat met de nieuwe stageplaats open zou worden gecommuniceerd over de eerdere stage en de moeilijkheden die zich hadden voorgedaan. Daarnaast of ten slotte werd ook afgesproken tussen u en de facultaire stagebegeleiders dat indien zich opnieuw problemen zouden voordoen, hierover open en tijdig zou gecommuniceerd worden. Het feit dat eventuele moeilijkheden die zich in de stage zouden kunnen voordoen, tijdig moesten worden gemeld aan de stagecoördinator werd bovendien eveneens vermeld in het formulier voor de tussentijdse evaluatie.

Op 9 september liet u mevr. [W.] weten dat uzelf een andere stageplaats (i.c. het CAR Ter Linde in Bornem, met mevr. [X.C.] als stagebegeleidster) gevonden had. Op initiatief van de facultair stagecoördinator, mevr. [W.], werd vervolgens op 22 september een overleg ingepland, met u, mevr. [X.C.] en mevr. [W.], met het oog op het concretiseren van de leerdoelen i.f.v. de resterende 12 weken stage. In functie van deze stageperiode werden ook twee tussentijdse evaluatiemomenten (i.c. op 22 oktober en op 20 november) en een eindevaluatiemoment (op 11 december) ingepland.

Pas eind november contacteerde de stagebegeleidster mevr. [X.C.] mevr. [W.] op de faculteit n.a.v. de discussie die ontstaan was over de tweede tussentijdse evaluatie. Op geen enkel moment nam uzelf het initiatief om, zoals afgesproken in het overleg op 24 augustus, deze problemen zelf te melden aan mevr. [W.] of prof. [V.d.O.]. N.a.v. het telefoongesprek met mevr. [X.C.], contacteerde de stagecoördinator, mevr. [W.], nadien prof. [V.d.O.] en de ombuds. De ombuds heeft vervolgens hierover op 4 december met u via een online gesprek contact genomen. Aangezien geen consensus bestond tussen u en mevr. [X.C.] over dit verslag en aangezien dit tussentijdse verslag noodzakelijk was om de eindevaluatie (op 11 december) te kunnen laten doorgaan, heeft mevr. [W.] mevr. [X.C.] dan inderdaad geadviseerd dat jullie elk een eigen versie van dit tussentijdse verslag konden indienen. Uw stagebegeleidster en uzelf stuurden dan respectievelijk op

9 en 10 december dit tussentijds evaluatieformulier door. In het addendum dat u toevoegde betwistte u dan vooral de onvoldoende beoordeling die u kreeg voor ‘aangaan en opbouwen van een gepaste werkrelatie’ en ‘werken in teamverband’. U betwistte hierbij niet bepaalde observaties (b.v. het feit dat uw afstemming met de kinderen niet altijd OK was, dat u in bepaalde omstandigheden moeilijk met kinderen kon omgaan, dat u zich een aantal keren van niveau vergist had, dat het contact met bepaalde kinderen stroef verlopen was) maar meende u dat deze problemen zich maar in een beperkt aantal situaties hadden voorgedaan, en dat er op dit vlak een verbetering merkbaar was.

Op het eindevaluatiegesprek op 11 december lichtte de stagebegeleidster aan de hand van het evaluatieformulier haar eindevaluatie toe. Zij beoordeelde hierbij 8 van de in totaal 15 op het eind van deze stage verwachte competenties als onvoldoende en vermeldde daarbij ook een aantal duidelijke en concrete aandachtspunten, i.c.

1.1 Een gepaste werkrelatie aangaan en opbouwen

- Evolutie doorheen stage, maar onvoldoende evolutie om met het volledige doelpubliek van de stagesetting een goede afstemming te bereiken.
- Werkrelatie lijkt afhankelijk te zijn van de leeftijd van het kind, de problematiek van het kind en de huidige gemoedstoestand van de stagiaire.
- Werken met kinderen met ASS verloopt moeilijker, non verbale signalen worden niet altijd opgemerkt (frustratie, ...).
- Omgaan met traag vooruitgaande kinderen lijkt moeilijker te verlopen.
- Systematisch overschatten van niveau van kinderen.
- Soms ongepaste reacties op ongepaste opmerkingen van kinderen -> dit geeft niet altijd het modelgedrag aan.
- Afstemming met kleuters verloopt voldoende, spontaniteit en enthousiasme is aanwezig.
- Afstemming met lagere school kinderen en adolescenten: overschatting is vaker aanwezig. Lijkt onvoldoende na te denken wat ze wenst te bereiken binnen therapie en op welke manier ze dit wenst te bereiken. Voorbeeld: té specifieke en diepgaande vragen stellen over het thema vriendschap zonder rekening te houden met het niveau van het kind.
- Wanneer iemand binnenkomt met emotie is de stagiaire niet altijd in staat om hier flexibel mee om te gaan.
- Afstemming met ouders: niet voldoende aan bod gekomen in grote mate. Onvoldoende nuance in terugkoppeling, de ene keer te mild, de andere keer te hard.
- Werkt regelmatig té taakgericht en houdt onvoldoende rekening met wie er voor zich zit. Door bovenstaande elementen is het veilig kader niet in elke therapie aanwezig.

2.1 een probleemanalyse/assessment uitvoeren

- Kan voorstellen doen tot onderzoek (bv.: belevingsonderzoek).
- Bereidt zich zorgvuldig voor op onderzoek.
- Kan onderzoek correct afnemen, maar soms sturing nodig.
- Tijdsbewaking tijdens onderzoek nog een aandachtspunt.
- Gegevens van onderzoek worden correct verwerkt.

- Te weinig onderzoek aan bod gekomen doorheen stage: enkel Bourdon Vos, Teach en SON-afname en vragenlijsten. Initiatief om meer onderzoek te doen, kwam niet vanuit stagiaire.
- Nood aan sturing van mentoren tijdens moeilijkere testafnames. Niet steeds afgestemd op reacties van kind tijdens testing en niet op tijd stopzetten van taak.
- Moeilijkheden met het filteren van concrete hulpvragen of doelstellingen op basis van verkregen informatie vanuit verschillende bronnen.
- Zelfstandig denken binnen een traject dient nog verder ontwikkeld te worden. Vraagt hierbij vaak hulp, toestemming en goedkeuring mentoren.
- Geen inbreng op het onderzoeksteam waarbij de testbatterij voor twee kinderen werd samengesteld, dit na voorstellen van de casus.

2.2 Synthese opstellen en communiceren

- Bespreken van resultaten van Tea-ch naar ouders toe was oké.
- Durft gesprek aangaan met ouders, bereidt dit grondig voor.
- Groeit in gespreksvoering met ouders, neemt hierover feedback aan en past dit in andere gesprekken letterlijk toe.
- VPS van casus was een goede poging.
- Geschreven synthese is beter dan verbale synthese overbrengen.
- Bespreken van testresultaten in team: weinig bijdrage, valt terug op mentor.
- Moeilijk om te antwoorden op onvoorbereide bijvragen. Geen gepaste opmerkingen op dat moment. ('Ik ben niet alleswetend').
- Een eigen conclusie formuleren op basis van verschillende verkregen gegevens lukt moeilijker of lijkt te volharden in de eigen mening/conclusie.
- Interpretatie en verslaggeving: Opletten voor voldoende nuance, niet te hard weergeven van resultaten, ervoor zorgen dat 'niet-psychologen' dit ook kunnen lezen, opletten voor vakjargon en moeilijk taalgebruik, maar wel evolutie zichtbaar.
- Terugkoppeling naar cliënten en cliëntensystemen nog te weinig aan bod gekomen.

3.1 Werken in teamverband

- Begrijpt het opzet van het therapeutisch team en de taken van de verantwoordelijke van de doelstellingen onvoldoende, flexibiliteit ontbreekt.
- Probeerde wel, na aanmoediging van mentoren, deel te nemen aan teammomenten (middagmomenten, teamvergaderingen, ...) en hier zelf zaken in te brengen. Echter spontaan blijft dit een zoekproces. Therapeutisch team wordt goed voorbereid.
- Snapt de hiërarchie binnen team niet helemaal, past eigen gedrag en verbale uitingen niet aan aan de persoon die voor haar zit, houdt geen rekening met de functie van zichzelf als stagiaire binnen de organisatie en tegenover de persoon die voor haar zit.
- Heeft onvoldoende respect voor alle teamleden en communiceert hier ongepast over.
- Stelt eisen ten aanzien van anderen die zij niet vanuit haar positie van stagiaire mag stellen.
- Creëert verdeeldheid binnen het team.

- Stemt gedrag en houding niet af op de situatie: snelle wisselingen tussen enerzijds onderdanige houding en anderzijds een assertieve, bijna arrogante, defensieve houding.
- Constructief in gesprek gaan is moeilijk en neemt eisende houding aan.
- Lijkt niet om te kunnen gaan met kritiek en opbouwende feedback losstaand van de cliënten (vb. communicatie, transparantie, ...).
- Begrijpt niet dat werken in teamverband impliceert dat er feedback komt vanuit het hele team.
- Vindt geen balans in de afstand en nabijheid in een professionele relatie.
- Lijkt de focus te hard op de negatieve feedback te leggen, hoort positieve feedback niet en gaat in strijd met de gegeven feedback.
- Zoekt al meer toenadering naar andere disciplines.

3.2 Communiceren

- Vertrekt zonder aankondiging uit gesprek/teamvergadering.
- Schriftelijke rapportage is duidelijk, wel moeilijk taalgebruik.
- Past haar communicatiestijl niet aan aan de hiërarchische structuur (zegt tegen collega psychologen “ik zie u niet als mens”, “jij was ook niet onderbouwd”, “dan stopt dit gesprek”).
- Algemeen agressieve, defensieve communicatiestijl afgewisseld met een sub-assertieve communicatiestijl.
- Stagiaire maakt op regelmatige basis ongepaste opmerkingen.
- Geen transparante communicatie (verlofaanvraag, taken vanuit de opleiding, taakverdeling binnen team).
- Lijkt het beste te functioneren in situaties waar anderen letterlijk taalgebruik hanteren. Pikt weinig nuances op.
- Heeft geen inzicht in welke informatie om te delen met teamgenoten dat van belang is voor een goede werking van de dienst.

3.3 Bijdrage leveren aan de organisatie

- Stagiaire heeft een bijdrage geleverd aan de werkgroep ADHD.
- Meer initiatiefname voor bijdrage aan de organisatie wordt verwacht (spontane voorstellen en inbreng werkgroep, onderzoek)

4.1 Kritisch reflecteren

- Zelfs op expliciete vraag weigert de stagiaire constructief te reflecteren bij elke collega.
- In een voor haar veilige omgeving is zij in staat om haar eigen waardenkader bij te sturen en een open houding te hanteren ten aanzien van de visie van een ander.
- Over het algemeen beluistert en vraagt zij de mening van anderen. Bij niet-casusgebonden feedback lijkt ze de mening van anderen naast zich neer te leggen en stelt zich soms defensief op of reageert zij emotioneel.
- Stagiaire geeft zelf aan dat zij momenteel nog niet klaar is om zelfstandig aan de slag te gaan als kinderpsychologe en nog littekens heeft vanwege haar vorige stageplaats en deze onvoldoende zijn kunnen helen.
- In gesprek met mentor en collega heeft zij kritisch kunnen reflecteren over haar nabije toekomst.

- Kritische reflecties over collega's en organisatie dienen op een gepaste en constructieve manier geuit te worden.
- Kan verbeterpunten voor zichzelf aangeven, aangeboden verbeterpunten moeten overmatig geconcretiseerd worden vooraleer zij hiermee aan de slag kan omwille van letterlijk interpretatie (vb. geef mij concrete tips om flexibel te zijn).

4.3. omgaan met verantwoordelijkheid t.a.v. anderen en zichzelf

- Lijkt zich niet bewust van de eigen aangenomen positie binnen de organisatie.
- Ziet het belang niet van beïnvloedende factoren op het eigen functioneren en ontkennt deze invloeden.
- Slaagt er momenteel niet in om gevoelens van onzekerheid en onmacht op een gepaste manier bespreekbaar te maken (zie dinsdag 17/11).
- Blokkeert bij gevoelens van onzekerheid en onmacht.
- Vorige stage-ervaring heeft nog steeds een belemmerend effect op het functioneren van de stagiaire en geeft dit zelf aan.
- Wanneer stagementor en collega's vragen stellen zoals "zie je dit zitten, heb je er zin in" wakkert dit onzekerheid aan en bespreekt dit niet spontaan

Ook het verslag van dit gesprek dat werd opgemaakt door mevr. [W.] en prof. [V.d.O.], en waarvan u via de vicedecaan onderwijs reeds een kopie ontving, verwijst naar dezezelfde tekortkomingen. Op basis van dit verslag blijkt dat de meest fundamentele tekortkomingen in uw stage te maken hebben met:

- De onvoldoende aangepaste afstemming op kinderen en ouders, zeker in aanwezigheid van collega's-psychologen, waarbij te weinig spontaneiteit getoond werd en non-verbale signalen onvoldoende werd opgevangen;
- De moeizame integratie in het team en de stroeve conflictueuze communicatie met bepaalde teamleden;
- Het onvoldoende omgaan met en opvolgen van negatieve feedback;
- Een te sterke focus op het eigen concrete handelen en te weinig aandacht op een eerder abstract niveau over het plan/doel over de sessies heen;
- Het gebrek aan kritisch reflecteren, vooral in het bijzijn van collega's, en samenhangend met uw gevoel van onzekerheid.

Dit gesprek heeft inderdaad langer geduurd dan oorspronkelijk voorzien. Dit neemt echter niet weg dat mevr. [W.] het stageverslag na de bespreking op de stageplaats heeft doorgenomen en heeft besproken met prof. [V.d.O.] en dat dit verslag mee in rekening gebracht werd bij de eindbeoordeling. Dit blijkt o.a. het de laatste paragraaf van het verslag van mevr. [W.] en prof. [V.d.O.]:

"Evaluatie van het stageverslag: mooie layout, er is duidelijk veel aan gewerkt.

Inhoudelijk stel ik echter dezelfde aspecten vast als deze tijdens het evaluatiegesprek: er wordt ongewoon veel aandacht besteed aan het teamfunctioneren en toont onvoldoende reflectie over haar eigen aandeel in de moeizame relaties die ze had in het team. De uitgebreide, te concrete, weergave heeft hier opnieuw de indruk dat [verzoekster] zich wil verdedigen m.b.t. negatieve feedback die de laatste weken meer uitgesproken werd."

Meer concreet had het betrekken van het stageverslag in de eindbeoordeling tot gevolg dat de aanvankelijke beoordeling van de stage (i.c. 7/20) werd bijgesteld tot 8/20.

Het voorstel voor het definitieve stagepunt (i.c. 8/20) werd vervolgens via e-mail door de facultair verantwoordelijke voor de onderwijs- en studentenadministratie, mevr. [A.D.P.], doorgestuurd naar alle leden van de examencommissie die dit punt en de beslissing tot niet-slagen nog dezelfde dag en vóór de vrijgave van het punt in uw studievoortgangsdossier op 11 december om 15u22, bevestigden.

Uw faculteit stuurde mij ook uw versie van het verslag van dit eindevaluatiegesprek dat u opmaakte (m.a.w. stuk 25 bij uw beroep, dat u in de inventaris van de stukken bij uw beroep weliswaar vermeldt als ‘stuk 27’) door. Naar aanleiding hiervan ontvingen zij echter ook nog volgende reactie van uw stagebegeleidster op 5 januari (en dus na de definitieve vaststelling van het punt):

“Beste [S.W.],

Graag had ik nog een aantal zaken rechtgezet ten aanzien van het stageverslag en hoe dit reflecteert naar mijn collega’s en de voorziening.

De manier waarop mijn collega’s en de werking van het centrum beschreven worden in het verslag klopt helemaal niet. Gedurende deze hele periode hebben zij met een open blik naar haar gekeken. Zij hebben alles gedaan om haar een zo goede en waardevolle stage aan te bieden. Dit samen met het aanreiken van voldoende leerkansen. Zij zijn allen ervaren en bekwame vakmensen. Zij hebben zich daarnaast ook nooit als superieur zijnde gedragen. Zij hebben telkens in eer en geweten gehandeld.

Als laatste wil ik nogmaals meegeven dat er nooit is gezegd dat wij haar gingen buizen, of dat ik dit moest doen. Er is spijtig genoeg sprake van miscommunicatie en verkeerde interpretaties door de stagiaire.

*Met vriendelijke groeten,
[X.C.] - psychologe*

Zoals hierboven reeds vermeld stuurde uw eerste stagebegeleidster, mevr. [S.W.], u naar aanleiding van de eerste stageperiode op CAR 't Vlot in Beveren u – in de vorm van een tussentijds evaluatieformulier – een aantal opmerkingen en in uw stage vastgestelde problemen door. Aangezien dit document, gezien het onderbreken van de stage, niet als een formeel evaluatiereport kon worden beschouwd, werd dit niet in rekening gebracht bij het vaststellen van het huidige stagepunt. Ter informatie stuurde uw faculteit me dit document eveneens door. Ter volledigheid voeg ik dit ook toe bij deze beslissing en verwijss ik hieronder (cfr. infra bij mijn verdere beslissing) hiernaar ook.

Mijn beslissing

Examenpunt Stage in de klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten (P0R89A)

De doelstellingen van deze stage, zoals die vermeld staan in de ECTS-fiche, verwijzen naar

- de vaardigheden van een klinisch en gezondheidspsycholoog toepassen in een reële praktijksetting die zich focust op kinderen en adolescenten.

- onder supervisie en in teamverband (m.i.v. diverse disciplines) essentiële beroepstaken leren uitvoeren met cliënten en cliëntensystemen.
- kennis en vaardigheden (theorie-wetenschappelijk onderzoeksvaardigheidstraining) opgedaan tijdens de vooropleiding toepassen in de complexiteit van de klinische realiteit m.b.t. kinderen en adolescenten.
- verder ontwikkelen en kritisch reflecteren over het eigen functioneren in een professionele context.
- complexe informatie over klinisch psychologische vragen en problemen interpreteren en beoordelen, en aansluitend hierbij beslissingen nemen en verantwoorden, rekening houdend met maatschappelijke en ethische overwegingen.
- oog hebben en open staan voor diversiteit en diverse perspectieven en hiermee rekening houden in het eigen professioneel handelen.
- kritisch reflecteren over de klinisch psychologische praktijk m.b.t. kinderen en adolescenten en het eigen handelen in de klinisch psychologische praktijk en over de gevolgen van dit handelen voor de verschillende betrokkenen.
- professioneel handelen op een ethisch verantwoorde wijze.
- op een gepaste wijze mondeling en schriftelijk rapporteren en communiceren (in de context van o.m. diagnostiek en begeleiding) met de diverse betrokkenen (bv. cliënten, collega's, welzijnsvoorzieningen, ...), evenals de communicatie afstemmen op de specifieke noden, capaciteiten en gevoeligheden van de diverse soorten betrokkenen.
- een gepaste werkrelatie aangaan met diverse soorten collega's en cliënten, alsook zich voor het eigen professionele handelen en de gemaakte keuzes verantwoorden.
- samenwerken in multidisciplinair teamverband en het hierbij behorende professionele gedrag stellen.

Het kunnen aangaan van een adequate werkrelatie met alle cliënten, het correct uitvoeren van psychodiagnostische taken, het op een professionele manier kunnen samenwerken met alle leden van het team en het kritisch reflecteren op het eigen handelen en het waar nodig correct omgaan met de verkregen feedback zijn hierbij essentiële onderdelen van dit functioneren als psycholoog in een werksetting met kinderen en adolescenten. Zoals ik ook reeds vermeldde tijdens ons gesprek kan ik vaststellen dat uw stagebegeleider op het einde van uw stage voor een substantieel aantal van deze evaluatiecriteria (i.c. 8 van de in totaal 15 te beoordelen criteria) uw presteren op dit vlak als onvoldoende beoordeelde. Het feit alleen dat u hierbij ook een onvoldoende behaalde voor ‘een gepaste werkrelatie aangaan en opbouwen’, die in het beoordelingsformulier duidelijk als een basiscompetentie staat beschreven, wijst erop dat u deze vaardigheden als klinisch en gezondheidspsycholoog, specifiek in de context van het werken met kinderen en adolescenten, onvoldoende bereikt heeft.

Verder moet ik vaststellen dat uw stagebegeleidster haar beoordeling over het onvoldoende karakter van uw functioneren tijdens deze stage, via de uitgebreide inhoudelijke toelichting die zij hierbij ook geeft, op een duidelijke en overtuigende manier motiveert. Ik wil hierbij ook benadrukken dat een beroep als dit tegen een examenresultaat essentieel betrekking heeft op het garanderen van de objectiviteit van de beoordeling en de motiveerbaarheid van het resultaat. Als zodanig zijn eventuele opmerkingen over de manier waarop u tijdens deze stage begeleid werd, niet het voorwerp van dit beroep. Conform de rechtspraak hierover van de Raad, zouden

eventuele opmerkingen over dit begeleidingsaspect enkel relevant kunnen zijn, indien eventuele tekorten in deze begeleiding het voor u onmogelijk zouden gemaakt hebben om voor deze stage te kunnen slagen. Het feit dat u in het kader van uw stage ook taken heeft uitgevoerd bij andere begeleiders (buiten uw stagebegeleidster) en van hen ook feedback ontvangen heeft, wijst in elk geval niet op een dergelijke onmogelijkheid tot slagen. Integendeel, kan ik dit enkel zien als een bewijs van de aandacht die besteed werd aan de stagebegeleiding en waarbij ernaar gestreefd werd om de ervaring in een reële praktijksetting die in de ECTS-fiche vooropgesteld wordt voor u zo breed en zo realistisch mogelijk te maken. Het feit dat u op die manier als stagiair deel uitmaakte van een breder team, houdt uiteraard ook in dat de evaluatie van deze stage in overleg met de andere teamleden gebeurde. De eventuele aparte vergaderingen die hiervoor noodzakelijk waren kunnen hierbij bezwaarlijk als een vorm van vooringenomenheid, of zoals u vermeldde “roddels” worden beschouwd.

Ook in de evolutie van uw resultaten zie ik geen bevestiging voor uw bewering dat deze resultaten op een “objectieve manier” zouden aantonen dat de negatieve eindbeoordeling enkel het resultaat zou zijn van de plotse omslag in de sfeer op de stageplaats. Het is nu eenmaal evident dat tijdens een stage ook de verwachtingen t.a.v. de stagiair verder toenemen, naarmate de stage vordert. Ik kan dan ook enkel vaststellen dat, ondanks het feit dat u bij de eerste tussentijdse evaluatie ‘voldoende’ tot ‘goed’ scoorde, u er niet in geslaagd bent om deze verwachte verdere evolutie in uw handelen als psycholoog te realiseren.

In uw reactie (in het addendum n.a.v. de 2de tussentijdse evaluatie en in uw beroep) lees ik dan vooral uw opmerking dat de situaties die de basis vormen van deze beoordeling zich inderdaad soms hebben voorgedaan, maar dat er op dit vlak toch een positieve evolutie is. Deze evolutie wordt in het beoordelingsverslag echter niet ontkend, maar werd wel als onvoldoende beschouwd om hiervoor ook te kunnen slagen. Specifiek tijdens ons gesprek verwees u ook naar het feit dat u besefte dat u nog niet volleerd was en tijdens de komende jaren als psycholoog ongetwijfeld zou evolueren. Ook dit laatste wil ik niet ontkennen, aangezien in het evaluatieformulier met dit groeipotentieel ook reeds werd rekening gehouden (via de beoordelingscategorie D, i.c. *“De competenties zijn voldoende om als master in de klinische psychologie in een voorziening te starten, maar er is zeker nog evolutie op persoonlijk en/of professioneel vlak wenselijk”*). Deze beoordeling werd u toegekend voor volgende beoordelingsaspecten:

- 1.2 - denken en handelen vanuit het perspectief van een scientist-practitioner
- 1.3 - ethisch en deontologisch handelen met oog voor diversiteit
- 2.3.1 - een interventie methode of -strategie opstellen of ontwikkelen
- 2.3.2 - een interventie uitvoeren
- 2.3.3 - evalueren en opvolgen van de interventie
- 4.2 - actief werken aan eigen ontwikkeling.

Het feit dat uw functioneren voor deze beoordelingsaspecten, mits verder evolueren, als voldoende beoordeeld werd, neemt niet weg dat op een groot aantal andere vlakken (die hierboven reeds werd vermeld) geoordeeld werd dat u nog niet over voldoende competenties beschikte om als klinisch psycholoog te functioneren in een context van het werken met kinderen en adolescenten.

Zoals hierboven vermeld, bezorgde uw faculteit mij ook het document door dat mevr. [D.W.] u doorstuurde n.a.v. het eerste deel van deze stage (zie bijlage 1: ‘Evaluatie stageperiode CAR ’t Vlot’). Hoewel de beoordeling van mevr. [D.W.] geen rol gespeeld heeft voor de vaststelling van het huidige punt, kan ik er niet om heen dat er een vrij grote analogie merkbaar is tussen haar observaties en de uiteindelijke beoordeling door de huidige stagebegeleidster, mevr. [X.C.] (o.a. aanpassen aan het niveau van kindjes/ouders, interactie leren afstemmen, teveel ‘scientist’, aanvaard ook andere argumenten, neem actief deel tijdens een team, hou het doel van de interventie voor ogen, spreek niet ongepast over andere collega’s, wees minder defensief, deze (feedback) moet zeer concreet zijn alvorens je actief werkt aan moeilijke punten, …).

Wat uw opmerkingen over het “abnormale verloop” van de evaluatieprocedure betreft, moet ik vaststellen dat deze omstandigheden in elk geval geen nadelige invloed op uw beoordeling gehad hebben. Ik overloop hieronder deze opmerkingen in de volgorde waarin ik deze eerder in deze brief vermeldde.

- Het evaluatiegesprek op 11 december heeft inderdaad +/- 2,5 uur, en dus langer dan normaal voorzien, geduurd. Dit feit op zich kan ik in elk geval niet zien als een indicatie van een onrechtmatig verloop, maar wijst integendeel op de zorg die besteed werd aan het bieden van een grondige feedback over deze stage.
- Omwille van de lange duur van het gesprek werd u inderdaad niet gevraagd om het lokaal ter verlaten. Zoals vermeld in het stagereglement is het hierbij echter zo dat de eindverantwoordelijkheid voor de eindevaluatie (en dus ook voor het toekennen van het stagepunt) ligt echter bij de academisch stageverantwoordelijke (en bij uitbreiding bij de leden van het didactisch team). Dit neemt niet weg dat in het evaluatieformulier dat uw stagebegeleidster op dit gesprek toelichtte, zij uw handelen voor 8 van de in totaal 15 op het eind van deze stage verwachte competenties (waaronder ook één van de basiscompetenties) als onvoldoende beoordeelde. Het resultaat van 8/20 dat u behaalde, ligt dan ook in elk geval in lijn met deze inhoudelijke vaststellingen die door de stagebegeleider werden gemaakt. Ook in de hierboven vermelde reactie van de stageleider naar aanleiding van het eigen verslag van dit gesprek dat u doorstuurde, weerlegt zij uw visie op dit gesprek maar niet die van de facultaire begeleiders. Het is duidelijk dat de eindbeoordeling door de facultaire stagebegeleiders wel degelijk op basis van de input door uw stagebegeleidster gebeurde.
- Zoals hierboven reeds vermeld, werd bij de finale beoordeling rekening gehouden met het door u ingediende stageverslag. Zoals blijkt uit het verslag van dit eindevaluatiegesprek van prof. [V.d.O.] en mevr. [W.] leidde dit stageverslag op inhoudelijk vlak niet tot andere conclusies dan die die op het basis van het gesprek reeds gemaakt werden. Omwille van de verzorgde lay-out en de inspanningen die u hiervoor geleverd had, leidde dit verslag wel tot een aanpassing (in uw voordeel) van het resultaat tot 8/20.
- Motivering over het niet-slagen voor de opleiding: zie infra;
- Wat de toegang tot uw e-mailaccount betreft, wil ik op de eerste plaats benadrukken dat het deactiveren van accounts van niet-ingeschreven studenten in principe reeds vanaf de 3de woensdag van het academiejaar gebeurt. In tegenstelling tot wat u lijkt te vermoeden, is dit geen proces waarbij accounts één per één worden uitgeschakeld, maar dat wel geautomatiseerd verloopt. Dit betekent dan ook elke

verlenging individueel moet worden ingevoerd, wat ICT-matig niet zo evident is. Op basis van de mails met de ombuds die u zelf doorstuurde, blijkt dat uw KU Leuven e-mail account voor u reeds uitzonderlijk t.e.m. 30 november werd verlengd. Verder blijkt uit deze mails dat werd afgesproken dat alle verdere communicatie (m.i.v. de bekendmaking van het examenresultaat) via uw persoonlijk emailadres zou gebeuren. Dit betekent dan ook dat u in elk geval bij het doorlopen van het resterende deel van uw stage geen nadeel ondervonden heeft van de beëindiging van dit account. Bovendien heeft u, zoals hierboven reeds vermeld, ondertussen een exportbestand met alle emailverkeer via dit studentenaccount ontvangen. Aangezien ik na het doorsturen van dit bestand op 7 januari van u geen verdere reactie meer ontving, ga ik er ook vanuit dat u hierdoor geen nadeel heeft ondervonden bij het formuleren van uw argumenten in het kader van dit beroep.

- Art. 98 van het onderwijs- en examenreglement bepaalt het recht van studenten om documenten die aan de basis liggen van beslissingen die ten aanzien van hen genomen werden, op te vragen. Dit artikel bepaalt verder dat deze documenten binnen een redelijke termijn ter beschikking moeten worden gesteld. Op basis van het feit dat u deze documenten op 13 december heeft opgevraagd en op 16 december (en dus vóór de deadline voor het indienen van uw beroep) ontvangen heeft, kan ik vaststellen dat deze redelijke termijn hier gerespecteerd werd. Voor zover er nog onduidelijkheid zou kunnen zijn over de correcte versie van het stagereglement, stuur ik u hierbij ook de versie 2019-2020 van dit reglement door (zie bijlage 1: Reglement Masterstage 2019-2020).
  - Het is inderdaad correct dat in het kader van een programmahervorming deze verkorte masteropleiding met ingang van academiejaar 2020-2021 niet langer georganiseerd wordt. U was echter wel in academiejaar 2019-2020 (d.i. het academiejaar waarop dit stageresultaat betrekking heeft) voor dit verkorte programma ingeschreven. Zoals vermeld in het stagereglement had u ook in deze verkorte masteropleiding de mogelijkheid om, net zoals in de volledige masteropleiding, te opteren voor een stageduur van 120 dagen. U heeft dit echter niet gedaan en gekozen voor een stage van 100 dagen. Aanvankelijk werd bij de stopzetting van uw stage op het CAR 't Vlot in Beveren u ook gesuggereerd om uw stage in academiejaar 2020-2021 te hernemen. Ook dit heeft u niet gedaan en er bewust voor gekozen om uw stage nog in het academiejaar 2019-2020 te hernemen. Bovendien werd tijdens het gesprek op 24 augustus, mede op uw vraag, ervoor gekozen om de eerder gelopen stage zo maximaal mogelijk in rekening te brengen, zodat u slechts 12 weken stage diende te lopen op het CAR Ter Linde in Bornem. De leerdoelen voor deze stage, die op het overleg van 25 september werden afgesproken, werden dan ook specifiek opgemaakt i.f.v. deze stageperiode van 12 weken. Dit betekent dan ook dat het wel degelijk realistisch haalbaar was om binnen deze periode deze doelstellingen te realiseren.

Tot slot moet ik vaststellen dat ik in alle doorgestuurde informatie geen bevestiging vind voor uw bewering over de “tendentieuze indruk van mevr. [W.]”.

Zoals hierboven reeds vermeld, vermeldt het verslag van het gesprek van 24/8 – dat blijkbaar door u werd opgemaakt – dat op de nieuwe stageplaats open zou worden gecommuniceerd over de eerdere stage en over de problemen die zich hier had voorgedaan. Het feit dat mevr. [W.] deze vorige stage ter sprake bracht tijdens het

gesprek op 25 september kadert dan ook binnen deze afspraken en kan niet gezien worden als een indicatie van mogelijke vooringenomenheid. Ditzelfde geldt eveneens voor de discussie over het indienen van het tweede tussentijdse evaluatieverslag. Nadat de stagebegeleidster aan mevr. [W.] had laten weten dat zij haar handtekening niet wou plaatsen onder het document dat u had opgemaakt, gezien dit onvoldoende de feedback op het moment (i.c. tijdens het 2de tussentijdse feedbackmoment) weerspiegelde (cfr. de mail van mevr. [X.C.] aan mevr. [W.] van 9 december die u in cc. ontving) liet zij mevr. [X.C.] inderdaad weten dat u beiden een eigen versie van dit verslag kon indienen. Op welke manier hieruit een vooringenomenheid zou blijken, blijft mij in elk geval onduidelijk.

Beslissing om u niet geslaagd te verklaren voor de opleiding Master in de psychologie

Art. 81§2 uit het Onderwijs en Examenreglement bepaalt de algemene voorwaarden tot slagen voor een student in een masteropleiding. Een student slaagt voor een masteropleiding indien hij/zij ofwel geslaagd is voor alle opleidingsonderdelen ofwel een gewogen percentage van ten minste 68% als gewogen percentage behaald heeft en slechts één tekort heeft voor een opleidingsonderdeel dat niet de stage of de masterproef is. Aangezien u een percentage van 63,5 % behaalde en bovendien een tekort had voor een stageopleidingsonderdeel is het duidelijk dat u niet voldaan had aan deze algemene voorwaarden tot slagen. De examencommissie had u (op basis van art. 81§5) toch geslaagd [kunnen] verklaren, indien deze commissie van oordeel was dat u ondanks het tekort toch aan de globale doelstellingen van de opleiding voldaan had. Het is hierbij correct dat vanuit een strikt formele lezing van art. 84§4 van dit reglement en aangezien het tekort voor het opleidingsonderdeel ‘Stage in de klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten (P0R89A)’ uw enige tekort was, de examencommissie de beslissing tot niet-slagen had moeten motiveren in termen van het al dan niet voldaan hebben aan deze opleidingsspecifieke leerresultaten. Ik meen echter dat dit art. 84§4 samen moet worden gelezen met 84§2. Het niet-tolereerbare karakter van een tekort voor een stageopleidingsonderdeel blijkt reeds uit het feit dat zelfs studenten die min. 68% behaalden niet kunnen slagen indien het ene tekort betrekking heeft op een stage-opleidingsonderdeel en wijst op de essentiële rol van een dergelijke stage in het realiseren van de leerresultaten. Op basis hiervan kan er dan ook geen twijfel bestaan over het feit dat het tekort dat u behaalde voor dit stageopleidingsonderdeel van die aard is dat evident niet voldaan is aan deze doelstellingen van de masteropleiding.

In het kader van dit beroep heb ik deze beoordeling toch gemaakt en ook op een kwalitatieve manier beoordeeld of u al dan niet voldaan heeft aan deze opleidingsspecifieke leerresultaten. Ik moet hierbij vaststellen dat deze doelstellingen, specifiek voor de Afstudeerrichting Klinische psychologie kinderen en jongeren verwijzen naar:

- Het in staat zijn om, vanuit een evidence-based perspectief, voor een psychologische hulpvraag, gepaste psychologische preventieve, begeleidings- en interventiemethoden te ontwikkelen, toe te passen, en te evalueren. Dit geldt zowel voor directe interventies gericht op de kinderen en jongeren zelf, als voor indirecte interventies waarbij problemen aangepakt worden in samenwerking met de omgeving van het kind/de jongere (ouders, leerkrachten, en belangrijke anderen).
- Het in staat zijn om systematisch te reflecteren op het eigen professioneel handelen. Heeft inzicht in de eigen competenties, kan beperkingen hierin erkennen en neemt van daaruit stappen om zijn kennis en vaardigheden te versterken. Heeft daarnaast

ook aandacht voor zijn gezondheid en persoonlijk welzijn, kan aangeven wanneer deze zijn professioneel handelen belemmeren en neemt zo nodig actie om de kwaliteit van de zorg te blijven waarborgen.

- Het beheersen van specialistische vaardigheden met betrekking tot klinisch psychologische gespreksvoering met kinderen, jongeren en hun leefomgeving (in de context van o.a. preventie, diagnostiek, begeleiding en interventie) en het kunnen opbouwen van een vertrouwensrelatie met hen.
- Het op professionele wijze kunnen communiceren, zowel mondeling als schriftelijk, met en te rapporteren aan relevante betrokkenen in de klinisch psychologische context (bv., het kind/de jongere, ouders, collega's, het brede netwerk van hulpverleners verwijzers, leerkrachten en de bredere gemeenschap).

Gezien de hierboven vermelde tekorten die essentieel te maken hebben met de onvoldoende afstemming op kinderen en ouders, de moeizame integratie in het team en de stroeve en conflictueuze communicatie, het gebrek aan kritische reflectie en het gebrek aandacht voor het plan/doel over de sessies heen, is duidelijk niet voldaan aan deze doelstellingen. In uw beroep levert u geen argumentatie die aantoon dat deze opleidingsspecifieke leerresultaten wel op een andere manier dan via deze stage zouden bereikt zijn.

Het feit dat u eerder wel het diploma van de Master in de psychologie behaalde (in de [] ‘afstudeerrichting ‘Klinische en gezondheidspsychologie: volwassenen’) en dat u ook goede resultaten behaalde voor andere opleidingsonderdelen, kan ik alvast niet zien als een voldoende aanduiding dat u de hierboven vermelde competenties ook in de context van het begeleiden van kinderen en adolescenten zou gerealiseerd hebben.

Uw vraag m.b.t. de verlenging van het academiejaar

Tot slot antwoord ik u op de vraag van uw advocaat naar de formele beslissing inzake de verlenging van uw individueel academiejaar.

In tegenstelling tot wat u lijkt te vermoeden, is het niet zo dat het academiejaar verlengd werd. Dit academiejaar 2019-2020 eindigde zoals voorzien voor alle studenten op 19 september 2020. Wel is het zo dat het ‘Decreet over maatregelen in het hoger onderwijs voor het academiejaar 2019-2020 als gevolg van de coronacrisis’ van 17 april 2020 (wet: Decreet over maatregelen in het hoger onderwijs voor het academiejaar 2019-2020 als gevolg van de coronacrisis (vlaanderen.be)) de mogelijkheid voorziet voor een uitgestelde evaluatie of deliberatie. In het kader van dit decreet werd de finale evaluatie van uw stage en de vaststelling van de resultaten voor het academiejaar 2019-2020 uitgesteld. Dit uitstel hield in dat bij de bekendmaking van de examenresultaten n.a.v. de tweede examenperiode in juni u een resultaat ‘GR’ (niet afgelegd) werd toegekend. Zoals uzelf vermeldde, werden vervolgens op 24 augustus verdere afspraken gemaakt m.b.t. de verderzetting van uw stage 2019-2020 in de periode september-december 2020. Het resultaat van deze stage werd op 11 december 2020 door de examencommissie bekrachtigd en in uw studievoortgangsdossier gepubliceerd (zie bijlage 3: Studievoortgangsdossier) en werd u op 12 december, via een e-mail van de verantwoordelijke van de facultaire onderwijs- en studentenadministratie, mevr. [A.D.P.], meegedeeld.

Via de brief van uw advocaat aan uw faculteit vroeg zij ook om een kopie van het beraadslagingsverslag. Zoals hierboven reeds vermeld heeft de examencommissie, gezien de uitzonderlijke omstandigheden waarbij het resultaat voor deze stage pas op 11 december kon worden vastgesteld een schriftelijke procedure gevolgd. Als bijlage stuur ik u de betrokken e-mails door (zie bijlage 4: ‘Overleg examencommissie’).

Globaal besluit

Op basis van bovenstaande informatie, stel ik vast dat het examenpunt dat u voor deze ‘Stage in de klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten (P0R89A)’ behaalde correct werd vastgesteld en beslis ik dat examenpunt (i.c. 8/20) dan ook niet meer gewijzigd wordt. Aangezien u op deze manier niet voldoet aan de algemene voorwaarden tot slagen voor de opleiding, en evenmin voldoet aan alle vooropgestelde leerresultaten voor deze opleiding, beslis ik ook dat niet om u niet-geslaagd te verklaren voor uw masteropleiding in de Psychologie (afstudeerrichting ‘Klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten’).”

Dat is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet daar ambtshalve evenmin aanleiding toe.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Onderzoek van de middelen

Eerste middel

Verzoekster steunt een eerste middel op de materiëlemotiveringsplicht, de formelemotiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster betrekt het eerste middel op het examencijfer van 8/20 dat haar voor het opleidingsonderdeel ‘Stage in de klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten’ is toegekend.

Verzoekster zet per competentie uiteen waarom de motieven van de bestreden beslissing naar haar oordeel ontoereikend zijn en bovendien op grond van het dossier kunnen worden weerlegd. Verzoekster is van oordeel dat al te vaak wordt gesteund op geïsoleerde incidenten, zonder dat de doorgemaakte evolutie of een globale beoordeling aan bod komen. Zij is de mening toegedaan dat de bestreden beslissing onvoldoende en slechts in algemene bewoordingen ingaat op wat verzoekster overheen vijftien pagina's in haar intern beroep heeft aangevoerd, zodat de bestreden beslissing niet enkel strijdt met de motiveringsplicht, maar ook met het zorgvuldigheidsbeginsel.

Ten slotte stelt verzoekster dat de bestreden beslissing ook overwegingen bevat die onjuist zijn. Zo spreekt zij tegen dat zij na de eerste stage onwillig zou zijn geweest om met de stagebegeleidster in gesprek te gaan, en betwist zij dat het nodige werd gedaan om hulp te bieden bij het vinden van een nieuwe stageplaats. Verzoekster voert daarnaast aan dat de doelstellingen van de master ‘Klinische psychologie: volwassenen’ – die zij reeds behaalde – bijna volledig identiek zijn aan deze waarvoor zij thans is beoordeeld. Verder stelt verzoekster dat uit niets blijkt dat het stageverslag heeft geleid tot een verhoging van het examencijfer tot 8/20, dat geen leerdoelen en taakafspraken voor de tweede stage werden gemaakt, en dat het toch merkwaardig is dat zij een beperkte stage diende af te leggen waarvan verwerende partij zelf beweert dat die niet tot een deugdelijke beoordeling van de competenties kan leiden.

In haar antwoordnota gaat verwerende partij vooreerst in op wat verzoekster aanvoert in verband met de te behalen competenties.

“In haar huidig verzoekschrift stelt de student dat de observaties die tijdens de evaluatiemomenten gemaakt zijn niet correct zouden zijn en dat de interne beroepsbeslissing onvoldoende op haar opmerkingen hierover zou gereageerd hebben.

De essentiële opmerking die de student maakte in de interne beroepsprocedure was dat de beoordeling niet de beoordeling van haar stagebegeleidster zou zijn, maar integendeel sterk zou zijn beïnvloed enerzijds door mevr. [W.] en anderzijds door “een andere psychologe” uit het team en de directie.

De interne beroepsbeslissing benadrukt echter dat het eindevaluatiedocument wel degelijk door de stagebegeleidster werd uitgewerkt en toegelicht tijdens het eindevaluatiegesprek op 11 december. In die zin geeft dit document de beoordeling weer van de stagebegeleidster en het begeleidingsteam op de stageplaats. Niet alleen beoordeelt de stagebegeleidster hierbij een substantieel aantal van de vooropgestelde

eindcompetenties als onvoldoende (i.c. 8 van de in totaal 15 beoordelingscriteria), maar ook licht zij deze beoordeling op een duidelijke manier toe [a.d.h.v.] haar concrete observaties die ze als toelichting vermeldt bij elk van de beoordelingscriteria. Deze observaties hebben dan geen betrekking op individuele feiten, maar op haar globale observaties tijdens het geheel van de stage. We menen hierbij te kunnen uitgaan van een vermoeden van objectiviteit van de kant van deze stagebegeleidster. Het feit dat de student bepaalde van deze observaties zondermeer ontkent, of meent dat bepaalde tekortkomingen minder zwaar doorwegen doordat deze – naar haar aanvoelen – zich maar beperkt hebben voorgedaan is dan ook niet van die aard dat dit feit wijst op een onrechtmatig verloop van deze evaluatie. Het feit blijft dat de student in de context van een stage in een revalidatiecentrum dat zich richt op de begeleiding van kinderen en adolescenten tekort schoot op het vlak van:

- De onvoldoende aangepaste afstemming op kinderen en ouders, zeker in aanwezigheid van collega's-psychologen, waarbij te weinig spontaneiteit getoond werd en non-verbale signalen onvoldoende werd opgevangen;
- De moeizame integratie in het team en de stroeve conflictueuze communicatie met bepaalde teamleden;
- Het onvoldoende omgaan met en opvolgen van negatieve feedback;
- Een te sterke focus op het eigen concrete handelen en te weinig aandacht op een eerder abstract niveau over het plan/doel over de sessies heen;
- Het gebrek aan kritisch reflecteren, vooral in het bijzijn van collega's, en samenhangend met een gevoel van onzekerheid.

Deze evaluatie is bovendien geen eenmalige momentopname. Hoewel haar functioneren op dat ogenblik nog globaal als voldoende beoordeeld werd, werden reeds in de eerste tussentijdse evaluatie op 22 oktober (zie bijlage 17A) opmerkingen geformuleerd o.m. m.b.t. het (zenuwachtig) lachen van de stagiaire, het gespannen en stijf overkomen, de non-verbale signalen qua mimiek, het te sterk vasthangen aan de eigen voorbereiding, het feit dat zij onvoldoende ruimte liet aan het kind om eerst tot rust te komen, het correct inschatten van het niveau van de kinderen (i.c. ‘balans vinden tussen simpele en te simpele taken’), het durven werken aan een therapeutische relatie (en dus niet uitsluitend kortstondige therapeutische doelen nastreven), het meer zichzelf durven zijn in de interactie met teamleden, de interactie met ouders. Deze opmerkingen kwamen bovendien op een meer expliciete manier aan bod tijdens de 2de tussentijdse evaluatie op 20 november (zie bijlage 17B). Niettegenstaande op dat moment een positieve evolutie werd vastgesteld op het vlak van het aangaan en opbouwen van een werkrelatie werden toch fundamentele moeilijkheden vastgesteld op het vlak van het voldoende rekening houden met het verbale en non-verbale gedrag van de kinderen, het moeilijk omgaan met de gevoelens van het kind en overschattingen van het niveau van bepaalde groepen van kinderen. Ook werd hier verwezen naar de weinige communicatie met anderen in teamverband, haar beperkte spreekdurf en haar ongepast gedrag in teamverband.

Bovendien werden deze observaties niet enkel op de huidige stageplaats gemaakt. Zoals vermeld in de interne beroepsbeslissing zijn de observaties die gemaakt werden door mevr. [D.W.] op de eerste stageplaats CAR 't Vlot immers sterk gelijklopend (o.m. op het vlak van het aanpassen aan het niveau van kindjes/ouders, interactie leren afstemmen, teveel ‘scientist’, en feedback zoals aanvaard ook andere argumenten, neem actief deel tijdens een team, hou het doel van de interventie voor ogen, spreek niet ongepast over andere collega's, wees minder defensief, deze (feedback) moet zeer concreet zijn alvorens je actief werkt aan moeilijke punten, ...).

Deze beide observaties liggen dan ook in lijn met de eindbeoordeling. Een volledig overzicht van alle observaties die mee in rekening werden gebracht bij de beoordeling is terug te vinden in het document ‘voorbereiding eindevaluatie door de mentor’ (zie bijlage 17C). Ook hier wordt o.m. verwezen naar het feit dat de kwaliteit van de werkrelatie verschilt naargelang de leeftijd van het kind, dat het niveau van bepaalde groepen overschat wordt, dat de stagiaire onvoldoende flexibel reageert op de emoties van kinderen en te taakgericht werkt, dat de student gesprekken met ouders weliswaar grondig voorbereidt maar zich in deze gesprekken te weinig flexibel opstelt, de problematische samenwerking in teamverband die o.m. te maken heeft met een combinatie van een agressief-defensieve en subassertieve communicatiestijl en het gebrek aan een constructieve kritische reflectie.

Zoals reeds vermeld in de interne beroepsbeslissing kunnen we dan ook enkel vaststellen dat de student de in de ECTS-fiche vooropgestelde doelstellingen voor een stage, specifiek in de context van een context van begeleiding van kinderen en jongeren niet gerealiseerd heeft.

De interne beroepsbeslissing vermeldt verder:

In uw reactie (in het addendum n.a.v. de 2de tussentijdse evaluatie en in uw beroep) lees ik dan vooral uw opmerking dat de situaties die de basis vormen van deze beoordeling zich inderdaad soms hebben voorgedaan, maar dat er op dit vlak toch een positieve evolutie is. Deze evolutie wordt in het beoordelingsverslag echter niet ontkend, maar werd wel als onvoldoende beschouwd om hiervoor ook te kunnen slagen. Specifiek tijdens ons gesprek verwees u ook naar het feit dat u besefte dat u nog niet volleerd was en tijdens de komende jaren als psycholoog ongetwijfeld zou evolueren. Ook dit laatste wil ik niet ontkennen, aangezien in het evaluatieformulier met dit groeipotentieel ook reeds werd rekening gehouden (via de beoordelingscategorie D, i.c. *“De competenties zijn voldoende om als master in de klinische psychologie in een voorziening te starten, maar er is zeker nog evolutie op persoonlijk en/of professioneel vlak wenselijk”*). Deze beoordeling werd u toegekend voor volgende beoordelingsaspecten:

- 1.2 - denken en handelen vanuit het perspectief van een scientist-practitioner
- 1.3 - ethisch en deontologisch handelen met oog voor diversiteit
- 2.3.1 - een interventie methode of -strategie opstellen of ontwikkelen
- 2.3.2 - een interventie uitvoeren
- 2.3.3 - evalueren en opvolgen van de interventie
- 4.2 - actief werken aan eigen ontwikkeling.

Het feit dat uw functioneren voor deze beoordelingsaspecten, mits verder evolueren, als voldoende beoordeeld werd, neemt niet weg dat op een groot aantal andere vlakken (die hierboven reeds werd vermeld) geoordeeld werd dat u nog niet over voldoende competenties beschikte om als klinisch psycholoog te functioneren in een context van het werken met kinderen en adolescenten.

Verder verwijst de interne beroepsbeslissing naar de reactie van de stagebegeleidster mevr. [X.C.] op de eigen versie van de student van het eindevaluatie gesprek (i.c. stuk 25 bij het verzoekschrift van de student), waaruit blijkt dat dit verslag alvast volgens de rechtstreeks betrokken stagebegeleidster geen correcte weergave van de feiten vormt.

Ook in haar huidige reactie waar de student in een tabelvorm probeert aan te tonen op welke punten de interne beroepsbeslissing tekort zou geschoten zijn in de motivering (m.a.w. blz. 5-16 van de niet-genummerde pagina's van het verzoekschrift) stelt de student essentieel dat:

- Bepaalde problemen zich maar beperkt of beperkt in de tijd zouden hebben voorgedaan. De stage-evaluatie en de latere interne beroepsbeslissing ontkennen echter niet het feit dat er op bepaalde vlakken (b.v. het aangaan van een gepaste werkrelatie) sprake was van een positieve evolutie. Deze evolutie bleef echter onvoldoende om met het volledige doelpubliek van de stagesetting (o.a. niet met lagere school kinderen en adolescenten) een goede afstemming te bereiken.
- Bepaalde problemen afhankelijk waren van de begeleidende psycholoog, wat er dan echter op wijst dat zij niet in staat was om op een professionele om te gaan met alle leden van het team.
- Minimaliseert ze bepaalde feiten (b.v. op het vlak van de afstemming met de ouders). Op welke manier het feit dat er – naar haar aanvoelen – slechts een beperkt aantal dagen stage waren het “logisch” zou maken zij er niet in slaagt om voldoende nuance aan de dag te leggen in haar terugkoppeling met ouders, blijft onduidelijk.
- Valt zij terug op haar eigen versie van hoe de 2de tussentijdse evaluatie zou moeten zijn verlopen of over het verloop van dit eindevaluatiegesprek en negeert zij de feedback die vanuit de stagebegeleider(s) geboden werd.

Zoals hierboven vermeld is deze beoordeling niet gebaseerd op een aantal individuele feiten (zoals de student blijkbaar wel doet in het kader van haar externe beroep, maar wel op basis van de globale observaties tijdens het geheel van de stage. Het feit alleen dat de student er niet in slaagt om een basiscompetentie als het aangaan en opbouwen van een werkrelatie met de kinderen op een voldoende kwalitatieve manier te realiseren, wijst er duidelijk op dat zij de leerdoelstellingen van deze stage niet gerealiseerd heeft en bijgevolg ook niet kan slagen. Een verdere beoordeling van de individuele opmerkingen van de student is dan ook niet aan de orde.

Vervolgens gaat verwerende partij in op de grieven van verzoekende partij met betrekking tot specifieke motieven in de bestreden beslissing:

“De student stelt dat zij in tegenstelling tot wat vermeld wordt in de interne beroepsbeslissing op de eerste stageplaats ‘t Vlot in Beveren wel degelijk de nodige pogingen zou ondernomen hebben om in gesprek te gaan met de stagmentor. Zoals blijkt uit de mail die de toenmalige stagebegeleidster haar 18 mei stuurde (zie bijlage 3), is zij echter nooit op het aanbod van de stageplaats ingegaan maar heeft zij steeds tegenvoorstellen gedaan. Ook in de brief die de decaan op 14 juni stuurde (zie bijlage 4), wordt verwezen naar het feit dat de student niet inging op het aanbod van de stageplaats voor een gesprek, maar integendeel steeds een communicatie via e-mail verkoos, en op de impasse die hierdoor ontstaan was. We stellen op de eerste plaats vast dat de student op dat ogenblik de correctheid van deze meldingen niet heeft betwist. Aangezien uiteindelijk werd afgesproken dat de stage zou worden verder gezet in CAR Ter Linde is deze discussie boven dien op dit ogenblik nog weinig relevant. Feit blijft dat de impasse in de communicatie die hierdoor ontstond voor het CAR ‘t Vlot de reden was om de stage op 18 mei stop te zetten.

Bij nader inzien moet inderdaad worden vastgesteld dat het verslag van het overleg op 24 augustus niet door de student, maar door de ombuds werd opgemaakt. Dit feit heeft echter geen verdere invloed op de inhoud van dit verslag. Bij het interne beroep stuurde de student zelf dit verslag door, zonder dat zij hierbij melding maakte van enig element waarmee ze het niet eens zou zijn.

Op basis van dit verslag (blz. 2) blijkt duidelijk dat de facultaire begeleiders samen met de student tijdens dit gesprek een aantal stageplaatsen waar het gewenste “warmest nest” gevoel aanwezig was, overlopen hebben. Dit weerlegt in elk geval reeds de opmerking van de student in haar interne beroep dat zij van de faculteit geen ondersteuning zou gekregen hebben bij het zoeken van een nieuwe stageplaats. De concrete afspraken in dit verslag vermelden bovendien o.m.

Er zijn twee stageplaatsen (Voorzorg en Revalidatiecentrum) die de studente zal contacteren. Indien de stageplaats goed aanvoelt voor de student, zal er vanuit de stagecoördinator / stage-verantwoordelijke een communicatie zijn naar de stageplaats om het vastleggen van de stageplaats te faciliteren voor de student.

Op 9 september liet de student mevr. [W.] weten dat zij stage kon lopen op een andere stageplaats (i.c. CAR Ter Linde in Bornem, met mevr. [X.C.] als stagebegeleidster) (zie bijlage 7). Op 22 september werd vervolgens een overleg ingepland, met de student, de stagebegeleidster mevr. [X.C.] en de facultair stagecoördinator mevr. [W.], met het oog op het concretiseren van de leerdoelen i.f.v. de resterende 12 weken stage. In functie van deze stageperiode werden ook twee tussentijdse evaluatiemomenten (i.c. op 22 oktober en op 20 november) en een eindevaluatiemoment (op 11 december) ingepland. Daarnaast zoals eveneens afgesproken tijdens het overleg op 24 augustus een stagecontract voor deze nieuwe stageplaats opgemaakt (zie bijlage 22).

In haar reactie erkent de student bovendien dat zij, in tegenstelling met wat was afgesproken tijdens het overleg op 24 augustus zelf geen contact heeft opgenomen met haar faculteit over de moeilijkheden die zij ervarde op de stageplaats. Het feit dat zij ondertussen wist dat haar stagebegeleidster zelf contact had opgenomen met de faculteit is hierbij weinig ter zake. Een proactieve houding, waarbij zijzelf op een constructieve manier reflecteerde op haar eigen functioneren in de stagesetting zou immers verondersteld hebben dat zijzelf ook het initiatief nam om de facultaire stagecoördinator te informeren over de problemen die zij ervarde op de stageplaats.

De student verwijst ook naar de grote analogie die bestaat tussen de ECTS-fiche voor de stage ‘Klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten’ en de stage ‘Klinische en gezondheidspsychologie: volwassenen’. Ze gaat hierbij dat echter voorbij dat de ECTS-fiche voor de huidige stage verwijst naar een aantal vaardigheden en competenties in de context van het psychologisch begeleiden van kinderen en jongeren terwijl de andere ECTS-fiche verwijst naar een context van het begeleiden van (jong)volwassenen en ouderen. Net vanuit het besef van deze andere werkcontext heeft zij in 2019-2020 ervoor gekozen om zich opnieuw in te schrijven voor de Master Psychologie (afstudeerrichting ‘Klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten’). Het kunnen opbouwen van een adequate werkrelatie specifiek met kinderen is hierbij een centrale basiscompetentie. Net op dit vlak bleek de student tekort te schieten. Het feit dat zij eerder met goede resultaten wel slaagde voor een stage in de

context van het begeleiden van volwassenen biedt dan ook geen garantie dat zij deze competenties ook in de context van het werken met kinderen bereikt heeft.

Zoals hierboven reeds vermeld, betwistte de student het feit dat bij de beoordeling ook zou zijn rekening gehouden met haar stageverslag. Zoals blijkt uit het verslag dat werd opgemaakt door de stagecoördinator en de academisch verantwoordelijk werd dit stageverslag wel in rekening genomen bij de finale beoordeling. Inhoudelijk leidde dit verslag echter niet tot andere conclusies als die die reeds uit het gesprek aan bod gekomen waren. Op basis van de vormaspecten van dit verslag werd het stagepunt dat oorspronkelijk 7/20 bedroeg wel verhoogd tot 8/20.

De student stelt verder dat noch leerdoelen, noch taakafspraken zouden zijn gemaakt. Zoals vermeld in de mail van mevr. [W.] werd op 22 september wel degelijk een gesprek tussen de mevr. [W.], als facultair stagecoördinator, mevr. [X.C.], als stagebegeleidster en de student gepland met het oog op het concretiseren van deze doelstellingen (zie bijlage 8). De stage-afspraken die hierbij gemaakt werden voor de 12 resterende weken van de stage hielden hierbij bovendien rekening met het feit dat de student reeds 8 weken stage doorlopen had.

Het is hierbij inderdaad zo dat een student, op basis van de algemene richtlijnen die gelden bij een problematische stage nadat 1/3 van de stageduur doorlopen is niet zomaar meer kan veranderen van stageplaats. Gezien de bijzondere omstandigheden waardoor de eerste tussentijdse evaluatie omwille van de corona-omstandigheden niet was kunnen doorgaan voor de stopzetting van de stage door de stageplaats en in het kader van het Decreet over maatregelen in het hoger onderwijs voor het academiejaar 2019-2020 als gevolg van de coronacrisis' van 17 april 2020, werd hier toch beslist om de student de stage op een andere stageplaats te laten verderzetten."

In haar wederantwoordnota handhaaft verzoekster haar standpunt.

Beoordeling

Uit verzoeksters inleidend betoog bij het eerste middel lijkt te moeten worden opgemaakt dat zij zich beroept op de materiëlemotiveringsplicht. Na de uiteenzetting van het overzicht van de competentiebeoordeling in de bestreden beslissing en verzoeksters opmerkingen daarbij, werpt zij evenwel aan de bestreden beslissing ook tegen dat deze niet concreet op de grieven ingaat en beperkt blijft tot zeer algemene bewoordingen. De Raad begrijpt daaruit dat verzoekster ook de formelemotiveringsplicht geschonden acht.

Waar verzoekster zich beroept op verschillende doelstellingen die zij reeds behaalde in haar master ‘Klinische psychologie: volwassenen’, moet de Raad vaststellen dat verzoekster in haar intern beroep weliswaar tweemaal opmerkt dat zijhouder is van het diploma ‘Master in de psychologie’ afstudeerrichting klinische en gezondheidspsychologie: volwassenen’ en dat zij

voor haar masterstage in die opleiding een examencijfer van 14/20 behaalde, maar dat verzoekster zich daarbij niet heeft beroepen op een vergelijking tussen de doelstellingen van die opleiding en deze die het voorwerp van huidige procedure uitmaken. Die oefening maakt zij – zoals onderstaand zal blijken – slechts in de procedure voor de Raad voor het eerst.

Voor zover verzoekster uit de aangevoerde vergelijkbaarheid aan doelstellingen wil doen afleiden dat zij op die gronden hetzij voor het stage-opleidingsonderdeel, hetzij voor de gehele masteropleiding geslaagd moet worden verklaard, voert zij een nieuw middel aan, dat krachtens artikel II.294, §2, *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs in de huidige stand van de procedure niet op ontvankelijke wijze voor het eerst kan worden opgeworpen. Deze bepaling schrijft voor dat een verzoekende partij in de procedure voor de Raad geen nieuwe bezwaren kan aanvoeren, tenzij de grondslag ervan pas tijdens of na afhandeling van de interne beroepsprocedure aan het licht is gekomen, tenzij het bezwaar betrekking heeft op de wijze waarop het intern beroep werd behandeld of tenzij het bezwaar raakt aan de openbare orde. Aan die voorwaarden is te dezen niet voldaan.

Vastgesteld moet worden dat verzoekster in het intern beroep wel heeft opgeworpen dat ten onrechte geen bijzondere motivering is opgegeven voor haar niet-slagen spijts er slechts één tekort voorligt, maar dat zij niet heeft opgeworpen, laat staan nader uiteengezet, dat zij de competenties van de opleiding wel degelijk heeft behaald. Het gaat om twee onderscheiden rechtsgronden, die beide uitdrukkelijk in het intern beroep moeten worden ingeroepen, willen zij vervolgens aan de Raad ter beoordeling worden voorgelegd. De eerste hypothese steunt immers op artikel 81, §4 van het onderwijs- en examenreglement, dat een bijzondere motiveringsplicht invoert ten aanzien van een student die niet geslaagd wordt verklaard terwijl hij voor slechts één opleidingsonderdeel geen credit behaalde, terwijl daarvan te onderscheiden is de vraag om toepassing van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs (en artikel 81, §5 van het onderwijs- en examenreglement), op grond waarvan een student – ongeacht het aantal tekorten – voor de opleiding geslaagd kan worden verklaard wanneer de examencommissie op gemotiveerde wijze van oordeel is dat de doelstellingen van het opleidingsprogramma globaal verwezenlijkt zijn. Zelfs indien in geval van één tekort zou worden aangenomen dat de besluitvorming in beide gevallen *de facto* goeddeels samenvalt, dan nog had het aan verzoekster toegevallen om uitdrukkelijk aan te voeren dat, en waarom, de opleidingsdoelstellingen globaal werden behaald.

Wat de formelemotiveringsplicht betreft, stel de Raad vast dat de bestreden beslissing overheen meer dan tien pagina's uiteenzet, mede aan de hand van het door de vicerector bijgevallen standpunt van de faculteit, waarom het examencijfer van 8/20 voor het betrokken opleidingsonderdeel gehandhaafd blijft.

Van een dergelijke beslissing kan niet worden gesteld dat zij de vormplicht van een motivering, opgenomen in de beslissing zelf, zou miskennen. In dat opzicht is het middel niet gegrond.

De Raad brengt verder in herinnering dat hij zich bij de beoordeling van een hem voorgelegd beroep krachtens artikel II.291, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs niet in de plaats mag stellen van het bevoegde orgaan van de hogeronderwijsinstelling en dat het de Raad bijgevolg niet toekomt om de beoordeling van de verzoekende partij over te doen, als ware hij zelf een interne beroepsinstantie.

De Raad kan een bestreden beslissing in voorkomend geval enkel vernietigen wanneer wordt vastgesteld dat zij op gespannen voet staat met decretale of reglementaire bepalingen, met het onderwijs- en examenreglement of met de beginselen van behoorlijk bestuur. Bij die beoordeling, met name – maar niet uitsluitend – wat het zorgvuldigheidsbeginsel en het onpartijdigheidsbeginsel betreft, gaat de Raad uit van een vermoeden van deskundigheid én objectiviteit in hoofde van de beoordeelaren. Dat vermoeden is weerlegbaar, maar daartoe dient de verzoekende partij dan duidelijke en concrete argumenten aan te voeren.

Met betrekking tot de competenties die verzoekster naar oordeel van de vicerector onvoldoende heeft behaald, blijkt uit de bestreden beslissing dat zij concreet zijn opgelijst en omstandig zijn geduid. Deze beoordeling vindt naar oordeel van de Raad voldoende steun in de eindbeoordeling en de andere stukken van het dossier, zodat de materiëlemotiveringsplicht niet is geschonden.

Het gegeven dat verzoekster tegenover de bevindingen van de opleiding eigen en andere overwegingen plaatst, ontneemt aan die eerste nog niet het vermoeden van geloofwaardigheid zoals het hierboven in herinnering is gebracht. Dat verzoekster een aantal werkpunten anders ziet of meent te kunnen nuanceren, betekent niet dat de beoordeling door de examinatoren terzijde kan worden geschoven. De Raad is met name van oordeel dat verzoekster er niet van

overtuigt dat de beoordeling die in het eindevaluatieverslag is opgenomen onjuist of onredelijk is.

Wat de beweerde gebrekkige begeleiding betreft – zoals die aan bod komt in de kritiek met betrekking tot de beoordeling van ‘een gepaste werkrelatie aangaan en opbouwen’ binnen de basiscompetenties of ‘communiceren’ binnen ‘functioneren als een professional in de organisatie’ – wijst de Raad op zijn vaste rechtspraak dat zelfs vastgestelde gebreken in de begeleiding van de student in principe niet tot gevolg hebben dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig wordt of dat de student recht zou hebben op een gunstiger quatering. Het is, in beginsel, één zaak of de student bewezen heeft de van hem verlangde kennis en vaardigheden te bezitten en een andere, wanneer hij die kennis en vaardigheden niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die de student op het examen heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven. Een verwijt aan de instelling op het vlak van een gebrekkige begeleiding of communicatie verschuift bijgevolg mogelijk de verantwoordelijkheid voor een slechte prestatie deels naar de instelling, maar in de regel kan dit er niet toe leiden dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende moet worden beschouwd. Er kan enkel anders over worden geoordeeld in uitzonderlijke omstandigheden, wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen *de facto* onmogelijk heeft gemaakt, bijvoorbeeld doordat essentiële vragen van de student onbeantwoord zijn gebleven of de begeleiding nagenoeg onbestaande was. Het valt aan de verzoekende partij toe om het bewijs te leveren van de gebreken in de begeleiding die zij aanvoert en van de beslissende invloed daarvan op de beoordeling of de slaagkansen.

Op basis van de voorliggende stukken en de communicatie tussen verzoekster en de opleiding, is de Raad van oordeel dat dit bewijs *in casu* niet wordt geleverd.

Verzoekster bekritiseert de bestreden beslissing vervolgens omdat niet zou zijn aangetoond dat het stageverslag aanleiding heeft gegeven tot een aanpassing van het examencijfer van 7/20 naar 8/20.

De Raad ziet niet in welk belang verzoekster bij dit middelonderdeel kan hebben. Wat verzoekster, wil zij de Raad tot vernietiging van de bestreden beslissing laten besluiten, voldoende overtuigend moet aantonen is immers niet of er initieel al dan niet een cijfer van 7/20 werd toegekend, maar wel dat een examencijfer van 8/20 geen verantwoordbare beoordeling is.

Ook in dat opzicht kan het middel niet overtuigen.

Ten slotte voert verzoekster aan dat de leerdoelen of taakafspraken voor de tweede stage niet werden vastgelegd.

Verzoekster heeft dit argument niet opgeworpen in het intern beroep, terwijl de Raad niet inziet waarom zulks niet mogelijk zou zijn geweest. Deze grief moet op grond van artikel II.294, tweede lid, *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs derhalve onontvankelijk worden verklaard.

Het eerste middel is, in zoverre ontvankelijk, niet gegrond.

Tweede middel

In een tweede middel beroeft verzoekster zich op de artikelen 81, §4 en 83 van het onderwijs- en examenreglement en “de beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder de zorgvuldigheidsplicht”.

Standpunt van partijen

Het tweede middel heeft betrekking op de vraag of verzoekster globaal geslaagd moet worden verklaard.

Verzoekster voert aan dat artikel 84, §4 van het onderwijs- en examenreglement voorschrijft dat ten aanzien van studenten met slechts één onvoldoende, de examencommissie in het beraadslagingsverslag moet motiveren waarom die student niet aan de vooropgestelde leerresultaten voor het geheel van de opleiding voldoet – en derhalve niet geslaagd kan worden verklaard. Artikel 83 bevat dan weer vormvereisten voor dat beraadslagingsverslag, onder meer wat de ondertekening ervan betreft.

Ofschoon verzoekster voor slechts één opleidingsonderdeel een onvoldoende behaalde, werd in het beraadslagingsverslag door de examencommissie niet de voormelde motivering opgenomen. Verzoekster besluit hieruit dat niet enkel de beslissing van de examencommissie, maar ook de bestreden beslissing van de vicerector onregelmatig is. Wat dit laatste betreft,

betoogt verzoekster dat het gegeven dat in de bestreden beslissing wordt overwogen dat de examencommissie een schriftelijke procedure heeft gevolgd, geen afbreuk doet aan het moeten voorhanden zijn van een beraadslagingsverslag of de daaraan verbonden vormvoorschriften.

In haar antwoordnota replaceert verwerende partij als volgt:

“De student verwijst naar het feit dat de examencommissie de beslissing tot niet-slagen voor de masteropleiding niet explicet gemotiveerd heeft in termen van het al dan niet voldaan hebben aan de globale opleidingsdoelstellingen en stelt dat de beslissing van de interne beroepsinstantie om deze reden zou moeten vernietigd worden.

Zoals echter reeds vermeld volgt de beslissing tot niet slagen logisch uit het feit dat het onvoldoende resultaat dat de student behaalde betrekking op een stage-opleidingsonderdeel. Art. 84§2 van het OER, dat de algemene voorwaarden tot slagen bepaalt, stelt immers dat zelfs studenten die minimaal een globaal percentage van 68 % behaalden, wat deze student niet behaalde, niet kunnen slagen indien het tekort betrekking heeft op een stage-opleidingsonderdeel. Dit artikel wijst dan ook op de essentiële rol van een dergelijke stage in het realiseren van de leerresultaten en dus op het niet-tolereerbare karakter van een dergelijke tekort.

Bovendien gaat de student hierbij voorbij aan het feit dat de interne beroepsbeslissing de beslissing tot niet-slagen voor de opleiding wel motiveert in termen van deze opleidingsspecifieke leerresultaten. De interne beroepsbeslissing verwijst naar volgende doelstellingen van de Master in de Psychologie, specifiek voor de Afstudeerrichting Klinische psychologie kinderen en jongeren (zie bijlage 20):

- Het in staat zijn om, vanuit een evidence-based perspectief, voor een psychologische hulpvraag, gepaste psychologische preventieve, begeleidings- en interventiemethoden te ontwikkelen, toe te passen, en te evalueren. Dit geldt zowel voor directe interventies gericht op de kinderen en jongeren zelf, als voor indirecte interventies waarbij problemen aangepakt worden in samenwerking met de omgeving van het kind/de jongere (ouders, leerkrachten, en belangrijke anderen).
- Het in staat zijn om systematisch te reflecteren op het eigen professioneel handelen. Heeft inzicht in de eigen competenties, kan beperkingen hierin erkennen en neemt van daaruit stappen om zijn kennis en vaardigheden te versterken. Heeft daarnaast ook aandacht voor zijn gezondheid en persoonlijk welzijn, kan aangeven wanneer deze zijn professioneel handelen belemmeren en neemt zo nodig actie om de kwaliteit van de zorg te blijven waarborgen.
- Het beheersen van specialistische vaardigheden met betrekking tot klinisch psychologische gespreksvoering met kinderen, jongeren en hun leefomgeving (in de context van o.a. preventie, diagnostiek, begeleiding en interventie) en het kunnen opbouwen van een vertrouwensrelatie met hen.
- Het op professionele wijze kunnen communiceren, zowel mondeling als schriftelijk, met en te rapporteren aan relevante betrokkenen in de klinisch psychologische context (bv., het kind/de jongere, ouders, collega's, het brede netwerk van hulpverleners verwijzers, leerkrachten en de bredere gemeenschap).

De interne beroepsinstantie stelt verder vast dat gezien de hierboven vermelde tekorten die essentieel te maken hebben met de onvoldoende afstemming op kinderen en ouders, de moeizame integratie in het team en de stroeve en conflictueuze communicatie, het gebrek aan kritische reflectie en het gebrek aandacht voor het plan/doel over de sessies heen, er niet voldaan aan deze doelstellingen. Verder stelt de interne beroepsinstantie ook vast dat de student in haar beroep geen argumentatie aanlevert die aantoon dat zij deze opleidingsspecifieke leerresultaten wel op een andere manier dan via deze stage zouden hebben.

Gezien de devolutieve werking van dit beroep, is het bovendien zo dat niet langer de oorspronkelijke beslissing van de examencommissie, maar wel de interne beroepsbeslissing het voorwerp is van dit beroep. Zelfs indien de oorspronkelijke beslissing van de examencommissie op dit vlak zou tekort geschoten zijn, quod non, is dit geen reden om de interne beroepsbeslissing te vernietigen.

Via een vergelijking van de ECTS-fiche P0R894 ('Stage in klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten') met de ECTS-fiche P0U25A ('Stage in klinische en gezondheidspsychologie: volwassenen), waarvoor zij eerder slaagde, probeert de student aan te tonen dat de doelstellingen van beide stages "quasi volledig gelijk zijn" (i.c. "slechts 3 van de 11 domeinen verschillen") en dus dat zij deze doelstellingen wel zou gerealiseerd hebben.

Zoals hierboven echter reeds vermeld moest de interne beroepsinstantie vaststellen dat de student in haar intern beroep geen argumentatie aanleverde die aantoonde dat zij wel voldaan had aan de opleidingsspecifieke leerresultaten. We moeten dan ook op de eerste plaats vaststellen dat de student deze argumentatie niet aan bod gebracht heeft in het interne beroep, waardoor deze ook niet op een ontvankelijke manier deel kan uitmaken van dit externe beroep.

Daarnaast, en in ondergeschikte orde, moeten we vaststellen dat i.t.t. de ECTS-fiche P0U25A de ECTSfiche van de stage 'Stage in klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten' (P0R894) verwijst naar competenties in een praktijksetting die zich focust op kinderen en adolescenten. De opleidingsspecifieke leerresultaten van de Master in de Psychologie (afstudeerrichting 'Klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten') verwijzen dan ook naar psychologische interventies en gespreksvoering direct gericht op kinderen en jongeren of op problemen waarmee deze kinderen en jongeren te maken hebben. Op basis van de inhoudelijke stagebeoordeling blijkt duidelijk dat de student net op dit vlak fundamentele problemen blijft ervaren (o.m. omwille van de onvoldoende afstemming op kinderen en ouders, de moeizame integratie in het team en de stroeve en conflictueuze communicatie, het gebrek aan kritische reflectie en het gebrek aandacht voor het plan/doel over de sessies heen). Het feit dat zij deze competenties als klinisch psycholoog wel heeft kunnen realiseren in de context van het begeleiden van volwassenen biedt dan ook geen garanties dat zij hiertoe eveneens in staat is in de context van het begeleiden van kinderen en adolescenten."

Verzoekster handhaaft in haar wederantwoordnota haar standpunt.

Beoordeling

Artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement 2019-2020 van de verwerende partij bepaalt dat de vicerector Studentenbeleid als interne beroepsinstantie ofwel een beslissing neemt die leidt tot een gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van onontvankelijkheid of ongegrondheid, ofwel een nieuwe beslissing neemt. Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepsinstantie over volheid van bevoegdheid beschikt.

Die volheid van bevoegdheid sluit in dat de vicerector als beroepsinstantie ook vormgebreken kan herstellen die zouden kleven aan een initiële examenbeslissing.

In de bestreden beslissing is gemotiveerd waarom verzoekster door niet te slagen voor het opleidingsonderdeel ‘Stage in de klinische en gezondheidspsychologie: kinderen en adolescenten’, ook niet voor de gehele opleiding kan slagen. Die motieven worden door verzoekster in dit middel overigens niet bestreden.

Het tweede middel is ongegrond.

Derde middel

In een derde middel beroept verzoekster zich op artikel 81, §5 van het onderwijs- en examenreglement, artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Ook het derde middel heeft betrekking op de vraag of verzoekster globaal geslaagd moet worden verklaard.

Verzoekster verwijst naar het masterdiploma ‘Master in de psychologie, afstudeerrichting klinische en gezondheidspsychologie: volwassenen’ dat zij eerder behaalde, en aan de hand van de ECTS-fiches uit die opleiding en de masteropleiding die waarvoor zij thans is ingeschreven, betoogt zij dat de doelstellingen in grote mate overeenkomen.

Er is volgens verzoekster ook sprake van bijzondere omstandigheden. Daaromtrent zet verzoekster uiteen dat de verkorte masteropleiding die zij thans volgt, volgend academiejaar niet meer zal worden ingericht - zij stelt dat verwerende partij op haar website zelf aangeeft dat het verkort programma niet toelaat om alle noodzakelijke competenties voldoende aan bod te laten komen – en dat zij verlenging van haar studieduur wil vermijden. Daarnaast stipt verzoekster aan dat een beoordeling op basis van enkel de tweede, hernomen stage *a fortiori* onvoldoende stagedagen biedt om de leerdoelen nog te kunnen behalen.

In haar antwoordnota replaceert verwerende partij het volgende:

“Art. II.229 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt echter dat een student die niet geslaagd is voor alle opleidingsonderdelen van het masterprogramma enkel geslaagd kan verklaard worden indien wordt vastgesteld dat deze student, ondanks het tekort, toch globaal de doelstellingen van de opleiding heeft verwezenlijkt. Dit betekent dan ook dat eventuele bijzondere omstandigheden enkel relevant kunnen zijn in de mate waarin deze omstandigheden zouden aantonen dat de student, ondanks het tekort, toch aan deze opleidingsspecifiek doelstellingen voldaan heeft. Hoe de door de student vermeldde omstandigheden dit zouden kunnen aantonen, blijkt in elk geval niet uit het verzoekschrift dat de student bij uw Raad indiende.

De student herhaalt de opmerking dat het verkorte masterprogramma met ingang van het academiejaar 2020-21 wordt afgeschaft. Het feit dat in het kader van een programmahervorming en omwille van organisatorische redenen dit programma vanaf 2020-21 niet langer georganiseerd wordt, biedt echter geen enkele indicatie dat de student de doelstellingen zoals die in 2019-20 golden, niet zou gerealiseerd kunnen hebben. De belangrijkste reden om deze verkorte master vanaf 2020-2021 niet langer op deze manier te organiseren, is immers dat op die manier een instroom vanuit andere (niet-klinische) afstudeerrichtingen van de Master Psychologie kan worden vermeden. Bij de studenten uit een niet-klinische richting kan immers niet steeds gegarandeerd worden dat alle klinische competenties – mede gezien de wettelijke erkenning van de titel van psycholoog in het kader van de ‘Wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen’ – binnen het ene jaar van de verkorte masteropleiding in voldoende mate aan bod kunnen komen. Gezien de vooropleiding van deze student, is dit bij haar niet het geval. De afschaffing van de verkorte masteropleiding vanaf 2020-2021 betekent niet dat deze doelstellingen in het kader van de stage van deze student niet te realiseren zouden geweest zijn.

Indien de student meende dat om deze doelstellingen te realiseren, een langere stageperiode vereist was, had zij bovendien – zoals reeds vermeld in de interne beroepsbeslissing – zelf ook kunnen opteren voor een stageperiode van 120 dagen.

Net zoals eerder in haar beroep verwijst de student ook naar de algemene richtlijnen die gelden voor een “problematische stage”. Op welke manier deze opmerking zou kunnen aantonen dat zij toch voldaan heeft aan de opleidingsspecifieke leerresultaten blijft onduidelijk. In zoverre we deze opmerking nog moeten zien als een reactie in het kader

van de betwisting van het specifieke examenresultaat kunnen we onze eerdere argumentatie (cfr. supra blz. 20) enkel herhalen. Volgens de algemene richtlijnen die gelden bij een problematische stage kan een student nadat 1/3 van de stageduur doorlopen is niet zomaar meer veranderen van stageplaats. Gezien de bijzondere omstandigheden waardoor de eerste tussentijdse evaluatie omwille van de corona-omstandigheden niet was kunnen doorgaan voor de stopzetting van de stage door de stageplaats en in het kader van het Decreet over maatregelen in het hoger onderwijs voor het academiejaar 2019-2020 als gevolg van de coronacrisis' van 17 april 2020, werd hier toch beslist om de student de stage op een andere stageplaats te laten verderzetten. Zoals hierboven vermeld werden op 22 september afspraken gemaakt tussen de stagecoördinator, de stagebegeleider en de student over de verdere stage-verwachtingen. Het feit dat deze afspraken gemaakt werden, wordt bovendien ook door de student bevestigd. Tijdens het gesprek op 6 januari verduidelijkte zij immers het ontstaan van de problemen op haar stageplaats door het feit dat ongeveer 1 maand voor het einde van haar stage binnen het team het besef groeide dat zij nog allerlei taken diende uit te voeren om de vooropgestelde stagedoelstellingen te bereiken. De student benadrukt ook dat bij een wissel van stageplaats de beoordeling op basis van het geheel van de stage-activiteiten dient te gebeuren. Het feit dat de vaststelling van het examenpunt enkel gebeurde op basis van de beoordeling van de stage op CAR Ter Linde kadert echter binnen "de nieuwe start" die was afgesproken op het overleg op 24 augustus en was dan ook bedoeld om de student maximale kansen op een succesvolle stage te garanderen. De interne beroepsbeslissing verwijst bovendien ook naar de feedback die de student ontving n.a.v. het eerste deel van haar stage van mevr. [D.W.] van het CAR 't Vlot en stelde vast dat haar opmerkingen sterk gelijklopend zijn met deze die gemaakt werden door tweede stagebegeleidster, mevr. [X.C.]. Op welke manier de beoordeling van het eerste deel van deze stage de eindbeoordeling zou veranderen, blijft dan ook onduidelijk.

Concluderend kunnen we dan ook enkel vaststellen dat dit extern bezwaarschrift de eerdere conclusies van het interne beroep niet weerlegt. Niettegenstaande deze student eerder met goede resultaten het diploma van Master in de Psychologie (afstudeerrichting Klinische psychologie: volwassenen) behaalde, worden toch fundamentele problemen vastgesteld in een context waarbij zij dient te werken met kinderen en adolescenten. Zoals blijkt uit het verslag dat n.a.v. het eindevaluatiegesprek werd opgemaakt door de facultair stagecoördinator en de academisch verantwoordelijke hebben deze problemen essentieel te maken met:

- De onvoldoende aangepaste afstemming op kinderen en ouders, zeker in aanwezigheid van collega's-psychologen, waarbij te weinig spontaneiteit getoond werd en non-verbale signalen onvoldoende werd opgevangen;
- De moeizame integratie in het team en de stroeve conflictueuze communicatie met bepaalde teamleden;
- Het onvoldoende omgaan met en opvolgen van negatieve feedback;
- Een te sterke focus op het eigen concrete handelen en te weinig aandacht op een eerder abstract niveau over het plan/doel over de sessies heen;
- Het gebrek aan kritisch reflecteren, vooral in het bijzijn van collega's, en samenhangend met een gevoel van onzekerheid.

Dit betekent dan ook dat bij deze student fundamentele tekortkomingen op het vlak van de verwachte basiscompetenties als klinisch psycholoog in de context van het begeleiden van kinderen en adolescenten werden vastgesteld. Nochtans stelde de faculteit alles in

het werk om vanuit een constructieve en pedagogische opstelling maximale leer-, begeleidings- en evaluatiekansen te bieden.

Aangezien deze vaardigheden tot de kerncompetenties behoren die vooropgesteld worden voor een Master in de Psychologie (afstudeerrichting Klinische psychologie: kinderen) is ook duidelijk dat de student niet voldaan heeft aan de opleidingsspecifieke leerresultaten van deze opleiding en dan ook niet kan slagen.”

Verzoekster harerzijds blijft in haar wederantwoordnota bij haar standpunt.

Beoordeling

Daargelaten dat verzoekster zelf aangeeft dat door de korte duur van de tweede stage het behalen van de leerdoelen niet realistisch was – wat in zich de ontkenning lijkt te sluiten van de constitutieve voorwaarde voor de toepassing van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs dat de student moet aantonen de doelstellingen globaal te hebben behaald – herhaalt de Raad de vaststelling die hierboven bij de beoordeling van het eerste middel reeds is gemaakt, met name dat verzoekster zich in haar intern beroep niet op de toepassing van artikel II.229 van de Codex Hoger Onderwijs heeft beroepen.

Het gaat derhalve om een nieuw, en dus – aangezien niet is aangetoond wat verzoekster heeft verhinderd om het middel aan de interne beroepsinstantie voor te leggen – onontvankelijk middel.

Het derde middel is niet ontvankelijk.

VI. Anonimisering

Verzoekster vraagt om de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

- 1. De Raad verwerpt het beroep.**
- 2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 3 maart 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 9 maart 2021

Arrest nr. 6.456 van 9 maart 2021 in de zaak 2021/023

In zake: Adil BOUTAYOUST
Woonplaats kiezend te 1030 Schaarbeek
Sander Pierronstraat 21

Tegen: ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Stijn Butenaerts
kantoor houdend te 1080 Brussel
Leopold II-laan 180
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 16 januari 2021, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 8 september 2020 waarbij verzoeker een score van 0/20 krijgt toegekend voor alle opleidingsonderdelen van de tweede zittijd in het academiejaar 2019-2020 en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 7 oktober 2020 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn door de voorzitter van de IIe kamer te zijnen huize bijeen geroepen voor een virtuele terechtzitting via Teams, op 9 maart 2021, om 09.30 uur.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Barbara Speleers, die *loco* advocaat Stijn Butenaerts verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de toegepaste informatica’.

Bij het afleggen van het digitale examen voor het opleidingsonderdeel “Programming Essentials 2” werden bij verzoeker verschillende onregelmatigheden vastgesteld. Op 8 september 2020 besliste de tuchtcommissie volgende examentuchtbeslissing op te leggen: “*De student krijgt het cijfer ‘0’ voor alle vakken van de tweede zittijd in het academiejaar 2019-2020.*”.

Verzoekende partij stelde op datum van 25 september 2020 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 7 oktober 2020 werd het intern beroep ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie merkt vooreerst op dat het departement Gezondheidszorg, Design & Technologie altijd een streng beleid op het vlak van fraude bij examens hanteert. Ze stelt vast dat het misbruik plaatsvond tijdens een digitaal examen op afstand dat noodgedwongen door de coronaveiligheidsmaatregelen op die manier moest worden afgenoem. Misbruik in deze omstandigheden wordt gezien als een extra vertrouwensbreuk waaraan zwaar wordt getild. De opleiding heeft dan ook voor alle gevallen waar er een vermoeden was van fraude of er fraude werd vastgesteld bij een digitaal examen dezelfde zware examentuchtbeslissing genomen, namelijk het geven van een 0 voor alle opleidingsonderdelen van de betreffende zittijd.

De interne beroepsinstantie stelt ook vast dat de student al voor het tweede jaar is ingeschreven aan de Erasmushogeschool Brussel. Bij de student werden ook al onregelmatigheden vastgesteld tijdens de eerste examenkans. Het gaat hier dus om een geval van recidive. De student zou ondertussen vertrouwd moeten zijn met het algemeen onderwijs- en examenreglement. Door het ondertekenen van een diplomacontract nam de student kennis en ging hij akkoord met onder andere het onderwijs- en examenreglement en dus ook met de mogelijke examentuchtbeslissingen die genomen konden worden conform de mogelijkheden geboden door artikel 20 van het algemeen examenreglement.

De interne beroepsinstantie is van oordeel dat de bepalingen van het algemeen examenreglement van de Erasmushogeschool Brussel steeds van toepassing zijn bij het bepalen van het resultaat van een opleidingsonderdeel. De examentuchtbeslissing zoals genomen door de examencommissie op 8 september 2020 is sluitend en billijk op grond van de vaststelling van de onregelmatigheid en de recidive van de onregelmatigheid.

Op basis van de bovenvermelde argumenten beslist de interne beroepsinstantie om de examenbeslissing van het opleidingsonderdeel “Programming Essentials 2” en alle vakken uit de tweede zittijd te behouden.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 20 oktober 2020 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 16 januari 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid van de wederantwoordnota van verzoekende partij

Ter zitting vraagt verwerende partij om de wederantwoordnota van verzoeker uit de debatten te weren wegens de laattijdige neerlegging ervan. Verzoeker erkent dat in de e-mail houdende de procedurekalender 23 februari 2021 staat vermeld, maar hij verwijst naar de pdf die als bijlage werd toegevoegd, waarin 24 februari 2021 staat vermeld.

De Raad moet vaststellen dat in de aanvullende procedurekalender die op 16 februari 2021 per e-mail aan beide partijen is overgemaakt, de uiterste datum voor de neerlegging van de wederantwoordnota is bepaald op 23 februari 2021. De pdf die als bijlage bij deze e-mail werd toegevoegd en waarnaar verzoeker ter zitting verwijst, heeft betrekking op de vraag of de partijen akkoord kunnen gaan met een schriftelijke behandeling van het dossier, dan wel met een virtuele zitting via Teams. Aan beide partijen wordt gevraagd om uiterlijk op 24 februari 2021 te antwoorden op deze vraag.

Verzoeker heeft zijn wederantwoordnota per e-mail van 24 februari 2021 aan de Raad overgemaakt, terwijl de uiterste datum voor de neerlegging ervan duidelijk was vastgelegd op 23 februari 2021.

Artikel II.302, §3, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat een buiten de gestelde termijn aan de Raad overgemaakte nota uit de verdere procedure wordt geweerd. Het betreft een bindend voorschrift ten aanzien waarvan de Raad niet over een appreciatiebevoegdheid beschikt.

De wederantwoordnota van verzoekende partij wordt uit de debatten geweerd.

V. Ontvankelijkheid – tijdigheid van het beroep

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het door verzoeker ingestelde beroep middels het schrijven van 26 oktober 2020 en met postdatum van 16 januari 2021 niet ontvankelijk is, vermits dit laattijdig werd ingesteld. Verwerende partij verwijst naar artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs en merkt op dat beroepen bij de Raad moeten worden ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen, die ingaat de dag na die van de kennisgeving van de aangevochten beslissing.

Verwerende partij werpt vervolgens op dat in artikel 4 van Deel 5 van het addendum bij het algemeen onderwijs- en examenreglement 2019-2020 explicet wordt gesteld dat alle communicatie omtrent het intern beroep via e-mail (studenten e-mailadres) verloopt, en niet via aangetekend schrijven. Ter zake stipt verwerende partij aan dat verzoeker overeenkomstig deze bepaling reeds in kennis werd gesteld van de beslissing van 7 oktober 2020 per e-mail van 20 oktober 2020.

Volgens verwerende partij nam de beroepstermijn *in casu* dan ook een aanvang vanaf 21 oktober 2020 om te verstrijken op 27 oktober 2020. Er moet worden vastgesteld dat het onderhavig door verzoeker ingestelde beroep met postdatum van 16 januari 2021 niet ontvankelijk is, vermits dit duidelijk meer dan laattijdig werd ingesteld.

Het louter gegeven dat verzoeker zijn verzoekschrift heeft gedagtekend op datum van 26 oktober 2020 doet aan voormelde vaststelling geen enkele afbreuk. Hoewel verzoeker hierover in zijn verzoekschrift geen enkel argument ter zake aanvoert, kunnen volgens verwerende partij ook de door hem bijgebrachte stukken, met name het bewijs van aangetekende zending van 26

oktober 2020 en het bericht van de post waarop er trouwens wordt aangegeven dat de aangetekende zending van verzoeker niet kon worden afgeleverd omwille van een onvolledig adres niet in rekening worden gebracht waardoor er sprake zou kunnen zijn van enige overmacht in hoofde van verzoeker.

Uit het bijgebrachte bewijs van aangetekende zending blijkt immers onmiskenbaar dat verzoeker initieel een verkeerd adres heeft genoteerd door bij de verzending van zijn brief verkeerdelyk de postcode ‘1020’ te hebben opgegeven. Volgens verwerende partij blijkt dit duidelijk uit het stuk zelf, maar verzoeker heeft deze postcode klaarblijkelijk achteraf zelf gewijzigd naar de postcode ‘1210’. Een en ander wordt overigens ook bevestigd door het bericht van de post dat stelt dat de aangetekende zending niet kon worden afgeleverd omwille van een onvolledig adres met als gevolg dat de brief door de post werd teruggestuurd naar de afzender en deze aldus niet bij de Raad is toegekomen.

Verwerende partij werpt op dat verzoeker, door het opgeven van een verkeerd adres, zelf een fout heeft begaan die enkel en alleen aan hemzelf kan worden aangerekend en die dus niet als een geval van overmacht kan worden beschouwd.

Verwerende partij stipt verder aan dat, zelfs al zou om een of andere reden de fout (dat zijn eerste brief niet bij de Raad is toegekomen) niet bij verzoeker liggen, dan nog moet worden vastgesteld dat er sindsdien nog een zeer lange periode is overgegaan alvorens verzoeker heeft geageerd en waarbij hij heeft getracht om de situatie recht te zetten door een tweede beroep bij de Raad in te stellen. Volgens verwerende partij spreekt het voor zich dat van zodra verzoeker heeft vastgesteld dat zijn aangetekende zending niet bij de Raad is toegekomen, hij meteen en onverwijld het nodige had kunnen en moeten doen om een nieuw beroep bij de Raad in te stellen.

Volgens verwerende partij is het enkele feit dat verzoeker kort na de verzending van zijn brief aan de Raad geen enkel nieuws noch enig vaststellingsbericht vanwege de Raad heeft ontvangen op zich al een voldoende teken dat er iets moet zijn misgelopen, waarop verzoeker dan ook meteen actie had moeten ondernemen, wat hij duidelijk heeft nagelaten te doen. Verzoeker heeft immers gewacht tot 16 januari 2021 om te ageren en zijn verzoekschrift van 26 oktober 2020 nogmaals aan de Raad toe te sturen. Door een dergelijk lange periode te laten voorbijgaan heeft verzoeker volgens verwerende partij niet op diligente wijze gehandeld, waardoor er dan ook niet in het minste sprake kan zijn van overmacht in zijn hoofde.

Beoordeling

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep bij de Raad.

Artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

“De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”

Een verzoekschrift bij de Raad moet, wil het ontvankelijk zijn, dus worden ingesteld binnen de termijn van zeven kalenderdagen na kennisgeving van de bestreden beslissing.

In casu werd verzoeker blijkens het dossier in kennis gesteld van de bestreden beslissing per e-mail van 20 oktober 2020.

De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint te lopen de dag na die van de kennisgeving van de bestreden beslissing, *in casu* vanaf 21 oktober 2020, om te verstrijken op dinsdag 27 oktober 2020.

Verzoeker voegt een scan toe van het bewijs van aangetekende zending, dat is afgestempeld op 26 oktober 2020. Deze aangetekende zending was gericht aan de Raad, met als adres ‘*Koning ALBERT II-laan 15, 1020 Brussel*’. Op de bijgebrachte scan is de postcode verbeterd naar ‘1210 Brussel’. Ter zitting stelt verzoeker dat hij de postcode op het ontvangstbewijs reeds in het postkantoor heeft verbeterd en dat hij deze verbetering waarschijnlijk ook op de enveloppe heeft doorgevoerd. Via de webtracker van Bpost kon echter worden nagegaan dat de zending wel degelijk ‘1020’ als postcode had. Deze zending kon niet worden afgeleverd en werd op 29 oktober 2020 teruggestuurd naar de afzender.

Vervolgens diende verzoeker via aangetekend schrijven van 16 januari 2021 huidig beroep in.

Naar het oordeel van de Raad blijkt *in casu* uit het dossier dat er geen sprake is van een overmachtssituatie, die de laattijdige indiening van het extern beroep kan verschonen.

Blijkens het dossier heeft verzoeker immers binnen de beroepstermijn, meer bepaald op 26 oktober 2020, een aangetekend schrijven gericht aan de Raad, maar daarbij heeft hij een verkeerd adres vermeld. Op de begeleidende brief bij de bestreden beslissing staan de beroepsmodaliteiten, met het correcte adres van de Raad, nochtans duidelijk vermeld. Dit schrijven van verzoeker is bijgevolg nooit toegekomen bij de Raad. Deze brief werd bovendien reeds op 29 oktober 2020 teruggestuurd naar de afzender. Hoewel het terugsturen door BPost niet correct lijkt te zijn gebeurd, had verzoeker wel via de webtracker kunnen nagaan dat er iets mis was met zijn aangetekende zending en op dat moment reeds kunnen reageren. Hij heeft echter bijna drie maanden gewacht om zijn fout recht te zetten.

Het extern beroep van 16 januari 2021 werd derhalve niet tijdig binnen de zeven kalenderdagen na de kennisgeving van de beslissing op intern beroep ingesteld.

Het beroep is niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 9 maart 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.447 van 9 maart 2021 in de zaak 2021/075

In zake: Linde VAN PUYENBROECK
Woonplaats kiezend te 9140 Temse
Hollebeek 99

Tegen: KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
Woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 16 februari 2021, strekt tot nietigverklaring van ‘de studievoortgangsbeslissing genomen op 8 februari 2021 en de beslissing intern beroep genomen op 14 januari 2021’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 9 maart 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij hebben ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de Specifieke lerarenopleiding.

Voor het opleidingsonderdeel “Didactische competentie praktijkinitiatie” bekomt verzoekende partij een score ‘NA’.

Verzoekende partij stelde op datum van 12 februari 2021 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij aangetekend schrijven van 16 februari 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep bij de Raad.

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft met betrekking tot de indiening van een beroep bij de Raad het volgende voor:

§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.

De ondertekening van een bij de Raad ingesteld beroep is door de decreetgever uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven.

De Raad stelt vast dat het verzoekschrift van verzoekende partij niet is ondertekend.

Gezien dit een ambtshalve aangevoerde exceptie betreft, werd aan partijen de mogelijkheid geboden om hieromtrent standpunt in te nemen.

Standpunt van partijen

Verwerende partij deelt per e-mail van 4 maart 2021 mee dat zij niets wenst toe te voegen.

Verzoekster gaat hierop niet verder in.

Beoordeling

De ambtshalve exceptie wordt gegrond bevonden.

Het beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 9 maart 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 22 maart 2021

Arrest nr. 6.509 van 22 maart 2021 in de zaak 2021/059

In zake: Phara VAN HOOSTE
woonplaats kiezend te 2160 Wommelgem
Herentalsebaan 846

tegen:

UNIVERSITEIT GENT
woonplaats kiezend 8310 Brugge
Baron Ruzettelaan 27

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 6 februari 2021, strekt tot nietigverklaring van (i) ‘de studievoortgangsbeslissing’ van 5 februari 2021 en (ii) ‘de beslissing intern beroep’ van 5 februari 2021.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 22 maart 2021.

In toepassing van artikel 2 van de Beschikking 2020/014 van de Voorzitter van de Raad van 24 december 2020 zijn de partijen door de voorzitter van de I^{ste} Kamer te zijnen huize bijeengeroepen voor een virtuele terechting via Teams.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en mevrouw Sabien Lust, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Master of science in de Psychologie, afstudeerrichting klinische psychologie’.

Tot haar curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Assessment psychoanalytische processen’. Verzoekster behaalt daarvoor een examencijfer van 9/20.

Dat is de eerste bestreden beslissing.

Op 5 februari 2021 stelt verzoekster een beroep in bij de Raad. Daarin betwist zij de totstandkoming van dit examencijfer.

Welke de tweede bestreden beslissing ‘op intern beroep’ van dezelfde datum is, blijkt niet uit de aan de Raad voorgelegde stukken.

IV. Ontvankelijkheid

A. Ondertekening

Standpunt van partijen

Verwerende partij werpt als exceptie op dat het verzoekschrift van verzoekende partij niet is ondertekend, en dus onontvankelijk is.

Verzoekster dient geen wederantwoordnota is en betwist derhalve niet deze exceptie.

Beoordeling

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft met betrekking tot de indiening van een beroep bij de Raad het volgende voor:

§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren. Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.

De ondertekening van een bij de Raad ingesteld beroep is door de decreetgever uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven.

De Raad stelt vast dat verzoeksters verzoekschrift niet is ondertekend.

De exceptie is gegrond. Het beroep is niet ontvankelijk.

B. Uitputting intern beroep

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert als tweede exceptie aan dat verzoekster heeft nagelaten om het intern beroep binnen de instelling uit te putten, en dat het beroep bij de Raad ook om die reden niet ontvankelijk is.

Ook deze exceptie wordt door verzoekster niet tegengesproken.

Beoordeling

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs stelt, zoals de Raad recent reeds heeft overwogen (R.Stvb. 24 augustus 2018, nr. 4.376; R.Stvb. 14 september 2018, nr. 4.405), inzake de bevoegdheid van de Raad het volgende:

“Er wordt een Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, verder ‘de Raad’ genoemd, opgericht bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap. De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

Wat betreft de plicht tot het voorafgaandelijk uitputten van het intern beroep, blijkt uit de memorie van toelichting bij het toenmalige decreet van 19 maart 2004 ‘betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’ dat het intern beroep “verplicht moet worden uitgeput vooraleer men een beroep kan instellen bij” de Raad

(*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16*). De decreetgever heeft de uitputting van het intern beroep derhalve beoogd als een voorwaarde om tot de beroepsprocedure bij de Raad toegang te krijgen, en dus als een ontvankelijkheidsvoorwaarde bij dat beroep. Ook in de rechtsleer wordt aangenomen dat de regelmatige uitputting van een georganiseerd administratief beroep een voorwaarde is om een ontvankelijk beroep bij een administratief rechtscollege in te stellen (zie o.a. J. GORIS, *Georganiseerde administratieve beroepen*, Brugge, die Keure, 2012, 70-71; J. BAERT en G. DEBERSAQUES, *Raad van State. Afdeling Administratie. Ontvankelijkheid*, Brugge, die Keure, 1996, 99-105; P. POPELIER, “Over de uitputting van het georganiseerd administratief beroep als ontvankelijkheidsvoorwaarde voor een beroep bij de Raad van State”, noot onder RvS 16 augustus 1999, nr. 82.102, *RW* 1999-00, 850).

Verzoekster legt geen stuk voor waaruit blijkt dat zij tegen de examenbeslissing inzake de toekenning van het examencijfer een intern beroep heeft ingesteld.

Evenmin weerspreekt zij de exceptie van verwerende partij dat zij heeft nagelaten zulks te doen.

Ook deze exceptie is gegrond; het beroep is ook om deze reden niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 22 maart 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Marleen Verreth bestuursrechter – bijzitter

Sigrid Pauwels bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijss

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.510 van 22 maart 2021 in de zaak 2021/066

In zake: Kürsat SERCIK
                         woonplaats kiezend te 3583 Beringen-Paal
                         Fazantenlaan 63

tegen:

UNIVERSITEIT HASSELT
woonplaats kiezend 3500 Hasselt
Martelarenlaan 42

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 11 februari 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Universiteit Hasselt van 8 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard en het examencijfer ‘N’ voor het opleidingsonderdeel ‘Long en nier’ wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 22 maart 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor Biomedische wetenschappen’.

Tot verzoekers curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Long en nier’. Voor dit opleidingsonderdeel neemt verzoeker deel aan een practicum (creatinineklaring) en dient hij, samen met twee andere studenten (K.D. en D.D.), een practicumverslag in. Na controle aan de hand van plagiaatsoftware stelt de opleiding vast dat het ingediende verslag een overeenkomst van 74% vertoont met een practicumverslag dat in het voorgaande academiejaar werd ingediend.

De examencommissie hoort de drie betrokken studenten op 21 december 2020 en besluit dat verzoeker niet verantwoordelijk is voor het plagiaat omdat zijn bijdrage aan het practicumverslag slechts vier regels bedraagt. Op grond daarvan beslist de examencommissie op 14 januari 2021 dat verzoeker het practicum creatinineklaring in een volgend academiejaar opnieuw dient af te leggen en dat hij voor het opleidingsonderdeel ‘Long en Nier’ een examenquotering ‘N’ (wat staat voor: niet alle examen/evaluatiedelen werden afgelegd) krijgt:

“Kursat Sercik dient het practicum creatinineklaring volgend academiejaar opnieuw uit te voeren en individueel een verslag hierover te schrijven. Eindcijfer Long & Nier zal een N zijn. Hij kan navragen welk cijfer hij heeft behaald voor het examen en indien dit een onvoldoende is deelnemen aan het herexamen in augustus. Echter, het eindcijfer Long & Nier zal in het academiejaar 2020-2021 een N zijn.”

Op 22 januari 2021 stelt verzoeker tegen deze beslissing het volgend intern beroep in:

“Het besluit van de examencommissie is dat mijn bijdrage aan het practicumverslag plagiaatvrij is, akkoord. Mijn bijdrage aan het verslag is klein in vergelijking met mijn andere groepsleden. Dit is de reden geweest dat mijn resultaat voor dit vak een ‘N’ blijft. Ik heb niet deel kunnen nemen voor het practicum aangezien ik ziek was en in quarantaine moest, en ik moest hiervan een bewijs (attest) sturen naar mevrouw [A.V.]. Dit was voldoende, er werd niet gezegd tegen mij dat ik via mijn studentendossier nog iets moest doen.

Aangezien ik niet aanwezig was op het practicum en er ook geen inleidend hoorcollege was over het practicum, had ik geen idee over het practicumverloop. Dit, samen met het feit dat ik ziek was, resulterde in een kleine bijdrage door mij voor het practicumverslag.

Ik kon verder ook niet aanwezig zijn voor een ander practicum van het vak ‘Hart & bloed’. Hiervoor had ik net hetzelfde gedaan: [quarantineattest] sturen per mail en het was in orde, hier ook niets van vermeld op studentendossier. Voor dit vak kreeg ik echter een vervangopdracht, dat in orde was. Voor dit vak kreeg ik wel mijn resultaat, dus het niet aangeven van mijn afwezigheid in studentendossier voor dit vak vormde geen probleem, per mail was het in orde.

Door deze beslissing voor het practicumverslag creatineklaring long & nier moet ik het verslag volgend jaar opnieuw maken, mijn diploma wordt hierdoor een jaar uitgesteld. Dit vind ik oneerlijk. Ik heb mevrouw drs. [H.V.] (studieloopaanbegeleider biomedische wetenschappen) hiervoor gecontacteerd, zij vertelde mij dat ik toch als ‘aanwezig’ stond op papier voor het practicum, omdat ik mijn attest niet via mijn studentendossier had ingediend, wat blijkbaar wel moest voor dit vak. Dit heb ik echter per mail gedaan en gestuurd naar mevrouw [A.V.].

Mijn kleine bijdrage door mijn afwezigheid voor het practicumverslag is een reden voor een diploma uitstel van een jaar. Ik vind dit oneerlijk. Ik kan hierdoor niet in het buitenland gaan studeren volgend jaar, aangezien de voorwaarde hiervoor is om alle vakken van bachelor 3 te behalen. Dit besluit is volgens mevr. [H.V.] genomen door geen rekening te houden met mijn afwezigheid tijdens het practicum (omdat ik dit niet heb aangegeven op mijn studentendossier, er werd ook niets gezegd hierover, en voor het andere vak vormde dit geen probleem) terwijl ik daadwerkelijk wel afwezig was. In bijlage vindt u de documenten van mijn quarantaine attest en mijn mail naar mevr. [A.V.].”

De interne beroepscommissie van de Universiteit Hasselt behandelt dit beroep in zitting van 8 februari 2021 en oordeelt als volgt:

“[...]

3. Beoordeling van de gegrondheid van het intern beroep

Worden gehoord door de commissie: Prof. Dr. [I.L.] in zijn hoedanigheid van voorzitter van de examencommissie van de bachelor biomedische wetenschappen
Dhr. Kursat Sercik

[...]

A. Grieven van de student

[...]

B. Beoordeling door de commissie

Aan de hand van de voorliggende stukken en na het horen van de student en de voorzitter van de examencommissie stelt de interne beroepscommissie het volgende vast:

1. In het kader van het opleidingsonderdeel ‘Long en Nier’ dienen de studenten verplicht deel te nemen aan een practicum inzake creatineklaring. De studenten zijn eveneens verplicht om hiervan een practicumverslag te schrijven. Deze verplichting blijkt uit de studiegidsfiche van het opleidingsonderdeel die het volgende verklaart:

“Bijwonen van practica (+ verslag) + journal club + PGO zijn verplicht en behoren tot de leerstof.”

2. De studenten worden niet geëvalueerd op dit verslag. Zij krijgen wel feedback van het onderwijszend personeel. Indien de student niet deelneemt aan een practicum en/of hiervan geen verslag opstelt dan leidt dit tot een kwalificatie ‘N’ voor het opleidingsonderdeel. De studiegidsfiche bepaalt hieromtrent het volgende:

“Studenten die ongewettigd afwezig zijn op 1 of meer practica, PGO of journal club krijgen voor het opleidingsonderdeel als eindresultaat een “N-ongewettigd afwezig” en dienen dit practicum/PGO/journal club het komende academiejaar bij te wonen en te voldoen aan de gestelde eisen van de practica (bijvoorbeeld een afgetekend verslag) om het eindresultaat te verkrijgen. De student dient zich in dit geval in het komende academiejaar opnieuw in te schrijven voor dit opleidingsonderdeel. Deelcijfers kunnen in dit geval overgedragen worden naar volgend academiejaar.”

3. De student nam niet deel aan het practicum ‘creatineklaring’. Zijn deelname was onmogelijk aangezien de student in quarantaine diende te blijven. Zijn afwezigheid kan hem niet verweten worden daar dit het gevolg van overmacht was. Het argument van de student inzake de formaliteiten van het uploaden van zijn attest van gewettigde afwezigheid in het studentendossier is bijgevolg niet relevant voor dit beroep.

4. Ten gevolge zijn afwezigheid werd de student voor een keuze gesteld door mevr. [S.K.], begeleider van het practicum. Hij kreeg ofwel de mogelijkheid zich aan te sluiten bij een bestaand groepje studenten om samen het practicumverslag te schrijven ofwel de mogelijkheid om een verslag te schrijven aan de hand van fictieve datapunten. Er werd de student met andere woorden een vervangopdracht aangeboden in de vorm van het opstellen van een verslag aan de hand van deze fictieve datapunten. Het argument van de student dat er voor een [ander] practicum voor het opleidingsonderdeel ‘hart en bloed’ wel een vervangopdracht werd voorzien en voor het opleidingsonderdeel in kwestie niet, kan bijgevolg niet gevuld worden.

5. De bijdrage van student aan het practicumverslag dat 4 pagina’s omvatte bestond uit amper vier regels. Volgens de student was zijn geringe bijdrage het gevolg van het feit dat hij het practicum niet heeft kunnen volgen waardoor hij over onvoldoende informatie beschikte om een ernstige bijdrage te kunnen leveren. Uitgaande van dit gegeven, waarvan de student zich bewust was of minstens bewust had moeten zijn, had hij dienen in te gaan op het aanbod om een verslag op te stellen op grond van aangereikte fictieve data i.p.v. zich aan te sluiten bij een bestaand groepje studenten. M.a.w. het feit dat de student slechts een zeer beperkte bijdrage aan het practicumverslag heeft geleverd is het gevolg van zijn eigen keuze, die hij met volledige kennis van zaken heeft gemaakt.

6. De bijdrage van de student aan het verslag is dermate miniem dat het kan gelijkgesteld worden met het niet opstellen van een verslag en er dus terecht kan worden gesteld dat de student dit onderdeel van het opleidingsonderdeel niet heeft afgelegd.

Het geheel van deze overwegingen in ogenschouw genomen, acht de commissie dat de genomen studievoortgangsbeslissing terecht en redelijk is.

4. Besluit

De commissie verklaart het beroep ongegrond.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet ambtshalve evenmin aanleiding tot enige opmerking.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Onderzoek van de middelen

Enig middel

In wat als een enig middel kan worden beschouwd, beroept verzoeker zich op de materiëlemotiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker betwist vooreerst de overweging in de bestreden beslissing dat zijn beperkte bijdrage het gevolg is van zijn eigen keuze. Hij voert aan dat bij aanvang van het practicum een volwaardige verdeling van de opdracht werd gemaakt, maar dat tijdens het maken van het verslag een ander groepslid een groot deel van verzoekers taak (discussie sectie) heeft gemaakt zonder verzoeker daarover in te lichten. Verzoeker stelt dat hij dit niet wou, maar dat het betrokken groepslid waarschijnlijk dacht hem te helpen omdat hij niet op het practicum aanwezig was.

Daarnaast gaat verzoeker in op de overweging dat hij niet de mogelijkheid te baat heeft genomen om een vervangopdracht op basis van fictieve data te maken. Dat verzoeker niet voor die optie heeft gekozen, maar zich integendeel heeft aangesloten bij een groep, betekent voor verzoeker niet dat op voorhand vaststond dat zijn bijdrage beperkt zou zijn.

Ten slotte stelt verzoeker te weten dat bepaalde studenten in practicumgroepen heel weinig of zelfs helemaal niets presteren voor een practicumverslag, en hij verwijst ter zake naar de practica ‘kinetica’ binnen het opleidingsonderdeel ‘Metabolisme’ en ‘glucosensor’ binnen het

opleidingsonderdeel ‘Innovative technology in diagnostics and therapeutics’, waarvoor hijzelf het verslag nagenoeg alleen zou hebben gemaakt.

In haar antwoordnota replaceert verwerende partij:

“De interne beroepscommissie heeft [haar] beslissing afdoende gemotiveerd door te antwoorden op alle argumenten in het verzoekschrift van de student.

De student kon niet deelnemen aan het practicum omdat hij in quarantaine diende te verblijven. Hij kan hiervoor een geldig quarantaine-attest voorleggen. De interne beroepscommissie erkende dat zijn afwezigheid hem niet kon verweten worden:

“De student nam niet deel aan het practicum ‘creatineklaring’. Zijn deelname was onmogelijk aangezien de student in quarantaine diende te blijven. Zijn afwezigheid kan hem, ingevolge deze overmacht, niet verweten worden. Het argument van de student inzake de formaliteiten van het uploaden van zijn attest van gewettigde afwezigheid in het studentendossier is bijgevolg niet relevant voor dit beroep.”

De commissie verwijt de student wel dat hij slechts een zeer beperkte bijdrage leverde aan het verslag in kwestie. Er werd immers vastgesteld dat de student slechts 4 regels heeft geschreven van het verslag dat in totaal 4 pagina’s telde. De student heeft ook nooit betwist dat zijn bijdrage aan het verslag zeer klein was.

De student betwist in het verzoekschrift aan uw Raad wel dat dit zijn eigen keuze was. Hij meldt dat een ander groepslid een groot deel van het verslag had gemaakt zonder hierover iets aan hem te melden. De student beweert dat het groepslid dit ‘waarschijnlijk’ deed om hem te helpen. Het gaat hier echter om loutere speculaties die de student niet kan staven. De examencommissievoorzitter voerde n.a.v. de zitting van de interne beroepscommissie bovendien een opmerking van een groepslid aan waaruit blijkt dat de student geen initiatief nam om zijn deel van het werk te doen (bijlage 6). In bijlage 7 vindt u het practicumverslag in kwestie waarin de beperkte bijdrage van de student in het geel gemaarkeerd is.

In [haar] besluit komt de interne beroepscommissie tot de vaststelling dat de student de gelegenheid heeft gekregen om een vervangopdracht te maken. De opleiding heeft hem immers de keuze gegeven om een practicumverslag te schrijven op basis van fictieve data (bijlage 8). De student is niet op deze mogelijkheid ingegaan. Dit argument werd door de interne beroepscommissie in de eerste plaats aangehaald omdat de student in zijn verzoekschrift aan de commissie argumenteerde dat er voor dit practicum geen vervangopdracht werd voorzien. Dit argument van de student werd hiermee weerlegd.

In zijn verzoekschrift aan uw Raad stelt de student zich de vraag hoe zijn keuze om geen vervangopdracht te maken kan gebruikt worden als argument tegen zijn beperkte bijdrage. De student beriep zich in zijn verzoekschrift aan de interne beroepscommissie op externe factoren om de beperkte bijdrage te verklaren. Daarbij komt het belang van deze keuze in beeld. Zo maakte de student dus de keuze om geen vervangopdracht te maken. Hij sloot zich in de plaats aan bij een bestaand groepje en maakte de keuze om geen evenwaardige bijdrage te leveren. De student argumenteert daarover onder andere

dat hij niet over voldoende kennis beschikte om een volwaardige bijdrage te leveren aan het verslag. Hij nam echter geen initiatief om bijkomende uitleg te vragen aan medestudenten of aan het onderwijszend personeel. De student kan met andere woorden nooit aannemelijk maken dat de kleine bijdrage niet zijn eigen keuze is.

Dit argument is belangrijk voor de interne beroepscommissie omdat het aantonbaar dat er geen externe omstandigheden zijn waarop de student zich kan beroepen om zijn te kleine bijdrage te verklaren. De student heeft voldoende opties gekregen om een correcte en gelijkwaardige bijdrage te leveren aan het verslag, dan wel een eigen verslag te schrijven op basis van fictieve data. De te kleine bijdrage is met andere woorden enkel te wijten aan de student zelf. De initiële beslissing van de examencommissie om een straf op te leggen was dan ook gerechtvaardigd.

De interne beroepscommissie kwam vervolgens tot de conclusie dat de bijdrage van de student zo miniem is dat deze kan worden gelijkgesteld met het niet opstellen van een verslag. De student heeft dus dit onderdeel van het opleidingsonderdeel niet afgelegd. De studiegids bepaalt dat het niet deelnemen aan practica (+ verslag) zal leiden tot examenscore ‘N’ (bijlage 8). Dit leidt ertoe dat de student het practicum volgend academiejaar opnieuw moet volgen en hiervan een verslag moet schrijven. Hij behoudt de score voor zijn examen en indien hij geslaagd is moet hij voor het opleidingsonderdeel geen nieuw examen afleggen. De sanctie beperkt zich dus tot dit practicumverslag. De sanctie is dan ook redelijk.

De overige argumenten in het verzoekschrift aan uw Raad betreffen anekdotische verhalen over feiten die niet voorliggen ter behandeling. Bovendien betreft het nieuwe elementen die in deze stand van het geding niet kunnen opgeworpen worden.”

Beoordeling

Aan verzoeker wordt niet verweten fraude te hebben gepleegd, noch dat hij het voorstel van een vervangopdracht (alleen werken, aan de hand van fictieve data) niet heeft aanvaard. Wat dit laatste betreft, stipt de beroepscommissie wél terecht aan dat het voorstel aan verzoeker werd gedaan precies omdat hij door zijn verplichte quarantaine niet fysiek aan het practicum kon deelnemen.

Verzoeker betwist niet dat zijn bijdrage in de tekst die uiteindelijk werd ingediend, slechts vier regels bedraagt binnen een verslag van vier pagina’s. Voor zover verzoeker aanvoert dat zijn initiële deelopdracht nagenoeg volledig door een medestudent werd geschreven, moet de Raad vaststellen dat verzoeker zelf daarvan geen bewijs voorlegt, noch van enig bezwaar dat hij daartegen zou hebben gemaakt.

Indien de Raad zou aannemen dat een medestudent dat initiatief zou hebben genomen, dan lijkt uit de verklaring van medestudent I.L. (stuk 6 administratief dossier) te moeten worden afgeleid

dat dit enkel is gebeurd omdat verzoeker op 20 oktober 2020 nog niet was begonnen aan zijn afgesproken deel van de opdracht. Ook in die hypothese ligt geen bewijs voor van een eigen bijdrage die verzoeker zou hebben geleverd en die, om welke reden ook, door een medestudent zou zijn vervangen door diens eigen werk.

De conclusie is hoe dan ook dat uit geen enkel stuk blijkt dat verzoeker meer dan vier regels heeft bijgedragen aan het practicumverslag. In die omstandigheden kan aan de beroepscommissie bezwaarlijk worden verweten dat zij daarvoor geen examencijfer toekent.

Wat verzoeker anekdotisch aanhaalt over de individuele bijdrage van studenten in andere practica voor andere opleidingsonderdelen blijft niet alleen onbewezen, maar is ook niet dienend voor de beoordeling van huidig beroep.

Het enig middel is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 22 maart 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Marleen Verreth bestuursrechter – bijzitter

Sigrid Pauwels bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.511 van 22 maart 2021 in de zaak 2021/095

In zake: xxx

tegen:

THOMAS MORE KEMPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Tom Peeters en Sophie Groetaers
kantoor houdend te 2600 Antwerpen-Berchem
Borsbeeksebrug 36
bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 24 februari 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de beroepscommissie van Thomas More Kempen van 17 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard en de examentuchtbeslissing houdende toekenning van een examencijfer van 0/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Zakenrecht’ wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 22 maart 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het Bedrijfsmanagement’.

Tot het curriculum van verzoeker behoort het opleidingsonderdeel ‘Zakenrecht’.

Op 4 februari 2021 deelt de examencommissie aan verzoeker mee dat hij voor het examen van dat opleidingsonderdeel, dat via de computer werd afgelegd, omwille van een vermoeden van examenfraude een quatering van 0/20 krijgt:

“De volledige examencommissie heeft op 04/02/2021 beslist dat er vermoedelijk examenfraude gepleegd is bij jouw examen voor het opleidingsonderdeel Zakenrecht 2RP. Zij heeft dit vastgesteld op basis van volgende elementen:

Motivatie:

1. Slechte roomscan → artikel 47. Niet naleven instructies wordt beschouwd als examenfraude.

Gevolg: Artikel 73 sanctie code 3: de examencommissie heeft beslist om je volgende sanctie op te leggen. Het resultaat voor deze evaluatie wordt geannuleerd en wordt verrekend als een 0/20.”

Tegen deze beslissing stelt verzoeker op 10 februari 2021 het volgend intern beroep in:

“Vorige week nam de examencommissie de beslissing om mij een 0/20 te geven voor het vak zakenrecht. In antwoord op de beslissing van 4 februari deel ik u mede, dat ik niet akkoord ga met de beslissing van de school.

Blijkbaar zou ik mijn ruimte niet voldoende hebben gefilmd. Het is best wel vreemd dat het bij de andere vakken wel gelukt.

Dat gezegd zijnde ben ik wel de mening toegedaan dat de beslissing eenzijdig is genomen en niet objectief genoeg.

Een positief engagement van de school ten opzichte van mij ontbreekt hier.

Ik richt mij tot u voor een objectief, [neutraal] en deskundig onderzoek.”

Na verzoeker te hebben gehoord, beslist de beroepscommissie van Thomas More het volgende:

“Op basis van de overhandigde documenten en op basis van de informatie die verstrekt werd door de betrokkenen van de opleiding, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep ontvankelijk en niet gegrond is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van de volgende overwegingen:

De student stelt dat er geen sprake kan zijn van een onvolledige roomscan: hij meent dat hij dezelfde roomscan ook op andere momenten heeft gemaakt en dat er nooit een opmerking over kwam.

De interne beroepscommissie heeft de roomscan van het examen ‘zakenrecht’ bekeken en stelt vast dat de student een zeer onvolledige roomscan maakt. Hij filmt enkel het linker gedeelte van zijn werkblad, het rechter gedeelte blijft volledig onzichtbaar. Via [deze link](#) kan de student de betreffende roomscan zelf bekijken.

De bewerking van de student dat de roomscan bij andere vakken wel gelukt zou zijn doet geen afbreuk aan de vaststelling dat de roomscan voor ‘zakenrecht’ heel onvolledig was. De beslissing van de examencommissie blijft behouden.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij doet in haar antwoordnota gelden dat het beroep onontvankelijk moet worden verklaard omdat de drie redenen die verzoeker opgeeft waarom hij het met de bestreden beslissing niet eens is (‘eenzijdig/niet objectief genoeg’, ‘niet gegrond’ en ‘inbreuk op privésfeer’) niet nader worden toegelicht of nieuw zijn, en omdat het beroep geen enkele kritiek op de bestreden beslissing zelf bevat.

Verzoeker dient geen wederantwoordnota in en spreekt de exceptie derhalve niet tegen.

Beoordeling

Artikel II.294, §2, derde lid, 4° van de Codex Hoger Onderwijs schrijft voor dat een beroep bij de Raad ‘een feitelijke omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren’ moet bevatten.

Bij de oprichting van de Raad heeft de decreetgever duidelijk uiteengezet dat inzake de uiteenzetting van de grieven voor de Raad geen formalisme wordt beoogd, in die zin dat geen juridische omschrijving van de geschonden geachte bepalingen wordt verwacht, maar wel een voldoende duidelijke uiteenzetting waarom de verzoekende partij de bestreden beslissing onregelmatig acht (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 25*):

“§2. Deze bepaling regelt de wijze waarop een verzoekschrift wordt ingediend. Formalisme wordt daarbij vermeden. Met de organisatie van het college wordt niet zozeer een strikt formele rechtsgang betracht, als wel het bereiken, op een flexibele manier, van een snelle en onderbouwde eindoplossing. Daarom zijn de vormvereisten niet op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven, behoudens indien dit uitdrukkelijk wordt vermeld (bijvoorbeeld de ondertekening van het verzoekschrift), dan wel indien het nalaten van de voorgeschreven vorm de procedureretten van de tegenpartij zou schenden (hieronder wordt bvb. aangegeven dat het ontbreken van enig middel in het verzoekschrift de onontvankelijkheid van het beroep impliceert).

Er wordt niet vereist dat het verzoekschrift juridisch omljnde middelen omvat.

Het volstaat dat de verzoeker een eventueel summier doch duidelijk aangegeven onregelmatigheid aanbrengt, zonder dat deze beweerde onregelmatigheid juridisch moet worden gekwalificeerd. Het is evenwel evident dat dergelijk middel niet kan bestaan uit een loutere bewering of mededeling of uit het uiten van twijfel.

Het mag duidelijk zijn dat, indien niet wordt voldaan aan deze vereiste, het beroep niet op ontvankelijke wijze kan worden aangenomen. Dit vloeit voort uit de beginselen inzake behoorlijke rechtsbedeling. De rechten van verdediging houden in dat een partij op de hoogte wordt gebracht van de aard en de redenen van de feiten die haar ten laste worden gelegd, wat niet het geval is bij een verzoekschrift dat niet de redenen van het beroep (hoe summier omschreven ook) doet kennen.”

Met artikel VI.19 van het decreet van 16 juni 2017 betreffende het Onderwijs XXVII is de voormalde bepaling in artikel II.294 van de Codex Hoger Onderwijs ingevoegd. De steller van het ontwerp heeft daarvoor in de memorie van toelichting de volgende verklaring gegeven:

“Volgens het artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs heeft de student die oordeelt dat een ongunstige studievoortgangsbeslissing aangetast is door een schending van het recht, toegang tot een interne beroepsprocedure, waarvan de vormen zijn vastgelegd in het onderwijs- en examenreglement. De Codex Hoger Onderwijs regelt enkel de beroepstermijn, maar laat de verdere regeling van de interne beroepsprocedure over aan de instellingen.

In de praktijk gebeurt het echter meermaals dat studenten hun beroep uiterst summier motiveren, zelfs ingeval het onderwijs- en examenreglement als vormvereiste explicet vereist dat feiten en middelen worden opgenomen in het initieel beroep. Een duidelijke uiteenzetting van de bezwaren is echter noodzakelijk om het interne en externe beroep grondig en met respect voor de rechten van verdediging te kunnen behandelen.

Van studenten kan worden verwacht dat ze in hun intern beroep reeds duidelijk aangeven welke hun grieven zijn tegen de bestreden studievoortgangsbeslissing, en zich niet beperken tot loutere beweringen dat een beslissing ‘onbillijk’ of ‘onredelijk’ is of dat ze met deze beslissing niet akkoord kunnen gaan. Anders verliest de interne beroepsprocedure zijn nut en kan de beroepsinstantie het intern beroep niet grondig behandelen.

Interne beroepsprocedures vervullen een belangrijke filterfunctie, reden ook waarom in de Codex Hoger Onderwijs bepaald wordt dat het beroep bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen pas ontvankelijk is na uitputting van het intern beroep (artikel I.285, tweede lid, van de Codex Hoger Onderwijs).

Het past dientengevolge dat in de Codex Hoger Onderwijs wordt verduidelijkt dat een intern beroep een omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren moet

omvatten. Dit wordt ook toegevoegd bij de vermeldingen van het externe beroepschrift, conform het bepaalde in het artikel II.294, §2. Een juridische formulering van de middelen is niet vereist.”

De vraag of de ‘middelen’ in een beroepsschrift voldoende duidelijk zijn uiteengezet, moet dan ook in die context worden beoordeeld.

Verzoeker adstreert zijn beroep als volgt:

“Ik ben het niet eens met deze beslissingen omdat:

- Eenzijdig / niet objectief genoeg
- Niet gegrond
- Inbreuk op de privésfeer”

Een ‘middel’ mag – en doet dat bij voorkeur – maar hoeft niet expliciet aan te duiden welke rechtsregel of welk rechtsbeginsel geschonden wordt geacht, maar moet vooral duidelijk maken waarom en op welke wijze er van een onregelmatigheid sprake is. Aan die voorwaarde is niet voldaan wanneer de verzoekende partij enkel aanvoert dat een bepaling of een beginsel werd geschonden, zonder aan te tonen hoe aan die bepaling werd tekortgekomen.

Nog daargelaten dat de inbreuk op de privacy voorkomt als een nieuw middel dat verzoeker niet aan de interne beroepsinstantie heeft voorgelegd en dat derhalve krachtens artikel II.294, §2, *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs in de huidige stand van de procedure niet op ontvankelijke wijze voor het eerst kan worden opgeworpen, verduidelijkt verzoeker op geen enkele wijze waarom de bestreden beslissing ‘niet gegrond’ is, waarom zij niet op objectieve wijze tot stand zou zijn gekomen of waarom zij de privacy schendt.

Wat verzoeker aanvoert, voldoet derhalve niet aan de hierboven in herinnering gebrachte voorschriften inzake de uiteenzetting van de ingeroepen bezwaren.

Bij gebreke aan enig ontvankelijk middel, is het beroep in zijn geheel onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 22 maart 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 31 maart 2021

Arrest nr. 6.521 van 31 maart 2021 in de zaak 2021/103

In zake: Akad YOUNAN
                         Woonplaats kiezend te 2800 Mechelen
                         Franshoogenberghstraat 8

Tegen: THOMAS MORE MECHELEN-ANTWERPEN
                         bijgestaan en vertegenwoordigd door
                         advocaten Tom Peeters en Sophie Groetaers
                         kantoor houdend te 2600 Antwerpen-Berchem
                         Borsbeeksebrug 36
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 27 februari 2021, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 4 februari 2021 waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Enterprise Resource Planning” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 18 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn door de voorzitter van de IIe kamer te zijnen huize bijeen geroepen voor een virtuele terechtzitting via Teams, op 31 maart 2021, om 09.30 uur.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Sophie Groetaers, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het bedrijfsmanagement’.

Voor het opleidingsonderdeel “Enterprise Resource Planning” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 5 februari 2021 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 18 februari 2021 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student vooreerst naar zijn persoonlijke situatie verwees: het feit dat hij bijna afgestudeerd is, zijn vooruitzichten op werk en zijn moeilijke thuissituatie. De interne beroepsinstantie oordeelt dat dergelijke argumenten de beoordeling niet onrechtmatig kunnen maken.

Verder beweert de student dat hij voor een vraag slechts 3/6 heeft behaald, terwijl hij toch maar één fout heeft gemaakt en dat hij voor de laatste vraag 0/10 heeft gekregen, ondanks de goede elementen uit het antwoord. De docent overlegt de interne beroepsinstantie de examenvragen, de verbetersleutel en de antwoorden van de student. De interne beroepsinstantie stelt vast dat het examen correct werd verbeterd en dat de student in vraag 6 niet één, maar verschillende fouten heeft gemaakt. Daarnaast is de student bij de laatste vraag vanuit een totaal verkeerd begrip van brutowinst en ook een foutieve formule vertrokken.

De argumenten van de student zijn niet gegrond. De beoordeling is correct verlopen.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 22 februari 2021 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 27 februari 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* werpt verwerende partij op dat het extern verzoekschrift niet is ondertekend, noch gedagtekend. Het extern beroep moet echter regelmatig zijn ingesteld. Dit betekent dat de door de Codex Hoger Onderwijs voorgeschreven modaliteiten en pleegvormen in acht moeten worden genomen. Artikel II.294, §2, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat het beroep bij de Raad op straffe van onontvankelijkheid moet worden ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.

Verwerende partij benadrukt dat het ondertekenen van een te versturen beroepsschrift een substantiële formaliteit is, vermits dit de enige garantie is dat het beroep wel degelijk door de belanghebbende zelf is ingesteld. Een niet ondertekend verzoekschrift is aldus onontvankelijk.

Volgens verwerende partij moet het extern beroep van verzoeker bijgevolg worden afgewezen als onontvankelijk.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat hij als bijlage het bewijs voegt wanneer zijn aangetekende brief is verstuurd. Deze is dus wel degelijk gedagvaard, aangezien het extern beroep in ontvangst is genomen op 2 maart en wel degelijk is verstuurd op 27 februari.

Beoordeling

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft met betrekking tot de indiening van een beroep bij de Raad het volgende voor:

§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.

De ondertekening van een bij de Raad ingesteld beroep is door de decreetgever uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven.

De Raad stelt vast dat verzoekers verzoekschrift niet is ondertekend.

Het beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 31 maart 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 7 april 2021

Arrest nr 6.556 van 7 april 2021 in de zaak 2021/102.

In zake: Mohamed HASSAN
woonplaats kiezend te 9000 Gent
Vijfwindgatenstraat 3

tegen:

HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 1 maart 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de examentuchtcommissie van het departement IT en Digitale Innovatie van de Hogeschool Gent van 28 januari 2021 waarbij aan verzoeker de examentuchsancie wordt opgelegd houdende ‘een nul voor alle opleidingsonderdelen in de eerste examenkans (eerste examenperiode)’ en van de beslissing van de voorzitter van de interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent van 22 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 7 april 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de Toegepaste Informatica’.

Tot het curriculum van verzoeker behoort het opleidingsonderdeel ‘Web Development I’. Voor dat opleidingsonderdeel wordt op 18 januari 2021 een online-examen afgenomen. De docent stelt bij de verbetering vast dat vier studenten, waaronder verzoeker, op een vraag een identiek antwoord hebben gegeven. Aangezien het volgens de docent nagenoeg uitgesloten is dat de studenten onafhankelijk van elkaar exact dezelfde code uitschrijven, formuleert hij een vermoeden van examenfraude.

Na verzoeker te hebben gehoord, beslist de examentuchtcommissie op 21 januari 2021 dat de fraude is bewezen – de materialiteit daarvan wordt door verzoeker overigens niet ontkend – en dat verzoeker de volgende examentuchsancie krijgt opgelegd: ‘een nul voor alle opleidingsonderdelen in de eerste examenkans (eerste examenperiode)’.

Dat is de eerste bestreden beslissing.

Deze beslissing wordt aan verzoeker meegedeeld met een aangetekend schrijven van 3 februari 2021, waarin de beroepsmodaliteiten zijn vermeld.

Op 17 februari 2021 stelt verzoeker tegen die beslissing een beroep in bij de interne beroepscommissie van verwerende partij.

Met een beslissing van 22 februari 2021 verklaart de voorzitter van de interne beroepscommissie het beroep onontvankelijk omdat het buiten de beroepstermijn werd ingediend.

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Afstand

Met een e-mail van 26 maart 2021 deelt verzoeker aan de Raad en aan de raadsman van verwerende partij mee dat hij heeft besloten om “huidig dossier over de beslissing van HoGent stop te zetten” en deel te nemen aan de tweede examenzittijd.

De Raad beschouwt dit als een afstand, en ziet geen redenen die zich tegen het inwilligen ervan verzetten.

BESLISSING

De Raad verleent akte van de afstand van het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 7 april 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris
De secretaris	De voorzitter
Melissa Thijs	Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.557 van 7 april 2021 in de zaak 2021/117

In zake: xxx

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 2050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 28 februari 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de voorzitter van de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel van 18 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk wordt verklaard en de weigering tot inschrijving wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 7 april 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2019-2020 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Science in de criminologische wetenschappen’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Masterproef’ – het enige in verzoekers curriculum dat academiejaar – vermeldt het puntenblad als resultaat ‘afwezig’. Daar verzoeker aldus voor geen enkel opgenomen opleidingsonderdeel een credit behaalde, weigert de examencommissie de herinschrijving in die opleiding. Die beslissing wordt meegedeeld op het puntenblad.

De proclamatie heeft plaats op 16 september 2020.

Op 11 december 2020 stelt verzoeker tegen de beslissing houdende weigering tot herinschrijving een intern beroep in.

Daarin wordt verwezen naar een aantal medische attesten omtrent verzoekers persoonlijke situatie en naar e-mailverkeer. In de medische attesten, alsook in verzoekers e-mail worden een aantal elementen van overmacht aangehaald die eveneens betrekking hebben op verzoekers persoonlijke gezondheid en de familiale omstandigheden, en waarin een verklaring wordt gegeven voor de laattijdigheid van het intern beroep.

Met een beslissing van 19 december 2020 verklaart de voorzitter van de beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie verzoekers beroep onontvankelijk omdat het buiten de beroepstermijn is ingesteld.

Bij arrest nr. 6.296 van 5 februari 2021 vernietigt de Raad die beslissing, op grond van de vaststelling verzoeker weliswaar erkent dat zijn intern beroep laattijdig werd ingesteld, maar dat de beroepsinstantie niet is ingegaan op de verklaringen van verzoeker die deze laattijdigheid moeten billijken, zodat de formelemotiveringsplicht niet in acht is genomen.

De beroepscommissie van de faculteit Recht en Criminologie herneemt daarop haar besluitvorming.

Op 18 februari 2021 verklaart de voorzitter van deze beroepscommissie het intern beroep van verzoeker opnieuw onontvankelijk. De motivering hierbij luidt:

“Overeenkomstig artikel 153, § 1, van het OER wordt het beroep ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen, die ingaat op de dag na de kennisgeving van de beslissing. Het beroep wordt ingesteld door middel van een ondertekend en gedagtekend verzoekschrift dat per aangetekend schrijven wordt ingediend bij de voorzitter van de

betrokken beroepscommissie en dit op straffe van onontvankelijkheid van het beroep. Als datum van het beroep geldt de datum van postmerk van de aangetekende zending.

De kennisgeving van de weigering tot inschrijving als maatregel van studievoortgangsbewaking gebeurt conform artikel 88, § 7, van het OER in de SelfService studenten. Deze kennisgeving vond plaats op 16.09.2020, waarna de hierboven vermelde vervaltermijn van start ging. Zelfs indien, in de specifieke omstandigheden van de zaak, wordt aangenomen dat de vervaltermijn om intern beroep in te stellen is aangevangen op (dinsdag) 6 oktober 2020, is de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen van oordeel, zo blijkt uit het arrest nr. 6.296, dat het intern beroep kennelijk laattijdig was ingesteld en derhalve terecht onontvankelijk verklaard. De Raad achtte het evenwel noodzakelijk dat de interne beroepsinstantie zich uitspreekt over de overmachtsituatie waaraan verzoeker refereert.

De procedureregels die inzake georganiseerde administratieve beroepen gelden, raken de openbare orde (zie bijvoorbeeld RvS 16 november 2017, nr. 239.898, Claessens; RvS 26 mei 2014, nr. 227.531, Storms; RvS 22 februari 2011, nr. 211.410, Ylen) en hiervan kan enkel worden afgeweken op grond van een bewezen overmachtsituatie. Dat de strengheid van de wet in geval van overmacht kan worden gemilderd, is namelijk een algemeen rechtsbeginsel (zie bijvoorbeeld GwH 30 juni 2014, nr. 98/2014). De voorzitter van de interne beroepsinstantie benadrukt hierbij dat het hem niet vrijstaat, indien geen overmacht vorhanden is, om af te wijken van de genoemde ontvankelijkheidsvoorwaarden, ook niet om billijkheidsredenen. Het vereiste van een gelijke behandeling van beroepsindieners verzet zich ertegen dat bij sommige studenten de niet-naleving van de ontvankelijkheidsvoorwaarden door de vingers zou worden gezien, terwijl bij anderen hierdoor hun beroep niet ten gronde zou worden behandeld.

De voorzitter van de interne beroepsinstantie moet dus, in het licht van het arrest nr. 6.296, nagaan of er te dezen een beroep kan worden gedaan op overmacht om de laattijdigheid van het ingestelde beroep te rechtvaardigen.

Overmacht kan slechts het gevolg zijn van een buiten de wil (RvS 17 december 1997, nr. 70.381, Dossche e.a., waarin wordt gesproken over een onvoorzienbare en onoverkomelijke gebeurtenis met een uitwendige oorzaak; een buiten de wil gelegen feit waaraan belanghebbende in de onmogelijkheid is te verhelpen) gelegen feit – hetzij van eigenlijke overmacht, hetzij van de houding van een derde (RvS 12 november 1993, nr. 44.888, Delvaux; RvS 30 december 1993, nr. 45.562, Kongegratie der gasthuiszusters) – en niet van een loutere wilsdaad van de verzoeker, ongeacht of het om een opzettelijke daad dan wel om nalatigheid gaat (RvS 5 april 1974, nr. 16.350, Struelens; RvS 8 juni 1983, nr. 23.342, Josse; RvS 27 november 2008, nr. 188.279, Marien). Overmacht kan slechts worden aanvaard onder de dubbele voorwaarde dat enerzijds een onoverkomelijke gebeurtenis aanwezig is waarop de verzoeker geen vat had en dat hij anderzijds al het mogelijke heeft gedaan om het voorval te vermijden.

Wat de eerste bestaansvoorwaarde betreft, rijst de vraag hoe het begrip ‘onoverkomelijk’ of ‘onvermijdbaar’ dient te worden geïnterpreteerd. De Raad van State eist een absolute of volstrekte onmogelijkheid (RvS 7 juni 1990, nr. 35.062, vzw Koninklijk Instituut Spermalie). De tweede bestaansvoorwaarde houdt in dat de voornoemde onoverkomelijkheid niet te wijten is aan een fout van de verzoeker. Overmacht kan immers niet worden aangenomen indien de persoon die zich voor een of andere handeling

of gedraging op de overmacht beroept, zichzelf vrijwillig, opzettelijk, door nalatigheid of door een gebrek aan voorzichtigheid in die toestand van overmacht heeft geplaatst. Het volstaat met andere woorden niet dat de ingeroepen omstandigheid onoverkomelijk is; bovendien is vereist dat ze onvoorziendaar is (RvS 29 december 2000, nr. 91.926, Cootmans; RvS 11 mei 2006, nr. 158.609, X.; RvS 28 augustus 2008, nr. 185.889, X.).

Kortom, het kenmerk van overmacht is een gebeurtenis die niets van doen heeft met de verzoeker, en die niet voorzien, verhinderd of overwonnen kon worden (RvS 15 maart 2011, nr. 212.044, Gazan). De bewijslast van het bestaan van overmacht ligt bij de verzoeker (RvS 26 november 1997, nr. 69.845, Van Der Smissen; RvS 23 mei 2003, nr. 119.779, X.).

Als bijlage bij het beroepschrift voegt verzoeker verschillende attesten en doktersverslagen toe ter staving van de overmacht die hem zou hebben belet om tijdig intern beroep in te stellen. Zo wijst dokter [I.B.] erop dat verzoeker te kampen heeft met ADHD. Bovendien kent verzoeker een moeilijke persoonlijke en financiële situatie die hem ertoe noopte om in academiejaar 2019-2020 alleen te gaan wonen en twee professionele betrekkingen op te nemen. Tevens dient hij zijn beide ouders die gescheiden zijn, financieel en anderszins bij te staan. Gedurende de coronapandemie zou verzoeker een van beide professionele functies hebben behouden, waarbij van hem een grotere beschikbaarheid werd gevraagd. Verzoeker diende verschillende keren in quarantaine te gaan. Bovendien was er de beslissing van verzoeker om in het huwelijksbootje te stappen. Dokter [I.B.] stelt dat verzoeker ten gevolge van deze omstandigheden zich niet meer kon richten op zijn masterproef en er zelfs niet meer aan toekwam om zijn e-mails te lezen. Het verlies aan tijdsbesef leidde ertoe dat verzoeker te laat ontdekte dat hem een ‘inschrijving niet toegelaten’ was opgelegd, met een laattijdig ingesteld beroep als gevolg.

Dokter [H.V.P.] onderschrijft het attest van zijn collega, dokter [I.B.]. Hij benadrukt bovendien in zijn verslag dat verzoeker verschillende keren een coronatest diende te ondergaan. Verzoeker zou bovendien te kampen hebben met faalangst, concentratieproblemen, examenstress en slapeloosheid. Ook heeft de moeder van verzoeker medische zorg nodig. Er worden verschillende ziekteattesten van voorgaande jaren toegevoegd.

Omstandigheden die binnen de wil van verzoeker liggen, zoals zijn beslissing om te trouwen, kunnen niet worden ingeroepen om overmacht te staven. Eenzelfde rede[ne]ring gaat op voor de beslissing om een professionele carrière, met alle hieraan verbonden werklast, uit te bouwen. Daarentegen wijzen ADHD, faalangst, concentratieproblemen, slapeloosheid en de geattesteerde persoonlijke en professionele situatie ongetwijfeld op moeilijke omstandigheden, maar die omstandigheden laten niet toe te oordelen dat verzoeker al het mogelijke heeft gedaan om te vermijden dat hij zich in de situatie zou bevinden waarin hij uiteindelijk is terechtgekomen. Er was namelijk geen absolute of volstrekte onmogelijkheid om de ingeroepen omstandigheid te keren, want uit de stukken gevoegd bij het verzoekschrift blijkt dat verzoeker reeds in oktober op de hoogte was van de mogelijke laattijdigheid bij het indienen van een beroepschrift. Het tijdsbesef was aanwezig toen verzoeker aan de facultaire ombudspersoon op 5 oktober 2020 schreef, de overschrijding van de beroepstermijn indachtig: “Is er ook geen mogelijkheid tot extern beroep aan te tekenen tegen deze beslissing. Kan ik geen aanspraak doen op een overmacht wegens corona?” Het duurde echter tot 11 december 2020 voor verzoeker om

zijn beroep in te stellen. ADHD, faalangst, 4 concentratieproblemen, slapeloosheid en de geattesteerde persoonlijke en professionele situatie kunnen die (mate van) laattijdigheid niet wettigen.

Het was niet onvoorzienbaar dat wachten tot 11 december 2020 om een beroep in te stellen, nadat verzoeker meer dan twee maanden eerder de mogelijkheid om een laattijdig beroep in te stellen doch met inroeping van overmacht door de coronaperikelen had besproken met de facultaire ombudsman. De coronatesten die verzoeker heeft moeten ondergaan, vonden plaats op 17 juli, 27 augustus, 27 oktober en 1 december 2020 en een quarantaineattest voor de periode van 26 november 2020 tot en met 5 december 2020 is voorgelegd, maar deze attesten vallen ruim buiten de beroepsperiode zoals vastgesteld door de Raad in zijn arrest nr. 6.296. Het quarantaineattest heeft bovendien betrekking op een periode die meer dan vijf weken na het eindpunt van die beroepstermijn begint. Mogelijks zou het quarantaineattest in een bepaalde omstandigheid de overmacht om een aangetekende zending te hebben kunnen versturen kunnen rechtvaardigen, waarbij het beroep enkel zou zijn ingediend per e-mailbericht, maar niet dat verzoeker de beroepstermijn in de gegeven mate en dus op kennelijke wijze laat verstrijken.

Uit de stukken gevoegd bij het verzoekschrift volgt dienvolgens niet dat er sprake is van een gebeurtenis die niets van doen heeft met verzoeker en die niet voorzien, verhinderd of overwonnen kon worden, waardoor overmacht niet kan worden aangenomen, minstens voldoet verzoeker niet in de op hem berustende bewijslast.

De voorzitter van de interne beroepsinstantie wijst ten slotte erop dat de overmacht enkel wordt ingeroepen voor wat betreft de laattijdigheid van het beroep. Het beroepschrift dat op 11 december 2020 is ingediend, is evenmin ondertekend, wat een op zichzelf staande ontvankelijkheidsvoorwaarde is. Zelfs in het geval verzoeker erin was geslaagd om overmacht aan te tonen om de laattijdige indiening van het beroepschrift te verantwoorden, zou de voorzitter van de interne beroepscommissie het beroep in de gegeven omstandigheid nog steeds onontvankelijk moeten verklaren wegens het gebrek aan indiening van een ondertekend beroepschrift. Verzoeker roept alvast geen overmacht in, die hem niet in staat zou hebben gesteld om het beroepschrift te ondertekenen. Ook de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen is de mening toegedaan dat het vereiste van een ondertekend beroepschrift standhoudt en dat een verzoeker die in de interne beroepsprocedure een onontvankelijkheidsbeslissing heeft gekomen wegens het niet hebben ondertekend van het beroepschrift als die voorwaarde wordt opgelegd, zich niet op ontvankelijke wijze kan wenden tot de Raad. Het gebrek aan een ondertekend beroepschrift is een bijkomend dragend motief om het huidige beroep onontvankelijk te bevinden. In die zin heeft verzoeker zelfs geen belang om overmacht in te roepen om de laattijdigheid van het beroepschrift te kunnen rechtvaardigen als hij een niet-ondertekend beroepschrift heeft ingediend.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs stelt, zoals de Raad reeds meermaals heeft overwogen, inzake de bevoegdheid van de Raad het volgende:

“Er wordt een Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, verder ‘de Raad’ genoemd, opgericht bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap. De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

Wat betreft de plicht tot het voorafgaandelijk uitputten van het intern beroep, blijkt uit de memorie van toelichting bij het toenmalige decreet van 19 maart 2004 ‘betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’ dat het intern beroep “verplicht moet worden uitgeput vooraleer men een beroep kan instellen” bij de Raad (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16*). De decreetgever heeft de uitputting van het intern beroep derhalve beoogd als een voorwaarde om tot de beroepsprocedure bij de Raad toegang te krijgen, en dus als een ontvankelijkheidsvoorwaarde bij dat beroep. Ook in de rechtsleer wordt aangenomen dat de regelmatige uitputting van een georganiseerd administratief beroep een voorwaarde is om een ontvankelijk beroep bij een administratief rechtscollege in te stellen (zie o.a. J. GORIS, Georganiseerde administratieve beroepen, Brugge, die Keure, 2012, 70-71; J. BAERT en G. DEBERSAQUES, Raad van State. Afdeling Administratie. Ontvankelijkheid, Brugge, die Keure, 1996, 99-105; P. POPELIER, “Over de uitputting van het georganiseerd administratief beroep als ontvankelijkheidsvoorwaarde voor Rolnr. 2020/708 – 18 november 2020 Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen 8 een beroep bij de Raad van State”, noot onder RvS 16 augustus 1999, nr. 82.102, RW 1999- 00, 850).

De vraag of verzoeker op ontvankelijke wijze het intern beroep heeft ingesteld en uitgeput, raakt derhalve aan het onderzoek naar de ontvankelijkheid van het bij de Raad ingestelde beroep.

A. *Ondertekening van het intern beroep*

Standpunt van partijen

In de bestreden beslissing wordt gesteld dat verzoekers intern beroep, daargelaten de vraag naar de beoordeling van de ingeroepen overmacht wat de laattijdigheid betreft, hoe dan ook onontvankelijk moet worden verklaard omdat het niet door verzoeker werd ondertekend, ofschoon dit op straffe van onontvankelijkheid is voorgeschreven en verzoeker wat dát betreft geen overmacht inroept.

In zijn verzoekschrift werpt verzoeker tegen die beoordeling geen argumenten op.

Verwerende partij komt in haar antwoordnota tot dezelfde vaststelling.

Pas in zijn wederantwoordnota gaat verzoeker in op dit aspect van de ontvankelijkheid van zijn intern beroep. Verzoeker stelt:

“Verwerende partij beroeft zich in eerste instantie op het gegeven dat het interne beroepsverzoekschrift niet ondertekend zou zijn.

Dit is niet correct.

Ten eerste maakt de voorzitter van de interne beroepscommissie in de eerste beslissing van 19 december 2020 geen melding van de omstandigheid dat het verzoekschrift niet ondertekend zou zijn. Het is slechts in de tweede beroepsprocedure dat verwerende partij dergelijk argument voor de eerste maal formuleert. Indien de voorzitter van de interne beroepscommissie werkelijk zo'n zwaarwichtig belang gehecht zou hebben aan het al dan niet aanwezig zijn van een handtekening, had deze dit ook al in de eerste beslissing moeten opwerpen. Verwerende partij deed minstens afstand van het recht om zich op dit argument te beroepen.

Het is frappant dat verwerende partij verschillende malen wijst op het feit dat verzoekende partij geen argumenten mag aanvoeren die niet eerder door haar aangevoerd werden in het intern beroep, terwijl zij de vereiste van de handtekening ook niet heeft aangevoerd met het eerste interne beroep.

Ten tweede laakt de visie van verwerende partij realiteitszin: verzoekende partij is geen jurist en kan zich niet laten bijstaan door een advocaat. Verzoekende partij heeft zelf de moeite genomen om een beroepsverzoekschrift op te stellen en om hiervoor bewijsstukken bijeen te brengen.”

Beoordeling

Artikel 153, §1 van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij luidt – in zoverre hier relevant – als volgt:

“Artikel 153 (procedure intern beroep met uitzondering van beslissing houdende redelijke aanpassing)

§1. Tegen een studievoortgangsbeslissing, waarvan de student of de persoon op wie de beslissing betrekking heeft, meent dat deze is aangetast door een schending van het recht, kan hij beroep aantekenen. Het beroep moet worden ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen. Bij beroepen tegen examenbeslissingen gaat deze vervaltermijn in op de dag na de elektronische mededeling van de examenresultaten overeenkomstig Artikel 145. Bij de andere beroepen gaat deze vervaltermijn in op de dag na de kennisgeving van de beslissing.

Indien de inzage in de kopij later gepland is dan de vijf kalenderdagen zoals voorzien in Artikel 114, § 3, moet het beroep eveneens binnen de vervaltermijn ingesteld worden. De student vermeldt dit uitdrukkelijk in het verzoekschrift en dient binnen de zeven kalenderdagen na de vervaltermijn zijn klacht feitelijk te onderbouwen. Doet hij dit niet, dan wordt zijn beroep automatisch als onontvankelijk beschouwd, voor zover er geen andere grieven zijn en voor zover er nog geen feitelijke omschrijving van de ingeroepen bezwaren opgenomen was.

Het beroep wordt ingesteld door middel van een ondertekend en gedagtekend verzoekschrift dat per aangetekend schrijven wordt ingediend bij de Voorzitter van de betrokken beroepscommissie en dit op straffe van onontvankelijkheid van het beroep.”

Het mag als vaste rechtspraak van de Raad worden beschouwd dat de ondertekening van een gedinginleidende akte – zoals een intern beroep – een wezenlijk kenmerk uitmaakt dat door de hogeronderwijsinstelling op straffe van onontvankelijkheid mag worden voorgeschreven. Het is een vormvoorschrift dat raakt aan de openbare orde, en dat in elke stand van het geding kan worden ingeroepen, desnoods ambtshalve door de Raad.

Aangezien de Raad het gemis aan ondertekening van het intern beroep zelfs bij stilzwijgen van de partijen ambtshalve vermag op te werpen, kan het feit dat verzoeker deze kwestie slechts in zijn wederantwoordnota voor het eerst ter sprake brengt, niet leiden tot de onontvankelijkheid van het middel.

Het middel is evenwel niet gegrond.

Omwille van dezelfde reden waarom verzoekers middel wel degelijk ontvankelijk is – de grief raakt aan de openbare orde – spreekt het immers voor zich dat ook het gemis aan opmerking omtrent de ondertekening van het intern beroep in de eerste beslissing d.d. 19 december 2020 van de voorzitter van de beroepscommissie niet tot gevolg heeft dat deze vormvereiste buiten het debat moet blijven. Beide vaststellingen zijn keerzijden van dezelfde medaille, en zoals hierboven reeds is aangestipt, had de Raad het gemis aan ondertekening desgevallend ambtshalve kunnen – en moeten – vaststellen.

Verwerende partij kan overigens, anders dan verzoeker het ziet, geen afstand doen van een beoordeling die raakt aan de openbare orde.

Het gegeven dat verzoeker geen jurist is, ontslaat hem niet van de verplichting om de vormvereisten na te leven. De Raad wil daarbij opmerken dat verzoeker, alleszins wat de ondertekening van het intern beroep betreft, bezwaarlijk kan aanvoeren dat hij werd verschalkt of geconfronteerd met een onbekend voorschrift. Het puntenblad waarmee de resultaten werden bekendgemaakt (stuk 2 administratief dossier) vermeldt immers uitdrukkelijk dat het intern beroep op straffe van onontvankelijkheid ondertekend, gedagtekend en per aangetekend schrijven wordt ingediend.

De bestreden beslissing verklaart het intern beroep terecht onontvankelijk.

Het middel is ongegrond.

Deze vaststelling volstaat om het beroep te verwerpen, aangezien de bestreden beslissing terecht op grond van het gemis aan ondertekening het gehele intern beroep onontvankelijk verklaart.

B. Tijdigheid van het intern beroep

Gelet op wat bovenstaand is overwogen, behoeft de vraag of het intern beroep tijdig werd ingesteld geen antwoord, aangezien een vernietiging van de bestreden beslissing op dit punt niet alsnog kan leiden tot de ontvankelijkheid van dat intern beroep.

V. Anonimisering

Verzoeker vraagt om de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 7 april 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 9 april 2021

Arrest nr. 6.558 van 9 april 2021 in de zaak 2021/113

In zake: xxx

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 5 maart 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 23 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn door de voorzitter van de IIIe kamer te haren huize bijeen geroepen voor een virtuele terechting via Teams, op 9 april 2021, om 09.30 uur.

Kamervoorzitter Elsbeth Loncke heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat Stevie Van Houdenrogge, die *loco* advocaat Wim Van Caeneghem verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het sociaal werk’.

Bij het afleggen van de digitale examens voor de opleidingsonderdelen “Inleiding sociaal werk”, “Inleiding sociologie” en “Ethisch handelen” werden bij verzoekster verscheidene onregelmatigheden vastgesteld.

Op 3 februari 2021 besliste de examentuchtcommissie om geen sanctie op te leggen voor de opleidingsonderdelen “Inleiding sociaal werk” en “Inleiding sociologie” omdat het vastgestelde gedrag / de vastgestelde feiten niet als examenfraude beschouwd kan / kunnen worden. Het vermoeden van fraude kan niet voldoende worden gestaafd.

Wat het opleidingsonderdeel “Ethisch handelen” betreft, beslist de examentuchtcommissie dat het vastgestelde gedrag / de vastgestelde feiten als examenfraude beschouwd moet(en) worden. Er zijn voldoende bewijzen om dit als examenfraude te beschouwen. Ze beslist om volgende sanctie op te leggen: “*De student krijgt voor dit opleidingsonderdeel een nul (0) toegekend.*” De examentuchtcommissie verplicht de studente tevens om tijdens de komende examenperiodes aanwezig te zijn op de campus om haar examens daar af te leggen.

Verzoekende partij stelde op datum van 4 februari 2021 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 23 februari 2021 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie merkt op dat tijdens het (digitaal) examen “Ethisch handelen” werd vastgesteld dat de studente hardop praat doorheen het hele examen. Ze leest de vragen traag, letterlijk en herhaaldelijk af op meerdere momenten op het examen. De opleiding vermoedt dat de vragen gedicteerd worden en er is een sterk vermoeden dat er een tweede persoon aanwezig is in de kamer die de studente lijkt te helpen: de studente praat met deze persoon. Verder is het opvallend dat de studente 8 op 8 scoort op de belangrijkste vraag van het examen terwijl uit het dicteren van de vraag duidelijk blijkt dat de studente het antwoord op deze vraag eigenlijk niet weet. Op een bepaald moment schrijft de studente deze vraag op (ze vraagt letterlijk aan de persoon in de kamer “*geef me eens een pen*”). Een tijdje later lijkt ze het blad terug te krijgen, leest ze het blad af en verschijnt het volledige juiste antwoord in het antwoordblok. Het is vooral op het einde van de video dat het heel sterk opvalt dat de andere persoon in de kamer is. Op een bepaald moment zegt de studente immers dat ze “*nog vijf min tijd over heeft om het examen af*

te ronden”. Dan start een korte ‘discussie’ met de andere persoon in de kamer die beweert dat ze nog langer tijd heeft. Heel vreemd is dat de studente dan zegt “*a nee, maar ik ben vijf minuten vroeger begonnen als jij, zo vijf minuten ervoor*”. De vraag rijst dan ook of er een andere student aanwezig is in de kamer die het examen ook aflegt of gewoon de cursus heeft en meewerkt. De studente lijkt de persoon op een bepaald moment aan te spreken met ‘Imane’ en ook met ‘broer’.

Na beraadslaging heeft de examentuchtcommissie beslist dat het vastgestelde gedrag / de vastgestelde feiten als examenfraude beschouwd moet(en) worden en zij beslist om een examentuchsancie op te leggen.

De studente heeft hiertegen intern beroep aangetekend om volgende redenen:

- Ze stelt haar examen te hebben afgelegd in de woonkamer omdat van de slechte Wifi-kwaliteit in haar kamer. Daar is achtergrondgeluid logisch.
- Ze stelt gehuild te hebben omdat het examen zo moeilijk was. Ze stelt onschuldig te zijn.
- Ze vindt het verplicht karakter van examens op de campus onterecht. Dit mag enkel sterk aangeraden zijn. Ze is wel bereid dit advies te volgen.

Na de studente te hebben gehoord, komt de interne beroepsinstantie tot het besluit dat de studente op geen enkele manier de vaststellingen waarop de examentuchtcommissie zich heeft gebaseerd, weerlegt. Haar intern beroepsschrift bevat geen uitvoerige motieven. In tegenstelling tot wat de studente beweert, werd zij via diverse kanalen herhaaldelijk en uitvoerig geïnformeerd over de regels rond digitale examens. Als student wordt zij geacht deze regels na te leven. Als studenten niet beschikken over een rustige omgeving of voldoende sterke Wifi, kunnen ze hun examen op de campus afleggen.

Naar het oordeel van de interne beroepsinstantie is de beslissing van de examentuchtcommissie afdoende gemotiveerd, zowel wat de vastgestelde inbreuk als wat de toegekende sanctie betreft. Ze ziet dan ook geen argumenten om de toegekende sanctie te herzien.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 26 februari 2021 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 5 maart 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van artikel 23.8 van het Onderwijs- en Examenreglement (hierna: OER).

Standpunt van partijen

Verzoekster leest het volgende in het OER: “*De voorzitter van de interne beroepscommissie deelt de beslissing aan de student mee per aangetekend schrijven binnen een termijn van twintig kalenderdagen die ingaat op de dag na deze waarop het beroep is ingesteld.*”. Aangezien verzoekster haar intern beroep had ingesteld op 4 februari 2021, had zij ten laatste op 24 februari 2021 de beslissing moeten ontvangen. De brief met de beslissing werd haar echter pas op 1 maart 2021 toegestuurd en zij heeft die pas op 3 maart 2021 ontvangen. In die brief staat dat verzoekster de regels inzake de digitale examens moet naleven. Volgens haar heeft verwerende partij alvast niet het goede voorbeeld gegeven aangezien ze haar eigen reglement in deze niet heeft gevolgd.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij op dat het intern beroep werd ingediend op 4 februari 2021. De interne beroepsinstantie heeft een beslissing genomen op 23 februari 2021 en deze werd verzonden op 1 maart 2021. Volgens verwerende partij is de termijn van twintig kalenderdagen uit artikel 23.8 OER geen vervaltermijn, noch voorgeschreven op straffe van nietigheid. Een student kan geen rechten putten uit het feit dat de beslissing niet binnen de twintig kalenderdagen aan haar werd overgemaakt.

Voor zoveel als nodig benadrukt verwerende partij nog dat de externe beroepstermijn maar begint te lopen op het ogenblik van de kennisgeving van de bestreden beslissing, *in casu* op 3 maart 2021, zodat de rechten van verzoekster alleszins niet in het gedrang kwamen door de laattijdige verzending van de beslissing.

Verzoekster gaat hierop in haar *wederantwoordnota* niet in.

Beoordeling

Artikel 23.8 OER, waarnaar verzoekster blijkt te verwijzen, geeft uitvoering aan hetgeen is bepaald in artikel II.284 van de Codex Hoger Onderwijs:

“De interne beroepsprocedure leidt tot:

1° de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van de onontvankelijkheid ervan;

2° een beslissing die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt, of herziet.

De in het eerste lid bedoelde beslissingen worden aan de student ter kennis gebracht binnen een termijn van 20 kalenderdagen, die ingaat op de dag na deze waarop het beroep is ingesteld.”

De decreetgever heeft daarbij niet bepaald dat de interne beroepsinstantie na het verstrijken van de in artikel II.284 bedoelde termijn haar bevoegdheid om zich over het intern beroep uit te spreken verliest.

De interne beroepsbeslissing wordt aldus niet onregelmatig indien zij wordt genomen buiten de termijn bedoeld in artikel II.284 van de Codex Hoger Onderwijs. Het feit dat de interne beroepsbeslissing pas na het verstrijken van deze termijn aan de student wordt bekendgemaakt, zoals *in casu*, maakt de genomen beslissing evenmin onregelmatig.

Het eerste middel is niet gegrond.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een tweede middel in essentie beroept op een schending van de rechten van verdediging en van artikel 21.3 OER.

Standpunt van partijen

Verzoekster verwijst naar de hoorzitting voorafgaand aan de beraadslaging van de examentuchtcommissie, waar de heer [D.C.] het verslag van de examentuchtcommissie heeft voorgelezen. Zij citeert wat de heer [D.C.] letterlijk zei:

“Wij hebben vastgesteld uit de analyse van de cameraopnames, je weet dat je wordt opgenomen uiteraard, je de hele tijd praat gedurende het examen. Het is niet zomaar praten in de zin van hardop denken, niet af en toe praten. Het is de hele tijd doorpraten. Het is de examenvragen lezen/voorlezen. Het lijkt alsof je dicteert. We vermoeden dat je de vragen dicteert en er zijn ook een aantal aanwijzingen bij ethisch handelen dat er een 2de persoon aanwezig is in de kamer.”

Zij merkt op dat zij tijdens de hoorzitting geen verdere vragen ter verduidelijking kon stellen aangezien de heer [D.C.] het vak “Ethisch handelen” niet doceert en de vermoedens dus ook niet kon beargumenteren. Verzoekster moest dus op basis van wat de heer [D.C.] zei haar tegenargumenten geven. Het zijn vooral algemene woorden als “er is een 2de persoon aanwezig”. Zij kon hier geen verdere vragen stellen als: “in welke zin? Dat hij/zij in de buurt was of wat bedoelt u hier exact mee?”. Zij kon geen expliciete argumenten vragen, zodat het voor haar duidelijker en makkelijker was om in beroep te gaan.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat dit een grief betreft die niet op intern beroep werd opgeworpen en waarop de interne beroepsinstantie dan ook niet heeft kunnen antwoorden. Volgens verwerende partij is het echter opmerkelijk dat verzoekster in het verzoekschrift op extern beroep letterlijk citeert wat de heer [C.] tijdens het horen van de student zou hebben gezegd.

In haar *wederantwoordnota* repliceert verzoekster dat verwerende partij vermoedt dat zij het hele gesprek heeft opgenomen, dat zij weet dat dit een schending van de privacy zou inhouden en zeker niet mag gebeuren. Zij kent de rechten daaromtrent. Men vermoedt dat verzoekster het gesprek heeft opgenomen, maar men vermoedt niet dat zij dit opgeschreven heeft. Dat zegt genoeg voor haar.

Beoordeling

Verzoekster voert aan dat de lector, die de zogenaamde onregelmatigheden tijdens het examen van het opleidingsonderdeel “Ethisch handelen” heeft vastgesteld, niet aanwezig was tijdens

haar verhoor dat voorafging aan de oorspronkelijke examentuchtbeslissing van de examentuchtcommissie. Hiermee voert zij in essentie een schending van artikel 21.3 OER aan, dat luidt als volgt:

“De student bij wie een onregelmatigheid wordt vastgesteld bij een examen (schriftelijk examen, digitaal examen, mondeling examen, toetsen, opdrachten, taken en scripties), wordt gehoord door de voorzitter van de examencommissie of diens plaatsvervanger, in aanwezigheid van diegene die de onregelmatigheid vaststelde. De ombuds is hierbij aanwezig.”

Artikel 21.3 OER is onlosmakelijk verweven met de rechten van verdediging van een student in een examentuchtbetwisting. Verzoekster was in de mogelijkheid om dit argument aan te voeren in haar intern beroepsschrift, maar heeft dit nagelaten. Bijgevolg kan zij dit argument niet voor het eerst op ontvankelijke wijze aanvoeren voor de Raad.

Het tweede middel is onontvankelijk.

C. Derde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een derde middel in essentie beroept op een schending van het beginsel “*nulla poena sine lege*”, dan wel een gebrek aan bevoegdheid in hoofde van verwerende partij aanvoert.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat verwerende partij haar niet kan verplichten om de examens in de komende examenperiodes op de campus af te leggen. Ze benadrukt dat ze corona serieus neemt en zoveel mogelijk contact met de buitenwereld vermijdt.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij de verplichting om de examens in de komende examenperiodes op de campus af te leggen geen sanctie is naar aanleiding van de vastgestelde examenfraude. Zoals blijkt uit de informatie die aan de studenten werd overgemaakt, waren er een aantal voorwaarden verbonden aan het afleggen van een examen thuis. Aan alle studenten werd gevraagd of zij aan deze voorwaarden konden voldoen. Indien dit niet het geval was, werden de studenten uitgenodigd om hun examen op een normale manier af te leggen. Uit de eigen toelichting van verzoekster blijkt duidelijk dat zij niet aan deze voorwaarden kan voldoen. Zij wordt aldus uitgenodigd om haar examen op een normale wijze, dus op de campus, te komen

afleggen. Verwerende partij benadrukt dat het in het belang van verzoekster is dat zij in de toekomst examen aflegt op de campus.

In de mate dat de Raad verzoekster zou volgen in haar argumentatie, wil verwerende partij erop wijzen dat dit losstaat van de beslissing om verzoekster een score van 0/20 toe te kennen voor het betrokken opleidingsonderdeel, een beslissing die steun vindt in de objectieve stukken van het dossier.

In haar *wederantwoordnota* gaat verzoekster niet verder in op deze kwestie.

Beoordeling

De beslissing van de examentuchtcommissie van 3 februari 2021 (stuk 7 van het administratief dossier) luidt als volgt:

“De examentuchtcommissie onderzocht het examentuchtdossier en oordeelde dat de vastgestelde feiten beschouwd worden als examenfraude en legt bijgevolg de volgende sanctie op: de student krijgt voor dit opleidingsonderdeel een nul (0) toegekend. De examentuchtcommissie verplicht eveneens de student om tijdens de komende examenperiodes aanwezig te zijn op de campus om haar digitale examens daar af te leggen.

Motivering: de examentuchtcommissie stelt vast dat er voor het examen ethisch handelen voldoende bewijzen zijn om dit als examenfraude te beschouwen. De examencommissie heeft a.h.v. het verslag van de vaststelling en de neerslag van de student deze beslissing genomen. De genomen sancties zijn in verhouding tot de vastgestelde feiten (eerste vaststelling) en stellen de studente in staat om bij volgende examens onder toezicht en in goede omstandigheden de examens af te leggen.” (eigen onderlijning van de Raad)

De interne beroepscommissie stelt in de bestreden beslissing (stuk 2 administratief dossier):

“- de beslissing van de examentuchtcommissie is afdoende gemotiveerd, en dit zowel wat betreft de vastgestelde inbreuk als de toegekende sanctie;
- de interne beroepscommissie ziet dan ook geen argumenten om de toegekende sanctie te herzien.”

Uit het bovenstaande leidt de Raad af:

- Dat de interne beroepscommissie de sanctie, opgelegd door de examentuchtcommissie, bevestigt;
- Dat de examentuchtcommissie, volgens de expliciete bewoordingen van haar beslissing, verzoekster wel degelijk verplichtte om de komende examenperiode haar digitale examens op de campus af te leggen. In tegenstelling tot wat verwerende partij voorhoudt in haar antwoordnota, gaat het dus niet om een loutere “uitnodiging” om deze

examens op de campus af te leggen, maar om een verplichting die aan verzoekster wordt opgelegd;

- Dat, in tegenstelling tot wat verwerende partij voorhoudt in haar antwoordnota voor de Raad, de verplichting tot het afleggen van digitale examens in de komende examenperiode wel degelijk als examentuchtsanctie is opgelegd. De examentuchtcommissie spreekt in de kennisgeving van haar examentuchtbeslissing op een gegeven moment immers over de “genomen sancties”, (meervoud) en zegt zij dat deze “sancties” de studente in staat stellen om bij volgende examens onder toezicht en in goede omstandigheden de examens af te leggen (stuk 7 administratief dossier). Hiermee bestempelt de examentuchtcommissie de verplichting om de digitale examens van de komende examenperiodes op de campus af te leggen, dus zelf als een (examentucht)sanctie.

De interne beroepscommissie, die het beroep tegen de beslissing van de examentuchtcommissie ontvankelijk doch ongegrond verklaart, stelt dat zij geen redenen ziet om de oorspronkelijke beslissing te herzien. Verder is er in de bestreden beslissing geen verdere informatie terug te vinden over de verplichting tot het afleggen van de digitale examens van de komende examenperiodes op de campus. Hieruit vloeit voort dat de bestreden beslissing de examentuchtsancties in hun geheel bevestigt, dus inclusief de verplichting om de digitale examens van de komende examenperiodes op de campus af te leggen.

In examentuchtzaken geldt evenwel het adagium “*nulla poena sine lege*”: het examentuchtorgaan kan enkel die tuchtsancties opleggen, die uitdrukkelijk zijn voorzien in de reglementering van de onderwijsinstelling. Daarnaast kan het examentuchtorgaan geen bijkomende tuchtsancties opleggen, die niet zijn voorzien in deze reglementering.

Artikel 21.5 OER somt de verschillende examentuchtsancties op, die de examentuchtcommissie kan opleggen. De verplichting om toekomstige digitale examens op de campus af te leggen, vindt de Raad niet terug in deze lijst.

De bestreden beslissing schendt artikel 21.5 OER in samenhang gelezen met art. 23.8, tiende lid, b OER en het adagium “*nulla poena sine lege*”.

Het derde middel is gegrond.

D. Vierde middel

Standpunt van de partijen

In haar *wederantwoordnota* gaat verzoekster in op enkele elementen, die zij terugvindt in het administratief dossier, meer bepaald enkel en alleen in stuk 3 “Vaststelling van een onregelmatigheid tijdens een examen/tijdens of na evaluatie (correctie) van een examen of praktische opdracht” en die terugkomen in de antwoordnota van verwerende partij.

Meer bepaald geeft zij aan:

“Verder wil ik terugkomen op wat ik hierboven vermeld heb: dat er een fout is in het document. Op p.4 staat er letterlijk ‘praat duidelijk tegen iemand in de kamer in het Arabisch’. Ik ben geen Arabier, maar een Berber. Dus het woord ‘Arabisch’ klopt daar al helemaal niet. Er is een verschil tussen Arabisch en Berbers. Hierbij geef ik jullie ook toestemming om een Berbers sprekende te vragen wat ik gezegd heb. Ook begrijp ik niet wat er wordt bedoeld met ‘Is er iemand anders te test tegelijk aan het volgen?’. Dit is nogal vaag voor mij. En als laatst wil ik heb hebben over de zin ‘Ze zegt duidelijk ‘broer, hoe schrijf ik dit?’’. Haar broer is haar aan het helpen?’ Men moet weten dat wij in 2021 leven een het woord ‘broer’ niet alleen wordt gebruikt in de zin van ‘een mannelijk familielid’, maar als ‘straattaal’. Ik zal nooit tegen mij broer, ‘broer’ zeggen. Ik noem hem altijd bij naam. Anders had ik ook aan mijn zus, ‘zus’ gezegd. Als ik dan het woord ‘broer’ vervangen had als ‘man’, zou men dan ook aangeven dat ik een man had en hij mij aan het helpen is? Het lijkt hieromtrent wat ik in het vorige verslag geschreven heb, genegeerd is. Ik wist ook werkelijk niet dat als je om een pen en papier vraagt of vraagt als de Wi-Fi uitgevallen is, dat dit een vaststelling kon zijn van examenfraude.

(...)

Ik wil even terugkomen op p.5 waar mijn zinnen letterlijk geciteerd worden. De zin die in het groen staat aangeduid namelijk: ‘... Je hoort de stem van de derde duidelijk op de achtergrond’. Dit wil dus zeggen dat als ze de persoon duidelijk kunnen horen, ze ook kunnen horen wat die persoon gezegd heeft. Ook wil ik hier verder niks op zeggen aangezien ik hier al heb aangekaart dat de sterkste verbinding in de woonkamer is, waardoor iedereen dan ook telkens in de woonkamer is. Over het geval van 1u11min. staat er dat ik weer begin te communiceren met andere persoon dat die vraag op 8 punten staat. Vanwaar wordt hier uitgehaald dat ik tegen ‘die’ persoon communiceer? Mag ik niet tegen mezelf praten, zoals ik gedurende het examen ook doe? Gezien beeld en geluid toch opgenomen wordt. En ook staat er dat het wel lijkt alsof iemand aan het noteren is. Ik lees hier letterlijk geen bewijzen. Als dit als bewijs gezien wordt, dan vraag ik hierbij om te bewijzen dat de zogezegde andere persoon aan het noteren was.”

Alles wat ik lees is gebaseerd op wat ik zeg als bv. ‘geef me eens dat andere lege blad’ of bv. ‘Imane ik heb nog tijd’. Mijn zusje vroeg met een handgebaar of ik al klaar was, omdat zij de laptop nodig had voor school, waarop ik hierop antwoordde dat ik nog tijd heb. Hiermee bedoelde ik dat ik nog wat tijd over heb om mijn examen af te ronden, waarop ze dus nog eventjes moest wachten om erop te gaan. Want mijn zus was bezig op de andere laptop en mijn andere zus op de computer, waardoor zij nergens op kon gaan. Het gaat eigenlijk vooral om het feit dat ze de laptop nodig had waar ik mijn examen mee aflegde omdat haar documenten daarop opgeslagen zijn. Ik vertelde haar op voorhand dat ik op dat bepaalde tijdstip klaar zou zijn, maar ik was dus 5 minuten ervoor begonnen met het examen en gaf dat dan ook aan tegen haar. Op deze manier weet ze dat ik nog eventjes langer erop moet zitten. Maar nergens lees ik sterke

bewijzen, zoals bv. bewijzen hoe iemand mij überhaupt helemaal geholpen heeft. Hoe de persoon antwoorden gaf. Hoe ik de antwoorden kon opnemen en noteren. En dat soort vragen en antwoorden.”

Beoordeling

Verloop van de examentuchtprocedure en de rol van stuk 3 van het administratief dossier daarin

Stuk 3 betreft de “Vaststelling van een onregelmatigheid tijdens een examen/tijdens of na evaluatie (correctie) van een examen of praktische opdracht”.

Uit het proces-verbaal van de beraadslaging van de examentuchtcommissie (stuk 5 administratief dossier) blijkt duidelijk dat de beslissing van de examentuchtcommissie mede gebaseerd is op dit stuk:

“De voorzitter licht de vastgestelde feiten toe aan de leden van de examentuchtcommissie. Tevens legt de voorzitter alle stukken uit het examentuchtdossier aan de leden voor. Het gaat om de volgende stukken:

- *Verslag vaststelling van de onregelmatigheid*
- *Neerslag horen van de student.”*

In stuk 3 vindt men een relaas van de vaststellingen tijdens de examens van de opleidingsonderdelen “Ethisch handelen”, “Inleiding Sociologie” en “Inleiding Sociaal werk”. De heer [T.S.], titularis van het opleidingsonderdeel “Ethisch handelen”, geeft verdere details over het verloop van het digitale examen van dit opleidingsonderdeel. Meer bepaald luidt het in dit stuk:

“Zowel tijdens het examen ethisch handelen ([T.S.]) en tijdens dat van inleiding sociologie [D.C.] wordt vastgesteld dat de studente hardop praat doorheen het hele examen. De studente leest de vragen traag, letterlijk en herhaaldelijk af op meerdere momenten op het examen. We vermoeden dan ook dat de vragen gedicteerd worden. In het examen Inleiding sociologie wordt bij de studente door proctorio een suspicion score van 86% vastgesteld. Studente zit daardoor mee in de kopgroep van de verdachte gevallen.

Tijdens het examen ethisch handelen zijn er bovendien sterke vermoeden[s] dat er een tweede persoon aanwezig is in de kamer die de studente lijkt te helpen. Ze praat soms met deze persoon (zie verder).

Opvallend is verder dat studente 8 op 8 haalt op de belangrijkste vraag van het examen ethisch handelen terwijl bij het dicteren van het examen opvalt dat ze het antwoord op deze vraag eigenlijk niet weet. Op een bepaald moment schrijft studente deze vraag op (ze vraagt letterlijk aan de persoon in de kamer 'geef me eens een pen'). Een tijdje later lijkt ze het blad terug te krijgen en leest ze het blad af en verschijnt het volledige juiste antwoord in de antwoord blok. Het is vooral op het einde van de video dat het heel sterk opvalt dat de andere persoon in de kamer is. Op een bepaald moment zegt ze dat ze nog 'vijf min tijd over heeft om het examen af te ronden', dan begint er een korte 'discussie' met de andere persoon in de kamer die beweert

dat ze nog langer tijd heeft. Heel vreemd is x dan zegt 'a nee, maar ik ben vijf minuten vroeger begonnen als jij, zo vijf minuten ervoor'. Is er een andere student aanwezig in de kamer die het examen ook aflegt of gewoon de cursus heeft en meewerkt? Geen idee. Ze lijkt op een bepaald moment de persoon aan te spreken met 'lman' en ook met 'broer'.

Toevoeging van [T.S.] in detail:

1 u9min = praat duidelijk tegen iemand in de kamer in het Arabisch

1 u9min 15 sec = geef me eens een pen om dit op te schrijven

1 u11 min = begint weer te communiceren met andere persoon over belangrijke vraag die op 8 punten staat. Weet niks lijkt zo ...

1 u12min =vreemd moment waar het lijkt alsof iemand anders iets aan het noteren is

1 u12min 35 sec= 'geef me eens dat andere lege blad'

1 u16min 01 sec= 1 u 18min 27sec: plots komt ze terug bij vraag van 8 punten en 'weet' ze alles toevallig. Ze kijkt duidelijk naar iemand anders, en lees de antwoorden af van een blad. En zegt dan 'ik heb een 8' en begint de punten te tellen.

1u19min 18 sec= vraagt duidelijk 'hoeveel punten zei ik? Ik ben vergeten wat ik zei. Iemand antwoordt in de kamer.

Naar het einde van de video valt nog harder op dat ze echt wel communiceert met iemand.

'Is de wifi uitgevallen?' vraagt ze op het einde ook.

1 u57min 40 sec =: begint ze duidelijk te communiceren over haar tijd.

Ze zegt: 'lmane ik heb nog tijd'.

'Ik ben ervoor begonnen. Zo vijf minuten ervoor.' (Is er iemand anders de test tegelijk aan het volgen??)

Daarna: 'hoe schrijf je reëel?'.

Ze zegt duidelijk 'broer, hoe schrijf ik dit?'. Haar broer is haar aan het helpen?"

Uit het administratief dossier blijkt niet dat de voorzitter van de examentuchtcommissie dit stuk voorafgaand aan de hoorzitting heeft bezorgd aan verzoekster. Nochtans bepaalt artikel 21.2, b OER:

"b) Indien de examinator de onregelmatigheid vaststelt tijdens of na de evaluatie van een examen of een praktische opdracht, brengt hij de voorzitter van de examencommissie en de ombuds schriftelijk op de hoogte van de mogelijke onregelmatigheid en voegt de relevante stukken toe. Hij doet dit zo snel als mogelijk en ten laatste een dag na de dag van de vaststelling. De voorzitter van de examencommissie brengt de student schriftelijk op de hoogte."

Verzoekster heeft voorafgaand aan de hoorzitting klaarblijkelijk geen inzage gehad in stuk 3, en evenmin in de video-opname van het digitale examen. De Raad merkt op dat enkel in stuk 3, en nergens anders in het administratief dossier, er uitdrukkelijk verwezen wordt naar de concrete tijdstippen waarop bepaalde zaken gebeurden tijdens het examen (uur, minuten, seconden).

Bovendien heeft verzoekster bij aanvang van de hoorzitting slechts een korte samenvatting van de tenlasteleggingen gekregen, die zij als volgt citeert:

"Wij hebben vastgesteld uit de analyse van de cameraopnames, je weet dat je wordt opgenomen uiteraard, je de hele tijd praat gedurende het examen. Het is niet zomaar praten in de zin van hardop denken, niet af en toe praten. Het is de hele tijd doorpraten. Het is de examenvragen

lezen/voorlezen. Het lijkt alsof je dicteert. We vermoeden dat je de vragen dicteert en er zijn ook een aantal aanwijzingen bij ethisch handelen dat er een 2de persoon aanwezig is in de kamer.”

Verwerende partij betwist in de antwoordnota niet dat dit hetgeen is, dat aan verzoekster werd meegedeeld bij de aanvang van de hoorzitting (zie de standpunten van de partijen in de besprekking van het tweede middel).

Hieromtrent door de Raad gevraagd ter zitting, stelt verwerende partij dat uit het dossier alleszins niet blijkt dat verzoekster voorafgaand aan de hoorzitting door de examentuchtcommissie inzage heeft gekregen in de video-opname van het digitale examen, noch van het door de docenten opgestelde verslag. Verzoekster verduidelijkt dat ze voorafgaand aan deze hoorzitting geen documenten heeft ontvangen.

Het mag duidelijk zijn dat stuk 3 veel uitgebreider en gedetailleerder is dan hetgeen verzoekster werd meegedeeld aan het begin van de hoorzitting en waartegen zij zich dan, zonder verdere voorbereidingstijd en zonder dat zij inzage kreeg in de video-opname van haar examen, moest verweren.

Verwerende partij gaf met een schrijven van 3 februari 2021 kennis van de beslissing van de examentuchtcommissie aan verzoekster (stuk 7 administratief dossier). In deze brief wordt gesteld:

“De examencommissie onderzocht het examentuchtdossier en oordeelde dat de vastgestelde feiten beschouwd worden als examenfraude en legt bijgevolg de volgende sanctie op: de student krijgt voor dit opleidingsonderdeel een nul (0) toegekend. De examentuchtcommissie verplicht eveneens de student om tijdens de komende examenperiodes aanwezig te zijn op de campus om haar digitale examen daar af te leggen.”

Motivering: de examentuchtcommissie stelt vast dat er voor het examen ethisch handelen voldoende bewijzen zijn om dit als examenfraude te beschouwen. De examentuchtcommissie heeft a.h.v. het verslag van de vaststelling en de neerslag van de student deze beslissing genomen. De genomen sancties zijn in verhouding tot de vastgestelde feiten (eerste vaststelling) en stellen de studente in staat om bij de volgende examens onder toezicht en in goede omstandigheden de examens af te leggen.”

Bij deze kennisgeving is verder geen enkel stuk gevoegd, dus ook niet stuk 3 van het administratief dossier en ook niet de video-opname van het examen. Bijgevolg beschikte verzoekster ook niet over dat stuk 3 (of de video-opname) op het moment dat zij haar intern beroep instelde en kon zij uit de motivering van de beslissing van de examentuchtcommissie

ook niet afleiden wat de inhoud van dit verslag was. Verzoekster voerde voor de interne beroepscommissie aan:

- Dat het jammer is dat er geen roomscan is gebeurd voorafgaandelijk aan het examen, hoewel dit wel gebeurde bij de oefentest;
- Dat ze haar examen aflegde in de woonkamer omwille van slechte Wifi-kwaliteit, zodat er achtergrondgeluid was;
- Dat ze het onterecht vindt dat ze verplicht wordt de komende examens op de campus af te leggen.

In het kader van de interne beroepsprocedure werd verzoekster niet opnieuw gehoord, dit conform artikel 23.8 OER. De interne beroepscommissie baseerde haar beslissing op het administratief dossier, dat dus ook stuk 3 bevat, en zonder dat verzoekster hierover tegenspraak kon voeren. In de antwoordnota voor de Raad bevestigt verwerende partij trouwens expliciet dat de interne beroepscommissie zich onder meer baseerde op stuk 3 (zie p.4 antwoordnota).

De bestreden beslissing van de interne beroepscommissie bevestigt de beslissing van de oorspronkelijke examentuchtcommissie. Daarin herneemt de interne beroepscommissie een gedeelte van stuk 3:

*“-tijdens het (digitaal) examen ‘Ethisch handelen’ wordt vastgesteld dat de student hardop praat doorheen het hele examen; de student leest de vragen traag, letterlijk en herhaaldelijk af op meerdere momenten op het examen, de opleiding vermoedt dat de vragen gedicteerd worden; bovendien is er een sterk vermoeden dat er een tweede persoon aanwezig is in de kamer die de student lijkt te helpen: de student praat met deze persoon; opvallend is verder dat student 8 op 8 haalt op de belangrijkste vraag van het examen ethisch handelen terwijl bij het dicteren van het examen opvalt dat ze het antwoord op deze vraag eigenlijk niet weet; op een bepaald moment schrijft student deze vraag op (ze vraagt letterlijk aan de persoon in de kamer ‘geef me eens een pen’), een tijdje later lijkt ze het blad terug te krijgen en leest ze het blad af en verschijnt het volledige juiste antwoord in het antwoordblok; het is vooral op het einde van de video dat het heel sterk opvalt dat de andere persoon in de kamer is: op een bepaald moment zegt ze dat ze nog ‘vijf min tijd heeft om het examen af te ronden’, dan begint er een korte ‘discussie’ met de andere persoon in de kamer die beweert dat ze nog langer tijd heeft; heel vreemd is dat de student dan zegt ‘a nee, maar ik ben vijf minuten vroeger begonnen als jij, zo vijf minuten ervoor’; de vraag dient gesteld of er een andere student aanwezig is in de kamer die het examen ook aflegt of gewoon de cursus heeft en meewerkt; ze lijkt op een bepaald moment de persoon aan te spreken met “Imane” en ook met “broer”;
(...)
-de student weerlegt op geen enkele manier de vaststellingen waarop de examentuchtcommissie zich baseerde; haar verzoekschrift intern beroep bevat geen uitvoerige motieven.”*

Ontvankelijkheid van het middel

Verzoekster geeft in het vierde middel onder andere kritiek op elementen uit stuk 3 van het administratief dossier, die niet terug te vinden zijn in de expliciete motivering van de beslissing van examentuchtcommissie, of in de expliciete motivering van de bestreden beslissing, te weten:

- De stelling dat verzoekster op 1u9min van de videopname van het examen duidelijk in het Arabisch praat tegen iemand in de kamer;
- De vraag die de lector zichzelf stelt, met name of iemand anders de test tegelijk aan het volgen is (op basis van het feit dat verzoekster op 1u57min 40 sec begint te communiceren over haar tijd);
- De stelling dat verzoekster na 1u57min 40 sec vraagt: “hoe schrijf je reëel?” en “broer, hoe schrijf ik dit?”, waarna de bedenking volgt of haar broer haar al dan niet aan het helpen is;
- De stelling: “1u19min 18sec = vraagt duidelijk ‘hoeveel punten zei ik?’ ik ben vergeten wat ik zei. Iemand antwoordt in de kamer.”;
- De stelling: “1u12min = vreemd moment waar het lijkt alsof iemand anders iets aan het noteren is”;
- De stelling: “1u12min 35 sec = ‘geef me eens dat andere lege blad’”.

Deze elementen zijn verzoekster pas bekend geworden naar aanleiding van de inzage in het administratief dossier, dat haar samen met de antwoordnota werd bezorgd.

Bijgevolg is het middel tijdig aangevoerd en dus ontvankelijk.

Gegrondheid van het middel

Verweerster voert in het vierde middel inhoudelijke en feitelijke kritiek aan op stuk 3 van het administratief dossier, dat de basis vormt van de bestreden beslissing. Zo geeft zij bijvoorbeeld aan, en benadrukt zij ter zitting, dat zij een Berber is en dus naast het Nederlands geen Arabisch maar wel Berbers spreekt. Stuk 3 gaat er volgens haar dus ten onrechte van uit dat zij in het Arabisch heeft gepraat tegen een derde tijdens het digitale examen.

De organen van de hogeronderwijsinstelling beschikken over een ruime discretionaire bevoegdheid bij de beoordeling van de feitelijke omstandigheden en het vervolgens nemen van een studievoortgangsbeslissing, zoals een examentuchtbeslissing. Die bevoegdheid is begrensd

door het positief recht en door de beginselen van behoorlijk bestuur. De Raad is met andere woorden geen tweede beroepscommissie die met volheid van bevoegdheid en discretionaire afweging kan oordelen welke beslissing meer of minder opportuun is.

Het komt dus niet aan de Raad toe om het feitelijk verweer van verzoekster ten gronde te beoordelen en te beoordelen welk gevolg daaraan gekoppeld moet worden. Enkel de onderwijsinstelling kan deze beoordeling doorvoeren. De Raad stelt echter vast dat verzoekster in de loop van de examentuchtprocedure nooit de kans heeft gekregen om dit verweer te voeren, aangezien zij geen tegenspraak heeft kunnen voeren over stuk 3, noch over de video-opname van het examen (beide stukken dienen in samenhang bekeken te worden aangezien stuk 3 informatie bevat over specifieke gebeurtenissen op specifieke momenten tijdens het examen). Verzoekster heeft pas kennis gekregen van het administratief dossier tijdens het extern beroep voor de Raad.

Het mag dan ook niet verwonderen dat de bestreden beslissing oordeelt: “*de student weerlegt op geen enkele manier de vaststellingen waarop de examentuchtcommissie zich baseerde; haar verzoekschrift intern beroep bevat geen uitvoerige motieven.*” Verzoekster kende deze vaststellingen niet, aangezien zij daar nooit kennis van heeft gekregen in de loop van de examentuchtprocedure. Zij heeft voorafgaand aan de bestreden beslissing immers geen inzage gekregen in het administratief dossier dat daaraan ten grondslag ligt. Bij de aanvang van haar hoorzitting werd haar slechts een beperkte (niet volledige) en algemene (zonder details) lezing gegeven van de tenlasteleggingen.

Verzoekster is niet op een nuttige wijze gehoord.

Gelet op de beperkte bevoegdheid van de Raad om het verweer van verzoekster ten gronde te beoordelen, kan de Raad niet geheel uitsluiten dat de interne beroepscommissie mogelijk tot een andere beoordeling van de zaak zou zijn gekomen, indien verzoekster verweer had kunnen voeren over het administratief dossier (waaronder de inhoud van stuk 3 en de daaraan gekoppelde video-opname van het examen) en de interne beroepscommissie kennis had kunnen nemen van dit verweer van verzoekster voorafgaand aan de besluitvorming.

Het bovenstaande leidt ertoe dat verzoeksters rechten van verdediging zijn geschonden.

Het vierde middel is gegrond.

VI. Anonimisering

Verzoekster vraagt ter zitting om de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

- 1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van 23 februari 2021, waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk doch ongegrond wordt verklaard.**
- 2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk op 10 mei 2021 een nieuwe beslissing, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen.**
- 3. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 9 april 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Elsbeth Loncke,	kamervoorzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Elsbeth Loncke

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.559 van 12 april 2021 in de zaak 2021/120

In zake: Petronella MWAMBA
Woonplaats kiezend te 2100 Deurne
Boterlaarbaan 447, bus 4

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 9 maart 2021, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 10 februari 2021 waarbij aan de verzoekende partij een score van 11 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘I-Biochemische scheidingstechnieken’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 19 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 9 april 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de industriële wetenschappen: biochemie’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘I-Biochemische scheidingstechnieken’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 11/20.

De eindscore voor dit opleidingsonderdeel wordt bepaald door een examen (theorie en oefeningen) enerzijds, en practicum (labo) anderzijds. Verzoekster behaalde op het examen een score van 10,75/30 voor de theorie en een score van 21/30 voor de oefeningen. Ze behaalde een score van 21,44/40 voor het practicum. Dit leidde tot een totaalscore van 10,64/20, wat werd herleid naar 11/20.

De score voor het practicum (21,44/40) bestaat uit op haar beurt uit volgende componenten:

- Schriftelijke evaluatie (5%): 17/20
- Permanente evaluatie (5%): 12/20
- Presentatie en verdediging (5%): 12,5/20
- Rapport (25%): 44,75/100

Per vergissing waren de punten zichtbaar op Blackboard vóór de officiële bekendmaking van de resultaten op 10 februari 2021. Verzoekster nam contact op met de docente en stelde dat haar cijfer voor het practicum te laag lag. Bij verder nazicht bleek dat verzoekster door de peerevaluatie (verrekend bij de score voor het rapport) lager scoorde dan haar medestudenten op het rapport. De titularis besliste dat er redenen waren om tot herberekening van de score voor het rapport over te gaan. Daardoor behaalde verzoekster een score van 58,4/100 voor het rapport, wat leidde tot een score van 24,84/40 voor het practicumgedeelte. De totaalscore voor het opleidingsonderdeel werd dan 11,32/20, wat werd afgerond naar 11/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 17 februari 2021 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling tegen de deelscores die zij heeft behaald voor de componenten ‘Permanente evaluatie’ en ‘Rapport’ van het practicum, en bij uitbreiding tegen de totaalscore voor het opleidingsonderdeel.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 19 februari 2021 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie hoort de titularis van het opleidingsonderdeel, de studente en de ombudspersoon.

Wat het vermoeden van “fraude” in het peer assessment (verrekend bij de score voor het rapport) door de medestudenten betreft, verduidelijkt de interne beroepsinstantie vooreerst dat de toepassing van peer assessment hoge eisen qua opvolging stelt aan de docent, die de eindverantwoordelijkheid heeft. Ze stelt vast dat de titularis – na melding van de studente – heeft onderzocht wat binnen haar mogelijkheden lag. Ze onderzocht op discrete wijze de oorsprong van de resultaten van het peer assessment én de bijhorende discrepantie ten opzichte van de medestudenten. Hieruit bleek dat er problemen waren ondervonden in de samenwerking met de studente: er was weinig tijd en dus moest er efficiënt gewerkt worden. De studente bleek de gemaakte afspraken niet altijd na te komen, wat voor wrevel zorgde. De samenwerking met de studente werd in deze omstandigheden onder andere als hinderlijk ervaren.

De interne beroepsinstantie stelt vast de titularis het rapportcijfer vervolgens heeft gecorrigeerd door de laagste peer evaluatie uit de berekening te verwijderen. Volgens haar was dit een goede zaak. Dit gebeurde weliswaar pas na melding van de studente, maar omdat van de coronamaatregelen moest worden ingegrepen in de timing van het practicum en kwam alles zo kort op elkaar, zo ook de beoordeling. De titularis begeleidde het practicum ook niet zelf, waardoor eventuele signalen van wrijvingen haar niet in het oog zijn gesprongen. De interne beroepsinstantie ziet de correctie door de titularis als een aanduiding van het feit dat de docent de betrouwbaarheid van de beoordelingen is nagegaan. Daar waar de titularis het peer assessment door de medestudenten globaal betrouwbaar acht, meende zij dat de medestudenten iets scherper zouden kunnen zijn geweest in hun oordeel dan objectief gezien zou kunnen worden verantwoord. Volgens de interne beroepsinstantie worden correcties als deze bij peer assessment ook net toegepast om te vermijden dat een occasioneel interpersoonlijk probleem met één van de medestudenten een score negatief zou beïnvloeden. De interne beroepsinstantie vindt het verder relevant om ook in kleine groepen gebruik te kunnen maken van peer assessment: immers, door de sterk interactieve aard van het opleidingsonderdeel vormt de beoordeling door medestudenten die worden verondersteld nauw met elkaar samen te werken een waardevol beoordelingsinstrument.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de titularis het volledig weglaten van de peerresultaten, na onderzoek, niet als redelijk heeft beoordeeld. Ze volgt de titularis hierin. De titularis heeft

immers een correctie toegepast op de resultaten in het voordeel van de studente. Het weglaten van beide assessments zou een ongeoorloofd voordeel bieden ten opzichte van de medestudenten. Het tweede assessment werd ook niet als onredelijk beschouwd.

Door de correctie werd het resultaat van de studente voor het volledige practicum opgetrokken van 21,44/40 naar 24,84/40. De totaalscore werd hervormd van 10,64/20 naar 11,32/20. Na afronding leidde dit in beide gevallen tot een eindscore van 11/20. De interne beroepsinstantie merkt op dat het eindcijfer mét opname van het practicum en ondanks de peerevaluatie leidt tot een positiever eindcijfer, dan zonder. Volgens haar wijst dit erop dat de studente laag heeft gescoord op haar examen. Met haar practicum haalt ze – ongeacht de score van de peerevaluatie – haar totaalcijfer omhoog. Dit toont aan dat de studente algeheel zwak scoort voor dit opleidingsonderdeel en enkel via het practicum haar eindcijfer kan verbeteren. De studente betwist het examen zelf of haar eigen prestaties hierop niet in het intern beroep.

Verder stelt de interne beroepsinstantie vast dat de studente het gebruik van het peer assessment op zich niet betwist. Zij is het wel oneens met hoe haar medestudenten haar punten hebben toegekend. Volgens de interne beroepsinstantie betekent dit dat, als de studente beroep aantekent tegen het resultaat van het peer assessment, zij eigenlijk beroep aantekent tegen de totstandkoming van het resultaat gegeven door de titularis. Als er sprake zou zijn van vermoeden van onregelmatigheden in hoofde van de medestudent(en), dan is het aan de titularis om de waarheidswaarde van het peer assessment te onderzoeken en te beoordelen, en het resultaat desgevallend te corrigeren, wat *in casu* is gebeurd.

Waar verzoekster in haar intern beroep verwijst naar het begrip “fraude” in artikel 15.2.1 van het Onderwijs- en Examenreglement (hierna: OER), verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat de fraudecommissie instaat voor de behandeling van onregelmatigheden die door een welbepaalde student zelf in het kader van een examen werden gepleegd, eventueel met de medewerking van een of meerdere medestudenten, met als mogelijk gevolg de beïnvloeding van het resultaat van die welbepaalde student. In deze omstandigheden is de betwisting van de studente evenwel gericht op onregelmatigheden die medestudenten zouden hebben gepleegd (en niet de studente zelf), wat niet onder de koepel “fraude” in de zin van artikel 15.2.1 OER valt onder te brengen.

Er liggen ook geen elementen voor die de interne beroepsinstantie ervan overtuigen dat de medestudent(en) hun peer assessment *intentioneel, bewust of met negatieve bedoelingen* hebben aangepast. Ook de door de studente met het intern beroep meegestuurde Messenger-berichten tonen dit volgens haar niet aan. Uit die berichten kan de tijdslijn worden achterhaald (passages oktober, november, december), maar kan de volledigheid van de communicatie niet worden nagegaan. De interne beroepsinstantie leest hierin groepswerk dat via chat wordt opgevolgd. Er wordt wederzijdse feedback gegeven, in bewoordingen of met emoticons. De werkelijke betekenis is echter moeilijk te achterhalen. Op basis van deze gesprekken kan niet worden besloten tot onregelmatigheden in het peer assessment.

De interne beroepsinstantie benadrukt in dit verband dat, behoudens ernstige aanwijzingen, en niet loutere interpretaties, tot het tegendeel mag worden uitgegaan van de eerlijkheid van de medestudenten, zowel in hun bondige reacties op Messenger als in de peer evaluatie. De groep masterstudenten IW: Biochemie is bovendien klein, ze kennen elkaar goed en hebben ervaring in het met elkaar samenwerken. De labogroepen zijn dit academiejaar met opzet herverdeeld, zodat de studenten niet elk jaar systematisch in dezelfde groepen samenwerken. Dit leidt tot nieuwe ervaringen.

Wat dit betreft, meent de interne beroepsinstantie te moeten wijzen op de inschatting door de studente van haar eigen bijdrage. Ze betreurt vooreerst de woorden die de studente hanteert, zoals “frauduleus”, “onacceptabel” en “vals”. Dit zijn scherpe beschuldigingen die de studente niet substantieert. Daarnaast brengen een aantal leden van de interne beroepsinstantie met de nodige voorzichtigheid uit eigen ervaring met de studente aan dat de studente het bijvoorbeeld wel moeilijk heeft om tijdig aan te komen en afspraken op te volgen. Dit gegeven doet vermoeden dat het niet uit te sluiten is dat de studente vergelijkbaar gedrag in het kader van het betreffende opleidingsonderdeel heeft vertoond.

Daarnaast merkt de interne beroepsinstantie op dat een peer evaluatie (voor alle partijen) een oprechte reflectie moet zijn over het fungeren van teamleden in een groep. De suggestie van de studente om alle studenten het maximum te geven, toont aan dat het begrip “peer assessment” haar niet geheel duidelijk is. Peer evaluatie wordt net gebruikt om accenten te leggen in de vorderingen en ieders bijdrage naar waarde te schatten. Dit betekent evenwel niet iedereen een maximale score geven en verwachten dat de medestudenten hetzelfde doen.

Bij gebrek aan overtuigende elementen dat er sprake zou zijn van onregelmatigheden in de beoordeling door de medestudenten, kan de interne beroepsinstantie niet anders dan vaststellen dat de studente niet vat hoe ze wordt ervaren door haar medestudenten en hoe ze overkomt, en dat de studente zelf niet beseft wanneer de samenwerking minder goed vlot. Ze blijft er dan ook van overtuigd dat ze goed heeft gepresteerd en wordt in haar beschuldigingen aan het adres van haar medestudenten geleid door haar eigen perceptie over haar bijdrage in het practicum.

De interne beroepsinstantie geeft nog aan dat het intern beroep van verzoekster een materiële vergissing bevat: ze vermeldt in haar intern beroep immers als deelresultaat voor het practicum een score van 21/40, terwijl dit resultaat na correctie inmiddels op 24,84/40 werd gebracht. De studente werd hier blijkbaar onder andere door de ombudspersoon reeds op gewezen.

Wat vervolgens de score voor de component ‘Permanente evaluatie’ van het practicum betreft, stelt de interne beroepsinstantie vooreerst vast dat de studente voor deze component een score van 12/20 heeft behaald. Het dossier bevat de e-mails die werden uitgewisseld tussen de studente en doctoraatsstudent [W.B.] met betrekking tot dit cijfer. De interne beroepsinstantie merkt op dat de studente haar eigen e-mail niet opneemt als stuk bij het ingediende beroep. Ze citeert bovendien slechts een deel uit het antwoord van de doctoraatsstudent. Volgens de interne beroepsinstantie blijkt uit de gegeven feedback dat de beoordeling door de doctoraatsstudenten in dezelfde lijn ligt als de beoordeling door de medestudenten.

Uit de vergelijking van de grieven van de studente en de door de doctoraatsstudenten gegeven feedback meent de interne beroepsinstantie te mogen afleiden dat de studente moeite heeft met het aanvaarden van de gegeven feedback.

Daar waar de studente betwijfelt dat haar medestudenten niet altijd wisten wat ze aan het uitvoeren was en, in haar woorden “*alsnog betekent dit niet per se dat dit probleem aan haar ligt*”, komt naar voor dat de studente zich geviseerd voelt. Er liggen geen elementen voor waaruit blijkt dat hiervan sprake zou zijn.

Waar de studente het overslaan van een middagpauze blijkbaar als teken van engagement ziet, blijkt uit navraag dat ook andere studenten hun middagpauze hebben overgeslagen of ingekort. De interne beroepsinstantie ziet het overslaan van een middagpauze evenwel niet als

doorslaggevend argument van engagement: inzet is één element, maar op zich niet voldoende om een constructieve en effectieve bijdrage aan het practicum te betekenen.

Waar de studente verwijst naar problemen die zich zouden hebben voorgedaan tijdens het practicum en dit toeschrijft aan de doctoraatsstudenten, merkt de interne beroepsinstantie op dat uit navraag inderdaad blijkt dat de centrifuge een pilootinstallatie is, waarbij tijdens het practicum een lek werd vastgesteld. Eens gevonden en opgelost, kon het practicum worden hervat. Alle voorziene proeven werden die dag zelf en ondanks het technisch probleem tijdig afgerond. Er was in de loop van de dag tijd verloren, maar deze tegenslag zorgde uiteindelijk niet voor vertraging: op het einde van de dag was de achterstand immers al terug ingelopen.

De interne beroepsinstantie stelt ook vast dat de studente enerzijds wel om feedback vraagt, maar anderzijds aantoont hoe moeilijk ze met feedback kan omgaan. De studente laat in haar weergave in het intern beroep de positieve delen van de feedback vervagen en focust zich op de werkpunten, die constructief bedoeld zijn. Zij vergroot deze werkpunten zodanig en disproportioneel uit dat de essentie van de feedback zoek raakt. Doordat de studente zich verongelijkt voelt, slaagt zij er moeilijk in haar eigen aandeel binnen een redelijke omvang in het geheel te situeren.

Ten slotte stelt de interne beroepsinstantie nog vast dat de beoordeling van de doctoraatsstudenten en deze van de medestudenten in dezelfde lijn ligt. Daar waar de indruk zou kunnen zijn ontstaan dat de doctoraatsstudenten hun oordeel op de permanente evaluatie mee zouden hebben laten bepalen door de resultaten van de peer evaluatie, blijkt dit uit de verstrekte toelichting geenszins het geval te zijn. De resultaten van de peer evaluatie en permanente evaluatie werden respectievelijk opgeladen door de medestudenten en de doctoraatsstudenten, om vervolgens te worden gedownload door de titularis. Na onderzoek blijkt van beïnvloeding geenszins sprake.

Om deze redenen is de interne beroepsinstantie dan ook van oordeel dat (1) de door de studente beweerde onregelmatigheden niet als “fraude” in de zin van artikel 15.1.2 OER kunnen worden gekwalificeerd, (2) er geen overtuigende elementen voorliggen die aantonen dat er sprake zou zijn van onregelmatigheden in de beoordeling door de medestudenten en (3) er in de procedure voor het toe kennen van de resultaten voor de permanente evaluatie geen onregelmatigheden worden vastgesteld en dat deze puntentoekenning op een correcte wijze is verlopen.

Het beroep wordt niet ingewilligd. Het toegekende cijfer voor het opleidingsonderdeel ‘I-Biochemische scheidingstechnieken’ blijft dan ook gehandhaafd.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 1 maart 2021 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 9 maart 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

A. Tijdigheid van het beroep

Standpunt van partijen

Verwerende partij merkt in haar *antwoordnota* op dat ze op 1 maart 2021 de beslissing van de interne beroepsinstantie van 19 februari 2021 met aangetekende brief aan verzoekster heeft verzonden. Luidens artikel 21.5.1 OER kan een student na uitputting van het intern beroep tegen een studievoortgangsbeslissing beroep instellen bij de Raad binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen, die ingaat de dag na die van de kennisgeving van de beslissing van de interne beroepsprocedure.

Verwerende partij benadrukt dat de kennisgeving van de beslissing is gebeurd op 1 maart 2021, zodat de vervaltermijn voor verzoekster ingaat op 2 maart 2021 en loopt tot en met 8 maart 2021. Aangezien verzoekster bij de Raad beroep aantekent op 9 maart 2021, zoals in de procedurekalender van de Raad staat vermeld, valt deze indiening buiten de vervaltermijn, zodat het beroep als laattijdig en dus niet ontvankelijk moet worden beschouwd.

In haar *wederantwoordnota* werpt verzoekster op dat de mededeling via e-mail dat er een beslissing werd verstuurd via de post is gebeurd op 1 maart 2021 in de namiddag. De kennisgeving kan dus onmogelijk op 1 maart 2021 hebben plaatsgevonden.

Beoordeling

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep bij de Raad.

Artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

“De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”

Een verzoekschrift bij de Raad moet, wil het ontvankelijk zijn, dus worden ingesteld binnen de termijn van zeven kalenderdagen na kennisgeving van de bestreden beslissing.

In casu werd verzoekster blijkens het dossier in kennis gesteld van de bestreden beslissing op intern beroep per aangetekend schrijven. Nazicht via de webtracker van Bpost leert dat de bestreden beslissing eerst is aangeboden op 2 maart 2021.¹

De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint te lopen de dag na die van de kennisgeving (zijnde de eerste aanbieding van de aangetekende zending op het adres van de bestemming door de postdiensten, *in casu* op 2 maart 2021, en niet – zoals verwerende partij voorhoudt – de dag waarop verwerende partij de brief bij BPost heeft afgegeven ter verzending) van de beslissing op intern beroep, *in casu* vanaf 3 maart 2021, om te verstrijken op dinsdag 9 maart 2021.

Verzoekster diende op 9 maart 2021 een verzoekschrift in bij de Raad tegen de beslissing op intern beroep.

Het beroep werd aldus tijdig ingesteld. De exceptie is ongegrond.

B. Voorwerp van het beroep

Verzoekster tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 10 februari 2021 waarbij aan de verzoekende partij een score van 11 op 20 werd toegekend voor het

---

¹ Via de barcode (010541288500452621110041716499) zoals aangeduid op het bewijs van aangetekende zending van de interne beroepsbeslissing (zie stuk 5 van verwerende partij) heeft de Raad op de site van Bpost kunnen vaststellen dat de betreffende zending op 2 maart 2021 werd afgeleverd.

opleidingsonderdeel ‘I-Biochemische scheidingstechnieken’ (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 19 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 21.4 OER blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoeksters beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op een schending van het zorgvuldigheids-, het redelijkheids- en het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster merkt in haar extern verzoekschrift op dat de fraude die werd gepleegd door haar medestudenten niet in haar nadeel werd erkend, gecorrigeerd of betucht. Haar scores zijn beïnvloed door fraude gepleegd door haar medestudenten, alsook door onmacht (waaronder de pandemie) en foutieve, incorrecte veronderstellingen.

Verder voegt verzoekster de interne beroepsbeslissing als bijlage toe bij haar verzoekschrift (tweede gedeelte van stuk B2), waarop ze enkele aantekeningen heeft gemaakt. Waar wordt

aangehaald dat haar score voor het practicum werd aangepast, stipt verzoekster aan dat het een gedeeltelijke aanpassing betreft.

Wat het vermoeden van “fraude” in het peer assessment (verrekend bij de score voor het rapport) door de medestudenten betreft, klopt het volgens verzoekster absoluut niet dat de samenwerking niet goed verliep. Ze verwijst hiervoor naar de Messenger-berichten als bijlage. Verzoekster merkt ook op dat het feit dat de laagste peer evaluatie (slechts één peer evaluatie) uit de berekening werd verwijderd, wijst op een frauduleuze evaluatie. Waar de interne beroepsinstantie stelt dat de medestudenten iets scherper kunnen zijn geweest in hun beoordeling dan objectief gezien zou kunnen worden verantwoord, gaat het volgens verzoekster om een foutieve beoordeling. Ze benadrukt dat de fraude pas werd waargenomen nadat zij de titularis had gevraagd over de punten die per ongeluk beschikbaar waren gesteld. Verzoekster is aldus per toeval te weten gekomen dat er gefraudeerd is, anders was dit niet aangepast geweest en had zij een onterechte score. Volgens verzoekster moet dit bovendien worden betucht. Waar de interne beroepsinstantie stelt dat de betwisting niet onder de koepel “fraude” in de zin van artikel 15.2.1 OER valt onder te brengen, stelt verzoekster dat dit onjuist is. De ombudsdiens heeft artikel 15.2.1 OER immers mede geïnterpreteerd.

Verder wijst verzoekster erop dat zij wel geslaagd is voor het examen. Ze betwist enkel de scores voor het rapport en het practicum, dus het is niet relevant om haar andere prestaties erbij te betrekken. Verzoekster benadrukt ook dat ze nog nooit scores zoals nu heeft gekregen voor een peerevaluatie. Ze heeft nooit gesuggereerd dat alle studenten het maximum moeten krijgen op de peer assessment.

Wat vervolgens de score voor de permanente evaluatie betreft, verduidelijkt verzoekster dat zij mondeling de feedback die zij heeft verkregen van de doctoraatsstudenten heeft toegelicht. Volgens haar klopt het niet dat ze moeite heeft met het aanvaarden van de gegeven feedback (ze verwijst daarvoor naar een e-mail bijgebracht als stuk 3), noch dat ze zich geviseerd voelt. Het klopt ook niet dat andere studenten hun middagpauze hebben overgeslagen of ingekort. De studenten bestelden pizza na een aanbod van de doctoraatsstudent. Daarnaast was het lek in de centrifuge, waarvan sprake in de interne beroepsbeslissing, een geval van overmacht. Verzoekster benadrukt ten slotte dat het niet correct is dat ze er moeilijk in slaagt om haar eigen aandeel binnen een redelijke omvang in het geheel te situeren.

In haar *antwoordnota* wijst verwerende partij er vooreerst op dat verzoekster enkel de behaalde resultaten voor het peer assessment (verrekend bij de score voor het rapport) en de permanente evaluatie betwist.

Wat de (niet-)kwalificatie van fraude in de beoordeling door de medestudenten in het kader van het peer assessment betreft, merkt verwerende partij op dat uit het intern beroep van verzoekster blijkt dat zij het niet eens is met het examenresultaat voor het peer assessment omdat – naar haar mening – de betrokken medestudenten hun beoordeling “niet naar waarheid” zouden hebben ingevuld en dat hierdoor haar resultaat negatief beïnvloed werd. Ze verwijst naar haar onderhoud met de ombudspersoon, die de geuite beschuldiging van verzoekster ten aanzien van haar medestudenten zou hebben geïnterpreteerd als fraude in de zin van artikel 15.2.1 OER. Artikel 15.2.1 OER merkt fraude aan als “het bedrog bij het afleggen van examens alsook het gebruik van vervalste documenten of andere onregelmatigheden die van aard kunnen zijn de uitslag van het examen te beïnvloeden. Ook het bezit met de mogelijkheid tot gebruik van middelen waarmee fraude kan worden gepleegd (bv. GSM, iPod, enz.), wordt als fraude beschouwd, zelfs als dit slechts achteraf mocht worden vastgesteld.”.

Hoewel de omschrijving in artikel 15.2.1 OER niet limitatief is, beschouwt de Raad van State als gevallen van examenfraude: plagiaat, spieken, gebruik van niet toegelaten examenhulpmiddelen zoals computer, telefoon, grafische rekenmachine, verklarend woordenboek, geannoteerd wetboek, en dergelijke.

In het voorliggende geval gaat het om de deelname aan een peer assessment. Volgens verwerende partij is de essentie van een peer assessment dat studenten in nauwe samenwerking met elkaar een groepsopdracht uitvoeren en deze tot een goed einde brengen, dat de studenten elkaar beoordelen, en dat zij door die nauwe samenwerking geacht worden goed geplaatst te zijn om elkaar bijdrage in te schatten. De beoordeling door de medestudenten beïnvloedt dus sowieso (mee) het resultaat van de medestudent die zij beoordeeld hebben. Meer nog, deze beoordeling maakt een essentieel element van de totstandkoming van het resultaat uit, maakt zelfs deel uit van de evaluatievorm zoals voorgeschreven in de ECTS-fiche. Volgens verwerende partij wordt in deze beoordelingsvorm bij voorkeur een correctiecoëfficiënt ingebouwd, waarbij de hoogste en laagste scores buiten beschouwing worden gelaten. Dit vermindert dat een occasioneel interpersoonlijk probleem met één van de medestudenten de score negatief beïnvloedt en zorgt ervoor dat het niet loont zichzelf excessief hoge scores te geven

(in geval men zichzelf ook mag scoren), noch om een welbepaalde medestudent excessief lage scores te geven.

Verwerende partij merkt hieromtrent nog op dat verzoekster haar grief bij de interne beroepsinstantie zelf heeft gekwalificeerd als een betwisting van haar examenresultaat, zodat de interne beroepsinstantie is ingegaan op de expliciet door verzoekster geuite betwisting van de totstandkoming van haar examenresultaat.

Wat daarnaast de (niet-)correctheid van de punten(bepaling) betreft, geeft verwerende partij vooreerst een overzicht van de criteria waarop de studenten in permanente evaluatie in het practicum worden beoordeeld. Aangezien de practicasessies werden verplaatst naar het einde van het semester en elkaar snel opvolgden, werd deze regeling herbekijken. De testen werden allemaal vooraf afgenummerd, zoals gecommuniceerd naar de studenten via Blackboard.

Verwerende partij stelt vast dat verzoekster in haar extern beroep de practicumcriteria aanhaalt: een aantal beschouwt zij als objectief, een aantal niet. Waarop zij die visie baseert, is niet helemaal duidelijk. Verzoekster onderbouwt haar visie alleszins niet en deze kan de gehanteerde criteria bijgevolg niet ondergraven.

Verwerende partij verduidelijkt dat in elk van deze criteria een element van objectieve, maar ook van subjectieve beoordeling ligt, voornamelijk daar waar de medestudenten op de aangehaalde punten in team werken, hulpvaardig zijn, de mate waarin projectresultaten worden verwerkt in het rapport, en hoe zij elkaar in die samenwerking ervaren. Wel kan, en zal er wellicht, steeds een verschil bestaan in de wijze waarop een student zijn of haar eigen bijdrage ziet, en de wijze waarop een medestudent diezelfde bijdrage ziet. Volgens verwerende partij maakt dit de beoordeling door de medestudent daarom niet minder waarheidsgetrouw. Verzoekster lijkt het daar echter moeilijk mee te hebben.

Door het hekelen van de criteria en te stellen dat een aantal ervan “objectief” zouden zijn en een aantal daarvan “subjectief”, lijkt verzoekster te insinueren dat er iets schort aan de gehanteerde criteria en hekelt zij de wijze waarop dit peer assessment werd opgebouwd. De interne beroepsinstantie heeft in haar beslissing het peer assessment beschouwd als een wetenschappelijk onderbouwd en betrouwbaar instrument en verzoekster toont niet aan in welke mate dit niet het geval zou zijn, buiten het feit dat een subjectief element aanwezig is in een aantal van de aangehaalde criteria. Dit subjectief element is volgens verwerende partij

evenwel een essentieel bestanddeel van het peer assessment en kan dus niet enkel om die reden aan de beoordeling worden onttrokken.

Zoals in de interne beroepsbeslissing werd aangehaald, werden de punten van het practicum bij vergissing zichtbaar tussen 26 en 28 januari 2021, en dus vóór de officiële bekendmaking van de resultaten op 10 februari 2021. Daarop neemt verzoekster contact op met haar medestudenten en de titularis. Ze kaart aan dat haar cijfer voor het practicum naar haar inschatting te laag lag. De titularis vermoedde als oorzaak van de afwijking de peerevaluatie, die deel uitmaakt van de rapportbeoordeling en die tot een verschillend eindcijfer per betrokken student kan leiden. Volgens verwerende partij is daar op zich niets mis mee: het vormt de inschatting door de medestudenten van de samenwerking die zij van hun medestudent in de groepsopdracht hebben ervaren, dus deze beoordeling kan inderdaad lager (of hoger) zijn. Deze inschatting gebeurt trouwens aan de hand van een aantal criteria die vooraf aan de studenten werden meegegeven en die al zeker niet louter willekeurig door de medestudenten worden bepaald.

Bij verder nazicht stelt de titularis vast dat verzoekster in vergelijking met haar medestudenten door de peerevaluatie lager werd gequoteerd op het rapport. Rekening houdend met de samenstelling van de groep en omdat er sprake was van een afwijkende score, herrekent de docent de rapportscore van verzoekster nog vóór de officiële bekendmaking van de resultaten. Bij deze herberekening laat de docent de laagste van beide peer assessment resultaten weg, wat volgens verwerende partij een courante praktijk is bij peer assessment en in de literatuur als aanvaardbaar wordt beschouwd. De bijsturing gebeurt na een discreet onderzoek van de toekenning van de peerevaluatie door de medestudenten. In dit verband heeft de titularis tijdens de hoorzitting van de interne beroepsinstantie ook toegelicht dat omwille van de coronamaatregelen moest worden ingegrepen in de timing van het practicum en dat alles kort op elkaar kwam, zo ook de beoordeling. De titularis heeft het practicum niet zelf begeleid, maar zij heeft geen signalen van wrijvingen opgevangen. Alle omstandigheden in acht genomen, meende de titularis om op dat moment, hoewel er geen aanwijzingen van onregelmatigheden voorlagen, maar in het voordeel van verzoekster, toch tot een aanpassing van de punten te moeten overgaan.

Verwerende partij wijst er in dit verband op dat de correctie het resultaat van verzoekster voor het volledige practicum van 21,44 naar 24,84 heeft gebracht, met als finaal eindcijfer voor het volledige opleidingsonderdeel respectievelijk 10,64 en 11,32. Ondanks het verschil in oorsprong, leidt het eindcijfer in beide gevallen na afronding tot een 11/20. Finaal leidt het

eindcijfer mét opname van het practicum en ondanks de peerevaluatie trouwens tot een positiever eindcijfer, dan zonder. Verzoekster heeft met andere woorden laag gescoord op haar examen en haalt met haar practicum – ongeacht de score van de peerevaluatie – haar totaalcijfer omhoog. Volgens verwerende partij toont dit aan dat verzoekster in het algemeen zwak scoort voor dit opleidingsonderdeel.

Vervolgens stipt verwerende partij aan dat het practicum werd opgevolgd door twee praktijkbegeleiders, die evenmin onregelmatigheden hebben vastgesteld. Er lagen dan ook geen elementen voor om te twijfelen aan de gegeven scores. De beoordeling van deze praktijkbegeleiders toont aan dat de activiteiten van verzoekster in het practicum hebben geleid tot een positieve beoordeling (12/20), maar dat er meerdere werkpunten waren.

Verzoekster meent een en ander te weerleggen door te stellen dat de praktijkbegeleiders bij twijfel over haar bijdrage, met haar hadden moeten afzetten en “niet zomaar negatief beoordelen”. Verwerende partij wijst erop dat de praktijkbegeleiders hebben vastgesteld wat zij hebben vastgesteld. Zij worden verondersteld om de studenten daarin te beoordelen. Als eerst telkens nog moet worden afgestemd met de betrokken student, kan er niet meteen sprake zijn van permanente evaluatie.

Verwerende partij stelt vast dat verzoekster meent dat zij zich heeft ingezet, veel berekeningen op zich heeft genomen, oplossingen heeft aangereikt, research heeft gedaan, meermaals initiatief heeft genomen, etc. Deze inspanningen op zich lijken haar in haar visie recht te geven op een hogere score. Verwerende partij merkt op dat noch de praktijkbegeleiders en – zoals uit het peer assessment blijkt – noch de medestudenten dat zo hebben ervaren, wat zich vertaalt in een lagere score.

Verwerende partij vraagt zich af of de perceptie van verzoekster geen bijstelling verdient, veeleer dan deze van de beoordelaars. Waar verzoekster haar medestudenten een foute perceptie verwijt, lijkt zij immers voorbij te gaan aan de mogelijkheid of zij wel de juiste perceptie hanteert, daar waar in de ogen van de docent en vooral in de ogen van de praktijkbegeleiders geen enkel element voorligt dat zou kunnen vermoeden dat de medestudenten kwaadwillige bedoelingen hebben en verzoekster om die reden een lagere score gaven. Het feit dat verzoekster met deze medestudenten in eenzelfde groep voor het practicum (inclusief verslag

en presentatie) was ingedeeld, en zij van oordeel is dat zij “minstens even hard gewerkt” heeft als deze medestudenten, lijkt haar aan te geven dat zij recht heeft op een even hoge score.

Volgens verwerende partij is het mogelijk dat verzoekster hard heeft gewerkt, maar het is niet (enkel) de inspanning op zich die noodzakelijkerwijze moet worden beloond: de inspanning moet ook tot een gepast resultaat leiden. Dit blijkt evenwel niet uit de bevindingen van zowel de praktijkbegeleiders als de medestudenten.

Verwerende partij stelt vast dat verzoekster van vele veronderstellingen uitgaat, maar ze niet staaft. Volgens haar tonen de verschillende chats met de medestudenten die werden toegevoegd niet aan dat deze medestudenten in hun beoordeling niet waarheidsgetrouw zouden zijn geweest, laat staan verzoekster bewust hebben willen benadelen door een lagere score te geven. Verzoekster lijkt, integendeel, compleet voorbij te gaan aan de verschillende opmerkingen van de medestudenten die aangeven dat de bijdragen van verzoekster anders worden ervaren dan zij zelf denkt waar te nemen. Daar waar verzoekster haar bijdrage in het practicum onder meer opvat als “bedoeling het groepswerk tot een hoger (wetenschappelijk) niveau te tillen wat mij niet individueel ten goede zou komen, maar wel gezamenlijk”, merkt de aandachtige(re) lezer dat meerdere zaken die verzoekster heeft gedaan in de groep wrevel opwekken.

Op basis van het aangeleverde materiaal heeft de interne beroepsinstantie, naar alle redelijkheid en na zorgvuldig onderzoek van de totstandkoming van het examencijfer, vastgesteld dat het betwiste resultaat voor het peer assessment regelmatig tot stand is gekomen. Zij heeft een onderzoek gevoerd naar de totstandkoming van het resultaat, door zowel de toelichting door de titularis als de toelichting door de begeleidende assistenten als de door verzoekster zelf aangedragen chat-communicatie met haar medestudenten in acht te nemen. Volgens verwerende partij blijkt uit bovenstaande toelichtingen dan ook dat de beoordeling wel degelijk correct tot stand is gekomen, zonder enige vooringenomenheid, en dat de interne beroepsinstantie met de nodige zorgvuldigheid te werk is gegaan. De beslissing die de interne beroepsinstantie heeft genomen, is bijgevolg niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster vooreerst dat de interpretatie van artikel 15.2.1 OER door de ombudspersoon in de stukken kan worden teruggevonden.

Ze stipt vervolgens aan dat de bijdrage die door de verschillende studenten werd geleverd, werd aangetoond door de chatberichten. Haar werk en bijdrage werden verschillende malen als positief erkend. Verzoekster wijst er ook op dat de medestudenten totaal andere elementen dan de practicumbegeleiders beoordeelden. Een vergelijking is dan ook uit den boze.

Waar wordt vermeld dat voor het peer assessment als beoordelingsvorm bij voorkeur een correlatiecoëfficiënt wordt ingebouwd, wijst verzoekster erop dat de score pas werd gewijzigd na haar expliciete vraag. Ze geeft aan dat indien de docent enige aanwijzing had dat de realiteit overeenstemde met de ingediende evaluatie, de punten niet onmiddellijk zouden zijn gewijzigd. Als verzoekster gekend stond om slechte samenwerkingen bij de docent, dan had de docent deze beslissing evenmin genomen. Volgens verzoekster geeft de docent overigens zelf aan dat het practicum niet heel georganiseerd is verlopen.

Waar verwerende partij aanhaalt dat verzoekster lijkt te insinueren dat er iets schort aan de gehanteerde criteria voor de peerevaluatie, stelt verzoekster dat zij helemaal niets insinueert. Zij is steeds zeer duidelijk geweest over wat er wordt betwist. Zij heeft in geen enkel geval kritiek geuit op de peer-evaluatie zelf, enkel op de manier waarop deze is ingevuld.

Verzoekster vindt het ten slotte frappant dat, hoewel ze meer dan geslaagd is voor een opleidingsonderdeel in een ingenieursopleiding, verwerende partij dit als zwak beoordeelt. Ze is echter meer dan geslaagd voor zowel het practicum als het examen (en voor alle andere vakken van het eerste semester). Volgens verzoekster haalt verwerende partij enkel de gegevens in haar voordeel aan. Alle andere zaken worden teniet gedaan of verzwakt.

Beoordeling

Relevante wetgeving en rechtspraak

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft voor dat het verzoekschrift minstens een feitelijke omschrijving van de ingeroepen bezwaren moet bevatten.

De decreetgever heeft aangegeven dat geen overdreven formalisme wordt beoogd:

“Het volstaat dat de verzoeker een eventueel summier doch duidelijk aangegeven onregelmatigheid aanbrengt, zonder dat deze beweerde onregelmatigheid juridisch moet worden gekwalificeerd. Het is evenwel evident dat dergelijk middel niet kan bestaan uit een

loutere bewering of mededeling of uit het uiten van twijfel. Het mag duidelijk zijn dat, indien niet wordt voldaan aan deze vereiste, het beroep niet op ontvankelijke wijze kan worden aangenomen. Dit vloeit voort uit de beginselen inzake behoorlijke rechtsbedeling. De rechten van verdediging houden in dat een partij op de hoogte wordt gebracht van de aard en de redenen van de feiten die haar ten laste worden gelegd, wat niet het geval is bij een verzoekschrift dat niet de redenen van het beroep (hoe summier omschreven ook) doet kennen.” (Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 25. Zie in die zin R.Stvb. 13 november 2014, nr. 2014/357).

Met artikel VI.19 van het decreet van 16 juni 2017 betreffende het Onderwijs XXVII is deze bepaling in artikel II.294 van de Codex Hoger Onderwijs ingevoegd. In de memorie van toelichting werd volgende verklaring gegeven door de indiener van het ontwerp:

“Volgens het artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs heeft de student die oordeelt dat een ongunstige studievoortgangsbeslissing aangetast is door een schending van het recht, toegang tot een interne beroepsprocedure, waarvan de vormen zijn vastgelegd in het onderwijs- en examenreglement. De Codex Hoger Onderwijs regelt enkel de beroepstermijn, maar laat de verdere regeling van de interne beroepsprocedure over aan de instellingen.

In de praktijk gebeurt het echter meermaals dat studenten hun beroep uiterst summier motiveren, zelfs ingeval het onderwijs- en examenreglement als vormvereiste expliciet vereist dat feiten en middelen worden opgenomen in het initieel beroep. Een duidelijke uiteenzetting van de bezwaren is echter noodzakelijk om het interne en externe beroep grondig en met respect voor de rechten van verdediging te kunnen behandelen.

Van studenten kan worden verwacht dat ze in hun intern beroep reeds duidelijk aangeven welke hun grieven zijn tegen de bestreden studievoortgangsbeslissing, en zich niet beperken tot loutere beweringen dat een beslissing ‘onbillijk’ of ‘onredelijk’ is of dat ze met deze beslissing niet akkoord kunnen gaan. Anders verliest de interne beroepsprocedure zijn nut en kan de beroepsinstantie het intern beroep niet grondig behandelen.

Interne beroepsprocedures vervullen een belangrijke filterfunctie, reden ook waarom in de Codex Hoger Onderwijs bepaald wordt dat het beroep bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen pas ontvankelijk is na uitputting van het intern beroep (artikel I.285, tweede lid, van de Codex Hoger Onderwijs).

Het past dientengevolge dat in de Codex Hoger Onderwijs wordt verduidelijkt dat een intern beroep een omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren moet omvatten. Dit wordt ook toegevoegd bij de vermeldingen van het externe beroepschrift, conform het bepaalde in het artikel II.294, §2. Een juridische formulering van de middelen is niet vereist.”

De Raad herinnert eraan dat enkel de beslissing van de interne beroepsinstantie het voorwerp van deze procedure uitmaakt. Het is bijgevolg van die beslissing dat verzoekster de onregelmatigheid moet aantonen.

Een ‘middel’ mag – en doet dat bij voorkeur – maar hoeft niet expliciet aan te duiden welke rechtsregel of welk rechtsbeginsel geschonden wordt geacht, maar moet vooral duidelijk maken waarom en op welke wijze er van een onregelmatigheid sprake is. Aan die voorwaarde is niet voldaan wanneer de verzoekende partij enkel aanvoert dat een bepaling of een beginsel werd geschonden, zonder aan te tonen hoe aan die bepaling werd tekortgekomen.

Argumentatie in het extern verzoekschrift zelf

In casu moet de Raad vaststellen dat de motivering in het extern verzoekschrift tot het volgende is beperkt:

“*Ik ben het niet eens met deze beslissingen omdat:*

- *De fraude die gepleegd is door medestudenten in mijn nadeel niet erkend, gecorrigeerd of betucht wordt.*
- *Mijn punten beïnvloed zijn door fraude gepleegd door medestudenten*
- *Mijn punten beïnvloed zijn door onmacht (waaronder pandemie) en foutieve incorrecte veronderstellingen”*

De Raad kan uit deze wel zeer beknopte bewoordingen niet afleiden welke kritiek verzoekster hiermee wilt uiten op de bestreden beslissing, zijnde de beslissing van de interne beroepscommissie. Hoogstens kan de Raad deze erg summiere uiteenzetting begrijpen als kritiek op de *oorspronkelijke beslissing van de examencommissie*. In het intern beroepsschrift van verzoekster, gericht tegen deze oorspronkelijke beslissing, zette verzoekster immers uiteen waarom er volgens haar sprake was van fraude door haar medestudenten, die ten onrechte niet gesanctioneerd werd en waarom ook de permanente evaluatie onjuist zou zijn. De interne beroepsbeslissing heeft deze argumenten beoordeeld en weerlegd in de bestreden beslissing. Het is net deze interne beroepsbeslissing die het voorwerp uitmaakt van het extern beroep bij de Raad, en waarvan verzoekster de onwettigheid moet aantonen. Het louter herhalen of herformuleren van de grieven op intern beroep, zonder daarbij concreet aan te geven in welk opzicht de weerlegging daarvan door de interne beroepscommissie onwettig zou zijn, is in dit kader onvoldoende.

De Raad gaat hierna in op de handgeschreven commentaar die verzoekster noteerde op de bestreden beslissing en die zij toevoegt als stuk B2 bij haar verzoekschrift.

Argumenten in bijlage B2 bij verzoekschrift

Messenger-berichten

Daar waar de interne beroepscommissie in de bestreden beslissing op p.6/11 stelt dat de andere studenten de samenwerking van verzoekster o.a. als hinderlijk ervaarden, stelt verzoekster: “*Absoluut ONWAAR. Zie Messenger Bijlage*”. Verzoekster verwijst hiermee naar de chatberichten – verzonden tussen zichzelf en haar medestudenten – die zij ook al bijvoegde bij haar intern beroep. Verzoekster gaat evenwel voorbij aan de passage die de interne beroepsinstantie op p.7/11 en 8/11 van haar beslissing aan deze chatberichten wijdt:

“Er liggen geen elementen voor die de examencommissie ervan overtuigen dat de medestudent(en) hun peer assessment intentioneel, bewust of met negatieve bedoelingen hebben aangepast. Ook de meegestuurde messenger berichten tonen dit volgens de commissie niet aan. Uit de berichten kan de tijdslijn achterhaald worden (passages oktober, november, december), maar kan de volledigheid van de communicatie niet worden nagegaan. De commissie leest hierin groepswerk dat via chat wordt opgevolgd. Er wordt wederzijdse feedback gegeven. Dit gebeurt in bewoordingen of met emoticons. In beide gevallen is soms moeilijk te achterhalen wat de werkelijke betekenis is. Betekent een duim ‘bedankt voor je reactie’ of ‘inhoudelijk goed document’? En in welke mate zeggen ‘Top’ en ‘Nice’ iets over de details van de samenwerking? Het -bij herhaling- al dan niet gebruiken van leestekens kan eveneens tot een verschil in interpretatie leiden, maar tonen niet aan dat het om onregelmatigheden in het peer assessment zou gaan.

Behoudens ernstige aanwijzingen, en niet loutere interpretaties, tot het tegendeel mag uitgegaan worden van de eerlijkheid van de medestudenten zowel in hun bondige reacties op messenger als in de peer evaluatie.”

Verzoekster geeft klaarblijkelijk geen kritiek op deze passage in de bestreden beslissing. Zij maakt met andere woorden niet duidelijk waarom de weerlegging van haar argument, dat de door haar aangevoerde chatberichten een goede samenwerking zouden bewijzen, onjuist of onwettig zou zijn.

De kritiek is niet gericht tegen de bestreden beslissing, minstens is deze ongegrond.

Aanpassing van de score van het practicum nog voor de officiële bekendmaking

Verder stelt verzoekster dat het feit dat de titularis van het betrokken opleidingsonderdeel het rapportcijfer gecorrigerd heeft door (slechts) één peer evaluatie uit de berekening te verwijderen, erop wijst dat de weggelaten evaluatie frauduleus was. Zij benadrukt dit nogmaals in haar wederantwoordnota.

De Raad wijst erop dat de oorspronkelijke score voor het practicum per ongeluk op Blackboard is geplaatst alvorens de officiële bekendmaking plaatsvond. Verzoekster heeft daarop de titularis van het betrokken opleidingsonderdeel gecontacteerd. Hierover stelde verzoekster in haar intern beroepsschrift:

“Als ik de vakverantwoordelijke vrouw [C.] hier initieel van de op de hoogte stel blijkt dit te liggen aan de slechte peer evaluations over het geleverde werk van Petronella gegeven door de 2 medestudenten. Achteraf blijkt[t] dit te liggen aan een slechte peer evaluation alsook een middelmatige score (12/20).”

Vervolgens heeft de titularis, na onderzoek, besloten de laagste van de beide peerevaluatieresultaten weg te laten en de score te herberekenen, nog vóór de officiële bekendmaking van de resultaten. De ombuds verklaart tijdens de hoorzitting van de interne beroepsinstantie dat hij verzoekster heeft meegedeeld dat het initieel bekendgemaakte deelresultaat, na tussenkomst van verzoekster, werd gecorrigerd.

Uit dit alles blijkt dat verzoekster, voorafgaand aan het instellen van het intern beroep, wist dat haar oorspronkelijk cijfer, na haar opmerkingen, werd aangepast. Verzoekster had dus al in haar intern beroep kunnen aanvoeren dat dergelijke aanpassing door de titularis wees op een “fraudeuze peer evaluatie”, maar zij heeft dat nagelaten. Zij kan het argument bijgevolg niet voor het eerst op ontvankelijke wijze aanvoeren voor de Raad.

Verder neemt verzoekster er aanstoot aan dat de “fraude” pas werd waargenomen nadat zij de titularis had gevraagd over de punten die per ongeluk beschikbaar waren gesteld. Verzoekster is aldus per toeval te weten gekomen dat er gefraudeerd is, en ze stelt dat haar score zonder dit toeval niet aangepast was geweest en dat zij dan een onterechte score had behaald. Ook hier moet de Raad vaststellen dat verzoekster dit argument al had kunnen aanvoeren in haar intern beroepsschrift, maar dat zij dit niet heeft gedaan. Zij kan het argument niet voor het eerst op ontvankelijke wijze aanvoeren voor de Raad. Geheel ten overvloede vraagt de Raad zich bovendien af welk belang verzoekster zou hebben bij dit middelonderdeel, nu de titularis wel degelijk een aanpassing van de score van verzoekster heeft doorgevoerd, in haar voordeel.

Loutere betwistingen van bepaalde motieven in de bestreden beslissing

Waar de interne beroepsinstantie stelt dat de medestudenten iets scherper kunnen zijn geweest in hun beoordeling dan objectief gezien zou kunnen worden verantwoord, gaat het volgens verzoekster om een foutieve beoordeling. Verzoekster verklaart echter niet waarom dit dan een foutieve beoordeling zou kunnen zijn. Het louter betwisten van een motief in de bestreden beslissing, zonder verder te duiden waarom dit motief onjuist zou zijn, is onvoldoende.

Dit middelonderdeel is onontvankelijk.

(Ir)relevantie van het examen in de discussie over het practicum

De interne beroepsinstantie stelt in de bestreden beslissing dat verzoekster laag scoorde op haar examen. Verzoekster wijst erop dat zij wel geslaagd is voor het examen. Ze betwist enkel de scores voor het rapport en het practicum, dus het is volgens haar niet relevant om haar andere prestaties in de discussie te betrekken.

Hiermee gaat verzoekster voorbij aan de context van het motief:

“Finaal leidt het eindcijfer mét opname van het practicum en ondanks de peerevaluatie tot een positieve eindcijfer, dan zonder. De studente heeft met andere woorden laag gescoord op haar examen en haalt met haar practicum - ongeacht de score van de peer evaluatie - haar totaalcijfer omhoog. Dit toont aan dat de student algeheel zwak scoort voor dit opleidingsonderdeel en enkel via dit practicum haar eindcijfer kan verbeteren. Het examen zelf of haar eigen prestaties hierop worden door de studente overigens in haar intern beroep niet betwist.”

De kern van het motief lijkt te zijn dat verzoekster met de score van het practicum en zelfs met de negatieve peer evaluatie, haar eindscore voor het opleidingsonderdeel omhoog haalt.

Het komt de Raad niet onredelijk voor dat de examencommissie naar aanleiding van een beroep tegen het resultaat van een bepaald opleidingsonderdeel, nagaat hoe dit resultaat is samengesteld en welke invloed één deelresultaat heeft op het eindresultaat.

Andere peer evaluaties

Verzoekster benadrukt ook dat ze nog nooit scores zoals nu heeft gekregen voor een peerevaluatie.

Dit is wederom een argument dat zij al had kunnen aanvoeren in haar intern beroep, maar dat heeft zij niet gedaan. Zij kan het niet voor het eerst op ontvankelijke wijze aanvoeren voor de Raad.

(Geen) suggestie dat alle studenten het maximum moeten krijgen op de peer assessment

De interne beroepsinstantie stelt in de bestreden beslissing op p.8/11:

“Verder dient een peer evaluatie (voor alle partijen) een oprechte reflectie te zijn over het fungeren van teamleden in een groep. De suggestie van de studente om alle studenten het maximum te geven, toont aan dat het begrip “peer assessment” haar niet geheel duidelijk is. Peer evaluatie wordt net gebruikt om accenten te leggen in de vorderingen en ieders bijdrage naar waarde te schatten. Naar waarde schatten betekent evenwel niet iedereen een maximale score geven en verwachten dat de medestudenten hetzelfde doen.”

Verzoekster stelt dat zij heeft nooit gesuggereerd dat alle studenten het maximum moeten krijgen op de peer assessment.

De Raad vindt het niet onredelijk dat in de bestreden beslissing wordt gesproken van een “suggestie” vanwege verzoekster om alle studenten (bedoeld wordt: alle studenten in de groep van verzoekster) het maximum van de score te geven. De Raad leest in de bestreden beslissing immers het volgende:

“De studente gaf haar medestudenten voor de peer evaluatie op alle criteria de maximumscore. Een commissielid vraagt of de studente haar eigen peer assessment quotering correct vindt. Het antwoord daarop is ja: iedereen heeft meegewerkt, gecommuniceerd, deadlines gehaald. Ze heeft geen tegenindicatie om negatief te evalueren. Ze vindt haar eigen uitgedeelde score correct.

In de toekomst zou ze wel beter willen opletten bij het toekennen van de scores. Maar lager dan een 3 zou ze niet gegeven hebben, omdat iedereen zijn best heeft gedaan.” Ze vraagt zich wel af waar de discrepantie zit.” (eigen onderlijning)

Nu verzoekster doorheen haar intern beroep stelt dat ook zijzelf heeft meegewerkt, heeft gecommuniceerd en deadlines heeft gehaald, is het niet onredelijk dat de interne beroepsinstantie hieruit afleidt dat verzoekster meent zelf ook recht te hebben op een maximale score in de peerevaluatie.

Fraude

Verzoekster voerde op intern beroep aan dat haar medestudenten fraude hebben gepleegd door de peer-evaluatie niet waarheidsgetrouw in te vullen. In de bestreden beslissing wordt gemotiveerd waarom er volgens de interne beroepsinstantie geen sprake is van “fraude” in de zin van artikel 15.2.1 OER, wanneer een student een onregelmatige peer evaluatie zou invullen:

“Naar het oordeel van de examencommissie staat de fraudecommissie in voor de behandeling van onregelmatigheden die door een welbepaalde student zelf in het kader van een examen werd[en] gepleegd, eventueel met de medewerking van een of meerdere medestudenten. In deze omstandigheden is de betwisting van de studente gericht op onregelmatigheden die medestudenten zouden hebben gepleegd (en niet de studente zelf) en niet onder de koepel ‘fraude’ in de zin van artikel 15.2.1 OER onder te brengen.”

Verzoekster stelt dat deze stelling “niet juist” is en “Ombudsdiens heeft 15.2.1 OER mede geïnterpreteerd.”. In haar wederantwoordnota voegt ze daaraan toe dat de interpretatie van het desbetreffende artikel van de ombuds teruggevonden kan worden in de eerder verstuurde bijlagen.

Uit de stukken van het dossier kan de Raad afleiden dat de ombuds artikel 15.2.1 OER inderdaad zo interpreteert dat een onregelmatige (zijnde kwaadwillige dus oneerlijke) peer evaluatie van één student ten aanzien van een andere student fraude kan uitmaken, *op voorwaarde* dat hiervoor bewijzen zijn. In de bestreden beslissing leest de Raad namelijk het volgende:

“Tot slot wordt de ombudspersoon gehoord.

De ombudspersoon geeft aan dat de studente verschillende malen en lang heeft gebeld. Zij spitste haar vragen toe op haar indruk dat er sprake zou zijn van “fraude”. De ombudspersoon licht toe dat hij er – op basis van het draaiboek voor ombuds – de studente erop gewezen heeft dat de loutere uiting van beschuldigingen over eventuele onregelmatigheden in het peer assessment door haar medestudenten niet volstaat om tot kwaadwilligheid te besluiten en dat zij dergelijke kwaadwillige bedoelingen dan op een of andere wijze moet substantiëren.”

Blijkbaar was de ombuds van oordeel dat dergelijke bewijzen niet voorlagen. Verzoekster stelt in haar wederantwoordnota immers:

“De student wilde beroep indienen bij de fraudecommissie. Dit werd echter afgeraad en als niet van toepassing geacht door de ombudspersoon. Deze heeft de student erop gewezen om eerst beroep in te dienen bij de examencommissie, zodat zij hierover zouden oordelen.” (eigen onderlijning)

Hoe dan ook, verzoekster gaat hier geheel voorbij aan het gegeven dat de examencommissie in

de bestreden beslissing motiveert dat er volgens haar sowieso geen sprake kan zijn van fraude omdat er geen bewijs is van een oneerlijkheid in hoofde van verzoeksters medestudenten:

“Er liggen geen elementen voor die de examencommissie ervan overtuigen dat de medestudent(en) hun peer assessment intentioneel, bewust of met negatieve bedoelingen hebben aangepast. Ook de meegestuurde messenger berichten tonen dit volgens de commissie niet aan. Uit de berichten kan de tijdslijn achterhaald worden (passages oktober, november, december), maar kan de volledigheid van de communicatie niet worden nagegaan. De commissie leest hierin groepswerk dat via chat wordt opgevolgd. Er wordt wederzijdse feedback gegeven. Dit gebeurt in bewoordingen of met emoticons. In beide gevallen is soms moeilijk te achterhalen wat de werkelijke betekenis is. Bepakt een duim ‘bedankt voor je reactie’ of ‘inhoudelijk goed document’? En in welke mate zeggen ‘Top’ en ‘Nice’ iets over de details van de samenwerking? Het - bij herhaling - al dan niet gebruiken van leestekens kan eveneens tot een verschil in interpretatie leiden, maar tonen niet aan dat het om onregelmatigheden in het peer assessment zou gaan.

Behoudens ernstige aanwijzingen, en niet loutere interpretaties, tot het tegendeel mag uitgegaan worden van de eerlijkheid van de medestudenten zowel in hun bondige reacties op messenger als in de peer evaluatie.” (eigen onderlijning)

Verzoeker weerlegt dit motief verder niet. Zij toont op geen enkele manier aan dat er wél sprake zou zijn van oneerlijkheid in de peer evaluatie die is weerhouden door de titularis van het betrokken opleidingsonderdeel. Zij blijft verwijzen naar de chatberichten, maar zoals hoger vastgesteld, heeft de interne beroepsinstantie dit argument weerlegd en verzoekster uit geen kritiek op die weerlegging.

Met andere woorden: zelfs al zou de Raad tot het oordeel komen dat artikel 15.2.1 OER zo geïnterpreteerd moet worden dat een onregelmatige peer evaluatie beschouwd moet worden als “fraude” in de zin van artikel 15.2.1 OER, dan nog staat niet vast dat er *in casu* sprake was van fraude. Verzoekster toont *in casu* namelijk geen oneerlijkheid van haar medestudenten aan.

Het middelonderdeel kan bijgevolg niet tot vernietiging van de bestreden beslissing leiden zodat verzoekster er geen belang bij heeft. Het middelonderdeel is onontvankelijk.

Objectieve of subjectieve criteria in de peer assessment

In haar antwoordnota gaat verwerende partij ervan uit dat verzoekster kritiek heeft op bepaalde criteria in de peer assessment, waarvan sommige objectief en andere subjectief zijn.

De Raad vindt dit argument echter niet terug in het verzoekschrift of in de handgeschreven commentaar van verzoekster op de bestreden beslissing. In haar wederantwoordnota maakt

verzoekster duidelijk dat zij geen kritiek uit op de peer assessment op zich, maar enkel op de manier waarop deze is ingevuld door haar medestudenten.

Omgaan met feedback

Wat vervolgens de score voor de permanente evaluatie betreft, verduidelijkt verzoekster dat zij mondeling de volledige feedback die zij heeft verkregen van de doctoraatsstudenten heeft toegelicht tijdens haar hoorzitting. De interne beroepsinstantie zou in de bestreden beslissing dus ten onrechte stellen dat zij een selectie heeft gemaakt uit de feedback en daarmee een misleidend beeld heeft gegeven van de feedback van de doctoraatsstudenten. De Raad kan op basis van het dossier evenwel niet nagaan of dergelijke mondelinge toelichting effectief is gegeven.

Volgens verzoekster klopt het evenmin dat ze moeite heeft met het aanvaarden van de gegeven feedback, noch dat ze zich geviseerd voelt. Ze verwijst daarvoor naar een e-mail bijgebracht als stuk 3: daarin bedankt ze de doctoraatsstudenten voor hun feedback, zegt ze zichzelf zeer graag te willen verbeteren en benadert ze deze feedback kritisch. Deze e-mail doet in de ogen van de Raad evenwel geen afbreuk aan de vier redenen die de examencommissie naar voren schuift, op basis waarvan zij oordeelt dat verzoekster moeite heeft met het aanvaarden van de gegeven feedback:

“Daar waar de studente betwijfelt dat haar medestudenten niet altijd wisten wat ze aan het uitvoeren was en, in haar woorden “alsnog betekent dit niet per se dat dit probleem aan haar ligt”, komt naar voor dat de studente zich geviseerd voelt, terwijl geen elementen voorliggen dat hiervan sprake zou zijn.

Terwijl de studente het overslaan van een middagpauze op zich blijkbaar als teken van engagement ziet, blijkt uit navraag dat ook andere studenten hun middagpauze hebben overgeslagen of ingekort. Het overslaan van een middagpauze ziet de commissie evenwel niet als doorslaggevend argument van engagement: inzet is één element, maar op zich niet voldoende om een constructieve en effectieve bijdrage aan het practicum te betekennen. “Druk bezig zijn” tijdens een practicum betekent immers niet noodzakelijk ook “productief bezig zijn”.

De studente verwijst naar problemen die zich zouden hebben voorgedaan tijdens het practicum en schrijft dit toe aan de doctoraatsstudenten. Uit navraag blijkt inderdaad dat de centrifuge een pilootinstallatie is, waarbij tijdens het practicum een lek werd vastgesteld. Eens gevonden en opgelost, kon het practicum worden hervat. Alle voorziene proeven werden die dag zelf en ondanks het technisch probleem tijdig afgerond. Er was in de loop van de dag tijd ‘verloren’, maar deze tegenslag zorgde uiteindelijk niet voor vertraging: op het einde van de dag was de achterstand terug ingelopen.

De commissie stelt vast dat de studente enerzijds wel om feedback vraagt, maar anderzijds aantoont hoe moeilijk ze met feedback om kan gaan. De studente laat in haar weergave in het

intern beroep de positieve delen van de feedback vervagen en focust zich op de werkpunten, die constructief bedoeld zijn, maar die zij zodanig en disproportioneel uitvergroot dat [] de essentie van de feedback zoek raakt. Doordat de studente zich verongelijk voelt, slaagt zij er moeilijk in haar eigen aandeel binnen een redelijke omvang in het geheel te situeren.”

Verzoekster gaat niet verder dan af te toe te noteren dat deze motieven “niet kloppen”, zonder verdere toelichting. Ze stelt nog dat het niet klopt dat haar medestudenten ook hun lunchpauze hebben overgeslagen, want zij zouden pizza besteld hebben na het aanbod van de doctoraatsstudenten. De vraag of verzoeksters medestudenten al dan niet de lunch hebben overgeslagen tijdens het uitvoeren van de proeven is echter niet relevant, aangezien de examencommissie duidelijk overweegt:

“Het overslaan van een middagpauze ziet de commissie evenwel niet als doorslaggevend element van engagement; inzet is één element, maar op zich niet voldoende om een constructieve en effectieve bijdrage aan het practicum te betekenen. “Druk bezig zijn” tijdens een practicum betekent immers niet noodzakelijk ook “productief bezig zijn”.

Verzoekster maakt niet duidelijk waarom deze overweging onjuist zou zijn.

Het middel is deels onontvankelijk, deels ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 12 april 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Elsbeth Loncke,	kamervoorzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Elsbeth Loncke

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 28 april 2021

Arrest nr. 6.601 van 28 april 2021 in de zaak 2021/130

In zake: xxx

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 2050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 15 april 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Vrije Universiteit Brussel van 9 maart 2021 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard en het examencijfer van 11/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Management for Educational Change’ wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 28 april 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Science in de onderwijskunde’.

Tot verzoekers curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Management for Educational Change’, waarvoor hij een examencijfer van 11/20 bekomt.

Verzoeker is het met dat examencijfer niet eens, en stelt op 12 februari 2021 een intern beroep in.

In het raam van die procedure geeft de titularis van het opleidingsonderdeel de volgende motivering voor de quotering:

“[Verzoeker] nam contact op in week 4 (7/10/2020) met als mededeling dat hij als gevolg van een late registratie niet eerder kon deelnemen aan de activiteiten binnen het opleidingsonderdeel Management for Educational Change (6 ECTS, 1st year MSc. Educational Sciences).

Dit vormde op zich geen probleem aangezien er lesopnames beschikbaar waren op de Canvas-ruimte van het opleidingsonderdeel en het gehele opleidingsonderdeel aan studenten wordt aangeboden via een MOOC-format waarin ze indien nodig volledig zelfstandig het leertraject (on-campus of online) kunnen doorlopen.

In week 13 (9/12/2020) nam de student opnieuw contact op via e-mail (ondanks afwijkende afspraken voor communicatie en contactmomenten zoals gecommuniceerd via Announcements in Canvas waarbij studenten via een online Calendar App een afspraak – individueel of in groep – konden vastleggen en waaruit automatisch een Zoom-link werd gegenereerd). In deze e-mail vroeg de student of hij de voorziene Group Project Assignment individueel kon indienen. Hiertoe werd hem door de titularis toestemming verleend op 10/12/2020.

In week 14 (15/12/2020 en reminder op 17/12/2020) nam de student nogmaals contact op omtrent zijn deelname aan de (optionele) Assignment TED Talk Group Presentation. Hierop werd door de titularis niet meer geantwoord omdat van het feit dat (i) deze presentaties reeds vastlagen in het uurrooster van de studenten en gepland stonden op 17/12/2020 16:00, (ii) de voorbereidingen tijdens groep sessies met de titularis hiervoor reeds waren gestart begin november met de studenten die eerder aangaven deze Assignment te willen maken, (iii) deelname aan deze opdracht niet verplicht was (zoals besproken tijdens de plenaire lesmomenten en uitvoerig aangekondigd op Canvas), en (iv) een bijkomende presentatie niet meer kon worden ingepland in de agenda’s van de gelegenheidsjury (experten onderwijsverandering en -innovatie) die feedback zouden geven na afloop van de TED Talks.

Hierdoor werd het examenresultaat van [verzoeker] berekend op een totaal van 17 in plaats van op 20 (i.c. zonder TED Talk onderdeel).

Beoordeling deelcomponenten examen

De eindbeoordeling voor dit opleidingsonderdeel bestaat uit verschillende deelopdrachten die de studenten individueel en in groep uitvoeren. Het betreft de Assignments:

- REEL (Movie) Leadership
[One Page Response & Respond to Other Postings]
Score out of 5 (*of 1 punt op 20*)
- Fullan versus Hargreaves, Lieberman et. al.
[2-Page discussion paper]
Score out of 20 (*of 4 punten op 20*)
- Reading and Response: Malcolm Gladwell's Tipping Point
[1-Page Reflection]
Score out of 5 (*of 1 punt op 20*)
- TED Talk Assignment
[Optional Group Presentation]
Score out of 15 (*of 3 punten op 20*)
- Individual Contribution to Paper
Score out of 15 (*of 3 punten op 20*)
- Group Term Paper Assignment
- Score out of 40 (*of 8 punten op 20*)

* *Niet van toepassing voor deze student, optionele module in 2020-21 als gevolg van COVID-19*

[Verzoeker] behaalde voor de verschillende deelcomponenten (Assignments) onderstaande beoordelingen. We beperken ons bij de toelichting van deze deelresultaten tot de onderdelen waarop de student minder goede scores behaalde of dewelke aan bod kwamen tijdens het feedbackgesprek dat plaatsvond op 9 februari 2021.

- REEL (Movie) Leadership
[One Page Response & Respond to Other Postings]
Score 4/5 (0,8/1)
- Fullan versus Hargreaves, Lieberman et. al.
[2-Page discussion paper]
Score 16/20 (3,2/4)
- Reading and Response: Malcolm Gladwell's Tipping Point
[1-Page Reflection]
Score 5/5 (1/1)
- TED Talk Assignment [Optional Group Presentation]
Geen deelname (score werd niet mee verrekend in het totaal)
- Individual Contribution to Paper
Score 0/15 (0/3)

Tijdens het feedbackgesprek gaf de student aan dat hij van mening was dat deze opdracht niet voor hem van toepassing was aangezien hij de group paper individueel had ingediend. Echter, dit onderdeel werd niet als optioneel aangeboden en was verplicht voor alle studenten.

Sommige vragen in deze Individual Contribution to Paper (bv. What were your specific responsibilities in the paper? Describe your role.) konden inderdaad niet worden beantwoord omdat de student deze opdracht individueel had afgewerkt. Andere verplichte vragen (bv. How did you manage and organize yourself during the different stages of the educational change model and innovation phases? Show evidence. Of What have you learned about yourself during the project, during the consultation of stakeholders, or as a future educationalist?) maakten echter deel uit van het leerproces voor dit opleidingsonderdeel en bleven daarom ook voor de individuele uitwerking door de student overeind en relevant.

- Group Term Paper Assignment
Score 22/40 (4,4/8)

Zoals besproken met de student tijdens het feedbackgesprek bleek de opzet van de paper (en inhoudelijke en methodologische vereisten) op verschillende vlakken tekort te schieten. Hoewel de student in de paper heeft aangetoond de behandelde theorieën en de voorgestelde methodologie van Human Centric Design Thinking te kunnen toepassen, bleek de kern van de opdracht (de gekozen educational challenge; de daaropvolgende onderdelen zoals detectie en consultatie van relevante stakeholders; de theoretische onderbouwing van de initiële probleemstelling; de wetenschappelijke verantwoording voor de gekozen

aanpak i.f.v. de beschikbare educational change modellen; en de uiteenzetting van het ontwikkelde prototype of aangereikte solution(s) voor onderwijsverandering) in de paper niet conform de geëxpliciteerde verwachtingen van het opleidingsonderdeel.

In plaats van het uitwerken van een prototype of solution voor een gekozen challenge, bestond de kern van de paper uit een [zeer] persoonlijke, historische schets van gebeurtenissen die [verzoeker] zelf als school principal in een school in Tanzania had meegemaakt. Deze kern omvatte een beschrijvende weergave – zonder wetenschappelijke onderbouwing – van ervaringen die hij als school principal had meegemaakt en diewelke bovendien als buitenstaander (i.c. lezer van de paper) moeilijk te begrijpen waren en waar het veranderingsproces op zijn school in vage termen en door gebruik te maken van vele afkortingen uit het onderwijsysteem in Tanzania, werd beschreven. De vereiste research paper had hierdoor vaak meer weg van een dagboek-verhaal dan van de beoogde wetenschappelijke bijdrage die van masterstudenten wordt verwacht. De paper beantwoordde hierdoor inderdaad aan de omschrijving die [verzoeker] tijdens het doorsturen van zijn paper via e-mail zelf meegaf.

“Dear Prof [L]. I am attaching my final term paper assignment. Just before sending this, I read it again and I have to apologise in advance as reflecting on my writing, some parts of the paper is similar to a diary entry of a megalomaniac, clinically narcissistic person. I wish you a great weekend ahead and I hope you are healthy and safe.”

Omdat sommige onderdelen van de paper wel beantwoordden aan de vooropgestelde criteria, scoorde [verzoeker] wel positief op deze onderdelen, maar ondermaats op de onderdelen waarin de wetenschappelijke en/of theoretische onderbouw omtrent de inhoud van het opleidingsonderdeel aan bod kwamen (helaas de meest belangrijke onderdelen met het oog op het bereiken van de doelstellingen).

Subscore	Paper components
0,5/2	Abstract
3/8	Selected Challenge and Problem Statement

3/8	<i>Research on the Challenge</i>
3,5/4	<i>Design Thinking Methods</i>
3,5/4	<i>Smart Metrics/Selling Your Idea</i>
6/6	<i>Reflection on Educational Change</i>
3/8	<i>Overall Quality and Formulated Solutions</i>
22/40	<i>Total</i>

Tijdens het feedbackgesprek kon [verzoeker] zich vinden in bovenstaande commentaren over de deelcomponenten en de beoordeling van de paper. Hij verwees daarin zelf naar zijn omschrijving over zijn paper in de e-mail (zie bijlage). Op de vraag waarom hij tijdens het semester geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om op regelmatige tijdstippen (wekelijks indien nodig) zijn voortgang omtrent dit onderdeel te bespreken met de titularis teneinde tussentijdse feedback te ontvangen (er werden in de periode oktober-december wekelijks 20 slots van 30 minuten vrijgehouden voor de studenten van dit opleidingsonderdeel waar zij te allen tijde middels de online Calendar App een feedbackgesprek konden plannen via Zoom-consultaties), verwees de student naar tijdsgebrek als gevolg van de afronding van zijn professionele bezigheden.

Conclusie

Bovenvermelde deelcijfers voor de respectieve Assignments resulterden in een eindbeoordeling van 9,4/17 of omgerekend 11/20 als totaalscore voor het opleidingsonderdeel.

[Verzoeker] ging tijdens het feedbackgesprek op 9/02/2021 akkoord met de geformuleerde commentaren, alsook met het uiteindelijke eindcijfer en de verkregen feedback, maar informeerde of en hoe hij deze 11/20 (al dan niet enkel door het herwerken van het onderdeel van de Research Paper en indienen van de Individual Contribution) nog kon herwerken om zijn examenresultaat van het opleidingsonderdeel te verbeteren. Hij werd door de titularis hieromtrent doorverwezen naar de faculteitsadministratie voor onderwijs.”

De interne beroepscommissie van de Vrije Universiteit Brussel behandelt het beroep in zitting van 18 februari 2021 en hoort verzoeker. Bij beslissing van 9 maart 2021 verklaart de beroepscommissie verzoekers beroep ongegrond. De motivering van deze beslissing luidt:

“[...]

V. Ten gronde

De student betwist zijn examencijfer voor het opleidingsonderdeel ‘Management for Educational Change’ waarvoor hij een 11/20 behaalde. Dit examencijfer is samengesteld uit verschillende componenten, namelijk:

- ‘(Movie) Leadership (one Page Response & Respond to Other Postings)’
- ‘Fullan versus Hargreaves, Lieberman et. Al (2-Page discussion paper)’
- ‘Reading and Response: Malcolm Gladwell’s Tipping Point (1-Page Reflection)’
- ‘TED Talk Assignment’

- ‘Individual Contribution to Paper’;
- ‘Group Term Paper Assignment’

Wat betreft de onderdelen ‘REEL (movie) Leadership’ (score student: 4/5, herleid tot 0,8/1), ‘Michael Fullan, et al on Education Change’ (score student: 16/20, herleid tot 3,2/4) en ‘Reading and Response: Malcolm Gladwell’s “the tipping point”’ (score student: 5/5, herleid tot 1/1) beperken de grieven van de student zich ertoe dat hij na het afleggen van deze onderdelen feedback noch een summative of formatieve beoordeling heeft ontvangen. De terugkoppeling gebeurde namelijk pas op het einde van het semester.

In het licht van deze grieven wijst de interne beroepscommissie erop dat de titularis van het opleidingsonderdeel een ruime autonomie heeft bij de wijze waarop een opleidingsonderdeel wordt georganiseerd, alsook in de wijze waarop de evaluatie en de feedback verloopt, voor zover de grenzen van de wettigheid en redelijkheid niet worden overschreden. Op verzoek van de interne beroepscommissie heeft de titularis van het betreffende opleidingsonderdeel toegelicht dat de studenten inderdaad geen tussentijdse beoordeling krijgen maar wel doorheen het semester individueel of in groep een afspraak kunnen maken om feedback te krijgen. Hiervoor worden wekelijks 20 tijdsblokken van 30 minuten voorzien waarin studenten vrij, via een onlinetool, een onlinegesprek kunnen inplannen. De student heeft van deze mogelijkheid nimmer gebruikgemaakt.

De interne beroepscommissie is van oordeel dat het de eigen verantwoordelijkheid is van de student om tijdig een feedbackgesprek in te plannen, indien hij hiervan gebruik wil maken. De omstandigheid dat de student gedurende het semester geen schriftelijke beoordeling van zijn deelevaluaties heeft ontvangen, doet geen afbreuk aan de vaststelling dat de mogelijkheid werd

geboden om feedback te bekomen, maar dat de student zelf heeft beslist om hierop niet in te gaan.

De student werd derhalve geen waarborg ontnomen en hij kan zich voor de interne beroepscommissie niet nuttig beroepen op een vermeend gebrek aan bekomen feedback gedurende het semester.

Wat betreft de overige deelevaluaties zullen hieronder telkens respectievelijk de grieven van de student en de toelichting van de titularis worden opgenomen. Ten slotte zal het standpunt van de beroepscommissie worden uiteengezet.

Wat betreft de evaluatie van de ‘TED Talk assignment’ voert de student aan dat hij de titularis van het opleidingsonderdeel op 11, 15 en 17 december 2020 via e-mail contacteerde maar hierop geen reactie ontving.

Op verzoek van de commissie liicht de titularis van het opleidingsonderdeel toe dat de deelname aan deze opdracht optioneel was en dat dit ook duidelijk op die manier aan de studenten werd gecommuniceerd via Canvas en in de colleges; studenten konden zelf aangeven of ze al dan niet wensten deel te nemen aan de opdracht. Als ze niet deelnamen, werd dit onderdeel niet opgenomen in de berekening van het eindcijfer. Voor degenen die hadden aangegeven dat ze deze

opdracht wilden maken, was de voorbereiding van deze presentaties reeds sinds begin november gestart in groepssessies met de titularis. Deze presentaties waren ingepland op 17.12.2020 om 16 uur; een bijkomende presentatie kon niet meer worden ingepland in de agenda’s van de gelegenheidsjury (experten onderwijsverandering en -innovatie) die

feedback zou geven na afloop van de ‘TED Talks’. Het eindcijfer van de student werd dan ook berekend op 17 in plaats van op 20, zonder het onderdeel ‘Ted Talks’, omdat de student aan deze optionele module niet had deelgenomen.

Bovendien voert de student aan dat hij de titularis van het opleidingsonderdeel had verzocht om de ‘group term paper assignment’ alléén te maken en niet als groepswerk. Bij e-mail d.d. 10.12.2020 verleende de titularis hiervoor toestemming. De student besloot vervolgens om de ‘individual contribution to the paper’ niet in te dienen omdat hij meende dat dat aspect op hem geen betrekking had.

Op verzoek van de interne beroepscommissie verklaart de titularis van het opleidingsonderdeel dat de student inderdaad toelating had gekregen om het groepswerk alleen af te werken. Echter, de ‘individual contribution to paper’ was geen optioneel onderdeel van de evaluatie. Sommige onderdelen waren, gelet op de gunst die de student was toegestaan, inderdaad minder of niet op hem van toepassing (zoals de beschrijving van de eigen verantwoordelijkheden) maar andere onderdelen bleven onverminderd van toepassing, bijvoorbeeld: *‘How did you manage and organize yourself during the different stages of the educational change model and innovation phases? Show evidence’*, *‘What have you learned about yourself during the project, during the consultation of stakeholders, or as a future educationalist?’* Om deze reden bleef deze opdracht voor de student van

toepassing en was die relevant voor de beoordeling waartoe de docent werd geroepen. De student was verplicht om deze evaluatie in te dienen (score student: 0/15, herleid tot 0/3).

Wat betreft de ‘group term paper assignment’ motiveert de titularis het volgende over de beoordeling van de student: de opzet van de paper (en inhoudelijke en methodologische vereisten) van de student bleek op verschillende vlakken tekort te schieten. Hoewel de student in de paper heeft aangetoond de behandelde theorieën en de voorgestelde methodologie van *Human Centric Design Thinking* te kunnen toepassen, bleek de kern van de opdracht (de gekozen *educational challenge*; de daaropvolgende onderdelen zoals detectie en consultatie van relevante stakeholders; de theoretische onderbouwing van de initiële probleemstelling; de wetenschappelijke verantwoording voor de gekozen aanpak in functie van de beschikbare *educational change* modellen; de uiteenzetting van het ontwikkelde prototype of aangereikte oplossing(en) voor onderwijsverandering) in de paper niet conform de geëxpliciteerde verwachtingen van het opleidingsonderdeel. In plaats van het uitwerken van een prototype of oplossing voor een gekozen *challenge*, bestond de kern van de paper uit een zeer persoonlijke, historische schets van gebeurtenissen die de student zelf als schoolhoofd in een school in Tanzania had meegeemaakt. Deze kern omvatte een beschrijvende weergave – zonder wetenschappelijke onderbouwing – van ervaringen die hij als schoolhoofd had meegeemaakt en dewelke bovendien als buitenstaander (in casu de lezer van de paper) moeilijk te begrijpen waren en waarbij het veranderingsproces op zijn school in vage termen en door gebruik te maken van vele afkortingen uit het onderwijssysteem in Tanzania, werd beschreven. De vereiste *research paper* had hierdoor vaak meer weg van een dagboek-verhaal dan van de beoogde wetenschappelijke bijdrage die van masterstudenten wordt verwacht. In de e-mail van de student waarmee hij zijn paper indiende, omschreef hij sommige delen van zijn paper ook meer als een dagboek. Omdat sommige onderdelen van de paper wel beantwoordden aan de vooropgestelde criteria, scoorde de student positief op deze onderdelen, doch ondermaats op de onderdelen waarin de wetenschappelijke en/of theoretische onderbouw omtrent de inhoud van het opleidingsonderdeel aan bod kwamen, zijnde de belangrijkste

onderdelen met het oog op het bereiken van de doelstellingen. De score van de student was 22/40, herleid tot 4,4/8.

In het kader van haar beoordeling wijst de interne beroepscommissie er in eerste instantie op dat er een vermoeden van objectiviteit en deskundigheid kleeft aan de titularis van het opleidingsonderdeel. Het is steeds aan de student om hiervan het tegenbewijs te leveren door het aanvoeren van duidelijke en overtuigende elementen. Gelet op de kritieken van de student en de toelichtingen van de titularis, ziet de interne beroepscommissie geen reden om de voornoemde motieven, meegeleerd door de titularis, in twijfel te trekken en neemt zij die, wat de verschillende onderdelen van de evaluatie betreft, over. Er is op afdoende wijze toegelicht om welke redenen tot het eindcijfer werd gekomen. In het licht hiervan brengt de interne beroepscommissie ook de vaste rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen in herinnering, die stelt dat moet worden aangenomen dat het voor elk opleidingsonderdeel toegekende examencijfer in beginsel een geldige en betrouwbare weergave is van de stand van de kennis en kunde van de betrokken student (zie bijvoorbeeld R.Stvb. 27 juni 2018, nr. 4.324).

Waar de student zich beklaagt over de feedback (op het einde van het semester), stelt de interne beroepscommissie vast dat hij die tijdelijk, op 10.02.2021, heeft ontvangen.

De interne beroepscommissie is aldus van oordeel dat de student geen elementen aanbrengt, gericht tegen examenbeslissing, die doen twijfelen aan de wettigheid ervan.

V. Besluit

De interne beroepscommissie verwerpt het beroep. De bestreden beslissing wordt bevestigd.”

Dit is de bestreden beslissing

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet ambtshalve evenmin bezwaren.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Onderzoek van de middelen

Negende middel

Verzoeker werpt in zijn wederantwoordnota een negende middel op, dat betrekking heeft op de toelaatbaarheid van nieuwe grieven in de procedure voor de Raad en op de hoorplicht.

Het past om dit middel eerst te behandelen.

Standpunt van partijen

In zijn wederantwoordnota erkent verzoeker het beginsel dat in de procedure voor de Raad in principe geen nieuwe middelen kunnen worden opgeworpen. Hij meent evenwel te kunnen verantwoorden waarom nieuwe middelen in dit geval toch ontvankelijk moeten worden verklaard.

Verzoeker zet ter zake het volgende uiteen (de Raad citeert letterlijk):

“Hoewel verweerde gelijk heeft dat nieuwe middelen in beroep niet toelaatbaar zijn, heeft verzoeker nieuwe bewijzen aan deze kamer voorgelegd bij gebrek aan inhoudelijk bewijs en informatie van de professor en de interne beroepscommissie voor, tijdens en na de hele hoorzitting van de interne beroepscommissie. Dit was axiomatisch tijdens het Zoomberoep op 18 februari 2021, waar a.) de interne beroepscommissie verzoeker slechts een aankondigingstermijn van twee dagen heeft gegeven (bijlage 2, pagina 84 van 162); b.) verzoeker heeft gevraagd om tussen 9.00-12.00 uur te wachten op zijn Zoomberoepshoorzitting (bijlage 3, pagina 85 van 162) in plaats van een specifiek tijdstip te noemen en c.) de verlenging van het definitieve besluit, in plaats van 20 dagen zoals voorgeschreven door het Onderwijs- en Examenreglement 2020-2021, zonder medeweten van Verzoeker totdat hij navraag deed (bijlage 4, pagina 86 van 162), en werd uiteindelijk naar Verzoeker verzonden op 10 maart 2021 (bijlage 5, pagina 87 van 162). Verweerde lijkt te handelen volgens de ideologie van “uitgesteld recht is ontkend recht”, en daarom staat verzoeker erop dat de Raad de noodzaak van nieuw bewijs onderzoekt, aangezien verweerde zijn wettelijke aansprakelijkheid tracht te ontlopen door deze kwesties onder het tapijt te vegen.

De bewering van verweerde dat de houder van de opleiding verzoekster uitgebreide feedback heeft gegeven, is onjuist. Dit is de reden waarom de Raad verzoekster moet toestaan nieuw bewijs in te dienen, aangezien verweerde de waarheid blijft verdraaien. Op geen enkel moment voor het instellen van het intern beroep heeft de houder van het opleidingsonderdeel intensieve en uitgebreide feedback gegeven aan verzoekster. Dit is onmogelijk, aangezien de titularis van het opleidingsonderdeel verzoeker slechts 15 minuten (bijlage 6, pagina 88 van 162) van zijn tijd heeft gegeven en hij zelfs te laat was. Op geen enkel moment tijdens de feedbacksessie heeft de titularis van het opleidingsonderdeel uitgebreide feedback gegeven, zoals blijkt uit verzoekers interne beroepschrift bij de Commissie van Beroep, waarin verzoeker schrijft: “Tijdens de feedbacksessie op woensdag 10 februari 2021 heb ik geen enkel cijfer (op 40) gekregen”. In hun dispositie om verzoeker in diskrediet te brengen, voegt verweerde echter

gemakshalve, door de verklaring van de professor van 16 februari 2021 te verstrekken, de 5 pagina's uitgebreide feedback van de titularis van de cursus toe, met inbegrip van zijn eindcijfer, dat nooit tijdens de feedbacksessie werd vermeld. Dit is onmogelijk in termen van het geven van mondelinge feedback aan verzoeker, aangezien de toegewezen tijd veel te kort is om een feedback van 5 pagina's te bespreken (bijlage 7, bladzijden 119 t/m 122 voor Engels: bladzijden 147 t/m 151 voor Nederlands). Bovendien heeft de cursusleider of de interne beroepscommissie op geen enkel moment deze uitgebreide feedback van 5 bladzijden aan de kandidaat gegeven vóór, tijdens of na het beroep. Dit uitgebreide feedbackdocument is nieuw voor verzoeker toen hij via de Raad de eindbeslissing van verweerde ontving en dit was alleen mogelijk omdat de Raad verweerde om de documentatie en dus om zijn motivering heeft gevraagd. Dit is een reden te meer waarom verzoeker niet anders kan dan deze Raad een reeks nieuwe bewijsstukken te verstrekken, ondanks het feit dat het hier een hoger beroep betreft.

Er zij ook op gewezen dat verzoeker, omdat hij de professor op 2 februari 2021 een e-mail heeft gestuurd (bijlage 8, pagina 160 van 162) betreffende feedback over zijn cursus en zo bezorgd was dat hij niet antwoordde, de ombudsman van zijn cursus, prof. [D.V.], op 8 februari 2021 een e-mail heeft gestuurd (bijlage 9, pagina 161 van 162) en zij in minder dan een uur heeft geantwoord, om te interfereren zodat de professor onmiddellijk zal antwoorden.

Deze nieuwe bewijzen zijn van cruciaal belang voor een evenwichtige en weloverwogen beslissing, die de professor en de interne beroepscommissie als vanzelfsprekend beschouwden en die de verzoeker rechtens werd ontnomen. Dit alles kwam aan het licht toen beide partijen het document van 5 bladzijden dat de professor beweerde aan verzoeker te zullen verstrekken, met kwade opzet verborgen hielden, terwijl dit in werkelijkheid onmogelijk is, hij oneerlijk is, en hij dit uitgebreide document niet met verzoeker heeft besproken.”

Beoordeling

Artikel 153, §2, tweede lid van het onderwijs- en examenreglement verleent de student die een intern beroep instelt, het recht om desgewenst te worden gehoord. Uit de bestreden beslissing blijkt dat verzoeker van dat recht gebruik heeft kunnen maken.

Verzoeker toont niet aan dat hij ten overstaan van de interne beroepscommissie heeft doen gelden dat hij over onvoldoende voorbereidingstijd beschikte of dat de tijdsspanne gedurende dewelke hij werd gevraagd zich ter beschikking te houden voor de Zoom-meeting, hem in de vrijwaring van zijn rechten heeft geschaad. Verzoeker legt ook geen enkele verantwoording voor waarom hij de grieven ter zake niet in zijn verzoekschrift heeft kunnen uiteenzetten. De Raad ziet die verantwoording evenmin spontaan.

In zoverre het betrekking heeft op de organisatie van de hoorzitting, is het middel onontvankelijk.

Wat de afhandeling van een intern beroep betreft, schrijft artikel II.284, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs voor dat de interne beroepsinstantie haar beslissing aan de student ter kennis brengt binnen een termijn van twintig kalenderdagen, ingaand op de dag na deze waarop het beroep is ingesteld.

Het mag als vaste rechtspraak van de Raad worden beschouwd dat de decreetgever hierbij geen vervaltermijn heeft ingesteld, maar een termijn van orde, en dat het overschrijden van deze termijn aan de interne beroepsinstantie niet de bevoegdheid ontneemt om alsnog uitspraak te doen.

Het gegeven dat de bestreden beslissing buiten de voormelde termijn tot stand is gekomen, is zonder gevolg wat de regelmatigheid ervan betreft en leidt er bovendien geenszins toe dat verzoeker dispensatie zou worden verleend van de door de decreetgever beoogde strikte toepassing van de vervaltermijn om bij de Raad een beroep in te stellen en/of de principiële plicht om alle middelen in het verzoekschrift op te werpen.

Voor zover verzoeker het anders ziet, is het middel ongegrond. Dit betekent dat de hierboven aangehaalde nieuwe argumenten die verzoeker vervolgens in zijn wederantwoordnota ontwikkelt, onontvankelijk zijn.

Eerste middel

In een eerste middel beroept verzoeker zich op het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Waar de beroepscommissie aanstipt dat het voor de tussentijdse beoordeling c.q. feedback tot de verantwoordelijkheid van de studenten behoort om het initiatief te nemen en online een afspraak in te plannen, stelt verzoeker dat hij het met dat principe eens is. Hij voert evenwel aan dat hij voltijds werkte in een andere tijdzone, en van oordeel is de bedoelde verantwoordelijkheid te hebben genomen door aan de docent een e-mail te zenden, waarmee hij zijn wens heeft uitgedrukt om op een andere wijze te worden beoordeeld – met name door middel van e-mails. Verzoeker stelt dat de docent op de e-mail niet heeft geantwoord,

behoudens dan voor de bevestiging dat verzoeker individueel aan de eindopdracht mocht werken en voor de bevestiging van een bijeenkomst over feedback en inzagerecht. Voorts betoogt verzoeker:

“Deze kwestie stelt de verantwoordingsplicht van de professor aan de orde bij het beantwoorden van e-mails die betrekking hebben op zijn cursus. De student begrijpt dat de professor het erg druk heeft met zijn onderzoek, lesgeven en andere administratieve taken, maar dit ontslaat hem niet van zijn academische plicht om vragen te beantwoorden, vooral niet als het zijn cursus en het eindcijfer van een student betreft. Bovendien is het onvermogen van de professor om te antwoorden in strijd met het beleid van de VUB om alle vragen binnen de volgende 5 kalenderdagen te beantwoorden. In zijn interview met een online onderwijswebsite, [...], op 24 september 2019, benadrukte de professor het belang van ondersteuning en het succesvol afronden van een opdracht door consistente feedback. Hij zei: “Je geeft het leerproces nooit helemaal af aan je leerlingen. Je begeleidt ze door op cruciale momenten de juiste ondersteuning te geven, op alle leeftijden ... door te vragen wat ze denken te moeten doen om een opdracht succesvol af te ronden en te feedbacken op de strategieën die ze inzetten.”

Met deze twee details in gedachten is de student nog steeds van mening dat hem deze beoordeling en feedback is ontnomen omdat de professor ondanks talrijke follow-ups niet op zijn berichten heeft geantwoord.”

In haar antwoordnota wijst verwerende partij erop dat verzoeker in de interne beroepsprocedure geen enkele e-mail heeft voorgelegd waarin hij om inhoudelijke feedback verzoekt, behalve dan het verzoek om feedback nadat het eindcijfer bekend was en waarop op 10 februari 2021 werd ingegaan. Bovendien, zo vervolgt verwerende partij, heeft verzoeker in het raam van het intern beroep evenmin aangevoerd dat hij via e-mail om feedback zou hebben verzocht, zodat dit een nieuw en bijgevolg onontvankelijk argument is. Louer ten overvloede wijst verwerende partij erop dat het de eigen keuze is van verzoeker om zijn werkzaamheden in het buitenland te combineren met studies in Brussel, en dat dit hem niet ontslaat van de eigen zorgvuldigheidsplicht. Er wordt daarenboven aangestipt dat verzoeker volgens zijn eigen verklaringen in Tanzania verbleef, waar het tijdsverschil met Brussel maximum twee uur bedraagt en het dus niet onoverkomelijk was om een afspraak vast te leggen op een tijdstip dat zowel voor de docent als voor verzoeker haalbaar was. De verwijzing naar het interview dat de docent heeft gegeven, is voor verwerende partij niet relevant in huidige beroepsprocedure.

Beoordeling

Het interview dat de docent heeft gegeven, heeft geen betrekking op de beoordeling van het door verzoeker opgenomen opleidingsonderdeel en betreft bovendien de begeleiding van

leerlingen in het leerplichtonderwijs. Verwerende partij moet worden bijgevallen dat een en ander te dezen niet relevant is.

Voorts valt het, binnen de grenzen van de beginselen van behoorlijk bestuur, aan de hogeronderwijsinstelling toe hoe zij haar onderwijs en de daarbij horende feedback organiseert.

In het licht van de door de betrokken docent en de beroepscommissie gegeven toelichting, is de Raad van oordeel dat de beslissing om de feedback derwijze te organiseren dat studenten dit online kunnen inplannen, voldoende naar recht is verantwoord. Dat verzoeker op eigen initiatief beslist om die werkwijze niet te volgen, geschiedt op eigen risico, te meer nu verzoeker geen overtuigende verantwoording voorlegt waarom hij enkel per e-mail feedback zou kunnen ontvangen. Verwerende partij wijst ter zake op het geringe tijdverschil tussen België en Tanzania, en verzoeker weerspreekt dit niet.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

In een tweede middel beroept verzoeker zich op de materiëlemotiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Het examencijfer van verzoeker is berekend zonder het facultatieve onderdeel ‘Ted talks’. Verzoeker betwist de overweging van de beroepscommissie dat hij aan dat onderdeel niet heeft meegewerkt of wilde meewerken. Hij stelt dat hij op 11 december 2021 (bedoeld wordt: 2020) een e-mail heeft gezonden aan de docent met opgave van een onderwerp, maar dat daarop geen antwoord is gekomen, evenmin als op een rappel van 15 december 2020. Verzoeker is van oordeel dat hij duidelijk te kennen heeft gegeven dat hij aan dit onderdeel wenste deel te nemen.

Verwerende partij betwist die zienswijze en replicateert in haar antwoordnota het volgende:

“In extern beroep erkent de student dat [dit] een facultatieve opdracht betrof maar voert aan dat hij wel degelijk wenste deel te nemen aan deze opdracht, hij zou hiertoe niet de kans hebben gekregen door een gebrek aan begeleiding. Echter, zoals verwerende partij reeds meedeelde in het kader van de beslissing van de interne beroepscommissie, waren studenten ervan op de hoogte dat de presentatie van deze facultatieve opdracht op 17.12.2020 plaatsvond met een externe jury en dat zij zelf tijdig moesten aangeven indien zij wensten deel te nemen. Het is dan ook de eigen verantwoordelijkheid van de student dat hij tot zes dagen voor de jury wachtte om de titularis te contacteren om vragen te stellen over hoe deze opdracht moest worden ingevuld... De studenten die hadden aangegeven dat zij wensten deel te nemen aan deze opdracht volgden hiertoe sinds begin november intensieve begeleiding bij de titularis. Er was aldus wel een mogelijkheid om deel te nemen aan deze opdracht en hiertoe begeleid te worden, verzoekende partij heeft deze evenwel niet benut.

Verwerende partij is den ook van oordeel dat verzoekende partij zich niet rechtmatig kan beroepen op een gebrek aan feedback en begeleiding. Dit middel is, voor zover ontvankelijk, ongegrond.”

Beoordeling

Uit het administratief dossier (stuk 2c) blijkt dat de studenten met een bericht van 16 oktober 2020 zijn geïnformeerd over de inhoud van TED-talk en dat zij werden gevraagd om via de online kalender een afspraak in te plannen.

Lezing van datzelfde stuk leert verder dat verzoeker bijna twee maanden later, op 9 december 2020, heeft gevraagd om een individueel werk in plaats van een groepswerk te mogen maken, waarop de docent daags nadien – op 10 december 2020 – bevestigend heeft geantwoord.

Diezelfde 10 december 2020 zendt verzoeker een nieuwe e-mail, met onder meer de vraag of hij een vergelijkende studie tussen België en Finland als voorbeeld kan nemen. Op 11 december 2020 zendt de docent een bericht aan alle studenten omtrent de voortgang inzake de ‘TED-talk’-optie.

In het voormelde stuk 2c van het administratief dossier geeft de docent, naast wat in de bestreden beslissing is opgenomen, de volgende toelichting omtrent het niet beantwoorden van verzoekers e-mail van 10 december 2020:

“Tijdens de colleges werd studenten de optie aangeboden om een TED-talk presentatie te houden voor een jury met als doel hun voortgang omtrent het ontwikkelde prototype voor een onderwijsverandering af te toetsen en zodoende bijkomende feedback te ontvangen die ze hieromtrent nog konden verwerken in hun finale project paper. De voorbereidingen

omtrent deze presentatie werden per groep besproken tijdens de online [groepssessies]. Er werd meermalen in de colleges aangegeven dat dit onderdeel optioneel was.

[Verzoeker] nam omtrent dit onderdeel contact op op vrijdagavond 10 december 2020. Omdat uit de inhoud van zijn e-mailbericht bleek dat hij de informatie op het leerplatform niet had doorgenomen en hieromtrent geen voorbereidende gesprekken met hem (individueel i.p.v. tijdens een [groepssessie] in zijn geval) hadden plaatsgevonden, werd niet op deze e-mail geantwoord. Te meer omdat het een optioneel onderdeel was voor het opleidingsonderdeel.

Ondertussen hadden groepen zoals afgesproken tijdens de lessen reeds geregistreerd voor de TED-talk presentaties en werden reeds afspraken gemaakt omtrent presentaties met de juryleden (i.c. dr. [V.T.], mevr. [K.T.], mevr. [A.J.] en mevr. [J.C.]).

[Verzoeker] stuurde nog bijkomende e-mails, maar gelet op het feit dat hij nog steeds niet wist waarover het ging (ondanks de beschikbare informatie op Canvas), werd geen gevolg gegeven aan zijn vrijblijvend onderzoek.”

Beoordeling

Het gegeven dat een deelonderdeel niet verplicht moet worden opgenomen, mag op zich geen reden zijn om studenten met vragen ter zake niet of minder ondersteuning te bieden. Dat geldt des te meer wanneer – zoals *in casu* – dat deelonderdeel in geval van deelname wel wordt gequoteerd en in rekening wordt genomen voor de berekening van het examencijfer.

Tegelijk mag van de student worden verwacht dat hij zich vergewist van de beschikbare informatie en dat hij rekening houdt met de timing die de opleiding opstelt. Ter zake kan de Raad er moeilijk om heen dat verzoeker pas op 9 december 2020 voor het eerst met de docent contact opneemt, en dat verzoeker niet tegenspreekt dat de jurypresentaties reeds op 17 december 2020 stonden ingepland.

De vraag van verzoeker of hij een individueel werk mocht indienen, werd per kerende beantwoord.

In dat licht is de Raad van oordeel dat verwerende partij niet onzorgvuldig heeft gehandeld en dat de beoordeling van de interne beroepscommissie niet strijdt met de voorliggende stukken.

Het tweede middel is ongegrond.

Derde middel

In een derde middel beroept verzoeker zich op de formelemotiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker betwist de overweging van de interne beroepscommissie dat de docent had gesteld dat de individuele bijdrage aan het eindwerkstuk niet facultatief was en dat verzoeker als gevolg daarvan punten verloor. Enerzijds stelt verzoeker dat de docent nooit heeft aangegeven dat het onderdeel van de paper optioneel was, en anderzijds stelt verzoeker dat de vragen waarvan de docent stelt dat zij niet werden beantwoord, wel degelijk een antwoord hebben gekregen in het eindwerkstuk. Wat dit laatste betreft voert verzoeker aan dat hij de antwoorden op de betrokken vragen weliswaar niet concreet heeft uitgeschreven op een afzonderlijk blad, maar dat zij inhoudelijk in het eindwerk zijn verwerkt.

Verzoeker stelt verder dat de interne beroepscommissie misleidende informatie heeft gegeven en dat de docent het eindwerk van dertig pagina's niet heeft gelezen.

Ten slotte herneemt verzoeker zijn betoog omtrent het niet-indienen van de paper voor 'TED-talks'.

Verwerende partij repliceert in haar antwoordnota het volgende:

"Voorafgaand aan het indienen van de 'group term paper assignment' (vier dagen eerder) moeten alle studenten verplicht de 'individual contribution to paper' indienen. Dit betrof een verplicht onderdeel van de evaluatie dat op vijftien punten stond (herleid naar drie om tot het eindcijfer te komen).

Verzoekende partij verzocht de titularis van het vak om de 'group term paper assignment' alleen te mogen volbrengen. Hiermee werd ingestemd. Verzoekende partij besloot vervolgens, zonder enige vorm van overleg, om de 'individual contribution to the paper' niet in te dienen omdat zij meende dat deze evaluatie op haar geen betrekking had. Hiervoor had de titularis van het opleidingsonderdeel echter geenszins een uitzondering gemaakt ten aanzien van verzoekende partij, voor dit onderdeel werd verzoekende partij dan ook 0 toegekend. Naar de mening van verzoekende partij is dit ontrecht.

In het intern beroep motiveert de commissie het volgende:

"Op verzoek van de interne beroepscommissie verklaart de titularis van het opleidingsonderdeel dat de student inderdaad toelating had gekregen om het groepswerk alleen af te werken. Echter, de 'individual contribution to paper' was geen optioneel onderdeel van de evaluatie. Sommige onderdelen waren, gelet op de gunst die de student was toegestaan, inderdaad minder of niet op hem van toepassing (zoals

de beschrijving van de eigen verantwoordelijkheden) maar andere onderdelen bleven onverminderd van toepassing, bijvoorbeeld: ‘How did you manage and organize yourself during the different stages of the educational change model and innovation phases? Show evidence’, ‘What have you learned about yourself during the project, during the consultation of stakeholders, or as a future educationalist?’ Om deze reden bleef deze opdracht voor de student van toepassing en was die relevant voor de beoordeling waartoe de docent werd geroepen. De student was verplicht om deze evaluatie in te dienen (score student: 0/15, herleid tot 0/3).”

Voor het eerst in het kader van het extern beroep beklaagt verzoekende partij zich erover dat de titularis niet nadrukkelijk aan verzoekende partij heeft meegedeeld dat er voor deze opdracht geen uitzondering zou worden gemaakt ten aanzien van verzoekende partij en dat dit dus, net zoals door alle overige studenten, diende te worden ingevuld als onderdeel van de beoordeling. Verwerende partij wijst erop dat, zolang aan verzoekende partij geen gunst of uitzondering is toegestaan, verzoekende partij vanzelfsprekend dient deel te nemen aan alle evaluatie-onderdelen die voor de studenten van toepassing zijn. Ondergeschikt, indien dit voor verzoekende partij niet duidelijk zou zijn geweest, was het diens verantwoordelijkheid om tijdig contact op te nemen met de titularis om klarheid te krijgen. Dit heeft verzoekende partij nagelaten.

Anderzijds voert verzoekende partij aan dat de vragen die betrekking hadden op diens situatie “*overall*” heeft beantwoord in de ‘group term paper assignment’. Ook dit argument wordt voor het eerst in het kader van het extern beroep aangeroepen. Beide voorgaande argumenten kunnen dan ook niet rechtsgeldig worden opgeworpen. Louter ten overvloede wijst verwerende partij er nog op dat, dit niet volwaardig het geval is en, voor zover dit wel het geval zou zijn, het verwerken van deze antwoorden in de ‘group term assignment’ niet overeenkomt met de opdracht van de ‘Individual contribution to the paper’; dit was laattijdig en uit hun aard hoorden deze antwoorden niet thuis in de ‘group term assignment’, zodat ze hier door de titularis niet in overweging dienden te worden genomen voor de beoordeling onder het onderdeel ‘Individual contribution to the paper’.”

Beoordeling

Naar luid van artikel II.294, §2, *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs kan een verzoekende partij in de procedure voor de Raad geen nieuwe middelen aanvoeren, tenzij de grondslag ervan pas tijdens of na afhandeling van de interne beroepsprocedure aan het licht is gekomen, tenzij het bezwaar betrekking heeft op de wijze waarop het intern beroep werd behandeld of tenzij het bezwaar raakt aan de openbare orde.

Verzoekers uiteenzetting in het intern beroep met betrekking tot het ‘group term paper assignment’ bleef ertoe beperkt te stellen dat hij voltijds aan het werk was in het buitenland en dat de betrokken docent toelating had verleend om de paper op zelfstandige basis te schrijven.

Met wat verzoeker thans in zijn beroep bij de Raad uiteenzet, geeft hij duidelijk een andere, nieuwe draagwijdte aan zijn grieven. In dat opzicht is het middel niet ontvankelijk.

Voor het overige is de Raad van oordeel dat de beroepscommissie in de bestreden beslissing afdoende uiteenzet hoe de beoordeling tot stand is gekomen en waarom zij niet onregelmatig is.

Het derde middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

Vierde middel

Verzoeker beroept zich in een vierde middel op de formelemotiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker zet het volgende uiteen (de Raad citeert letterlijk):

“In haar oordeel schreef de interne beroepscommissie dat de hoogleraar haar had meegedeeld dat de aard en de structuur van het eindwerkstuk inhoudelijk, methodologisch en op onderzoek gebaseerd is, en dat dit de reden was waarom de student een laag cijfer kreeg, aangezien het werkstuk op verschillende gebieden tekort bleek te schieten. Dit is een verkeerde narratieve beslissing van de commissie, aangezien de student van mening is dat de professor zijn paper niet uitvoerig heeft gelezen. In elk deel van het werkstuk en op elke bladzijde stonden immers citaten en uittreksels uit onderzoek ter onderbouwing van de persoonlijke constructie en ervaring van de student. Het werkstuk was bezaid met verwijzingen van een historisch perspectief (bijlage 15), naar het economisch aspect (bijlage 16), naar de politieke kant (bijlage 17) van het argument tot aan het centrale artikel van de cursus, Human-Centred Design (bijlage 18), dat is ontleed en uitgebreid en overal in het eindwerkstuk te vinden is.

Ook de bewering van de professor dat het eindwerkstuk inhoudelijk, methodologisch en op onderzoek gebaseerd is, is niet helemaal juist aangezien zijn modelwerkstuk (*ibid.*, bijlage 13) vol staat met speculaties en persoonlijke constructies. Een deel van de presmissie van het eindwerkstuk is visionair en het vinden van oplossingen die vol zitten met “Essential ans Crazy [w]hat-if Quenstions” (bijlage 19). Dit is axiomatisch in zijn template paper waar een deel van het Design Thinking Proces bestaat uit het ontwerpen van een II-E. Solution Your Prototype (Vision Only) (bijlage 20). De what-ifs en het prototype (d.w.z. alleen visie) is een aanklacht tegen het feit dat deze paper niet alleen over onderzoek, methodologie en inhoud gaat. Het gaat ook om speculatie, visualisatie, mogelijkheden, en dat spreekt voor zich met mijn eigen voorbeeldvraag: “How would

Banky's approach tot his design challenge?" (bijlage 21). De student is dus van mening dat het sjabloon dat door de professor werd opgestuurd om door de student als model te worden gebruikt, religieus is gevuld, en hoewel het gebaseerd was op zijn persoonlijke constructie en ervaring, werd het onderbouwd met bewijsmateriaal uit verschillende goed gelezen en betrouwbare academische materialen en het Human-Centred Design en het aantal gevarieerde en uiteenlopende referenties (bijlage 22) aan het eind van de paper is een bewijs voor deze bewering."

In haar antwoordnota stipt verwerende partij aan dat verzoeker in zijn intern beroep enkel heeft opgeworpen dat de paper niet adequaat werd gelezen en beoordeeld, en dat de beroepscommissie op dat argument ook heeft geantwoord. Verwerende partij verwijst naar dat antwoord.

Daarnaast is het volgens verwerende partij pas in de huidige procedure voor de Raad dat verzoeker meer specifieke kritiek uit op de motieven van de titularis. Nochtans, zo stelt verwerende partij, was deze motivering ook tijdens de feedback reeds aan verzoeker meegedeeld. Verwerende partij stipt ter zake aan dat in de bestreden beslissing uitdrukkelijk is verwezen naar het feedbackgesprek en het feit dat verzoeker zich in de commentaar van de docent kon vinden; zij verwijst ook naar een e-mail van verzoeker van 8 januari 2020 waarin hij zelf kritisch is met betrekking tot de ingediende paper. Wat verzoeker thans bijkomend opwerpt, zijn voor verwerende partij dan ook nieuwe, en bijgevolg onontvankelijke grieven.

Louter ondergeschikt doet verwerende partij nog het volgende gelden:

"Hierbij merkt verwerende partij op dat verzoekende partij haar eigen beoordeling en aanvoelen in de plaats stelt van deze van de titularis waar zij aanvoert dat: diens persoonlijke ervaringen wel degelijk voldoende wetenschappelijk onderbouwd zijn in de paper, dat er onterecht kritiek wordt geuit op diens dagboekstijl en dat het prototype van de opdracht wel voldoende werd gevuld. Verwerende partij laat hierbij gelden dat louter het aantal referenties die worden geplaatst, op zichzelf niet volstaan om te besluiten dat een werkstuk voldoende en correct is onderbouwd. Bovendien komt het aan de beoordelaars toe om te besluiten of de dagboekstijl gepast was en of de paper de geëxpliciteerde verwachtingen voldoet. De loutere beweringen die verzoekende partij hierover aanvoert volstaan niet om het tegenbewijs te leveren van het vermoeden van deskundigheid in hoofde van de beoordelaars.

[...]

Met het aanvoeren van deze nieuwe grieven beoogt verzoekende partij onterecht dat er zou worden overgegaan tot een nieuwe beoordeling van diens werkstuk. Deze intentie blijkt ook ondubbelzinnig uit het besluit van diens beroepschrift tot extern beroep, waarin is opgenomen: "*Op basis van de hierboven vermelde nieuwe bewijzen en bewijsstukken richt de student zich daarom schriftelijk tot uw kantoor, Raad voor betwistingen van*

beslissingen inzake studievoortgang, omdat de student van mening [is] dat het eindwerk opnieuw moet worden beoordeeld... ”

Beoordeling

De Raad herinnert eraan dat het hem krachtens artikel II.291, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs niet toekomt om een eigen beoordeling van de prestaties van de verzoekende partij in de plaats te stellen van deze van de hogeronderwijsinstelling. Het is dan ook niet de opdracht of de bevoegdheid van de Raad om de verbetering van het werkstuk van de student over te doen. De Raad kan op grond van het eerste lid van voormelde bepaling enkel onderzoeken of de bestreden beslissing in overeenstemming is met de toepasselijke wetskrachtige en reglementaire bepalingen en met de beginselen van behoorlijk bestuur.

De marginale toetsing waartoe de Raad aldus is gehouden, heeft tot gevolg dat de Raad geen bescherming kan bieden tegen strenge beslissingen, enkel tegen onregelmatige. Het gegeven dat een andere docent of een andere beroepscommissie tot een andersluidende, voor de student gunstigere beoordeling zouden kunnen komen dan de bestreden beslissing, volstaat niet om tot de onregelmatigheid van deze laatste te besluiten.

In casu is verzoeker geslaagd verklaard; hij heeft immers een examencijfer van 11/20 gekregen. Dat betekent dat verzoeker de doelstellingen van het opleidingsonderdeel in voldoende mate heeft bereikt. Zo verzoeker dat examencijfer betwist, dan ligt het op zijn weg om voldoende concreet aan te tonen waarom dat cijfer onredelijk laag is.

De stelling van verzoeker dat de docent de paper niet uitvoerig zou hebben gelezen, is een blote bewering die door niets wordt gestaafd.

De door de beroepscommissie bijgevalлен motivering voor het toegekende examencijfer is door de docent als volgt uiteengezet:

“Zoals besproken met de student tijdens het feedbackgesprek bleek de opzet van de paper (en inhoudelijke en methodologische vereisten) op verschillende vlakken tekort te schieten. Hoewel de student in de paper heeft aangetoond de behandelde theorieën en de voorgestelde methodologie van Human Centric Design Thinking te kunnen toepassen, bleek de kern van de opdracht (de gekozen educational challenge; de daaropvolgende onderdelen zoals detectie en consultatie van relevante stakeholders; de theoretische

onderbouwing van de initiële probleemstelling; de wetenschappelijke verantwoording voor de gekozen

aanpak i.f.v. de beschikbare educational change modellen; en de uiteenzetting van het ontwikkelde prototype of aangereikte solution(s) voor onderwijsverandering) in de paper niet conform de geëxpliciteerde verwachtingen van het opleidingsonderdeel.

In plaats van het uitwerken van een prototype of solution voor een gekozen challenge, bestond de kern van de paper uit een [zeer] persoonlijke, historische schets van gebeurtenissen die [verzoeker] zelf als school principal in een school in Tanzania had meegemaakt. Deze kern omvatte een beschrijvende weergave – zonder wetenschappelijke onderbouwing – van ervaringen die hij als school principal had meegemaakt en dewelke bovendien als buitenstaander (i.c. lezer van de paper) moeilijk te begrijpen waren en waar het veranderingsproces op zijn school in vage termen en door gebruik te maken van vele afkortingen uit het onderwijssysteem in Tanzania, werd beschreven. De vereiste research paper had hierdoor vaak meer weg van een dagboek-verhaal dan van de beoogde wetenschappelijke bijdrage die van masterstudenten wordt verwacht. De paper beantwoordde hierdoor inderdaad aan de omschrijving die [verzoeker] tijdens het doorsturen van zijn paper via e-mail zelf meegaf:

“Dear Prof [L]. I am attaching my final term paper assignment. Just before sending this, I read it again and I have to apologise in advance as reflecting on my writing, some parts of the paper is similar to a diary entry of a megalomaniac, clinically narcissistic person. I wish you a great weekend ahead and I hope you are healthy and safe.”

Omdat sommige onderdelen van de paper wel beantwoordden aan de vooropgestelde criteria, scoorde [verzoeker] wel positief op deze onderdelen, maar ondermaats op de onderdelen waarin de wetenschappelijke en/of theoretische onderbouw omtrent de inhoud van het opleidingsonderdeel aan bod kwamen (helaas de meest belangrijke onderdelen met het oog op het bereiken van de doelstellingen).”

De Raad is van oordeel dat deze motivering voldoende duidelijk en concreet is, in het bijzonder in het licht van de vaststelling dat verzoeker de draagwijdte of inhoud van zijn geciteerd e-mailbericht niet tegenspreekt of contextualiseert, bij gebreke waaraan uit dat bericht duidelijk kan worden afgeleid dat verzoeker zich zeer wel bewust was van het feit dat zijn paper – minstens – in zeer sterke mate steunt op zijn eigen ervaringen als schooldirecteur in Tanzania.

Dat verzoeker zijn paper bestempelt als ‘visionair’ doet evenmin besluiten tot de onredelijkheid van het examencijfer of een tekortkoming inzake de motiveringsplicht. Ter zake moet bovendien worden aangestipt dat de verschillende essentiële vragen die volgens verzoeker in de paper wel degelijk aan bod komen, door de Raad niet kunnen worden geverifieerd omdat de ‘bijlagen’ 19 tot en met 22 waar verzoeker naar verwijst, in de aan de Raad voorgelegde stukken niet voorkomen.

Het vierde middel is ongegrond.

Vijfde middel

Verzoeker steunt een vijfde middel op het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker betoogt dat de beoordeling van zijn paper “academisch onaanvaardbaar en bijzonder onoprecht” is, omdat hem wordt aangerekend dat de paper in belangrijke mate een weergave is van zijn eigen ervaringen als directeur van een school in Tanzania, terwijl verzoeker van oordeel is dat “persoonlijke constructies en het gebruik van dagboeken één van de vele pijlers zijn van kwalitatief onderzoek in de sociale wetenschappen.”

Verzoeker doet ter zake gelden:

“Als sociale wetenschapper maakt het gebruik van persoonlijke constructies en dagboeken deel uit van de onderzoeksstrategie van de VUB waar de universiteit op aandringt en er zijn talrijke voorbeelden (bijlage 23) (bijlage 24) waar de VUB het gebruik ervan promoot als een vorm van onderzoeksmethode. Historisch en academisch gezien hebben onderzoekers gebruik gemaakt van dagboeken en persoonlijke constructies (bv. het dagboek van Anne Frank, Jane Goodall’s dagboek over chimpansees, Multiple Personality Disorder, de lijst gaat verder) vooral op het gebied van psychologie, onderwijs, sociologie, en op geesteswetenschappen gebaseerde onderwerpen. De student is van mening dat dit een laissez-faire-aanpak is om de student in diskrediet te brengen om zijn onjuiste beslissing te bevestigen en de authenticiteit van de claim van de student te ondermijnen.”

De repliek van verwerende partij is weergegeven bij de besprekking van het vierde middel.

Beoordeling

Verzoekers betoogt nodigt de Raad uit om te bepalen welke onderzoeksmethode binnen de gevuldte opleiding valide is en welke elementen daarbij kunnen worden betrokken.

Zoals reeds bij de beoordeling van het vierde middel is uiteengezet, is het niet de opdracht of de bevoegdheid van de Raad om een eigen inhoudelijke beoordeling te maken van het werkstuk

van de verzoekende partij. Evenmin valt het de Raad toe om te bepalen welke wetenschappelijke methodes al dan niet aanvaardbaar zijn binnen een welbepaald domein.

Van een schending van het redelijkheidsbeginsel is slechts sprake wanneer geen enkel ander normaal en voorzichtig handelende beroepscommissie in dezelfde omstandigheden tot eenzelfde beslissing zou kunnen komen. Daarvan overtuigt verzoeker niet.

Het vijfde middel is niet gegrond.

Zesde middel

Verzoeker beroept zich in een zesde middel op het redelijkheidsbeginsel en het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker zet zijn middel als volgt uiteen:

“Het interne comité van beroep schreef dat in plaats van het uitwerken van een prototype en een oplossing voor een gekozen uitdaging, de kern van het werkstuk van de student zeer persoonlijk is en vol staat met historische schetsen van gebeurtenissen. Ook dit is misleidend en dubbelzinnig. Het werkstuk van de student had een duidelijk prototype en volgde het sjabloon dat de professor naar zijn studenten stuurde. Het enige verschil is dat het prototype en de oplossing voor de gekozen uitdaging al gestart zijn en dat de oplossing (die nog lang niet af is en nog steeds bezig is zoals beschreven op pagina 17, 18, 19 en 20 van [de] paper) uitvoerig beschreven is specifiek in het Design Thinking Proces. Om specifiek te zijn, de door de student gekozen uitdaging in het managen van onderwijsverandering was “to find ways of accessing international standard education at an affordable price” (bijlage 25). Ook aan het begin van Deel II: Design Thinking Process of the Paper, maakte de student duidelijk dat “One of the problems in designing a thinking process in this essay is that the design in management of educational change started when the current headmaster started his post at AMIS in October 2015. However, this educational change and its process began with one-to-one interviews of all AMIS’s teachers, which got underway from 6 October 2015 until 16 October 2015.” (bijlage 26). Verder schreef de student uitgebreide en intensieve vragen, die uit zes subrubrieken bestonden (bijlage 30):

[...]

De student is van mening dat het prototype van het werkstuk is gevuld op basis van de vereisten van de cursus en dat het cijfer voor het eindwerkstuk, 22 van de 40, moet worden heroverwogen, opnieuw beoordeeld [], aangezien de professor geen objectief en weloverwogen oordeel heeft gegeven over het eindcijfer van de student.”

Beoordeling

De Raad gaat uit van een vermoeden van objectiviteit en deskundigheid van de beoordelaar; het valt toe aan de verzoekende partij om aan de hand van concrete elementen het tegendeel te bewijzen, minstens dat vermoeden aan het wankelen te brengen.

De loutere stelling dat de docent geen objectief oordeel heeft gegeven, beantwoordt geenszins aan die bewijslast.

Voor het overige komt verzoekers betoog er ook in dit middel op neer dat hij het anders ziet dan de betrokken docent en de beroepscommissie. In het vierde en vijfde middel heeft de Raad reeds aangegeven dat zulks niet volstaat om een examencijfer onredelijk te bevinden.

Om de hierboven reeds uiteengezette redenen is ook het zesde middel ongegrond.

Zevende middel

In een zevende middel beroept verzoeker zich op het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker betoogt – samengevat – dat de beoordeling van de beroepscommissie dat de paper moeilijk te begrijpen is omdat veel afkortingen uit het onderwijsysteem van Tanzania worden gebruikt, onjuist is. Verzoeker herhaalt dat de docent het werkstuk niet (grondig) heeft gelezen – hij wijst erop dat de gebruikte afkortingen op pagina 3 van de paper zijn uitgelegd – en ziet ook in de overweging dat het gaat om afkortingen die alleen in het onderwijsysteem van Tanzania zouden worden gebruikt daarvan bewijs.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij:

“Bovendien meende de verzoekende partij dat de titularis zijn werkstuk onvoldoende grondig heeft gelezen, dit zou onder meer blijken uit de kritiek dat het gebruik van afkortingen uit het Tanzaniaanse onderwijs de paper moeilijk leesbaar maakte. Immers, zo betoogt verzoekende partij, werden de gebruikte afkortingen in het begin van de paper toegelicht en het betroffen, behalve afkortingen, ook internationale acroniemen. Echter,

dat lijst met verklaringen voor afkortingen wordt toegevoegd maakt nog niet dat een paper waar deze te veel worden gebruikt vlot leesbaar is. Of de oorsprong van de afkortingen het Tanzaniaanse of internationale onderwijs betreffen, doet op geen enkele manier afbreuk aan de [draagkracht] van de motieven.”

Beoordeling

De Raad herhaalt dat het aan de docent en vervolgens aan de beroepscommissie toevalt om de paper te beoordelen en de quoteren. De Raad kan of mag dat werk niet overdoen.

Bovendien vormt enkel de beslissing van de beroepscommissie het voorwerp van het huidige beroep. De Raad stelt vast dat de beroepscommissie verzoeker niet verwijt dat de in de paper gebruikte afkortingen zonder verklaring of toelichting zijn gebleven. In dat opzicht vecht verzoeker een onbestaand motief van de bestreden beslissing aan.

Voor zover de beroepscommissie verzoeker wél tegenwerpt dat de paper in vage termen is geschreven en gebruik maakt van vele afkortingen uit het Tanzaniaanse onderwijsysteem, kan de Raad die beoordeling – binnen de grenzen van zijn marginale toetsingsbevoegdheid – in het licht van de tekst van de paper niet kennelijk onjuist of onredelijk bevinden. De Raad bedenkt hierbij ook dat deze kritiek moet worden gezien tegen de achtergrond van een slaagcijfer (11/20) en dat de kritiek bijgevolg niet dermate zwaarwegend is bedoeld dat tot een onvoldoende zou moeten worden besloten.

Het zevende middel is ongegrond.

Achtste middel

Verzoeker steunt een achtste middel op een schending van artikel 17 van het onderwijs- en examenreglement.

Standpunten van partijen

In zijn wederantwoordnota werpt verzoeker het volgende op:

“Laat het duidelijk zijn dat de wereld zich in deze buitengewone tijd bevindt, waarin elk aspect van ons leven afhangt van de pandemie sinds de uitbraak van COVID-19 in maart 2020. Dit heeft geleid tot een wereldwijde lockdown die onze bewegingsvrijheid

belemmert, en vooral, in het geval van studenten, docenten en andere leden van de academische wereld, tot een massale verschuiving in online onderwijs, leren en leren, met inbegrip van beoordeling. Dit blijkt uit de Onderwijs- en Examenregeling 2020-2021 (bijlage 1) van de VUB, artikel 17 (nummers 24 en 26, pagina 16 van 162), waarin de universiteit uitlegt hoe tijdens deze COVID-19 pandemie met tentamencijfers moet worden omgegaan. Verweerster heeft derhalve geen rekening gehouden met haar eigen beginsel van behoorlijk bestuur, aangezien zij heeft nagelaten verzoekster een eindcijfer te geven dat billijk is en binnen de grenzen van de legaliteit. Verzoeker heeft zowel van zijn professor als van de interne kamer van beroep een onjuist en ongunstig studierapport gekregen door ten onrechte te beweren dat eerstgenoemde een uitgebreide feedback aan laatstgenoemde heeft gegeven. Dit is de strekking van dit tegenbewijs en de reden waarom, ondanks de bewering van verweerde dat nieuw bewijs niet toelaatbaar is tijdens de beroepsprocedure, dit nieuwe bewijs licht zal werpen op zijn verzuim om de onschendbaarheid van het onderwijs te bewaken, zoals de wet bepaalt.”

Beoordeling

Krachtens artikel II.294, §2, *in fine* van de Codex Hoger Onderwijs kan een verzoekende partij in de procedure voor de Raad geen nieuwe middelen aanvoeren, tenzij de grondslag ervan pas tijdens of na afhandeling van de interne beroepsprocedure aan het licht is gekomen, tenzij het bezwaar betrekking heeft op de wijze waarop het intern beroep werd behandeld of tenzij het bezwaar raakt aan de openbare orde.

A fortiori kan een verzoekende partij in haar wederantwoordnota geen nieuwe middelen opwerpen, tenzij het middel raakt aan de openbare orde of de grondslag ervan pas duidelijk is geworden na kennisname van de antwoordnota en/of het administratief dossier van de verwerende partij.

Verzoeker heeft zich in zijn verzoekschrift niet beroepen op artikel 17 van het onderwijs- en examenreglement. Daar de thans geuite kritiek betrekking heeft op het standpunt van de docent en van de interne beroepscommissie inzake de beschikbare feedback, ziet de Raad niet in wat verzoeker ervan heeft weerhouden om deze grief tijdig – dat wil zeggen in beginsel in het intern beroep, en in voorkomend geval uiterlijk in het verzoekschrift voor de Raad – op te werpen.

Een middel dat zonder aanvaardbare verantwoording voor het eerst in de wederantwoordnota wordt opgeworpen, is niet ontvankelijk.

VI. Anonimisering

Verzoeker vraagt om de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 28 april 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze

beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.602 van 28 april 2021 in de zaak 2021/145

In zake: xxx

tegen:

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
woonplaats kiezend te 2050 Brussel
Pleinlaan 2

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 27 maart 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de decaan van de faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen van 8 februari 2021 waarbij verzoeker geen toestemming wordt verleend om zich voor het opleidingsonderdeel ‘Onderzoeksmethoden en -technieken II’ in te schrijven en van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Vrije Universiteit Brussel van 4 maart 2021 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota neergelegd en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 28 april 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoeker is sinds het academiejaar 2013-2014 ingeschreven in verschillende bacheloropleidingen aan de Vrije Universiteit Brussel, met name in de Bachelor in de Psychologie (academiejaar 2013-2014), de Bachelor in de Rechten (academiejaar 2015-2016)

en vervolgens opnieuw de Bachelor in de Psychologie (academiejaren 2016-2017, 2018-2019 en 2020-2021).

Op 5 februari 2021 dient verzoeker een aanvraag in om te worden ingeschreven voor de opleidingsonderdelen ‘Onderzoeksmethoden en -technieken II’ en ‘Deontologie’. Dit laatste opleidingsonderdeel maakt deel uit van de masteropleiding.

De decaan weigert deze aanvraag op grond van de volgende overwegingen (de Raad citeert letterlijk):

“Het is niet mogelijk om een uitzondering aan te vragen en te bekomen op de prerequisites. Alle andere studenten die nog 1ste jaarsvakken hebben, werden tot nu toe allemaal al geweigerd dit jaar (en de vorige jaren).

Het is ook niet mogelijk om al toelating te krijgen om al aan de master te beginnen, als je nog voor 2 vakken in het 1ste jaar zit, nog 5 vakken moet doen van het 2de jaar en nog maar 3 vakken gedaan hebt van het 3de jaar.

Je moet eerst je vakken van de laagste jaren verplicht eerst opnemen zoals:

of zijn nog mogelijk vooraleer je aan de master begint:

ik weet niet welke profielen je zou kiezen in de 3de bachelor, maar indien opvoedings- en gezinspsychologie:

kan je

- Leerstoornissen
  - Opvoeding en opvoedingsproblemen
- Doen dit semester.

Bovendien heb je ‘bindende voorwaarden’ en negatief leerkrediet.”

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Op 18 februari 2021 stelt verzoeker tegen die beslissing het volgend intern beroep in:

“Ik ben ingeschreven in het academiejaar 2020-2021 aan de Vrije Universiteit Brussel voor de opleiding Bachelor in de Psychologie (profielen Arbeids- en Organisatiepsychologie + Klinische Psychologie: optie levenslooppsychologie) aan de faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen.

Met dit verzoekschrift stel ik een beroep in bij de centrale beroepscommissie tegen volgende beslissing: de weigering van mijn uitzonderingsaanvraag om het vak ‘Onderzoeksmethoden en -technieken II’ dit semester op te nemen. Deze beslissing werd aan mij ter kennis gebracht op 08 februari 2021. Daarop heb ik een mail met mijn argumenten teruggestuurd naar de studiebegeleiding, deze bleef tot op heden onbeantwoord, waardoor ik nu dus intern beroep aanteken.

Ik ben het niet eens met deze beslissing omdat :

- Ik beschik over de toestemming van professor [V.] (titularis van het vak OMT 2).
- Ik geen andere vakken (waarvoor geen prerequisites gelden / waarvoor ik aan de prerequisites voldoe) kan opnemen.
- Ik aan 3/4 van de prerequisites voldoe (geslaagd voor OMT 1 en het eerste semester van Statistiek 1).

Situatiebeschrijving: ik heb momenteel 100 van de 180 studiepunten van mijn bacheloropleiding behaald. Het feit dat ik OMT 2 dit semester niet kan opnemen, impliceert dat ik volgend jaar per definitie het vak ‘Multivariate data-analyse’ niet kan opnemen (want daarvoor geldt de vereiste ‘geslaagd zijn voor OMT 2’). Concreet houdt dit dus in dat ik ook mijn bachelor ten vroegste binnen 3 jaar kan halen. Een onredelijk gevolg gezien ik er al 100stp van heb behaald. Het halen van mijn bachelor is voor mij prioriteit, daar de masteropleiding wél als werkstudent gevuld kan worden, maar de bachelor in mijn geval niet.

Naar aanleiding van de toestemming van professor [V.] kocht ik ook de cursus, volg ik de lessen en WPO’s en ben ik begonnen aan de groepstaak die bij dit vak hoort. De weigering van de uitzondering heeft bijgevolg ook consequenties voor mijn groepsgenoten.

Mijn overige punten zijn een reactie op de mail van mevrouw [V.M.]:

- Men stelt dat tot nu toe geen enkele student met nog eerstejaarsvakken deze uitzondering kreeg (zie bijlage 1). Hierbij wordt mijns inziens vergeten dat ieder studietraject uniek is. Ik kan bv. geen enkel ander vak opnemen waarvoor geen prerequisites gelden (behalve de 3 vakken die ik momenteel volg). Een normaal semester bestaat echter uit 30 credits... Daar het Covid-19 virus er voor zorgt dat dit op zichzelf al een uitzonderlijk jaar is, is een vergelijking met voorgaande jaren volgens mij niet op zijn plaats. Veel studenten klagen over de coronasituatie, maar voor mij – een student die naast zijn studies veel bijwerkt – is deze manier van onderwijs, die veel minder gebonden is aan tijd en plaats, net een zegen.

Het is fijn dat de universiteit me opbelt om te vragen hoe het met me gaat. Maar dat is eerlijk gezegd niet wat ik nodig heb. Hetgeen ik wél nodig heb is perspectief. Door allerlei coronamaatregelen is er momenteel bijna niets anders te doen, dan me op mijn studie te focussen. Het is dan best frustrerend dat ook hier het perspectief – op het behalen van een bachelordiploma binnen 2 jaar – dreigt te worden ontnomen.

Het klopt inderdaad dat ik bindende voorwaarden en negatief leerkrediet heb. Maar dit staat toch los van de prerequisites? Ik besef maar al te goed dat ik bindende voorwaarden heb, maar deze zijn mij uitgelegd als ‘slagen voor Statistiek 1 en Menselijke Genetica, of volgend jaar niet meer inschrijven’. Een consequentie die ik erken en aanvaard. Negatief leerkrediet betreft de inschrijving aan de universiteit: ik ben geldig ingeschreven en verdien dus ook een eerlijke kans om, zoals de gemiddelde student, 30 studiepunten per semester te kunnen opnemen.”

De interne beroepscommissie beslist, na verzoeker te hebben gehoord, op 4 maart 2021 om verzoekers beroep ontvankelijk doch ongegrond te verklaren. Zij overweegt:

“[...]

De student wenst de opleidingsonderdelen ‘Statistiek voor de gedragswetenschappen I’ en ‘Onderzoeksmethoden en -technieken II’ op te nemen. Deze opleidingsonderdelen zijn echter onderworpen aan regels van volgtijdelijkheid. De student werd geen toelating verleend om af te wijken van de volgtijdelijkheidsregels.

Overeenkomstig artikel 81 van het OER moet een student die wil afwijken van de volgtijdelijkheid in het opleidingsprogramma, hiervoor toestemming verkrijgen van de decaan.

In diens verzoekschrift haalt de student aan dat de titularis van het opleidingsonderdeel ‘Onderzoeksmethoden en -technieken II’ heeft aangegeven dat de student, wat hem betreft, mag afwijken van de volgtijdelijkheidsregels. Echter, de bevoegdheid om afwijkingen op de volgtijdelijkheidsregels toe te staan, komt louter toe aan de decaan, zoals bepaald door artikel 81 van het OER. Afwijkingen van de regels van [volgtijdelijkheid] overstijgen namelijk de draagwijdte van het opleidingsonderdeel an sich en hebben een impact op het gehele opleidingstraject. In zijn e-mailbericht aan de titularis maakt de student bovendien geen gewag van de concrete omstandigheden van zijn dossier, noch vermeldt de student dat hij geen toestemming heeft bekomen van de decaan. Het standpunt van docent die niet bevoegd is om de bestreden beslissing te nemen, kan derhalve in hoofde van de student geen rechtmatige verwachting creëren dat de decaan niet langer zou (mogen) waken over het programma van de opleiding. De decaan die als enige bevoegd is om te dezen te oordelen, heeft beslist niet af te wijken van de toepasselijke volgtijdelijkheidsregels. Het komt niet toe aan de interne beroepscommissie die over volheid van bevoegdheid beschikt, waardoor haar beslissing en haar motivering in de plaats komen van de bestreden beslissing, om te oordelen of er redenen zijn om af te wijken van de volgtijdelijkheidsregels.

De interne beroepscommissie stelt in het dossier vast dat de student reeds voor het derde jaar is ingeschreven in de bacheloropleiding psychologie en eerder een beperkt studierendement heeft (67% en 35%). Aan de student werden in het huidige academiejaar bindende voorwaarden opgelegd. Ook heeft de student, zoals hij in het verzoekschrift en ter zitting heeft aangehaald, een negatief leerkrediet.

De mededeling ter zitting dat de student net omwille van het voornoemde zeer gemotiveerd is om te slagen, mag volgens de interne beroepscommissie geen element zijn dat een rol kan spelen in de beslissing om af te wijken van de regels van volgtijdelijkheid. Het gevolg van de weigeringsbeslissing, namelijk dat de student zijn bachelordiploma mogelijk één jaar later zal bekomen, houdt niet in, onder meer gelet op de reeds gemaakte overwegingen, dat de volgtijdelijkheid om die reden terzijde mag worden geschoven. Immers, de inhoud en doelstellingen van de betrokken opleidingsonderdelen laten niet toe dat ze binnen hetzelfde academiejaar worden opgenomen. De finaliteit van ‘Statistiek voor de gedragswetenschappen I’ bestaat er net in de studenten een zeer grondige kennis van de theorie bij te brengen en de student aan te leren zelfstandig de aangeleerde technieken toe te passen op realistische data en deze aan te wenden om voorgelegde problemen op te lossen. Het opleidingsonderdeel ‘Onderzoeksmethoden en -technieken

II' bouwt hierop voort en leert studenten om psychologisch onderzoek op een kritische manier te evalueren. Hiervoor is de aangeleerde kennis en kunde van ‘Statistiek voor de gedragswetenschappen I’ vereist. De omstandigheid dat de student reeds geslaagd is voor het eerste semester van ‘Statistiek voor de gedragswetenschappen I’ houdt niet in dat hiermee is aangetoond dat hij beschikt over de vereiste eindcompetenties die hem toelaten ‘Onderzoeks methoden en -technieken II’ op te nemen. De opleiding heeft het programma alvast zo opgebouwd dat ‘Statistiek voor de gedragswetenschappen I’ en ‘Onderzoeks methoden en -technieken I’ prerequisites zijn van ‘Onderzoeks methoden en -technieken II’.

De mededeling dat de student graag de masteropleiding wil aanvatten omdat hij dit als werkstudent kan doen, wat in de bacheloropleiding niet mogelijk is, en dat hem – gelet op de huidige sanitaire crisis – niet veel rest dan zich te concentreren op zijn opleiding, kan aan de voornoemde overwegingen geen afbreuk doen.

Rekening houdend met het belang, de omvang en de unieke plaats die de opleidingsonderdelen opnemen in het programma, besluit de interne beroepscommissie dat niet kan worden afgeweken van de volgtijdelijkheidsregels. Het beroep is hoe dan ook ongegrond.”

Dit is de tweede bestreden beslissing

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert in haar antwoordnota een exceptie van onontvankelijkheid *ratione temporis* aan.

Zij stelt dat het beroep laattijdig werd ingesteld, omdat de tweede bestreden beslissing met een e-mail van 5 maart 2021 aan verzoeker ter kennis is gebracht en het door verzoeker op 27 maart 2021 ingediende beroep derhalve buiten de decretaal bepaalde beroepstermijn van zeven kalenderdagen valt.

Verwerende partij betoogt:

“Bovenaan in haar verzoekschrift maakt verzoekende partij melding van een vertraging van 10 dagen wegens coronabesmetting. Nog los van het gegeven dat zelfs indien er sprake zou kunnen zijn van een ‘vertraging van 10 dagen’, dit het tijdsverloop vanaf 05.03 tot 27.03 niet kan rechtvaardigen in het licht van de beroepstermijn van 7 dagen vanaf kennisgeving van de bestreden beslissing, moet worden vastgesteld dat

verzoekende partij zich dienomtrent beperkt tot een uiterst summiere en naakte bewering, die op geen enkele manier aannemelijk wordt gemaakt.

Immers licht verzoekende partij deze ‘vertraging’ niet verder toe in het verzoekschrift en voegt zij ook geen enkel stuk ter staving; er blijkt niet wanneer verzoekende partij een coronabesmetting zou hebben opgelopen, noch dat dit haar verhinderd zou hebben en het voor haar absoluut onmogelijk was geworden om – desgevallend via tussenkomst van een derde – tijdig een extern beroep in te dienen. Geenszins toont verzoekende partij aan dat er sprake zou zijn van een onoverkomelijke gebeurtenis waarop zij geen vat had en dat zij anderzijds al het mogelijke heeft gedaan om het voorval te vermijden.

Terwijl verzoekende partij uiteraard gehouden was om de eventuele stukken dienomtrent reeds aan haar verzoekschrift te voegen, en niet kan worden aangenomen dat zij dienomtrent niet in de mogelijkheid was om reeds stukken te voegen aan het verzoekschrift.”

In zijn wederantwoordnota gaat verzoeker op deze exceptie niet in.

Beoordeling

Krachtens artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs dient een beroep – uitgezonderd wanneer het een beslissing betreft als vermeld in artikel I.3, 69°, *h*) van die Codex – bij de Raad te worden ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen, die ingaat na de dag van de kennisgeving van de bestreden beslissing.

De tweede bestreden beslissing is aan verzoeker ter kennis gebracht met een e-mail van 5 maart 2021.

Het verzenden van een e-mail levert op zich geen bewijs van de aflevering ervan, en dus ook niet van een kennisgeving in de zin van het voormeld artikel II.294, §1. Zonder een ontvangst- of leesbevestiging verleent een verzending per e-mail in beginsel geen vaste datum.

Verwerende partij voegt bij haar administratief dossier (stuk 4c) een verklaring van de ICT Service Desk van de Vrije Universiteit Brussel, waarin wordt gesteld dat verzoeker de voormelde e-mail op zijn VUB e-mailadres heeft ontvangen. Deze verklaring gaat vergezeld van een ‘message trace report’ voor dat mailadres.

Verzoeker onderneemt geen poging om de juistheid van deze verklaring te betwisten, laat staan te weerleggen.

In die omstandigheden is de Raad van oordeel dat naar genoegen van recht is aangetoond dat de tweede bestreden beslissing op 5 maart 2021 aan verzoeker ter kennis is gebracht.

Dit betekent dat de termijn om bij de Raad een beroep in te stellen is aangevangen op (zaterdag) 6 maart 2021 om te eindigen op (vrijdag) 12 maart 2021.

Het beroep dat op 27 maart 2021 bij de Raad werd ingesteld, is derhalve op het eerste gezicht kennelijk laattijdig.

Verzoeker vermeldt in zijn beroepsschrift bij de datum enkel “10 dagen vertraging opgelopen wegens coronabesmetting”.

Daargelaten dat verzoeker de beweerde ziekte met geen enkel stuk staaft – ook niet in zijn wederantwoordnota nadat verwerende partij ter zake opmerkingen heeft gemaakt – wat op zich volstaat om deze verantwoording te verwerpen, wijst de Raad erop dat zelfs wanneer aan deze loutere bewering geloof zou worden gehecht, het beroep nog steeds niet als tijdig kan worden beschouwd.

Een overmachtssituatie die verhindert dat een verzoekende partij een beroep bij de Raad kan indienen, kan immers – indien bewezen – enkel tot gevolg hebben dat de beroepstermijn voor de duur van de overmacht wordt geschorst. Overmacht kan geen stuitende werking hebben en doet de termijn niet opnieuw aanvangen. In geval van overmacht bestaat de beroepstermijn derhalve maximaal uit de som van decretale termijn van zeven kalenderdagen en de duur van de overmacht.

Indien wordt aangenomen dat verzoeker uiterlijk op 12 maart 2021 – de laatste dag om het beroep in te stellen – ziek is geworden, en de periode van ziekte zoals verzoeker zelf aangeeft tien dagen heeft geduurde, dan zou verzoeker over een verlengde termijn tot uiterlijk 22 maart 2021 hebben beschikt om het beroep bij de Raad in te stellen.

Het op 27 maart 2021 ingestelde beroep overschrijdt ook die termijn ruimschoots.

De exceptie is gegronde. Het beroep is niet ontvankelijk.

V. Anonimisering

Verzoeker vraagt om de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 28 april 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Jean Goossens bestuursrechter – bijzitter

Sigrid Pauwels bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze

beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 28 april 2021

Arrest nr. 6.661 van 25 mei 2021 in de zaak 2021/123

In zake: Siyam SARWAR
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 15 maart 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 23 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 28 april 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het bedrijfsmanagement’.

Bij verzoeker werden onregelmatigheden vastgesteld bij het afleggen van het examen voor het opleidingsonderdeel “Kostenbeleid”.

Op 4 februari 2021 oordeelde de examentuchtcommissie dat de vastgestelde feiten beschouwd worden als examenfraude. Aangezien het examen van de student bijna identiek was aan het examen van een medestudent, zowel juiste als foute antwoorden, inclusief structuur en lay-out, acht ze de fraude bewezen. De examentuchtcommissie legde volgende sanctie op: ‘*een nul voor alle vakken van het huidige (eerste) semester*’. Omdat de student in het verleden reeds fraude pleegde, ziet ze zich genoodzaakt een zwaardere sanctie toe te kennen dan de lichtste sancties.

Verzoekende partij stelde op datum van 10 februari 2021 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 23 februari 2021 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie verwijst vooreerst naar de vaststellingen van de examentuchtcommissie:

“Bij het verbeteren van de examens werden enkele vreemde zaken en toevalligheden opgemerkt. Het examen van deze student lijkt wel zéér gelijkend op dat van zijn medestudent. In het algemeen is het frappant dat, ondanks dat zij hun oefeningen zelf mogen opbouwen en uitwerken hoe ze willen, dat zij hun antwoorden op exact dezelfde manier structureren en vormgeven. Ook puur inhoudelijk zijn de gelijkenissen treffend.”

Oefening 1:

[Verzoeker] gebruikte voor de uitwerking van ‘directe materiaalkost’ foute bedragen en een verkeerde redenering. Die redenering is dezelfde als die van de andere student. Ook de foutieve bedragen komen grotendeels overeen. In de opbouw van de oefening hebben ze het duidelijk over materiaalkost, dus het is vreemd dat ze hier plots met afgewerkte product en goederen in bewerking afkomen, en dat ook beide doen.

Daarbij verwijst de medestudent van [verzoeker] in zijn optellingen naar een cel met waarde 33000 euro (huurkost gebouw) die niets met de oplossing van de oefening te maken heeft, maar toevallig wel dezelfde waarde heeft als de cel die [verzoeker] gebruikte. Dat zou kunnen te wijten zijn aan verstrooidheid, maar het is opnieuw vreemd dat beide studenten dezelfde fout maken en 33000 euro

willen toevoegen aan hun berekening (= fout), waarbij de medestudent dan de verstrooide fout maakt om ‘ergens anders’ 33000 euro te halen.

Beide studenten werken deze oefening niet volledig uit, en beide tot ongeveer even ver.

Oefening 2:

Beide studenten hebben van de 5 subvragen (= stappen in de berekening) er 3 juist, en gaan beide de mist in bij subvraag 4 en 5. Ze berekenen op dezelfde manier hun tussenstap en passen daarbij de verdeelsleutels foutief toe, bovendien zien ze beide één van de 2 verdeelsleutels volledig over het hoofd.

Oefening 3:

Beide studenten hadden deze oefening juist. Dit is de enige oefening die werd gerecupereerd van voorbije jaren.

Enkel voor [S.]: [S.] heeft deze oefening juist (net als de andere student). Het is wel opvallend dat hij cijfers en formules intikte in plaats van naar de juiste cellen met formules te verwijzen (zoals bij de rest van het examen gebeurde). Excel is een rekenblad, maar door de getallen zelf in te typen (of over te schrijven?) worden foute bedragen vermeld in de uitwerking van de oefening, bv. een nul die ontbreekt, waardoor eigenlijk de einduitkomst ook niet juist zou kunnen zijn... Het lijkt wel alsof de oplossing letterlijk is overgetypt van op een oplossingenblad of ander scherm.

Theorievragen:

Beide studenten geven zeer gelijkaardige antwoorden op alle theorievragen, waarbij ze op 2 van de 3 vragen dezelfde ideeën gebruiken (het zijn immers geen letterlijke reproducitievragen) en zelfs dezelfde voorbeelden geven, zij het iets anders geformuleerd.”.

Wanneer de interne beroepsinstantie de stukken in het dossier, en in het bijzonder de vergelijking tussen beide examens, onderzoekt, kan alleen worden besloten dat deze vaststellingen correct zijn.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student in zijn intern beroepsschrift opwerpt dat deze gelijkenis eenvoudig kan worden verklaard omdat ze beiden hebben gestudeerd uit een document dat dateert van vorig jaar. Dit document zou examenvragen bevatten die opnieuw werden gesteld op het examen dat het voorwerp uitmaakt van dit geschil. Volgens de student zou het dus vrij aannemelijk zijn dat ze mogelijk dezelfde structuur en lay-out hebben gebruikt.

De interne beroepsinstantie acht dit ongeloofwaardig voor dergelijke oefeningen, temeer daar enkel oefening 3 gerecupereerd werd van vorig jaar. Daarnaast was ook de rest van het examen van de student bijna identiek aan het examen van een medestudent, zowel juiste als foute

antwoorden, inclusief structuur en lay-out. Gelet op het recidief karakter van de fraude, is de sanctie gerechtvaardigd.

De interne beroepsinstantie ziet geen argumenten om de toegekende score te herzien.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 5 maart 2021 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 15 maart 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verzoekende partij beroeft zich in een eerste middel op een schending van de formele motiveringsplicht en het materieel motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt vooreerst dat de bestreden beslissing is gebaseerd op argumenten die niet correct zijn. Zo heeft hij in zijn intern beroepsschrift aangehaald dat er een verklaring is voor de vermeende gelijkenissen in de antwoorden. De interne beroepsinstantie werkt evenwel een volstrekt nieuwe argumentatie uit, waarbij het veel minder gaat over de gelijkenissen, maar eerder over de fouten van een medestudent. Het is verzoeker onduidelijk op welke manier die relevant zijn voor zijn dossier. Volgens verzoeker bevat de nieuwe motivering verscheidene elementen die niet correct zijn of als niet bewezen kunnen worden aanzien. Hij had geen kennis

van deze argumentatie en kan deze dan ook pas in het kader van huidig extern beroep aankaarten.

Wat oefening 1 betreft, benadrukt verzoeker dat het zeer logisch is dat er gelijkenissen kunnen plaatsvinden als een student samen met een andere student heeft gestudeerd en zij gezamenlijk uitleg hebben gekregen van eenzelfde medestudent die het vak reeds met voldoening had afgelegd. Hij verduidelijkt dat hij bij de uitwerking van ‘directe materiaalkost’ afgewerkt product heeft toegevoegd omdat hij uit de uitleg van de medestudent had begrepen dat bij de “eind dir mat” alle eindvoorraden moeten worden toegevoegd, wat blijkbaar fout is. Daardoor heeft hij 33 000 euro toegevoegd aan zijn oplossing. Door de inzage in het examen is deze fout opgehelderd en weet verzoeker dat hij de goederen in bewerking hieraan niet moet toevoegen.

Daarnaast merkt verzoeker op dat hij deze oefening niet volledig kon uitwerken omdat hij te weinig tijd had. Volgens hem gaat het trouwens om een gelijkaardige / bijna dezelfde oefening als een oefening van het herexamen van het academiejaar 2019-2020. Het motief dat slechts één vraag van het vorige academiejaar werd gebruikt, is aldus niet correct. Verzoeker verduidelijkt dat hij zich bij de voorbereiding heeft gebaseerd op de verbetersleutel van het herexamen van het academiejaar 2019-2020. Daarbij was ook de lay-out van de oefening identiek aan die van de verbetersleutel.

Wat oefening 2 betreft, stelt verzoeker dat het een vraag betreft die letterlijk is overgenomen van het herexamen van het academiejaar 2019-2020. Hij wist niet dat hij de verdeelsleutel foutief had toegepast. Volgens hem ligt er ook een legitieme motivering voor voor het antwoord bij subvragen 4 en 5: hij heeft bij cel B14 1/3 toegepast voor de verkoop (staat in cel D5) en hij dacht dat hij dat bij de waarde moest toepassen. Bij cel B15 heeft hij 2/3 toegepast voor de lasten van de productie (staat in cel D5) waardoor hij dacht dat hij de waarden moest delen.

Wat oefening 3 betreft, wijst verzoeker erop dat ook oefeningen 1 en 2 vorig academiejaar reeds aan bod zijn gekomen.

Wat ten slotte de theorievragen betreft, merkt verzoeker op dat hij en de betrokken medestudent samen hebben gestudeerd. Aangezien het gaat om theorievragen, is het niet zo verwonderlijk dat er een grote kans is dat er gelijkaardige ideeën worden gebruikt. Zo hebben beide studenten bij vraag 1 elektriciteit als voorbeeld gebruikt. Volgens verzoeker gaat het om een voor de hand

liggend voorbeeld, dat vele andere medestudenten ook hebben gebruikt. Het tweede voorbeeld dat verzoeker heeft gebruikt, heeft betrekking op pauzes bij werknemers. Dat is een voorbeeld dat in de les werd besproken.

De tweede theorievraag werd volgens verzoeker ook op het herexamen van het academiejaar 2019-2020 gesteld. Het gaat om een soort van definitie, zodat het niet uitzonderlijk is dat er gelijkaardige antwoorden worden opgeschreven.

Waar wordt aangehaald dat er dezelfde structuur en lay-out wordt gebruikt, benadrukt verzoeker dat de verbetersleutel van een examen van vorig academiejaar dezelfde lay-out en structuur heeft als het document waaruit hij heeft gestudeerd.

In haar *antwoordnota* verwijst verwerende partij vooreerst naar de definitie van examenfraude in artikel 21.1 van het Onderwijs- en examenreglement (hierna: OER) en naar het verslag van de examentuchtcommissie. De interne beroepsinstantie heeft vervolgens in de bestreden beslissing vastgesteld dat de vaststellingen van de examentuchtcommissie op grond van de vergelijking tussen beide examens correct is. Verwerende partij verduidelijkt deze vergelijking als volgt.

Wat oefening 1 betreft, stipt verwerende partij aan dat beide studenten bij ‘directe materiaalkosten’ exact dezelfde foutieve bedragen vermelden (215.500 euro). De studenten moeten rekening houden met de beginvoorraad van het materiaal, wat zij bij de opbouw van de oefening ook doen. Het is dan ook niet logisch dat ze afgewerkte producten en goederen in de berekening betrekken. Ze maken beiden dezelfde fout.

Vervolgens vermelden beide studenten bij de eindvoorraad opnieuw exact dezelfde (foute) bedragen (211.500 euro). Dezelfde foutieve redenering wordt gemaakt: de eindvoorraad afgewerkte producten en goederen wordt in de berekening betrokken, terwijl enkel de eindvoorraad materieel (grondstof) van belang is, wat ook blijkt uit de opbouw van de oefening van de studenten. In het extern verzoekschrift licht verzoeker toe waarom hij deze foute redenering heeft gemaakt. Het gaat om een toelichting die niet op intern beroep werd gegeven. Er ligt evenwel geen enkel bewijs voor van zijn stelling, die erop neerkomt dat een derde student, die eerder reeds geslaagd zou zijn voor dit opleidingsonderdeel, hem zou hebben uitgelegd dat de eindvoorraden altijd betrokken moeten worden in dergelijke berekeningen. Het

doet bovendien geen afbreuk aan de objectieve vaststellingen dat beide studenten identieke foutieve bedragen hanteren in hun antwoorden.

Bij de eindvoorraad directe materialen betrekt de student in zijn berekening ook de parameter ‘eindgoederen in bewerking’ (33.000 euro). De medestudent gebruikt exact hetzelfde bedrag (33.000 euro), maar vermeldt een andere parameter (‘huur productiegebouw’). Beide parameters, die compleet irrelevant zijn voor de berekening, hebben wel dezelfde waarde, waardoor de eindberekening van beide studenten identiek is. Daarnaast vermelden beide studenten bij directe materiaalkosten opnieuw exact dezelfde foutieve bedragen (245.750 euro).

Verwerende partij vindt het ook opvallend dat beide studenten de oefening tot even ver hebben uitgewerkt. De verklaringen die beide studenten hieraan lopende de procedure geven is eveneens identiek: ze zouden beiden niet genoeg tijd hebben gehad om deze vraag op te lossen. Daarnaast moet verwerende partij vaststellen dat ook de lay-out en structuur van beide examens identiek is. Het is daarbij belangrijk te benadrukken dat studenten vrij zijn in de keuze van hun lay-out en structuur. De student beweert dat hij samen met zijn medestudent vanuit hetzelfde document heeft gestudeerd en dat ze daarbij alles vanbuiten hebben geleerd, wat de identieke lay-out en structuur verklaart. Verwerende partij stelt dat deze redenering slechts opgaat voor zover de juiste antwoorden zouden worden vermeld. Nu beweert de student immers dat hij met een medestudent toevallig dezelfde foutieve bedragen/antwoorden vanbuiten heeft geleerd. Volgens verwerende partij vinden de fouten van de studenten hun oorsprong in een foute denkredenering, met name het betrekken van afgewerkte producten en goederen in de berekening. Dit heeft niets te maken met het vanbuiten leren van de structuur en lay-out van een berekening.

Verwerende partij stipt nog aan dat oefening 1 helemaal niet letterlijk werd overgenomen uit het examen van vorig jaar. Het gaat om een gelijkaardige oefening, met andere bedragen. Volgens verwerende partij is het dan ook niet correct dat de studenten de vraag en de antwoorden van buiten zouden hebben geleerd. Zelfs indien de student over een examenvraag van vorig jaar zou hebben beschikt en de lector in kwestie die oefening zou hebben overgenomen in het digitale examen van dit jaar, zou verwerende partij nog kunnen begrijpen dat de student correcte antwoorden geeft aangezien hij inderdaad in de gelegenheid werd gesteld om de vragen vanbuiten te leren (zonder enig inzicht). Deze situatie doet zich *in casu* niet voor. Verzoeker heeft immers foutieve antwoorden gegeven, die in sommige gevallen

identiek en in andere gevallen uiterst gelijkaardig zijn aan die van een medestudent. Beide studenten maken daarbij identiek dezelfde foutieve redeneringen, gebruiken exact dezelfde layout en verklaren beiden dat ze geen tijd meer hadden om oefening 1 volledig te beantwoorden, doordat ze eerst de overige vragen hebben opgelost.

Wat verder oefening 2 betreft, merkt verwerende partij op dat beide studenten 3 van de 5 subvragen juist hebben beantwoord. Ze hebben beiden subvragen 4 en 5 fout. Daarbij vermelden ze beiden exact dezelfde bedragen, berekenen ze de tussenstappen op dezelfde manier en passen ze de verdeelsleutels foutief toe. Beiden zien ze ook 1 van de 2 verdeelsleutels volledig over het hoofd.

Daarnaast stipt verwerende partij aan dat oefening 2 helemaal niet letterlijk werd overgenomen uit het examen van vorig jaar. Ze vindt de redenering van de student opnieuw merkwaardig. Als hij werkelijk de vragen en antwoorden van het examen vanbuiten heeft geleerd, is het wel erg bizar dat hij een foutief antwoord heeft gegeven op 3 van de 5 vragen. Deze foutieve antwoorden zijn bovendien toevallig identiek aan die van een medestudent.

Wat oefening 3 betreft, geeft verzoeker aan dat hij de oefening correct heeft opgelost omdat die vorig jaar reeds werd gesteld. Verwerende partij vraagt zich af hoe de studenten in het bezit zijn gekomen van een examenvraag die vorig jaar op het herexamen werd gesteld (schriftelijk op de campus en niet digitaal). Ze stipt aan dat enkel oefening 3 uit het herexamen werd hernomen, niet oefeningen 1 en 2.

Wat ten slotte de theorievragen betreft, merkt verwerende partij op dat beide studenten op de eerste vraag een identiek antwoord geven, zij het een beetje anders geformuleerd. Hoewel er verschillende antwoorden mogelijk zijn, vermelden beide studenten het uitvallen van de elektriciteit en de rustpauze van werkemers. Geen van beide studenten antwoordt op de vraag *waarom* de theoretische capaciteit onhaalbaar is.

Bij de tweede theorievraag hebben beide studenten het antwoord niet volledig juist. Een deel van het antwoord is identiek en er worden gelijkaardige formuleringen gebruikt.

Bij de derde theorievraag geven beide studenten een identiek foutief antwoord. Enkel de zinsopbouw is licht verschillend.

Verwerende partij besluit dat uit de objectieve stukken blijkt dat examenfraude werd gepleegd in de zin van artikel 21.1 van het OER. Er kan geen sprake zijn van een schending van het motiveringsbeginsel. De vaststellingen van de examentuchtcommissie vinden immers steun in de objectieve stukken van het dossier. De interne beroepsinstantie heeft in de bestreden beslissing terecht bevestigd dat de waarachtigheid van de vaststellingen van de examentuchtcommissie blijkt uit de vergelijking tussen beide examens.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de antwoordnota grotendeels een herhaling betreft van de bestreden beslissing en dat nog steeds wordt nagelaten in te gaan op de essentie van zijn beroep. Hij verwijst dan ook naar zijn verzoekschrift, waarin duidelijk werd uiteengezet wat de oorzaak is van de gelijkaardige resultaten van verzoeker en de betreffende medestudent. Een loutere ontkenning van deze argumenten door verwerende partij volstaat niet.

Beoordeling

Bij de beoordeling van het verzoekschrift houdende extern beroep slaat de Raad acht op het verslag van de examentuchtcommissie van 4 februari 2021.

De Raad leest er een weergave van de vastgestelde feiten (pagina's 1 en 2 van stuk 10 van verwerende partij). Hierbij leest de Raad dat bij het verbeteren van de examens enkele vreemde zaken en toevalligheden zijn opgemerkt. Het examen van verzoeker lijkt zeer sterk op dat van zijn medestudent. Tevens leest de Raad dat het in het algemeen frappant is dat, niettegenstaande zij hun oefeningen zelf mogen opbouwen en uitwerken zoals zij willen, de antwoorden van de betrokken studenten op exact dezelfde manier zijn gestructureerd en vormgegeven.

De beslissing verwijst tevens naar het verslag van een via Teams gehouden en opgenomen verhoor van de student van 3 februari 2021.

Als beoordeling door de examentuchtcommissie leest de Raad het volgende:

“De commissie neemt kennis van de feiten op basis van het verslag van de vaststelling van de feiten door de vaklector en de verklaring van de student.”

Motivering:

Gelet op het feit dat:

* *het examen van de student bijna identiek was aan het examen van een medestudent, zowel juiste als foute antwoorden, inclusief structuur en lay-out;*

oordeelt de commissie dat de fraude bewezen. Omdat de student in het verleden reeds fraude pleegde, ziet de commissie zich genoodzaakt een zwaardere sanctie toe te kennen dan de lichtste sanctie.”

De Raad stelt eveneens vast dat de beslissing van de examentuchtcommissie van 4 februari 2021 slechts de laatst vermelde motivering herneemt (zie stuk 11 verwerende partij).

Voor het overige wordt in de beslissing vermeld dat de voorzitter van de examentuchtcommissie verzoeker op 3 februari 2021 heeft gehoord in het kader van de vastgestelde feiten. De examentuchtcommissie onderzocht het examentuchtdossier en oordeelde dat de vastgestelde feiten beschouwd worden als examenfraude. Bijgevolg sanctioneert de examentuchtcommissie, zoals vermeld in de beslissing, met een nul voor alle vakken van het eerste semester.

De Raad stelt vast dat verzoeker in zijn verzoekschrift houdende extern beroep onder I.2 (Voorgaande) aanhaalt dat hij de afgelopen zittijd van examenfraude werd verdacht en dat hij daarvan kennis nam doordat hij plots werd uitgenodigd door de voorzitter van de examencommissie om gehoord te worden op 3 februari 2021. Verzoeker voert aan dat deze uitnodiging slechts enkele uren voor de zitting kwam. Tevens stelt verzoeker dat de examenfraudecommissie op 4 februari 2021 besluit tot de sanctie: “een nul voor alle vakken van het huidige (eerste) semester” zonder dat er een omstandige motivering voorlag. Hij verwijst hierbij naar zijn stuk 2 (zijnde de beslissing van de examentuchtcommissie, door verwerende partij toegevoegd als stuk 11).

Waar verzoeker de schending van de motiveringsplicht aanvoert, wijst hij op het naar zijn mening bijzonder summier karakter van de initiële beslissing. Verzoeker verwijst naar de reeds aangehaalde motivering, waaruit hij niet veel wijzer beweert te zijn geworden. Dit was voor verzoeker de reden om een intern beroep aan te tekenen, naar hij aangeeft.

Daarenboven overweegt verzoeker dat de interne beroepsinstantie een volstrekt nieuwe argumentatie uitwerkt, waarbij het veel minder over de gelijkenissen (tussen de examenkopijen) gaat en men vooral spreekt over fouten vanwege een medestudent, waarvan het voor verzoeker niet duidelijk is op welke wijze deze relevant zijn voor zijn dossier.

Tevens voert verzoeker het volgende aan:

“In ieder geval hanteert men in de bestreden beslissing volstrekt nieuwe motieven, maar opnieuw lezen we echter verschillende elementen die niet correct zijn of niet als bewezen kunnen worden aanzien.

Hierdoor schendt verweerster de bepalingen van het motiveringsbeginsel.

Het is duidelijk dat verzoeker geen kennis had van deze argumentatie en deze dan ook pas in het kader van huidig extern beroep kan aankaarten.”.

Hoewel verwerende partij in haar antwoordnota wel verwijst naar de vaststelling van de examentuchtfeiten, zoals weergegeven in het verslag van de bijeenkomst van de examentuchtcommissie op 4 februari 2021, weerspreekt verwerende partij niet de bewering van verzoeker van deze uitgebreide argumentatie betreffende de vaststelling van de feiten geen kennis te hebben gekregen. De Raad neemt in die context aan dat verzoeker enkel kennis had van de summiere motivering uit het eerder aangehaalde stuk 11 van verwerende partij, de beslissing van de examentuchtcommissie.

De Raad verwijst ten deze naar de antwoordnota, waarin verwerende partij – zonder verder te antwoorden op de claim van verzoeker geen kennis te hebben gehad van de argumentatie uit het verslag van de bijeenkomst van de examentuchtcommissie – stelt dat de bewering van verzoeker niet correct is waar hij aanvoert voor de Raad dat er sprake zou zijn van een schending van de motiveringsplicht en dat de bestreden beslissing nieuwe motieven zou bevatten en elementen zou aanhalen die niet correct zijn of niet als correct bewezen kunnen worden aangezien.

Uit het voorgaande kan naar het oordeel van de Raad dan ook worden afgeleid dat verzoeker op het ogenblik dat hij zijn intern beroep instelde geen kennis was gegeven van de ‘vastgestelde feiten’ die in de beslissingsopbouw, zoals deze blijkt uit het verslag van de bijeenkomst van de examentuchtcommissie op 4 februari 2021, door deze commissie een rol is gegeven. Daarnaast is het voor de Raad onduidelijk of verzoeker wel van deze vastgestelde feiten kennis is gegeven in de aanloop naar de hoorzitting met de examentuchtcommissie voorafgaand aan haar beoordeling van de vastgestelde feiten. Nog daargelaten blijft de vraag of verzoeker tijdig kennis is gegeven om zich op nuttige wijze te kunnen voorbereiden op deze hoorzitting.

Nu verzoeker op het moment van het indienen van zijn intern beroep geen kennis had van de vastgestelde feiten zoals opgenomen in het verslag van de examentuchtcommissie, hetgeen in

de stukken van het dossier en met name de antwoordnota, niet weerlegd wordt, kon hij hiertegen geen argumentatie inbrengen in het kader van de procedure voor de interne beroepsinstantie. De argumentatie is door verzoeker voor het eerst ontwikkeld in het kader van het extern beroep.

De Raad herinnert met betrekking tot de beoordeling van deze in het kader van het extern beroep ontwikkelde argumenten aan de krijtlijnen van de bevoegdheid van de Raad. De Raad kan, niettegenstaande de opmerkingen die verzoeker formuleert bij het feitenrelas dat verwerende partij ontwikkelde en dat de Raad aantreft in de beslissing van de interne beroepsinstantie – opmerkingen die verzoeker begrijpelijkwijjs voor het eerst opwerpt in het kader van het beroep voor de Raad – niet overgaan tot een beoordeling ten gronde van de examentuchtfeiten.

De Raad overweegt ten deze dat hij niet om de overweging heen kan dat de interne beroepsinstantie tot een ander besluit kon zijn gekomen indien zij kennis had van de argumenten met betrekking tot het feitenrelas, dat blijkens het verslag van de bijeenkomst van de examentuchtcommisie in de beoordeling van de examentuchtcommisie is betrokken. Evenwel kon verzoeker zijn argumenten met betrekking tot het relas van de feiten niet bijbrengen in het kader van het intern beroep, aangezien hem van de in het verslag van de bijeenkomst van de examentuchtcommisie met betrekking tot de beoordeling van het examentuchtdossier vastgestelde feiten geen kennis is gegeven voorafgaand aan de kennisgeving aan verzoeker van de voor de Raad aangevochten beslissing.

Zoals uit het voorgaande blijkt, laat het dossier de Raad niet toe te concluderen dat verzoeker in het kader van de procedure voor de examentuchtcommisie en evenmin in het kader van de interne beroepsprocedure kennis is gegeven van het uitvoerige overzicht van de feiten die verwerende partij stelt te hebben vastgesteld. Evenmin blijkt dat deze feiten, met inachtname van al hun details, aan verzoeker zijn meegedeeld. *A fortiori* blijken deze feiten verzoeker niet derwijze te zijn meegedeeld dat hij deze bij de voorbereiding van de uitoefening van zijn hoorrecht voor de examentuchtcommisie kon betrekken. Uit het dossier blijkt daarnaast evenmin dat deze feiten verzoeker zijn meegedeeld samen met de kennisgeving van de beslissing van de examentuchtcommisie. Nogch blijkt, bijvoorbeeld uit de aangevochten beslissing, dat verzoeker in het kader van de interne beroepsprocedure is gehoord. *A fortiori* blijkt evenmin dat verzoeker is gehoord nadat hij kennis had van het overzicht van de vastgestelde feiten. Nochtans blijkt uit de beslissing van de interne beroepsinstantie dat zij de vastgestelde feiten in haar beoordeling – op basis waarvan de interne beroepsinstantie besluit dat een herziening van de scores die verzoeker door de examentuchtcommisie zijn toegekend

zich niet opdringt – heeft betrokken. De interne beroepsinstantie verwijst hierbij naar de voor elk van de oefeningen en de theorievragen omstandig toegelichte vaststellingen van de examentuchtcommissie. Tevens overweegt de interne beroepscommissie dat uit de stukken in het dossier en in het bijzonder de vergelijking tussen beide examens alleen kan worden besloten dat de vaststellingen correct zijn. Precies met betrekking tot die vaststellingen kan de Raad in het dossier geen elementen terugvinden die erop wijzen dat zij met verzoeker zijn gedeeld vooraleer de interne beroepsbeslissing is getroffen.

De Raad leest in het verzoekschrift houdende extern beroep opmerkingen met betrekking tot de vastgestelde feiten. De Raad mag, zoals reeds toegelicht, deze opmerkingen niet aangrijpen om als tweede beroepsinstantie met volheid van bevoegdheid een discretionaire beoordeling te maken en zich in de plaats te stellen van de interne beroepsinstantie om de opportunitet van de beslissing van deze laatste te beoordelen.

Het is dus niet aan de Raad om het feitelijk verweer ten gronde te beoordelen en de gevolgen die eraan dienen te worden vastgeknoopt vast te stellen. Zoniet zou de Raad in de plaats treden van de organen van verwerende partij die in de schoot van de hogeronderwijsinstelling over een ruime discretionaire bevoegdheid beschikken om de feitelijke omstandigheden te evalueren en een studievoortgangsbeslissing te treffen.

Dat de Raad vaststelt dat de beoordeling ten gronde aan de bevoegde organen van verwerende partij toekomt, belet niet dat de Raad moet vaststellen dat verzoeker in de examentuchtprocedure, met inbegrip van de behandeling van het intern beroep, niet de kans had tegenspraak te voeren met betrekking tot de feitenvaststelling, zoals hierboven in de overwegingen besproken.

De Raad kan niet uitsluiten dat de interne beroepsinstantie anders had beslist indien verzoeker op het ogenblik van het indienen van zijn intern beroepsschrift kennis had van de gedetailleerde feitenvaststelling waarnaar het verslag van de vergadering van de examentuchtcommissie verwijst.

Tegen die achtergrond kan de aangevochten beslissing, bij de totstandkoming waarvan verzoeker zijn rechten van verdediging niet naar behoren heeft kunnen uitoefenen, niet standhouden.

Het eerste middel is gegrond. Het tweede middel dat verzoeker ontwikkelt, hoeft niet verder te worden onderzocht aangezien het niet tot een ruimere vernietiging kan leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepscommissie van 23 februari 2021, waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk doch ongegrond wordt verklaard.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk op 9 juni 2021 een nieuwe beslissing, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 25 mei 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.639 van 4 mei 2021 in de zaak 2021/127

In zake: Seyed Neshat KHORAM
Woonplaats kiezend te 2170 Merksem
Kluizeveldenstraat 240

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32, bus 16
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld per aangetekend schrijven op 16 maart 2021 en per gewone post op 22 maart 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 23 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 28 april 2021.

Aangezien de openbare zittingen tijdelijk zijn opgeschort, werd aan beide partijen gevraagd of zij akkoord konden gaan met een schriftelijke procedure. Zowel verzoekende partij als verwerende partij heeft ingestemd met een schriftelijke procedure.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het bedrijfsmanagement’.

Bij verzoeker werden onregelmatigheden vastgesteld bij het afleggen van het examen voor het opleidingsonderdeel “Kostenbeleid”.

Op 4 februari 2021 oordeelde de examentuchtcommissie dat de vastgestelde feiten beschouwd worden als examenfraude. Aangezien (1) het examen van de student bijna identiek was aan het examen van een medestudent, zowel juiste als foute antwoorden, inclusief structuur en lay-out, en (2) de student op geen van de opnieuw gestelde examenvragen kon antwoorden zoals op het examen zelf was geantwoord, acht ze de fraude bewezen. De examentuchtcommissie legde volgende sanctie op: ‘*een nul voor alle vakken van het huidige (eerste) semester*’. Omdat de student in het verleden reeds fraude pleegde, ziet ze zich genoodzaakt een zwaardere sanctie toe te kennen dan de lichtste sancties.

Verzoekende partij stelde op datum van 11 februari 2021 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 23 februari 2021 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie verwijst vooreerst naar de vaststellingen van de examentuchtcommissie:

“Bij het verbeteren van de examens werden enkele vreemde zaken en toevalligheden opgemerkt. Het examen van deze student lijkt wel zéér gelijkend op dat van zijn medestudent. In het algemeen is het frappant dat, ondanks dat zij hun oefeningen zelf mogen opbouwen en uitwerken hoe ze willen, dat zij hun antwoorden op exact dezelfde manier structureren en vormgeven. Ook puur inhoudelijk zijn de gelijkenissen treffend.”

Oefening 1:

[Verzoeker] gebruikte voor de uitwerking van ‘directe materiaalkost’ foute bedragen en een verkeerde redenering. Die redenering is dezelfde als die van de andere student. Ook de foutieve bedragen komen grotendeels overeen. In de opbouw van de oefening hebben ze het duidelijk over materiaalkost, dus het is vreemd dat ze hier plots met afgewerkte product en goederen in bewerking afkomen, en dat ook beide doen.

Daarbij verwijst [verzoeker] in zijn optellingen naar een cel met waarde 33000 euro (huurkost gebouw) die niets met de oplossing van de oefening te maken heeft, maar toevallig wel dezelfde waarde heeft als de cel die zijn medestudent gebruikte. Dat zou kunnen te wijten zijn aan verstrooidheid, maar het is opnieuw vreemd dat beide studenten dezelfde fout maken en 33000 euro willen toevoegen aan hun

berekening (=fout), waarbij [verzoeker] dan de verstrooide fout maakt om ‘ergens anders’ 33000 euro te halen.

Beide studenten werken deze oefening niet volledig uit, en beide tot ongeveer even ver.

Oefening 2:

Beide studenten hebben van de 5 subvragen (= stappen in de berekening) er 3 juist, en gaan beide de mist in bij subvraag 4 en 5. Ze berekenen op dezelfde manier hun tussenstap en passen daarbij de verdeelsleutels foutief toe, bovendien zien ze beide één van de 2 verdeelsleutels volledig over het hoofd.

Oefening 3:

Beide studenten hadden deze oefening juist. Dit is de enige oefening die werd gerecupereerd van voorbije jaren.

[Verzoeker] heeft deze oefening juist (net als de andere student). Het is wel opvallend dat hij cijfers en formules intikte in plaats van naar de juiste cellen met formules te verwijzen (zoals bij de rest van het examen gebeurde). Excel is immers een rekenblad, maar door de getallen zelf in te typen (of over te schrijven?) worden foute bedragen vermeld in de uitwerking van de oefening, bv. een nul die ontbreekt, waardoor eigenlijk de einduitkomst ook niet juist zou kunnen zijn... Het lijkt wel alsof de oplossing letterlijk is overgetypt van op een oplossingenblad of ander scherm.

Theorievragen:

Beide studenten geven zeer gelijkaardige antwoorden op alle theorievragen, waarbij ze op 2 van de 3 vragen dezelfde ideeën gebruiken (het zijn immers geen letterlijke reproducievragen) en zelfs dezelfde voorbeelden geven, zij het iets anders geformuleerd.”.

Wanneer de interne beroepsinstantie de stukken in het dossier, en in het bijzonder de vergelijking tussen beide examens, onderzoekt, kan alleen worden besloten dat deze vaststellingen correct zijn. De student kon tijdens het hoorrecht ook geen plausibele uitleg geven en hij kon op geen van de opnieuw gestelde vragen antwoorden.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student in zijn intern beroepsschrift opwerpt dat ze samen uit hetzelfde document zouden hebben gestudeerd en alles ‘klakkeloos vanbuiten geleerd’ hebben.

De interne beroepsinstantie acht dit ongeloofwaardig voor dergelijke oefeningen, temeer (1) de student ook geen uitleg geeft voor oefening 2, (2) dit niet blijkt uit de theorievragen waar wel een andere formulering wordt gebruikt en (3) hij tijdens het horen op geen van de vragen nog kon antwoorden. Gelet op het recidief karakter van de fraude, is de sanctie gerechtvaardigd.

De interne beroepsinstantie ziet geen argumenten om de toegekende tuchtsanctie te herzien.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 5 maart 2021 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 16 maart 2021 en bij gewone brief van 22 maart 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid – tijdigheid van het beroep

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep bij de Raad.

Artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs luidt als volgt:

“De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisgeving van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”

Een verzoekschrift bij de Raad moet, wil het ontvankelijk zijn, dus worden ingesteld binnen de termijn van zeven kalenderdagen na kennisgeving van de bestreden beslissing.

In casu werd verzoeker blijkens het dossier in kennis gesteld van de bestreden beslissing op intern beroep per aangetekend schrijven. Nazicht via de webtracker van Bpost leert dat de bestreden beslissing eerst is aangeboden op 8 maart 2021.¹

De beroepstermijn van zeven kalenderdagen begint te lopen de dag na die van de kennisgeving (zijnde de eerste aanbieding van de aangetekende zending op het adres van de bestemming door de postdiensten, *in casu* op 8 maart 2021) van de beslissing op intern beroep, *in casu* vanaf 9 maart 2021, om te verstrijken op maandag 15 maart 2021.

---

¹ Via de barcode (010541288500452621110014234095) zoals aangeduid op het bewijs van aangetekende zending van de interne beroepsbeslissing (zie stuk 3 van verwerende partij) heeft de Raad op de site van Bpost kunnen vaststellen dat de betreffende zending op 8 maart 2021 werd afgeleverd.

Verzoeker diende pas op 16 maart 2021 een verzoekschrift in bij de Raad tegen de beslissing op intern beroep.² De Raad heeft het verzoekschrift op 22 maart 2021 ook nog per gewone post ontvangen.

Aangezien het een ambtshalve exceptie betreft, heeft de Raad beide partijen de mogelijkheid gegeven om hieromtrent per e-mail standpunt in te nemen.

Verwerende partij stelt dat de zending met de interne beroepsbeslissing werd betekend op 5 maart 2021 en werd afgeleverd op 8 maart 2021. De termijn voor het aantekenen van extern beroep verstrijkt dan ook op 15 maart 2021. Verwerende partij stelt vast dat het verzoekschrift als datum 15 maart 2021 heeft. Indien uit de gegevens van de webtracker van de post met betrekking tot de verzending van het extern beroep blijkt dat de aangetekende brief is aangeboden op 16 maart 2021, dan moet inderdaad worden besloten dat het beroep laattijdig is.

Verzoeker neemt geen standpunt in omtrent deze exceptie.

Het extern beroep, ingesteld bij verzoekschriften van 16 maart 2021 en 22 maart 2021, werd niet tijdig binnen de zeven kalenderdagen na de kennisgeving van de beslissing op intern beroep ingesteld.

Het beroep is niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 4 mei 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groot, kamervoorzitter

² Via de barcode (010541288500452621900007297931) op de brief die de Raad heeft ontvangen, heeft de Raad op de site van Bpost kunnen vaststellen dat de betreffende zending op 16 maart 2021 aan de postdiensten ter verzending werd overhandigd.

Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.641 van 6 mei 2021 in de zaak 2021/132

In zake: xxx

Tegen: **HOGESCHOOL PXL**
Woonplaats kiezend te 3500 Hasselt
Elfde-Liniestraat 24

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 16 maart 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 10 maart 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk en deels gegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn door de voorzitter van de IIe kamer te zijnen huize bijeen geroepen voor een virtuele terechtzitting via Teams, op 28 april 2021, om 09.30 uur.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en mevrouw Karen Weis, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het bedrijfsmanagement’.

Bij het verbeteren van de examens en het bekijken van de beelden van het online examen voor het opleidingsonderdeel “HR Essentials”, stelt de lector vast dat de studente veel naar links kijkt op het examen. Inhoudelijk worden er ook letterlijke passages gekopieerd uit het handboek

en/of de powerpoint presentaties. Aan de ombudsdiest wordt een vermoedelijke onregelmatigheid gemeld.

De studente geeft tijdens het gesprek van 16 februari 2021 met het opleidingshoofd en de lector, in aanwezigheid van de ombudsdiest, toe dat zij gespiekt heeft aan de hand van een bundel kleine papiertjes. Ze biedt haar excuses aan en stelt dat zij de voorgaande jaren altijd haar best heeft gedaan en goede punten heeft behaald.

De voortgangscommissie komt samen op 17 februari 2021. Zij neemt nota van de excuses van de studente, maar dit maakt het spieken zelf uiteraard niet goed. Spijt komt immers altijd te laat. De commissie hoopt wel dat de studente haar les heeft geleerd en dat zij zich in de toekomst niet meer laat verleiden tot dergelijk gedrag. De commissie verwijst voor de volledigheid naar de definitie van een onregelmatigheid in artikel 29 Examenregeling.

De voortgangscommissie acht de onregelmatigheid bewezen. De sanctie luidt: “*De deelname aan het examen HR Essentials wordt ongeldig verklaard. De commissie verklaart de examencijfers behaald in dezelfde examenperiode nietig.*”.

De voortgangscommissie wil een krachtig signaal sturen. Van een normaal en zorgvuldig student mag worden verwacht dat hij de examenrichtlijnen respecteert en ervan op de hoogte is dat spieken onaanvaardbaar is. Spieken druist in tegen de basisattitude van een toekomstig bachelor bedrijfsmanagement en wordt beschouwd als een zwaarwichtige inbreuk. Uit respect voor de student die het harde werk op eigen kracht realiseert, moet hard worden opgetreden tegen dergelijk spiekgedrag.

Verzoekende partij stelde op datum van 23 februari 2021 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling. De studente haalde volgende argumenten aan:

- Ze heeft tijdens het verhoor toegegeven omdat haar werd beloofd dat ze milder zou worden gestraft indien ze de feiten toegaf;
- Ze heeft weet van een medestudent die dezelfde feiten heeft gepleegd, ook bekend heeft, en toch enkel een 0 op het examen in kwestie heeft gekregen;
- Ze heeft bijzonder hard gewerkt voor haar studies, niettegenstaande de coronacrisis. Ze is steeds een goede studente geweest;

- Ze heeft voor “HR Essentials” gespiekt omdat ze last had van faalangst en de hoeveelheid aan leerstof. Dat ze nu voor alle andere examens, waarvoor ze wel goed geleerd had en waarbij ze niet gefraudeerd heeft, ook een 0 krijgt, vindt ze te ver gaan.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 10 maart 2021 werd het intern beroep ontvankelijk en deels gegrond verklaard.

Wat het bestaan van een onregelmatigheid betreft, stelt de interne beroepsinstantie vast dat de studente heeft toegegeven spiekbriefjes te hebben gebruikt tijdens het examen “HR Essentials”. Ze had de cursus afgedrukt in een kleiner lettertype en heeft bij de omgevingsscan ervoor gezorgd dat deze briefjes niet te zien waren. De interne beroepsinstantie oordeelt dat dit effectief een onregelmatigheid vormt in de zin van artikel 29 OER. Het gevolg daarvan is dat de interne beroepsinstantie één of meer van de sancties opgesomd in artikel 33 Examenregeling zal opleggen.

Volgens de studente werd tijdens het verhoor gezegd dat studenten die bekenden (en dus schuldbesef vertoonden) milder gestraft zouden worden. Uit navraag bij de opleiding blijkt dit inderdaad het geval. De interne beroepsinstantie merkt op dat de studente de sanctie “nietigverklaring van de examencijfers van dezelfde examenperiode” heeft gekregen. Studenten uit dezelfde opleiding die onregelmatigheden niet bekenden, maar waarvan de commissie vond dat de onregelmatigheid afdoende vaststond, kregen deze sanctie én de sanctie “in hetzelfde academiejaar geen herkansingsmogelijkheid meer heeft voor het examen of de praktische proef”. Zij mogen het vak (*in casu* “HR Essentials”) dit jaar dus niet meer afleggen en moeten het volgend academiejaar hernemen. Dat is een zwaardere sanctie dan degene die de studente heeft gekregen. Zij is dus milder gesanctioneerd, omwille van haar schuldinzicht.

Waar de studente aanhaalt dat een medestudente die fraudeerde als sanctie enkel een nul op het betreffende vak opgelegd heeft gekregen, wijst de interne beroepsinstantie erop dat zij deze stelling zonder concrete naam niet kan controleren. De interne beroepsinstantie betreurt ook dat de studente het verslag in kwestie niet durft mee te sturen uit schrik voor aanpassingen. Ze stelt vast dat de studente de naam op de zitting wel heeft gegeven. Bij nazicht blijkt het te gaan om een student uit het graduaat Marketing- en communicatiesupport. Dit is een andere opleiding en de beslissing in kwestie werd dus ook genomen door een andere commissie. De commissie van de opleiding “bedrijfsmanagement allround” kan uiteraard niet zijn gehouden om de

beslissingen van commissies van andere opleidingen als maatstaf te nemen. Volgens de interne beroepsinstantie wordt het gelijkheidsbeginsel pas geschonden als gelijke situaties op een andere manier worden behandeld. De studente volgt *in casu* een andere studierichting dan de persoon in kwestie. Er is aldus geen sprake van een schending van het gelijkheidsbeginsel.

Verder verwijst de interne beroepsinstantie naar de mogelijke sancties in artikel 33 Examenregeling. De commissie heeft in haar originele beslissing gekozen voor de vierde sanctie en de studente vindt dat deze sanctie te ver gaat. Ze kan wel leven met een nul op het opleidingsonderdeel waarvoor fraude werd vastgesteld.

De interne beroepsinstantie wil erop wijzen dat de examentuchtsanctie “0 op alle examens” geen uiting is van het vermoeden dat de studente bij de andere examens ook fraudeerde. Het is een sanctie die dus ook bij het voorvalen van een onregelmatigheid bij één examen kan worden opgelegd. Het opleggen van een 0 voor alle vakken van dezelfde examenperiode kan het gevolg zijn van een ernstige onregelmatigheid bij “slechts” één examen. Het is ook niet zo dat de sanctie bij examenfraude zich steeds moet beperken tot het opleidingsonderdeel in het kader waarvan werd gefraudeerd. Artikel 33 Examenregeling somt de mogelijke sancties op en de sanctie die de commissie heeft opgelegd, staat in deze lijst. De sanctie werd aldus reglementair opgelegd.

Aangezien de interne beroepsinstantie volheid van bevoegdheid heeft, kan zij bepalen welke sanctie zij in evenredigheid vindt met de vastgestelde feiten. De interne beroepsinstantie wil duidelijk stellen dat het hier niet gaat om een relatief kleine onregelmatigheid. De studente heeft doelbewust spiekbriefjes opgemaakt én gebruikt tijdens het examen. Ze heeft deze ook verstopt tijdens de omgevingsscan. Er was dus duidelijk opzet aanwezig. Er kunnen ongetwijfeld nog ergere vormen van examenfraude ingericht worden, maar als “beperkt” of “klein” kunnen de gestelde handelingen niet gekwalificeerd worden. Door spiekbriefjes te gebruiken, heeft de studente gepoogd de docent te misleiden over haar kennen en kunnen. Bovendien was de studente – via de examenrichtlijnen – duidelijk ingelicht over het verbod op het plegen van examenfraude en van de consequenties die daaruit kunnen volgen.

De voortgangscommissie had, conform artikel 33 Examenregeling, de keuze uit meerdere sancties. Uit het spectrum waaruit zij kon kiezen, werd niet voor de lichtste noch voor de zwaarste sanctie gekozen. De interne beroepsinstantie is van oordeel dat enkel een 0 voor het

opleidingsonderdeel “HR Essentials” bij een onregelmatigheid als deze (die gepland en voorbereid is) geen enkel bestraffend, noch afschrikwekkend effect heeft. In een dergelijk geval heeft een student namelijk niets te verliezen bij het spieken: in geval van niet-spieken kan men een tekort behalen, maar ook in geval van spieken behaalt men slechts een tekort (een nul). In dit geval vindt de interne beroepsinstantie de sanctie “0 op het examen HR Essentials” dan ook niet voldoende als sanctie. Het is daarenboven niet zo dat, omdat het om de eerste onregelmatigheid gaat en men in het verleden een goede student was, men enkel de lichtste sanctie kan opleggen. Er moet worden gekeken naar de ernst van de feiten en in het licht daarvan moet een evenredige sanctie worden uitgesproken.

De interne beroepsinstantie wijst erop dat het hier gaat om een geplande en voorbereide onregelmatigheid. Ze begrijpt dat een sanctie die consequenties heeft voor meerdere opleidingsonderdelen mogelijk als streng overkomt bij de student, maar de feiten zijn dan ook ernstig. De sanctie moet zich dan ook uitspreiden tot meer vakken dan enkel “HR Essentials”.

De student geeft aan dat zij last had van faalangst en van de coronatijd. De interne beroepsinstantie begrijpt dat de sanctie in dat geval extra hard kan binnenkomen, maar het is belangrijk om te begrijpen dat deze argumenten nooit een vrijgeleide kunnen zijn om examenfraude te plegen. Spieken is extreem laakbaar, ook als het ingegeven wordt door externe omstandigheden. De omstandigheden die de studente aanhaalt, kunnen de gepleegde onregelmatigheid dan ook niet vergoelijken.

Niettemin is het wel mogelijk dat zij een impact hebben op de proportionaliteit van de sanctie. De commissie van de opleiding legde een 0 op voor alle examens die de studente aflegde in semester 1. In het licht van de door de studente aangehaalde omstandigheden beslist de interne beroepsinstantie om de opgelegde sanctie te milderen en een 0 op te leggen voor alle online examens die zij tijdens de examenperiode van januari-februari heeft afgelegd. Dat betekent dat eventuele resultaten van examens die de studente op de campus aflegde en resultaten van permanente evaluaties behouden blijven.

De interne beroepsinstantie besluit dat het intern beroep deels gegrond is. Ze legt de sanctie “0 op alle online examens die je aflegde in de examenperiode van januari-februari” op.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 10 maart 2021 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 16 maart 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster verduidelijkt dat ze op de hoorzitting van de interne beroepsinstantie werd gevraagd naar de medestudent die volgens haar op een andere manier was beoordeeld. Aangezien werd meegedeeld dat de beslissing betreffende haar medestudent niet meer kon worden gewijzigd, heeft ze haar naam gegeven. Bij nazicht bleek het te gaan om een student uit het studievoortgangsbeslissingen. Omdat het een andere opleiding is en de beslissing door een andere commissie werd genomen, was de situatie volgens de interne beroepsinstantie niet te vergelijken met die van verzoekster. Verzoekster benadrukt dat twee studenten hetzelfde gedrag hebben gesteld op dezelfde school. Dat het gaat om een ander opleidingsonderdeel maakt volgens haar geen verschil. Verzoekster accepteert een 0 voor “HR Essentials” als sanctie, maar heeft bezwaar tegen het feit dat ze strenger en anders wordt gesanctioneerd dan haar medestudenten.

Daarnaast heeft verzoekster aangehaald dat er bij het toegeven van een onregelmatigheid werd beloofd dat er milder gehandeld zou worden. Dat blijkt niet het geval, want medestudenten die het niet hadden toegegeven hebben toch hetzelfde besluit gekregen.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de interne beroepsinstantie op beide argumenten reeds heeft geantwoord in het kader van het intern beroep.

Wat de medestudente betreft die een lichtere sanctie opgelegd kreeg, kan verwerende partij niet anders dan vaststellen dat deze een andere studierichting volgt (Graduaat in de marketing- en communicatiesupport). Dat op zich is al een afdoende reden om niet te kunnen spreken van “gelijkaardige omstandigheden”. Verwerende partij heeft de keuze gemaakt in haar examenreglement om de commissies die beslissen over de examentuchtsancties te laten samenkommen op het niveau van de opleiding. Hier gaat het dus om de voortgangscommissie van de opleiding bedrijfsmanagement (allround). Die kan niet gehouden zijn om bij het nemen van haar beslissingen rekening te houden met alle andere beslissingen die werden genomen in alle andere opleidingen van de hogeschool. Verwerende partij stipt aan dat het gelijkheidsbeginsel pas wordt geschonden indien voldoende gelijkende situaties op een andere manier worden behandeld. Hier is er sprake van een cruciaal verschil tussen de beide situaties waardoor het eventuele verschil in behandeling niet onrechtmatig is.

Wat betreft het niet lichter straffen omwille van de bekentenis, leest verwerende partij in het extern verzoekschrift dat verzoekster weet heeft van medestudenten die toch niet bekenden en dezelfde sanctie als haar kregen opgelegd. Zij blijft hier bijzonder vaag over. Verwerende partij benadrukt dat het aan verzoekster toekomt om het verschil in behandeling concreet te maken en dus effectief namen aan te dragen, zodat zij deze stelling kan controleren. Dat is nu onmogelijk. De opleiding geeft alleszins aan dat zij de tweedeling in sancties vermeld in het intern beroepsschrift steeds consequent heeft toegepast. Meer kan verwerende partij niet doen om de waarachtheid van de stelling van verzoekster te controleren.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat de interne beroepsinstantie in de aangevochten beslissing het door verzoekster bijgebrachte argument dat bij het opleggen van de sanctie voor de door haar begane examenonregelmatigheid het gelijkheidsbeginsel niet is gerespecteerd heeft beantwoord.

Meer in het bijzonder leest de Raad terzake het volgende:

“In uw beroep geeft u aan dat een medestudente die fraudeerde als sanctie enkel een nul op het betreffende vak opgelegd [kreeg]. Zonder concrete naam, kan de interne beroepscommissie deze stelling niet controleren. De beroepscommissie betreurt ook dat u het verslag in kwestie niet durft mee te sturen uit schrik voor aanpassingen. Op de zitting heeft u de naam wel gegeven; Bij nazicht blijkt het te gaan om een student uit het graduaat Marketing- en communicatiesupport. Dit is een andere opleiding, en de beslissing in kwestie werd dus ook genomen door een andere commissie. Uiteraard kan de commissie van de opleiding “bedrijfsmanagement allround” niet gehouden zijn om de beslissingen van commissies van andere opleidingen als maatstaf te nemen. Het gelijkheidsbeginsel wordt namelijk pas geschonden indien gelijke situaties op een andere manier behandeld worden. In casu volgt u een andere studierichting dan de persoon in kwestie. Er is dus geen sprake van een schending van het gelijkheidsbeginsel.”

De Raad stelt vast dat verzoekster niettemin van mening blijft dat twee studenten hetzelfde gedrag hebben gesteld op dezelfde school. Bijgevolg heeft zij bezwaar tegen het feit dat zij op een andere manier is beoordeeld. Voor verzoekster maakt het geen verschil dat het om een ander opleidingsonderdeel gaat. Zij zou weliswaar een 0 op 20 kunnen aanvaarden voor het opleidingsonderdeel waarop de onregelmatigheid betrekking heeft, maar verzet er zich tegen dat zij zwaarder is gestraft dan haar medestudenten en met name dat zij strenger is gestraft dan de medestudente die zij onder de aandacht heeft gebracht van de interne beroepsinstantie tijdens de hoorzitting in het kader van het intern beroep.

De Raad kan verzoekster niet bijtreden waar zij meent dat de aangevochten beslissing niet rechtmatig is omdat zij het gelijkheidsbeginsel zou schenden.

Inderdaad, zoals verzoekster aangeeft, heeft een andere student, eveneens ingeschreven bij verwerende partij, eveneens een onregelmatigheid begaan. Waar deze student een sanctie ontving die slechts betrekking heeft op het opleidingsonderdeel waarvoor de student de onregelmatigheid beging, treft de bijgestuurde sanctie die verzoekster heeft gekregen meerdere opleidingsonderdelen.

Verzoekster slaat slechts acht op de in vorige alinea aangehaalde gelijkenissen tussen haar en de andere student om haar bewering te staven dat zij de haar opgelegde sanctie terecht aanvecht daar deze discriminatoir zou zijn. Evenwel moet de Raad vaststellen dat verzoekster geen acht slaat op het feit dat bijvoorbeeld de opleiding verschillend is en dat ook het opleidingsonderdeel

in het kader waarvan gefraudeerd is verschillend is. Daarnaast brengt verzoekster geen andere elementen bij waaruit moet blijken dat de aard van de begane onregelmatigheid in beide gevallen dezelfde is, evenals de omstandigheden waarin deze onregelmatigheid is begaan.

De Raad moet bijgevolg vaststellen dat verzoekster onvoldoende elementen bijbrengt om aannemelijk te maken dat de beide casussen, in eerste instantie beoordeeld door verschillende autonoom optredende examencommisies in verschillende opleidingen, dermate gelijkenissen vertonen dat een verschillende sanctie op een niet-verantwoorde ongelijke behandeling wijst.

Ook het feit dat verzoekster, naar zij beweert, zou zijn beloofd dat zij bij het erkennen van de onregelmatigheid ‘milder’ zou worden behandeld, maakt de aangevochten beslissing niet onregelmatig. Verzoekster verwijst terzake trouwens zonder verdere verduidelijking, die de Raad ertoe zou kunnen brengen te oordelen dat gelijke situaties zonder verantwoording anders zouden zijn behandeld, naar medestudenten waarvan zij weet heeft die zonder bekentenissen te hebben aangelegd met betrekking tot door hen begane onregelmatigheden slechts zo streng als zij zouden zijn gesanctioneerd. De Raad merkt hierbij ook op dat verzoekster er zich eveneens van onthoudt andere elementen bij te brengen die de Raad kunnen toelaten haar situatie te vergelijken met deze van de situaties van de andere studenten ten aanzien waarvan zij zou zijn gediscrimineerd.

De Raad kan de door verzoekster ontwikkelde argumentatie om de aangegeven redenen niet bijtreden.

Het eerste middel is niet gegrond.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een tweede middel beroept op een schending van het redelijkheids- en evenredigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster wijst erop dat de onregelmatigheid een gevolg was van haar faalangst. Ze heeft nooit eerder een herexamen gehad. Voor haar zijn de onlinelessen ook geen meerwaarde, maar eerder een minwaarde. Verzoekster heeft namelijk een groot gedeelte van de leerstof al door in

de klas en moet thuis minder doen. Door de onlinelessen werden de vakken zelfstudie, wat voor verzoekster meer stress veroorzaakte. Verzoekster wil volgend jaar tijdens het tweede semester haar stage in Engeland lopen. Daarvoor moet je voor zo goed als op alle vakken geslaagd zijn. Voor verzoekster breekt nu dan ook een zeer stressvolle periode aan omdat al haar examens nietig zijn verklaard.

Verzoekster stelt vast dat de interne beroepsinstantie heeft beslist al haar online examens nietig te verklaren. Dit betekent een score van 0/20 voor de opleidingsonderdelen: “HR Essentials”, “Fiscaliteit”, “Internationale handel”, “Sociale wetgeving” en “Applied market research SME’s”. Voor “Verzekeringen” heeft verzoekster geen 0/20 gekregen. Ze heeft een 8/20 behaald, waardoor ze alsnog voor 6 opleidingsonderdelen opnieuw examen moet afleggen en een stressvolle periode moet doorlopen. Het behouden van het resultaat voor “Verzekeringen” zorgt zeker niet voor voldoende motivatie voor verzoekster, aangezien ze het examen hiervoor toch opnieuw moet afleggen.

Verzoekster stelt dat ze een andere sanctie had verwacht, waarbij haar scores voor de opleidingsonderdelen “Fiscaliteit” en “Applied market research SME’s” wel zouden meetellen. Voor beide vakken zou verzoekster zijn geslaagd als geen nietigverklaring zou zijn doorgevoerd. In dat geval zou ze ook vier examens opnieuw moeten afleggen in de tweede zittijd (en geen zes). Voor een student die nog geen enkele keer een herexamen heeft moeten afleggen, is deze straf volgens verzoekster streng genoeg.

Verzoekster benadrukt ten slotte dat ze steeds een goede student is geweest. Ze is tijdens alle lessen aanwezig geweest en ze heeft nog nooit een herexamen gehad. Voor het vak “HR Essentials” heeft ze helaas een onregelmatigheid begaan, door haar faalangst en een opstapeling van de leerstof. Verzoekster stelt dat niet elke periode even vlot verloopt. Daarnaast is het een moeilijke en aanslepende periode voor iedereen, en zeker voor studenten. Verzoekster keurt haar gedrag niet goed, maar ze vraagt begrip. De moeite die ze voor haar andere examens heeft gedaan en die ze wel op een eerlijke manier heeft afgelegd, is voor niets geweest. Dit neemt verzoeksters motivatie voor het hele schooljaar weg. Verzoekster heeft haar fout ook ingezien, het was de eerste, maar zeker ook de laatste keer.

In haar *antwoordnota* wil verwerende partij er vooreerst op wijzen dat verzoekster de door de interne beroepsinstantie opgelegde sanctie niet correct heeft geïnterpreteerd. De interne beroepsinstantie heeft de resultaten van de online examens op “nul gezet”, maar niet de

resultaten voor de vakken. De resultaten voor permanente evaluatie, mondelinge examens en examens op de campus blijven behouden. Dit betekent dat het examenresultaat van “Applied market research SME’s” (16/20) behouden blijft. Voor “Fiscaliteit” blijft het resultaat voor de permanente evaluatie behouden, wat leidt tot een eindresultaat van 5/20. Daarnaast blijft ook het resultaat voor “Verzekeringen” (8/20) behouden. De sanctie heeft aldus tot gevolg dat verzoekster nog maar twee nullen op het puntenblad heeft staan (“HR Essentials” en “Sociale wetgeving”). Verzoekster moet in augustus 5 vakken hernemen.

Vervolgens wijst verwerende partij erop dat de Raad enkel een marginaal toetsingsrecht heeft op de beslissingen genomen door de interne beroepsinstantie. De Raad is niet in de mogelijkheid een andere examentuchtsancie op te leggen, zoals verzoekster vraagt. Verwerende partij kan enkel opmerken dat de interne beroepsinstantie een aanzienlijke verlichting van de sanctie heeft doorgevoerd. De resultaten van de examens afgelegd op de campus, van het mondeling examen en van de permanente evaluaties mogen behouden blijven. Op die manier werd tegemoet gekomen aan de verzachtende omstandigheden die verzoekster ook in haar extern beroep aanhaalt. Verwerende partij verwijst wat dit betreft naar de interne beroepsbeslissing.

Verwerende partij ziet verder niet in, gelet op eerdere rechtspraak van de Raad waarbij strengere sancties niet onredelijk werden verklaard bij gelijkaardige feiten, hoe de opgelegde sanctie de grenzen van de redelijkheid zou kunnen overschrijden. Van onredelijkheid is namelijk pas sprake wanneer het niet denkbaar is dat enig redelijk handelend bestuur in dezelfde omstandigheden geplaatst, op grond van dezelfde feiten, de sanctie zou hebben opgelegd. Verwerende partij merkt op dat de opgelegde sanctie zelfs gekwalificeerd zou kunnen worden als een bijzonder milde sanctie in vergelijking met eerdere beslissingen van andere hoger onderwijsinstellingen. Ze benadrukt dat hier ook duidelijk sprake is van een vooraf voorbereid examentuchtfeit. Het opzet is dus zeer duidelijk aanwezig.

Volgens verwerende partij maakt het feit dat de sanctie zich uitstrekt tot opleidingsonderdelen waarbij geen examentuchtfeiten werden gepleegd, de sanctie ook niet onredelijk. Ze heeft ervoor gekozen om de sanctie te koppelen aan een gemeenschappelijk kenmerk, namelijk het gebruik van een online examen. Op al deze online examens kreeg verzoekster een 0 opgelegd. Het is onmogelijk om daarbinnen ook nog eens rekening te gaan houden met de aard van het examen (theoretisch, complex of niet complex, etc.). Gelet op de feiten vond de

beroepscommissie deze sanctie gepast. Het is niet aan verzoekster om nu te gaan onderhandelen (welke opleidingsonderdelen wel en welke niet). Verwerende partij wijst erop dat het al een mildere sanctie is dan diegene die doorgaans bij dergelijke feiten wordt opgelegd.

Beoordeling

Waar verzoekster voor de Raad betoogt dat de sanctie die zij opgelegd heeft gekregen te streng is, waardoor de beslissing van de interne beroepsinstantie kennelijk onredelijk zou zijn, wijst de Raad erop weliswaar begrip te hebben voor de moeilijkheden waarvan verzoekster melding maakt en die zij bij haar studieparcours heeft ervaren. De Raad moet in dit verband evenwel benadrukken dat zijn bevoegdheid er niet in bestaat de beoordeling die de interne beroepsinstantie op basis van alle elementen van het dossier heeft gedaan over te doen. De Raad stelt weliswaar vast dat verzoekster aangeeft dat faalangst aan de onregelmatigheid ten grondslag ligt en dat onlinelessen het studeren voor haar moeilijker hebben gemaakt. Ook wijst verzoekster op de kwalijke gevolgen die de aangevochten sanctie kan hebben voor haar kansen op een buitenlandse stage. Wat dit laatste betreft kan de Raad niet ontkennen dat de sanctie die verzoekster is opgelegd voor haar *in concreto* zware gevolgen kan hebben.

Niettemin moet de Raad oordelen dat – zelfs indien verwerende partij volgens verzoekster een heel strenge beslissing kan hebben genomen – de aangevochten sanctie, rekening houdend met alle elementen die verwerende partij blijkens de beslissing van de interne beroepsinstantie bij het bepalen van de zwaarte van de sanctie heeft betrokken, niet kennelijk onredelijk is. De Raad overweegt hierbij ook dat verzoekster, als zij zich beklaagt over de ernst van de gevolgen van de sanctie voor haar, de onregelmatigheid die aan de basis ervan ligt niet uit het oog mag verliezen. Ook de elementen die verzoekster aanhaalt om de onregelmatigheid te verklaren mogen naar het oordeel van de Raad bij de beoordeling van de redelijkheid van de sanctie niet doen vergeten dat de sanctie in de eerste plaats ook het gevolg is van reële examenfraude.

Dat een lichtere straf voor een student die nog geen herexamens heeft moeten afleggen volgens verzoekster streng genoeg is, kan de Raad, rekening houdend met de aangehaalde beperktheid van zijn beoordelingsbevoegdheid, niet tot de beslissing brengen dat de actuele sanctie van verzoekster niet redelijk zou zijn. Hetzelfde geldt voor het feit dat verzoekster aangeeft een ijverig en goed student te zijn.

De door verzoekster aangehaalde moeilijke en aanslepende periode, het feit dat zij voor haar andere examens moeite heeft gedaan en deze eerlijk heeft afgelegd, hetgeen nu voor niets dreigt te blijken, alsook dat verzoekster beweert haar fout te hebben ingezien, kan weliswaar tot enig begrip leiden, waarom verzoekster verzoekt. De Raad herhaalt dat dit de onregelmatigheid niet wegneemt en niet betekent dat de sanctie, in het licht van de motivering door de interne beroepsinstantie die de initieel opgelegde sanctie heeft afgezwakt, onredelijk zou zijn. Deze verzachting van de sanctie houdt, zoals de Raad in de antwoordnota leest, verband met de door verzoekster aangevoerde verzachtende omstandigheden.

Ten overvloede wijst de Raad verzoekster ook op de logica die verwerende partij heeft willen geven aan de sanctie van het door verzoekster voorbereid examentuchtfeit. De verwerende partij koos immers voor een sanctie die betrekking heeft op de opleidingsonderdelen die via een ‘online examen’, precies de examenvorm waarbij verzoekster een onregelmatigheid beging, zijn geëvalueerd. Dat de verwerende partij hierbij de sanctie niet beperkte tot het opleidingsonderdeel waarop het examentuchtfeit betrekking heeft, maar deze, gebaseerd op de hiervoor toegelichte denkwijze, een ruimere draagwijdte heeft gegeven, maakt de beslissing niet onregelmatig.

De door verzoekster ontwikkelde argumenten overtuigen de Raad om de voorgaande redenen niet.

Het tweede middel is niet gegronde.

VI. Anonymisering

Verzoekster vraagt in haar verzoekschrift om de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten. Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 6 mei 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 6.642 van 6 mei 2021 in de zaak 2021/133

In zake: xxx

Tegen: **HOGESCHOOL PXL**
Woonplaats kiezend te 3500 Hasselt
Elfde-Liniestraat 24

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 17 maart 2021, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 10 maart 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn door de voorzitter van de IIe kamer te zijnen huize bijeen geroepen voor een virtuele terechtzitting via Teams, op 28 april 2021, om 09.30 uur.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en mevrouw Karen Weis, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 met een creditcontract ingeschreven voor een aantal opleidingsonderdelen uit de opleiding ‘Bachelor in het office management’.

Aan de ombudsdiens worden vermoedelijke onregelmatigheden gemeld voor de examens van de opleidingsonderdelen “Arbeidsmarkt: vraag en aanbod” en “HR Essentials”. Het gaat om examenantwoorden die opvallend overeenstemmen met het cursusmateriaal en het internet. Op

de videobeelden worden ook opvallende zaken vastgesteld. De studente wordt hieromtrent gehoord op 15 februari 2021. Ze stelt geen gebruik te hebben gemaakt van hulpbronnen tijdens het examen. Ze heeft van een samenvatting gestudeerd. De studente heeft na dit gesprek de samenvatting en nog enkele aanvullingen overgemaakt.

De voortgangscommissie komt samen op 16 februari 2021. Ze kan niet om het feit heen dat de lectoren tot opvallende inhoudelijke vaststellingen komen, die op grondige wijze werden geanalyseerd in een uitvoerig verslag (met niet-limitatief opgesomde voorbeelden uit het examen), onder andere:

- “- In meerdere antwoorden worden stukken tekst uit de Powerpointpresentaties letterlijk weergegeven (geen gewone spreektaal) (examen Arbeidsmarkt vraag en aanbod)*
- Hierbij worden zinnen die letterlijk voorkomen in de Powerpointpresentatie samengevoegd met andere zinnen die letterlijk voorkomen in de Powerpointpresentaties, zonder er aparte zinnen van te maken, maar enkel gescheiden door een komma (examen Arbeidmarkt vraag en aanbod)*
- Het gebruik van het woord “baanboetseren”: deze komt niet voor [in] de cursus noch in het handboek aangezien dit woord in België niet gebruikt wordt. Evenmin werd dit woord in de les besproken. Dit is daarentegen op het internet te vinden als een typisch Nederlands woord dat bij onze noorderburen gehanteerd wordt (examen HR Essentials)*
- Een bepaalde invulzin vult de student plots in het Engels in terwijl het handboek in het Nederlands is geschreven maar welk antwoord wel gelinkt kan worden aan informatie te vinden op het internet (examen HR Essentials)*
- ... ”*

Volgens de voortgangscommissie zijn deze vaststellingen niet meer toevallig. Bovendien zijn de beelden van de studente tijdens het examen niet conform de examenrichtlijnen. De opname wordt als high risk weergegeven. De studente kijkt continu naar rechts beneden en is zeer beperkt volledig in beeld (12% facial detection bij het examen “Arbeidsmarkt: vraag en aanbod”, 90 flags en 23% facial detection bij het examen “HR Essentials” met 70 flags”). Voor de volledigheid wijst de commissie op de examenrichtlijnen.

De voortgangscommissie merkt op dat de vaststellingen worden gedaan voor eerstejaarsvakken, waarop de overige studiejaren verder bouwen en op heden ligt geen enkele garantie voor van de individuele competenties van de student. Door het spiekgedrag is het voor de lectoren onmogelijk om een valide en correct oordeel te vormen over het kunnen van de student. Deze redenering geldt bij uitbreiding ook voor de overige examens afgelegd in dezelfde examenperiode.

Van een normaal en zorgvuldig student mag ook worden verwacht dat hij de examenrichtlijnen respecteert en ervan op de hoogte is dat spieken onaanvaardbaar is. Spieken druist in tegen de basisattitude van een toekomstig bachelor office management en wordt beschouwd als een zwaarwichtige inbreuk. De commissie verwijst voor de volledigheid naar de definitie van een onregelmatigheid in artikel 29 Examenregeling.

De voortgangscommissie acht de onregelmatigheid bewezen. De sanctie luidt: “*De deelname aan het examen van Arbeidsmarkt: vraag en aanbod en HR Essentials wordt ongeldig verklaard. De commissie verklaart de examencijfers behaald in dezelfde examenperiode nietig.*”

De voortgangscommissie wil een krachtig signaal sturen. Zoals vermeld, druist spieken in tegen de basisattitude van een toekomstig bachelor office management. Er is bovendien sprake van herhaling, wat een verzwarende omstandigheid is.

Door de sanctie van 0/20 door te trekken naar alle examens van dezelfde examenperiode, sanctioneert de commissie op grondige wijze het spiekgedrag van de student. De commissie heeft immers geen enkele garantie op de individuele competenties van de studente voor de afgenum online examens, maar geeft haar wel de mogelijkheid om zich te herpakken in tweede zittijd. Uit respect voor de student die het harde werk op eigen kracht realiseert, moet hard worden opgetreden tegen dergelijk spiekgedrag.

Verzoekende partij stelde op datum van 23 februari 2021 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling. De studente haalde volgende argumenten aan:

- Ze kan zich vinden in een 0 voor de beide vakken waarbij de fraude werd vastgesteld, maar het afnemen van de resultaten voor de andere vakken vindt ze niet terecht. Er is ook geen enkel bewijs van fraude voor die andere vakken. Ze heeft dag en nacht gewerkt voor die andere vakken.
- Ze heeft vernomen dat andere studenten enkel een nul hebben gekregen op het vak waarvoor de fraude gepleegd werd.
- Ze wil graag empathie, omdat het een moeilijke periode is.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 10 maart 2021 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

Wat het bestaan van een onregelmatigheid betreft, stelt de interne beroepsinstantie vast dat de studente in het kader van haar intern beroep toegeeft dat ze examenfraude heeft gepleegd. Op de hoorzitting geeft de studente toe dat ze tijdens het studeren merkte dat ze er niet zou komen voor deze vakken. Ze besliste daarom om haar GSM bij te houden. Ze verborg de GSM onder haar laptop bij het maken van de omgevingsscan. Tijdens beide examens heeft de studente haar GSM gebruikt om leerstof en examenantwoorden op te zoeken.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat dit effectief een onregelmatigheid vormt in de zin van artikel 29 OER. Het gevolg daarvan is dat de interne beroepsinstantie één of meer van de sancties opgesomd in artikel 33 Examenregeling zal opleggen. De student was bovendien, via de examenrichtlijnen, duidelijk ingelicht over het verbod op het plegen van examenfraude en de consequenties die daaruit kunnen volgen.

De interne beroepsinstantie verwijst naar de mogelijke sancties in artikel 33 Examenregeling. De commissie heeft in haar originele beslissing gekozen voor de vierde sanctie en de studente vindt dat deze sanctie te ver gaat. Ze zou wel kunnen leven met een nul op de beide vakken waarvoor fraude werd vastgesteld.

De interne beroepsinstantie wil erop wijzen dat de examentuchtsanctie “0 op alle examens” geen uiting is van het vermoeden dat de studente bij de andere examens ook fraudeerde. Het is een sanctie die dus ook bij het voorvalen van een onregelmatigheid bij één examen kan worden opgelegd. Het opleggen van een 0 voor alle vakken van dezelfde examenperiode kan het gevolg zijn van een ernstige onregelmatigheid bij “slechts” één examen. Het is ook niet zo dat de sanctie bij examenfraude zich steeds moet beperken tot het opleidingsonderdeel in het kader waarvan werd gefraudeerd. Artikel 33 Examenregeling somt de mogelijke sancties op en de sanctie die de commissie heeft opgelegd, staat in deze lijst. De sanctie werd aldus reglementair opgelegd.

Aangezien de interne beroepsinstantie volheid van bevoegdheid heeft, kan zij bepalen welke sanctie zij in evenredigheid vindt met de vastgestelde feiten. De interne beroepsinstantie wil duidelijk stellen dat het hier niet gaat om een relatief kleine onregelmatigheid. De studente heeft

doelbewust en gepland een onregelmatigheid gepleegd bij twee opleidingsonderdelen. Ze heeft haar GSM gebruikt bij het oplossen van verschillende examenvragen. Er was dus duidelijk opzet aanwezig én de studente heeft met voorbedachten rade gehandeld. Het is dan ook logisch dat een lichte sanctie hier absoluut niet gepast is.

Volgens de interne beroepsinstantie volstaat enkel een 0 op de beide opleidingsonderdelen aldus geenszins. Dat zou geen enkel bestraffend, noch afschrikwekkend effect hebben. In een dergelijk geval heeft een student namelijk niets te verliezen bij het spieken: in geval van niet-spieken kan men een tekort behalen, maar in geval van spieken behaalt men ook slechts een tekort. De interne beroepsinstantie acht de feiten te ernstig. Er moet een duidelijk signaal worden gegeven dat het plegen van onregelmatigheden niet kan.

De voortgangscommissie had, conform artikel 33 Examenregeling, de keuze uit meerdere sancties. Uit het spectrum waaruit zij kon kiezen, werd niet voor de lichtste noch voor de zwaarste sanctie gekozen. De interne beroepsinstantie begrijpt dat de sanctie mogelijk als streng overkomt bij de studente, maar ze kan zich – in het licht van de ernst van de gepleegde onregelmatigheid – in deze sanctie vinden. Ze ziet alleszins geen onevenredigheid tussen de gepleegde feiten en de opgelegde sanctie. Ze benadrukt nogmaals dat het gaat om fraude bij twee examens.

Waar de studente aanhaalt dat medestudenten die fraudeerden als sanctie enkel een nul op het betreffende vak opgelegd kregen, wijst de interne beroepsinstantie erop dat zij deze stelling zonder concrete naam niet kan controleren. Uit navraag bij de commissie voor de opleiding office management blijkt dat dit niet is gebeurd. De interne beroepsinstantie merkt op dat, zelfs als dit het geval zou zijn, dit nog geen automatische schending van het gelijkheidsbeginsel met zich meebrengt. Volgens haar wordt het gelijkheidsbeginsel pas geschonden als gelijke situaties op een andere manier worden behandeld. *In casu* gaat het om een onregelmatigheid bij twee examens. Dit is bijvoorbeeld niet te vergelijken met een student die een onregelmatigheid beging bij slechts één examen.

De studente geeft in haar intern beroep ten slotte aan dat ze hoopt op empathie omdat het moeilijk is voor iedereen. De interne beroepsinstantie begrijpt dat de huidige coronasituatie mogelijk een impact kan hebben op de situatie van de studente, maar dat kan nooit een vrijbrief zijn om een onregelmatigheid te plegen. Op de hoorzitting haalde de studente aan dat ze pas

kort voor het examen wist dat ze moest deelnemen aan het vak, maar bij nazicht blijkt dat haar studieprogramma op 19 oktober definitief vastgelegd werd. Voor de interne beroepsinstantie zijn er geen overduidelijke verzachtende omstandigheden die tot een lichtere sanctie zouden moeten leiden, noch kunnen zij de onevenredigheid van de sanctie veroorzaken aangezien het gaat om ernstige feiten. De interne beroepsinstantie hoopt dat de studente dat nu ook inziet. De studente schrijft ook dat ze niet wil dat “school niet de reden is dat [ze] het niet meer gaat zien zitten”. De interne beroepsinstantie wijst erop dat het niet de schuld is van de school dat deze sanctie wordt opgelegd. Dat is het gevolg van de eigen daden van de studente.

De interne beroepsinstantie is aldus van oordeel dat het intern beroep ongegrond is. De sanctie “nietigverklaring van alle examencijfers behaald in dezelfde examenperiode als die waarin de fraude gepleegd wordt” blijft dus opgelegd.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 10 maart 2021 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 17 maart 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroeft op een schending van het motiverings- en redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat ze zich op de hoorzitting niet genoeg heeft kunnen verwoorden. Ze kampert namelijk met sociale angsten en daardoor komt ze niet makkelijk op haar woorden. De grootste reden dat verzoekster een onregelmatigheid heeft gepleegd is doordat ze faalangst heeft door geheugenverlies. Dat werd veroorzaakt door een zeer ernstig verkeersongeval. Verzoekster moet nu veel meer moeite doen tijdens het studeren voordat ze iets onder de knie heeft. Daardoor heeft ze geen vertrouwen meer in zichzelf. Verzoekster merkt op dat ze altijd geslaagd was, met zeer goede punten. Ze schaamt zich deze weg te hebben gekozen. Verzoekster voelde zich hopeloos en fraude leek de enige uitweg.

Verzoekster verduidelijkt dat ze tijdens het laatste jaar middelbaar bijna is omgekomen bij een verkeersongeval. Dit gebeurde drie maanden vóór het einde van het schooljaar. Door het ongeval kon ze niet meer terug naar school en afstuderen in dat jaar was onmogelijk. Verzoekster had geen moed meer om haar zesde jaar opnieuw te doen en schreef zich daarom in bij de Examencommissie. Ze heeft één schooljaar thuis doorgebracht en zag het niet zitten om verder te studeren. Familie en vrienden hebben verzoekster gemotiveerd, waardoor ze haar moed heeft bijeengeraapt en een grote stap heeft gezet naar het hoger onderwijs.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij op dat verzoekster deze argumenten niet in haar intern beroep heeft aangehaald. Het gaat nochtans niet om een argument waarvan verzoekster geen kennis had ten tijde van het indienen van het intern beroep, noch om een middel gericht tegen de wijze waarop het intern beroep behandeld werd, noch om een middel van openbare orde (artikel II.294, §2 Codex Hoger Onderwijs). Volgens verwerende partij zijn alle argumenten die verwijzen naar (de gevolgen van) het ongeval dan ook onontvankelijk. Voor de volledigheid wil verwerende partij benadrukken dat ze meevoelt met verzoekster en begrip heeft voor de situatie in kwestie. Dit kan evenwel nooit een reden zijn om een onregelmatigheid te plegen.

Beoordeling

De Raad leest dat verzoekster stelt bepaalde elementen niet te hebben kunnen aanvoeren. Zij geeft aan zich onvoldoende te hebben kunnen uiten op de hoorzitting omwille van sociale angsten. Meer in het bijzonder wijst verzoekster op faalangst als gevolg van geheugenverlies na een ernstig verkeersongeval. Hierin schuilt volgens haar de belangrijkste reden voor de gepleegde onregelmatigheid. Zij heeft nu immers meer moeite bij het studeren om leerstof te

assimileren, hetgeen aan haar zelfvertrouwen knaagt. Verzoekster, die stelt steeds goede punten te hebben gehad, zag, hopeloos, in fraude de enige uitweg. Tevens wijst zij op het moeilijke traject na haar verkeersongeval, waarbij zij niet kon afstuderen in het zesde jaar van het middelbaar onderwijs en zich inschreef bij de centrale examencommissie. Verzoekster wijst erop één schooljaar thuis te hebben gezeten en gemotiveerd door haar omgeving de moed heeft gevonden de stap naar het hoger onderwijs te zetten.

De Raad moet vaststellen dat verzoekster de bovenstaande argumentatie niet op ontvankelijke wijze heeft aangebracht. De Raad moet immers vaststellen dat zij de aangehaalde argumenten niet heeft aangevoerd in het kader van de interne beroepsprocedure in de schoot van verwerende partij. Tegelijk ziet de Raad niet in wat verzoekster kon hebben belezen zulks te doen. Zij had immers kennis van alle in het kader van het extern beroep bij de Raad voor het eerst aangevoerde elementen. Mocht de Raad deze elementen betrekken bij de beoordeling van de aangevochten beslissing van de interne beroepsinstantie van verwerende partij dan zou de Raad toetsen of de interne beroepsinstantie rekening heeft gehouden met elementen die in het raam van de interne beroepsprocedure niet onder haar aandacht waren gebracht door verzoekster en die zij bijgevolg niet bij haar beoordeling heeft kunnen betrekken.

De Raad acht de aangevoerde argumenten niet ontvankelijk.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een tweede middel beroept op een schending van het motiverings- en redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster verduidelijkt dat ze geslaagd was voor twee examens. Ze was enorm blij en werd hierdoor meer zelfzeker. De examens van de eerste zittijd betroffen een groter pakket. Verzoekster heeft zich zo goed als mogelijk voorbereid, behalve voor de twee opleidingsonderdelen waarvoor ze heeft gespeikt. Ze had schrik dat ze niet zou slagen. Dat ze de lessen voor deze twee vakken per ongeluk niet had gevolgd van het begin van het schooljaar tot aan de examens speelde hierbij zeker een rol. Dit kwam omdat ze tot 19 oktober 2020 geen officiële student was en dus geen toegang had tot Blackboard, lessenroosters, etc.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij niet te begrijpen hoe deze omstandigheid de twee opleidingsonderdelen in kwestie specifiek kan raken. Verzoekster was immers voor een enkel opleidingsonderdeel ingeschreven vóór 19 oktober 2020 en zij kon voor deze vakken dan ook niet op Blackboard, aan het lessenrooster, etc. Voor de overige opleidingsonderdelen was dit blijkbaar geen probleem.

Verwerende partij merkt op dat verzoekster, door pas in te stappen op 19 oktober, bovendien slechts drie lesweken heeft gemist. De eerste week van het academiejaar was de startweek in het departement Business, toen vonden er geen lessen plaats. Na 19 oktober waren er nog tien lesweken gepland.

Verwerende partij ziet dan ook niet in hoe het argument dat verzoekster pas op 19 oktober 2020 ingeschreven werd aan de hogeschool, een verzachtende omstandigheid kan zijn.

Beoordeling

Verzoekster wijst erop dat zij tot 19 oktober geen officieel student was bij verwerende partij. Hierdoor had zij geen toegang tot het elektronisch leerplatform. Verzoekster wijt hieraan dat zij de lessen voor de twee opleidingsonderdelen bij de evaluatie waarvan zij een onregelmatigheid begin per ongeluk niet volgde van het begin van het academiejaar. Omdat zij schrik had om te niet te slagen nu zij zich minder goed had voorbereid voor de opleidingsonderdelen verklaart zij te hebben gespiekt.

De Raad moet met verwerende partij vaststellen dat het feit dat verzoekster slechts op 19 oktober 2020 instapte niet enkel gevolgen had voor de toegang die zij had tot informatie met betrekking tot de organisatie van het onderwijs in het kader van de opleidingsonderdelen waarop de onregelmatigheid betrekking heeft. Het is de Raad dan ook niet duidelijk welk gevolg de datum van inschrijving had voor slechts deze opleidingsonderdelen. Bovendien maakt verzoekster niet aannemelijk dat het tijdstip waarop zij zich heeft ingeschreven een daadwerkelijk beletsel vormde om nog het grootste deel van de lessen voor de betrokken opleidingsonderdelen bij te wonen en zich, bijvoorbeeld door het bijwonen van de lessen, de leerstof eigen te maken en zich aldus voor te bereiden op de evaluatie.

De Raad kan verzoekster dan ook niet bijtreden waar ze van mening is dat het tijdstip van de inschrijving bij verwerende partij een omstandigheid zou kunnen vormen die, wegens haar verzachtend karakter, de regelmatigheid of redelijkheid van de aangevochten beslissing in het gedrang zou kunnen brengen.

Het middel is niet gegrond.

C. Derde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een derde middel beroept op een schending van het redelijkheids- en evenredigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster vindt dat ze enkel een 0/20 moet krijgen voor de vakken waarvoor fraude is vastgesteld. Voor iemand die nog nooit gebuisd is geweest of een herexamen heeft moeten maken, is dat een terechte straf. Verzoekster stelt dat het proces op zich al een grote straf is. Ze loopt al weken gestresseerd rond, hopend op een goed resultaat. Ze vindt een sanctie waarbij al haar opleidingsonderdelen nietig worden verklaard té streng. Verzoekster wil dat de opleidingsonderdelen waarvoor geen fraude werd vastgesteld, worden geëvalueerd. Ze gaat ervan uit dat ze hiervoor goede resultaten heeft behaald omdat ze heel hard haar best heeft gedaan.

In haar *antwoordnota* houdt verwerende partij vast aan de argumentatie die de interne beroepsinstantie in haar beslissing heeft opgebouwd. Ze merkt op dat de Raad enkel een marginaal toetsingsrecht heeft op de beslissing genomen door de interne beroepsinstantie. De Raad kan enkel nagaan of de opgelegde sanctie de grenzen van de redelijkheid niet overschrijdt.

In casu vond de interne beroepsinstantie de sanctie opgelegd door de voortgangscommissie evenredig. De voortgangscommissie koos voor de sanctie “nietigverklaring van alle examencijfers behaald in dezelfde examenperiode als die waarin de fraude gepleegd werd”. Verwerende partij begrijpt dat een dergelijke sanctie hard kan binnenkomen bij verzoekster, maar het is – om de redenen die in de interne beroepsbeslissing werden aangehaald – geen

onevenredige sanctie. Verwerende partij brengt graag in herinnering dat het gaat om examentuchtfeiten gepleegd bij twee opleidingsonderdelen, waardoor er dus sprake is van herhaling.

Verwerende partij ziet verder niet in, gelet op eerdere rechtspraak van de Raad waarbij strengere sancties niet onredelijk werden verklaard bij gelijkaardige feiten, hoe de door de voortgangscommissie opgelegde sanctie de grenzen van de redelijkheid zou kunnen overschrijden. Van onredelijkheid is namelijk pas sprake wanneer het niet denkbaar is dat enig redelijk handelend bestuur in dezelfde omstandigheden geplaatst, op grond van dezelfde feiten, de sanctie zou hebben opgelegd. Verwerende partij merkt op dat de opgelegde sanctie eerder gekwalificeerd zou kunnen worden als een milde sanctie in vergelijking met eerdere beslissingen van andere hoger onderwijsinstellingen. Van onredelijkheid kan aldus geen sprake zijn. Het feit dat de sanctie zich uitspreidt tot opleidingsonderdelen waarbij geen examentuchtfeiten werden gepleegd, maakt de sanctie conform de vaste rechtspraak van de Raad ook niet onredelijk.

Beoordeling

De Raad moet vaststellen dat de sanctie die verzoekster is opgelegd, rekening houdend met de overwegingen die verwerende partij tot deze sanctie brachten, door verzoekster misschien als streng is ervaren. De Raad is echter niet van oordeel dat zij hierdoor kennelijk onredelijk is. De Raad kan begrip opbrengen voor het feit dat verzoekster de examentuchtprocedure als stresserend heeft ervaren en deze op zich reeds als een straf heeft beleefd. Dit belet evenwel niet dat een examentuchtbeslissing met een sanctie die meer opleidingsonderdelen betreft dan de twee in het kader waarvan een onregelmatigheid is vastgesteld om die reden niet langer redelijk zou zijn of als onwettig moet worden gekwalificeerd.

Dat verzoekster voor de overige opleidingsonderdelen denkt goede resultaten te hebben behaald omdat zij hiervoor hard haar best heeft gedaan, leidt er wellicht toe dat zij de reële impact van de sanctie en de ernst ervan voelt. Dit betekent echter niet dat de sanctie om die reden onevenredig zou zijn.

De Raad herinnert verzoekster in deze context ook aan de grenzen van de beoordelingsbevoegdheid waarover hij beschikt. Het komt de Raad immers niet toe de beoordeling door de interne beroepsinstantie over te doen en zich hierbij in de plaats te stellen

van de bevoegde instantie binnen de verwerende partij die in het raam van de examentuchtprocedure de aangevochten sanctie heeft opgelegd. De Raad kan enkel de wettigheid van de sanctie toetsen en controleren of de aangevochten beslissing die verzoekster sanctioneert niet kennelijk de grenzen van de redelijkheid te buiten gaat. De Raad slaat hierbij acht op de motieven die verwerende partij in overweging heeft genomen bij het opleggen van een sanctie. Zo houdt de Raad bij zijn beoordeling van de redelijkheid onder meer rekening met de vaststelling door de interne beroepsinstantie dat verzoekster bij de evaluatie van twee opleidingsonderdelen een onregelmatigheid heeft begaan. Dit aspect is voor de Raad een betekenisvolle overweging om ertoe te besluiten dat de examentuchtbeslissing, zelfs zo zij als streng mag worden ervaren, niet kennelijk onredelijk is.

Het derde middel is niet gegrond.

D. Vierde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een vierde middel beroept op een schending van het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat haar leven het laatste 2,5 jaar niet normaal is. Eerst was er een ongeval, waarbij ze in coma lag, en het jaar nadien was er een pandemie. Enige empathie kan verzoekster waarderen.

In haar *antwoordnota* verwijst verwerende partij naar de argumentatie die werd opgenomen in de interne beroepsbeslissing. Ze wil erop wijzen dat, indien de omstandigheden zwaar op verzoekster wegen, zij steeds gebruik kan maken van het begeleidingsaanbod van de hogeschool. *In casu* lijkt het vooral van belang om in de eerste plaats een opleidingsprogramma op te stellen dat meer gepast is voor de omstandigheden waarin verzoekster verkeert.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat verzoekster van mening is dat de interne beroepsinstantie er in de aangevochten beslissing onvoldoende rekening mee houdt dat het leven van verzoekster de laatste 2,5 jaar niet normaal is verlopen. Zij wijst in het bijzonder op de coronapandemie en het ongeval dat haar is overkomen. Wat dit betreft heeft verwerende partij zich, zo leidt de Raad uit de argumentatie van verzoekster af, onvoldoende empathisch opgesteld.

Rekening houdend met de overwegingen die verwerende partij bij de aangevochten beslissing heeft betrokken kan de Raad, zelfs zo verzoekster dit niet bijtreedt, niet vaststellen dat de aangevochten beslissing kennelijkelijk blijkt geeft van een onredelijke beoordeling.

De Raad acht het middel niet gegrond.

Ten overvloede stipt de Raad aan niet blind te zijn voor de moeilijkheden die verzoekster aanstipt en met name de gevolgen van het ongeval waarbij zij betrokken is geweest. Hoewel de Raad meent dat het ongeval de aangevochten sanctie niet onredelijk streng maakt, is de Raad van oordeel dat de gevolgen van het ongeval het studietraject van verzoekster kunnen bemoeilijken. De Raad hoopt dat verzoekster de nodige steun en bijstand – bijvoorbeeld op medisch vlak – vindt wat deze gevolgen betreft. Tevens wijst de Raad erop dat de verwerende partij verzoekster, ook ter zitting, wat dit betreft heeft gewezen op de mogelijkheid op het door de verwerende partij ter beschikking gestelde begeleidingsaanbod in te gaan (bijv. bij het opstellen van een studiecurriculum).

VI. Anonimisering

Verzoekster vraagt in haar verzoekschrift om de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 6 mei 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 29 april 2021

Arrest nr. 6.688 van 31 mei 2021 in de zaak 2021/121

In zake: xxx

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 11 maart 2021, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 12 februari 2021 waarbij aan verzoeker een score van 11/20 werd toegekend voor zijn meesterproef, waardoor hem geen graad van verdienste werd toegekend, en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 26 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn door de voorzitter van de IIe kamer te zijnen huize bijeen geroepen voor een virtuele terechting via Teams, op 29 april 2021, om 09.30 uur.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en vrouw Ingrid Goesaert, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2020-2021 ingeschreven in de opleiding ‘Master of Laws in de rechten’.

Voor het opleidingsonderdeel “Meesterproef Thesis Fiscaal Recht” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 11/20. Hij behaalt het diploma van de opleiding “Master of Laws in de rechten” met een globale score van 67/100, maar er wordt hem geen graad van verdienste toegekend.

Verzoekende partij stelde op datum van 18 februari 2021 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 26 februari 2021 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie geeft vooreerst een korte samenvatting van de grieven van de student. Hij stelt, samengevat, het volgende in zijn intern beroepsschrift:

- dat hij afgestudeerd is met een eindcijfer van 67/100;
- dat zijn thesis het eindcijfer omlaag heeft getrokken waardoor hij net niet de vereiste 68/100 voor een onderscheiding behaalde die sedert academiejaar 2020-2021 vereist is;
- dat hij een ongewoon thesistraject heeft ondergaan en maanden verloren heeft tijdens de masteropleiding door enerzijds de promotorwissels en anderzijds de covid-maatregelen op het vlak van raadpleging van bronnenmateriaal;
- dat hij pas in oktober 2020 ontdekte dat zijn oorspronkelijke onderzoeksvoorstel ongeschikt was;
- dat hij zijn thesis op twee maanden tijd geschreven heeft na de noodzakelijke afbakening van zijn onderzoeksvoorstel;
- dat hij uitzonderlijke omstandigheden inroeft opdat de regels van het academiejaar 2019-2020 zouden worden toegepast voor de berekening van een graad van verdienste (toen was ‘maar’ een 65/100 vereist voor onderscheiding);
- dat hij immers geen schuld draagt voor de obstakels tijdens zijn thesistraject die hem noodgedwongen een thesissemester hebben doen opnemen.

De interne beroepsinstantie heeft eerst en vooral alle begrip voor de moeilijke omstandigheden waarin de student verkeert omwille van de coronapandemie, maar de geldende covid-maatregelen zijn allicht voor het merendeel van de studenten moeilijk. Uit de schriftelijke reactie van de promotor blijkt bovendien dat zowel bij de begeleiding tijdens het thesissemester als bij de uiteindelijke beoordeling van de thesis al rekening werd gehouden met de door de

student aangehaalde omstandigheden. De toegekende punten houden dus ten dele al rekening met de omstandigheden.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student nog niet ver gevorderd was in zijn thesistraject toen prof. [P.] was aangewezen als promotor. De student verwijst in zijn beroepsschrift meermaals naar de periode oktober/november 2020, maar de periode voordien is eigenlijk indicatiever. Uit de schriftelijke toelichting van de promotor blijkt immers dat de student in het academiejaar 2019-2020 zijn thesis niet indiende, niet in de eerste zittijd, noch in de tweede zittijd. Hij verschoof zijn onderzoek, uit eigen beweging, naar augustus 2020. De interne beroepsinstantie vindt het ook opmerkelijk dat, hoewel de termijn voor de indiening van een theshoofdstuk als prelectuur werd verlengd naar 31 oktober 2020, de student nog niet ver stond met zijn onderzoeksvoorstel. Op 6 oktober 2020 liet hij immers per e-mail aan de promotor weten dat hij moeilijkheden ondervond op het vlak van rechtsvergelijgend bronnenmateriaal.

Verder stelt de interne beroepsinstantie vast dat de student weinig eigen initiatief ondernam om contact op te zoeken met zijn promotor. Daarom heeft de promotor dan maar zelf contact opgenomen met de student. De interne beroepsinstantie merkt daarnaast op dat dat de promotor op 12 oktober 2020 het onderwerp heeft afgebakend en de rechtsvergelijking heeft beperkt tot België en Spanje, wat toch een reductie van de omvang van de thesis impliceerde. De interne beroepsinstantie neemt aan dat het dan vlotter zou verlopen, maar de student heeft toch nog twee maanden nodig gehad om zijn werk in te leveren (op 16 december 2020). Uit de schriftelijke toelichting van de promotor blijkt dat de student op 11 november 2020 slechts een zeer rudimentair werkstukje van een achttal pagina's aan de promotor heeft bezorgd. Volgens de interne beroepsinstantie bewijst dit dat de student op dat moment helemaal nog niet ver gevorderd was in zijn thesistraject. De interne beroepsinstantie gaat ervan uit dat de verwerking van het Belgische recht zonder problemen eerder had kunnen worden afgewerkt, gelet op de digitale toegankelijkheid van de databanken via de VPN-connectie van de bibliotheek. Er was aldus geen beletsel om het Belgische recht al te verwerken in de periode voorafgaand aan 12 oktober 2020, wat een meer substantiële tekst zou hebben opgeleverd.

De interne beroepsinstantie is niet overtuigd van het argument van de student waarbij hij stelt dat hij een extra thesissemester heeft moeten opnemen omwille van de moeilijkheden in zijn thesistraject, waardoor hij zijn graad van verdienste heeft gemist door de wijziging van de regels

in het academiejaar 2020-2021. De interne beroepsinstantie wijst erop dat de student zijn bacheloropleiding in 2013 startte, waarna hij er vijf jaar over heeft gedaan. Pas in het academiejaar 2018-2019 is de student aan zijn masteropleiding begonnen. Tijdens de materopleiding besliste hij – volledig uit eigen beweging – om zijn onderzoek uit te stellen naar augustus 2020 omdat hij allicht pas op dat moment inzag dat zijn onderzoek chaotisch en inconsistent verliep, zoals hij zelf aangeeft. Volgens de interne beroepsinstantie geeft hij hier eigenlijk toe dat hij nog niet ver stond met zijn onderzoek, inclusief het Belgische luik, waarvoor de bronnen wel toegankelijk waren. De student had dan ook sneller initiatief kunnen nemen. De beperking in de opdracht die de laatste promotor heeft doorgevoerd had de student moeten toelaten sneller af te ronden, maar lijkt eerder de aanleiding tot het effectief starten met de afwerking. De interne beroepsinstantie benadrukt dat het de student zelf toekomt om regelmatig en tijdig contact op te nemen. De inspanningen van de promotor om de begeleiding correct te laten verlopen en rekening te houden met de omstandigheden vallen op. De promotor neemt zelf initiatief op om de student te begeleiden in zijn thesistraject. Dat wordt ook niet door de student ontkend. De interne beroepsinstantie erkent dat er een wisseling van promotoren is doorgevoerd, maar volgens haar toont de student niet aan dat hij aan eerdere promotoren al een aanzet van thesis heeft aangeboden, noch dat hij daarmee al effectief gestart was, voor zover mogelijk.

Het komt de interne beroepsinstantie voor dat de student vrij laat is begonnen aan zijn thesis, en pas nadat enkele vragen inzake de rechtsvergelijking in oktober opgelost waren. Volgens haar blijkt dit zeer duidelijk uit het feit dat de student op 11 november 2020 slechts een zeer rudimentair werktekstje kon indienen, wat aantoont dat er vóór oktober 2020 niet veel werk was verricht.

Ten slotte moet de interne beroepsinstantie zich buigen over de overgangsregeling inzake de graden. Ze verduidelijkt dat de regels zijn gewijzigd vanaf het academiejaar 2020-2021. Er is minstens 68% vereist om de graad van onderscheiding te kunnen behalen. Deze wijziging geldt voor alle studenten, waardoor er mogelijk nog andere studenten geen graad van verdienste kunnen inroepen. De studenten werden bovendien allemaal tijdig ingelicht over deze wijziging, zo ook deze student én reeds voor de aanvang van het academiejaar 2019-2020. De wijziging was dus tijdig aangekondigd en trad pas in werking na een volledig academiejaar dat normaal had moeten volstaan voor de afwerking. Aangezien de interne beroepsinstantie van oordeel is

dat de vertraging in belangrijke mate aan de student zelf is toe te schrijven, ziet ze niet in waarom een uitzondering zou moeten worden toegestaan.

De interne beroepsinstantie beslist dan ook om het intern beroep van de student ontvankelijk, doch ongegrond te verklaren. Ze gaat niet in op het verzoek van de student om hem een graad van verdienste toe te staan.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 4 maart 2021 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 11 maart 2021 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep bij de Raad.

Verzoeker tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 12 februari 2021 waarbij aan verzoeker een score van 11/20 werd toegekend voor zijn meesterproef, waardoor hem geen graad van verdienste werd toegekend (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 26 februari 2021 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 21.4 Onderwijs- en examenreglement (hierna: OER) blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoekers beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van de formele motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt vooreerst dat het kernpunt van zijn intern beroep niet werd beantwoord door de interne beroepsinstantie. Zo heeft hij in zijn intern beroep beargumenteerd dat de afbakening van zijn thesisonderwerp ongeschikt en onhaalbaar was, wat het schrijven van zijn thesis onmogelijk maakte. Deze afbakening werd volledig opgesteld naar de wens van zijn eerste thesispromotor en werd goedgekeurd zonder enige opmerking of nuancing. Deze problematische afbakening werd slechts jaren later opgemerkt door zijn derde thesispromotor, die meteen het initiatief nam om de afbakening van zijn thesis grondig te wijzigen opdat het een haalbaar project zou worden.

Volgens verzoeker is dit de reden dat hij zijn thesis slechts succesvol kon schrijven in een thesissemester in het academiejaar 2020-2021. Sinds dit academiejaar wordt een graad van verdienste (onderscheiding) toegekend vanaf 68/100. Voordien was vanaf dit 65/100. Verzoeker behaalde 67/100 en was geslaagd voor al zijn vakken van de masteropleiding bij de eerste examenkans. Hij heeft enkel de thesis afgelegd in een thesissemester. Verzoeker heeft de examencommissie dan ook verzocht om hem alsnog een graad van verdienste toe te kennen, omwille van deze uitzonderlijke omstandigheden en omwille van het klein tekort van 1/100 volgens de nieuwe regeling.

In haar *antwoordnota* wijst verwerende partij erop dat zij de derde promotor heeft gevraagd naar het thesisverloop. Zij heeft kennis genomen van de schriftelijke toelichting van deze promotor, die trouwens ook aan verzoeker als bijlage aan het verslag van de interne beroepsinstantie werd bezorgd. Dat de afbakening volledig werd opgesteld “naar de wens” van zijn eerste thesispromotor en zonder enige opmerking of nuancing werd goedgekeurd, hoeft de verzoeker er volgens verwerende partij niet van te weerhouden om eventuele problemen die hij in de loop van de thesis zou hebben ondervonden aan die thesispromotor te signaleren. Dit is

niet gebeurd. Verwerende partij merkt op dat een promotor niet in het hoofd van een student kan kijken. Als de student problemen ondervindt, is het aan de student om dat aan de promotor aan te geven, zodat mogelijk tot verdere afbakening kan worden overgegaan, indien dat nodig zou blijken.

Alles wijst erop dat verzoeker zelf niet ver genoeg in zijn bronnenonderzoek stond om aan de eerste dan wel de tweede promotor te signaleren dat hij onvoldoende vordering kon maken. Volgens verwerende partij biedt het verloop van het thesisparcours daartoe nochtans wel de mogelijkheid. Artikel 5.4.2.1 van het Meesterproefreglement bepaalt immers dat studenten zich eerst moeten inlezen in de materie van het thesisonderwerp, om voldoende achtergrondinformatie te verwerven alvorens het onderwerp afgebakend wordt, samen met de promotor. Verwerende partij benadrukt dat “samen met de promotor” aangeeft dat het niet alleen de promotor is die het onderwerp afbakt. De student speelt daarin ook een actieve rol, of kan daarin althans een actieve rol spelen, wat niet is gebeurd. Het reeds voldoende ingelezen hebben in het onderwerp is uiteraard wel een voorwaarde tot een actieve bijdrage in de afbakening ervan.

Verwerende partij verwijst vervolgens naar het verslag van 14 januari 2019, dat verzoeker van zijn eerste gesprek met de eerste promotor heeft opgesteld. Volgens haar valt daaruit af te leiden dat het de promotor is die het voortouw heeft genomen: de student heeft nota genomen van de toelichting van de promotor, maar heeft zelf geen suggesties geformuleerd, of dat blijkt althans niet uit het verslag. Verwerende partij merkt ook op dat geen van de e-mails die verzoeker in zijn beroep voor de Raad voorlegt, aangeven dat hij de eerste of de tweede promotor enig signaal heeft gegeven van enige moeilijkheid die hij bij het uitwerken van zijn thesis ondervond. Een eerste spoor van dat signaal is pas terug te vinden in de schriftelijke toelichting van de (derde) promotor waaruit blijkt dat de student zelf (slechts dán) heeft aangegeven dat hij “vast zat”. Op dat moment heeft deze promotor onmiddellijk ingegrepen. Volgens verwerende partij gebeurde dit ongetwijfeld ook rekening houdend met de omstandigheid dat het ondertussen om een thesissemester ging en alles dus sneller moest gaan. De kans om desgevallend in te grijpen, hebben echter noch de eerste, noch de tweede promotor gekregen.

Verwerende partij stelt vast dat verzoeker alles wat is fout gelopen in de thesis lijkt te wijten aan de eerste ruime omschrijving van de meesterproef. Inhoudelijk kan echter worden vastgesteld dat verzoeker het Belgische luik nochtans perfect had kunnen uitwerken via online databanken, maar dat toen niet heeft gedaan. Als verzoeker dit luik had uitgewerkt, had hij

kunnen aantonen dat hij was “blijven steken”. Dat is nu echter niet het geval. De eerste tekst die verzoeker indiende, was immers een zeer korte tekst: acht bladzijden, met vooral (slechts) enkele denkpistes. Verzoeker diende deze tekst pas in op 11 november 2020. Daar waar hij zich in een thesissemester nochtans enkel op de thesis moest concentreren, diende hij deze tekst aldus pas vier volle weken na het overleg met de derde promotor – een overleg dat volgens verzoeker de doorbraak zou hebben betekend in zijn onderzoek – in. Volgens verwerende partij toont deze tekst ook aan dat verzoeker tot dan nooit echt is gestart met de analyse van het Belgische recht, wat toch mag worden verondersteld de start te zijn vooraleer zelfs nog maar aan rechtsvergelijking te beginnen. Tot dan had verzoeker nauwelijks iets op papier gezet, blijkens de – door verzoeker niet betwiste – expliciete verklaring van de promotor.

In zijn *wederantwoordnota* beseft verzoeker dat een thesispromotor niet in het hoofd van een student kan kijken, zoals verwerende partij aanhaalt. Hij kon echter evenmin aanvoelen dat zijn eerste thesispromotor haar mandaat zou beëindigen. Verzoeker contacteerde professor [G.] eind september 2019 met de vraag naar een feedbackmoment voor een eerste hoofdstuk van zijn thesis, wat er overigens op wijst dat hij reeds in september 2019 bezig was met zijn thesis. Prof. [G.] bracht verzoeker op de hoogte van het feit dat zij haar mandaat had beëindigd en hij een nieuwe thesispromotor toegewezen zou krijgen. Prof. [D.T.] nam zijn onderzoeksvoorstel door en gaf hem mondeling enkele suggesties in verband met het gebruik van voetnoten en correct juridisch verwijzen. Er werden geen opmerkingen gegeven over de afbakening van zijn thesis. Volgens verzoeker werd de afbakening dus expliciet opgesteld naar de wens van zijn eerste thesispromotor en minstens impliciet goedgekeurd door zijn tweede thesispromotor. Verzoeker was dan ook verrast toen zijn derde thesispromotor zijn afbakening veel te ruim achtte.

Verzoeker stelt vast dat verwerende partij de aanzet en bijdrage van zijn eerste thesispromotor, prof. [G.] looft. De context is een eerste telefonisch contactmoment dat twee maanden na de officiële deadline opgenomen in artikel 5.2.3.4 van het Meesterproefreglement 2018-2019 heeft plaatsgevonden. Het gaat om een telefonisch contactmoment, midden in de examenperiode, dat slechts plaatsvond na het maandenlang negeren van zijn beleefde e-mails en aanvragen via de helpdesk Rechten naar een contactmoment. Het verslag hiervan omvat explicet de vraag van prof. [G.] om een rechtsvergelijking van België met twee of drie andere landen te maken. Verzoeker vindt het opmerkelijk dat de interne beroepsinstantie prof. [G.] looft en hem berispt voor zijn gebrek aan initiatief.

Verwerende partij stipt ook aan dat verzoeker te weinig vooruitgang zou hebben gemaakt aan zijn thesis, vóór dat zijn thesis noodgedwongen een haalbare afbakening kreeg in het thesissemester. Zij verwijst daarbij uitdrukkelijk naar het Belgisch luik van de thesis. Verzoeker benadrukt dat het Belgisch luik in zijn thesis hoogstens 1/8 van zijn thesis zou omvatten, oftewel 6 à 8 pagina's van zijn oorspronkelijke thesis. In werkelijkheid zou dit zelfs nooit 6 à 9 pagina's omvatten omdat ook de inleiding en het besluit ruimte vereisen. Verzoeker wijst erop dat de focus – naar uitdrukkelijke wens van zijn eerste thesispromotor – nooit op het Belgisch luik lag.

Verzoeker wijst erop dat de oorspronkelijke afbakening ongeschikt was omdat zij veel te ruim was. Volgens de derde thesispromotor bleek die onhaalbaar, wellicht omdat elk luik een diepgaand bronnenonderzoek vereist. Er zouden vier rechtssystemen onderzocht en vergeleken worden. In de uiteindelijke thesis bleef enkel het Belgische luik, met een beperkte, aanvullende bespreking van het Spaanse recht behouden. Het onderzoek naar vier rechtssystemen werd aldus aangepast naar een onderzoek van anderhalf rechtssysteem met één beperkte rechtsvergelijking. Alleen zo kon een thesis over dit onderwerp worden geschreven.

Beoordeling

Verzoeker is van oordeel dat het kernpunt van het intern beroep niet is beantwoord door de interne beroepsinstantie. In het verzoekschrift voor de Raad vermeldt verzoeker onder meer: *“Ik argumenteer in mijn intern beroep dat de afbakening van mijn thesisonderwerp ongeschikt en onhaalbaar was, hetgeen het schrijven van mijn thesis onmogelijk maakte. Deze afbakening werd volledig opgesteld naar de wens van mijn eerste thesispromotor en werd goedgekeurd zonder enige opmerking of nuancingering. Deze problematische afbakening werd slechts jaren later opgemerkt door mijn derde thesispromotor die meteen het initiatief nam om de afbakening van mijn thesis grondig te wijzigen opdat mijn thesis een haalbaar project zou worden.”*

Hierdoor kon ik de thesis slechts succesvol schrijven in een thesissemester in academiejaar 2020-2021. Een graad van verdienste “de onderscheiding” wordt toegekend vanaf 68/100 sinds academiejaar 2020-2021. Dat was voordien 65/100 tot academiejaar 2019-2020. Ik behaalde 67/100. Ik was geslaagd voor al mijn vakken in eerste zit. Enkel de thesis werd noodgedwongen afgelegd in een thesissemester. Ik verzocht de examencommisie alsnog om de toekenning van een graad van verdienste omwille van deze uitzonderlijke omstandigheden tevens gelet op het klein gebrek van 1/100 volgens de nieuwe regeling.”

Voorerst moet de Raad vaststellen dat de interne beroepsinstantie overweegt dat zowel bij de begeleiding tijdens het thesissemester als bij de uiteindelijke beoordeling van de thesis reeds rekening is gehouden met de omstandigheden die verzoeker aanhaalde, waardoor de toegekende punten reeds ten dele rekening houden met de omstandigheden.

Dat met de omstandigheden, zoals verzoeker beweert, geen rekening zou zijn gehouden bij de graadsbepaling betekent aldus niet dat de omstandigheden niet zijn meegenomen bij de bepaling van het, door verzoeker niet betwiste, eindcijfer voor de masterproef. Dit eindcijfer vormde mee de berekeningsbasis voor de beslissing over de toekenning van een graad van verdienste.

Vervolgens stelt de Raad vast dat de aangevochten belissing de afbakening van het masterproefonderwerp niet onvermeld laat. Meer in het bijzonder wijst de interne beroepsinstantie erop dat zij niet overtuigd is van het argument van verzoeker waarbij hij stelt dat een extra thesissemester zich opdrong omwille van de moeilijkheden in zijn thesistraject en waardoor hij zijn graad van verdienste miste door de wijziging van de regels in het academiejaar 2020-2021.

Zo verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat verzoeker zijn masteropleiding startte in het academiejaar 2018-2019. Tijdens de masteropleiding besliste hij vervolgens, volledig uit eigen beweging, om zijn onderzoek uit te stellen naar augustus 2020. De interne beroepsinstantie geeft aan dat hij wellicht pas op dat moment inzag dat zijn onderzoek chaotisch en inconsistent verliep, zoals hij zelf volgens de interne beroepsinstantie aangeeft. De interne beroepsinstantie overweegt hieromtrent ook: *“Hier geeft hij eigenlijk toe dat hij nog niet ver stond met zijn onderzoek, inclusief het Belgische luik waarvoor de bronnen wel toegankelijk waren. De student had derhalve sneller initiatief kunnen nemen. De beperking in de opdracht die de laatste promotor doorvoerde had hem moeten toelaten sneller af te ronden, maar lijkt eerder aanleiding tot het effectief starten met de afwerking. Het komt de student ook toe om zelf regelmatig en tijdig contact op te nemen. De inspanningen van de promotor om de begeleiding correct te laten verlopen en rekening te houden met de omstandigheden vallen op. De promotor neemt zelf initiatief op om de student te begeleiden in zijn thesistraject. Dat wordt ook niet door de student ontkend.”*. Tot slot geeft de interne beroepsinstantie nog mee dat er weliswaar een wisseling van promotoren is doorgevoerd, maar dat verzoeker niet aantoont dat hij aan eerdere promotoren reeds een aanzet van thesis heeft aangeboden of dat hij reeds effectief gestart was.

De Raad leest in de aangevochten beslissing dat het de interne beroepsinstantie voorkomt dat verzoeker vrij laat is begonnen aan zijn thesis en pas nadat enkele vragen inzake de rechtsvergelijking in oktober 2020 opgelost waren. De interne beroepsinstantie leidt dit af uit het feit dat verzoeker in november 2020 slechts een zeer rudimentair werktekstje indiende. Dat wijst er volgens de interne beroepsinstantie op dat verzoeker vóór oktober 2020 nog niet veel werk had verricht.

De Raad stipt aan dat de interne beroepsinstantie ook de overgangsregeling inzake de toekenning van graden van verdienste niet onvermeld laat. Relevant acht de Raad in het bijzonder dat hieruit blijkt dat de studenten tijdig zijn ingelicht over de wijziging, dus ook verzoeker, en dit reeds vóór de aanvang van het academiejaar 2019-2020. Dit betekent dat verzoeker tijdens zijn masterproeftraject geïnformeerd is over de wijziging inzake de regels voor de toekenning van graden. De interne beroepsinstantie overweegt hierbij dat de wijziging dus tijdig was aangekondigd en pas in werking trad na een volledig academiejaar dat normaal had moeten volstaan voor de afwerking. Hierbij overweegt de interne beroepsinstantie van oordeel te zijn dat de vertraging in belangrijke mate aan verzoeker zelf is toe te schrijven en dat bijgevolg niet in te zien valt waarom een uitzondering zou moeten worden toegestaan.

De Raad kan, rekening houdend met de overwegingen die de interne beroepsinstantie bij de aangevochten belissing heeft betrokken, niet aannemen dat de motivering aan het kernpunt van het intern beroep van verzoeker is voorbij gegaan. Dit belet naar het oordeel van de Raad niet dat verzoeker, zoals blijkt uit de wederantwoordnota, niet noodzakelijk hoeft in te stemmen met de afweging die de interne beroepsinstantie, gebruik makend van de beoordelingsbevoegdheid waarover zij beschikt, heeft gemaakt en waarin ook een van de student verwacht initiatief met betrekking tot de verdere afbakening van het masterproefdomein in de besluitvorming is betrokken. Dat deze afbakening uiteindelijk anders is dan initieel door verzoeker gedacht en bijvoorbeeld tot een sterkere uitwerking van het Belgisch luik brengt, voert niet tot een andere conclusie.

Het eerste middel is niet gegrond.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een tweede middel beroept op een schending van de formele motiveringsplicht en het materieel motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker is van mening dat de interne beroepsinstantie het doel van zijn intern beroep foutief weergeeft. Zo wordt in de interne beroepsbeslissing immers vermeld dat het intern beroep werd ingediend tegen het behaalde eindresultaat van zijn thesis. Verzoekers intern beroep wordt thans gekaderd in de context van het behaalde eindresultaat van zijn thesis, alsof dit de kern van zijn intern beroep zou vormen. Dit is evenwel niet het geval. Verzoeker benadrukt dat hij geen enkel probleem heeft met het behaalde eindresultaat van zijn thesis, zoals hij ook in zijn intern beroepsschrift heeft vermeld. Volgens hem schrijft ook zijn derde thesispromotor uitdrukkelijk dat hij het cijfer van zijn thesis niet betwist.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de interne beroepsinstantie het beoogde doel van het intern beroep van verzoeker in haar beslissing wel degelijk heeft weergegeven. De toekenning van de graad “met onderscheiding”, wat het beoogde doel van het intern beroep van verzoeker weergeeft, werd immers niet toegestaan.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat uit de interne beroepsbeslissing duidelijk blijkt dat zijn intern beroep wordt gezien als een klacht tegen het behaalde cijfer van zijn thesis als gevolg van de coronapandemie. Zijn uitzonderlijke situatie wordt gereduceerd tot een zoveelste gevolg van de covid-maatregelen. Verzoeker heeft echter nooit (1) een klacht ingediend tegen het behaalde cijfer van zijn thesis en (2) de coronapandemie opgeworpen als belangrijk argument in zijn intern beroep. Volgens hem is er dan ook geen enkele redelijke verklaring voor de misleidende weergave van zijn intern beroep in de interne beroepsbeslissing.

Hij verduidelijkt daarnaast dat hij zich heeft neergelegd bij het cijfer dat hij voor zijn thesis heeft gekregen. Hij beseft dat de nieuwe, noodgedwongen afbakening zijn thesis oninteressant maakt. De omvang van het onderwerp en onderzoek werd met 2/3 verminderd om tot een normale, haalbare thesisafbakening te komen. Wat overblijft, is een vrij droge juridische materie. Verzoeker heeft op twee maanden tijd gedeeltelijk werk van meerdere semesters moeten doen. Volgens hem blijft het ongewone karakter van zijn thesistraject, met de

ongeschikte thesisafbakening en daardoor verloren tijd, een uitzonderlijke omstandigheid. Hij heeft zich simpelweg verzoend met het resultaat behaald voor zijn thesis.

Beoordeling

Verzoeker is van oordeel dat de interne beroepsinstantie het beoogde doel van zijn intern beroep foutief weergeeft. Meer in het bijzonder voert verzoeker aan dat de interne beroepsinstantie in haar beslissing schrijft dat het intern beroep is ingediend tegen het behaalde eindresultaat van de thesis. De Raad leest: “*Mijn intern beroep wordt thans gekaderd in context van het behaalde eindresultaat van mijn thesis, de toegekende punten, alsof dit de kern van mijn intern beroep zou vormen. Ik schrijf nochtans uitdrukkelijk in mijn intern beroep dat ik geen enkel probleem heb met het behaalde eindresultaat van mijn thesis.*”.

De Raad kan dit middel niet bijtreden. Weliswaar wijst de interne beroepsinstantie erop dat bij de toekenning van het eindcijfer aan verzoeker met de door deze aangehaalde omstandigheden reeds ten dele rekening is gehouden. Dit belet echter niet dat de interne beroepsinstantie op enigerlei wijze in haar beslissing zou aangeven dat de aan verzoeker toegekende score voor de masterproef de kern van het beroep zou vormen. Tegelijk kan de Raad er niet omheen dat, terwijl verzoeker weliswaar aangeeft geen enkel probleem te hebben met het behaalde eindresultaat voor de masterproef, dit resultaat één van de examencijfers vormt die de eindscore van verzoeker bepalen. Daarbij dringt de vaststelling zich onmiskenbaar op dat het totale eindresultaat voor de masteropleiding van verzoeker, zoals hij zelf aangeeft, dicht bij de drempel voor de toekenning van de graad van verdienste ‘onderscheiding’ ligt. Evenmin kan de Raad eromheen dat tegen deze achtergrond, waarbij verzoeker bijna de – nieuwe, verhoogde – drempel heeft behaald om de graad van verdienste ‘onderscheiding’ te krijgen, verzoeker vraagt om omwille van uitzonderlijke omstandigheden de graad te krijgen niettegenstaande hij de drempelscore hiervoor niet heeft behaald. In deze context kan de Raad verzoeker niet bijtreden waar hij beweert dat verwerende partij om de kern van zijn beroep gaat, zelfs waar verwerende partij overweegt dat in de eindscore voor de masterproef reeds rekening is gehouden met de bijzonderheden van het masterproeftraject.

Daarnaast moet de Raad ook vaststellen dat verwerende partij in de overwegingen die tot de aangevochten beslissing hebben geleid het verloop van de masterproefwerkzaamheden en met

name de onderwerpsafbakening betreft en hierbij ook uitdrukkelijk oog heeft voor de wijziging van de graadsgrenzen en de hierbij gehanteerde overgangsregeling.

De interne beroepsinstantie beslist hierbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk doch ongegrond te verklaren en bijgevolg niet in te gaan op het verzoek van verzoeker om aan hem een graad van verdienste toe te staan.

Bij dit alles herinnert de Raad aan de motivering van de interne beroepsbeslissing, waarin de Raad onder meer het volgende leest:

“De commissie stelt vast dat de student nog niet ver gevorderd was in zijn thesistraject toen prof. (P.) was aangewezen als promotor. De student verwijst in zijn beroepschrift meermaals naar de periode oktober/november 2020 maar de periode voordien is eigenlijk indicatiever. Uit de schriftelijke toelichting van de promotor blijkt dat de student in het academiejaar 2019-2020 zijn thesis niet indiende, niet in de eerste zittijd noch in de tweede zittijd (...). Bovendien stelde de student – uit eigen beweging – zijn onderzoek uit naar augustus 2020 (...). Verder is het opmerkelijk dat – hoewel de termijn voor de indiening van een thesishoofdstuk als prelectuur werd verlengd naar 31 oktober 2020 waardoor de studenten dus eigenlijk meer tijd kregen voor de indiening van hun prelectuur – [verzoeker] nog niet ver stond met zijn onderzoeksvoorstel want op 6 oktober 2020 liet hij (per e-mail) aan de promotor weten dat hij moeilijkheden ondervond op het vlak van het rechtsvergelijkend bronnenmateriaal (...).

Daarenboven stelt de commissie vast dat de student weinig eigen initiatief ondernam om contact op te zoeken met zijn promotor, reden waarom de promotor dan maar zelf contact opneemt (...).

De commissie merkt verder ook op dat de promotor op 12 oktober 2020 het onderwerp afbakte en de rechtsvergelijking beperkte tot louter België en Spanje, hetgeen toch een reductie impliceerde van de omvang van zijn thesis. Daardoor neemt de commissie aan dat het dan vlotter zou verlopen, terwijl de student toch nog twee maanden nodig heeft gehad om zijn werk in te leveren met name op 16 december 2020. Uit de schriftelijke toelichting van de promotor blijkt dat de student op 11 november 2020 slechts een zeer rudimentair werkstukje van een 8-tal pagina's aan de promotor bezorgde (...) hetgeen bewijst dat hij op dat moment helemaal nog niet ver gevorderd was in zijn thesistraject. De commissie gaat ervan uit dat de verwerking van het Belgische recht, wegens de digitale toegankelijkheid van de databanken via de VPN-connectie van de bibliotheek zonder problemen eerder afgewerkt had kunnen worden. Er was evenwel geen beletsel om het Belgische recht al te verwerken in de periode voorafgaande aan 12 oktober 2020, wat een meer substantiële tekst zou hebben opgeleverd.

De commissie is niet overtuigd van het argument van de student waarbij hij stelt dat hij een extra thesissemester heeft moeten opnemen omwille van de moeilijkheden in zijn thesistraject waardoor hij zijn graad van verdienste heeft gemist door de wijziging van de regels in het academiejaar 2020-2021.”.

De interne beroepsinstantie is aldus van mening dat verzoeker vrij laat is begonnen aan zijn thesis en pas nadat enkele vragen met betrekking tot de rechtsvergelijking in oktober 2020 waren opgelost. In dit verband wijst de interne beroepsinstantie andermaal op het rudimentaire karakter van het werktekstje dat verzoeker op 11 november 2020 heeft ingediend.

Eveneens merkt de interne beroepsinstantie op dat verzoeker de bacheloropleiding in 2013 aanvatte en in het academiejaar 2018-2019 de masteropleiding begon. Hij besliste tijdens de masteropleiding uit eigen beweging om het onderzoek uit te stellen naar augustus 2020. De interne beroepsinstantie neemt aan dat de reden hiervoor was dat hij pas op dat ogenblik inzag dat zijn onderzoek, volgens de interne beroepsinstantie naar verzoeker zelf aangeeft, chaotisch en inconsistent verliep. Volgens de interne beroepsinstantie geeft verzoeker hierbij eigenlijk aan dat hij nog niet ver stond met zijn onderzoek, met inbegrip van het Belgische luik waarvoor bronnentoegankelijkheid geen moeilijkheid vormde. De interne beroepsinstantie meent dan ook dat verzoeker sneller initiatief had kunnen nemen. De beperking in de opdracht die de laatste promotor doorvoerde had hem moeten toelaten sneller af te ronden. Volgens de beroepsinstantie lijkt het echter eerder een aanleiding tot het effectief starten met de afwerking. De Raad merkt tevens op dat de beroepsinstantie overweegt dat het verzoeker ook toekomt om zelf regelmatig en tijdig contact op te nemen. De interne beroepsinstantie wijst verder ook op de inspanningen van de promotor om de begeleiding correct te laten verlopen en rekening te houden met de omstandigheden. Volgens de interne beroepsinstantie nam de promotor zelf initiatief om verzoeker in zijn thesistraject te begeleiden, hetgeen verzoeker volgens de interne beroepsinstantie niet ontkent. De beroepsinstantie heeft ook oog voor de wisseling van promotoren. Evenwel blijft volgens het intern beroepsorgaan verzoeker in gebreke aan te tonen dat hij aan eerdere promotoren reeds een aanzet van thesis heeft aangeboden of hiermee, voor zover mogelijk, reeds effectief gestart was.

De Raad is van oordeel dat uit de aangehaalde overwegingen van de interne beroepsinstantie ondubbelzinnig blijkt dat, anders dan verzoeker in het middel voorhoudt, de opgebouwde motivering niet de punten voor de masterproef als dusdanig betreft. De overwegingen zijn daarentegen bij- en samengebracht tegen de achtergrond van de drempel voor het behalen van

de graad van verdienste ‘onderscheiding’ en het feit dat verzoeker met de door hem behaalde punten niet over deze drempel is geraakt. Omwille van afbakeningsmoeilijkheden heeft het masterproefproces voor verzoeker langer geduurd, waardoor hij, niettegenstaande de overgangsregeling, tegen een gewijzigde drempel is aangelopen.

Op basis van de overwegingen uit de interne beroepsbeslissing kan de Raad niet beslissen dat het onredelijk zou zijn het masterproefproces niet als uitzonderlijke omstandigheid aan te merken en verzoeker om die reden alsnog de graad van verdienste ‘onderscheiding’ toe te kennen. De Raad wil niet ontkennen dat het masterproefproces van verzoeker langer dan voorzien heeft geduurd. Evenwel is de Raad niet van oordeel dat dit uitsluitend aan de verwerende partij is toe te schrijven, aangezien bij een masterproefproces enige zelfstandigheid mag worden verwacht van de student bij de afbakening en vormgeving van het onderzoek. Tevens mag van de masterproefstudent ook verwacht worden dat deze zelf het nodige initiatief neemt om met de masterproefbegeleider contact te nemen bij afbakeningsvragen, zelfs zo deze masterproefbegeleider wijzigt tijdens het masterproefproces. Zelfs zo de masterproefstudent hinder mocht hebben ondervonden van personeelswissels tijdens zijn masterproeftraject, dan zijn deze, behoudens zo men geen rekening zou houden met de rol van de student – met name een masterstudent – bij het bereiken van de competenties die de masterproef beoogt, niet van dien aard dat het onredelijk is *in casu* geen gewag te maken van uitzonderlijke omstandigheden bij het al dan niet toekennen van een graad van verdienste voor de masteropleiding.

De Raad wijst hierbij op de verantwoordelijkheid die ook de masterproefstudent draagt. De beweerde onhaalbaarheid en ongeschiktheid van een masterproefonderwerp moet een student ertoe brengen, door het doornemen van de beschikbare literatuur, het onderwerp verder af te bakken. Dat zich promotorwissels voordoen is geen afdoende verklaring voor het dralen van verzoeker, van wie als masterproefstudent enige autonomie en initiatief bij het onderzoeksproces mag worden verwacht, om de afbakeningsvragen ter sprake te brengen, hetgeen onvermijdelijk ook tot een sneller ingrijpen door de begeleiders had geleid.

In de marge wenst de Raad ook nog aan te stippen dat, blijkens de interne beroepsbeslissing, bij de beoordeling van de masterproef van verzoeker rekening is gehouden met de omstandigheden die het thesistraject bemoeilijkten. Verzoeker geeft aan deze puntentoekenning niet te betwisten. De Raad stelt aldus vast dat verzoeker het eens is met het cijfer waarmee de door hem bereikte competenties zijn geëvalueerd. De Raad ziet niet in waarom het, rekening

houdend met de door verwerende partij verschafte motivering, onregelmatig of onredelijk zou zijn het ‘verlengde’ masterproeftraject, waarvoor de verantwoordelijkheid naar de Raad vaststelt minstens niet uitsluitend bij verwerende partij kan worden gelegd, niet als een uitzonderlijke omstandigheid te beschouwen en verzoeker, geconfronteerd met nieuwe graadtoewijzingsregels, hoewel hij de hiertoe vereiste graadgrenzen niet heeft bereikt, niet de graad van onderscheiding toe te kennen.

Het tweede middel is niet gegrond.

C. Derde middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een derde middel beroept op een schending van het materieel motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat de interne beroepsinstantie de feiten niet (voldoende) heeft onderzocht, hoewel hij voldoende aanleiding tot bewijs heeft gegeven. Ze maakt bovendien selectief en tegenstrijdig gebruik van de stukken van het intern beroep. Volgens verzoeker werden zijn argumenten niet serieus genomen en nam de interne beroepsinstantie weinig initiatief tot het onderzoeken van de waarheid.

Verzoeker verwijst naar de passage in zijn intern beroep met betrekking tot het overleg met zijn derde theispromotor op 12 oktober 2020, waarin zij aangaf dat het onderzoeksvoorstel veel te ruim was. Verzoeker merkt op dat zijn theispromotor in haar schriftelijke toelichting geen enkele van zijn beweringen heeft ontkend of betwist. De interne beroepsinstantie onderneemt echter geen enkele poging om te onderzoeken of de oorspronkelijke afbakening van zijn thesis ongeschikt was en zijn thesis aldus onhaalbaar was. Indien ze twijfelde, lijkt het verzoeker aangewezen dat die vraag werd gesteld aan zijn derde theispromotor en haar assistente. Verzoeker vindt het absurd dat geen aandacht werd besteed aan dit argument. De ongeschikte afbakening vormt immers dé aanleiding tot zijn ongewoon thesitraject en alle nefaste gevolgen ervan.

Waar de interne beroepsinstantie verzoeker verwijt dat hij niet regelmatig en tijdig contact heeft opgenomen met zijn thesispromotoren en laat was met het antwoorden op e-mails, benadrukt verzoeker dat hij geen enkele deadline heeft gemist. Zijn eerste thesispromotor had daarentegen wel deadlines gemist en nam zelf geen initiatief om hem in te lichten over het beëindigen van het mandaat. Hierover rept de interne beroepsinstantie met geen woord.

Verzoeker stelt vast dat de interne beroepsinstantie hem in het bijzonder zijn houding bij zijn derde thesispromotor verwijt, en dit op basis van een chronologische weergave van zijn thesissemester ingediend als stuk door zijn derde thesispromotor. Wat de procesevaluatie bij zijn derde thesispromotor betreft, leest verzoeker evenwel “*zeer correcte houding*”.

Waar de interne beroepsinstantie verwijst naar de periode voorafgaand aan oktober/november 2020, stelt verzoeker dat zij geen aandacht schenkt aan de argumenten die hij hieromtrent heeft ontwikkeld. De interne beroepsinstantie verwijt hem een gebrekige voortgang tijdens het thesissemester. De oorzaak daarvoor, zijnde de ongeschikte afbakening van zijn thesisonderwerp, werd opgelost door zijn derde thesispromotor in het thesissemester, maar blijft verder onbesproken door de interne beroepsinstantie.

Verzoeker stelt ten slotte vast dat de interne beroepsinstantie verwijst naar het feit dat hij vijf jaar over de bacheloropleiding heeft gedaan. Dat is correct. Volgens verzoeker heeft het toekennen van een graad van verdienste echter slechts betrekking op de resultaten en prestaties behaald tijdens de opleiding in kwestie. De bacheloropleiding is geen factor in de toekenning van een graad van verdienste voor de masteropleiding. Het feit dat verzoeker alle vakken van de masteropleiding bij de eerste examenkans heeft behaald, lijkt hem een bewijs van al het werk en moeite dat hij in zijn opleiding heeft gestopt.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoeker geenszins aantoont dat de interne beroepsinstantie de feiten onvoldoende zou hebben onderzocht. Integendeel, het is de interne beroepsinstantie die een toelichting bij de promotor heeft opgevraagd en deze schriftelijke toelichting aan verzoeker heeft bezorgd. De andere (eerste en tweede) promotoren bevragen, was niet meer mogelijk, nu beiden niet meer door de Universiteit Antwerpen waren aangesteld. De bevraging van deze promotoren was ook niet aangewezen, nu de derde promotor het nodige onderzoek heeft gedaan en een helder en gedetailleerd overzicht van de omstandigheden heeft gegeven. De interne beroepsinstantie heeft kennis genomen van het onderzoek dat de promotor

en de assessoren hebben gedaan naar de totstandkoming van de thesis. Verder onderzoek was dan ook niet meer aangewezen. De promotor en de assessoren hadden dit onderzoek immers al gedaan. Zij hadden bovendien reeds rekening gehouden met de bijzondere omstandigheden van de totstandkoming van de thesis en zij hadden een en ander meegenomen in de puntentoekenning.

Daarnaast stelt verwerende partij vast dat de ingediende stukken bij het intern beroep van verzoeker e-mailcorrespondentie bevat, die volgens hem “*het bewijs levert dat de afbakening van zijn theisonderwerp ongeschikt en onhaalbaar was, en zo het schrijven van mijn thesis onmogelijk maakte*”. Verwerende partij wil hierbij opmerken dat verzoeker pas aan de derde promotor heeft gesignaliseerd dat hij problemen ondervond met de omvang van het onderwerp. Op dat moment heeft deze promotor onmiddellijk ingegrepen, ongetwijfeld ook rekening houdend met de omstandigheid dat het ondertussen om een thesissemester ging en alles dus toch iets sneller moest gaan. De kans om in te grijpen, hebben noch de eerste, noch de tweede promotor gekregen.

Hoewel een en ander niet staat geëxpliciteerd in de schriftelijke toelichting van de promotor, hield – volgens verwerende partij – de derde promotor bij het ingrijpen in de afbakening van het onderwerp na het hulpsignaal van verzoeker mogelijk rekening met het feit dat een masterstudent rechten in principe een langere periode aan een thesis werkt (minstens drie semesters) en dat de thesis van verzoeker op één semester moest worden afgewerkt.

Verwerende partij benadrukt dat zowel de promotor als de assessoren in de beoordeling van de thesis rekening hebben gehouden met de omstandigheden in het theisparcours van verzoeker. Als verzoeker van oordeel was dat in de puntentoekenning voor de thesis onvoldoende rekening was gehouden met het verloop van zijn thesis, dan stond het verzoeker vrij om deze puntentoekenning te betwisten. Dit heeft hij niet gedaan. In haar onderzoek en beslissing is de interne beroepsinstantie dan ook niet in de plaats getreden van de beoordelaars van de thesis, wat haar in deze context ook niet toekomt. Volgens verwerende partij heeft de interne beroepsinstantie de feiten aldus wel degelijk voldoende onderzocht. Zij heeft ook niet selectief en tegenstrijdig gebruik gemaakt van de stukken van het intern beroep, zoals verzoeker beweert. Het kan echter niet dat de omstandigheden aangaande het thesisverloop niet enkel in aanmerking worden genomen voor het resultaat dat hij voor de thesis heeft behaald, maar ook nog eens in de uitzonderingstoepassing voor zijn graad van verdienste.

Wat het online gesprek op 12 oktober 2020 betreft, stelt verwerende partij dat verzoeker dit mogelijk niet geheel juist heeft geïnterpreteerd. Uit de e-mail die de promotor zelf aan de assessoren heeft bezorgd, en die onder meer de neerslag van dat online gesprek vormt, blijkt immers dat verzoeker “vast zat” met zijn onderwerp en dat hij zijn vorige promotoren in de voorafgaande periode niet had gecontacteerd. Dit wordt overigens bevestigd in het thesisevaluatieformulier.

Waar verzoeker aanhaalt dat zijn derde promotor in haar schriftelijke toelichting geen enkele van zijn beweringen heeft ontkend of betwist, merkt verwerende partij op dat het niet aan de promotor toekomt om de beweringen van de student in zijn intern beroep punctueel te weerleggen. De promotor heeft, op vraag van de interne beroepsinstantie, een zeer overzichtelijke en gedetailleerde toelichting bezorgd over de totstandkoming van de thesis van verzoeker.

Verder is verwerende partij van mening dat verzoeker een oorzakelijk verband probeert te leggen dat niet vaststaat, meer bepaald waar hij stelt dat hij (enkel) omwille van het thesisverloop zijn thesis pas succesvol heeft kunnen schrijven in een thesissemester in het academiejaar 2020-2021, en niet voordien. Het feit dat verzoeker voor alle mastervakken, behoudens de thesis, in de eerste zittijd geslaagd was, betekent volgens verwerende partij niet dat hij al deze mastervakken succesvol met de thesis zou kunnen hebben gecombineerd, mede gelet op zijn studietraject in de bacheloropleiding, dat zich over vijf in plaats van over drie academiejaren uitstrekt. Mogelijk is het net omwille van het feit dat hij onvoldoende vorderingen maakte in de thesis, dat hij wel succesvol was in de andere mastervakken, maar dat de combinatie voor hem wat zwaar bleek. Verwerende partij wijst erop dat, als verzoeker de graad van verdienste “met onderscheiding” ambieerde en hij moeilijkheden ondervond in het uitwerken van de thesis, het aangewezen zou zijn geweest om voor de andere mastervakken een tandje bij te steken om het totaalpercentage zeker te halen. Dat verzoeker zijn mastervakken, behoudens de thesis, allemaal in de eerste zittijd heeft afgelegd en ervoor slaagde, kan dan ook bezwaarlijk als uitzonderlijke omstandigheid worden aangemerkt.

Waar verzoeker aanvoert dat een graad van verdienste “met onderscheiding” vanaf het academiejaar 2020-2021 wordt toegekend vanaf 68/100, daar waar dit tot en met het academiejaar 2019-2020 vanaf 65/100 het geval was, wijst verwerende partij erop dat reeds in

het OER 2019-2020, dat de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Bestuur behoeft en dus reeds in de loop van het academiejaar 2018-2019 beschikbaar was, werd aangekondigd dat deze wijziging in graadbepaling vanaf het academiejaar 2020-2021 ingang zou vinden. Aangezien deze wijziging meer dan tijdig werd aangekondigd, is er volgens verwerende partij dan ook geen sprake van een uitzonderlijke omstandigheid.

Verwerende partij durft daarnaast te betwisten dat een “klein gebrek” van 1/100 in het globale slaagpercentage van verzoeker op zich een uitzonderlijke omstandigheid zou uitmaken, vooral nu het thesisparcours op zich reeds door de promotor en assessoren werd meegenomen in de beoordeling van de thesis. Volgens haar betekent 1/100 in de verrekening van de resultaten voor de thesis bovendien geen klein gebrek. De thesis omvat immers een belangrijke studiebelasting van 18 studiepunten op 120 voor een totale masteropleiding. Dat is 15%, waardoor 1 punt op 20 een verschil maakt van 0,75% in totaal. Een kleine verlaging of verhoging in het thesiscijfer heeft dus een belangrijke impact. Dit is dan ook de reden waarom de punten gedetailleerd door drie beoordelaars (1 promotor + 2 assessoren) moeten worden afgewogen, wat ook is gebeurd. Verwerende partij benadrukt dat de toegekende resultaten voor de thesis reeds ten volle rekening houden, zowel met de zogenaamde corona-omstandigheden als met de hindernis die verzoeker in de loop van het thesisparcours heeft ervaren, zodat deze 11/20 reeds genereuze punten zijn die zijn slaagpercentage mee bepalen. Indien verzoeker 12/20 of meer had behaald, had hem de graad “met onderscheiding” kunnen worden toegekend. Het gaat in deze zaak echter om een matige meesterproef die reeds genereus gequoteerd werd, wat dan ook moeilijk als uitzonderlijke omstandigheid kan worden beschouwd voor de toekenning van een graad.

Verwerende partij stelt vervolgens vast dat verzoeker de interne beroepsinstantie de opmerking dat zijn bacheloropleiding een langere periode dan voorzien heeft bestreken, lijkt te verwijten. Volgens haar beseft de interne beroepsinstantie zeer goed dat er nog wel studenten zijn die een langere periode over hun opleiding doen dan de periode die daarvoor eigenlijk is voorzien. Aangezien verzoeker uitzonderlijke omstandigheden aanvoert waarom toepassing zou moeten worden gemaakt van artikel 17.2.3 OER, heeft de interne beroepsinstantie zich niet (enkel) toegespitst op de omstandigheden aangaande de totstandkoming van de thesis, maar het globalere studiebeeld van verzoeker beoordeeld. In deze bredere context heeft de interne beroepsinstantie onderzocht of er sprake zou kunnen zijn van uitzonderlijke omstandigheden, waardoor eventueel in toepassing van artikel 17.2.3 OER kan worden afgeweken van de bepalingen in artikel 17.2.1 en 17.2.2 OER. Dit is naar het oordeel van de interne

beroepsinstantie niet het geval. Het ontgaat verwerende partij ook waarom verzoeker, die zijn resultaat voor zijn thesis niet betwist, net de totstandkoming van die thesis als uitzonderlijke omstandigheid aanhaalt voor zijn globale resultaat.

Wat mogelijke nadelige gevolgen door het opnemen van een thesissemester in de masteropleiding voor verzoeker bij sollicitaties en in zijn verdere loopbaan zouden kunnen betekenen, merkt verwerende partij verder op dat de oorzaak ervan niet zozeer in een bijkomend thesissemester (één semester) dreigt te liggen, maar veeleer in de bijkomende twee academiejaren in de bacheloropleiding (vier semesters) die zijn volledige rechtenopleiding doen uitstrekken over een langere periode dan het modeltraject voorziet.

Verwerende partij besluit dat de interne beroepsinstantie na gepast onderzoek, met de nodige zorgvuldigheid en naar alle redelijkheid, tot het oordeel is gekomen dat er geen sprake is van uitzonderlijke omstandigheden. Er liggen geen elementen voor die de uitzonderingstoepassing van artikel 17.2.3 OER kunnen verantwoorden en bijgevolg blijft de graad “op voldoende wijze” gehandhaafd.

In zijn *wederantwoordnota* herinnert verzoeker aan zijn officiële procesevaluatie voor de meesterproef: “*Zeer correcte houding. Zie de algemene toelichting over het procesverloop m.b.t. de promotorenwissel (3 opeenvolgende promotoren).*”. Hij stelt vast dat verwerende partij een uitermate groot belang hecht aan de stukken van zijn derde thespromotor. Verzoeker vraagt dat alle gegevens uit deze stukken dan ook worden aanvaard zonder interne tegenstrijdigheden.

Waar verwerende partij aangeeft dat een bevraging van de eerste en tweede promotor niet aangewezen was, nu de derde promotor het nodige onderzoek heeft gedaan en een helder en gedetailleerd overzicht van de omstandigheden heeft gegeven, stelt verzoeker dat het niet ging om een helder en gedetailleerd overzicht. Volgens hem kan enkel de vooringenomenheid van verwerende partij een verklaring bieden om geen verder onderzoek te verrichten. Het lijkt hem daarnaast ook niet onmogelijk om zijn eerste en tweede promotor te contacteren omdat hun mandaat aan de Universiteit Antwerpen is beëindigd. Indien dit toch zo zou zijn, had de interne beroepsinstantie een redelijke inspanning moeten doen om via andere wegen zijn klachten met bewijsstukken te onderzoeken. Als de administratieve dossiers ook verdwenen zijn, kan men enkel zijn bewijsstukken het voordeel van de twijfel geven, bij gebrek aan tegenbewijs.

Verzoeker stelt vervolgens vast dat verwerende partij lijkt te argumenteren dat het opteren voor een thesissemester gepaard gaat met een strakkere afbakening van het thesisonderwerp om de werkdruk voor de student te verminderen. Hij betwijfelt of dit het officiële standpunt van de Universiteit Antwerpen betreft. Als een student die voor een thesissemester kiest een kleinere of eenvoudigere thesis mag schrijven omdat er minder tijd voorhanden is, zou dit het opleidingsonderdeel immers volledig ondergraven. Volgens verzoeker is het aannemelijker dat de sterk aangepaste afbakening van zijn oorspronkelijke thesis op initiatief van de derde thesispromotor een noodoplossing was toen zij besepte dat hij al die tijd een onmogelijke thesisafbakening had gekregen bij zijn vorige thesispromotoren. Het gaat niet om een normale thesis die extra gemakkelijk werd gemaakt om onbekende redenen, maar om het aanpassen van een onmogelijke, veel te ruime thesis naar een normale meesterproef.

Waar verwerende partij aanstipt dat het niet aan de promotor is om de beweringen van de student in het kader van zijn intern beroep punctueel te weerleggen, wijst verzoeker erop dat hij in zijn intern beroep de inhoud van zijn video-overleg beschrijft. Zijn derde promotor vond de afbakening van zijn thesis ongeschikt en veel te ruim. Verzoeker stelt vast dat de interne beroepsinstantie van mening is dat zijn promotor deze bewering niet stilzwijgend heeft bevestigd omdat zij die in haar schriftelijke verklaring op geen enkele manier heeft ontkend of betwist. Verzoeker vindt het niet correct dat de interne beroepsinstantie zijn bewering (mét aanzet tot bewijs), die niet wordt betwist door zijn thesispromotor, volledig naast zich neerlegt bij gebrek aan specifiek bewijs dat zij weigert in te winnen. Elk intern beroep is in dat geval onmogelijk omdat de interne beroepsinstantie simpelweg kan weigeren om gericht informatie in te winnen over de feiten én een student doorgaans geen enkele daad van onderzoek kan stellen ten aanzien van zijn professoren. Dat is onredelijk.

Volgens verzoeker heeft de interne beroepsinstantie het onlinegesprek met de promotor en de mandaatassistent zelf niet geheel juist geïnterpreteerd. Hij verwijst naar zijn officiële thesisevaluatie en stelt dat deze in rekening moet worden gebracht bij de interpretatie van de andere stukken van zijn promotor. Zo staat de interpretatie van de interne beroepsinstantie waarbij hij uiterst laattijdig aan zijn thesis is begonnen en enkel problemen ondervond door zijn eigen toedoen haaks op het feit dat de derde thesispromotor en de assessoren meermaals rekening houden met het abnormale verloop van zijn thesis en zijn houding tijdens het thesistraject samenvatten als een “*zeer correcte houding*”. Er werd verzoeker officieel niets

verweten en er werd begrip getoond voor zijn ongewoon thesistraject. Op het moment dat hij intern beroep instelde, kon men echter plots niet genoeg fouten en kritiekpunten met betrekking tot zijn houding vinden.

Verzoeker stelt dat het beeld dat verweerde van hem schetst, waarbij hij op de valreep in een thesissemester is begonnen aan zijn thesis, niet voldoende initiatief heeft genomen, niet ingelezen was in het onderwerp én er een herafbakening van de thesis werd gegeven om hem nog snel een thesis te doen schrijven, simpelweg geen “*zeer correcte houding*” is. Geen enkele student zou in die omstandigheden een officiële evaluatie krijgen. Verzoeker vraagt zich af waarom verwerende partij vasthoudt aan dat enorm negatief beeld van hem, dat niet wordt bewezen en dat enkel volgt uit de unieke interpretatiemethode van een selectie aan opmerkingen binnen een selectie aan stukken uit een beperkt onderzoek. Volgens hem is er wellicht sprake van vooringenomenheid bij de beoordeling van zijn intern beroep. Verzoeker stipt aan dat bepaalde stukken van de derde thesispromotor mogelijk onduidelijk zijn of dubbelzinnig lijken. Het is dan aangewezen dat de interne beroepsinstantie een terdege onderzoek uitvoert om de waarheid te achterhalen en bijvoorbeeld nagaat in welke mate en op welke manier zijn thesistraject dermate ongewoon is geworden.

Verzoeker stelt verder vast dat verwerende partij opvallend veel belang lijkt te hechten aan hoe ver hij stond in het schrijven van die onmogelijke thesis, om te beoordelen of het toegekend krijgen van een onmogelijke thesisafbakening een uitzonderlijke omstandigheid uitmaakt. Het argument dat een onmogelijke opdracht toegekend krijgen geen uitzonderlijke belemmering uitmaakt omdat de student deze onmogelijke opdracht niet tot het einde heeft afgewerkt, is volgens verzoeker onredelijk.

Volgens verzoeker argumenteert verwerende partij ook dat hij een voordeel heeft gehaald uit zijn ongewoon thesistraject. Hij zou namelijk enkel geslaagd zijn voor al zijn mastervakken omdat hij niet aan zijn (onmogelijke) thesis zou hebben gewerkt. Dit argument is onbewezen en onhoudbaar. Als hij een voordeel zou halen uit het niet werken aan de thesis, zou dat volgens verzoeker enkel in het tweede masterjaar zijn. Hij behaalde in zijn eerste masterjaar nochtans een beduidend hoger gemiddeld resultaat dan in zijn tweede masterjaar.

Waar verwerende partij stelt dat hij reeds met betrekking tot het onderzoeksvoorstel onvoldoende vordering had gemaakt in zijn onderzoek, stipt verzoeker aan dat artikel 5.3.3

Meesterproefreglement 2018-2019 bepaalt dat de student een grondige literatuurstudie moet uitvoeren, waarbij alle op het eerste zicht relevante bronnen worden opgezocht en verwerkt door de student. De student slaagt voor het opleidingsonderdeel indien de eerste of herwerkte versie van het onderzoeksvoorstel als voldoende wordt beschouwd (artikel 5.4.1 Meesterproefreglement 2018-2019). Verzoeker stelt vast dat verwerende partij lijkt te argumenteren dat hij onvoldoende ingelezen was in zijn onderwerp, waardoor hij een ongeschikt onderzoeksvoorstel heeft ingediend, en dat hij geen actieve bijdrage heeft geleverd aan het afbakenen van zijn thesisonderwerp. Zijn thesispromotor heeft hem evenwel meteen, zonder opmerking of herwerking, geslaagd verklaard voor het opleidingsonderdeel. Verzoeker benadrukt dat zijn eerste onderzoeksvoorstel ongeschikt was door de veel te ruime afbakening. De juridische kwaliteit van zijn onderzoeksvoorstel is op geen enkel moment een probleem geweest. Hierbij merkt verzoeker nog op dat er voor de paasvakantie nooit een bespreking is gebeurd van de eerste versie van het onderzoeksvoorstel, zoals nochtans voorgeschreven in artikel 5.4.2 Meesterproefreglement 2018-2019. Hij ontving direct een “pass” na indiening en kreeg vervolgens als reactie op zijn e-mail eind september te horen dat zijn thesispromotor niet meer doceerde aan de Universiteit Antwerpen. Minstens met betrekking tot het onderzoeksvoorstel vraagt verzoeker overigens om gebruik te maken van het Meesterproefreglement van 2018-2019, aangezien hij dit opleidingsonderdeel tijdens dit academiejaar heeft behaald.

Waar verwerende partij ten slotte verwijst naar de resultaten behaald in de bacheloropleiding benadrukt verzoeker dat hij in het academiejaar 2017-2018 bijna de volledige derde bachelor heeft opgenomen. Hij was voor alle vakken bij de eerste examenkans geslaagd, exclusief één deliberatie. Zijn resultaten lagen toen ook aanzienlijk hoger dan in de voorgaande jaren. Volgens verzoeker zijn de bachelorjaren niet om trots op te zijn, maar er wordt wel aangetoond dat hij reeds in de derde bachelor een belangrijke opwaartse beweging heeft gemaakt. Toen heeft hij reeds bewezen om een werkdruk van 60 studiepunten aan te kunnen. Volgens hem heeft de interne beroepsinstantie deze cijfers mogelijk ook niet voldoende diepgaand onderzocht. Zo is verwerende partij er bijvoorbeeld niet van op de hoogte dat hij drie semester langer gedaan heeft over zijn bachelor, en geen vier semester zoals zij aanhaalt.

Verzoeker besluit dat hij de interne beroepsinstantie enkel heeft gevraagd om rekening te houden met zijn uitzonderlijke omstandigheden voor een gebrek van 1/100. Zijn thesis werd

pas haalbaar in oktober 2020 en verzoeker is voordien aldus veel tijd verloren. Hij vraagt dat de feiten eerlijk en redelijk worden onderzocht, zonder vooringenomenheid.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat verzoeker van oordeel is dat de interne beroepsinstantie de feiten onvoldoende heeft onderzocht. De stukken van het intern beroep werden selectief en strijdig gebruikt en de interne beroepsinstantie nam de argumenten onvoldoende ernstig en toonde te weinig initiatief tot het onderzoeken van de waarheid. Verzoeker wijst in het bijzonder op een onvolkomen onderzoek door de interne beroepsinstantie met betrekking tot het masterproeftraject. Hij is er immers van overtuigd dat de ongeschikte afbakening de oorzaak was van de ongewone duur van het masterproeftraject en de nefaste gevolgen ervan.

Door te wijzen op het overleg met de derde thesispromotor (12 oktober 2020) waarin deze volgens verzoeker aangaf dat het onderzoeksvoorstel te ruim was, door aan te geven dat de promotor in de schriftelijke toelichting de opmerkingen van verzoeker niet heeft ontkend/betwist en door aan te geven dat de interne beroepsinstantie geen poging heeft ondernomen om te onderzoeken of de oorspronkelijke thesisafbakening ongeschikt was, gaat verzoeker naar het oordeel van de Raad in niet-onbelangrijke mate voorbij aan diens eigen verantwoordelijkheid bij het invullen van het theisonderwerp en het bijsturen ervan zo dit onderwerp volgens hem te ruim is.

Daarnaast waren de beoordelaars van de masterproef op de hoogte van het gehele masterproeftraject van verzoeker en hebben zij dit, zoals reeds is aangehaald, meegenomen bij de masterproefbeoordeling.

Het is daarnaast zo dat, terwijl verzoeker de afbakeningsproblematiek voorlegde aan de laatste bij het masterproeftraject betrokken promotor en door deze op afdoende wijze werd geholpen, uit het dossier niet blijkt dat verzoeker eerder aan de alarmbel heeft getrokken. Tegen die achtergrond is de Raad niet van oordeel dat verwerende partij onvoldoende inspanningen heeft gedaan om de moeilijkheden bij de start van het masterproefproces te achterhalen en te betrekken bij de beoordeling tijdens de interne beroepsprocedure. Te dezen herinnert de Raad – in het bijzonder voor wat een masterproefproces betreft – aan de verantwoordelijkheid van de student. De competenties die met een masterproef worden beoogd hebben precies tot doel dat de student het bredere onderzoeksthema verder aflijnt, onder meer op basis van een

bibliografisch onderzoek, en de nodige stappen onderneemt (bijv. contacteren van de promotor) indien hij hierbij moeilijkheden ondervindt. De Raad is van oordeel dat verzoeker de zaak niet enkel met de bewering kan afdoen dat de masterproef onhaalbaar was indien hij geen concrete stappen bijbrengt die hij zelf heeft gezet om hieraan te verhelpen. Meer in het bijzonder stelt de Raad vast dat verzoeker slechts in het najaar van 2020 stappen heeft gezet, met name ten aanzien van de derde promotor. Bijgevolg kan verzoeker niet in redelijkheid aanvechten dat de tijd die inmiddels verloren was gegaan wordt toegeschreven aan de eerdere masterproefbegeleiders, zodat sprake zou zijn van ‘uitzonderlijke omstandigheden’, die toelaten verzoeker de graad van verdienste ‘onderscheiding’ toe te kennen, niettegenstaande gedurende het masterproeftraject de graadsgrenzen zijn gewijzigd, waardoor verzoeker niet meer aan de criteria voldoet om de graad van ‘onderscheiding’ te krijgen.

Rekening houdend met de voorgaande overwegingen kan de Raad niet beslissen dat de interne beroepsinstantie de zaak onvoldoende heeft onderzocht, noch dat de promotor – die door de interne beroepsinstantie om toelichting bij het dossier is verzocht – de beweringen van verzoeker onvoldoende heeft ontkend/weerlegd en dat de betwiste beslissing van de interne beroepsinstantie aldus, zoals *in casu* gemotiveerd, onregelmatig zou zijn.

Wat de studieloopbaan van verzoeker betreft, treedt de Raad verzoeker bij dat de bacheloropleiding geen factor is in de toekenning van een graad van verdienste voor de masteropleiding. Evenmin wil de Raad twijfelen aan het werk en de moeite die verzoeker beweert in zijn opleiding te hebben gestopt. Dit belet niet dat verzoeker geen toereikend globaal resultaat behaalt om de graad van verdienste ‘onderscheiding’ toegekend te krijgen. Het doet evenmin afbreuk aan de vaststelling dat het masterproeftraject, niettegenstaande de moeilijkheden die verzoeker er naar zijn oordeel bij ervaren heeft, van dien aard is dat sprake is van uitzonderlijke omstandigheden, waardoor verzoeker toch de graad van verdienste ‘onderscheiding’ dient toe te komen. De Raad merkt tevens op dat de beweerde inspanningen tijdens zijn masteropleiding, die volgens verzoeker volgen uit het feit dat hij voor zijn masteropleidingsonderdelen slaagde tijdens de eerste examenkans, niet *per se* betekenen dat het feit dat dit niet het geval is voor zijn masterproef wijst op een gebrekkige begeleiding die – nu reeds rekening mee is gehouden bij de puntentoekenning – als een uitzonderlijke omstandigheid moet worden beschouwd in functie van de tijdens de studieloopbaan van verzoeker gewijzigde graadsgrenzen. Wat deze wijziging betreft, brengt de Raad nog in herinnering dat zij in de schoot van verwerende partij uitgaat van het correcte orgaan, dat hierbij

de correcte procedure volgde en de wijziging tijdig aankondigde. Bijgevolg kan ook geen sprake zijn van een verrassing van verzoeker door een wijzigend regelgevend kader. Ook vanuit dit oogpunt is het naar het oordeel van de Raad dan ook niet onredelijk of onregelmatig dat de interne beroepsinstantie geen uitzonderlijke omstandigheden aanwezig acht. *A fortiori* is geen sprake van omstandigheden die én bij de puntentoekenning voor het opleidingsonderdeel ‘masterproef’ én bij de toekenning van een graad van verdienste verrekend moeten worden.

De Raad ziet bijgevolg geen gronden in het dossier om de betwiste beslissing van de interne beroepsinstantie, in het licht van haar motieven en op basis van een naar het oordeel van de Raad in functie van de door verzoeker bijgebrachte elementen en stukken voldoende doorgedreven onderzoek, als onregelmatig of onredelijk te beschouwen.

Dat verzoeker, zoals hij aangeeft in de wederantwoordnota, onmiddellijk slaagde voor het voorgestelde masterproefonderwerp, waarna de eerste promotor de tewerkstelling bij verwerende partij beëindigde, sluit naar het oordeel van de Raad niet uit dat de verdere afbakening en conceptie van het onderzoek tot moeilijkheden kunnen hebben geleid, zoals *in casu* blijkt uit het dossier. Dit betekent evenwel niet dat deze moeilijkheden als uitzonderlijke omstandigheden moeten worden beschouwd bij de beantwoording van de vraag of aan verzoeker al dan niet een graad van verdienste voor de masteropleiding moet worden toegekend.

Tegen de achtergrond van de opmerkingen van verzoeker in de wederantwoordnota met betrekking tot de resultaten die hij in de bacheloropleiding heeft behaald, wil de Raad nog meegeven dat verzoeker, die tegelijk het belang van de bacheloropleiding nuanceert en opmerkt reeds in de derde bachelor een opwaartse beweging te hebben gemaakt, geen overtuigende elementen aanbrengt die het door verzoeker betoogde uitzonderlijk karakter van de omstandigheden waarin hij zijn masterproef heeft doorlopen, aantonen. De Raad kan dan ook vanuit dit oogpunt niet oordelen dat in het opleidingsparcours elementen aanwezig zijn waaruit het onredelijke en onregelmatige karakter kan worden afgeleid van de niet-toekenning van de graad van verdienste ‘onderscheiding’ aan verzoeker, waarvoor deze betoogt slechts 1/100 tekort te komen.

Het derde middel is niet gegronsd.

D. Vierde middel

In zijn wederantwoordnota beroept verzoekende partij zich in een vierde middel op een schending van het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat er overduidelijk sprake is van vooringenomenheid in hoofde van verwerende partij waar zij in haar antwoordnota aangeeft dat bij de puntentoekenning voor de thesis reeds rekening werd gehouden met de hindernis die verzoeker in de loop van zijn thesisparcours heeft ervaren, zodat de 11/20 reeds genereuze punten zijn, die het slaagpercentage mee bepalen. Volgens verzoeker is dit argument op niets gebaseerd. Er is geen enkel stuk, geen enkel bewijs, geen enkele aanwijzing voor de bewering dat zijn thesis reeds genereus werd gequoteerd. De bewering dat het gaat om een matige meesterproef die reeds genereus gequoteerd werd, geeft perfect de vooringenomenheid van verwerende partij weer. Zo geeft ze ook aan dat de punten gedetailleerd door drie beoordelaars moeten worden afgewogen, wat ook is gebeurd, terwijl de beoordelaars tegelijkertijd genereus zouden zijn geweest in de beoordeling van zijn hoegenaamd matige meesterproef. Verzoeker vindt dit argument van verwerende partij volledig ongepast en vraagt zich af waarom ze verzoeker en zijn inspanningen tijdens het thesistraject blijft beledigen.

Beoordeling

De Raad ziet in het dossier geen elementen die de vermoede neutraliteit bij de behandeling van de studievoortgangsvraag door de interne beroepsinstantie van de verwerende partij in twijfel trekken.

Anders dan verzoeker aanvoert, zonder elementen bij te brengen die zijn bewering in redelijkheid overtuigend maken, is uit hetgeen voorafgaand aannemelijk gemaakt dat het thesisproces is meegenomen bij de quotering van de masterproef. De Raad treft terzake geen elementen in het dossier aan die op vooringenomenheid door verwerende partij wijzen. Evenmin leest de Raad in het dossier beledigende opmerkingen ten aanzien van de masterproef van verzoeker, wat niet belet dat deze bijvoorbeeld als ‘matig’ wordt omschreven.

Het vierde middel is evenmin gegronsd.

VI. Anonymisering

Verzoeker vraagt in zijn wederantwoordnota om de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 31 mei 2021, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.